

Z.1.

78

R VV

Vol 1.

499B

A/1

N.VI a

16.

AURIFERAE artis

Pompeo Coppa

AVRIFERAE

ARTIS,

QVAM CHEMIAM VOCANT, ANTIQVISSIMI AVTHORES, siue

TVRBA PHILOSOPHORVM.

Cum priuilegio Cæsar. Maiest.

BASILEAE.

APVD PETRVM PERNAM.

M. D. LXXII.

IN HOC PRIMO VOlumine continentur.

Ex his primi decem & postremus, ex manu scriptis exemplaribus impreßimus.

TYPO-

TYPOGRAPHUS LECTORIBUS S. P. D.

NTE annos aliquot amice Lector, edidimus volumen satis iustum, variorum authorum περὶ χημείας tractantium, opera Gulielmi Grattaroli Medici collectum. Id cùm non malè nobis cessisset, gratumq; fuisse huius philosophiæ studiosis animaduerteremus, animum ad eam artem magis excolendam & illustrandam, quod in nobis fuit, appulimus. Itaq; iuuantibus amicis viris doctis, plura collegimus, & ex eis collectis meliora, vt puto, selegimus: duobusq; hisce voluminibus, forma commodiori nec sumptuosa, distribuimus, cogitamusq; adhuc præstãtiora, si Deus nobis ocia fecerit, amicique iuuerint, in

lucem dare: quibus homines, huius præstantissimæ vtilissimæq; artis cupidi, vti fruiq; possint. Sed dicet aliquis, me his meis editionibus plus nocumenti reipub. adferre quàm emolumenti, cùm vana sit ars & scientia nulla: quæ nõ de rebus omnino certis, sed incertis et rarò cõtingentibus, imò rarissimè, aut fortè nunquã multorum opiniones tractet. Neminem enim hactenus nostro, aut superiori seculo præstitisse, quæ tam magnificè multifariamq; pollicentur huius artis Scriptores. Cùm igitur fine careat intento, omnia autem propter finem fiant, sequitur, nullam esse artem nullámue scientiam, & ridiculos illos atq; stultos, qui hæc tractant, aut impostorib. inertibus credunt. Quibus cum à præstantibus doctissimisq; philosophis certis demõstrationibus satis superq; responsum sit, probatáque huius artis veritas (præsertim

verò

verò à celeberr. philoſopho Petro Bono Ferrarienſi in ſua Præcioſa Margarita, nunc primùm à nobis integrè (non vt antea Venetijs) edita: nec nō à Laurentio Ventura Veneto, noſtra hac ætate, libro ad Illuſtriſs. Ottonem Henricum Palatinum dicato, & à nobis edito, artis veritas vindicata, et olim ab infinitis ferè viris philoſophis idem factitatum) nihil mea reſponſione opus eſt: cum præſertim meum non ſit docere, aut partes defendere: ſed bonarum literarū & artium doctores in publicum ad communem vtilitatem edere, & inter ſe eos committere, vt veritas tanquam ex ſilicum colliſione excutiatur. Interim tamen quod mihi, inerti ſcilicet, videtur, dicam. Ab illis ferè contradici qui in ea arte (& ſi alioqui doctiſſimi) nunquam verſati ſunt, neminē verò magis temerariè aut agere aut iudicare quàm igna-

ri & imperiti iudicãt. Inexperto .n. vidẽtur multa impoßibilia, quæ tamẽ arte et natura facillimè fiunt, vt paßim in omni ferè genere artiũ experientia docet. Contrà peritus & expertus naturæ sagacißimæ scrutator, & vt ita dicam, coadiutor, ingenio atq; solicitudine, etiam quæ imperitis & ignaris impoßibilia videntur, & supra captũ vulgi, præstare atque efficere potest. Quod ad me attinet, & si nunquam huiusmodi attigerim, neque is sim qui de tam abstruso mysterio quicquam iudicare poßim, non poßum tamen in animũ inducere meum, tot doctos philosophos, & magni nominis viros, imò etiam illustres reges huius artis præcipuos scriptores, quorum scripta etiam proferimus, deceptos fuisse, aliosque decipere voluiße, cùm aliàs nomen præstantißimum apud omnes doctos iam per tot secula consecuti sint: vti

Ge-

Geber, Auicenna, Rasis, Villanouanus, Raymundus, et alij penè infiniti tum veteres, tum Neoterici, à quorum nominibus nunc abstinemus. Non dubito etiam multos hodie esse fuisseq́; anteà insignes impostores; homines nequam, literarum & omnium bonarũ artium atq; morum rudissimos, omnis generis nequitiæ peritissimos, qui cum præter Cererem et Bachum, quibus ita familiariter vtuntur, vt etiam eorum stigmata nõ in corpore tantùm, sed in facie & naso insigniti, nihil prorsus sciant, magnificis tamen verbis venditant se magnatibus pro Geberis & Raymundis, vt eorum crumenas decoquant, cùm ne aquã quidem ardentem ex vino cõficere possint: cuius tamẽ dolia integra singulis diebus exhaurire possunt. Ab his, inquã, impostoribus patibulo dignis caueant nobiles & principes viri, nisi aurũ potabile facere velint.

Sed vt eò redeamus vnde digreßi sumus, authores viros doctos et vere philosophos tibi, amice Lector, nũc proponimus huius artis præcipuos authores. Et primo loco philosophorum Pythagoricæ Synodi sententias et quasi Aphorismos damus, quibus si diligenter incubueris, Deumq; omnium bonorũ datorem, vt ipsi frequenter monent, rogaueris, nõ dubito te & naturæ secreta quamplurima consecuturum, & desiderij tui cõpotem futurum. Synodũ hanc TVRBAM *Philosophorũ vocãt, cuius duo exemplaria typis excusimus, propter diuersam et nominum, & sententiarũ et ordinis rationem; vt quisq; quod sibi magis arriserit, sequatur. In eam sequũtur Exercitationes, quibus difficultates plurimæ enodantur. Quibus Aurora Consurgens annectitur, quæ philosophorũ loquendi modos, ambages, ænigmata et similitudines aperit.*

aperit. Reliqua breuitatis causa prætermimus: omnia verò ex manuscriptis exemplaribus, vel nunquam edita prius, vel meliora & auctiora damus. Quidq; in singulis tomis cõtineatur, sequens à titulo pagina indicat. Nunc nobis orandus es, vt hos nostros qualescunque labores boni cõsulas, meliora forsitan à nobis accepturus, si huius artis & in primis veritatis amantes in cõmune consulere voluerint, nobisq; communicare, quæ aliàs nullo suo emolumento, aliorum verò detrimento apud illos perire possunt. Quod dictum velim nõ tantùm in hac arte seu scientia, quàm in alijs omnibus. Si enim veteres sibi tantùm nati fuissent, scientiasq; ac artes nobis cælassent; quid quæso differremus à cæteris animantibus? His itaq; grato animo fruere. Vale.

PROPOSITIONES SEV *MAXIMAE ARTIS Chemicæ.*

PROPOSITIO I.

Omne purum & mundum extractum à ſua minera, à lapidibus, tum rebus extraneis, ſine aliqua præparatione, quæ non funditur vt cæra, incongrua eſt huic operi. Ex hac concluditur, quòd excluduntur omnia metalla, & omnes ſpecies Marchaſitæ, vitrum, criſtallum, corallus, & omnes margaritæ, quæ in igne non liquefiunt.

Propoſitio II.

Omne ſublimabile quod adhæret lateribus vaſis prohibentis viſionem rei extraneæ in vaſe, remota eſt & incongrua huic negotio. Ad hoc excluduntur maximè omnes quatuor ſpiritus principales, ſcilicet argentum viuum, arſenicum, ſulphur, & omne genus tutiæ & magneſiæ.

Propo-

Propositio III.

Omne minerale, cuius non ſit terra, alienum eſt & inimicum huic operi. Ex hoc excluduntur omnia quæ procedunt ab animalibus, vt ſunt capilli, ſanguis, caro, ſtercus, oua, & ſimilia: & etiam omnia animalia, vt teſtudines, caragdi, talpæ, ranæ, apes, & ſimilia.

Propositio IIII.

Quælibet res animata & procedens à rebus inanimatis, inepta eſt huic arti maiori. Ex hac propoſitione maximè excluduntur omnes ſuperfluitates animalium, & omnia vegetabilia, & quæ ab eis procedunt, vt puta vinum, aqua ardens, oleum, mel, vrina, ſperma, & his ſimilia.

Propositio V.

Omne quod in vna hora diei naturalis non poteſt ad ignem denigrari, dealbari, & rubificari, non intrant in compoſitionem huius operis, obtinens locum maſculineitatis.

Propo-

Propoſitio VI.

Omne quod caret fumo rubeo, clauſum, & in vaſe paruo ad ignẽ debitum, non intrat in compoſitionem huius operis, tenẽs locum fœmineitatis. A duabus prædictis maximis excluduntur alumina & ſales, & omne genus baurachiorum & gignarum, & omnes liquores ab eis procedentes.

Propoſitio VII.

Nulla res vnius numeri poteſt perficere opus maioris ordinis. Ex hoc maximè elicitur, quòd lapis philoſophorum fit ex duobus, ſcilic. maſculo & fœmina, vel ex rubeo & albo.

Propoſitio VIII.

Quicquid in vno vaſe, & in vno numero non poteſt compleri, incongruum eſt huic operi. Et ex hoc maximè excludũtur pluralitates vaſorũ.

Propoſitio IX.

Quicquid ſpacio centum dierum ad

ad plus nõ valet talem perfectionem finire, & aurum & argentum facere, inimicum est huic operi. Ex hoc maximè excludũtur nouem menses, vel elicitur quòd lapis debet compleri in centum diebus vltima perfectione vsque ad tempus multiplicationis inclusiuè.

Propositio X.

Omne quod in primis sex diebus ad ignem debitum fusum in vase physico in furno sibi necessario non apparebit croceum, & in alijs sex diebus rubeum, & in subsequentibus album albedine perfecta, & in triginta diebus concludentibus rubicundissimum rubedine perfecta, non est de intentione huius operis. Ex hoc maximè elicitur modus operandi, scilicet quòd lapis physicus debet poni in vase vitreo inuiolabiliter clauso in furno physico, & fundi debet ad lentum ignem, & in illa fusione debet teneri ad ignem vniformem per spa-

cium

cium dierum decem & octo, in primis sex diebus medicina erit crocea, in alijs sex diebus erit rubea, & in alijs sex erit nigra, & postmodum rubea intensissima rubedine, quam tenebis per triginta dies, in quibus debes nutrire cum duobus luminibus non multum grossis dictum lapidem die noctuque per spacium dictorum triginta dierum. Quibus finitis apparebit color croceus, qui cooperiet totum rubeũ ad instar nubis. Et ille color croceus cessabit infra spacium 8. dierum. postmodum apparebit albedo perfecta & clara, vt stella Dianæ: & erit medicina perfecta ad Lunam super Mercurium, & corpora imperfecta ad infinitum. Adhuc addito vno lumine debet nutriri per spacium triginta dierum cum tribus luminibus, & apparebit medicina rubicundissima ad modũ Scarlati, & erit medicina perfecta ad rubeũ super Mercurium, & corpora imperfecta in perpetuum & in infinitum, Christo fauente, Deo gratias.

Pro-

Propositio XI.

Omnis medicina, quæ seipsam multiplicare nõ potest ad infinitum, non est de intentione operis maioris ordinis. Ex hoc maximè elicitur, quòd multiplicatio huius operis sit vna pars medicinæ prædictæ: ad rubedinem debet poni vas prædictum cum duodecim partibus cum igne trium luminum per quindecim dies, & deueniet ad vltimam rubediuem, & erit Elyxir ad rubeum perfectũ, & ita potes multiplicare in infinitum.

Propositio. XII.

Quicquid excedit valorem vnius vnciæ auri puri, non est de intentione maioris ordinis. Et ex hoc maximè elicitur, quòd illa quæ lapidem physicum componunt, si excedunt vnciam vnam auri puri, non sunt de intentione maioris ordinis. Et ex hoc maximè sequitur, quòd 15. grana fermenti sunt idonea pro opere maioris ordinis, quoniam illa emuntur vili precio.

Propo-

Propositio XIII.
& vltima.

Id tantùm quod compoſitum eſt ex oleo incombuſtibili, & de ſale fuſibili, eſt amicabile huic arti. Ex hoc maximè elicitur, quòd lapis Phyſicus componitur ex oleo incombuſtibili, & ſale fuſſibili.

Deo gratias, amen.

TVRBA PHILOSOPHORVM IN SECVNDA PHILOSOPHIA LONGÈ *diuersa & copiosior, quàm reliquæ, quæ passim circumferuntur.*

INITIVM Libri TVRBAE PHILOsophorum, in quo discipulorum prudentiorũ dicta Arisleus congregauit, Pythagoram philosophum & magistrum introducendo, sententiasque ex discipulis colligendo. Vocatur & hic liber Tertia sinodus Pythagorica, de occulta sapientia inscriptus. Iubet autem Pythagoras Eximidium discipulum collocutionem ordiri, & de sapientia occulta differere, deinde & cæteros ordine quoque suam sententiam efferre. Incipiens itaq;

EXIMIDIVS ait: Omnium rerum initium esse naturam quandam, eamque perpetuam, infinitam, omnia fouentem coquentemque. Naturam autem corruptionis & generationis tempora esse veluti terminos, quibus ad id quod vniuersalis natura fouet, ac

coquit, peruenitur. Stellæ verò & astra cum ignea sint, vtiq; natura coctionis & fomenti sunt. vt aũt mansura essent, & suũ officium rectè facerét, Deus inter ea & terrá, resq; fouendas & coquédas, aera cõstituit, qui stellas contineret & prohiberet, ne (præsertim Solis flámma, taceo. n. de cęteris, ait) omnia subsistentia combureret. Et si spiritibus, quibus creaturę generantur, aer nõ inspiraret, omnia Sol suo calore subsistentia destrueret. Sed & aqua frigiditate & humiditate sua omnia destrueret, nisi intercederet aer. Aer itaque cum calidus & siccus sit, sic concordat calorem ignis cœlestis & stellarum cum frigiditate aquea, vt inter eos perpetua sit mansura amicitia, omniumq; rerum existentium procedat fomentum & decoctionis beneficium.

Ait TVRBA: Bene descripsisti ignem, persequere igitur.

Ait ILLE: Aera magnifico & honorifico, eò quòd ipso opus emendatur, cum inspissat & rarescit, & cum calefit & frigescit. Eius autem spissitudo fit, quando in cœlo distinguuntur propter solis eleuationem. Eius verò raritas fit, quando ex altero Sole aer rarescit & calefit. Illo verò rarescente prope fit Sol: quo propinquo, calor peruenit homini & creaturis.

Ait ANAXAGORAS: Bene descripsisti

sti aera. At scitote Turba, quòd quatuor initiorum spissitudo in terra sola quiescit, eò quòd ignis spissum in aera cadit, aeris verò spissum, & quod ex igne spisso congregatur, in aquam incidit. Aquæ quoq; spissum, & quod ex ignis & aeris spisso coadunatur, in terra quiescit. Ita istorũ quatuor spissitudo in terra quiescit, in q; ea coniuncta sunt. Ipsa ergo terra omnib. cæteris elementis spissior est, vti palàm apparet, & videre est. Ignis aũt rarior est cæteris, & vti terra, quæ spissior, est inferior, ita ille superior & dignior. Aer verò minus rarus igne, aqua rursus minus rara q̃ aer. Omne enim frigidum & humidum, est minoris raritatis, quàm calidum & humidũ. Et minoris raritatis est terra quàm aqua, eò quòd est frigida & sicca: & omne frigidum & siccũ minus rarum est, q̃ frigidũ & humidũ.

Ait PYTHAGORAS: Bene aptastis ô filij doctrinę, harum naturarum descriptiones, ex quibus Deus omnia creauit. Persequimini ergo.

Ad hæc LVCAS ait: Notifico vobis, quòd ex his quatuor naturis, Deus omnia creauit, & omnia creata in eas reuertuntur: in his generantur & moriuntur suo tempore, prout Deus destinauit.

Ait LOCAstes: Scitote quòd creatura Mundi, ex duob. densis, & duob. raris creata

eſt, & nihil denſorum ſublimi ineſt creaturæ. Ideoque & ſole, & omnibus inferioribus eſt creaturis rarior.

9 Inquit PYTH Agoras: Dico Deum ante omnia fuiſſe: & cum ſolus eſſet, quatuor creauit numero ſimplicia, quæ ſunt quatuor elementa, eiuſdem eſſentiæ, id eſt materiæ, diuerſarum tamen formarum, hoc eſt, qualitatum ſimplcium, quæ ad inuicem cõuertuntur, è quibus iam creatis, omnia deinceps creauit, tam ſublimium quàm inferiorum, eò quòd oportuit creaturas ex radice quadam extrahi, à qua multiplicarentur ad inhabitandum mundo. Ideo ante omnia Deus quatuor creauit elementa, ex quibus poſtea quod voluit, creauit, diuerſas ſcilicet naturas, quarum quaſdam ex vno creauit.

Ait TVRBA: Quæ ſunt illa Magiſter, quæ Deus ſublimis ex vno creauit?

Et ILLE: Sunt angeli, quos Deus ex igne creauit.

Et TVRBA: Quæ ſunt creata ex duob.?

Et ILLE: Creata ſunt ex duobus, Sol Luna & ſtellæ, nempe ex aere & igne. Ideo ſunt angeli, Sole & Luna & ſtellis lucidiores, eò quòd ex vno ſingulari, quod eſt quartum & omnium rariſsimum creati ſunt: Sol verò, Luna & ſtellæ, ex ignis & aeris compoſito creati ſunt.

Inquit

Inquit Turba: Et cœli creatio vnde?

Et ille: Creauit Deus cœlum ex aqua & aere, ita cœlum quoq; ex duobus est compositum, ex altero rariorum scilicet aere, & altero densorum, scilicet aqua.

Et illi: Magister perage dicta tua, & edisſere de tribus.

Et ille: Ex tribus elementis Deus creauit volatilia, bruta animalia, ac vegetabilia, scilicet ex aere, aqua & terra.

TVRba autem ait: Discerne hæc Magister.

Et ille: Quædam creata sunt ex aere, & terra: quædam verò ex igne, aere, & terra. De proximo, exemplo sunt volatilia, & omnia spiritum habentia, de primo verò sunt exemplo, vegetabilla. Omnia verò bruta ex terra, aere & igne sunt: vegetabilia autem ex aqua, terra & aere, nihilq; habent commune cum igne.

Et Illi: Dicemus tamen etiam vegetabilibus inesse ignem?

Et ille: Verum dicetis: nam ex aeris calore in eo absc̄odito, quemadmodum significaui tenuem ignem aeri inesse, ignis illis inest quia aeri inest ignis, & aer in vegetabilibus De igne autem elementari per se loquendo, non inest, nisi spiritum & animam habentibus. Ex quatuor aūt elementis homo crea-

tus eſt. Intelligite igitur omnes, quòd omne quod ex vna creauit Deus eſſentia, non occidit, aut moritur, niſi in die iudicij. Mortis enim diffinitio, eſt compoſiti diſſolutio: Incõpoſiti autem nulla eſt diſiunctio. Ex duobus autem, vel tribus, vel quatuor compoſitis, vnumquodq; compoſitũ ſeparari neceſſe eſt, quæ ſeparatio mors eſt. Et ſcitote, quòd quicquid ex ſolo igne ſimplici & tenuiſs. creatũ eſt, id neq; bibit, neq; comedit, neq; dormit, ſed quod ex ſpiſſo igne creatũ eſt ſecus habet.

Inquit ARISLEVS: Magiſter, quia ad poſteritatis vtilitatẽ nos coadunaſti, nihil quidem vtilius cognitione elementorum ad noſtram notitiam peruenire potuit. At nunc cuperemus de occulta ſapientia, propter quã excutiendam conuocati ſumus, verba fieri.

Et ille: Dixi antè, quòd Deus omnia, hoc eſt, quatuor elementa ex nihilo, deinde ex his omnia creata edúxit, cœlum, thronos, angelos, ſtellas, mare, & omnia quæ in eis ſunt. Et quia videmus quatuor illa elementa ferè inimica inter ſe, ideo creaturę variæ ſunt: Nam ſi ex eodem cuncta elementa eſſent creata, vnius eſſent naturæ, & conuenirent. Attamen & illa quatuor ſic vniuit & copulauit Deus, vt pacẽ perpetuã obſeruare neceſſe habeant: ita ſiccum humido, & calidum frigido ſæpe miſcetur, & conuenienter coit, & inde

crea-

creaturę exeunt, quę preciosissimæ etiã sunt. Eorum aũt elementorum quę coeunt, duo videntur & tanguntur, duo verò non videntur neq; tanguntur. Quia si coniunguntur ea tantummodo quæ videntur & tanguntur, proculdubio etiã reliqua cõmixta sunt, quæ duobus priorib. insunt: Aer enim de igne participans, etiam cum aqua cõmune quid habet, similiter & terram hæc omnia in se cõplecti, suprà est dictum. Quòd si æs nostrũ, quod terra est, aquæ miscueritis, rem grandem efficietis. Nam ære ipso nostro cum aqua maris imposito & cocto, terrã ostendit, aquã imbibẽs, & alia duo elementa in se cõplectens: quod significatur processu operis, cõtritione sc. & coagulatione lapidis, statim ex his nũmos fieri. Sed quid vos singuli hac super re tractaturi & dicturi sitis, audiã. Interim vbi nec ab insipiẽtib. agnoscatur, nec à filijs doctrinę ignoretur, expositionẽ incipiatis. & tu prior dic Aristenes.

ARIstenes ait: Huius operis clauis est numorũ ars. Accipite igitur corpus quod vobis monstratũ est, ac in tabulas tenues coaptate: deinde maris nostri aqua imponite, quę dum regitur, Aqua permanẽs dicitur. Pòst imponite leui igne, donec tabulę cõfringãtur, & fiant aqua, et Ethelię iungite, & lẽto igne simul assate, donec fiat brodiũ saginatũ, & in suã Etheliã vertite, donec coaguletur, & fiat num⁹ varius,

quem ſolis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps, donec nigredine priuetur, & albedo appareat. Poſtea regite ipſum, & animam auri commiſcete, & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patiētia, nec vos tædeat eam cum aqua imbuere, quæ ex ea exiuit, & quæ eſt permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim eſt æs combuſtum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, poſtea deſiccate, donec puluis fiat, & omni humiditate priuetur.

12 Inquit PARmenides: Scitote viri prudentes, quòd inuidi multipliciter tractauerunt de aquis, brodijs, corporibus & metallis, vt vos decipiant qui ſcientiam inquiritis. Hæc ergo dimittite omnia, & aurum nummosque fieri facite ex hoc noſtro ære, & æs, aut plumbum pro pinguedine vel nigredine, & ſtannum pro liquefactione ſumite: ſcientes quòd niſi veritatis naturas eiuſque com-
13 poſitiones bene coaptetis, & conſanguinea conſanguineis iungatis, nihil operamini, eò quòd naturæ cum ſuis obuiant naturis, continent eas, & lætantur in eis. Nam putreſcunt & gignuntur, eò quòd natura, quæ regit ipſũ illudque diruit, ac in puluerem & nihilum conuertit, deinde idem renouat, reiterat & gignit frequenter: Idem enim ipſum quod mortificat, id & viuificat. Intendite ergo noſcere

ſcere quid eſt, quod rem putrefacit ac reno-
uat, & cuius ſit ſaporis, & quæ longinquitas
& propinquitas, & qualiter poſt inimici-
tiam fiat amicitia, & qualiter accidat corru-
ptio & generatio, & qualiter illæ naturæ com
plectantur inuicem, & quomodo in igne len-
to concordes fiant: quibus notis & perceptis
manus veſtras operi applicate. Quòd ſi di-
ctas qualitates ignoratis, nolite operi appro-
pinquare, quoniam totum eſt noxium, & in-
fortunium ac triſtitia. Modò Sapientum ver-
ba intelligite, & hoc breue dictum retinete,
videlicet, quòd Natura natura lætatur, & na-
turam continet, & natura naturam vincit &
ſuperat. Hiſce verbis comprehenditur totum
opus. Dimittite ergo ſermones ſuperfluos,
& accipite argentum viuum, & congelate
eũ in corpore magneſiæ, & ſulphuris, quod
non comburitur, & vertite ipſum in na-
turam albam. Et ſi æri noſtro impoſueri-
tis, album fiet. Et ſi ipſum rubeum facere vo-
lueritis, rubeum fiet. Et ſi amplius coxeri-
tis ipſum, aurum fiet. Dico etiam, quòd
vertit ipſum mare in rubeum, & auri collam:
& ſimiliter vertit aurum in rubeum ignem,
eò quòd Natura natura lætatur. Coquite er-
go ipſum in humore, donec appareat natura
abſcondita: & cum videritis hoc, imbibite
eum ſepties aqua permanente, coquendo, aſ-

ſando, donec rubeum fiat. O natura illa cœleſtis, veritatis naturas Dei nutu multiplicans. ô natura fortis, naturas vincens & ſuperans, ſuasque naturas gaudere faciens. Hæc eſt illa natura ſpecialis & ſpiritualis, cui Deus poſſe dedit ſupra ignis violentiam. Ideoque magnificamus eam, quia nihil eſt precioſius in vera tinctura. Eſt.n. veritas omnem ſcientiam continens, & cum liquefit cũ corporib. opus altiſsimum operatur, & ea in ſuum vertit colorem: & quemadmodum apud viſum ſuperficiem tingẽdo vincit, ſic intima ſuperat.

Poſthæc ZIMON ait: Ego plumbi albi vobis diſpoſitionem monſtrabo, in quo nihil aliud eſt quàm opus mulierum, & ludus puerorum. Et ſcitote, quòd ſecretum operis ex mare & fœmina conſtat, hoc eſt agente & patiente. In plumbo eſt maſculus, in auripigmento fœmina. Maſculus gaudet ſuſcepta fœmina, & iuuatur ab ea, & fœmina ſuſcipit à maſculo ſperma tingẽs, & coloratur ex eo. Itaque iunctos hos in vitreo vaſe ponite, & terite eos cum Ethelia, & aceto acerrimo, & coquite eos per ſeptem dies, & ne arcanum fumiget cauete: & cum ſiccum fuerit, totum iterum imbuite aceto, & tandem obtinebitis arcanum: Quoad rubeũ, dico quod non poteſtis rubeum facere niſi primum dealbaueritis: quoniá duæ illæ naturæ nihil aliud ſunt
quàm

quàm album & rubeum: Dealbate ergo rubeum, & ſecundum quatuor anni partes eum regite, & in vltimo fructũ vobis adferet. Adhæc inſuper dico, quòd in plumbo rubedo ſit. Sumite ergo æs, quod magiſter ſupra nominauit, & ponite plumbum cum eo, donec ſpiſſum fiat. Hoc erit plumbum de quo dixerunt Sapientes, quòd æs & plumbum lapis preciosus fiant. Miſcete ergo ea inſimul, & aſſate aurum cum eis, & cũ eos bene rexeritis, habebitis ſpiritum tingentem, & compoſitũ ex maſculo & fœmina, quod eſt operis initium.

Inquit SCItes philoſophus: Scitote omnes ſapientię inueſtigatores, quòd huius artis fundamentũ, propter quam multi perierunt, vnum quid eſt, quod omnib. rebus fortius & ſublimius, apud incipientes verò omnium rerum eſt vilius.

Ait PYTHAgoras: Nomina ergo ô Scites hoc vnum.

Et ille: Acetum acerrimum quod fecit aurũ, merũ eſſe ſpiritũ, ſine quo nec albedo, nec nigredo, nec rubedo cõſiſtit. Et ſcitote, quòd cũ corpori miſcetur, continetur & vnũ fit cũ eo, & vertit ipſum in ſpiritũ, & ſpirituali tingit tinctura, inuariabiliq; rurſus à tincto, tincturã accipit corporalẽ, q̃ deleri nõ poteſt. Et ſcitote quòd ſi corpus abſq; aceto ſuper ignẽ poſueritis, cõburetur id & corrũpetur. Et ſcito-

te, quòd humor primus est frigidus. Cauete igitur ignem immoderatum, quia inimicus est frigori. Ideo dixerunt Sapientes, vos suauiter regere oportet, donec Sulphur fiat incremabile. & ita scripsit filius Adæ. Acetum hoc corpus comburit & in cinerem vertit, ipsumq; corpus dealbat & congelat, fitque nummus intensissimæ albedinis. Coquite ergo lapidem donec diruatur, deinde soluite rursus, ac aqua maris temperate. Et scitote, quòd totius operis spes est dealbatio, cui rubor succedit: deinde perfectio seu cõtinuatio.

17 SOCRates inquit: Scitote Turba, filij doctrinæ, Quod absque plumbo nulla fit tinctura, eò quod in eo consistit virtus operis. Et prima quidem vis est acetum: Secunda verò plumbum. Accipite ergo plumbum, quod fit ex lapide qui dicitur Kuhul, & sit optimũ, ac coquite in aceto, donec niger & albus: Deinde nitri aqua ipsum terite, donec spissus fiat vt pinguedo. Deinde coquite donec lapis fiat, intensissimo igne, & spissitudo corporis diruitur aqua concepta. Attẽdite ergo super ipsum donec lapis fiat, Quem terite, & rore & sale, & aqua maris & pluuiæ. Et si siccus fuerit, sui residuum humoris velociter bibit, eò quod est plumbum combustum.. Augete igitur ipsum ne comburatur vlterius. Hoc autem Sulphur quod nõ comburitur, nuncupa

mus. Terite igitur ipſum aceto acerrimo 150 diebus, cauentes ne in fumum vertatur acetum & pereat. Hoc cognito quod demonſtraui, nihil aliud eſt quam Opus mulierum, & Ludus puerorum.

ZENON inquit: Scitote omnes huius artis inueſtigatores, quòd niſi lapidem hunc dealbaueritis, eum rubeum facere nõ poteritis. Et ſcitote, quòd annus in quatuor diuiditur tempora, Primum eſt frigidæ complexionis, Hyems ſcilicet. Secundum verò complexio eſt Veris. Tertiũ Æſtatis: deinde quartum, in quo fructus maturatur, Autumnus. Hoc itaque modo oportet vos naturas regere, videlicet Hyeme ſoluere, Vere coquere, Aeſtate coagulare, Atumno autem fructus colligere, hoc eſt tingere. Hoc igitur exemplo regite naturas tingentes: Sin autem, neminem niſi vos reprehendatis. Dicam tamẽ plura de plumbo rubificando. Accipite æs quod Magiſter ſumere iuſsit, & ponite plumbum cum eo, donec ſpiſſum fiat: congelate, deſiccate donec rubeum fiat. Hoc vtique eſt plumbum rubeum, de quo dixerunt ſapientes: AES & plumbum lapis præcioſus: miſcete eà æqualiter, & aſſate cum eis aurum, & ſi benè rexeritis, fit ſpiritus tingens in medio ſpirituum. Cum enim maſculus fœminę cõiungitur, fit ipſa fœmina nõ fugiens, & to-

tum compositum spirituale, & ex ipso spirituali cōposito rubeum, quod est mundi principium. Et sic habetis plumbum rubeum, sine quo nihil potestis facere.

19 MVNDVS inquit: Inuestigatores artis, scire vos oportet, quòd Philosophi in libris suis Gumi multis nominibus nominauerunt, & tamen nihil aliud est quàm aqua permanens, ex qua quidē aqua lapis noster preciosissimus generatur. O quàm multi sunt gumi huius inuestigatores, & quàm pauci sunt qui noscant eam. Dico vobis, quòd guma hæc non emendatur nisi solo auro. & sunt quidam inuestigatores, qui licet inueniant applicationes, nolunt tamen labores sustinere, quia simul & sumptus fiunt. Audite vos tamen me, & huius gumæ applicationes enarrabo. Dico quòd guma nostra fortior est auro, & qui noscunt eam, auro preciosiorem tenent. Aurum tamen honoramus, quia sine ipso guma non emendatur. Guma ergo nostra apud philosopos, preciosior est & nobilior margaritis, quia paulò auro eminentior est & sublimior. Et inde est, quòd qui scribunt de ea, nihil manifestè narrauerunt. Si enim venditores cognoscerent eam, non venderent eam tam vili pretio. Accipite itaque gumæ candidissimæ partem vnam, & vrinæ vituli albi partem aliam, & ex felle piscis par-

ſcis partem vnam, & de corpore gumi, ſine quo emendari non poteſt opus, partem vnam: & decoquite per quadraginta dies: poſtea in calido ſole deſiccate, donec coaguletur. Deinde cum lacte feruenti, quouſque lac deficiat, coquite donec deſiccetur, denuo cum lacte ficus ipſum miſcete & coquite, donec humor ille deſiccetur. Poſtmodum aqua pluuiali eum humectate, aſſate poſtea donec deſiccetur: vltimò aqua permanente imbibite, & aſſate donec intenſiſsimæ ſit ſiccitatis. His omnibus peractis, ipſam gumam miſcete cum guma, & coquite fortiter, donec tota vis aquæ pereat, corpuſque totum deſiccetur humiditate ſua, inducendo ſuper ipſum ignem, quouſque illius ſiccitas intendatur. Poſtea dimittite per quadraginte dies, v in illa maneat decoctione, donec ſpiritus penetret ipſum corpus. Hoc enim regimine ſpiritus in corpora, & corpora in ſpiritus vertuntur. Moneo tamen caueatis, ne compoſitum fumiget & fugiat. Propterea vas bene operite, & inuenietis arcanum, quod philoſophi in ſuis libris occultauerunt.

Inquit DARDAnus: Omnibus iam notum eſt per magiſtros philoſophos de aqua permanente. Nihil itaque oportet ſtudioſum huius artis incipere, niſi huius aquæ vi cognita. Non .n. oportet in commixtione,

contritione, nutritione, & toto regimine, nisi illa nota aqua permanente vti: quia vis eius est spiritualis sanguis, obq; hoc à philosophis dicta est aqua permanens. Contrita autem cum corpore, corpus illud in spiritum vertit, quoniam sibi mixta inuicem, & in vnum redacta se inuicem vertunt. Corpus scilicet incorporat spiritum, spiritus verò corpus in spiritũ vertit, prout sanguis vertit. Scitote.n. quòd omne quod spiritũ habet, etiam sanguinem habet. huius igitur mementote arcani.

Inquit BELVS: Philosophi aquam permanentem vocauerunt, eiusque frequenter meminerunt: similiter etiam album & rubeum facere multipliciter descripserunt, & varijs nominibus. Manifestâ autem veritate, occultis verbis concordes sunt, quibus modis pondera, compositiones, & regimen coniungi oporteat, factumque hoc omne, ne insipientes ipsum lapidem cognoscerent. Excelsum est enim hoc apud Philosophos, lapidẽ non esse lapidem: apud idiotas & insipientes vile & incredibile. Quis enim credat, lapidem posse aquam, aut aquam lapidem fieri, cum nihil sit diuersius? Attamen re vera ita est. Lapis enim est hæc ipsa permanẽs aqua; & dum aqua est, lapis non est. Eo modo diuersa sortita hæc est aqua nomina. Quidam enim ex conditione & statu operis, aquam, gummi,

gummi, venenum, acetum: deinde coruum, æs vſtum, æs nigrum, plumbum, ſerpentem: deinde marmor, lapidem criſtallũ, Etheliam albam, aurum, regem natum. Quidam à loco vbi generatur aqua ipſa, nomen ei ſumpſerũt: quidam à calore, quidam ſputum Lunæ: quidam cor ſalis eandem nominauerunt.

Inquit PANdulphus: Scitote omnes ſapientiæ inueſtigatores, quòd aqua permanens, eſt aqua vitæ munda. & quòd nullum venenum tingens generatur abſq; ſole & ſua vmbra. Qui enim Sapientum venenum ſole & eius vmbra tinxit, ad maximum peruenit arcanũ. Si id intellexiſtis, ô Turba, bene quidem: ſin autem, operis vobis perfectionem reitero. Accipite album mundum, quod maximum eſt arcanum, in quo eſt veritatis tinctura, eiusq; arenam quæ facta eſt ex lapide, ſepties imbuite, quouſq; totã imbuat aquam, & vaſis os fortiter claudite, quoniam ex eo apparebit lapis tyrij coloris. Sed cũ receperitis album mundum, & ceperitis ſepties eũ imbibere, tũc accipiatis de aqua reſiduarum partium antea conſeruatarum, & ſit ignis priore intentior, & ſic imbuite corpus ſepties, donec illæ duæ finiantur, ſeu deficiant duæ tertiæ partes, easq; omnes terra bibat: deinde ipſum calido ponite igni, donec terra ſuum extrahat florem, ac ſatis placeat.

23
ARD Arius inquit: Regimen lapidis & compositioné vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanũ, quod est magnesies alba, & quæ est cũ viuo mixta, sed non accipiatis eam nisi puram & mundã, & suo imponite vasi, & orate Deum, vt hunc maximũ videre lapidem vobis cõcedat: deinde coquite eum lẽtè. cùm extraxeritis, videte si factus est niger, & si ita est, optimè rexistis: sin aũt, regite ipsum albo, quod est maximum arcanum, donec appareat nigredo, & quidem pura nigredo, quæ 40. tantummodo diebus durat. Postea terite ipsum cum suis confectionibus, quæ sunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix est vna ex vnguento croceo & alũmine fixo. Hoc itaq; per 40. dies diligenter coquite: quo cõpleto initiũ lapidis Deus vobis ostendet. Coquite ipsum iterum, & gumi residuo imbuite, sciẽtes quòd quoties cinerem imbuitis, oportet ipsum toties siccari, & rursus humectari, donec eius color in id quod quæritis vertatur. Præter hæc sciatis, quòd huius lapidis preciosi perfectio est, ipsum regere residuo tertiæ partis medicinæ, & duas seruare, ad eum per vices imbuendũ, & ad iustum vsq; colorẽ coquendum. Sit aũt ignis priore intensior, donec fluat vt cera, quæ quidem cũ desiccatur, seipsam continet. Coquite ergo eam donec bibat collã auri, & cùm siccata

cata fuerit, imbuite eam septies, quousq; duas partes sui bibat: & postea ponite eam in igne, donec suum florem extrahat, remittite eā calori, & beati estis, si bene intelligitis quæ dico. Sin aūt, reiterate opus, sumentes albū humidum, quod est maximum secretū, in quo vera cōsistit tinctura, & imbuite ex eo septies arenam (quæ facta est ex lapide prius septies imbuto) quousq; totam bibat aquam, & os vasis fortiter claudite, vt sæpe dictum est, & ecce apparebit vobis lapis Tyrius.

THEOphilus ait: Artis inuestigatores scitote, quòd ars numi, & auri arcanum est tenebrosa vestis, quam nemo nouit, nisi qui libros philosophiæ diligenti & assidua lectione perlegerit. Nam quod occultatur est maius quàm id quod perdisci potest. Propterea notifico posteris, quòd inter Boritin & Æs propinquitas est, eò quòd Boritis Sapientum æs veluti aquam ita fluxilē reddit & vertit. Diuidite ergo venenum in duo æqualia, in vno æs liquefacite, in altrro æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: & iterum cum priori veneni parte coquite, donec duas ebibat. & hoc facite septies: deinde 42. diebus coquite: deinde aperite vas, & inuenietis æs in argentum viuum versum. Abluite ipsum coquendo, quousq; sua priuetur nigredine, fiatq; æs vmbra carens. Iterū ipsum

continuè coquite, donec coaguletur: ipſo autem coagulato, fiet maximũ arcanum, quod Boritin philoſophi nuncupauêre. Hunc igitur lapidem coagulatũ coquite, donec & quouſq; ſalmuræ ſimilis fiat marinæ. Tunc aũt ipſum aqua imbuite permanente, quam vos iuſſi cõſeruare, ac multipliciter coquite, quouſq; eius appareant colores. Hæc eſt igitur putrefactio maxima, quæ maximum in ſe continet arcanum. Coquitur aũt, donec poſt nigredinem albus eſt factus mediocriter, & donec coaleſcat. Vbi coaluerit, & veluti flos candididiſs. apparuerit, tunc fortius coquẽdo, non autem manib. teratur, quouſq; tota eius natura diruatur. Tunc ſubinde imbuendus eſt per duo ad ſeptem, vel vna ad tres corporis vel æris, donec ſatis color placuerit.

25 CERVS ait: Intelligite omnes doctrinæ filij, quòd Theophilus vobis ſignificauit, inter magnetem & ferrum eſſe propinquitatẽ, ſimiliter inter æs philoſophorũ & aquam eorum permanentẽ, quorum vtrumq; ſc. attractiuum alterius ſit. Intelligite præterea, quòd inter ſtannum & argentum viuum nulla eſt propinquitas, nec natura vnius cõuenit cum natura alterius, & hoc eſt dictum ſine inuidia. Inſuper accipite argẽtum viuum, quod eſt vis maſculinæ, ipſumq; cũ ſuo corpore coquite, donec fiat aqua fluxibilis, & coquite maſculũ ſimul

ſimul cum vapore ſuo, quouſq; vtrumq; coaleſcat & fiat lapis. Tum aquam quam diuideratis in duas partes, accipite, & vnam partem ad corpus liquefaciẽdum & coquendũ ponite, alteram verò ad combuſtum mundãdum, & ſuum ſocium, ſeruate. Imbuite igitur lapidem ſepties, & mundate donec diruatur, & corpus vniuerſum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quę efficitur 40. diebus: ipſam rurſus liquefacite, donec fiat vt aqua, quæ eſt argent. viuum. Deinde aqua nitri abluite, donec fiat vt numus liquefactus. Deinde coquite donec congeletur, et fiat ſtanno ſimile. Regite ipſum itaq; coquendo, donec crocus fiat excellentiſsimus, & tandiu coquite, donec ad propoſitum veniatis.

BOrates ait: Non eſt ſapientis inuidere, propterea dicam liberè quod ſentio. Accipite plumbum, & vt philoſophi iuſsère, liquefacite, deinde congelate donec lapis fiat, deinde regite ipſum lapidem cum auricolla, & granatorum ſyrupo, donec confringatur. Iam .n. aquã in duas partes diuiſiſtis, & in altera plũbum liquefeciſtis, & factum eſt vt aqua. Coquite igitur ipſam donec fiat terra, deinde ipſam aqua reſeruata imbuite, donec rubeum induat colorem, ac prout dixi, frequẽtiſsimè regite. Vel ſi vultis argentum viuum coagulare, ſuo miſcete compari, deinde diligenter

coquite, donec vterque fiat aqua, deinde coquite illam aquam donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore ſuo compari deſiccatur & pulueriſatur, ac conuertitur tota in argentum viuum coagulatum. Suo igitur vaſi iterum imponite, & terite aqua ſua, donec crocus fiat in colore auro ſimilis.

27 Ait M. Enabadus: Multa dicta ſunt, ſuadeo tamen poſteris, vt corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc .n. regimine totum paratur compoſitum, eiusq; naturæ occultum extrahitur. Qui enim argẽtum viuum corpori iungit magneſiæ & fœminá viro, naturá extrahit occultam, per quá corpora colorantur. Et hoc regimine ſi intelligitis, non corpora fiunt corpora, & corpora incorporea redduntur. & ſi diligenter igne rexeritis, ac Ethеliæ iunxeritis, fiunt res mundæ & non fugientes: ſcientes quod argentum viuum eſt ignis comburens, corpora mortificans & confringens ſuo regimine, quod idem & vnum eſt. Et quantò magis corpori miſcetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, teritur & attenuatur. Cum aũt corpora diligenter teritis, eaq; vt oportet coquitis, reſultat inde Ethelia, ignem non fugiens, & tinctura, quæ omnia corpora cõfringit, & ſpiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et ſcitote

tote, quòd corpus nō poteſt tingere ſeipſum, niſi ſpiritus occultus extrahatur è ventre eius, & fiat corpus, anima & ſpiritus (qui eſt ſpiritualis tinctura) Spiſſum enim illud terreum nò tingit, verùm ipſum tenue naturæ tingit, quod corpus perfringit. Cùm autem corpus æris regitis, & ex eo tenuiſsimum extrahitis, vertitur id tenuiſsimum in tincturam & colorat. Ideoq; dixit Sapiens, quòd æs niſi prius tingatur, non tingit, & hæ duæ tincturæ ſunt condenſum & humidum: condenſum iungitur humido, eò quòd ſulphura ſulphuribus continentur, & iure naturæ gaudet natura, ſua natura aduentante.

ZENON inquit: Video vos duo corpora iunxiſſe, quod minimè fieri debet: propterea vobis dico filijs ſapientiæ, quod oportet vos compoſitum putrefacere 40. diebus; deinde quinquies vaſe ſublimare, deinde igni ſtercoris iungere & coquere. & colores qui ſubinde apparent ſunt huiuſmodi: prima die apparet color niger citrinus, ſecunda nigerrubeus, tertia croco ſicco ſimilis. Deinde ſuccedit perfectus color, numo vulgi ſimilis, & eſt Yxir cōpoſitum ex humido & ſicco, inuariabili tingens tinctura. Et ſcitote quòd corpus dicitur, in quo aurum eſt. Elixir autem componentes, cauete ne feſtinanter ſpiritum extrahatis: fortaſſe enim moreretur. extra-

hite autem ipſum vt Elixir noſtrum, hoc eſt
vt venenũ, & remanebit anima, id eſt tinctu-
ra ex multis attracta reb. & numis impoſita.
Hæc igitur tinctura eſt vita ijs quibus iungi-
tur. Detrimentum autem & mors corporib.
à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sa-
pientes, inter ipſos eſſe libidinem, tanquam
inter marem & fœminam, & qui naturas ho-
rum nouit, prolixitatem decoctionis & com-
poſitionis patienter fert, & lucrum accipit.

29 CHAmbar inquit: Notandum eſt vene
rabilis Turba, quòd inuidi lapidẽ antimoniũ
nuncuparunt, ipſumq; iuſſerunt regi, donec
coruſcans fiat, & vt marmor ſplendens, & cõ
miſcêtur aceto, & tegitur donec aqua fiat, de-
inde congelatur, fitq; lapis coruſcans, ſplen-
dorem habens vt marmor: quem vbi videri-
tis, iubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd
dum coquitur, donec diruatur, & terra fiat, in
rubeum vertitur colorẽ, & hoc vbi videritis,
reiterate, coquite, & imbuite, quouſq; colorẽ
induat prædictũ, & aurũ fiat occultum. Dein
de iterate ipſum, & fiet aurum Tyrij coloris.
Oportet igitur vos cum videritis ſic lapidem
corruſcantem, diruendo incidere, & in terrá
vertere, donec incipiat aliquid ruboris. & po-
ſtea aquæ reſiduum accipietis (quá antea vos
iuſſerũt diuidere in duas partes) & eo reſiduo
arená multoties imbuetis quouſq; colores oc

culti in ea vobis appareant, & ſi eam bene rexeritis, videbitis colores, ſin minus fruſtrabimini. Reſpicite igitur qualiter faciatis amplexari paria. Maſculus.n. ſuam amplexatus fœminam, velociter in eius corpus tranſit, & liquefacit ipſum, congelat, diruit & confringit, & deinceps rubor non moritur. & ſi hoc efficiatis abſque pondere, mors eueniet, qua eueniente malum putandum eſt. Facite ergo in liquefaciendo ignem leuem, ipſa autem in terram verſa Aquila, intenſionem facite ignem, & imbuite ipſam, donec colores appareant.

CVSTOS inquit: Miror ô Turba ſa- 30
pientum de tali vi huius aquæ ac naturæ: cũ introiuit in hoc corpus, vertit ipſum in terram, deinde in puluerem, quem ſi vultis experiri an ſit perfectus, manu contingite: & ſi impalpabilem vt aquam inueniatis, optimus eſt. Sin autem, iterate ipſum coquendo donec perficiatur. Et ſciatis, quod ſi aliud quâm æs noſtrum acceperitis, & aqua noſtra eum regatis, nihil efficietis. Contrà autem ſi æs noſtrum aqua noſtra rexeritis, omnia prædicta inuenietis. Coquite ipſum ergo leui igne, & fiet lapis nummoſus, de quo Sapientes dixere: quòd Natura natura lætatur propter propinquitatem quam habent inter ſe hæc duo corpora cum aqua permanente.

Horum igitur duorum vna eſt natura. inter eos propinquitas eſt, quæ ſi non eſſet, non ita citò commiſcerentur, nec continerent ſe inuicem, nec vnum fierent.

31 DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non naſcitur niſi homo, nec ex brutis niſi ſuum ſimile. atque ob id dico, naturam non emendari niſi ſua natura, quemadmodum homo non niſi ab homine emendatur. Ac proinde venerabili vtimini natura, ex ea namq́ue & ars exiſtit, & opus eius fit. Coniungite ergo maſculinum ſerui rubei filium ſuæ odoriferæ vxori, & iuncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliâ rem, & ſufficiat vobis conceptio, & verus filius naſcetur. O quàm precioſiſsima eſt ſerui illius rubei natura, ſine qua regimen cõſtare non poteſt.

32 BASSEN inquit: Introducite citrinum cum ſua vxore poſt coniugium in balneum, & ne incendatis balneum plurimum, ne ſenſu & motu priuentur. Subire facite balneum, quouſque corpus & color eorum vnum quid fiant. Deinde reddite ei ſudorem ſuum, ac iterum neci date, requiemq́ue ei conſtituite, cauentes ne fugiant. Et tunc veneramini regem, & ſuam vxorem, & nolite eos comburere nimio igne, ſed eos regite donec nigri fiant, deinde albi, poſt rubei, vltimò fiant ve-

nenu

nenum tingens. Si hæc intelligitis huius ſcientiæ inueſtigatores, bene eſt, ſin minus & adhuc ignorantes eſtis, ſcitote quòd Deus celauerit à vobis veritatem. Nolite ergo Philoſophos reprehendere, ſed voſmetipſos. Si enim Deus in vobis mentem fidelem ſciret, vtiq; veritatem in vobis manifeſtaret.

NEPHITVS ait: Breuiter dico vobis artis inueſtigatores, quòd Corſufle ſit caput huius operis, nō initium verum, ſed poſt cōplexum ritè ita vocatur. Quapropter Corſufle eſt totum compoſitum, quod oportet ſepties aſſari, & tunc omne corpus tingit & vocatur nummus, æris flos, vel auri flos, aut ferri flos, etiam plumbum, ſtannum, & mille nominibus à philoſophis nominatur. 33

BONELLVS ait: Cuncta quæ viuunt, Deo ſic volente etiam moriuntur. Propterea illa natura, cui humiditas adempta eſt, cum per noctes dimittitur, mortuo ſimilis videtur, & tum illa natura igne indiget, quouſq; corpus & illius ſpiritus in terram vertantur, & tunc fit puluis mortuo ſimilis in ſuo tumulo. His peractis, reddit ei Deus ſpiritum & animam, & omni infirmitate ablata, confortata eſt natura noſtra & emendata. Oportet igitur illam rem comburere abſque timore, donec cinis fiat, qui cinis aptus ſit recipere ſpiritum, animam & tincturam infuſam. In- 34

ſpicite filij doctrinæ, qualiter pictores nequeunt ſuis coloribus pingere, quouſq; eos in cineres vertant & pulueriſent. Similiter & philoſophi ſuis ęgrotis ſæpe nequeunt medicinas componere, niſi fractis & pulueriſatis. Quòd ſi ipſum cinerē regeritis ſubtiliter multa ab eo procedent, eò quòd æs vt homo corpus habet et ſpiritum. Hominis ſpiratio ex aëre eſt: ſimiliter æs humore inſpirato, vitam ſuſcipit & multiplicatur ac augmentatur vt ceteræ res. Atque ob id dixere philoſophi, quòd æs cum comburitur fit melius quā fuerat. Præterea æs hoc noſtrum cum primò coquitur aqua fit: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inſpiſſatur, quouſque lapis fit omni metallo ſupereminens. Poſtea frangitur, imbuitur, ac igne intenſiori aſſatur, quouſque coloretur, & fiat combuſto ſanguini ſimilis: tunc nummos imponite, & tingit eos in aurum. Quemadmodum enim ex ſanguine ſperma non fit, niſi diligenter in epate coquatur, ita opus noſtrum nequaquā tinctura eſt, niſi diligenter coquatur, quouſque puluis fiat, & ita putrefactione ſperma ipſum ſpirituale effectum ſit. Tunc enim color, quem inueſtigaſtis, & non aliter inuenietur.

35 NICARVS ait: Iubeo poſteros aurum accipere quod volunt multiplicare & renouare,

uare.

uare, deinde in duas partes aquam diuidere, altera quidem ac ipsum comprimere. Illud enim æs incidens in illam aquam, dicetur fermentum auri, & si bene regatis, vtraque simul coquuntur, & liquefiunt vt aqua, quæ coquendo congelatur, & tunc apparet rubedo. Hanc autem rubedinem septies imbuetis aqua residua, aut donec totam bibat suam aquam, coquite demùm, donec desiccetur, & in terram vertatur aridam, deinde in accenso ponatur igne quadraginta diebus, quousque putrefiat, eiusque colores cum cinere appareant.

BARSENITES ait: Quæ dicta sunt superius reiterare oportet. Corsufle rubigini æris similis est, & vituli vrina coquitur, quousque Corsufle natura immutetur. In ventre namque Corsufle natura vera occulta est, & hæc vera natura est ille spiritus tingẽs quam habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autem ita, terite Corsufle, & aquæ septies imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem aduersus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. diligenter ergo putrefacite, quousque puluis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quem potentia ignis colorem introducat, donec inuariabili colore induatur.

37 ZEVMON ait: Dicta Ægyptiorũ nos in errorem introducunt. Quod quærimus publicè minimo precio venditur, & si noscerctur ne tantillum venderent mercatores. Hoc autem vile & abiectum philosophi honorauerũt, omnibusq; nominib. nominauerũt. & dixêre quòd sit lapis & non lapis, & sit guma Scotię. Atq; ob id huius veneni vim celauerunt philosophi, quia in eo est spiritus occultus quem quæritis, qui tingit, viuificat, salutem & animam dat corporibus. Et vos nisi corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuẽ spiritum impalpabilem, in vanũ laboratis. Atque ob id dixêre Sapientes, nisi corpora vertatis in non corpora, incorporea faciatis corporea, nondum operis huius inuenistis principium. Fiunt autem incorporea, cum Ethelia teritur quousque fit puluis, & hic puluis non fit nisi fortissima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cum imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cum in hac arte dixerunt, quòd natura est vilis et paruo venditur, fecerunt in hoc vulgus errare. Dixerunt etiam, naturam suam, naturis omnibus esse preciosiorem, & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus eget naturis, quia

non fit preciosum absque vili, neq; vile absque precioso. Quapropter oportet vos dicta maiorum sequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem sublimare. Nam cum videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumque corpus Magnesiæ in aquam liquefactum, tunc certè omnia vapor sunt: de iure autem, tunc vapor continet suum compar, id est, aqua aquam. Quare philosophi vtrumque vaporem nominauerunt, eò quòd simul in putrefactione & decoctione vnita sunt, & vnum alterum continet ne fugiat. Ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, suamque naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò si apparet, est ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo, & tunc iure naturæ non fugit, eò quòd dimisit fugæ seruitutem, & libera facta est natura, suum consequens coniugem, eum ornans suo colore & decore, non quemadmodum antea fecerat, sed sumpto nummo aureo eum viuificat. Et hanc naturam spiritum & animam philosophi appellàuerunt. Insuper dixerunt, spiritum humidum esse nigrum, coinquinatione carentem. Et sicuti in homine est humiditas & siccitas, sic in opere nostro nihil aliud est quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui o-

pus ex duobus eſſe, & hæc duo iuncta nonnulli vocarũt compoſitum, eò quòd illa duo quatuor ſunt, ineſt enim ſiccitas & humiditas, ſpiritus & vapor.

38 ASSOTES ait: Dico vobis, quòd niſi ſublimetis res in initio coquendi abſque manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inueniſtis. Et ſcitote, quòd aliquando vocant æs arenam, aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis ſi bene commiſceantur: quia quod leue & ſpirituale eſt, ſurſum ſublimatur, quod verò ponderoſum & ſpiſſum, deorſum in vaſe remanet. Hæc autem eſt contritio philpſophorum, quæ fit decoctione non manu. Et ſcitote quòd niſi omnia in puluerẽ vertatis, nondum contriuiſtis. Coquite ergo quouſq; conteratur, & puluis fiat.

39 AGADMON inquit: Coquite æs donec leue corpus fiat & impalpabile, ac ſuo vaſe imponite: deinde quinquies vel ſepties ſublimate, donec aqua deſcẽdat, ſcientes quòd cum aqua puluis fit, diligenter contritum eſt. Quòd ſi dubitatis quomodo aqua puluis fiat, ſcitote quod intentio philoſophorum eſt, vt corpus quod non erat aqua, antequam caderet, ſimul cum aqua fiat aqua, & aqua aquæ miſceatur, & fiant vnum. Sciendum prę terea,

terea, quòd niſi vtrumque in aquam vertatis, ad opus precioſum non peruenietis. Oportet enim corpus flamma ignis occupatum vt diruatur, & debile fiat cum aqua in qua eſt, donec fiat totum aqua. Ignari autem cùm audiunt nomen aquę, putant aquam nubis eſſe: quòd ſi libros noſtros legerent, ſcirent vtiq; aquam eſſe permanentem, quæ abſque ſuo compari cum quo facta eſt vnum, permanens eſſe non poſsit. Hæc autem eſt aqua, quam Philoſophi aquam auri nuncupauêre, igneũ venenum, bonum multorum nominum, arenam, quam Hermes ablui iuſsit multoties, vt ſolis nigredo deleatur, quam in ſolutione corporis acceperat. Et ſcitote, quòd niſi hoc corpus meum capiatis carens ſpiritu, quod vultis minimè conſequemini, eò quod alienum quicquã opus non ingreditur, nec quippiam niſi quod eſt ſincerum. Quare omnem pluralitatem dimittite: natura enim vna re eſt contenta, & qui eam ignorat, peribit.

AFFLICTES inquit: Doctrinæ filij ſcitote, quòd totum opus & regimen non fit niſi aqua, cui miſcete Magneſiæ corpus, & vaſi ſuo imponite, & os diligenter claudite, ac leui coquite igne, quouſque liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, ſciatis quòd corpus iam li-

quefactum eſt. Iterum ſuo imponite vaſi, & quadraginta coquite diebus, quouſque & aceti & mellis bibat humorem. Quidam autem detegunt vas ſingulis ſeptem diebus vel decem, ſed vltima perfectio in quadrageſimo die, tunc perfectè ebibet humorem decoctionis. Abluite igitur ipſam, & nigredine priuate, quouſque lapis fiat tactu ſiccus. Propterea dixerunt philoſophi, abluite Magneſiam aqua dulci, & diligenter coquite, donec terra fiat, & humor pereat, & tunc æs nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipſoque aceto imbui dimittite, & erit noſtrum æs, quod aqua ablui permanente, philoſophi iuſsêre. Porrò Inuidiæ dictum, quòd quidam iuſſerunt ipſum coquere vapore, donec lapis fiat coruſcans, ſplendorem habens marmoris, & viſo hoc, maximum eſſe ad arcanum vetum. Nam & deinceps oportet ipſum conteri, & aqua illa reſidua & dimidia, ſeptem vicibus imbui permanente: qua abſumpta putrefieri, donec optatum videatur habeaturq́;.

CRANSES ait: Sapientes, accipite æs noſtrum, & cum prima parte aquæ, ſuo imponite vaſi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, & coquite donec peragantur dies, & lapis fiat ſine humore. Deinde coquite donec remaneat fex: poſtea abluite aqua, qua abſumpta dimittite

tite

tite, vt putreſcat in ſuo vaſe, donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem Philoſophi hoc compoſitum in nigredinem verſum, SATIS NIGRVM, & dixerunt, Regite ipſum aceto & nitro. Quod verò remanet, ſi dealbatur, SATIS ALBVM dixerunt, et iuſſerunt vt aqua regatur permanente, quod vocarut SATIS RVBEVM, iuſſerunt vt aqua & igne regatur donec rubeum fiat. Vocarunt autem eam ob cauſam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere enim non eſt varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas, ſed tantùm oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri philoſophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuerunt, quàm vt Yxir liqueſiat, cōteratur, & coquatur, euſque dum lapis fiat marmori ſimilis. Atque ob id dixerunt Philoſophi; Coquite ipſum vapore, donec lapis fiat coruſcans, ſplendorem habens: Hoc vbi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipſum terere, & aqua abluere ſepties permanente: deinde contritum in ſua aqua congelare, donec ſua abſtrahatur natura occulta. Et hoc voluit Maria cum dixit, Sulphura ſulphuribus continentur, & humor ſimiliter à ſuo humore, eò quòd ex ſulphure ſulphuri mixto maximum fit opus. Iubeo autem vos ipſum

ſulphur ſole & rore regere, donec optatum eueniat. Sciatis autem quòd dealbare duplex eſt, ſicuti & rubeum facere: vnum in contritione, aliud in decoctione. Cauete inſuper ne ab aquis ea ſeparetis, quò minus pereat anima & corpus, quæ duo in vaſe ſunt.

42 EFISTES ait: Animaduertite filij doctrinæ, qualiter Hermes Philpſophorum caput dixerit, cum docuit naturas commiſcere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & humori commiſcete (qui eſt aqua permanens) ſuoque vaſi imponite ſuper leuem ignem donec liquefiat: deinde dimittite donec areſcat, & aqua cum arena ſe inuicem contineant, tunc fiat ignis intenſior, quouſque areſcat & terra fiat. Hoc peracto, ſcitote arcani eſſe initium. Hoc autem multoties facite, donec pereant aquæ partes duæ, & colores vobis appareant. Et ſcitote quòd dealbatio non fit niſi decoctione, atq; ob eam cauſam repetitur, conterendo & imbuendo frequentiſsimè. Iubeo autem ne ſimul aquam fundatis, ne Yſir ſubmergatur, ſed paulatim infundite, terite, & deſiccate, & hoc ſæpe facite, donec areſcat, & in puluerē expectati coloris vertatur.

43 BACAſer inquit: O omnes huius artis inueſtigatores, ſcitote, quòd ad notitiam & vtilitatem huius artis peruenire non poteſtis, niſi patienti & prolixo animo ſitis. Qui ergo

ergo longanimis erit, libenterque patientia fruitur, in tramite iusto huius artis meabit: qui verò citius se putat ex libris nostris fructum capere posse, fallitur, satiusque fuerat non inspicere quidem, quàm vnquam contigisse. Libri enim nostri magnam iniuriam videntur inferre his, qui solummodo semel, bis vel ter scripta nostra legunt, cum intellectu, omnique eorum studio frustrati, etiam (quod pessimũ est) opes, labores, & tempus, si quod in hac arte insumpserunt, amittunt. Veruntamen qui curuat dorsum ad libros nostros legendos, eisque studiosè vacat, memoriam animumq; adhibet & arrigit, nec est vanis implicitus cogitationibus, Deumq; precatur, vt Salomon, pro sapientia, non pro opibus largiendis, is in régno rex regnabit nostro indesinéter, quousq; moriatur. Deum igitur timete ô inuestigatores: quod enim quæritis, parui nequaquam est precij. Thesaurum enim maximum, & munus Dei excellentissimum queritis. Et cognoscite, ô inuestigatores, id quod philosophi dudum intimauerunt dicentes, quod rectum non nisi errore discernitur, & nihil magis dolorem cordi generat quàm error in hac arte & opere. Dum enim quis putat se fecisse, mundum habere, nihil in manibus suis inueniet. Vtcunque autem philosophi opus, remque ipsam varijs nomi-

nibus compoſuerunt, veritas ſemper in eorum eſt ſcriptis. Dixerunt etenim, commiſcete, coquite, dealbate, terite, aſſate, coagulate, & ſoluite Etheliam, ac rubiginem facite: verba plurima ſunt, regimen tamen vnum eſt. Si igitur vultis veritatem inuenire, non eſt opus illa operis diuiſione, ſed tantummodò hoc curate, complexionem aptate: deinde multo tempore leniter coquite: neque decoctionis & imbibitionis vos tædeat, quouſq; videatis Yxir in Tyrium & regium veſtitum decoratum. His verbis quamuis mortua ſunt, ineſt tamen vita intelligentibus. Frequenter igitur legite ea, & ſuper his ſemper plurimum meditamini, ſapientia accedet vobis.

44 Inquit HYARGVS: Æs de quo prædixerunt Philoſophi, non eſt vulgi, neq; vulgi ſtannum, verùm corpus eſt noſtrum, quod oportet corpori Magneſiæ admiſceri, vt coquatur & teratur abſque tædio, donec lapis fiat. Deinde lapis ille iterum in vaſe ſuo teri debet aqua vitæ & nitri, & totus dirui. Oportet autem vos habere aquam continuè, qua quantò magis coquitis, tantò magis inſpergatis, quouſque acquirat rubiginem, quæ eſt operis fundamentum. Hanc coquite & Ægiptiaco terite aceto, & vtrumque vel æs ipſum

psum, vel ipsum acetum & aquã Æs vocate.

Inquit CADMON: Dixisti Hyarge, quòd vtrumque quod in commixtione venit, æs vocari consuetum sit à philosophis: & bene quidem, id enim est æs, quod in quatuor vertitur, & ex vna re est. Oportet igitur accipere ex ære nostro partem vnam, & ex aqua permanente, quæ etiam æs vocatur, tres partes. Deinde commiscete aceto, & coquite tandiu, quousque inspissentur, & vnus fiant lapis: deinde continuè coquite & imbibite, donec terra & puluis fiat Tyrius.

ASCANIVS ait: Cum legimus in libris Philosophorum, quòd natura tantùm vna est, quæ omnia superat, scire oportet, quòd vna & vnum compositum sunt. Nonne videtis hominis compositionem esse ex anima & corpore? Sic oportet nos duo coniungere, quam coniunctionem philosophi comparauerunt coniugibus, ex quorum amplexu resultat aqua aurea. sed hoc de secundo opere. De primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum viuum, donec ad interitum veniant & corrumpantur, tunc æs argentum viuum concipiens, coagulat ipsum. Argentum verò viuum concipiens æs, congelatur: deinde corpus vtriusq; diruitur, nec puluis fit diligẽti & multa imbibitione et decoctione. Rubeũ masculum verò, fœminæ

(quæ ex vapore eſt) coniungite, donec maſculus & fœmina fiant Ethelia. Qui enim per Etheliam eos in ſpiritum vertit, deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cùm corpus diligẽter teritur, munda ex eo anima ſpiritualis ac ſublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & eſt ſulphur naturæ, quod varijs nominibus nuncupatur.

DARdaris inquit: De regimine ſatis ſuperque à vobis dictum eſt: de cõiunctione igitur pauca dicam. Significo igitur poſteris, quòd inueſtigatores non poſſunt extrahere occultam naturam illam ſulphuream, niſi per Etheliam, qua corpora fiunt nõ corpora coquendi continuitate, & ipſius Etheliæ ſublimatione. Inſuper ſcitote, quòd argentum viuum eſt igneum, omne corpus comburens magis quàm ignis, & corpora mortificans; & quod omne corpus quod ei commiſcetur, teritur, & morti datur. Corporibus ergo diligenter contritis, & prout oportet exaltatis, fit Ethelia natura, calorem non fugiens, ſed tingens æs. Et eſt quòd Sapientes antea dixerunt, quòd figit argentum viuum donec tingatur, quod tinctum exiſtens, tingit. Præterea ſcitote, quòd æris corpus Magneſia regitur, & argentum viuum habet quatuor in ſe, tamen non habet eſſe niſi in humiditate, quæ aqua ſulphuris dicitur, & quæ ſulphura continet.

tinet. Sunt autem sulphura animę occultæ in quatuor elementis, quæ per artem extractæ, seinuicem continent naturaliter & coniunguntur. Si autem occultum quod est in ventre sulphuris aqua regatis, & bene mundetis, occultum obuians suæ naturæ lætatur, similiter aqua pari suo: sed hæc quatuor non tinguntur, verùm quintum tingit. Propterea dixerunt Philosophi, quòd quatuor numi vulgi non tingunt nisi æs, quod æs tinctum postea tingit numos vulgi.

MOSIVS ait: Hoc vnum quod sæpe nominatum est, philosophi multis nominibus nuncuparunt, aliquando duobus nominibus, quandoque etiam tribus nominauerunt. Dicam autem ego vobis iam quid sit, Vnum quidem, quod est argentum viuum igneum: Duo, corpus in eo compositum, & tertium est aqua sulphuris, qua abluitur, & teritur, ac regitur vnum, donec opus peragatur. Et hoc est quod innuit Philosophus cùm dixit: Argentum viuum quod tingit aurum, est argentum viuum Cambar, nihilominus tamen philosophi distinguunt, & dicunt, aliquando est Cambar, aliquando auripigmentum. Sed ita oportet intelligatis: Argentum viuum Cambar, est Magnesia: Argentum verò viuum seu auripigmentum, est sulphur quod ascendit de composito mi-

ſto. Oportet igitur vos illud ſpiſſum commiſcere veneno igneo, & putrefacere ac diligenter terere, quouſque ſpiritus fiat in altero occultu ſpiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia quæ vultis.

Inquit PLATO: O vos magiſtri operis, cauete cum corpora ſoluitis, ne comburatis etiam: quia oportet coquendo abluere ea marina aqua, quouſque totum eorum ſal in dulcorem vertatur, & clareſcat ac tingat. Spiritu itaque ſeparato à corpore, in altero ſpiritu occultus, factus eſt vterque fugiens: quod Sapientes expreſſerunt his verbis: Fuge ianuam reſerate non fugienti. Conuertens namque ſulphureum in ſpiritum ſimilem ſibi, fit vterque fugiens: Non fugientes autem ſimiliter fiunt: quia per ignis interceſsionem ſe inuicem amplexantur & continent. Itaque accipite ea quæ non fugiunt, & iungite, & abluite corpus incorporeo, & corpore carente corpore ſolidate, quouſque vertatis ipſum in corpus, corporibus non fugientibus: & vertite terram in aquam, aquam in ignem, ignem verò in aerem, & celate ignem in intimis aquæ, terram verò in aeris ventre, & calidum miſcete humido, ſiccum verò frigido: quia Natura naturam ſuperat: deinde verò Natura naturæ congaudet: tandem

dem

dem Natura naturam continet: continens autem omnia terra eſt. Cum enim quatuor naturæ in cœlum aſcenderunt, rurſus tandem deſcenderunt, ita vt ignis in aerem, aer in aquam, aqua in terram incidat: finis itaque totius operis puluis ac cinis ſunt.

ACTOMANVS inquit: Philoſophi de rubigine frequentiſsimè tractauerunt: Rubigo autem fictum nomen eſt, non verum. Dico autem vobis, quòd rubigo ſit ſecundum opus, quod ex ſolo auro fit, atque ob id Irudinem vocauerunt: quia in ſulphureo aureo colatur, quemadmodum Irudo in aqua. Eſt igitur rubigo rubefactio in ſecundo opere: in primo enim rubiginem facere, eſt dealbare opus, in quo philoſophi iuſſerunt poni auri florem, & aurum æqualiter. 50

MVNDVS ait: De rubigine ſatis tractatum eſt: dicam igitur de veneno. Venenum nõ eſt corpus, eò quòd ſubtiles ſpiritus tenuem ipſum ſpiritum fecerunt, & corpus tinxerunt, & in venenum verterunt: quod venenum philoſophi aſſerunt omne corpus tingere: atq; ob id opinati ſunt, quòd qui aurum in venenũ vertit, is ad ꝓpoſitũ iam peruenit: qui verò nõ, nihil effecit. Dico aũt quòd niſi igne res attenuetis, quouſque illæ res vt ſpiritus aſcendant, nihil dum perfeciſtis. 51

Hic igitur est ſpiritus ignem fugiens, & fumus ponderoſus, qui dum corpus ingreditur, vniuerſum penetrat, & natura eius eo lætatur. Atque ob id dictum eſt: Accipite ſpiritum nigrum viuentem, & eo corpora diruite & cruciate, quouſque alterentur ad beneplacitum veſtrum.

PYTHAgoras inquit: Intelligendum vobis eſt, ô Turba, quôd ſulphur, & calx, & alumen, quod eſt ex pomis & Kuhul, & ſputum Lunæ, ac ſputum combuſtibile, omnia illa ſcilicet nihil aliud eſſe, quàm aquam ſulphuris, & aquam ardentem. Et ſcitote, quòd Magneſia ſi cum argento viuo miſcetur, ſulphura commixta eſſe, & ſulphura ſe inuicem conſequuntur. Non igitur oportet vos, illam dimittere Magneſiam abſque argento viuo: cum enim componuntur, fortiſsima eſt compoſitio, quæ vna eſt de decem, quam philoſophi reginam conſtituerunt. Et congelare ipſum, non eſt quidem vnum regimen, ſecundum philoſophorum conſtitutionem. Prima enim coagulatio eſt ſtãni, & æris, & plumbi: ſecunda verò ſulphurum aqua componitur. Et ſciendum, quòd nihil aliud eſt huius artis ſcientia, quàm vapor & aquæ ſublimatio, argẽti viui Magneſięq; corpori coniũctio. Similiter & philoſophi in libris ſuis demonſtrarunt, quòd ſulphuris munda aqua ex ſole

eſt ſul-

eſt ſulphur, & quod nullum ſulphur ſit abſque calce argenti viui, & ſulphuris aqua,

BELVS inquit: De compoſitione multa tractata ſunt: compoſitio autem & contractus vnum quid ſunt. Accipite ergo ex altera compoſitione partem, & partem ex auri fermento, eiſque mundam ſulphuris imponite aquam, & habebitis potens arcanũ, quod omne corpus tingit. Sed interim eſt notandum, quòd aqua munda, quæ ex ſulphure eſt, non eſt ex ſolo ſulphure, verùm ex pluribus compoſita rebus, quæ vnum ſulphur facta ſunt ex pluribus ſulphuribus. Vt ergo multa ſulphura vnum fiant ſulphur, miſcete pugnans cum igne non pugnanti. Coniuncta namque in igne eis conueniente preliantur, & amicitia fit conſtans, eò quòd calida medicorum venena, leui igne coquuntur incomburente. Et hoc innuerunt philoſophi cum dixerunt, in decoctione, parum ſulphuris multa comburit dura corpora. Et humor, quod relinquitur, humida pix, balſamum, &c. nominatur. Verùm hoc arcanum eſt, quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex duabus procedit compoſitionibus, Sulphure ſcilicet & Magneſia. Et philoſophi hoc compoſitum in vnum redactum, Aquam nominauerunt, & ſputum boletorum, & ſpiſſum aurum. Omnibus autem in argentum viuum

versis, sulphuris aquam nominant, sulphur quoque cum sulphure continetur, dicunt igneum esse venenum, quod est potens arcanum, prouenions ab his quæ nostis.

Ait PANDulphus: Iubeo vt argentum viuũ ex Cambar capiatis, & eum in tabernaculis sublimetis (est enim alterum sulphur, de quo antea dictum est) & sic sulphur sulphuri miscebitur, & multa ex eo procedent opera. Eo autem sublimato, procedet illud argentum viuum à Cambar, quod Etheliæ, Auripigmentum, Zendrio, Ebsemeth, Magnesia, Chucul, & multis alijs nominib. nuncupatur, de quo philosophi dixerunt, quòd natura in suo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem est perfectio) suo regimine, mox conueniens apparet eius alba natura, nec in eo vmbra vlla apparet, & tum Sapientes vocarunt Plumbum, Exebmich, Magnesia, Martech, & æs album, quod vbi verè dealbatum est, vmbra caret, & omni nigredine, & sua dimisit corpora spissa & ponderosa, nullum corpus penetrantia, & simul cum eo muudus spiritus humidus ascendit: qui spiritus tinctura est. Ideoque Sapientes dixêre, æs animam & corpus habere, & id quidẽ verũ: Anima est eius spiritus, corpus verò eius spissũ. Ideo oportet vos spissum diruere corpus, quousq; spiritũ extrahatis ex

tis ex eo tingentẽ, extractũ quoq; ex eo spiritũ leui sulphuri miscete, & peragetis propositũ. 55

MORFOleus inquit: Oportet sapientes viri, lento igne primùm humiditatem cõburi, vt exemplo nobis monstratur in generatione pulli, & vbi augmentatur ignis, vas vndique obduretur, ne corpus æris, & spiritus eius fugiens extrahatur. Et hoc innuerunt Sapientes cum dixerunt: Accipite argentum viuum ex æris flore, quem, scilicet æris florem, nostri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum est. Et iterum dixerunt: Cum omnia vnum fiunt, facta sunt corporea incorporea, & è conuerso. Præterea dixerunt, quòd omne corpus dissoluitur cum spiritu cui mixtũ est, & proculdubio similiter fit spitituale: & omnis spiritus à corporibus alteratur & coloratur, cui spiritui color tingens, ac contra ignem constans miscetur. Benedictum ergo sit nomen eius, qui Sapientibus inspirauit corpus in spiritum vertere, vim & colorem habentem inalterabilem & incorruptibilem: & quòd prius erat Sulphur fugiens, nunc factum est Sulphur non fugiens & incombustibile. Scitote insuper doctrinæ filij, quòd qui potest spiritum fugientem rubeum facere corpore sibi coniuncto: deinde ex illo corpore & spiritu suam tennem natu-

ram in ſuo ventre occultam extrahere ingenio ſubtili, opus inuenit. Et notate, quòd prolixitate coquendi tingit corpus. & hoc dixerunt philoſophi, quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixæ: & quicquid libris ſuis occultè narrauerunt, argentum viuum ſignificare voluerunt, quod aliquando dicitur aqua ſulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiã nummus.

46 YXIMIDIUS inquit: Iam tractaſti Morſolee de æris & ſpiritus humidi regimine, & optimè quidem. Sed maximum eſt arcanum quod philoſophi dicunt: Æs non tingit, cum tamen tingitur, tingit: eò quòd argentum viuum, cum ſuę miſcetur tincturæ, tingit. Cum verò miſcetur his rebus, tincturæ philoſophorum, res fermentatæ, mixta corpora, Corſuſle, & colla auri, venenum, maris ſplendor, Ethelia, auripigmentum, & randerich tinctura voçatur. Quæ tot nomina vana eſſe putantur & ſuperflua, vera tamen ſunt: non autem conficta, eò quòd vnum ſunt, vna opinio, & vnum iter, hoc eſt, argentum viuum, quod eſt quidem ex omnibus extractum, ex quo omnia fiunt, qui et eſt aqua munda, quæ vmbram æris delet. Et ſcitote quòd hoc argentum viuum cûm dealbatur fit ſulphur, quod à fuga detinetur, & aſsimilatur marmoris ſplendori. Et arcanum quidem hoc eſt maximum

ximum

ximum: quia solum sulphur æs dealbat.

Intimandum est etiam vobis huius artis inuestigatores, quòd illud sulphur non potuit æs dealbare, quousque in opere priori fuerit dealbatum: nam sulphuris huius mos est fugere. Cùm igitur sua spissa fugit corpora, & vapor sublimatur, tunc oportet vos alio argento viuo sui generis ipsum continere ne fugiat. Fit autem id quàmprimum argentum viuum & æs ipsum coniunguntur. Tunc enim sæpe inuicem soluunt & concipiunt, & fugere non sinunt, sed vtrumque argentum viuum fiunt. Et ita hoc quod primò æs, neque argentum viuum fuerat, commixtione tamen argenti viui factum est: quod scilicet additum argento viuo, prius argentum viuum, cui mos erat fugere, continet. Quare philosophi dixerunt: Sulphura sulphuribus continentur. Amplius scitote, quòd sulphura tingunt, deinde fugiunt proculdubio, nisi argẽto viuo sui generis iuncta fuerint. Non putetis ergo, quod tingit, deinde fugit, nummum esse vulgi: verùm philosophorum intentio est numus, quod nisi albo vel rubeo misceatur (quod est argentum viuum sui generis) procul dubio fugiet. Iubeo autem vos argentum viuum argento viuo miscere, quousque vna eademq; aqua fiunt munda, ex duobus cõposita. Hoc est igitur maximũ arcanũ,

EXIMENVS inquit: Multis & omnibus penè metallorum nominibus philosophi aquam nostram, & opus nostrum nuncupauerunt: vtcunque autem vocent, semper ipsam aquam significant. Ipsa aqua cum rebus suis in vase suo posita, prohibet ne res comburantur, & quantò magis ipsæ res flamma occupantur, tantò magis in aquæ intimis absconduntur, ne ignis calore lædantur. Aqua autem eas in suo vase recipit, & ignis flámam ab eis repellit, Et ita rebus cũ aqua diligenter tritis, Ethelia scãdit, & opus deinceps sola imbibitione aquę ad verũ operis finē perducit.

ANAxagoras rursus ait: Notifico vobis, sitiens & ad bibendum apta est Ethelia, quæ præcedente sulphure cocta est. Vitreo ergo vasi imponite & coquite, quousque Cambar fiat. Iubeo autem vos continuè coquere, & iteratè, nec vos tædeat. Et scitote, quòd operis huius perfectio est aqua sulphuris, quæ cum eo coquitur, donec rubigo fiat. Omnes enim philosophi dixerunt: Qui potest aurum in rubiginem vertere, veneni propositum iam inuenit: qui verò minimè, in nihilo est.

Ait AZIratus: Iubeo posteros de numis accipere, quos philosophi fecerũt, mixtis æris partibus, & vasi ad coquendum imponere ipso vase clauso optimè: Tum verò cùm æs numis contritum, & in aquam versum est, nigredo

gredo apparebit de Kuhul, quæ de nigredine numorum eſt, & nigredine conſumpta, precioſa albedo illis apparebit: deinde coquẽdo deſiccentur, quouſq; in lapidem vertantur. Illum coquite continuè igne priore fortiore, & diruetur confringeturq́;, ac in cinerem vertetur. O quàm precioſus eſt cinis iſte filijs doctrinæ, & quam precioſum eſt quod ex eo fit. Miſcentes igitur cinerẽ aqua, iterum coquite quouſq; cinis ille liquefiat: deinde coquite, & aqua imbuite permanente, quouſq; compoſitio dulcis fiat ac ſuauis & rubea. Imbuite etiã quouſq; humida fiat. Amplius tum igne priore fortiore coquite, ac vaſis diligenter os claudite: hoc. n. regimine corpora fugientia fiunt, & ſpiritus in corpora, corpusq́; in ſpiritum vertitur, & inuicem nectuntur: deinde fiunt corpora ſpiritus, animas habentes tingentes, eo quòd inuicem germinant.

OBSEMEganus ait: Dico quòd inuidi totam artem hanc nominum multitudine vaſtauerunt, ars tamẽ eſt, ſecundum quam iuſſere philoſophi aurum numoſum facere, & eum calcinare, ſublimare, figere, terere, dealbare, coagulare, coquere, & in rubeum vertere, & vocauerunt Etheliam ignem, & vas cribrum, aquam ſulphuris copulam: & hoc totum nihil aliud eſt, quàm contritio, & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum 57

viuum apud visum album est, cumque autem fumus ei aduenit, vertitur in rubeum, & fit Cambar, hoc est, venenum. Et hoc inuenerunt philosophi dicentes, quòd natura plumbi facilè conuertitur: propterea sæpenumero reiterauerunt hoc verbum, Conterere, vt multis modis monstrarent spiritus in vase occultos abstrahere, & aqua imposita prohibere, ne comburantur, aliàs ignis ipsos facilè comburit. Sed aqua apposita, quátò plus flamma eos inuadit, tantò plus in visceribus aqua penetrat, & prohibet ne flamma comburatur. Atque ob id etiam antiqui multa tractauerunt de sublimatione: quia nisi res igne fortiter conteratur, Ethelia non ascendet, quod voluit Hermes innuere cum dixit: Cribrate res quas nostis, & altius liquefacite.

ARZOCH ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia non ascendet, & ea nõ ascendente, nihil facitis. Videtis enim quòd ventus meridiei plurimus cũ exaltatur, nubes sublimari facit, marisque vapores eleuat. Hoc est vas, & testa, in qua inest sulphur incombustibile. Moneo autem vos, vt argentum viuum, quod ex pluribus est confectum, congeletis, vt duo tria fiant, & quatuor vnum, ac duo vnum.

ANAXAGORAS inquit: Accipite combustum fugiens & corpore carens, & incor-

porate

porate eum: deinde ſumite ponderoſum fumum habens, habile ad bibēdum. Hoc eſt, vt rem clarius exponam, Hoc combuſtum fugiens, & ad bibendum ſitiens, eſt Ethelia, quę cùm ſulphuri coniuncta eſt, vitreo vaſi imponite, & coquite donec Cambar fiat, & peragat arcanum quod quæritis. Coquite ergo, & non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio ſulphuris in decoctione tabulæ conſiſtit. Coquatur igitur quouſque fiat rubigo. Omnes quidem Philoſophi dixerunt, quòd qui rubiginem in venenum aureum poteſt conuertere, opus peragit: Sin autem, in vanum laborat.

PITHEN inquit: Dico, quòd cum Magiſter de aqua iſta primò tractaſſet, poſtea in fine ſui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum eſt, cur inuidi finem ante principium in ſuis tractatibus poſuerunt, præcipiendo in auri fermento, aquam ſulphuris mundam cum aliquantulo ſuæ gumæ commiſceri. Pręterea putrefactionem omiſerunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit abſque humido & ſicco, & ex vtroque naſcitur operis principium, licet in tres partes inuidi hoc opus diuiſerunt. 60

CONSTANS ait: Quid nobis cum inuidis & eorum tractatibus? Certum quippe eſt, hoc opus quatuor habere naturas, quæ 61

ſunt ignis,aqua,aer & terra:quæ niſi habeantur, nihil vnquam generatur, nec quicquam abſoluitur in arte. Iungite ergo ſiccum humido,hoc eſt,terram & aquam, & coquite igne & aere,quouſq; ſpiritus in anima deſiccetur: ſcientes quòd tenue tingens,ſumit virtutem ex tenuiſsima terræ, aeris & aquæ parte, & exſiccatur. Hic enim eſt modus operis noſtri,vt omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: Inuidi quidem eas multiplicauerunt,& varia deſcripſerunt regimina, vt inquiſitores fallerent: & aſsimilauerunt hoc opus ſicco, omni lapidi & metallo, animalibus, omni reptili & volatili: vos autem ſcitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus figuntur: & quòd philoſophus dixit: In arte eſt argentum viuum de Cambar, & in nummis eſt argentum viuum de maſculo: & nihil aliud curate, quoniam non ſunt niſi hæc duo argenta viua.

62 ASTRATVS inquit: Qui veritatem vult aſsequi, capiat Solis humorem, & ſputum Lunæ. Veritatem dico, nec aduerſa adfero: nummos enim, quos philoſophi capere iuſſerunt, numi Hermetis ſunt, de quibus partem ſumi iuſsit, & ex ære philoſophorum partem, & nummis miſcere, ac vaſi imponere, obſtructo diligenter ore, & coquere ſeptem diebus, & tunc vertitur æs in numos.

Coqua-

Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctione: postea aperiatur vas & nigredo inuenietur: qua absumpta, apparebit albedo nobilissima. Postea ponatur in locum suum, & iterum coquatur, donec lapilli in siccum vertantur, postea coquatur igne fortiori, quousque lapis durior fiat & confringatur, ca in cinerem vertatur. ô quàm preciosus est cinis ille. Viri Sapientes intelligite illud, Aquæ suæ iterum coquite donec liquefiat. Postea coquite ipsum, & imbuite ipsum cum aqua permanente, donec compositio dulcis & suauis ac rubea appareat. Postea imbuite, donec humida fiat: demum coquite igne fortiori, & vt dictum est, os vasis claudite.
Hoc est regimen quo corpora fugientia, non fugientia fient, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertuntur, & se inuicem nectuntur, ac vltimò fient corpora spiritus, animam habentes, & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, & congeletur, fiatque corpus Magnesiæ: deinde coquite donec totũ corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in cinerẽ, et efficietur ęs vmbra carẽs, & tinctura philosophorũ. 63
ANASTRATVS inquit: Dico vobis, quòd hoc secretum inuidi variè depinxerunt: aliquando in mẽbra, in physicá ratioci-

nationem, Aſtronomiam: & interdum aſsimilauerunt arboribus, metallis, & vaporibus ac reptilibus: & quantò plus potuerunt, ipſa nomina multiplicauerunt. Ego verò vobis dico, ſumite ferrum, facite inde laminas, poſtea aſpergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os bene occludatur, & cauete humorem multiplicare: vel ponatis ipſum ſiccum, & facite ſiccum maſſam fortem. Scientes quòd ſi aquam maſſæ multiplicaueritis, non continebit eam, neque bene ardebit in camino: & ſi nimis ſiccaueritis, non coniungetur, nec coquetur. Exſiccate ergo eam, & in vaſe ſuo ponite, cuius os firmiter claudatur: & poſtea fiat ignis carbonũ deſuper per dies aliquot: deinde aperiatur vas, & inuenietis in eo, & etiam in coopertorio vaſis nodos paruulos. Et hoc eſt, quòd igne ſibi miniſtrato, acetum ſurgit in altum: eius namque natura ſpiritualis eſt, quia ſurſum aſcendit: & ideo moneo vos, vt per ſe teneatis eam. Tribus enim decoctionibus multiplicatis, conglutinatur, & ab igne congelatur, eiusque natura conuertitur in naturam: ſic Cambar ſimiliter decoctione & liquefactione tali diſiungitur. Notum etiã facio vobis, quòd iſta frequenti decoctione, conſumitur tertia pars aquæ, reſiduum verò eius efficitur ventus, qui Cambar & ſpiritum eius portat in ventre ſuo. Præter hæc dico,

quòd

quòd nihil eſt precioſius arena maris rubea, & eſt ſputum Lunæ, quod Solis lumini iungitur & congelatur. Et quantò plures tranſeunt dies, tantò fortius congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctũ congelatum eſt, & albedo illa præſtantiſsima facit eum terrenum ignem ſuperare.

BALGVS ait: Quidam fructum artis iſtius Tulleas deſcripſit, & mirabili modo me cepit docere dicens, quòd abſque labore inuenitur eius operatio. Cumque autem de eius incremento & ædificatione cepit docere, talia dixit: Accipe illam arborem albam, ædifica ei domum rotundam, tenebroſam, & rore circundatam, & impone ei magnæ ætatis hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut puluis ad eos perueniat: Deinde dimitte eos in ſua domo octuaginta diebus: dico vobis in veritate, quòd ſenex ille non ceſſat comedere de fructu arboris illius, donec iuuenis fiat. O quàm miranda natura, quæ illius ſenis animam in corpus iuuenile transformauit, & pater filius factus eſt. benedictus ſit Deus, creator optimus. 64 190 65

THEOphilus ait: Scitote chariſsimi, quòd quamuis inuidi diſpoſitionem hanc multis celauerint nominibus, vno tamen nominauerunt eam nomine, ſcilicet Aquam vitæ. Nam cum dictus ſenex ſibi iungitur, perfe

ctè moritur. Poſtmodum verò ponitur in Sole, donec liqueſcat. Poſtea imbibitur, congelatur, & ita per dies 7. fit ferrũ rubiginoſum.

Quòd ſi hoc eſt nimis obſcurum, narrabo aliud. Quidam fructus exeũt à perfectiſsima arbore primo vere, & poſtmodum æſtate florent, & tunc multiplicatur & decoratur arbor, donec fructus perficiantur, & maturando dulces fiant. Simili modo, illa mulier fugiens generos, quibus per ſe quamuis irata domeſtica ſit: vt non dedignetur ſe ſuperari, vt eius coninnx ſuum habeat decorem, qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec ſuos concubitus cum ea peragat: & Deus pro voluntate filios multiplicat: cuius porrò decor igne conſumitur. Termino enim finito reuertitur ad eam. Dico etiam vobis, quòd Draco ille nunquam moritur: tamen illam mulierem ſuos interficiens coniuges, philoſophi neci dederunt. Illius enim mulieris venter plenus eſt veneno. Fodiatur igitur ſepulchrum Draconi, illicque ſepeliatur mulier cum eo: qui illi mulieri fortiter iunctus, quantò magis eam nectit, & voluitur circa eam, tantò magis corpus eius in mulieris artubus mixtum ad mortem declinat, & totus vertitur in ſanguinem. Quod cum vident philoſophi in ſanguinem verſum, ponunt eum ad Solem, quouſque lenitudo

tudo consumitur, sanguisque arescat. Et tunc apparet venenum, & occultum manifestatur.

BODillus inquit: Sciendum est omnes discipuli, quòd ex elementis nō fit vtile absq; commixtione maris & fœminæ, & regimine caloris: quia sperma ex sanguine generatur & libidine. Viro namque mulieri commixto, vteri humore sperma nutritur, & sanguine humectante, & caliditate, partus quadraginta noctibus formatur. Si enim humiditas vteri & calor non essent, sperma non maneret, nec fœtus perageretur. Deus autem illum sanguinem & calorem ad nutriendum sperma constituit, quousque extrahat ipsum ad libitum. Fœtus autem extractus, non nisi lacte nutritur, & igne, per se & paulatim dum paruulus est, & quantò magis exuritur ossibus confortatis, in iuuentutem deducitur: in quam perueniens sibi sufficit. Sic ergo oportet vos in hac arte facere. Et scitote quòd absque calore nihil vnquam generatur, & quòd balneum intensi caloris perire facit: si verò frigidum sit, fugat: si autem temperatum sit, corpori conueniens & suaue fit. Quare leues fiunt & aluntur, & caro augmentatur.

MOscus inquit: Scitote quòd inuidi modum plumbi formandi multis modis narra-

rauerunt, vt decipiant poſteros, varia fingendo inſtrumenta. Ego autem dico, quòd nulla inſtrumenta fiunt, niſi ex noſtro puluere albo, ſtellato, ſplendido, & ex lapide candido: à quo puluere apta fiunt inſtrumenta pro ouo: non tamen nominauerunt ouum, vel cuius auis ouum ſit. Porrò eorum regimẽ quod diximus, difficillimum inquiunt eſt: nam ſi cõpoſitum plus quàm oportet regatis, eius lumen à pelago ſumptum extinguitur: & ideò iuſſerunt philoſophi hoc opus ſubtili meditatione regi. Accipite ergo & regite ipſum Luna, & arenæ imponite, quouſque dealbetur, ſcientes, quòd niſi patientiam habeatis, errabitis in eius regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne donec appareat album, deinde aceto extinguite, & tum videbitis vnum à tribus ſocijs dimiſſum. Et ſcitote quòd primum commiſcet, ſecundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò nouem partes de aceto cum caleſcit vas, & iterum nouem partes cum calefactum eſt vas apponite.

Rurſus ait MVNDVS: Scitote quòd omnibus, quantumlibet multis nominibus tincturarũ relegatis, vna tantũ modo eſt philoſophorum tinctura, quæ Tyria eſt: cui ad placitum nomina ſubſcripſerunt, & albato proprio nomine, ipſam magnum Arcanum nuncu-

nuncuparunt & mare, eò quòd æs nostrum à pelago extractum est rubeo & purissimo, quòd suauis est odoris, pulcher, & putrefaciendo non sordidus, nec tetri odoris. Et scitote, quòd plura nomina quæ illi data sunt, omnia vera sunt. Quemadmodum enim in tritico contingit quod molitur, & tunc alio nomine nuncupatur: deinde in varias substãtias cribro diuisas, varia panis genera fiunt, varijque labores exercentur, semper variatis nominibus, nihilominus tamen totum fermentum vno nomine nuncupatur: ita aquæ plura distincta nomina sunt, & tamẽ Tyrium colorem nostrum, in vnoquoque regiminis gradu sui coloris nuncupamus.

RARSON ait: Mira est philosophorum diuersitas in his quę posuerunt, eorumque consensus mirandus in hac re paucilla & vtilissima: veruntamen & hoc est, quòd si omnes inuestigatores, & vulgus id paruum & vile scirent, non vilipenderent: sed illi nostra scripta legentes, hoc ipsum quod commendamus, vile & paruum putant, non intelligentes. Deus igitur à populo illa celauit, ne mũdus deuastaretur. Verum autem est, quòd omnis nostra scientia natura est masculi & fœminæ. Hoc quidem maximum nostrum est arcanum, quod inuidi Magnesiam appelarunt. Propter arcanum ipsum, diligenter igi-

tur ipſam Magneſiá in vaſe ſuo coquite, quo-
uſque totũ coaguletur, & ſeipſum contineat.
Et ſi in inuidorum libris audieritis pelagus
nominari, ſcitote quòd id humorem & aquá
ſignificat, & nigredinem quæ ablui debet,
nummos vocant.

70 AGAdimon ait: Coquite æs donec ex-
eat nigredo, quam nummum vocant, & res
artis noſtræ, bene miſcete, & inuenietis nigre
dinẽ ſtatim, quæ eſt plumbum ſapiẽtum, de
quo Sapientes in ſuis libris multa tractauere.

ORFVlus ait: Scitote quòd in princi-
71 pio miſcendi oportet elementa cruda, ſynce-
ra, & amœna, & recta ſuper ignem lentum
commiſcere, & cauere ignis intenſionem, do-
nec ſeipſa contingát elementa, ac planè com-
plexione paulum morari decet, quouſque in
illo leui igne deſiccentur. Poſt primam au-
tem combuſtionem oportet æs ablui ac mun
dificari, & in igne dealbari, quouſque om-
nes res vnus fiát color: cui poſtea oportet vos
totius humoris reſiduum miſcere, & tunc e-
ius rubor exaltabitur. Elementa igitur igne
diligenter cocta lætantur, & in alienas ver-
tuntur naturas, eò quòd liquefactio eſt caput
huius artis, & quod liquefactum eſt, fit non
liquefactum, humidũ verò ſiccum, et ſpiſſum
corpus ſpiritus, & ſpiritus fugiens fortis con
tra ignem pugnans. Quare conuertite elemẽ
ta, &

ſa, & quòd quæritis inueniſtis. Conuertite elemẽtà et quod quęritis inuenietis. Conuertere aũt elementa, eſt humidum facere ſiccũ, & fugiens fixum. His peractis hac diſpoſitione dimittantur deinceps in igne, quouſq; ſpiſſũ attenuetur, & rarum tingẽs remaneat. Et ſcitote quòd elementorum mors ac vita ab igne fiunt, & quòd compoſitũ generat ſeipsũ, & in ſe ipſo germinat idquòd quęritis, nẽpe colores croci & coralli noſtri: quib. apparentibus, vltimò miracula videbitis, vt hoc quouſque tyrius color peragatur, donante Deo, cui laus in æternum.

EMIganus inquit: Legẽdi ſunt libri Philoſophorũ: non fruſtrà enim dixerũt, inſpicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes: de quo etiam dixerunt, Comburite æs, comburite argentum viuum, & comburite aurum. Hoc ſi tenebroſius dictum eſt, dicam clarius: comburere, comburere, comburere, non eſt niſi vnum, ſcil. dealbare, & rubeum facere, eſt viuificare. Et vobis dico, quòd definitio huius artis eſt corporis liquefactio, & animæ à corpore ſeparatio, eò quòd æs noſtrum habet animam & corpus, ſicut homo. Oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo ſeparari. Proinde dixerũt philoſophi, corpus nõ penetrat corpus: verũ ſubtile naturę & eſt anima ipſa, quę corpus penetrat

& tingit. Præterea dixerunt, quòd Saturni ſplendor dum ſcandit in aera, nō apparet niſi tenebroſus, & Mercurius radijs Solis occurrit: deinde argētum viuum virtute ignea corpus viuificat, & perficit.

ATTAMAnus ait: Scitote fratres, quòd opus noſtrum quod quæritis, ex maris fit generatione, quæ poſt Deum omnia perficit. Accipite Alzum, & lapides marinos veteres, & aſſate carbonibus, quouſque albi fiant, & extinguite aceto albo: ſi Alzon fuerint vnciæ viginti quatuor, extinguite calorem illorum tertia parte ſui, ſcilicet octo vncijs, & aceto terite albo per 40. dies. Opus verò ſecundum fit à mūdato & abluto corpore. Sed huic operi ſecundo acetum nolite imponere, ſed dimittite ipſum coqui, donec acetum ſuum totum biberit, & terra fixa fiat, vt terra Ægiptiaca. Et ſcitote, quòd operum aliud citius coagulatur, aliud verò tardius. hoc autem accidit ex coquendi diuerſitate: Si enim locus vbi coquitur, humidus & roſcidus fuerit, citius congelatur: ſi verò ſiccius, tardius. Mediocritas igitur quærenda.

FLORVS ait: Coquendi diſpoſitionem complebo, dicoq́ue quod ſignum primę decoctionis, eſt ſui ruboris extractio. Cum autem videritis iam ipſum totum nigrum, ſcitote quòd in illius nigredinis ventre albe-

do oc-

do occulta eſt, & tunc oportet vos albedinem illam extrahere ab ipſa nigredine ſubtiliſsimè. In ſecunda verò decoctione ponatur illa albedo in vaſe cum ſuis inſtrumentis, & coquatur leniter, quouſque omnia alba fiant. Cumque albedinem illam ſuperuenientem in vaſe videritis, certi eſtote, quòd rubor in ipſa albedine occultatus eſt: & tũc nõ oportet vos illam abſtrahere, vel finem coquendi facere: ſed coquere, quouſq; totum fiat rubeum altiſsimum. Et ſcitote, quòd prima nigredo ex natura Mortach fuit, & ex illa nigredine exortus eſt rubor, qui rubor nigrum emedauit, & pacem inter fugiens & non fugiens cõpoſuit. Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipſum in naturam alterabilem. Et ſcitote, quòd illud ſulphur corpus denigrans non poteſt tingi, nec tractari, ſed id tractat & tingit. Item ſcitote, quòd illud ſulphur quod denigrat eſt, quod non fugienti aperit ianuam, & in fugiẽs cum fugientibus vertit: quod nominamus aliàs etiam Aquam ſulphuris, vertẽs æs in colores inalterabiles & indelebiles. 74

MANdinus ait: Niſi hoc arcanum habeat, quòd ipſum emendet, nõ prodeſt quicquam. Ob id dixerunt antiqui: Illud quod perficitur vnum quid eſt: quia diuerſæ naturæ rem non emendant ipſam, ſed vna tantùm, & quę conueniens ſit, quam quidem vos parcè re- 75

gere oportet. Regendi namque ignorantia plurimos errare fecit. Nolite ergo harum compoſitionum pluralitatem curare, nec ea quæ Magiſtri in libris ſuis poſuerunt varia. Vna enim veritatis natura eſt, qua naturale mutatur, eò quòd arcanum ipſius permutantis naturæ in ſuo ventre occultatum eſt, nec videtur, nec ſcitur, aut ſentitur niſi à Sapiente. Qui ergo parcè regit æs, eiusque ſcit complexionem, extrahit ex eo naturam, omnes naturas ſuperantem. Tunc magiſtri verba complebuntur, videlicet: quòd Natura natura lætatur, & Natura naturam ſuperat, & Natura naturam continet: & tamen non ſunt diuerſæ naturæ, nec plures: verùm vna tantùm, forma differens, ſuas habens res in ſe, alijs alijsque accidentibus, quibus operatur, quod eius naturæ congruit. Proinde bene fecit Magiſter, quòd ab vno orditus eſt, & vno finiuit. Deinde illas vnitates aquam ſulphuream nuncupauit, totamque naturam vincentem.

76 ARCHELAVS ait: Perbellè deſcripta eſt aqua ſulphuris munda: niſi enim ſpiſſa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut ſpiritus tenuis, non poteſtis illam animam tenuiſsimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta eſt. Et ſcitote, quòd

quòd nisi corpus diruatur quousque moriatur, & ex eo suam abstrahatis animam, quæ est spiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere potestis.

PHILOTIS inquit: Omnibus pręfatis, à quocunque Magistrorum, nihil aliud significamus vobis, quã Albar æris, eò quòd tingit omne corpus quod in compositionem introiuit. Compositio autem duplicis est complexionis: vna enim humida, altera verò sicca. Cum proinde coquitur, vnum fiunt, & dicitur bonum plurimorum nominum. Cùm verò rubeum fit, Auri flos dicitur, & Auri fermentum, Aurum coralli, & Aurum rostri. Dicitur etiam redundans rubeum, Sulphur, & rubeum Auripigmentum. Dum autem crudum permanet, Plumbum æris dicitur, Virga metalli ac lamina. Ecce eius patefacta sunt nomina tam cruda, quàm cocta. Est autem totum magisterium, vt superius fiat inferius, & inferius superius fiat, & coquatur, donec plumbum æris fluat cum fermento, in principio, vel medio, vel fine adhibito, & tunc tingit, cùm vt cera fluet proiectus.

AGMON inquit: Pro corollario dicã: quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & separate eius animam & aquam, & postea deal-

bate, & inuenietis quod quęritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne dissoluit, donec fiat sicut gladius denudatus: & qui prius, dealbatione eius completa, ei animam inducit, totumq; rabido igne figit, postquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & super mundi circulos exaltari. Hæc de lapidis nostri reuelatione, doctrinæ filijs satis esse non dubitamus: cuius vires corrumpi nequeunt. Si ponatur in igne, vis eius augetur: quem si soluas, soluetur: si coagulas, coagulatur. Nemo ipso carere potest, & omnes homines habent eum, omnes tamen egent eo. Cumq; ei plura sint nomina, vno tamen nomine nominatur, in quo nulla est difficultas: id quod omnium est cōmunius, illo maximè significatur. Quicunq; autem magis propriè & appositè nominant, obscurū illum reddunt, & minus intelligendum. Et reuera non est ei nisi vnum nomen, illudq; vbi non prodest, ibi magnificè & significanter nominatur: vbi prodest, valde celatur. Est lapis & nō lapis, est quoq; spiritus, anima, & corpus: est albus, ater & rubeus, æreus, tyrius, omnibusque mundi coloribus expositus. Est ponderosus, solidus, incommotus igne, incōmotus aqua, incommotus vento: sed & leuissimus, cauus, spongiosus, cōmotus igne, commotus aqua, commotus vento: est salsus, est

quoq;

quoq; suauissimus: est summum venenum, est quoq; summa medicina: imberbis est, & est quoque barbatissimus: implumis non volans, plumis præditus quoq; est & volans: & si aquam ipsum dixeris, verũ dicis: si aquam negas, non falsò negasti. Ne ergo innumeralitate nominum decipiaris, mortuus, cum viuit vsq;. Sed certò habe, eum quid esse, cui nihil alienum accedit neq; infertur. Eius igitur socium inuestiga, & alienum nihil ei inferas, & sine multiplicare homines nomina: quæ nisi multiplicarentur, sapientiam nostram pueri riderent.

TYPOGRAPHVS Lectori.

Placuit, candide Lector, vt vtilitati tuæ consuleremus, aliud quoq; Turbæ exemplar, quod apud nos fuit, adscribere, non tam propter ordinem diuersum, quàm propter sententiarum & philosophorum nominum varietatem. Contingit enim, vt in altero volumine, idem diuerso efferatur sensu, & verbis, & authore alio, vt tu in re tanti momenti, non aberres, sed quod tibi magis arriserit, sequaris in tuis operationibus. Vale, & si quid hinc vtilitatis ceperis, id viro clarißimo & excellentiß. Medico D. Guilielmo Rascalono Vormatiensi acceptum feres, cuius liberalite hæc exemplaria nacti sumus.

TVRBÆ PHILOSOphorum alterum exemplar.

ENTENTIÆ ſunt Sapientum, collectæ in tertia Synodo Pythagorica: In qua dicitur Ariſleũ philoſophum diſcipulos Hermetis ac Sapientum maiores congregaſſe, & vnumquemque in medium aliquid adferre de lapide vegetabili iuſsit, vt poſteritati ars ſacra innoteſceret: & qui ad hanc capeſcẽdam animum appuliſſent, ad veritatis ſemitam ducerentur. Eximindus autem vir ſenex, & optimi conſilij iuſſus eſt primus vt loqueretur.

SENTENTIA I.

EXIMIMDVS. Vobis doctrinæ filijs notum facio, initium omnium rerũ creatarum naturam quandam eſſe, primam, perpetuam & infinitam, omnia coquentem & regentem, cuius actiones & paſsiones ab ijs tantùm ſciuntur & noſcuntur, quibus notitia artis ſacrę data eſt. Inſuper dico, ſtellas eſſe

igneas,& aerem ipſas temperare. Nam ſi aeris ſpiſsitudo & humiditas non eſſet, quæ ſolis flammam temperaret, ſubſiſtentia omnia ſol combureret. Deus autem aerea ſeparatim conſtituit, ne combureretur quòd in terris creauit. Nónne videtis, ô ſcientiæ filij, Solem aſcendentem in cœlo in aerem vincere & calefacere igne ſuo, quo calefacto, ad ſubſiſtentiam calor peruenit, inſpiſſans & cõdenſans ſpiritus, è quibus creaturæ generantur? Aer enim coarctatur, & ab aqua continetur, atque ideo aer ſuperatur, quia eius calor ſolis calori, eiusque humiditas aquę iungitur humiditati. Nónne videtis tenuem aquam in aerem aſcendere calore ſolis eminente, & ſolem ea delectari ac adiuuari? Quòd ſi aerẽ tenui ſuo humore non iuuaret aqua, procul dubio ignis ipſum ſuperaret. Ignis verò ex aqua abſtrahit humorem, quo aer contemperatur, & tunc ipſum ignem ſuperat. Ignis ergo & aqua ſunt inimici, inter quos nulla eſt conſanguinitas: eò quòd ignis eſt calidus & ſiccus: & aqua eſt frigida & humida. Aer quoque cum ſit calidus & humidus, concordiam habet cum aquæ humiditate & ignis caliditate, atque ob id fit amicitia generans. Inſpicite omnes fructus, qui ex tenui vapore aereo fiunt, eò quòd ſolis calore ex aere & vita monſtratur: & hoc ex Dei ordinatione.

SEN-

SENTENTIA II.

YSINdrus. Magnifico aerea, eò quòd ipsum opus aere en endatur. Cùm inspissatur rarescit, cùm calescit, frigescit. Eius autem spissitudo fit, quando in cœlo disiúgitur propter solis elongationem. Eius verò raritas fit, quando exaltato sole tabescit aer & clarescit. Similiter fit in Veris cõplexione, in téporis nec calidi nec frigidi distinctionem. Nam secundum alterationẽ dispositionis constitutę, ad disiunctiones anni alterandas, hyems alteratur: aer igitur inspissatur tùm, cùm sol ab eo prolongatur. Aere verò rarescente, propè fit sol, quo propinquo, calor peruenit hominib.

SENTENTIA III.

ANAXAgoras. Dico quòd principium omnium quę Deus creauit est pietas & ratio: eò quòd in creatione apparuit pietas, & spissum terrę ratione sperata: pietas aũt non videtur nisi in corpore. Proinde scitote Sapientum turba, quòd spissitudo omniũ quatuor in terra quiescit: eò quòd ignis spissum in aera cadit, aeris verò spissum, & quòd ex igne spisso congregatur, in aqua incidit. Aquæ verò spissum, & quod ex ignis & aeris spisso coadunatur in terra quiescit Nõne videtis quòd

istorum quatuor spissitudo in terra coniuncta est? Ipsa igitur terra omnibus est spissior. ad hæc Turba: Verũ dixisti, terra certè est omnibus spissior. Quod verò istorum est rarius & dignius? respondit, Ignis est rarior in his quatuor, & ad eum peruenit rarum istorũ quatuor. Aer verò est minus rarus igne. Nam calidus est & humidus, ignis verò calidus & siccus. Calidum namq; et siccum est rarius calido & humido. Dicunt enim sapiẽtes, quòd minoris raritatis sit ignis aere, et terra minoris raritatis aqua, eò quòd frigida et sicca. Et quemadmodum siccũ calidum est rarius humido calido, ita siccum frigidum est minoris raritatis frigido humido.

SENTENTIA IIII.

PYTHAgoras. Bene aptastis, ô filij doctrinæ, harum quatuor naturarum descriptiones, ex quibus Deus cuncta creauit. Beatus ergo qui intelligit quæ descripta sunt, quoniam maiora non proponentur. perficite tamen sermonem vestrum. Ad hæc dixit:

SENTENTIA V.

PAndophis. Significo posteris, Quod est tenue aquę, et quod non separatur ab ea, manet supra terram siccã, hoc est, aer absconditus in aqua, quæ sub terra est, qui fert terram

ne mer-

ne mergatur in aquam, quæ est sub terra, & prohibet ne terra humectetur aqua. Aer is factus est complexus, inter diuersa separans aquam et terram, et inter aduersa aquam & ignem, ne se inuicem destruant. Huius rei proponam exemplum, Ouũ, in quo quatuor cõiuncta sunt: eius cortex apparens est terra, & albumen aqua, pellicula verò tenuissima cortici iuncta, est separans terram ab aqua, vt dixi, quòd sit aer separans terram ab aqua, rubeum verò oui est ignis, et pellicula rubeum continens est aer, aquam separans ab igne, et tamen vtraq; pellicula vnum sunt & idem: aer tamen frigidam separans terram et aquã ab inuicem spissior est aere altiore. Et aer altior est subtilior et rarior natura aere inferiore, quia igni propinquior. In ouo itaque sunt quatuor, terra, aqua, aer, et ignis, et punctus solis in medio, rubeum scil. quod est pullus: Ideoque omnes philosophi, in hac excellentissima arte, ouum descripserunt, ipsumque exemplum suo operi posuerunt.

SENTENTIA VI.

ARisleus. Scitote, quòd terra est collis, et nõ est plana, vnde sol non ascẽdit super climata terrę vna hora. Nam si plana esset, vno vtiq; momẽto ascẽderet supra totam terrã. Insuper dico quòd Deus sit vnus, vnũq; genuit, neq;

tamen genitus, et quòd omnium caput post se est terra & ignis. Et quia ignis est tenuis & leuis, regit omnia: terra autem cum sit spissa & ponderosa, fert omnia quæ regit ignis.

SENTENTIA VII.

LVCAS. Vos nõ nisi de quatuor loquimini natura, vnusquisq; vestrũ de his aliquid dixit. Ego aũt vobis notifico, omnia quæ Deus creauit, ex his quatuor esse naturis, & quæ ex ipsis creata sunt, in ea reuertuntur. Inde generationes & corruptiones fiũt, prout Deus destinauit. Et hęc fuit hactenus Indorum & Babiloniensium philosophorum sententia absolutissima.

SENTENTIA VIII.

LOCVstor. Naturæ duæ sunt tantùm quas Lucas describit, quarum altera nescitur nec describitur, nisi pietate & ratione: alia nõ videtur nec sentitur, & est cœlum. Tertia quidem natura adiungitur, quę sentitur, videtur & scitur, & hæc est quæ cõtinet quicquid sub cœlo inest vsq; in terram. Et tamen percipit ratio his quinq; sensib. adiuta, visu, auditu, gustu, odoratu et tactu. Album à nigro ratio discernit, visu: verbum bonũ à malo, auditu: dulce ab amaro, gustu: gratũ ab ingrato, odoratu:

& leue

& leue ab aspero, tactu. Quod ad illam naturam, quæ nullo horum sensuum percipitur, natura est sublimis, quę tantū ratione & pietate percipitur, & est Deus sublimis, qui lucē fecit, quæ est sol scil. qui omnibus subtilior est creaturis, vt lumē præbeat mundo: qui cōstat duobus densis, & duobus raris. Et nihil densorum est in creatione sublimi, eò quôd sole & omnibus inferioribus creaturis sit ipse subtilior & rarior.

SENTENTIA IX.

PYTAgoras. Dico Deum ante omnia fuisse, cum quo nihil fuit antè cum fuit, & ideò hoc dico, vt opinionem vestrā roborem de elementis, de arcanis & scientia sacra, ad quā ratio non peruenit nisi annuente Deo. Et intelligite quod Deus cū solus fuisset, quatuor creauit res, ignem, aerem, aquā & terram: de quorū stirpe tàm superiora quàm inferiora esse dedit: & secundū prædestinationem suam ex his tanq̃ à radice omnes creaturas fecit, vt omnib. huiusmodi creaturis laudaretur sublimis, & homo rationē et iudiciū exerceret. Quapropter ante omnia quatuor elemēta ordinauit, ex quib. cuncta formauit, scil. diuersas creaturas. Ex vno elemento videl. igne fecit Angelos: ex igne et aëre Solem, Lunam ac stellas, atq; ob id Angeli Sole, Luna et stellis

lucidiores; eò quòd ex vno singulari, quod est quartũ, rarius creati sunt. Cœlum ex duobus est compositum ex vno rarorum, scil. aere, & altero densorum, scil. aqua. Animantia autem partim creata sunt ex igne, aere & terra, vt bruta animalia: partim ex igne, aere et aqua, vt volatlia. In vegetabilib. non est ignis. Ex terra namq;, aqua & aere sunt. Quòd si quis vestrũ velit in vegetabilib. inesse ignem, non absurdum erit. ex aeris calore. n. abscondito ignem habebit, vt antea in hoc cõgressu dictum est, ignem tenuẽ esse aeri. Ignis verò de quo dubium haberi potest, non inest, nisi in spiritum & animam habentibus.

Ex quatuor autem elementis, igne, aere, aqua, et terra homo creatus est, vnde morti subiectus, quia cõpositum sequitur diuisio, id est mors. Ex vno verò quod est creatũ non moritur, quia nulla inest diuisio. Ex duob. autem vel tribus, vel etiá quatuor, vnumquodq; cõpositum separari necesse est, quod fit morte. Et scitote, quòd omne cõpositum igne carens non comedit, nec bibit, nec dormit: eò quòd in omnib. spiritum habentib. ignis est qui comedit. angeli aũt nõ comedũt, eò quòd ignis simplex qui et rarũ dicitur non comedit, sed spissus ignis: angeli verò ex simplici et raro igne creati sunt, ob id non comedunt nec dormiunt. Et sic soluitur dubium de quo quis vestrũm du-

ſtrûm dubitare poſſet.

Ad hæc Ariſleus inquit: Quoniam ad poſteritatis vtilitatem vos congregaui, nihil vtilius futuris explicari poſſe exiſtimo, quàm ſi quis veſtrûm deſcriptiones elementorum enarrarit, ea methodo, ne ab incipientibus agnoſcatur: doctrinæ verò filios non prætereat.

SENTENTIA X.

EXIMENVS. Ex quatuor elementis creata ſunt omnia, ſcilicet cœlum, throni, angeli, ſol, luna, ſtellæ, ignis, aer, mare, & omnes aquæ, terra, & diuerſa ac ſimilia. Nec eſt diuerſitas in his quæ dixi, niſi quia quælibet illarum creaturarum diuerſæ eſt naturę, & eius natura ex diuerſis legibus eſt diuerſa. Et hæc diuerſitas ineſt omnibus creaturis, eò quòd ex diuerſis elementis ſint creatæ. & ſi eſſent ex vno elemento, conuenientiam haberent inter ſe. Verùm elementa quando commiſcentur, ipſum commixtum nec eſt ſiccum per ſe, nec humidum, nec calidum, nec frigidum. Cum autem conueniunt, exeunt inde creaturæ, quæ nunquam perficiuntur, niſi prius putrefiant & corrũpantur apud viſum. Deinde verò dat Deus incrementum, videlicet vitam, cibum, alimentum & gubernationem.

Audite charissimi, non frustra vobis has elementorum descriptiones enarraui. In ijs enim latet arcanum absconditum: quorum sci licet elementorum duo videntur, et eorum virtus & opus scitur: alia verò duo non videntur nec tanguntur, nec videtur virtus vel opus eorum, nisi in prioribus duobus elementis. Et nisi iungantur illa quatuor elementa, nihil operantur. Cum autem coniunguntur, deponunt naturas, & aliud fiunt, ac sic ars gignitur: quare super his meditamini. Insuper scitote omnes filij doctrinæ, quòd nulla sit tinctura vera, nisi ex ære nostro. Nolite ergo animas vestras & pecuniam in vanum consumere, nec tristitiam cordibus vestris inferre. Non enim quicquam facietis, nisi prædictum æs in album vertatis, ac numos experientia faciatis: deinde album illud rubeum faciatis, donec tinctura efficiatur. Illud igitur æs confringite, comburite, & nigredine priuate, coquendo, imbuendo & abluendo, quousque album fiat: deinde constringite eum arte.

SENTENTIA XI.

ARISTENES: Huius operis clauis est numorũ ars. Accipite igitur corpus quod vobis demonstratũ est, ac in tabulas tenues

coapta-

coaptate: deinde maris noſtri aquæ imponite, quæ dum regitur, Aqua permanens dicitur. Pòſt imponite leni igne, donec tabulæ confringantur, & fiant aquæ, & Etheliæ iungite, & lento igne ſimul aſſate, donec fiat brodium ſaginatum, & in ſuam Etheliam vertite, quouſque coaguletur, & fiat nummus varius, quem Solis florem nuncupamus. Coquite eum deinceps donec nigredine priuetur, & albedo appareat. Poſtea regite ipſum, & animam auri commiſcete & coquite, donec fiat Ethelia rubea, quam terite cum patientia, nec vos tędeat eam cum aqua imbuere, quæ ex ea exiuit, quæ eſt permanens, donec rubeum fiat. Hoc enim eſt æs combuſtum, & auri flos, & fermentum: quod cum aqua permanente dirigite, poſtea deſiccate, donec puluis fiat, & omni humiditate priuetur.

SENTENTIA. XII.

PARMENIDES: Scitote quòd inuidi multipliciter tractauerunt de aquis, brodijs, corporibus & metallis, vt ſcientiam inquirentes fallerent. Hæc ergo dimittite, & aurum numosque fieri facite ex hoc noſtro ære, & æs aut plumbum pro pinguedine vel nigredine, & ſtannum pro liquefactione ſumi-

te,ſcientes, quòd niſi veritatis naturas & dirigatis complexiones. & ſanguinea ſanguineis iungatis, nihil operamini. Naturæ quidem ſuis obuiant naturis, & ſequuntur eas, & lætantur in eis, & cum putreſcunt, gignuntur. Natura enim regitur, & modo quo cecidit, releuatur, & dum diruitur, vertitur in puluerem, & in nihilum reducitur: deinde regeneratur & renouatur. Intendite ergo noſcere, quid eſt quod eam putrefacit & renouat, & cuius ſit ſaporis, & quæ longinquitas & propinquitas, & qualiter poſt inimicitiam fiat amicitia, & qualiter accidat corruptio & generatio, & qualiter illæ naturæ complectantur inuicem, & quomodo in igne lento concordes fiant. Quibus notis & perceptis, manus veſtras operi applicate. Quòd ſi dictas qualitates ignoratis, nolite operi appropinquare: quoniam totum eſt noxium, & infortunium ac triſtitia. modò Sapientum verba intelligite, & hoc breue dictum retinete, videlicet quòd Natura natura lætatur, & Natura naturam continet, & Natura naturam vincit & ſuperat: Hoc ſolo verbo comprehenditur totum opus. Dimittite ergo ſermones ſuperfluos, & accipite argentum viuum, & congelate eum in corpore Magneſiæ vel ſulphuris, quod non comburitur, & vertite i-

pſum

psum in naturam albam. & si æri nostro imposueritis, album fiet: & si ipsum rubeum facere volueritis, rubeum fiet: & si amplius coxeritis ipsum, aurum fiet. Dico etiam, quòd vertit mare in rubeum, & auri colorem. Et scitote, quòd non vertitur aurum in rubiginem, id est, rubeum colorem, nisi per aquam permanentem, eò quòd Natura natura lætatur. Coquite ergo ipsum in humore, donec appareat natura abscondita: & cùm videritis hoc, imbibite eum septies aqua permanente, coquendo, assando, donec rubeum fiat. O Natura fortis, naturas vincens & superans, suasque naturas gaudere faciens. Hæc est illa natura specialis & spiritualis, cui Deus posse dedit, quod ignis dare non potest. Quare veram hanc tincturam magnificamus: quia nihil est preciosius ipsa, & est veritas omnem scientiam continens: & cùm liquefit cum corporibus, altissimum operum operatur opus. O si modò veritatem nosceretis, quantas mihi gratias ageretis. Scitote etiam, quòd tingens ea, quæ mixta sunt, non debet diruere. Ipsum namque ea quæ ei miscentur superat, & in suum vertit colorem: & sicut apud visum superficiem vincit, sic & intima superat: & si vnum sit fixum, & aliud fugiens, figuntur ambo postquam mixta sunt: & si superficies deal

batur, intima eius dealbabuntur. Insuper scie tis, quòd res vna superat decem, eò quòd sulphur nostrum, solùm omnia corpora ligat & colorat.

Adhæc respondit Turba: Benedixisti Parmenides: tamen qualiter fumus dealbat, prętermisisti.

SENTENTIA. XIII.

LVCAS inquit: Ego dicam, in eo vestigia sequens priorum. Propterea scitote omnes scientiæ inuestigatores, quòd tractatus hic non est ab initio regendi. Accipite argentum viuum quod ex masculo est, & coagulate eum secundum consuetudinem. Dico secundum consuetudinem, eò quòd iam prius coagulatum est: non est igitur initium regendi. Hoc tamen iubeo, vt argentum viuum quod est de masculo capiatis, & ponatis super æs, id est, ferrum gubernatum, & dealbabitur. Simili namque modo fit Magnesia alba, & masculus similiter conuertitur, quádoquidem propinquitas est magnetis cum ferro: Natura quoque natura gaudet. Sumite etiam nubem, quam priores sumi iusserunt, & coquite cum suo corpore, donec stannum fiat, & secundum consuetudinem à sua nigredine priuate, abluite, & æquo assate igne, donec

nec dealbetur. Argento viuo dealbato, omnia alba fiunt: Natura namque naturam conuertit. Item sumite Magnesiam, & aquam aluminis, & aquam maris, & aquam ferri, & dealbate fumo, qui cum sit albus, omnia dealbat. Iungite eum feci suæ donec coaguletur, & nu mus fiat albus. Hoc album æs assate, donec seipsum germinare faciat: quoniam Magnesia cum dealbatur, spiritus fugere non permittit, nec æris vmbram apparere, eò quòd Natura naturam continet. Accipite ergo album sulphureum, & Solem album, & rore fumi dealbate, vel albi Solis florem assate, donec candidissimus fiat. Et scitote, quòd Solis flos albus Ethelia est, assate ipsum per dies septem, donec fiat vt marmor coruscans: quo completo, habetis magnũ arcanum, eò quòd Sulphur sulphuri mixtum est, & propter propinquitatem matrimonij inter se: quia naturæ suis naturis obuiantes lætantur. Accipite igitur Martec, & dealbate ipsum fumo, aceto, & aqua permanente: deinde assate & coagulate: tamen non liquefiat in igne fortiori, & claudite os vasis diligenter, ne exeat flos, sed suo propinquo societur, & eius albedinem intendi faciat. Cauete autem ignis intensionem, quoniam si intendatis ignem ante terminum, rubeum fiet, quod non proderit, cùm in initio regendi quærenda sit albe-

do, coquite poſtea ipſum, & rubeum facite: ignis verò ſit leuis in dealbando donec coaguletur, & cum coagulatum eſt, tum vocamus ipſam animam, eò quòd citius à natura in naturam conuertitur, Hoc igitur ſolum acetum in nummorum arte eſt ſufficiens, eò quòd vna res facit, quod plures operantur. Pluribus autem rebus non indigetis, ſed vna tantùm re, quæ vna res in vnoquoque gradu operum noſtrorum in aliam vertitur naturam.

SENTENTIA XIIII.

PYTHAGORAS: Aliam ponamus gubernationem non rei, ſed naturæ. Dico quòd quicquid inuidi in libris ſuis de Elementorum tractatione dixerunt, in ſapore vnum tantûm ſunt, in apparentia verò diuerſa: Et res illa quam multipliciter narrauerunt, ſuum abſque igne conſequitur ſocium, prout lapis Magnetis conſequitur ferrum. Nec ſine cauſa confertur ſpermati vel vuluæ, quibus rectè aſsimilatur: quia in complexione ſua multos facit apparere colores, prout in vnoquoque regimine gubernatur res, quæ quidem res vbique inuenitur: & eſt lapis & non lapis, vilis & precioſus, obſcurus & clarus, & à quolibet notus. Eſt quo-

quoque vnius nominis & nominum multorum, & vocatur Sputum Lunæ. Sic ergo hic lapis non eſt lapis, & tamen precioſiſsimus: quia ſine ipſo non operatur natura, cui nomen eſt vnum, cum tamen multis nominibus nominauerimus eum, propter naturæ ſuæ dignitatem, præcipuum tamen nomen illi ineſt, Ethelia alba, & Æs album, ſolus ab igne fugiens & æs dealbans. Hunc igitur lapidem album accipite & figite, ac lacte coagulate, hoc eſt more lactis: deinde calcem, qui eſt ſicuti marmor, conſtringite, ne humor à vaſe exeat: cuſtodite ipſum quoque in ſuo vaſe, & congelate, donec fiat puluis, & coquite cum ſputo Lunæ, & dirigite, & inuenietis lapidem factum, quem aqua ſua imbuite. Iſte eſt lapis, quem cunctis nominibus nominauerunt, qui opus recipit & bibit ſeipſum, & eſt lapis, à quo procedit omnis color. Sumite ergo gumam Scotiæ, & cum calcis cinere miſcete, & humectate aqua permanente, & inſpicite an puluis fiat. Sin autem, ponatis eum in ignem fortiorem priore, donec confringatur dimittite: poſtea imbuite ipſum aqua permanente: & quantò plus variabuntur colores, tantò plus calefieri ſinite. Et ſcitote, quòd ſi argentum viuum acceperitis album, vel ſputum Lunæ, vt dixi, & iuſsi facere,

lenique igne fregeritis, coagulabitur, lapisque fiet. Ex hoc ergo lapide cum frangitur, varij colores apparent: quòd si eum rexeritis, vt dixi, donec albus fiat, & vt marmor albescat, inuenietis propositum

SENTENTIA XV.

ASSVBERES: Dico quòd sulphura sulphuribus continentur, & humiditas humiditate. Respondit Turba: Iam primi hoc dixerunt: explana ergo quid est humiditas. Ad hæc ille: Cùm venenum corpus penetrat, ipsum calore perpetuo penetrat, & non permittit animam à corpore separari: quia compar est eidem. Et hoc est quod dixerunt inuidi: Persequimini fugientem, obuiate, & peribit fuga, & veritas apparebit, quæ suum comparem consepit, & sese inuicem complectuntur, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto, preciosissimus fit color, qui nunquam fugit ab igne: quoniam anima in corporis intima infertur, ac corpus continet & colorat. Hæc dicta mea ita intelligite: Accipite animal quod dicitur kenkel, cuius aqua Tyrius color est, & regite ipsum leni igne vt consuetum est, donec terra fiat. in qua parum est coloris. Volentes igitur ad Tyriam tincturam peruenire, sumite eius humiditatem

quam

quam eiecit, & ponite totum in vaſe cum eodem. Deinde coquite ipſum aqua marina donec humeſcat: deinde humectatum dimittite, poſtea denuò ipſum imbuite, & paulatim deſiccate, & taliter coquendo, humectando, imbuendo, & deſiccando, eius regimen obſeruate, donec ſuum totum ebibat humorem & dimittite eum in ſuo vaſe per dies ſeptem, donec color tyrius appareat. Audite adhuc breuius totum deſcribam regimen: conterite ipſum vrina puerorum, & aqua maris, & aqua munda permanente, & coquite ipſum leui igne, antequam tingat, donec nigredo tota ab eo recedat, & poſtea de facili confringetur. Decoquite ergo ipſum ſuo humore, donec imbuat ſuum rubeum colorem. Si verò tyrium vultis colorem habere, imbuite ipſum aqua niuis continuè, & miſcete prout ſcitis & ſufficere videbitur, & miſcete eum aqua permanente, donec ſufficiat, & decoquite donec rubigo aquam bibat. Deinde aqua maris quam præparaſtis, quæ eſt aqua talci abluite, donec ſuum combibat humorem, quòd cum per dies ſeptem feceritis apparebit color tyrius. Et ſi vultis vt ſit alterius coloris quàm fuerat, ponite gumam in aquam permanentem, & ipſam per vices tingite, deinde in ſole deſiccate: deinde prædictæ aquæ reddite, & magis tyrius color intendetur. Et

ſcitote quòd non tingetis colorem purpureum niſi in frigido. Accipite ergo aquam quæ eſt de frigoris natura, & in ea Lunam decoquite, donec tincturę vim accipiat ab aqua, quam aquæ florem philoſophi nuncupauere. Propoſitum ergo veſtrum ſit in illa aqua: in ea ponite quod in vaſe eſt dies & noctes, donec precioſiſsimum tyrium veſtiat colorē.

SENTENTIA XVI.

FRIctes inquit: Scitote ſapientiæ inueſtigatores: quòd huius artis fundamentum, propter quod multi perierunt, vnum quidem eſſe omnibus naturis fortius & ſublimius apud philoſophos: apud incipientes verò eſt omnium rerum vilius. Sed nos hunc veneramur: & ſi reges hoc agnoſcerent, nullus noſtrûm vnquam ad hanc rem perueniret. O quàm mirabiliter natura hæc corpora vertit in ſpiritum, & quàm mirabili modo eminet cunctaque ſuperat. Hîc turba: Nomina eam nomine non verbis. Et ille: Eſt acetū acerrimum, quod aurum facit eſſe merū ſpiritum, ſine quo aceto nec albedo, nec nigredo, nec rubedo conſiſtit: & cum miſcetur corpori, continetur: & vnum fit cum eo, & vertit eum in ſpiritū, ipſumq; tingit tinctura ſpirituali quę nunquam deleri poteſt. Hoc autem ſcitote, quòd ſi corpus poſueritis ſu-

per

per ignem ſine aceto, comburetur & corrumpetur. Sciturí etiam quòd humor primus eſt frigidus: cauete ergo ab igne quoniam inimicus eſt humori. Quare philoſophi & ſapientes iuſſerunt nos ſuauiter regere, donec fiat ſulphur incremabile: & hoc quouſq; innuerunt dicentes: optimum eſt, quòd pauca vis ſulphuris forte corpus comburit. Ideoq; eum venerantur, & deſcribunt in libris ſuis dicentes: Hoc acetum corpora comburit, in cinerẽ vertit & dealbat: & ſi coquatur bene, & à nigredine priuetur, fiet lapis & nummus albiſſimus. Coquite ergo ipſum, donec diruatur: deinde ſoluite, & aquę maris imponite: et ſcitote, quòd principium huius operis eſt dealbatio, cui rubor ſuccedit. Poſtea per acetũ fit corporis perfectio. Hoc acetum longo labore inueſtigaui, tandem nutu Dei altiſsimi naturam vnam vidi, quę eſt omnib. naturis potentior, nobilior & fortior, & hæc natura nihil aliud eſt quàm aqua munda, acetum acerrimũ & aqua permanens, quę illuminat omnia corpora, & lumen præbet omnibus qui legunt noſtros libros.

SENTENTIA XVII.

SOCrates. Scitote doctrinæ filij, quòd abſq; plumbo nulla fit tinctura, et quòd in eo eſt virtus operis. Nónne videtis, inquit Her-

mes gratia triplicis, quoties corpori immergitur, quòd ipsum corpus in colorem vertit inuariabilē: ergo prima vis est acetum, secūda plumbum, de quo Sapientes dixerunt, quòd omnibus corporibus immergatur, & omnia immutat & tingit colore immutabili. Accipite ergo plumbum quod ex lapide fit, & coquite ipsum donec nigrescat; postea terite ipsum cum aqua nitri, donec fiat sicut pinguedo spissa: postea coquite eum iterum cum igne fortiori, donec fiat lapis mundus & nummosus. Postea terite eum rore, sale, & aqua pluuiæ, viginti & nouem dies: deinde aqua salsa viginti dies, & aqua dulci decem dies, & inuenietis eum nummoso lapidi similem. Tunc coquite eum iterum aqua, donec stannum fiat per liquefactionem: deinde coquite donec humore priuetur, & fiat puluis siccus, qui cum exiccus est, velociter reliquum sui humoris ebibit: eò quòd est plumbum combustum: cauete autem ne comburatur. hoc itaque est sulphur quod non comburitur. Postea terite eum aceto acerrimo donec inspissetur: coquite eum & cauete ne acetum vertatur in fumum & pereat. Nunc autem plumbi albi dispositionem monstraui, quo noto nihil aliud sequitur, quàm Opus mulierum & Ludus puerorum. Propterea scitote quòd secretum operis ex mare & fœmina cō stat:

ſtat: in plumbo maſculum, in auripigmento fœminam vobis monſtraui. Auripigmentum igitur plumbo miſcete, quoniam maſculina vi ſucepta, gaudet fœmina, & iuuatur ab ea, & maſculus ſuſcipiet à fœmina ſperma tingens. Proinde miſtos imponite vaſi vitreo, & terite eos cum Ethelia aceto acerrimo, ac ſeptem coquite diebus, cauentes ne arcanum fugiat, & ſic per noctes dimittite, & cum ſiccum fuerit, iterum aceto imbuite: & habebitis magnum arcanum. Iam ergo auripigmenti vim vobis notificaui, quæ vis eſt fœmina, quæ corpora vertit in ſpiritum: & perficit vniuerſum opus.

SENTENTIA. XVIII.

ZENON. Superque iam doctrinam albam facere docuiſtis, quid de rubeo? Dico quòd non poteſtis rubeum facere, niſi prius intendatis dealbare: quoniam duæ naturæ nihil aliud ſunt quàm album & rubeum. Dealbate ergo rubeum: & album in rubeum vertite, ſcientes quòd annus diuiditur in quatuor tempora. Primum tempus frigidæ eſt complexionis: & eſt hyems. Secundum eſt aereæ complexionis: & eſt ver. Tertium tempus eſt igneæ cóplexionis: & eſt æſtas. Quartum eſt autumni: in quo fructus maturâtur.

Iuxta hunc modum oportet vos naturas regere, videlicet hyeme soluere, Vere coquere, æstate coagulare: autumno autẽ fructus colligere & tingere. Sin hoc potestis, vos ipsos reprehendatis oportet. Insuper dicam de plumbo rubificando: accipite æs, quod magister in principio libri accipere iussit, & ponite plumbum cum eo, donec spissum fiat: congelate, desiccate, donec rubeum fiat: hoc vtiq; est plũbum rubeum, de quo dixerunt sapientes, æs & plumbum lapis preciosus: miscete ea ęqualiter, & assate cum eis aurum: & si bene rexeritis, fit spiritus ingens in medio spirituum. Cum enim masculus fœminæ coniungitur, fit ipsa fœmina, nõ fugiens, et totum spirituale compositum, & ex ipso spirituali composito rubeum, quod est mundi principium. Et sic habetis plumbum rubeum, sine quo nihil potestis facere.

SENTENTIA XIX.

MVndus. Inuestigatores artis scire vos oportet, quòd philosophi in libris suis Gumi multis nominib. nominauerint: & tamen nihil aliud est q̃ aqua permanens: ex qua quidem aqua lapis noster preciosissimus generatur. O quàm multi sunt gumę huius inuestigatores: et quã pauci sunt qui noscunt eã. Dico vobis quòd guma hęc non emẽdatur, nisi

cum

cum auro tantumodo. Et sunt quidã inuestigatores, qui licet inueniant applicationes, no lunt tamẽ labores sustinere, quia simul et sumptus fiunt. Audite tamen vos me, et huius gumę applicationes enarrabo. Dico quòd guma nostra fortior est auro, et qui noscunt eã, auro preciosiorem tenent. Aurum tamen honoramus, quia sine ipso guma nõ emendatur. Guma ergo nostra apud philosophos preciosior est et nobilior margaritis, quia paulò auro eminentior et sublimior est. Et inde est quòd scribentes de ea nihil manifestè narrauerũt. Si.n. venditores cognoscerent eã, non venderent eam tã vili precio. Accipite igitur gumæ candidissimę partem vnã, et vrinæ vituli albi partẽ aliam, et de felle piscis partẽ, & de corpore gumi, sine quo emendari nõ potest, partẽ vnam, & decoquite per 40. dies: postea in calido sole desiccate, donec conguletur. Deinde cum lacte feruenti, quousq; lac deficiat, coquite, donec siccus fiat. Denuò cũ lacte ficus ipsũ miscete et coquite, donec humor ille desiccetur. Postmodum aqua pluuiali humectate, assate postea, donec desiccetur: vltimò aqua permanente imbibite et assate, donec intensissimę sit siccitatis. Iis peractis ipsũ gumi miscete, quæ ex omnib. parata est coloribus: & coquite, donec tota vis aquę pereat, corpusque totũ desiccetur humiditate, imbuite ipsũ

coquendo, quousque illius siccitas intendatur, postea dimitte per quadraginta dies, vt in illa maneat decoctione, donec spiritus penetret corpus: & hoc est regimen quo spiritus incorporantur: & corpora in spiritus vertuntur. Moneo tamen caueatis, ne compositum fumiget & fugiat, propterea vas bene operite: & inuenietis arcanum, quod philosophi in suis libris celauerunt.

SENTENTIA XX.

DARdaris. Verum est quòd de aqua permanente superiores narrauerunt: nihil in hoc opere fit toto sine hac aqua permanente: & qui eam non nouit & eius regimen prout oportet, frustrà laborat: vis enim ipsius est spiritualis sanguis. Et ideo vocauerunt eam philosophi permanentem: quia sanguis illius coctus in corpore quod superiores antea nominauerunt, nutu altissimi vertit spiritū in corpus, & corpus in spiritum. Simul enim mixta & in vnum redacta incorporantur, & complectuntur se ipsa coniunctione inseparabili. Et notate quòd quicquid habet spiritum, habet & sanguinem.

SENTENTIA XXI.

BELlus. Scimus omnes quôd philosophi mul-

phi multipliciter tractauerunt de aqua ista permanente, & variè docuerunt album rufum facere: occulta autem varietate concordes fuerunt: quare huius compositiones & regimen describserunt. Ego autem de hoc lapide benedicto dico, quòd sit lapis & nō lapis, & multis nuncupatur nominibus, ne quis insipiens noscat ipsum. Quidam Sapientes à loco vbi generatur ei nomē dedêre, quidam verò à colore, & dixêre esse intensissimi spiritus: & eo fieri corpus inustibile: & quidam vocauerunt leonem viridem: alij sputum Lunę: nōnulli arithmeticè posuerunt: aliqui melius quod fluat è metallis, ac ea de causa cor solis nominarunt. & quidam dixerūt, quòd fiat ex argento viuo, & alij volunt quòd ex lacte volatilium, & sic ipsum lapidem nominum legionibus vocarunt.

SENTENTIA XXII.

PANdulphus. Ego lapidem hunc descriptum, aquam permanētem dico esse: & quòd aqua permanens est aqua munda & aqua vitæ, de qua philosophi dixerunt: quòd natura natura lætatur, Natura naturā continet, & natura naturā vincit. Et hoc est colloquiū, in quo philosophi posuerūt breuiter totius operis fundamentū. Dico etiam, quòd nō est corpus dignius & purius sole, & quòd nullum

venenum tingens generetur ſine ſole & eius vmbra, & qui abſq; ijs venenum facere conatur, errat omni cœlo. Qui autẽ venenum ſole & eius vmbra tinxit, ad maximum peruenit arcanum, quod dicitur nummus, qui cum rubeus efficitur, aurum vocatur: & qui nouit arcana philoſophorum, nouit totum opus.

SENTENTIA XXIII.

ARDarius. Regimen lapidis & compoſitionem vobis enarrabo. Sumite occultum & honorabile arcanum quod eſt Magneſies alba, & quæ eſt cum vino mixta, ſed nõ accipiatis eam, niſi puram et mundam: & ſuo imponite vaſi, & orate Deum, vt hoc maximum videre lapidẽ vobis concedat. Deinde coquite ipſum lentè, cum extraxeritis, videte ſi factus eſt niger: & ſi eſt ita, optimè rexiſtis: ſin aũt, regite ipſum albo, quod eſt maximum arcanum, donèc appareat nigredo: equidem pura nigredo, quę 40. tantummodo diebus durat. Poſtea terite ipſam cum ſuis confectionibus, quæ ſunt flos æris, aurum Indicum, quorum radix eſt vna ex vnguento croceo & alumine fixo. Hoc itaq; per 40. dies diligenter coquite, quo completo initium lapidis Deus vobis oſtendet. Coquite eum iterum, & gumi reſiduo ipſum imbuite, ſcientes, quòd quoties ci-

nerem

nerem imbuitis, oportet ipſum totiens ſiccari, et rurſus humectari, donec eius color in id quod quæritis vertatur. Præter hæc ſcietis quòd huius lapidis precioſi perfectio eſt ipsũ regere reſiduò tertiæ partis medicinæ, & duas ſeruare ad eum per vices imbuẽdum, et ad iuſtum vſq; colorem eum coquendum: ſit autem ignis priore intenſior, donec fluat vt cera, quæ quidem cùm deſiccatur ſeipſam continet. Coquite ergo eam donec bibat collam auri, et cũ ſiccata fuerit imbuite eam ſepties, quouſq; duas partes ſui bibat: & poſtea ponite eam in igne, donec ſuum florem extrahit: remittite eam calori. & beati eſtis, ſi bene intelligitis quæ dico. ſin autem reiterate opus, ſumentes album humidum, quod eſt maximum ſecretum, in quo vera cõſiſtit tinctura, & imbuite ex eo ſepties arenã (quæ facta eſt ex lapide prius ſepties imbuto) quouſq; totã bibat aquã, et os vaſis fortiter claudite, vt ſępè dictũ eſt, & ecce apparebit vobis lapis tyrius.

SENTENTIA XXIIII.

THeophilus. Artis inueſtigatores ſcitote quòd ars nummi et auri arcanũ, eſt tenebroſa veſtis, quã nemo nouit, niſi qui libros philoſophiæ diligenti & aſsidua lectione perlegerit. Nam quòd occultatur, eſt maius quàm id quod perdiſci poteſt. Propterea notifico

posteris, quòd inter Boritis et æs est propinquitas, eò quòd Boritis sapientum ęs liquefacit et fluxibile vt aqua reddit. Diuidite ergo venenũ in duo æqualia, in vno ęs liquefacite, in altero æs terite, triturate, & humectate, donec in laminas producatur: et iterũ cum priore veneni parte coquite, donec duas ebibat, et hoc facite septies, deinde 42 diebus coquite: deinde aperite vas, et inueniatis æs in argentum viuum versum. Abluite ipsum coquẽdo, quousq; sua priuetur nigredine, et fiet ęs vmbra carens. Iterum ipsum cõtinuè coquite, donec congeletur: ipso aũt congelato, fit maximum arcanũ, quôd Boritim philosophi nuncupauêre. Coquite illũ lapidem coagulatum quousq; salmuræ similis sit marinæ, tunc aqua imbuite permanente, quá vos iussi obseruare, ac multipliciter coquite, quousq; eius appareant colores. Hæc est putrefactio maxima, quę maximũ in se continet arcanũ. Scire autem vos oportet, quòd propinquitas est inter Magnetem et ferrũ: inter æs et aquá permanentem. Si igitur ęs et aquá regatis permanentem, vt iussi, fiet inde maximũ arcanum. Hoc modo igitur facite: accipite argentum viuum masculo mixtũ, ac fortiter terite, nõ manibus, quousq; tenuis fiat aqua. Hanc diuidito in duas partes: in vná ipsum coquite 40. diebus, donec fiat flos candidus, vt flos salis

in suo

in ſuo ſplendore et coruſcatione. Vaſis autem os fortiter obturate, & coquite 40. diebus, & inuenietis aquam lacte candidiorem: ſin minus coquite denuo, & nigredine omni priuate, donec tota natura diruatur, et coinquinatio pereat & munda fiat. Si aũt vultis vt totum arcanũ peragatur, abluite ipſum aqua, quam iuſsi vos ſeruare (altera ſcil. parte) donec crocus fiat, & ſuo dimittite vaſi, quoniã elixia ſeipſum continet, & reſidua imbuite aqua, donec decoctione & aqua conteratur, & fiat ſimile ſyrupo granatorũ. Imbuite igitur ipſum et coquite, donec pondus humiditatis ebiberit, & color, quem philoſophi in ſuis libris exaltauerunt, appareat.

SENTENTIA XXV.

BELlus. Intelligite doctrinæ filij, quod Theophilus vobis ſignificauit: inter Magnetem et ferrũ eſſe propinquitatem, ac inter philoſophorũ ęs & aquam eorũ. Hęc propinquitas et commixtio eis accidit cõmuniter ſpatio 100. dierum. Intelligetis pręterea, quod inter ſtannũ et argentum viuũ nulla eſt propinquitas, nec natura vnius conuenit cũ natura alterius, & hoc eſt dictũ ſine inuidia. Inſuper accipite argentum viuũ, in quo eſt maſculina vis, ipſumq; coquite cum ſuo corpore, donec liquefiat vt aqua limpida: & coquite maſculũ

ſimul & vaporẽ, quouſq; vterq; coaguletur, & fiat lapis: tùm aquam quam diuideratis in duas partes accipite: & vná partem ad corpus liquefaciendũ & concoquendũ ponite: alteram verò ad combuſtũ mundandum & ſuum ſociũ ſeruate. Imbuite igitur lapidem ſeptíes, & mundate donec diruatur, & corpus vniuerſum ab omni mundetur coinquinatione, & fiat terra, quæ efficietur 40. diebus: ipſam liquefacite, donec fiat vt aqua, quę eſt argentum viuũ. Deinde aquá nitri abluite, donec fiat vt nummus liquefactus. Deinde coquite, donec congeletur, & fiat ſtanno ſimile: tunc maximum eſt arcanum, ſcil. lapis, qui ex duob. eſt: regite ipſum coquendo & terendo, donec crocus fiat excellentiſsimus: Et ſcitote, quòd aquam cũ ſuo comite deſiccatam crocum nuncupamus. Coquite igitur ipſum, & reſidua imbuite aqua, quá reſeruaſtis, donec propoſitum veſtrum inueniatis.

SENTENTIA. XXVI.

BOrates: Non eſt Sapientis inuidere: propterea dicam liberè, quæ ſentio. Accipite plũbum, & vt philoſophi iuſsêre, liquefacite: deinde cõgelate donec lapis fiat: deinde regite illum lapidẽ cum auri colla, & granatorũ ſyrupo, donec cõfringatur, Iam enim aquam in

duas

duas partes diuidiſtis, & in altera plumbum liquefeciſtis, & factum eſt vt aqua: coquite igitur ipſam, donec fiat terra: deinde ipſam aqua reſeruata imbuite, donec rubeum induat colorẽ, ac pro vt dixi, frequentiſsimè regite: vel vt clarius loquar: Si vultis argentum viuũ coagulare, ſuo miſcete corpori: deinde diligẽter coquite, donec vterq; fiat aqua permanẽs: deinde coquite illam aquam, donec coaguletur. Hæc enim aqua cum vapore ſuo compari, deſiccatur, & conuertitur tota in argentũ viuum coagulatum: ſuo igitur vaſi iterum imponite et terite, donec crocus fiat in colore auro ſimilis.

SENTENTIA XXVII.

MENebdus. Multa dicta ſunt: ſuadeo tamen poſteris, vt corpora faciant non corpora, & incorporea vera corpora. Hoc enim regimine acquiritur compoſitum, & eius naturę occultum extrahitur, et argentum viuum corpori iungitur, & magneſia ac fœmina viro & aduenięte Ethelia, natura extrahitur occulta, per quam corpora colorantur. Hoc ergo regimen ſi intelligitis, corpora fiunt nõ corpora, & incorporea corpora: & ſi res diligenter igne rexeritis, ac Ethelię iunxeritis, fiunt res mũdę et nõ fugientes. Sciẽtes quòd argentũ viuũ eſt ignis corpora cõburens, mortificans

& confringens vno regimine, & quantò magis corpori miſcetur & teritur, tantò magis corpus diruitur, & argentum viuū attenuatur ac viuū fit. Cum aūt corpora diligenter te ritis, eaq́ue vt oportet coquitis, reſultat inde Ethelia, ignem non fugiens, omni tinctura apta, quæ omnia corpora confringit, ſuperat, & ſpiritus omnes retinet ac colorat, eò quòd Ethelia colorata omnia colorat. Et ſcitote, quòd corpus non poteſt tingere ſeipſum, niſi ſpiritus occultus extrahatur è ventre eius, & fiat corpus & anima abſq; ſpiritu (qui eſt ſpiritualis tinctura, ex quo etiá colores apparét) non tingit, eò quòd ſpiſſum tenue nō tingit, verùm tenue naturæ, quod in corpus immutatur. Cum aūt corpus æris regitis, & ex eo tenuiſsimum extrahitis, vertitur id tenuiſsimū in tincturam & colorat. Ideoq; dixit Sapiens: quòd æs, niſi prius tingatur non tingit: & hę duę tincturæ ſunt, condenſum & humidum: condenſum iungitur humido : eò quòd ſulphura ſulphurib. continētur, gaudet natura, ſua natura aduentante, & naturam continet & ſuperat.

SENTENTIA XXVIII.

ZEnon. Video vos duo corpora iunxiſſe, quod minimè fieri debet, propterea vobis dico filijs ſapiētię, quod oportet vos cōpoſitum putre-

putrefacere per quadraginta dies: deinde quinquies vase sublimare: deinde stercori ignis iungere & coquere, & colores qui subinde apparent sunt huiusmodi. Prima die apparet color niger citrinus: secunda, niger rubeus: tertia, croceus serico similis: quarta, perfectus color apparebit, nummo vulgi similis, & est Yxir, compositũ ex & humido & sicco, inuariabili tingens tinctura. Et scitote quòd corpus dicitur in quo aurum est. Elixir autem componentes, cauete ne festinanter spiritum extrahatis, fortasse enim moreretur: extrahite autem ipsum, vt elixir nostrum, hoc est, vt venenum: & remanebit anima, id est, tinctura ex multis extracta rebus, & numis imposita. Hæc igitur tinctura est vita ijs quibus iungitur: detrimentum aurem & mors corporibus à quibus extrahitur. Atque ob id dixêre Sapientes, inter ipsos esse libidinem tanquam inter marem & fœminam: & qui naturas horum nouit, prolixitatem decoctionis & compositionis patienter fert, & lucrum accipit.

SENTENTIA. XXIX.

CHAMBAR. Notandum est venerabilis Turba, quòd inuidi lapidem antimonium nuncuparunt, ipsumque iusserunt re-

gi, donec coruſcans fiat, & vt marmor ſplendens, & commiſcetur aceto, & regitur donec aqua fiat: deinde congelatur, fitque lapis coruſcans, ſplendorem habens vt marmor. quē vbi videritis, iubeo regere donec rubeus fiat, eò quòd dum coquitur donec diruatur, & terra fiat, in rubeum vertitur colorem. & hoc vbi videritis, reiterate, coquite & imbuite, quouſque colorem inducat prædictum, & aurum fiat: deinde iterate eum, & fiet aurum Tyrij coloris. Oportet igitur vos, cùm videritis ſic lapidem coruſcantem, eum confringere, & in terram vertere, donec concipiat aliquid ruboris, & tunc aliquantulum aquæ accipietis, (quam antea vos iuſſerunt diuidere in duas partes) & arenam multoties imbuetis, quouſque colores occulti in ea vobis appareant: & ſi eam bene rexeritis, videbitis colores: ſin minus, fruſtrabimini. Reſpicite ergo qualiter faciatis amplexari paria. Maſculus enim ſuam amplexatus coniugem, velociter in eius corpus tranſit, & liquefacit ipſum, congelat, diruit & confringit: & deinceps rubor nō moritur. & ſi hoc efficiatis abſque pondere, mors eueniet. Facite ergo in liquefaciendo ignem leuem, congelando intenſiorem, & imbuite ipſum donec colores appareant.

Sen-

SENTENTIA. XXX.

CVSTOS ait: Miror Turba sapientum, de tanta vi huius aquæ, quæ cum introit corpus, vertit ipsum in terram, deinde in pul uerem: quem si vultis experiri an sit perfectus manu accipite, & si est quasi impalpabilis, optimus est: sin autem, iterate ipsum coquendo donec perficiatur. Et sciatis quòd si aliud quàm æs nostrum acceperitis, & aqua nostra eum rexeritis, nihil efficietis. Contrà autem si æs nostrum aqua nostra rexeritis, omnia prædicta inuenietis. Coquite ipsum ergo leni igne, & fiet lapis numosus, de quo Sapientes dixêre, quòd Natura natura lætatur propter propinquitatem quam habent inter se hæc duo corpora cum aqua permanente. Horum igitur duorum vna est natura, inter quæ propinquitas est mixta, quæ si non esset, non ita citò commiscerentur, nec continerent se inuicem, nec vnum fierent.

SENTENTIA XXXI.

DIAMEDES ait: Scitote viri Sapientes, quòd ex homine non nascitur nisi homo, nec ex brutis nisi suum simile. Atque ob id dico, quòd Natura non emendatur nisi in sua natura, ac proinde venerabili vtimini

natura: ex ea namque erumpit ars, & non ex alia: & nisi eam capiatis & regatis, nihil habebitis. Coniungite ergo masculum serui rubei, suæ odoriferæ vxori, & iuncti artem gignent, quibus nolite introducere alienum, nec puluerem, nec aliam rem: sufficiat vobis conceptio, & verus filius nascetut. O quàm preciosissima est serui illius rubei natura, sine qua regimen constare non potest.

SENTENTIA XXXII.

BASSEN inquit: Introducite Citrinum cum sua vxore post coniungium in balneum, & ne incendatis balneum plurimũ, ne sensu & motu priuẽtur. Subire facite balneũ, quousque corpus & color eorum vnũ quid fiant. Deinde reddite ei sudorem suum, ac iterum neci date, requiemque ei constituite, cauentes ne fugiant: & tunc veneramini regem, & suam vxorem, & nolite eos comburere nimio igne: sed eos regite donec nigri fiãt: deinde albi, pòst rubei, vltimò fiant venenum tingens.

SENTENTIA. XXXIII.

NEPHITVS ait: Breuiter dico vobis artis inuestigatores, quod Corsufle sit caput huius

huius operis, non initium: verùm post complexum ritè ita vocatur. Quapropter Corsufel est totum compositum, quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit, & vocatur nummus, æris flos vel auri, aut ferri flos, etiam plumbum, stannum, & mille nominibus à philosophis nominatur.

SENTENTIA. XXXIIII.

BONELLVS ait: Cuncta quæ viuunt Deo sic volente, etiam moriuntur: propterea illa natura, cui humiditas adempta est, cùm per noctes dimittitur, mortuo similis est, & tum illa natura igne indiget, quousque spiritus corporis illius reuertatur: & tunc fit puluis mortuo similis in suo tumulo. Hoc peracto, reddit Deus spiritum & animam sibi, & omni liberat infirmitate, confortat eam & emendat. Oportet igitur naturam illam comburere absque timore, donec cinis fiat: qui cinis aptus sit recipere spiritum & humôrem suum, donec vertatur in pulcherrimum colorem, qui omnia vincit & superat: & si ipsum regeritis subtiliter, multa ab eo procedent, eò quòd æs vt homo corpus habet, & spiritum hominis. Spiratio ex aere est, similiter æs humore inspirato vitam suscipit & multiplicatur & augmentatur, vt cæteræ res. Atque ob

id dixêre philosophi, quòd æs cũ comburitur fit melius quàm fuerat. Præterea æs hoc nostrum cùm comburitur, fit aqua: deinde quantò magis coquitur, tantò magis inspissatur, & lapis fit omni metallo supereminens: postea frangitur, imbuitur, ac igne intensiori assatur, quousque coloretur, & fiat sanguini similis, & tunc nummus imponitur, & tingit æs in aurum. Nónne videtis quòd ex sanguine sperma non fit, nisi coquatur diligenter? idipsum fit in opere nostro, nisi sperma fiat spirituale, non exit ex eo tinctura.

SENTENTIA XXXV.

NICARVS: Iubeo posteros aurum accipere, & quod volunt, multiplicare & renouare: deinde in duas partes aquam diuidere: ex vna oportet æs nostrum comburere. Hoc enim æs in hac aqua solutũ, dicetur Fermentum auri: & si bene eum rexeritis, fiet aqua, quæ coquendo congelabitur, & tunc apparebit rubor. Hunc ergo ruborem septies imbuetis aqua, aut donec totam suam bibat aquam: coquite demum donec desiccetur, & in terram vertatur aridam: deinde accenso ponatis igne ad quadraginta dies, & putrescet, eiusque colores apparebunt.

Sen-

SENTENTIA XXXVI.

BARSEnites. Quæ dicta sunt superius, reiterare oportet. Accipite ergo Corsufle, quæ rubigine æris similis est, & vituli vrina coquite, quousque Corsufle natura vertatur. In ventre namque Corsufle natura vera occulta est. & hæc vera natura est spiritus ille tingens, quem habuit ab aqua permanente nummosa & coruscante. Extrahitur autem ita: terite, & aquæ septies imponite, donec totum bibat humorem, & vim recipiat imminentem aduersus pugnam ignis, & tunc rubigo nuncupatur. Diligenter ergo putrefacite, quousque puluis fiat spiritualis in colore sicci sanguinis, quẽ colorem potentia ignis introducat, donec inuariabili colore induatur.

SENTENTIA XXXVII.

ZEVNON. Dicta Ægyptiorum nos in errorem introducũt, Quod quęrimus publicè, minimo precio venditur, & si noscceretur ne tantillũ venderent mercatores. Hoc aũt vile & abiectum Philosophi honorauerũt, omnibusq; nominibus nominauerũt: & dixêre quòd sit lapis & nõ lapis, & sit guma Scotiæ: atq; ob id huius veneni vim celaurũt philosophi, qa in eo est spiritus quẽ q̃ritis, qui tingit

viuificat, ſalutem & animam dat corporibus. Et vos niſi hoc corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec ſuam pinguedinem extrahatis, & faciatis tenuem ſpiritum inpalpabilem, in vanum laboratis. Atq; ob id dixêre Sapientes, niſi corpora vertatis in non corpora, & incorporea faciatis corporea, nondum operis huius inueniſtis principium. Fiunt autem corpora incorporea, cùm Ethelia teritur quouſq; fit puluis: & hic puluis non fit niſi fortiſsima decoctione, & contritione continua, & fit igne, non manibus, cũ imbibitione, putrefactione, & Ethelia. Et Sapientes cum in hac arte dixerunt, quòd natura eſt vilis, & paruo vẽditur fecêre vulgus errare. Dixerunt etiam, Naturam ſuam naturis omnibus eſſe precioſiorem. & etiam hoc dicto multos fefellerunt, & tamen verum dixerunt. Ars enim duabus aget naturis, quia nõ fit precioſum abſque vili, neque vile abſque precioſo. Quapropter oportet vos dicta maiorum ſequi, qui dixerunt: Nihil aliud expedit vobis quàm aquam & vaporem ſublimare, quod fiet cùm videritis illas duas naturas purificatas aquam fieri, totumq́ue corpus Magneſiæ in aquam liquefactum. Tunc certè omnia vapor facta ſunt, & rectè: tum enim vapor continet ſuum compar. Quare Philoſophi vtrumque vaporem nominauerunt, eò

quòd

quòd vterq; in decoctione iungitur, & vnum alterum continet, & fugere non permittit: ergo permanentia fiunt. Nam natura occulta in corpore congelatur, & color eius variatur, suamque naturam exuit, & mancipatur ne fugiat. Nigredo verò si apparet, est ex ægritudine, & in putrefactione moritur, & fit rubigo: & tunc iure naturæ non fugit, eò quòd dimisit fugæ seruitutem, & libera facta est natura, suum consequẽs coniugem, eum ornans suo colore & decore: non quemadmodum antea fecerat, sed sumpto nummo aureo eum viuificat. & hanc naturam, Spiritum & animam philosophi appellauerunt. Insuper dixerunt, spiritum humidum esse nigrum, coinquinatione carentem: & sicuti in homine est humiditas & siccitas, sic in opere nostro nihil aliud est quàm vapor & aqua. Propterea dixerunt antiqui, opus ex duobus esse: & hæc duo iuncta nonnulli vocarunt compositum, eò quòd illa duo quatuor sunt: inest enim siccitas & humiditas, spiritus & vapor.

SENTENTIA XXXVIII.

ASSOTES ait: Dico vobis, quòd nisi sublimetis res in initio coquendi, absque manuum contritione, donec aqua omnia fiant, nondum opus inuenistis. Et scitote quòd a.

aliquando vocant Æs Arenam, aliàs etiam lapidem, & in toto regimine nomina variant: tamen natura & humiditas fiunt aqua, & deinde lapis, si bene commisceantur: quia quod leue & spirituale est, sursum sublimatur, quod verò ponderosum & spissum, deorsum in vase remanet. Hæc autem est contritio philosophorum, quæ fit decoctione, non manu. Et scitote, quòd nisi omnia in puluerem vertatis, nondum contriuistis. Coquite ergo quousque conteratur & puluis fiat.

SENTENTIA XXXIX

AGADmon. Coquite æs donec lene corpus fiat & impalpabile, ac suo vasi imponite: deinde quinquies vel septies sublimate donec aqua descendat, scientes, quòd cùm aqua puluis fit, diligenter contritum est. Quòd si dubitatis, quomodo aqua puluis fiat, scitote quòd intentio philosophorum est, vt corpus quod non erat aqua, antequam in aquam caderet, simul cum aqua fiat aqua, & aqua aquæ misceatur, & fiant vnum. Sciendum pręterea quòd nisi vtrumq; in aquam vertatis, ad opus preciosum non peruenietis: oportet enim corpus flamma ignis occupatũ, vt diruatur & debile fiat, cũ aqua in aqua est, donec fiat totum aqua. Ignari autem cum audiunt nomen

aquæ

aquæ, putant aquam nubis esse: quòd si libros nostros legerent, scirent vtique aquam esse permanentem, quæ absque suo compari cum quo facta est vnum, permanens esse non posset. Hæc autem est aqua quam philosophi Aquam auri nuncupauêre, ignem, venenũ bonum, multorum nominum arenam, quã Hermes ablui iussit multoties, vt Solis nigredo abluatur, quam in solutione corporis acceperat. Et scitote, nisi hoc meũ corpus carẽs spiritu capiatis, quod vultis minimè cõsequimini, eò quòd alienũ quicquam opus non ingreditur, nec quippiam nisi quod est syncerũ. Quare omnem pluralitatem dimittite: Natura .n. vna re est cõtenta, & qui eam ignorat, peribit.

SENTENTIA XL.

BONEllus. Doctrinæ filij commiscentes Magnesiam, vasi suo imponite, & os diligenter claudite, & leni coquite igne, quousque liquefiat, & in aquam vertatur: calore enim aquæ facilè totum aqua fiet. Videntes autem nigredinem aquæ imminere, sciatis quòd corpus iam liquefactum est. Iterum suo imponite vasi, & 40. coquite diebus, quousq; & aceti & mellis bibat humorem. Quidam aũt detegũt vas singulis semptem diebus vel decem: sed vltima perfectio in quadragesimo

die, tuuc perfectè ebibet humorem decoctionis: abluite igitur ipsam, & nigredine priuate quousque lapis fiat tactu siccus. Propterea dixerunt philosophi, abluite Magnesiam aqua dulci, & diligenter coquite donec terra fiat, & humor pereat, & tunc Æs nuncupatur. Acetum acerrimum ei imponite, ipsoque aceto imbui dimittite, & erit nostrum æs, quod aqua ablui permanente Philosophi iussère. Præterea dixerunt: Diuidatis venenum in duas partes, quarum vna corpus imbuite, altera verò putrefacite, scientes quòd totum opus & regimē non fit nisi cū aqua: quia quod quærimus vnū est. & nisi sit res hæc vna quæ eam emendat, quod quærimus nō fiet. Oportet ergo nos necessaria illi exhibere, vt tandē fiat tinctura, quæ si non cōsequitur, reiterate.

SENTENTIA XLI.

CRANSES. Sapientes accipite æs nostrum, & cum prima parte aquæ suo imponite vasi, & coquite quadraginta diebus, ac ab omni immunditia mundate, ac coquite donec peragantur dies, & lapis fiat sine humore. Deinde coquite donec remaneat fex, postea abluite aqua: absumpta aqua dimittite, vt putrescat in suo vase, donec videatis quod quæritis. Vocauerunt autem philosophi hoc compo-

compositum in nigredinem conuersum, SATIS NIGRVM, & dixerunt: Regite ipsum aceto et nigro: quod verò remanet si dealbatur, SATIS ALBVM dixerunt, & iusserunt vt aqua regatur permanente: quod vocarunt, SATIS RVBEVM, iusserunt vt aqua et igne regatur, donec rubeum fiat. Vocarunt autem eam ob causam hoc nomine, propter colorum varietatem. In opere autem non est varietas rerum, nec multitudo, aut contrarietas: sed tantùm oportet æs nigrum album facere, deinde rubeum. Veri philosophi nullam aliam intentionem habuêre, nec aliud docuêre, quàm vt Yxir liquefiat, cōteratur & coquatur eousq; dum lapis fiat marmore similis. atque ob id dixêre philosophi, Coquite ipsum vapore, donec lapis fiat coruscans, splendorem habens: hoc vbi videritis, maximum habetis arcanum. Oportet autem hoc ipsum terere, & aqua abluere septies permanente: deinde contritum in sua aqua congelare, donec sua abstrahatur natura occulta. & hoc voluit Maria cum dixit: Sulphura sulphuribus continentur, & humor similiter à suo humore, eò quòd ex sulphure sulphuri mixto resultat, maximum fit opus. Iubeo aūt vos ipsum sulphur rore & sole regere, donec optatum eueniat. Scietis autem quòd dealbare duplex est, sicuti & rubeum facere vnū

in contritione, aliud in decoctione. Cauete insuper ne ab aquis ea separetis, quò minus pereat anima & corpus, quæ in vase sunt.

SENTENTIA. XLII.

EFISTES Animaduertite filij doctrinæ, quid Hermes Philosophorum caput dixerit, cùm docuit naturas commiscere. Dixit enim: Accipite lapidem auri, & cum humore commiscete, (qui est aqua permanens) suoq; vasi imponite supra leuem calorem donec liquefiat: deinde dimittite donec arescat, & aqua cum arena se inuicem contineant: tunc fiat ignis intensior, donec prorsus arescat & terra fiat, & erit arcani initium. Hoc autem multoties facite donec pereant aquæ partes duæ, & colores vobis appareant. Et scitote, quòd dealbatio non fit nisi decoctione, atq; ob eam causam repetitur conterendo & imbuendo frequentissimè. Iubeo autẽ ne simul aquam fundatis, ne Ysir submergatur: sed paulatim infundite, terite, desiccate, & hoc sæpius facite, donec fiant aqua. Et dixerunt philosophi, Fimitata aqua dimittite, donec figatur deorsũ, hoc est arescẽte humore, & in puluerẽ verso in suo vase vitreo 40. dies dimittite, donec varios adferat colores. hoc regimine corpora fiunt spiritus, & spiritus calidi fiũt tingunt.

Senten-

SENTENTIA. LXIII.

ADMION inquit: Non poteſtis viri prudentes ad vtilitatem artis peruenire ſine prolixo regimine & continuo. Qui ergo patiens eſt in regimine ingredietur artem: qui verò non, noſtras non legat ſententias, quia illi inferent damnum lectæ. Ideoq; Magiſter dixit: Qui laborat in libris noſtris legendis, eiſque vacat, nec varijs eſt implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit donec morietur. Quod enim quęritur nō eſt parui precij, ſed eſt donum Dei, ob id patientia & labore opus eſt. Videmus enim, qui arbores inſerit, tempore fructus ſperat: qui ſeminat, poſt menſes metit. Spectate ergo & diſcite commiſcere, coquere, ſimulare, aſſare, calefacere, dealbare, terere, æquare Etheliam, & rubiginem facere, ac demum tingere. Hæc plura ſunt nomina, regimen tamen vnum eſt; ſed decoctio eſt continua, ob quam reiterarunt ſæpe, vt teratur compoſitum, & coquatur iugiter, neque laboris vos tædeat. Finis autem eſt, vt complexiones aptetis: deinde multipliciter coquatis, decoctiones imbuatis, & eouſque coquatis, donec ſpiritus fiant impalpabiles. Et videatis Yſir veſtitum veſte regia, & in colorem Tyrium verſum, tunc dicta Philoſophorum intelligetis.

SENTENTIA XLIIII.

LARgus ait: Æs de quo primi dixêre, non est æs, nec stannum vulgi: verùm corpus nostrum, quod oportet corpori Magnesiæ admisceri, vt coquatur & teratur absque tædio, donec lapis fiat: deinde lapis ille in vase teritur aqua nitri, et liquefit donec diruatur. Oportet autem vos habere aquam, quę quantò magis coquitur, tantò magis inspissatur, donec acquirat rubiginē, quæ est operis fundamentum. Hanc coquite, et Ægyptiaco terite aceto.

SENTENTIA XLV.

CADMON. Significo posteris, quòd rotundum, quod æs in quatuor conuertit, ex vnaquaque re est. Modus autem abstrahendi est, vt ex aere accipiatur pars vna, ex aqua permanente accipiantur partes tres, deinde commisceantur et coquantur quousque inspissentur, et vnus fiat lapis, de quo philosophi dixêre: Accipite de syncero corpore partem, de aere Magnesiæ tres: deinde commiscete aceto recto masculino terræ mixto, ac cooperi vas, et obserua quod in eo est, & continuè coquite, donec terra fiant.

SENTENTIA XLVI.

ASCANIVS. Cum legimus in libris philo-

philoſophorum, quòd natura tantùm vna eſt, quæ omnia ſuperat, ſcire oportet quò d vna & vnum compoſita ſunt. Nónne videtis hominis compoſitionem eſſe ex anima et corpore? ſic oportet nos duo coniungere: quam commixtionem philoſophi compararunt cõiugibus: ex quorum amplexu reſultat aqua aurea. Sed hoc de ſecundo Opere: de primo dicam pauca: Irritate bellum inter æs & argentum viuum, donec ad interitum veniant & corrumpantur: tunc æs concipiens argentum viuum coagulat ipſum. Argentum verò viuum concipiens æs, congelatur in terram. Igitur pugnam irritate, ærisq; corpus diruite, donec puluis fiat. Maſculum verò fœminę (quæ ex vapore fit) & argentum viuum coniungite, donec maſculus & fœmina fiant Etheel. Qui enim per Etheel eos in ſpiritum vertit: deinde rubeos facit, omne corpus tingit, eò quòd cum corpus diligenter teritur, munda ex eo anima, ſpiritualis ac ſublimis extrahitur, quæ omne corpus tingit, & eſt ſulphur naturæ, quod varijs nominibus nuncupatur.

SENTENTIA XLVII.

DARdaris. De regimine ſuperque à vobis dictum eſt: de coniunctione igitur pauca

dicā, significans posteritati, quòd non possit abstrahi illa occulta anima, nisi per Etheliá, q̃ corpora facit nō corpora coquendi cōtinuitate, & Ethelię sublimatione. Insuper scitote, quòd argentū viuum est igneū, omne corpus comburens, magis quàm ignis, & corpora mortificans, et quodcunq; corpus ei commiscetur, teritur et morti datur: corporibus ergo diligenter contritis, et prout oportet exaltatis, fit Etheliæ natura, calorem non fugiens, sed tingens æs: et est quod Sapientes antea dixerunt: quòd figit argentum viuum, donec tingatur, quod tinctum existens tingit. Præterea scitote, quòd æris corpus magnesia regitur, & argentum viuum habet quatuor in se: tamen non habet esse, nisi in humiditate, quæ aqua sulphuris dicitur, & quę sulphura continet. Sunt autem sulphura animæ occultæ in quatuor corporibus, quæ per se extractæ, seipsas inuicem continent, & naturaliter iunguntur. Si enim occultum quod est in ventre sulphuris aqua regatis, & bene mundetis, occultum obuiam naturæ suę lætatur: similiter aqua suo pari: sed hęc quatuor non tinguntur, verùm Quintum tingunt. Propterea dixerunt philosophi: quòd quatuor nummi vulgi non tingunt, nisi æs, quod æs tinctum, postea tingit nummos vulgi.

SEN-

SENTENTIA XLVIII.

MOSius. Hoc vnum quod ſæpe nominatum eſt, philoſophi multis nominibus nuncupauerunt: aliquando duobus nominibus, quandoq; etiam tribus nominarunt: dicam autem ego vobis iam quid ſit: vnum eſt illud igneum: duo eſt compoſitum in eo, & tertium eſt aqua ſulphuris, qua abluitur & teritur ac regitur vnum, donec peragatur. & hoc eſt quod innuit philoſophus, cum dixit: Argentum viuum quod tingit aurum, eſt argentum viuum Cambar: nihilominus tamẽ philoſophi diſtinguunt & dicunt: aliquando eſt Cambar, aliquando auripigmentum, ſed ita oporret intelligatis: Argentum viuum Cambar, eſt Magneſia: Argentum verò viuum ſeri, auripigmentum eſt ſulphur, quod aſcendit de compoſito miſto. Oportet igitur vos illud ſpiſſum commiſcere veneno igneo, & putrefacere, ac diligenter terere, quouſq; ſpiritus fiat: in altero occulto ſpiritu, & tunc fit tinctura, quæ tingit omnia quæ vultis.

SENTENTIA XLIX.

PLAto inquit: Oportet, cum hæc diſſoluuntur corpora, cauere ne comburantur, & ea abluere aqua marina, quouſq; totum ſal in

dulcorem vertatur & clarescat ac tingat. Et oportet vnum tingens spiritum fieri, & alterum tinctum remanere non fugiens. Spiritus namque à corpore separatus, & in altero spiritu occultatus, fecit vtrumque fugiens: de quo Sapientes dixerunt: Fugienti ianuam referate ne fugam accipiat. Conuertens namque in se spiritum sulphureum, sibi similem faciet, & vterque fiet fugiens, eò quòd facti sunt aerei spiritus; de quibus quoque philosophi dixerunt; Non fugiebant cum fugientibus: & tamen fugientes facti sunt: propterea reiterauere ea, & facti sunt non fugientes, sed simul vnum corpus, simile corpori à quo abstracti fuerunt. de quo vno Sapientes dixerunt: Quod tingens & tinctum vnum facti sunt, & hic spiritus in altero spiritu occultatus est humidus. Propterea oportet vos non ignorare, quòd humidorũ vnus est calidus: alter verò frigidus: & quamuis humidum frigidum inconueniens sit humido calido: vnũ tamen efficiunt. Et propterea illa duo corpora prætulimus: quia ijs totum opus peragimus, & corporea incorporeis regimus, donec incorporea corpora fiant, ignem non fugientia: & tunc illa corpora meliora sunt & preciosiora omnibus alijs corporibus. Accipite ea ergo, quæ non fugiunt, & coniungite ea, & abluite corpora eorum cũ incorporeo,
donec

donec incorporeum corpus recipiat non fugiens: et vertite terram, in aquam, in ignem, & ignem in aerem, & celate ignem in intimis aquæ: terram verò in ventre aeris, ac calidum miſcete humido, ſiccum verò frigido, & habebitis magiſterium: ſcientes quòd Natura naturam ſuperat, & Natura naturam vincit, ac Natura naturam continet.

SENTENTIA L.

ACTomanus inquit: Philoſophi de rubigine frequentiſsimè tractauerunt. Rubigo autem fictum nomen eſt non verum: dico tamen vobis, quòd rubigo ſit ſecundum opus, quod ex ſolo auro fit, atque ob id Irudinem vocauerunt, quia in ſulphureo auro celatur, quemadmodum Irudo in aqua. Eſt igitur rubigo rubefactio in ſecundo opere: in primo enim rubiginem facere, eſt dealbare opus, in quo philoſophi iuſſerunt poni auri florem, & aurum æqualiter.

SENTENTIA LI.

MVNdus ait: De rubigine ſatis tractatum eſt, dicam igitur de veneno. Venenum non eſt corpus, eò quòd ſubtiles ſpiritus, tenuem ipſum ſpiritum fecerunt, & corpus tin

xerunt, & in venenum verterunt, quod vene num philoſophi aſſerunt omne corpus tingere, atq; ob id opinati ſunt, quòd qui aurum in venenum vertit, is ad propoſitum iam peruenit: qui verò non, nihil efficit. Dico autem, quòd niſi igne res attenuetis, quouſq; illę res vt ſpiritus aſcendant, nihil dum perfeciſtis. Hic igitur eſt ſpiritus ignem fugiẽs, et fumus ponderoſus, qui dum corpus ingreditur, vniuerſum penetrat, & natura eo lætatur: Atq; ob id dictum eſt: Accipite ſpiritum nigrum, & eo corpora diruite & cruciate, donec alterentur.

SENTENTIA LII.

PYThagoras ait: Artis huius inueſtigatores ſcire oportet. quòd philoſophi de continuatione multipliciter tractauere. Iubeo ego aũt vos, vt argentum viuum corpore Magneſię conſtringere faciatis: vel corpus chuhul, vel ſputum Lunæ, vel ſulphur incombuſtibile, vel calcem aſſatam, vel alumen quod eſt ex pomis, vt ſcitis. Quòd ſi cuilibet iſtorũ eſſet ſingulare regimen, non dixiſſem vt ſcitis. Intelligite ergo, quòd ex ſulphure & calce, & alumine, quod eſt ex pomis, et chuhul fit. Omne illud nihil aliud eſt, quàm aqua ſulphuris. Et ſcitote, quòd Magneſia cum argento viuo

miſcetur,

miſcetur, & ſulphura inuicem ſequuntur. Nõ igitur oportet vos illam dimittere Magneſiã abſq; argento viuo. Cum etenim componitur, fortiſsima cõpoſitio nominatur, quæ eſt vna ex decem, de quibus philoſophi tractauẽre. Inſuper ſciatis, quòd cum magneſia, cũ argento viuo dealbatur, oportet vos in eam aquam albam congelare, & cũ rubificatur, rubeam quoq; aquá congelare. Nam quòd philoſophi dixerunt in ſuis libris: non eſt vnum regimen. Prima.n.congelatio ſtagni eſt, æris & plumbi: ſecũda eſt ſulphuris & aquę eius, & totum compoſitum hoc, nõ emitur, nec aliud quicquam eſt, quàm vapor & aqua: et regimen eius nihil aliud quàm ſublimatio argẽti viui, & vnio cũ corpore Magneſię. Ac proinde dixerunt, quod ſulphuris aqua munda, ex ſolo eſt ſulphure, et nullũ ſulphur fit abſq; ſuæ calcis, argentiq; viui et ſulphuris aqua.

SENTENTIA LIII.

BELlus. De compoſitione multa tractata ſunt: compoſitio autem & contactus vnũ quid ſunt. Accipite ergo ex altera compoſitione partem, & partem ex auri fermento, eiſque mundam ſulphuris imponite aquam, & habebitis patens arcanũ, quod omne corpus tingit. Sed interim eſt notandum, quòd

aqua munda quæ ex sulphure est, non est ex solo sulphure, verùm ex pluribus composita rebus, quæ vnum sulphur efficiunt. Fit autem talis compositio in hunc modum. Miscete pugnans in igne non pugnanti, coniuncta namque in igne conuenienter præliantur, & amicitia fit constans. Et hoc innuerunt philosophi, cum dixerunt. In decoctione parum sulphuris multa comburit dura corpora, & humor qui relinquitur, humida pix, balsamum gummi, &c. nominatur. Verùm hoc arcanum est, quod aperiam vobis. Hoc arcanum ex duabus procedit compositionibus: sulphuris scilicet et Magnesiæ. Et philosophi hoc compositum in vnum redactum, Aquam nominauerunt, & sputum boletorum, spissum auri. In argentum verò viuum reductum, vocauerunt sulphuris aquã. Sulphur autem cum sulphur continet, dicunt igneum esse venenum, quod est patens arcanum, proueniens ab ijs, quos nostis.

SENTENTIA LIIII.

PANdulphus. Iubeo vt argentum viuũ ex Cambar capiatis, et eum in tabernaculis sublimetis: est enim alterum sulphur, de quo antea dictum est: & sic sulphur sulphuri miscebitur, & multa ex eo procedent opera: Eo autem

autem ſublimato, procedet illud argentum viuum à Cambar, quod Ethelia, auripigmentũ, Zendrio, Ebſemech, Magneſia, Chuhul, et multis alijs nominib. nuncupatur. de quo philoſophi dixerunt, quòd natura in ſuo ventre erat occulta. Recto autem illo (quoniam omnium decem eſt perfectio) ſuo regimine, mox conueniens apparet eius alba natura, nec in eo vmbra vlla apparet: tunc Sapientes vocarunt plumbum ex Ebmich, Magneſia Martech, & æs album. Quòd vbi verè dealbatum eſt, vmbra caret & omni nigredine, & ſua dimiſit corpora ſpiſſa & ponderoſa, nullum corpus penetrantia, & ſimul cum eo mũdus ſpiritus humidus aſcendit, qui ſpiritus tinctura eſt. Ideoq; Sapientes dixêre: æs animam & corpus habere, anima autem eius eſt ſpiritus: corpus verò ſpiſſum: Id igitur ſpiſſum oportet vos diruere, quouſque eius ſpiſſum ſpiritum extrahatis, ex eo tingentem, extractum ſpiritum leui ſulphure miſcete, & peragetis propoſitum.

SENTENTIA. LV.

MORfoleus. Oportet, Sapientes viri, lento igne primũ humiditatem comburi, vt exẽplo nobis monſtratur in generatione pulli: & vbi augmentatur ignis, vas vndiq; obdure

tur, ne corpus æris, & ſpiritus eius fugiens extrahatur. & hoc innuerunt Sapientes, cùm dixerunt: Accipite argentum viuum ex æris flore, quem ſcilicet ęris florem, noſtri aquam dixerunt, & igneum venenum ab hominibus extractum. Et iterum dixerunt: Cum omnia vnum fiunt, facta ſunt corporea incorporea, & è cõuerſo. Præterea dixerũt, Quòd omne corpus diſſoluitur cum eodem ſpiritu, cui eſt mixtum: & quòd omnis ſpiritus à corpore alteratur & coloratur, in quo conſiſtit color tingens. Benedictum ergo ſit nomen eius, qui electos ſuos docuit corpus in ſpiritũ vertere; qui ſpiritus calorem habet incorruptibilem, & quòd ſulphur fugiens extiterat, factum eſt ſulphur incombuſtibile. Scitote inſuper doctrinæ filij, quòd qui poteſt ſpiritum fugientem rubeum facere corpore ſibi coniuncto: deinde ex illo corpore & ſpiritu tenuem naturam in eius ventre occultam extrahere ingenio ſubtili, inuenit opus. Et notate quòd prolixitate coquẽdi tingit corpus, & hoc dixerunt philoſophi dicentes: Quòd rebus fortiter contritis, & igne diligenter coctis, fiunt tincturæ fixę, & quicquid in libris ſuis occultè narrauerunt, argentum viuum ſignificare voluerunt: quod aliquando dicitur aqua ſulphuris, aliquando plumbum, aliquando etiam nummus.

SEN-

SENTENTIA LVI.

YSImidrus. De æris regimine et humidi spiritus satis superq; tractatum est, absoluam quod est omissum. Sciendum itaq; est, quòd philosophi multa nomina posuerũt, et quòd aliquando dicitur aqua Etheliæ, de qua superius dictum est: quæ aqua cùm dealbatur, albificat & tingit. Ac vocatur ab eis flos auri, & antequam tingat, & ad hunc finem perueniat, vocatur æs. Cũ verò quatuor rebus, quas Sapientes vrinas fermentatas vocauerunt cõiungitur, vocant eam Cor, & colla auri, & nomina ista ficta sunt: tamen vera, & vnum solum significant, scilicet argentum viuum ab hominibus extractum, ex quo & cum quo omnia fiunt, & dicitur esse aqua mundana, quæ omnem vmbram delet. Et sciendum quòd cum dealbatur hoc argentum viuum ab hominibus extractum, efficitur sulphur, quòd à sulphure continetur, & est venenum quod marmori splendenti asimilatur. & hoc vocauerunt philosophi Etheliam, & Auri pigmentum, & Sandarich, ex quo tinctura et spiritus mundus lento igne ascendit, & ex quo flos sublimatur. Et hoc totum secretum nihil aliud est, quàm argentum viuum ab hominib. extractum, id est, per homines. Porrò sciendum est, quòd arcanum ęs dealbare non

poterit, donec fuerit in priore opere dealbatum. Notandum est etiam, quòd hoc sulphur consueuit fugere: & cum sua spissa figit corpora, & sublimatur sicut vapor, oportet eum alio modo, argento viuo sui generis retineri, & fugam cohiberi: & hoc est quod dixerunt philosophi, scil. quòd sulphura sulphuribus continentur. Et non dubitetis, quia sulphura fugiunt, nisi argento viuo sui generis retineantur: & non credatis, quòd figat corpora, & postea fugiat. Philosophorum intentio innuit: vt argentum viuum album vel rubeũ sulphuri sui generis misceatur, & procul dubio non fugiet. Argentum ergo viuum, argento viuo sui generis iungite: quo peracto maximum habetis arcanum. Eius confectio ex eius gumma et floribus lento igne coctis, constat. & hoc est acetum, sal, & nitrum, & Muchal, cum est factum rubeum, & quodlibet elementum in nummo nostro consistens, versum est in rubiginem.

SENTENTIA LVII.

OB Semeganus. Dico quòd inuidi totam artem hanc nominũ mulitudine vastauerũt: ars tamen est, secundum quam iussêre philosophi aurum nummosum facere, & eum calcinare, sublimare, figere, terere, dealbare, coagulare,

gulare, coquere, & in rubeum vertere: & vocauerunt Etheliam ignem, et vas cribrum, aquam sulphuris, copulam: et hoc totum nihil aliud est, quàm contritio & dealbatio. Præterea dico, quòd argentum viuum apud visum album est. Cum autem fumus ei aduenit, vertitur in rubeum, & fit Combar, hoc est venenum, & hoc innuerunt philosophi, dicẽtes: quòd natura plumbi facilè conuertitur: propterea sæpenumerò reiterauerunt hoc verbũ conterere, vt multis modis monstrarent spiritus in vase occultos abstrahere, & aqua imposita prohibere ne comburãtur, aliàs ignis ipsos facilè cõburit. Sed aqua apposita, quantò plus flamma eos inuadit, tantò plus in visceribus aqua penetrat & prohibet, ne flamma cõburantur. Atq; ob id etiam antiqui multa tractauerunt de sublimatione, quia nisi res igne fortiter cõteratur, Ethelia non ascẽdet, quod voluit Hermes innuere, cum dixit: Cribrate res quas nostis, & altius liquefacite.

SENTENTIA LVIII.

ARzoch ait: Nisi res igne conterantur, Ethelia non ascendet, & ea non ascendente nihil facitis. Videtis enim quòd vẽtus meridiei plurimus cum exhalatur, nubes sublimari facit, marisq; vapores eleuat, hoc est vas, & te-

sta, in qua est sulphur incõbustibile. Moneo autem vos, vt argentum viuum, quod ex pluribus est confectum, congeletis, vt duo tria fiant, & quatuor vnum, ac duo vnum.

SENTENTIA LIX.

ANAxagoras. Accipite combustum fugiens, corpore carens, et incorporate eum. Deinde sumite ponderosum, fumum habens, habile ad bibendum, hoc est, vt rem clarius exponam: hoc combustum fugiens, & ad bibendum sciens, est Ethelia, quæ cùm sulphuri cõiuncta est, vitreo vasi igni imponite, & coquite, donec Cãbar fiat, & peragat arcanũ quod queritis. Coquite ergo, et non pigeat vos reiterare: tota enim perfectio sulphuris in decoctione tabulæ consistit. Coquatur igitur, quousq; fiat rubigo. Omnes quidem philosophi dixerunt: quòd qui rubiginẽ in venenum aureum potest conuertere, opus peragit: sin autem inuanum laborat.

SENTENTIA LX.

PIThem. Dico quòd cum Magister de aqua ista primò tractasset: postea in fine sui libri loqui voluit de fermento auri. Quare mirum est, cur inuidi finem ante principium in suis

in ſuis tractatibus poſuerunt, præcipiendo in auri fermento, a quam ſulphuris mundam cum aliquantulo gummæ commiſceri. Præterea putrefactionem omiſerunt, de qua pauca dicam. Putrefactio non fit abſq; humido & ſicco, et ex vtroq; naſcitur operis principium, licet in tres partes inuidi hoc opus diuiſerunt.

SENTENTIA. LXI.

CONſtans. Quid nobis cum inuidis et eorum tractatibus? Certum quippe eſt, hoc opus quatuor habere naturas, quæ ſunt ignis, aqua, aer & terra: quæ niſi habeantur, nihil vnquam generatur, nec quicquam abſoluitur in arte. Iungite ergo ſiccum humido, hoc eſt terram & aquam, & coquite igne & aere, quouſque ſpiritus in anima deſiccetur, ſcientes quòd tenue tingens ſumit virtutem ex tenuiſsima terræ, aeris & aquæ parte, & exſiccatur. Hic enim eſt modus operis noſtri, vt omnia in terram vertantur. Nolite ergo res multiplicare: inuidi quidem eas multiplicauerunt, & varia deſcripſerunt regimina, vt inquiſitores fallerent, & aſsimulauerunt hoc opus ſicco, omni lapidi & metallo, pellibus animalium, omni reptili & volatili. Vos autem ſcitote, quòd corpora corporibus tinguntur, & corpora corporibus

figuntur, & quod philosophus dixit: in arte est argentum viuum de Cambar, & in nummis est argentum viuum de masculo, & nihil aliud curate, quoniam non sunt nisi hæc duo argenta viua.

SENTENTIA LXII.

ASTratus. Qui veritatem vult assequi, capiat solis humorem & spiritum Lunæ, veritatem dico, nec aduersa adfero: Nummos enim quos philosophi capere iusserunt, nummi Hermetis sunt, de quibus partem sumi iussit, & ex ære philosophorum partem, & nummis miscere ac vasi imponere, obstructo diligenter ore, & coquere septem diebus, & tunc vertitur æs in nummos. Coquatur ergo iterum, & non tædeat vos decoctione: postea aperiatur vas, & inuenietur nigredo, quæ absumpta apparebit albedo nobilissima. Postea ponatur in locum suum, & iterum coquatur, donec lapilli in siccum vertantur: postea coquatur igne fortiori, quousq; lapis durior fiat & confringatur, ac in cinerem vertatur. O quàm preciosus est cinis ille. Viri Sapientes intelligite illud: Aquæ suę iterũ coquite, donec liquefiat: postea coquite ipsum, & imbuite ipsum cum aqua permanente, donec cõpositio dulcis & suauis ac rubea appa-

appareat. postea imbuite donec humida fiat: demum coquite igne fortiori, & vt dictum est os vasis claudite. Hoc est regimen quo corpora fugientia non fugientia fient, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus vertentur, ac se inuicem nectentur, ac vltimò fient corpora spiritus, animam habentes & tingentes ac germinantes. Quapropter diligenti opera æs dealbate aqua permanente, donec accidat ei rubigo, et congeletur, fiatque corpus Magnesiæ: deinde coquite donec totum corpus confringatur, & ita fugiens vertetur in cinerem, & efficietur æs vmbra carens, & tinctura philosophorum.

SENTENTIA LXIII.

ANAstratus. Dico vobis quòd hoc secretum inuidi variè depinxerunt, aliquando in membra, in physicam ratiocinationem, Astronomiam: & interdum assimilauerunt arboribus, metallis, & vaporibus ac reptilibus: & quantò plus potuerunt, ipsa nomina multiplicauerunt. Ego verò vobis dico, sumite ferrum, facite inde laminas, postea aspergite eas veneno, & ponite in vas, cuius os bene occludatur, & cauete humorem multiplicare. Vel ponatis ipsum siccum, & facite siccum massam fortem, scientes, quòd si aquam

massæ multiplicaueritis, nõ continebit eam, neque bene ardebit in camino: & si nimis siccaueritis, no coniungetur, nec coquetur. Exsiccate ergo eam, & in vase suo ponite, cuius os firmiter claudatur, & postea fiat ignis carbonum desuper per dies aliquot: deinde aperiatur vas, & inuenietis in eo, & etiam in coopertorio vasis nodos paruulos. & hoc est quod igne sibi ministrato, acetum surgit in altum. Eius namque natura spiritualis est, quia sursum ascendit: & ideo moneo vos, vt per se teneatis eam. tribus enim decoctionibus multiplicatis conglutinatur, & ab igne congelatur, eiusque natura conuertitur in naturam. Sic Cambar similiter decoctione & liquefactione tali disiungitur. Notum etiam facio vobis, quòd ista frequenti decoctione consumitur tertia pars aquæ: residuum verò eius efficitur ventus, qui Cambar & spiritum eius portat in ventre suo. Præter hæc dico quòd nihil est preciosius arena maris rubea, & est sputum Lunæ, quod Solis lumini iungitur & congelatur. Et quantò plures transeunt dies, tantò fortius congelatur, & non comburitur. Solis enim beneficio coctum congelatum est: & albedo illa præstantissima facit eum terrenum ignem superare.

Senten-

SENTENTIA LXIIII.

BALGVS. Quidam fructum iſtius artis Tulleas deſcripſit, & mirabili modo me cepit docere, dicens, Quòd abſque labore inuenitur eius operatio. Cumq; autem de eius incremento & ædificatione cepit docere, talia dixit: Accipe arborem illam, & ædifica ſibi domum rotundam & tenebroſam, & rore circũdatam, & pone in eam veterem hominem centum annorum, & claude domum, ne ventus aut puluis intret ad eos, & dimitte eos in domo illa centum & nonaginta diebus. Dico ego vobis in veritate, quòd ſenex ille non ceſſat comedere de fructu arboris illius, donec iuueneſcat. O quàm mirifica eſt arbor illa, quæ ſuis fructibus animam in corpus iuuenile transfundit, & patrem in filium conuertit.

SENTENTIA LXV.

THEOPHIlus. Scitote chariſsimi, quòd quamuis inuidi diſpoſitionem hanc multis celauerint nominibus, vno tamen nominauerunt eam, ſcilicet, Aquam vitæ. Nam cum dictus ſenex ſibi iungitur, perfectè moritur: poſtmodum verò ponitur in Sole, donec liqueſcat: poſtea imbibitur, congela-

tur, & ita per dies ſeptem fit ferrum rubigi-noſum. Quòd ſi hoc eſt nimis obſcurum, nar rabo aliud. Quidam fructus exeunt à perfe-ctiſsima arbore primo vere, & poſtmodum æſtate florent, & tunc multiplicatur & deco-ratur arbor, donec fructus perficiantur, & ma turando dulces fiant. Simili modo illa mu-lier fugiens generos, quibus per ſe, quamuis irata, domeſtica fit, vt non dedignetur ſe ſu-perari, vt eius coniunx ſuum habeat decorem qui furibundus eam diligit, ac iugiter pugnat cum ea, donec ſuos concubitus cum ea pera-gat, & Deus pro voluntate filios multiplicat. cuius porrò decor igne conſumitur: termino enim finito reuertitur ad eam. Dico etiam vo bis, quòd draco ille non moritur: tamẽ illam mulierem ſuos interficiens coniuges, philo-ſophi neci dare eam voluerunt: illius enim venter plenus eſt veneno. Fodiatur igitur ſe-pulchrum Draconi, & ſepeliatur mulier cum illo: cumque Draco ſe cum ea mixtum videt, emaſciatur & vertitur in ſanguinem. Quod cum vidẽt philoſophi in ſanguinem verſum, ponunt eum ad Solem, quouſque lentitudo ceſſat, & ſanguis areſcat: & tunc apparet ve-nenum, & occultum manifeſtatur.

SENTENTIA LXVI.

BODILLVS: Scitote quòd abſque

com-

complexione non generatur aliquid. Sperma denique ex ſanguine & libidine generatur, & nutritur caliditate & humiditate ſanguinis: poſt quadraginta verò dies formatur fœtus. Et niſi eſſet humiditas, non ſolueretur ſperma, nec procrearetur fœtus. Illum verò ſanguinem conſtituit Deus ad nutrimentũ ſpermati, donec fœtum producat, qui productus non niſi lacte nutritur quandiu paruus eſt: & quantò plus calore naturali exuritur, tantò plus oſsibus confortatis in iuuentutem ducitur, ad quam perueniens ſibi ſufficit. Simili modo oportet vos in hac arte laborare, ſcientes nihil abſque calore generari: ſed calor intenſus exhalare facit, frigus verò perire. Temperatus verò calor eſt ſuauis corpori, & per eum lenificantur venæ, & calor innatus alitur & augmentatur.

SENTENTIA LXVII.

MOSCVS. Scitote quòd inuidi modum plumbi formandi multis modis narrauerunt, cauſa decipiendi poſteros, varia fingendo inſtrmenta. Ego autẽ dico, quòd nulla inſtrumenta fiunt, niſi ex noſtro puluere albo, ſtellato, ſplendido, & ex lapide candido. à quo puluere apta fiunt inſtrumenta pro ouo: non tamen nominauerunt ouum, vel cuius auis ouum ſit. Porrò eorum regimen quod

diximus, difficillimum inquit est. Nam si compositum plus quàm oportet regatis, eius lumen à pelago sumptum extinguitur, & ideo iusserunt philosophi hoc opus subtili meditatione regi.

Accipite ergo & regite ipsum Luna, & arenæ imponite quousque dealbetur, scientes, quòd nisi patientiam habeatis, errabitis in eius regimine, & corpus corrumpetis. Coquite leni igne donec appareat album: deinde aceto extinguite, & tum videbitis vnum à tribus socijs dimissum. Et scitote quòd primum commiscet, secundum comburit, tertium liquefacit. Iungite ergo primò nouem partes de aceto cum calescit vas, & iterum nouem partes cum calefactum est vas apponite.

SENTENTIA LXVIII.

MVNDVS. Quidam Philosophi nominauerunt aurum Chelidoniam, Karnech, Geldum, &c. & vnum tamen & idem sunt: & nomine proprio subtracto, vocauerunt hoc secretum, Nigrum, quoniam à pelago nostro extractum est. Et dico vobis, quòd antiqui doctores Tyrio colore fixerunt Keukel. Color autem noster Tyrius, puluis à me describetur, qui quidem à mari rubeo nostro & purissimo extractus est. Et sunt illi plurima nomina imposita, quæ vera tamen sunt. Exem-

plum

plum habetis etiam in tritico quod molitur, & tunc aliud nomen consequitur: deinde cribratur, & diuersis nominibus nominatur. in rei tamen veritate vnum est frumentum: sic hoc secretum nostrum secundum vnũquodque regimen nominatur variè.

SENTENTIA LXIX.

RARSON. Scitote quòd illa natura, de qua sæpe dictum est, masculus est & fœmina, & quòd philosophi vocauerunt eam Magnesiam, eò quòd in ea est maximum arcanum. Ponite ergo Magnesiam in suo vase, coquendo eam diligenter, & vase post septem dies aperto, inuenietis ibi aquam, quam coquite amplius, donec coagulãdo seipsam contineat. Scientes quòd inuidi in libris suis pelagus per humorem significare voluerunt, & pro vase posuerunt pannum, & pro natura medicinas: ipsa tamen vna est quæ germinat & floret.

SENTENTIA LXX.

AGAdimon ait: Coquite æs donec exeat nigredo, quam nummum vocant, & res artis nostræ bene miscete, & inuenietis nigredinem statim, quæ est plumbum sapientum,

de quo Sapientes in libris ſuis multa tracta-uerunt.

SENTENTIA LXXI.

ORFVLVS. Scitote quòd in principio miſcere oportet elementa ſyncera & amœna ſuper ignem lentum: & oportet etiam caueri, ne ignis ſit nimis fortis, donec ſeipſa con tingant elementa, & plenè commiſceantur, ac poſtmodum deſiccentur, ſcientes quod vnum comburit aliud & diruit: & vnum confortat aliud, ac docet eum contra ignem preliari, cui reſiduum humoris totius iterũ commiſceri oportet, & tunc exaltatur eius rubor. & hoc eſt quare elementa igne cocta lætantur, & alias vertant naturas, eò quòd non liquidum fit liquidum, quod eſt caput huius artis, & hoc humidum ſiccum facere, & fugiens fixum eſt arcanum. Conuerſione autẽ facta dimittũtur in ignem, donec ſpiſſum attenuetur, & rarum tingens fiat. & hoc quidẽ taliter compoſita gignunt, & germinát quod quæritur, coloribus quoque incipientibus apparere, prodibũt miracula, et tandẽ incipit Tyrius color apparere. O natura cœleſtis, naturas tingens: ô illius cœleſte naturę regimẽ, elementa conuertens & muitiplicans compoſitum, mouens vnicum. Dico vobis quod nihil

nihil preciosius est naturis illis.

SENTENTIA. LXXII.

EMIganus: Legendi sunt libri Philosophorum: non frustra enim dixerunt: Inspicite lactantem puerum, & non impediatis eum, in eo manet arcanum, ex quo bona operantur Sapientes. de quo etiam dixerunt: Comburite æs, comburite argentum viuum, & comburite aurum. Hoc si tenebrosius dictum est, dicam clarius: Comburere, comburere, comburere, non est nisi vnum, scilicet dealbare, & rubeū facere est viuificare. Et vobis dico, quòd definitio huius artis est corporis liquefactio. & animæ à corpore separatio. Insuper dico quòd æs nostrum habet animam & corpus sicut homo: oportet ergo dirui corpus, & animam ab eo separari. Proinde dixerunt philosophi, quòd Saturni splendor, dum scandit in aera, non apparet nisi tenebrosus, & Mercurius radijs Solis occurrit: deinde argentum viuum virtute ignea corpus viuificat & perficit.

SENTENTIA. LXXIII.

ATTAmanus. Scitote fratres, quôd opus nostrum quod quæritis, ex maris fit ge-

neratione, quæ post Deum omnia perficit. Accipite ergo lapides marinos veteres, & assate carbonibus, donec albi fiant, & extinguite aceto albo: si fuerint vnciæ viginti quatuor extinguite calorem illorum tertia parte aceti. postea coquite in Solem & terram nigram per viginti quatuor dies: opus verò secundũ à die mensis Septẽbris decimo, ad decimum gradum Libræ perficitur. Sed huic operi secundo acetum nolite apponere, sed permittite ipsum decoqui, donec acetum suum totum biberit, & terra fixa fiat, vt terra Ægyptiaca. Et scitote quòd opus vnum alio citius exsiccatur, aliud tardius, & hoc fit ob coquendi diuersitatem.

SENTENIA LXXIIII.

FLORVS. Coquendi dispositionem complebo, dicoque quòd signum primæ decoctionis est sui ruboris extractio. Rubedinem autem ita accipite. Cum videritis ipsum iam nigrum totum, scitote quòd in illius nigredinis ventre albedo occulta est, & tunc oportet albedinem illam extrahi à sua nigredine. In secunda verò decoctione ponatur illa albedo in vase cũ suis instrumẽtis, & coquite leniter donec omnia alba fiant. cumque albedinem illam superuenientem in vase videritis,

tis, certi estote, quòd rubor in illa albedine est absconditus: & tunc oportet vos ipsum abstrahere, & tandiu coquere, donec totum fiat rubeum. Et scitote, quòd prima nigredo ex natura Martech fuit, & ex illa nigredine exortus est rubor, qui rubor nigrum emendauit, & pacem inter fugiens & non fugiēs composuit. Fit autem hoc ita: Res cruciata in corpore mergitur, & vertit ipsam in naturam alterabilem. Et scitote quòd illud sulphur corpus denigrans non potest tangi, nec contractari: sed hic cruciat & tingit. Itē scitote, quòd illud sulphur denigrans, est id quod non fugienti aperit ianuam, & etiam non fugiens in fugiens conuertit. Nónne videtis quòd crucians cum nocumento vel corruptione non cruciat vtilitate & coadunatione? Sciatis etiā pro certo, si eius cruciatus esset noxius vel inconueniens, non compleretur ab eo quousq; colores inuariabiles extraheret: & hoc vtiq; Aquam sulphuris nominauimus, quā aquam ad rubeas tincturas aptamus, quæ quidē deinceps non denigratur. & licet postea non denigret, non fit tamen de nigredine illa tinctura, sed clauem esse vobis intimaui.

SENTENTIA. LXXV.

MANdinus dixit: Nisi hoc arcanum ha-

beat, quod ipſum emédet, non prodeſt vobis quicquã. ob id dixerunt antiqui, Illud quod perficitur vnum eſt, & diuerſæ naturæ non emendant ipſum: quod verum eſt: imo ſola vna res ſibi conuenit, quam quidem pariè regere vos oportet. ignorantia enim regiminis ſæpe errare facit. Nolite ergo pluralitatem diſpoſitionũ curare, nec ea quæ fallentes in ſuis narrauerunt figuris. Vna .n. veritatis natura, quam Naturales vnũ nominauerunt, in cuius ventre occultum ineſt: quod quidẽ occultum non videtur niſi à Sapiẽte. Qui ergo eius ſcit complexionem extrahere, parieq; regit, ex eo eminet natura, omnes naturas ſuperans: & tunc complebitur ſermo qui ſcriptus eſt, videlicet, quòd Natura naturam continet: & tamen non ſunt diuerſæ naturæ, ſed vna, habẽs naturas in ſe & res ſuas, quibus cæteris rebus eminet. Proinde bene fecit magiſter, quòd vno orditus eſt, & vno finiuit: deinde illas vnitates Aquam ſulphureã nuncupauit, omnem naturam vincentem.

SENTENTIA LXXVI.

ARCHElaus. Perbellè deſcripta eſt Aqua ſulphuris munda. Niſi enim ſpiſſa corpora diruantur à natura corpore carente, donec fiant corpora incorporea, & velut ſpiritus tenuis

tenuis, non poteſtis animam illam tenuiſſimam ac tingentem extrahere, quæ in intimo ventris occulta eſt. Et ſcitote, quòd niſi corpus diruatur, quouſque moriatur, & ex eo ſuam abſtrahatis animam, quę eſt ſpiritus tingens, nequaquam corpus eo tingere poteſtis.

SENTENTIA LXXVII.

PHIlotis. Prima compoſitio, ſcil. corpus Magneſiæ, ex pluribus fit rebus: quamuis vnum quid factæ ſunt, & vnum ab antiquis ſc. Albar æris nuncupatur. Cum autem regitur, decem nominibus nominatur à colorib. naturæ deſumptis, qui in regimine corporis Magneſiæ apparent. Oportet igitur, vt plumbũ in nigredinem conuertatur, & tunc decẽ prędicta in auri fermento apparebunt cum Sericon, quod eſt compoſitio, quæ decem nominibus nuncupatur. Sed ijs relictis, nihil aliud ſignificamus varietate nominum, quàm Albar ęris, eò quòd is tingit omne corpus, quod in compoſitione introiuit. Compoſitio aũt duplex eſt, vna in humido, altera in ſicco: & cum prudenter coquuntur, fiunt vnum, & nominatur Bonum plurimorũ nominũ. Cùm verò rubeum fit, auri flos, auri fermentum, colla auri, rubeum ſulphur, & auripigmentum. Dum aũt crudum permanet, plumbum

æris dicitur, virga metalli, & lamina.

SENTENTIA LXXVIII.

AGMON. Pro corolario dicam, quòd qui non liquefacit & coagulat, multipliciter errat. Denigrate ergo terram, & separate eius animam & aquam, & postea dealbate, & inuenietis quod quæritis. Dico etiam vobis, quòd qui terram denigrat, & album igne dissoluit, donec fiat sicut gladius denudatus, & qui prius dealbationem eius completam ei animam inducit, totumque tabido igne figit, postquam liquefactum fuerit, felix dici merebitur, & super mundi circulos exaltari.

Hoc de lapidis nostri reuelatione, doctrinæ filijs satis esse non dubitamus, cuius vires corrumpi nequeunt. si ponatur in igne, vis eius augetur, quē si soluere vis, soluetur: si coagulare, coagulabitur. Nemo ipso carere potest, & omnes ipso egent. Cumq; ei plura nomina sint, vno tamen nomine nominatur, & vbi patet, ibi cælatur. Est quoque lapis & non lapis, spiritus & anima & corpus: est albus, volatilis, concauus, pilis carens, quem nemo infrigidatum potest sine offensa tangere lingua: quem si volare facis, volat: & si dixeris ipsum aquam, verum dicis: & si dixeris ipsum non esse aquam, falsum dicis. Non tamen

men pluralitate nominum decipiaris, sed certum habe, quod vnum quid est, cui nihil alienum infertur. Eius igitur locum inuestiga, & nihil alienum inferas: sed sine multiplicare homines nomina, quæ nisi multiplicarentur, sapientiam nostram plurimi deriderent.

ALLEGORIAE SVPER librum Turbæ.

NCIPIVNT super libum Turbæ allegoriæ, & primò de homine. Accipe hominem, tonde eum, & trahe super lapidem vel laminam, donec corpus eius moriatur, & pereat spissitudo: securus sciens quòd cum suam amiserit spissitudinem fiet spirituale, redde sibi postea animam suam; deinde pone in balneo per 40. dies, vt sicut in vulua sperma moriatur, quod vtique regenerationis naturæ est principium, & surgat creatio propositumque peragatur. Sume taurum cum carne & sanguine, cornibus pedumque calciamentis, & verte eum in aquam, & cum sanguine misce, totumque trahe, postea assa, donec rubescat: postea verte æs in tincturis deiuijs. Recipe Gallum, crista rubea coronatum, & viuum plumis priua, pòst pone caput eius in vitreo vase, et ad horam serua. Pòst conde iterum gallum, et trahe donec lenificetur, & quousque purificetur, & super marmor extende: deinde cum pennis ab eo remotis fortissimè trahe & tonde: deinde in equorum fimo, donec plumas inducat, dimittite. Cumque eum gallum, velut gallum vociferantem audieritis, scitote rectam semitam vos ambulasse.

Viperam ſume, quę dicitur de rexa, et priua eá capite & cauda, in his duob. locis liqueſcit eius venenum, ex quo ſpiritus procedit. Diuide ergo caput et caudam, vnumquodq; per ſe in vitreo vaſe repone. Sume reſiduum corpus et coque lento igne, quouſq; caro ab oſsibus ſecernatur. Et poſtea pone eam ſuper lamina, & tamdiu conde, donec vertatur corpus in ſpitirũ, & auferatur ab eo flexibilitas. Non enim poteſt attenuari lentum: deinde capiti ſuo iungite, et cum eo terite, donec corpus, quãdiu flexibilitas in eo cõſiſtit. ſicca corpus huiuſmodi ad ſolem vel ad ignem, vt videas quod inquiris. Hoc itaq; completo, ſcito quod habes corpus corpora perforans, & naturam naturá continentem, et naturam natura lætantẽ, quę perfectio tyriaca philoſophorum dicitur. Eſt in mari piſcis rotundus, oſſibus et corticib. carens, et habet in ſe pinguedinem, mirificá virtutem, quę ſi lẽto igne coquatur, donec eius pinguedo & humor prorſus recedit, & poſtmodũ teratur fortiſsimè, & quouſq; luceſcat aqua maris imbuatur: deinde per hebdomadá ſepeliatur, et poſtea aſſádo candidetur. Cũq; fuerit bene dealbatũ, & eius aqua ſibi reddita: poſtea proprio humore imbutus: deinde poſt humoris imbuitionẽ, quouſq; citrinus appareat, aſſatus, fit coliriũ philoſophorum: cuius oculi liniti ar-

cana philoſophorũ de facili potuerunt intueri. In maris luna eſt ſpongia plantata, habens ſanguinem et ſenſum, ad modum arboris in mari plantata, et non mouetur à loco ſuo: quam ſi regere volueris, habeas tecum falcẽ qua feces eam, à longè caueas tibi ne ſanguis inde fluat, quoniam venenum eſt philoſophorum. Cum ergo ſpongiá illam ceperis, priua eam ſanguine: deinde in vaſe vitreo eã repone & cuſtodi. Poſtmodũ ſume corpus eius, & ablue aqua marina donec purificetur, et fiat corpus albũ carens turbatione. Poſtea redde ſibi ſanguinem ſuum: deinde ipſum fortiter tere, donec ſua fortitudine priuetur odore, & ſiccũ penitus fiat. Homines oliuas habent ex quibus oleum extrahunt, et illud eſt combuſtibile. Oleum aũt philoſophorum non ſic extrahitur. Veruntamẽ eius natura eſt cõbuſtibilis, & immobilis ſemper perſiſtit, et eſt modus faciẽdi ipſum ſic. Oliuas quas habemus mundas et integras accipimus, & terimus eas cũ aqua ſua: poſtea decoquimus eas. Deinde ponẽtes eas in loco humido, dimittemus ibi, donec penè diſſoluantur, & donec oleum à ſuo ſpiſſo corpore ſeparetur. Facimus etiá fecem inferius deſcendere, aquam in medio cõſiſti: oleum verò ſuperius emanari. Poſtea ſeparamus aquam, ponentes ſuper laminam candentẽ aqua ſua imbibimus, donec flexibi

liatem

litatem quæ in eo eſt rectiſsimè videamus, et tunc ipſum in humido, equorum fimo ſepeli mus. Deinde ſiccamus & aſſamus ad Solem, & ſepties iteramus, vel quouſq; ab omni inquinamento mundum et albiſsimũ videatur. Deinde ſibi reddimus aquá ſuam, poſt aſſamus, donec ventilando ſine quiete perficiatur: hoc eſt vnguentũ philoſophorum, quod abſq; pabulo ardet, et non cõburitur. Lignorum cinerẽ ſumite meum, imbuite ipſum aqua marina, ponẽtes ipſum in balneo, donec diſſoluatur eius nigredo, quæ vocatur Ethel, ſublimate ponentes ipſum in cucurbita cum alembico vitreo, & ſeparate humorem ab eo. poſtea cinerem diſſoluite, & diſſolutum capite, & vrina puerorum abluite, vel aqua pluuiali, donec candidus fiat ſicut lac. Pôſt Ethel à corpore diuiſum ſumite, & cum corpore diligenter terite. pôſt in vaſe vitreo ponite, dimittentes eũm in loco tenebroſo, donec videatis vas cádeſcere, & veluti Iacinthũ lucere. Philoſophorum crocus taliter præparatur, ſumatur radix eius cum ſtipite, poſtquam fuerit humidus, teratur cum humiditate ſua in Sole: & poſt hoc dimittatur in in balneo, donec ſpiritus eius tingens, purus, & liquidus emineat, qui totus eſt colligendus, & corpus reſidens abluendum eſt, quonniam quædam flexibilitas & inquina-

natio consistit intra eá, quæ non nisi laborioso & subtili ingenio euelli potest. Capiatur ergo corpus et abluatur, & ad lentum & tepidum ignis caloré teratur, ad modum eorum, qui linum cũ cinere et aqua calcis albæ cádidũ faciunt, dealbetur. Deinde per noctẽ vná dimitte in loco humido: pòst aqua maris ablutum, roretur paulatim, donec plenissimè candidetur, quo candidato, reddatur ei spiritus tingens eius, & fit elixir, omni tẽpore firmum & perfectum. Corallus est quoddam vegetabile, nascens in mari, radices et ramos habens, & generatur humidus. Vento autem Septentrionali fiante, indurescit, & fit corpus rubeum, quod cum videt, qui per mare nauigat, secat ipsum sub aquis: cum verò exit, vertitur in lapidem, cuius color est rubeus, et aptantur in lapides Indorũ quoq;, vulgus valde vtitur eo. Simili quoq; modo vtuntur scil. corallo nostro Philosophi in arte nostra: sumunt enim ipsum, & terũt fortiter, et in aqua maris eum per 21. dies imbuunt, et in balneo cum multa humiditate, donec spiritus eius tingẽs emineat, dimittunt: & hunc spiritum sumentes in vitreo vase reponunt, & dimittunt fecẽ quasi mortuam: et tamen nec albam nec rubeá. Postea ponunt in sphæram eam, quam cribrum vocamus. Deinde cum aqua maris tepida imbuunt, & hoc septies iteratũ abluen-

abluẽdo et ſublimando, donec formam ſalis candidiſsimi recipiat: quo facto reddunt ei ſpiritum tingentem. Et deinde ponunt ipsũ in loco humido, donec rubeſcat, & fiat eius ſpermale. & de hoc ponunt philoſophi ſuper vitrum, & facit ipſum infrangibile. Et cũ ponitur ſuper argentum, vertit ipſum in aurum obrizon. Lapidem qui dicitur Borites ſumũt philoſophi, qui coloris Indici & varij ſimiliter eſſe dicitur. terunt ipſum et aqua maris imbuunt: poſtea ponũt ipſum in vaſe vitreo, & permittunt eum per dies plurimos in humido loco, donec ſulphur quod in eo latet, exeat, & hîc ipſum colligunt, & in eo vitreo vaſe reponunt: corpus verò quod quaſi fuſcũ remanet in aqua ſalis diſtillati abluunt, pòſt in calido ſole tẽpore ęſtiuo dimittunt, & hoc toties iteratũ, donec ad inſtar marmoris albi coruſcet. Poſtea ponunt in Athanor, & ibi deſiccãt. Poſtea reddunt ei ſulphur, quod ab ipſo fuerat extractum, & teritur in eo, quouſque vertitur in lapidẽ, et ita cõpletur Elixir in perpetuum huius vitæ valiturũ. Tinctores habent herbam, qua vtuntur in lana tingenda, ſumentes tantumodo tincturam & lignũ relinquentes. Similiter habemus nos in arte noſtra, ponimus terentes et cribrantes ipsũ, & vrina puerorum frequenter imbuentes, donec lẽteſcat: & ita erit tinctura eius, ab eo po

ſtea ponimus eum in fimo equino, quouſq; purificetur eius tinctura, & ſupra corpus appareat. Quam recipientes in vaſe vitreo ponimus: corpus verò ipſius cum proprio humore terentes, & in loco humido ponentes abluere non ceſſamus, donec candore niueo induatur. Poſtea iungimus ipſum tincturæ ſuæ purificatæ, quam ab eo abſtraximus, & in calido ſole ex ea ipſum imbuimus, & ita recipit virtutem mirificam. Et hæc eſt deſcriptio, quam figuratiuè narrarunt antiqui in proſis ſuis.

AENIGMA

EX VISIONE ARISLEI PHILOSOPHI, ET ALLEgoriјs Sapientum.

AENIGMA I.

ONGRegatis denuò philosophorum discipulis quibusdam studiosioribus, Pythagoras, quorum superior Arisleus Abladi filius, deinde Paris Belchioti filius, Armenius Archię filius, Meditátalus, Phaliseus, Echamisius & Parmenides, & Eximesias Admiri filius, Auerca q̃ fiuit ex Arisleo, posset ne dicẽdo efficere, vt exemplo aut parabola liceret inuestigatoribus artis, ex arbore illa immortali, fructus, quam philosophorum discipulĩ prædicti, cæteriq; in Turba descripserant, colligere? Et ille lubenter quidem dicam, vti potero, sed non fortè satisfacturus voluntati tuæ. Rursusq; Pythagoras: Dic igitur quàm aptè poteris. Et ille: vidi me & quosdam ex Turba equitantes ad maris litora, & ecce habitatores maris secum inuicem concubãtes, & nihil eis gignebatur: et arbores plantantes, non tamen fructificantes: & seminantes nec quicquam nasci. Et dixi: Quid vobis? Nunquid quamuis multi sitis, nemo philo-

phus est,qui vos doceat? & dixerũt illi: Quid
est philosophus? ait ille: Qui res nouit. & il-
li: Quid prodest eius scientia? & ego: Si in
vobis philosophus esset, filij vestri multipli-
carentur,& nascerentur vobis arbores, & nõ
morerentur, & fructus non extinguerentur,
& essetis reges,omnes inimicos vestros supe-
rantes. Euntes illi, significauerunt hæc domi
no suo Regi marino. Cumque ab illo vocati
essemus,muneraq; postularet, respondeba-
mus,Munera nos occulta portare, generandi
scilicet artem, & arbores plantandi, & semi-
nandi, ex quibus arboribus & fructibus qui
comedet,non esuriet vnquam. Et ille: Maxi-
mum munus,si hoc reuera misit magister ve-
ster. Dicite ergo, quid habetis? & ego: Domi-
ne quamuis rex sis, malè tamen imperas & re
gis: masculos namque masculis coniunxisti,
sciens quòd masculi non gignunt. Generatio
enim ex mare & fœmina est coniunctis, ve-
raque fit generatio, si natura naturæ, mascu-
lus fœmellæ, conueniens conuenienti, aptũ-
que apto commiscetur. Et ille: Filium qui-
dem & filiam habeo, proptereaque rex sum
meorum subditorum, quoniam illi horum ni
hil habent: ego tamen filium & filiam meo in
cerebro gestaui. Et ego: Duc ad nos filium
tuum Thabritium. Quo audito, postulaui &
sororem eius Beyam nobis adducendam.

Rex ait: Cur Beyam vultis? Et ego: Quia generatio non fit absq; ea, & quamuis soror sit fratris, & fœmina: tamen emendat ipsum, eò quòd ex ipso est. Producta aũt coram Beya, ecce puella candida, tenera & suauis. Coniungentib. autem nobis Thabritim & Beyã, En ait rex: nunquid vir duxit vxorẽ suam? Et ego: sic pater noster Adam iussit filios suos, & tu si in hoc acquiesces, ó Rex, beatus eris, & generabunt tibi reges ac reginas, nepotes & neptes plurimos: & filius tuus Thabritis, & soror eius Beya lucrabuntur tibi, & mortui si fuerint, reuiuiscẽt. Acquiescente aũt Rege, & fratre cum sorore concubante, ecce confestim mortuus est Thabritis. Quare rex, me & vos vtiuperans, in domo vitrea incarcerauit, supra quam domũ aliam ędificauit, supra quam etiam aliam, & in tribus domib. capti fuimus. Tunc dixi Regi: Ex qua causa festinans, pœnã nobis intulisti? Trade nobis saltem denuò filiam tuã, forte redditura est vitã filio tuo Thabriti. Et ille: Nunquid vultis meam amplius interficere filiã? Et ego: Noli festinare Rex, & cruciatus nobis inferre: sustine aliquantulum, & tuã nobis trade filiam, & paulò post habebis & filium & filiã denuô viuentes. Tradita aũt illa, mansit nobiscum in carcere 80. diebus, & mansimus in tenebris vndarũ, & intẽso æstatis calore, ac maris

perturbationem, cuiuſmodi nunquam accidit nobis. Nos igitur feſſi, vidimus te magiſtrũ in ſomnis, & petiuimus, vt nobis ſubſidium ferres, & mittens diſcipulum tuum Harforetum, qui nutrimenti author eſt. Eo autem conceſſo, gauiſi ſumus, ad Regem dicentes: Quòd filius tuus viuit, qui morti fuerat deputatus.

AENIGMA II.

De Lapide.

Eſt in mari noſtro piſciculus rotundus, oſſibus & corticib. carens, & habet in ſe pinguedinem, mirificamq; virtutem: qui ſilenti igne coctus, donec eius humor pinguedoq; prorſus rodatur & abſumatur: poſtea fortiſsimè teri debet, & aqua maris imbui, quouſq; lenteſcat: deinde per hebdomadã ſepeliri: deinde aſſari, donec cãdeſcat. Cumq; candeat, & ſatis albeſcat, & eius aqua ſibi reddita, & poſtea humore ſuo proprio imbutus: & demũ poſt humoris imbibitioné quouſq; citrinus appareat, aſſatus, fit collyriũ philoſophorum: cuius liquore oculi liniti, arcana philoſophorum facilè poſſunt videri intelligiq;.

AENIGMA III.

Radix eſt, quæ tum ſtipite ſuo viridi ſeu ſucco

coſo teratur, & ſua humiditate propria ad ſolem: poſtea mittantur ad balneum, lauenturque donec ſpiritus eius, ſiue radicis ſal, & lotio purus, liquidus, & veluti tingẽs appareat, qui colligendus eſt totus, & corpus ſiue feces atrę, ſquamęúe reſidentes, in balneo penitus abluendæ. Quoniam fluxibile quid & inquinatũ conſiſtit in eis, quod niſi laborioſo ingenio & ſubtili euelli non poſſunt. Capiatur ergo corpus, & abluatur, & ad tepidum ignis calorẽ teratur, & aqua maris roretur paulatim, donec pleniſsimè candidetur, quo cãdidato, reddetur ei ſpiritus eius ſiue lotio, et fit Elixir ſucceſſu temporis firmum & perfectum. Sublimatur etiam hęc radix per retortam in frigidam, & mercuriaſcit.

AENIGMA IIII.

Viperam ſume, & priua eam capite & cauda: in his enim duob. locis quieſcit eius venenum, ex quo procedit. Diuide ergo caput, & caudam, vnumquodq; per ſe in vitreo vaſe repone. Sume reſiduum corporis, & coque lento igne, quouſq; caro ab oſsibus ſecernatur. Et poſtea pone ſuper laminam, & tamdiu coque, donec vertatur corpus in ſpiritum, & auferatur ab eo fluxibilitas. Non enim poteſt attenuari quod lentum eſt. Deinde capiti ſuo iungito, & cum eo tere tam-

diu, quandiu fluxibilitas in eo consistit. Sicca corpus huiusmodi ad solem vel ad ignẽ, vt videas quod inquiris. Hoc itaq; completo, scito quôd habes corpus corpora perforás, & naturam, naturam continentem, quæ compositio Theriaca philosophorum dicitur.

AENIGMA V.

Mercurius de se loquitur.

Mater me genuit, & per me gignitur ipsa: dominabatur denuò mihi: de cætero aũt dominabor illi: quia persecutor matris meæ factus sum: Ipsa tamen me vt pia nunc fouet, & nutrit filiũ suum quem genuit, donec ad statum veniet perfectũ. Ponas ergo me in humido igne, contererе donec fiuis operis inducatur. Deinde cũ opus perfectum est, me ad rubedinem forti igne agito. Quia me caliditatis humor augmentat, et siccitatis consumptio necat.

AENIGMA VI.

Super matrem pregnantem seruum rubicundum æqualiter conde: Matrem mortifica, manus eius & pedes abscindens: seruum ipsum balnea, et desponsa hos ambo in linteo vitreo, quod Sera dicitur, & desuper pone Thonar: & obstrue bene cũ luto Sapientiæ. Et tunc accipe vitrũ cum sponso & sponsa, &

proijce

proijce eos in fornacem, et fac aſſare per tres dies, & tunc erunt duo in carne vna. Demũ accipe illum album hominẽ de vaſe, & mole eum per molendinum, & adde ſibi clauẽ artis cum aquila, & iterum tere cum oleo oliuę tãdiu, donec ſiccetur. Hoc fac ter, & habes perfectionis extremum.

AENIGMA VII.

Colligatur vaporis terrei primordialis quãtitas duodenaria, omni abſtracta terreitate inordinata, lotione decibili, menſtruoſaq; infectione præciſa. Addatur germinis fructificandi granũ ſolitarium, in die deſpõſationis ſerie alteratione exponendũ aluo philoſophico inducatur, ſolubili amplexu maturãdum impregnãtia hac decibili, nec ſortiatur, quin minimis vnione fructiculis deducatur primęua, vt vaporis diſpoſitio vtriuſq; cõnexionis liquoroſa eluceſcat probabili. Tractetur experientia circumſpectabili, quòd filiolis cõgruit diſciplinę. Talis inquam vapor vnctuoſus, primùm philoſophorum Hyle indiuiſibile, á quo deducuntur trinæ facierũ qualitates proportionabiles, quas ſcindere nequaquam iubetur. Aluo quoq; effuſo, alchymico phœbo collocetur maturosè Hyle, vt nobile vitalitate deſtituatur, infima dimenſionalis exiſtẽtia eliciatur, per mortalitatis tranſmutabilis fore apparẽtiam. Nihil ſplendeat niſi vnum,

viro lethali feruida pasione proſtratum in fauillarum hypoſtaſin cōfricabilem. Sciatur itaq; gradus plantatæ arboris primulus, ordine ſub eodē frigido, aquoſo, terreo, quo tractatu rurſus fortem in alueolum adoptatur elemento combuſto mancipetur, ſagaci regatur ingenio, vſq; plena luceat digeſtionis puritas, candidatus in fulmine. Hoc ſiquidem prodigium pariterq; ſignum, prodit lapilli dĩgeſtibilis fore complementum. Iubetur fieri motu medietate manualis confuſionis porphyrio ſedule, quouſq; totaliter pręcurrat, vt eſt prætaxatum. Notate erudiri hoc ſeculo alueolo, ſoloq; phœbi regimine, tincturam candentem & rubentem, quę ſunt perpendenda in corpore prætaxato, digeſtione accepta, in cādoris nitore ſeu igneo proſternatur denuò, ſaxo compaginetur, paucisſimas in particulas, motu tremebundo, vt vniātur rigatione, partim vniuori, Irroratio triplicāda, vel quòd videatur fore neceſſarium, lacte naturali 200. ponderis ſub quantitate. Hoc per regimen, vnius phœbo proſtratus mortifero cernitur et morte acerrima ſuſcitari. Gratularis igitur Regi vitam tui miniſtrati incorruptibilem. Quoniam quotiens interitu concernitur, totiens vita eſſentiali pòſt reluceſcat, quouſque medicinalis perfectus, omnem indebitè ſanus, ſine corruptione ſubiacens, incolumitatem re-

tem reſtaurat. Hoc enim exigitur ſecundum vnctuoſitatem noſtri ſulphuris oleaginam, fluxibiliſsimam, in ſuæ ſedulæ rei ſubſtantię mundatione, ſic fructus colligitur innumerabilis iuxta diſcretionis gradum. Cautela verò concernatur, cum ſerpens noſter conſpicitur prægnans, ne ictum tum pereat maturitas, in nidum dum reponitur, calidum nutritiuum cum virtute exſiccationis porrigatur, immenſa ſuſceptibili cuſtodiatur, ne alimento ſuperfluo caudam propriã deglutiat, corrumpendo. Quoniam ſub conſideratione expedit intentio finalis indagati cum mundationis modo. Intentio philoſophorrm inuariabilis vno ex ore reſonet, vim conſiſtere totalem humectatione inalternata, cum terreitate ſubſequenda: & ſic finis.

IN TVRBAM PHILOSOPHORVM EXERCITATIONES.

In quibus occulta quædam, & ad artem facientia explicantur.

DEFINITIO LAPIDIS, ET quibus initijs constet.

EXERCITATIO I.

RActaturi de Lapide Philosophorum, videndum in primis, quibus initijs, quibusûe elementis constet Lapis philosophorum. Consideratione itaque philosophorum omnium, Mercurius pater est omnium metallorum. Lapis autem philosophicus est materia metallica, conuertens substantias & formas metallorum imperfectorum. Hanc aūt conuersionem non fieri nisi per suum simile, iam dudum ab omnibus philosophis est conclamatum. Necesse igitur est, Lapidem philosophorum ex metallica materia gigni. Ex qua autem metallica specie generetur, id sonant omnes philosophi, præsertim in hoc libello, dicẽtes: In Mercurio esse omne id quod

Sapientibus quæritur. Quaratione enim eius substantia aut forma illa corporibus adiungitur, talem suscipit substantiam & formam: & sicuti à corporibus tingitur, sic & tingit: & sicut caro generatur ex sanguine coagulato, ita & Sol generatur ex Mercurio coagulato: & sicut sanguis est origo carnis, ita & Mercurius est origo Solis. & sicut sanguis est in carne, ita etiam Mercurius est in lapide Solis: quia ipse Mercurius congelatus est in lapidem Solis, & sic Mercurius est Sol, & eius Sol est Mercurius. Et omnia corpora metallica sunt Mercurius, tam pura quàm impura. quia ex eo generata sunt. Et vt Mercurius est principium omnium metallorum, ita & Sol est finis ac vltimum metallorum, & omnia metalla munda & immunda sunt intus Sol, Luna & Mercurius: sed vnus est verus Sol, qui abstrahitur ab illis: de quo in hoc libro copiosè.

DE CALIDO NATVRALI, *Exercitatio II.*

EXIMIDIVS.

CAlidum naturale describitur, quod in omnibus rebus creatis, præsertim mineralibus inest: eo enim indigent Phi-

losophi: quia hoc calidum, naturæ motũ virtute caloris ignis, digerit materiam eorum ad formam & speciem debitam. Quam ob causam quidam dixerunt, Lapidem philosophorum esse materiam puram, quæ est natura auri, continentem in se calorem, qui dat incrementum, & sua vi & potentia habeat crescere & multiplicari in sua specie, sicut res aliæ omnes.

DE PRIMA MATERIA METALLORUM, *& quomodo ex seminali procreatione generentur metalla.*

EXERCITATIO III.

ANAXAGORAS.
PYTHAGORAS.
LOCVSTOS.

PRimò omnium Deus sublimis creauit quatuor numero simplicia, quæ sunt quatuor elementa eiusdem essentiæ, id est, materiæ, diuersarum tamen formarum, hoc est, qualitatum simplicium, quæ ad inuicem conuertuntur. Primum horum fuit aer

vt me-

vt medium temperamentum, in quo fuit ſiccus ignis inſenſibilis, & huius ignis ſpiſſum in aere reſedit. Aeris verò ſpiſſum, & quod ex ignis & aeris ſpiſſo coadunatum fuit, in terra quieuit. In conuerſione verò aqua conuerſa eſt in terram, & facta eſt terra, aqua, quæ vocatur Sulphur, & hoc mediante aere.
Terra conuerſa eſt in aquam, & facta eſt aqua terra, quæ vocatur Mercurius, & hoc mediante igne. Itaque ex Mercurio & Sulphure ſex efficiuntur naturæ minerales, diſtinctæ à Natura, ſcilicet.

Saturnina.
Iouialis.
Martialis.
Venerea.
} Hæ ſunt immundæ ſiue leproſæ: quia principia eorum ſcilicet Sulphur & Mercurius ſunt immunda.

Solaris,
Lunaris,
} Hæ duæ mũdæ ſunt: quia ex Sulphure & ☿ mundo natæ ſunt.

Et hæ quidem naturæ conueniunt in ſua radice, quæ eſt minera metallorum, ſed ex accidente diſtincta ſunt.

Septima natura accedit, ſcilicet, Mercurialis, quæ eſt aliarum naturarum, id eſt, materia communis. Hæc natura Mercurialis cõpoſita eſt ex duabus naturis primis ſimplicibus, ſcilicet elementaribus, immediatè ſcilicet natura aquæ, & natura terræ. In iſta enim commiſtione terra conuertitur

in aquam mediante igne. Non quòd terra fiat aqua, sed ita quòd terra mediante sua siccitate per operationem caloris ignis, facit constare humiditatem aquæ cum sua frigiditate, ita quòd adhuc obseruatur natura aquæ, quæ est fluxibilitas secundum vnam partem, & amittit aliam partem, quæ est humectatio, & ideo redditur aqua sicca, quæ fluit & non madefacit. Quod autem componatur ex terra per operationem ignis, patet: nam per excessum calidum cõuertitur tota substantia Mercurij in terram rubeam. Vnumquodque enim resoluitur in id ex quo est, & in se terminatur propriè: quia cùm hoc quod fluit cõglebatur. Quòd autẽ sit ex aqua, patet: quia fluit, & non terminatur termino proprio, sed alieno resistente: fluxibilitas enim ex natura aquæ est. Natura autem mercurialis ὕλη est materia communis ad omnia metalla: habet enim se sicut semen in vegetabilibus, & sperma in animalibus. Nam ex semine in plantis & vegetabilibus, & ex spermate in animalib. multiplicantur indiuidua, conseruantia speciem vnius cuiusq; generis. Et sicut in vegetabilibus & in plantis est vis quædam germinatiua, producens ex succositate terræ saliuam quandam nutrimentalem, per virtutes quatuor naturales; quæ succositas secundum varietatem digestionis, secundum suas partes

transit

transit, quædam in substantiam plantæ, quędam in substantiam foliorum, quædá in substantiam fructuũ: in quibus cõsistit vis quædam seminalis specifica, transmutans reliquũ nutrimenti fructuum in semen, quæ est natura procreatrix indiuiduorum, & in vegetabilibus stat loco spermatis, sicut in animalibus est sperma. Sed in his tribus Mercurialibus naturis magna est diuersitas. Nam in animalium genere non fit generatio, nisi ex Mercurio spermatico duarum naturarum, masculini & fœminini, cùm ambo concurrunt in coitum, & per coitum commiscentur, & in vas naturæ proijciuntur, scilicet, in matricem. Ista autem duo spermata non sufficerent, nisi vegetarentur ex proximiori materia conuenienti cum eorum natura, & talis materia est sanguis menstruus. Nam ex sanguine ista duo spermata generata sunt, & in processu temporis secundum diuersitatem temporum producit ex his spermatibus corpus humanum, quod primò vegetatur, sed cum vegetabili depascitur. postquam bene organisatum est corpus, introducitur anima sensibilis, & ex vnaqnaque specie producitur cum suo cõpari indiuiduum eiusdem speciei, sicut ex homine generatur homo, ex asino cum asino asinus generatur: similiter ex plantis & metallis, quamuis aliter & aliter. Nam ex plantis

duæ ſunt viæ generationis, vna per ſeminationem, alia eſt per plantationem, id eſt, inſertionem ſurculorum plantæ in plantam equidem vel alterius ſpeciei. Cum ergo talis ſurculus inradicatur in ſtirpem, producit fructum ſecundum naturam ſtirpis. Non ſic autem in animalibus, quæ ſolùm fiunt per ſeminis propagationem: neque etiam in mineralibus, quæ etiam ſumunt procreationem indiuiduorum ex duobus ſpermatibus mineralibus, ſecundum vtraſque naturas maſculi & fœminæ. Modus autem, qualiter ex ſeminali procreatione generentur metalla, occultatus eſt à philoſophis. Sed ſecundum ſimilitudinem generationis animalium, manifeſtū eſt, & pręcipuè ſecundum naturam humanæ generationis, metallorum generationem fieri ex Mercurijs. Nam ſicut homo generat hominem & Sol: ſic metallum generat metallum, & calor temperatus loco Solis in artificiali generatione. Nam homo ex ſe ſolo non generat hominem; ſed cum ſuo cōpari. Compar autem hominis eſt homo: ſic compar metalli eſt metallum. Sed quia generatio eſt motus, & in omni motu eſt agens & patiens: ideò in generatione hominis concurrunt duo, ſcilicet, agens quod eſt maſculus, & patiens quod eſt fœmina. In generatione hominis iſta duo

sta duo principia, scilicet actiuum masculinum, & passiuum fœmininum non concurrunt secundum integram suam substantiam: sed ex eorum substantijs elicitur materia seminalis, quę est sperma. Nam vt maritus procreat ex vxore sua prolem, non oportet vt corpus mariti totum conuertatur in sperma, & postea commisceantur, sed ex corpore mariti elicitur sperma masculinum, & ex corpore vxoris elicitur sperma fœmininum, & ista duo spermata inter coitus copulam commiscentur, & proijciuntur in agrum naturę, hoc est, in matricem mulieris: & sic ex virtute intrinseca duorum spermatum, quæ dicitur vis formatina, & calore cõtinentis, sc. matricis, formatur corpus humanum, quod nutritur sanguine menstruo: sic similiter in generatione artificiali metallorum fit, quod ex mercurio masculino, & mercurio fœminino simul mixtis, & in agrum naturæ proiectis, & per mercurium menstrualem vegetatis, generatur proles similis parentibus. Non autem quòd totum corpus metallicum aliquo artificio conuertatur in mercurium masculinum et fœmininũ, & postea coniungatur & fermentetur, et procreetur corpus solare vel lunare. Sed aliter est. Nã ex corpore metallico masculino elicitur ☿ masculinus, & ex corpore metallico fœmineo, elicitur Mercurius

fœmineus, & isti duo mercurij simul secundum debitam proportionem coniuncti, & cum Mercurio menstruali etiam, secundum proportionem debitam copulatis, & in agrũ naturæ positis: tunc ex virtute illorum duorum spermatum, cum vegetatione mercurij menstrualis, debito & temperato calore recti, generatur infans secundum naturam parentum masculinus aut fœmininus.

DE PRIMO ELEMENTO *Lapidis, quod est terra.*

EXERCITATIO IIII.

PYTHAGORAS.

IN hoc conueniunt omnes philosophi vno ore, vt eligatur purissima & subtilissima terrea substantia, rubea vel alba, cum qua coniungatur mercurius rubeus vel albus per minima, & figatur donec vnum fiant & inseparabilia. Hæc autem terrea, vel est Lunæ, vel Solis, vel alicuius imperfecti corporis, vel solius mercurij. De Luna & Sole ego: de Venere Arnoldus Villanouanus: de Mercurio Geber Arabs, sentiunt. Et rursus si de Luna vel Sole sit sentiendum: in dubio fortè erit, an terra eorum sit cruda, an sint feces ex sul-

phure

phure relictæ: sed arbitrandum est, terram esse ex crudis vel Lunæ, vel Solis, imò ex solo Sole. Sed non est vituperanda mens Arnoldi, nititur enim ea ex ratione: quia omnis tinctura debet habere ingrediétem lapidem, ex eoque constare quem vult tingere. Si igitur volueris tingere lapide tuo Venerem, necesse erit & terram ex Venere recepisse. Hæc terra fit per calcinationem, & conuertitur in cinerem, & cinis per sublimationem conuertitur in quintam essentiam, & quinta essentia per solutionem cõuertitur in aquam, & aqua per coagulationem conuertitur in lapidé, in quo initium est magisterij: ab eo enim rursus extrahitur aqua, & terra mineralis: quæ cum calcinata & dealbata est, admittit denuò vaporem suum, & eum figit ac vnit vnione inseparabili, quod in vniuersum facit depuratio vel sublimatio, quam subsequitur fermentum & nutritio.

DE DIMISSIONE AQVAE *vel Roratione super terram.*

EXERCITATIO V.

ARISTENES.

Hoc omnium maximè hîc animaduerten-

dum eſt, quòd neque aqua maris ſimplex, ſola, neque æs ipſum ſolum aliquid pro Lapide Philoſophorum facere poſſunt, vel ipſum lapidem Philoſophicum conſtituere: neque lapis ipſe, ſiue Elixir, vel ſola ſimplici aqua, vel ſolo ære conſtare poſſunt, ſed vtrumque, id eſt, aquam ſimplicem, & ipſum æs coniungi oportere. Priuſquam verò coniungas ſiue commiſceas hæc ambo, ipſum æs ſcilicet, & aquam, vide vt vtrumque nec crudum, neque inrectificatum: ſed vt aqua ipſa aliquoties deſtillata, & tandem in ſtatum ſuum & deſcenſum reſtituta, ipſumque æs combuſtum, candidum & ſyncerum omnino factum ſit. His enim ita præparatis, ad Elixir procedi poteſt. Cùm enim æs ipſum ſyncerum non eſſet, terram, quæ inde elicitur, crudam & inſynceram, immò fortè nullam gigni certum foret. Ita & aqua, ſi ipſa munda & deſtillata nõ foret terram ipſam lauare & abluere nequiret. Sordidum enim & atrum, non ſordido vel atro: ſed puro, claro & mundo dealbatur. Mundificatis igitur vtriſque, tum æs ipſum in laminas tenuiſsimas productum diſcerptumque, cum aqua commiſceatur.

DE

DE CONVERSIONE NAturarum & commixtione.

EXERCITATIO VI.

PARMENIDES.

MOdus artis ad inuicem conuertentis ſic habet. Primò ſolue Lapidem in ſuum Mercurium. Lapidem dicunt authores metallicum, ablue, reduc, fige & incera. Solue ſcilicet groſſum in ſimplum, ablue obſcurum in lucidum, reduc humidum in ſiccum, fige volatiuum in corpus ſuum. Soluere eſt diuidere & corrumpere, ac materiam primã facere. Abluere eſt inhumare, diſtillare & calcinare. Reducere eſt impinguare, incerare, & ſubtiliare. Figere eſt deſponſare, reſoluere & coagulare. Per primum natura operatur interius: per ſecundum exterius: per tertium ſuperius: per quartum inferius. Sed moderni finem perturbant operis: quia cum laborare deſiſtunt, tum incipere potius iam primùm deberent. Sed vnus ſoluendo ſoluens & coagulans, alter ſoluens & figens, alter turbat medium, alter finem: ita hæſitant in arte, vt ſtulti. In ſumma dico, eos non facere tincturam vnius num-

mi,nisi omnia debitè digesta fuerint in natu-
rarum conuersione, ita yt principiò conuer-
tatur grossum in gracile, id est, corpus in a-
quam:deinde aqua in corpus siue terram:de-
inde addas,imò indas animam:quod fiet si a-
nimam cum aqua,id est,spiritum corpori ad-
dideris : demum nutrias tale animatum cor-
pus lacte suo,id est,aqua sua,ex qua concrea-
tum est opus,siue inceptum à principio. De
commistione autem docetur,vt proportio ita
sese ad inuicem habeat, vt sint aquæ tres par-
tes ad vnam plumbi, vel melius duæ æris ad
septem veneni,vt Zenon postea dicit. Qui-
dam vt ij qui in aqua septies distillata & reui-
uificata, soluunt,duas aquæ ad vnam partem
plumbi proportione sesquialtera ducti, sol-
uendo commiscent: artificiosè autem opti-
meque commixtis his duobus, & bene coa-
ptatis, curato vt aqua fiat metallica, & tunc
illam ipsam aquam in suo vase vitreo compo-
nito,inditoque & ad dies quadraginta putre-
factionis,hoc est,primi gradus ignis co-
quito, donec ipsum plumbum
liquefiat & putrescat.

DE CON

DE CONIVGIO SOLIS & *Lunæ.*

EXERCITATIO VII.

ZIMON.

HIC philoſophus videtur annuere, vt vtrumque corpus perfectum ad compoſitionem Elixiris ſumatur, ſiue ille ſit futurus albus, ſiue citrinus. Ratio, quia nullum abſque altero facilè fluit. Finis autem omnis totius ſecreti Alchimiſtici eſt, vt Elixir ſtatim fluat ante fugam ſcilicet Mercurij. Sed nullos lego authores, vel perpaucos, qui hoc ſuadeant, vel dicant quando applicanda ſint hæc vtraque corpora, Solis ſcilicet & Lunæ: num in initio ſcilicet operis, vt puta in ſolutione, an in fine, nempe in fermentatione. Videat igitur qui volet, quid faciendum eligendumque ſit. Modus hic mihi non admodum placet. Quia ſi ita fieret, oporteret Elixir neque album, neque citrinum, ſed promiſcui coloris futurum. Id tamen fieri poteſt, vt ſit hæc ſententia ita interpretanda, nempe, Cũ Elixirium ſit ad rubeum futurum, vt primo ſumatur Lunæ limatura, & ſoluatur cum Mercurio, & ex illis coniũctis colligatur ter-

ra ſine ſubſtantia Elixirij. Deinde per omnes partes procedatur, per hæc duo, ſcil. per Mercurium & Lunam, donec ad fermentationem veniatur, vbi Solis ſolum fermẽtum accipiatur, nõ addito etiam de Luna aliquo. Quãuis Senior philoſophus putet oportere tria lumina deſponſari in commixtione operis, ſiue aquarum, Solem ſcil. Lunam & ſerpentem, & horum alterum eſſe fratrem, alterum ſororem ſerpentis, per quos indurari poſſe ſerpentem, & retineri ait. At errat meo iudicio. Satis enim eſt ſerpentem ſerere in ſororem ſuam. Cauſa erroris eſt: quia Sol non terrificatur propter perfectionem ſuam, vt ego arbitror. Quòd ſi ſimili modo purificaretur, tunc nihil obſtaret: quia & Lunæ & Serpenti coniungeretur.

QVOD ARTIS FVNDAmentum vnum quid ſit, & Lapis vnus.

EXERCITATIO VIII.

SCITES.

MVLti longis diſputationibus Lapidem vel diuerſis, vel duabus, vel vna tantũ re conſtare, diuerſis nominib. cõtendunt. Sed hic philoſophus & Bonellus infrà, totum opus & ſubſtantiam totius operis

ris, nihil aliud eſſe dicunt, quàm aquam: & regimen eius in nullo eſt alio quàm in aqua. Et verè vna res eſt, in qua omnia inſunt, & eſt ſulphur philoſophorum, eſt aqua, eſt anima, oleum, Mercurius, & Sol, ignis naturæ, aquila, lacryma, primum Hyle Sapientum, materia prima corporis perfecti, & qualicunque nomine philoſophi lapidem ſuum nominauerunt, hanc vnam rem, hoc eſt, aquam illam, ſemper putant & ſignificant, ex qua omnia, & in qua omnia: quæ omnia regit, in qua erratur, & in qua error ipſe corrigitur. Aquam autem dico Philoſophicam, non vulgi aquam, ſed aquam Mercurialem, ſiue ſimplicem, ſiue compoſitam: vtraque enim eſt aqua philoſophica, quamuis alius ſit Mercurius vulgi, & Mercurius philoſophorum. Illa enim ſimplex eſt mera, hæc ex duabus rebus compoſita eſt, ex ære ſcilicet noſtro, & aqua ſimplici. Compoſitæ autem hæ duæ aquæ Mercurium philoſophorum faciunt. Quapropter credendum eſt, ſubſtantiam vel materiam ipſam primam ex compoſita eſſe aqua. Componunt autem quidam tribus, quidam duabus ſpeciebus tãtùm: mihi ſatis ſunt ſpecies duæ, id eſt, maſculus & fœmina, aut frater & ſoror. Aquam autem ſimplicem aliàs vocant Venenum, Argentum viuum, Cambar, Aquam permanentem, Gum

ma, Acetum, Vrinam, Aquam maris, Draconem, Serpentem. Secundum autem sensum huius philosophi ad perfectionem sic procedas: Contere lapidem in puluerem subtilem valde (hoc est, contere sc. igne, non manibus) & in aceto clariss. cœlestino pone, & statim soluitur in aquā philosophicam, & quasi fontaneam. & si ita totaliter fuerit solutus, tunc distilla materiam, distillationem coagula temperato calore, & vltimò calcina, sc. post coagulationem eius per modum suum, & in quarta solutione tingit. Et hæc nostra solutio est secundum naturam; sed illud perpetuo habeatur in memoria: Nullam extraneam rem recipi à Lapide philosophico, neque extraneum quippiam in Lapide philosophico ingredi. Quapropter videat qui volet, ne decipiatur hîc in nomine aceti. Vna enim res, vnius generis & naturæ, nihil alienum admittit: & verissimum est, vnam rem esse, & ex vno fieri. Quia quando Mercurius præparatur in aquā Benedictam, tunc ipse habet potestatem dissoluēdi corpus perfectum in Mercurium per artificium, & ita totum composium est Mercurius, vna sc. res ex qua lapis fit, & in illa vnica re sc. Mercurio, seu lapide, sunt quatuor; corpus sc. & anima, spiritus & tinctura, etiam terra, aqua, aer, ignis, fermentum, oleum.

De so-

DE SOLVTIONE ET DIVIſione Elementorum.

EXERCITATIO IX.

ZENON.

IN alchymico opere oportet primò omnium lapidem, id eſt, corpus, animam & ſpiritum, planè mortificare & exhaurire, cũ nihil fructũ in hac arte faciat, niſi prius mortificatum ſit. Sed mortificati ſeparatio elemãtorum fit, & monſtratur cuiuſlibet elementi effectus: Ergo ſi vis Elixir facere, opus erit primò lapidem ipſum omnino ſoluas in ſua elementa, quod per anni partes nobis ſignificatur: Deinde ipſa Elementa per ignem, mediante Mercurio coniungas, quod eſt maximum arcanum, & ſic magiſterium eſt completum, omnequé artificium in ſoluendo & coniungendo ſitum eſt. Hæ autem ſolutiones vel ſeparationes fiunt mediante mercurio: ipſe enim primô ſoluit corpus & facit ſeparationes, quæ rurſus coniunguntur per fermentum & mercurium. Verùm hîc ſedulô eſt animaduertendum, Mercurium vocari in initio operis, Aquam: deinde apparente nigredine, Terrã: deinde eo ſublimato, Aerem: deinde rubificato eo (debet autem aer per ſe

coqui donec rubeat)ignis: deinde ſublimatus cum corpore luminari aliquo, fermentũ: deinde ſolus additus toti & compoſitæ materiæ, ſpiritus: & ſic terra cum aqua aere & igne corpus eſt, fermentum, anima, vltima irrigatio, ſolius Mercurij ſpiritus. Sic patet ergo quòd Lapis conſtat quatuor elementis, ſcilicet, aqua, aere, igne, & terra. Nam in Lapide ſunt anima, corpus & ſpiritus, & tamen vnus Lapis, vt ſuprà dictum eſt, quem ſoluere oportet, & rurſus coagulare. Sub ſolutione omnes operationes comprehendũtur vſque ad albificationem lapidis: poſt albificationem coquitur iterum, & fit lapis rurſus dum coagulatur: deinde iterum ſoluitur, habito fermento: & ſolutio illa iteratur, donec fluat lapis vt cera.

DE SOLVTIONE CORPORUM in aquam, de Gumma & diuiſione aquæ.

EXERCITATIO X.

MVNDVS.

EX aqua lapis noſter precioſiſsimus generatur: oportet ergo in principio omnem rem in aquam ſoluere. Non enim credi-

credibile est aliquam rem posse conuerti de sua natura in aliam, quin prius reducatur ad eam materiam, de qua facta est à principio: quodsi factum est, credo eam traduci posse ad quamcunq; naturam volueris. Quoniam omnes res creatæ sunt ex aqua: ergo necessarium est eam rem conuerti in aquam. Ac proinde concluditur, quòd omnes spiritus cõuerti debent in aquam antequam sublimentur. Mercurius.n.quando soluitur in aquam, tunc deponit feces suas, & frigiditas ipsius vertitur in calorem, & humidum eius in siccum, & calor eius in sublimatione augetur, & subtilitas ac tinctura: quia à vitriolo accipit calorem & tincturam. Iuxta hanc verò doctrinam videri potest, Lapidem philosophorum componi posse ex Mercurio purgaro, soluto, sublimato, & in limphá resoluto. Item ex alio Mercurio, non quidem vulgari, sed ex eo, qui ex vulgari illo extrahitur, qui abstractus, Quinta essentia vocatur: quę duo, sc. Quinta essentia & Limpha ante dicta, coniungi oportere credendũ est. Imò ipsa Quinta essentia cũ Limphato Mercurio ita miscenda successiuè, donec per vices quinta essentia duas partes eius limphę ebiberit: deinde etiã vltimò ad iungẽdum corpus attenuatũ. Hoc est sulphur ipsũ de quo inferi⁹ dicetur: vel fixatur sulphur ☿ & adiditur sulphur alicuius luminaris, & cõ-

iunguntur hæc duo in limpha mercurij, & sic coquuntur per vices rorando. Vel si hæc doctrina non placet, fiat secundum doctrinā philosophorum, primò sulphur philosophicum, et aqua philosophica, quæ & permanēs dicitur. Et hęc duo simul concurrant, hoc est adunentur ad similitudinem naturæ, quę ex argento viuo, quod aqua vocatur, et sulphure terrestri procreat omnia metalla: ita cōcurrente aqua philosophica, hoc est, mercurio philosophorū procreari credetur lapis philosophorum tingens. Ex doctrina aūt horum philosophorum, aquā philosophicam argentū viuum dicimus ex corporib. extractū; sulphur verò attenuatum corpus, siue terream illā attenuati corporis substantiā. Quæ mediantib. quibusdam pręparatorijs specieb. cogitur eleuari & sublimari, illamq; eleuatā & sublimatam corporis substantiā, sulphur philosophicū appellant. Sed de his superq; satis. De Gūma dicendū est. Gumma mas est, & ob id honorabilior. Aurum est soror gumę. Proinde dicit aurum: Nemo me enecat, nisi soror mea. Quod aūt dicit philosophus: Accipite gummæ candidissimę partem vnam, & vrinæ vituli. Concordat cum Theophilo infrà, qui dicit: oportere addi tria ad vnum, vel septem ad duo. Quod autem hic facit compositionem quatuor eorum, non nisi duo sunt, dat-

quę

que ipsi gumæ tria nomina, sed revera æs ipsum vocat gummam corporis, & bene quidem: deinde subdit, quod septies debeat nutriri rex, quos modos recenset & docet ordine.

RVRSVS DE AQVA, ET *diuisione aquæ in partes.*

EXERCITATIO XI.

PANDVLPHVS.

SI superior doctrina non placet, aliam adfert hîc philosophus, quam in hanc formam aptè explicabimus. Recipiatur de aqua abstracta à lapide pondus suum, id est, æquale cum lapide, & lapis ipse, & aqua bene permisceantur insimul, & locentur in regimine ignis sui, & caueatur ne effluat. Vel locetur tota materia in balneo mariæ, & soluetur materia in aquam lacteam, quæ aqua Lac virginis dicetur, & Acetũ philosophorum. Tunc permittatur eleuari in cœlum: & deinde iubeatur descendere in terram, id est omnes operationes reitera, vt decet. Nam inter soluendum ascendet in cœlũ, & inter coagulandum descẽdet, & vnitur spiritus cũ terra, & deinde iterum calcinetur, et erit lapis fixus

ac fluens. At animaduertatur, quòd quater e-
rit lapis soluendus, et per omnia cum eo pro-
cedendum, vt innuit philosophus. Et quo-
ties solutus est lapis, toties eá solutionem si-
gillo Hermetis custodiri oportet, donec Eli-
xir ipsum coagulatum videatur: deinde calci
natum, & rursus in puluerem redactum fue-
rit. Et in quarta solutione (aiunt philosophi)
cauendnm est maximè ne fluat Elixir, & vi-
trum fiat, quod cum fieret in nullo esset vsu.
Calcinatum enim esse oportet Elixir, hoc est
in puluerem redactum, non vitreatum. Caue
tur autem fluxus Elixiris, si ignis bona ratio-
ne, hoc est admodum clementer regatur. Et
etiamsi philosophus hîc dicat. vt sit ignis intē
sior, perpetuò tamen in memoria habeatur,
vt ignis à principio operis vnum sit vsq; in fi
nem, similitudine infantis in vtero matris.
Deinde animaduertatur quòd albū mūdum
philosophus hîc fermētatum iam lapidē vo-
cet: deinde cum dicit corpus septies debere
imbui, significat illas duas tertias in septem
partes diuidendas, & septem vicibus imbu-
endas. Item significat omnem aquam qua
quis vsurus sit per totum opus, in tres partes
æquales diuidi, & cum ære tertiam vnam ad
putrefaciendum poni oportere: deinde cæ-
teras duas tertias ad nutritionem satis esse, si
septies diuidantur. & super rorentur, quod
est

eſt contra Theophilum, qui aſſerit aquam diuidi oportere in duo ęqualia, vt infrà patebit.

DE DIVISIONE AQVAE *& vaſis apertione.*

EXERCITATIO XII.

THEOPHILVS.

THeophilus hîc docet venenum in duo æqualia eſſe diuidendum. quorum altero ęs liquefiat, altero verò teratur, & imbuatur. Sint autem Elixiris partes duæ ad ſeptem, vel tres ad vnam, & ſit ignis iuſtæ putrefactionis. Putãdum verò eſt philoſophos ideo iubere aquam in duas partes diuidi, vt ſignificent tanta aqua Elixirium poſt fermentationem, quanta in fermentatione requirebat (quamuis aliqui contrà ſentiant, & tertiã numero partem doceant) imbuere, & per ſeptem vices madefieri ſiue nutriri, quanta portione ipſum æs ſolutum eſt. Et cum iam dicta portio per ſeptem vices poſt nutritionem ita adhibita eſt Elixirio: tunc Elixir maturum eſt ad tingendum. Docent tamen nonnulli oportere prius dictam ſeptenam imbibitionem ſiue nutritionem ipſum Elixirium per aquam, quam illi vocant Acetum,

penitus solui, quod difficile est & creditu &
factu, & timendum ne viuificatum iam Elixi
rium solutione ea strangulетur. Vtcunq; ve-
rò se res habeat, hoc perpetuò est obseruan-
dum, vt tantum aquæ in vna imbibitione su-
perfundas Elixirio, quantum esse putaris,
paucillum post paucillum, & eo sæpius: sic
enim septies licebit, & quatuordecies super-
fundere. Quod si feceris, paulatim crescet E-
lixir, augmentumque ferè octenis diebus, ve
luti hians & sitiens appetet, roburque iu-
stum acquiret: contrà verò, si immodica vta-
ris aqua plus satis, & voraciter bibet, roburq;
omne debilitabit. Et putarem ego vicesimam
portionem aquę in augmentatione seu nutri
tione satis esse singulis octenis dieb. Quanta
aqua vti debeas in fermentatione, hoc ex su-
periorib. deprehendisti. Quando autem sit
vas aperiendum, ex naturali ratione collige.
Aere autem non indiget conceptus scil. natus
puer. Item nato rege tuo non licebit eum ae-
re priuare, & clausum detinere, vitamq; rece-
ptam suffocari. Nascitur autem, & vitam
fermento recipit: nec citius aperiendum vas,
quàm cum fermentare volueris. Postea verò
non puto vas rectè claudi: suffocatio.n. para-
retur nati regis. Et quamuis pro nutritione se
dulò lac dandũ, tamen ita moderato igne regi
eũ oportet, vt nequaquam euolare valeat lac
ipsum,

ipsum, vel effumigari, & sic paulatim lacte nutriendus septies vel octies, donec robustus fiat ad tollerandum robustissimum ignem, & vniuersalem solutionem, vt quidã aiunt. Solui enim debet post nutritionem plenariam, & iterum siccari in puluerem seu lapidem, deinde iterum nutriri, donec tingat: & soluitur quidem aceto suo, quod est acetum acerrimum.

DE SICCATIONE AQVÆ, *Coagulatione & Calcinatione ac ignis regimine.*

EXERCITATIO XIII.

CERVS.

BORATES.

DImidia aqua solui debet æs: Sed cum sola tertia parte, aut ad summum ita, vt sint duo ad septem, coqui, vt hic docetur. cogitet igitur quisq́;, quomodo deficiat. Animaduertatur præterea vt post imbibitionem terræ, & siccationem eius, terra ponderetur. Si pondus omnis commisti seu coniuncti, id est terræ & aquę saluum est, benè operatus es. Si plus inueneris ponderis quàm impedisti, coque diutiꝰ, sed ad admo-

dum lentè. Si pondus deficit, tunc exiecisti ſiccationem, & tunc emendatur error per aquam, quæ tandem ſuperfunditur, & leniter digeritur. Animaduertendum præterea, quod quando materia dicitur hic vel alicubi in ſententijs philoſophorum, coagulari, vel calcinari, tunc non expedit fieri fortiore igne, quàm vel in ſoluendo, vel putrefaciendo, vel abluendo, vel fermentando, vel nutriēdo. Propterea infiniti artiſtæ ſunt decepti, qui ſtatim poſt ſolutionem & ablutionem coagulant & calcinant auctiore ſolis calore: quo errore materiá ita inurunt. Quia quando eam expedit ſolui, non niſi lōgè maiori difficultate ſolui poteſt. Oportet autem materiam veluti interfici, non in vitrum cōuerti. Qua propter philoſophi aiunt, Leni igne facietis omnem decoctionem, & inuenietis omnem ſcientiam, ſi aliter feceritis, non gaudebitis in opere veſtro. Itaq; magna vis in regimine ignis ſita eſt. Nam fortis ignis vitrificat & perurit, lenis ſoluit & coquit materiam, ac maturam reddit. Videmus enim in conceptione, vſq; ad ęditionem, eius calorem (niſi accidentaliter contingat, ſcilicet non naturaliter) non mutari in vtero matris, ſed eundem ſemper eſſe. Eodem igitur, id eſt leni calore in opere ſubinde, vſque ad nutrimentum vtendum eſt. Scribunt multi, ignem fortificandum eſſe poſt coagulationem,

nem, vt ipsum scilicet coagulatum igne teratur. Si hæc via proderit, non moror quin quisquis volet eam experiatur. de me perpetuò obseruandum existimo, vt cum imbiberis aridum, parcus sis ignis carbonum, donec aridum imbiberit hoc, quod propinatum est, suauiter. Quod videre licebit si aquam propinatam voracem cognoueris. Vbi id factum est, tum fortè opus est liberaliore fornace, ex exsiccatione grandi corporis cocti, subsequente statim alia imbibitione, cui similiter inherendo famulandoque procedendum.

DE ANIMA, SPIRITV *& corpore.*

EXERCITATIO XIIII.

MENABADVS.

OMnis disputatio magisterij Alchimici in hoc pendet, vt fiat Elixir ex corpore, anima, & spiritu conglutinatis, vt philosophus hîc notat. Corpus quidem quale sit nominatur, nesciri tamen potest quod veniat Elixir vtendum. Spiritus significatio nemini est incognita. Anima verò ea est, quæ viuificat & dat esse corpori & spiritui, & fit anima ex corpore ipso viuificato. Hoc enim loco animam nihil aliud esse cre-

dimus, quàm corpus viuificatum: viuifica-
tur autem ita, vt in argentum viuum reuer-
tatur, quale fuit prius quàm coagularetur.
Et hæc anima, si additur corpori & spiritui
mortificatis, ita vt demum totum Elixir vi-
uum fiat: tunc demum credendum est, sco-
pum Alchimicum attactum esse. Corpus au-
tem vocatur terra, ęs, plumbū, cinis, magne-
sia, calx, mater, clauis, virgo sancta, corona
regis, Talek, Trames, vitrum, lignum aure-
um, spiritus fulgoris, mare, sal, vrina, alumē,
guma Scotię, aqua sulphuris, sputum Lunę,
guma alba, &c. Spiritus verò vocatur aqua,
sanguis, colla auri, guma rubea, oliua, gal-
lus, taurus, aqua crocea, æs combustum, &
cōpositio, &c. Anima vocatur Rebis, aqua
fœtida, mortui munditia, sanguis, aqua san-
guinis, lapis animalis, lapis benedictus, &c.
Mutua autē officia inter hæc tria sunt, quia
spiritus custodit corpus, ne ab igne combu-
ratur. Et clarum corpus custodit spiritum,
ne euolet ab igne: quia corpus est fixum, vn
de conseruat spiritum ne fugiat, & spiritus
est incombustibilis: quare non sinit corpus
comburi, quia spiritus & corpus vnum sunt
mediante anima, quæ est apud spiritum, &
corpus. Quòd si anima non esset, tunc spiri-
tus & corpus separarentur ab inuicē p̄ ignē,
sed anima adiūcta spiritui & corpori, hoc to-
tum non curat ignē, nec vllam rem mundi.

DE

DE CONIVNCTIONE *corporum, & copula eorum.*

EXERCITATIO XV.

ZENON.

INter ſupradicta tria ineſt libido ſeu conformitas talis: quia quemadmodum ſperma viri & mulieris ſunt dimiſſa in matrice mulieris in ſpecie lactis ſeptẽ dies, & in ſpecie ſanguinis per nouẽ dies, & in ſpecie carnis per viginti dies, & feruntur membra per triginta dies, & in fine illorum dierũ Deus infundit benedictionem germinis humani, animam ſcilicet ſeu vitam: eodem modo eſt in ſpermate agentis corporis, id eſt, lunæ: & patientis, id eſt mercurij, cum nutrimento menſtrui, id eſt ſalis Alembrot. Nam opus cum creſcit, primò tribus diebus in lacte dicitur incorporatus, aut de complexione lapidis degenerat: poſtea in ſanguinem dum additur ſal noſtrum: poſtea in modum carnis imperfectæ, dum coagulatur in aquam, & diſſoluitur: poſt in fine formantur membra, & tandem Deus dat materiei animam, id eſt potentiam, qua augmentatur & nutritur medicina noſtra. Et poſtquam Rex ortus eſt, id eſt, anima per fermentum mediante aqua lapidi mortuo infuſa eſt, tunc opor-

ter vitalem lapidem nutriri: & puto eandem ego esse conditionem nutrimenti & augmẽti, à significatione nominum causam ducẽs. Nutrire enim est tenellè & frugaliter cibum administrare, veluti puero seu infanti, tenellus & frugi cibus adhibetur. Cum autem maturus, solidus, & robustus aliquantulum fieri incipit, tunc & cibus augmentatur. Itaq; cum nutrimentum in nutricis primariè seu voluntariè sit, iustumq; est, si tenellũ & frugi modò sit augmentum, non ita, sed semel pondus duarũ partium Elixiri dari potest, ita vt Elixirum iam adultum non superet cibum augmenti nisi in vna parte. Quia tertia pars Elixiri excedere debet cibum, vt cibus per eam conequi posſit. Ponderosius enim est corpus quàm cibus. Sed illud quoque in augmentatione obseruare necesse est, vt quando lapidi augmentum adhibetur, ipsum augmentum subinde per omnes decoctionis species in igne temperato continuetur.

FINIS.

TYPO-

TYPOGRAPHVS Lectori.

MICE lector, Scias nos hîc à principio huius libri, verè Aureæ horæ, consulto præteriisse integrum tractatum Parabolarum, siue allegoriarum: quibus allegoriis, antiquo more tenebrionum (temporibus & ætatib. ita ferentibus) totam ferè sacro sanctam scripturam, Salomonis præsertim, & Psaltes ipsius scripta, maximè verò Cãtica canticorum, allegoricè, ad Alchimiã etiã inuita detraxit auctor, ita vt nulla alia de causa, illa omnia scripta esse uideãtur (si huic credimus) quàm in honorẽ & laudem Alchimiæ: imò (quod nefandum est) ipsum sacratissimum mysterium incarnationis & mortis Christi Domini nostri, ad mysterium lapidis prophanissimè contorsit, & multa alia præcipua nostræ fidei monumenta. non (vt ego quidem existimo) malo animo (pius enim aliâs videtur author) ab eo factum, sed vt seculum illud tenebrarum tulit: qui cũ ignorarẽt veram sacrarum scripturarũ

interpretationē seruire eas cogebant suis ridiculis inuentis, & digito putabant se tangere verum. Itaq; indignum ego iudicans & piaculum, sacrosanctam scripturam ad huiusmodi artibus inseruiedum tam inepte cogi, quātum in me fuit, suæ libertati & honori vindicare & restituere volui, cum præsertim huic negotio, nullam poßit vel intelligentiam vel vtilitatem adferre, sed tantum pias & doctas aures maxime offendere. Qui tamē curiosior esse velit, potest vel sibi describere, vel ab aliȷs impressa (si tamen quis sumptus tam male collocare velit) legere. Nobis satis esse volumus tractatulus de Allegoriȷs ex philosophorum inuentis et ipsius artis penetralib. erutus, quem superius post Turbam expressimus. Vale.

AVRORA

AVRORA CONSVRGENS: QVAE DIcitur Aurea hora, & in eius secundum Tractatum.

PROLOGVS.

IN prælibatis ostensum est intelligenti ex Sacræ paginæ auctoritatibus, hanc scientiam non esse aliud, nisi donum Dei, & Sacramētum diuersis typicis sermonibus, ac parabolicis locutionibus, necnon problematibus & mysticis ferè circumuolutum; & hoc ideo ne stolidi & insipientes naturam ignorantes, legere tamen scientes A.B.C.D. ipsis attraherent, & vsurparent. Quamobrem cupientes hanc scientiam, oportet intellectum valde subtiliter & ingeniose acuere, sæpe & persæpius, intus & extrà, antè, & retrò, voluere & reuoluere, dicta sapientum. Non est enim sapientū stolidè loqui, cum intellectus verborum ipsorum, maximè literarum sono contrariatur: qui enim sonum verborum acceperit, & intellectum interiorem non habuerit, nihil si-

bi prodeſt: quoniam illi dicitur id, quod ſcri
ptum eſt, Legere & non intelligere eſt negli
gere. Quid ergo vobis videtur affectātibus
hanc diuinam ſapientiam, qui rem accipitis
iuxta ſonum literarum, & minimè conſide-
ratis in ea, vtrū ſit an nō, id quod ſperatur?
an naturam imitetur vel eam priuetis, vel
quem fructum habetis, in cuius fine erube-
ſcitis? Nō ſic impij non ſic, ſed tanquam pul-
uis, quem proijcit ventus à facie terræ: Sic
erunt operationes illorum, qui ſine natura
& intellectu operantur. Dicit enim Alexan-
der: Si niuem vis frigiditate diſſoluere, plus
ipſam coagulas: & ſi aquam igne vis infrigi-
dare, plus calefacis: & ſi aliquam naturā ver-
tis ad eius oppoſitum, plus opus tuum cor-
rumpis. Num quid non legiſtis multotiens,
quòd arcanum arcanorum & theſaurus the-
ſaurorum prætereuntibus in via non poni-
tur? Quod ſi ſic publicè poneretur, arcani
nomine priuaretur, teſtāte beato Gregorio:
Deprædari deſiderat, qui aurum publicè
in via portat. Nam arcanum eo quòd in arca
clauſum eſſe deberet, dicitur. An ignoratis
quod tota diuina pagina parabolicè proce-
dit? Nam Chriſtus filius Dei modum ſerua-
uit eundem, & dixit: Ego ſum Vitis vera, &
pater meus agricola eſt: Nunc attendite ſo-
num verborum, & intellectum intrinſecum.
Numquid filius Dei eſt vitis? neque vitis
Chriſtus:

Christus: quia maximè distát, nec pater eius cœlestis Agricola, neque Agricola pater est. Sed intellectus occultus verborum in quo figuratur, sicut alibi similitudo alia ponitur, cum dicitur, Petra, cuius lapis angularis, & huiusmodi similia, ex quibus similitudines non proprietates dicuntur. Vide quomodo cautè ambuletis in hoc opere diuino, nõ vt imprudentes, sed vt sapientes & intelligentes. Notate ergo diligenter verba philosophorum, & signate mysteria: & nolite fieri sicut equus & mulus, in quibus non est intellectus: Sapientũ verò vincula soluite, & eorum dicta reuoluite, donec vobis in mente sapiant. Si vnum ex minimis solueritis, maximum vobis non latebit: quoniam propter paruulos in hoc libello ponitur quintuplex doctrina, aliquid vtilitatis inferens ingenio sè perscrutantibus: primò quidem quibus alienis scientijs hæc scientia circundatur. secundò quibus stilis loquendi fruatur. tertiò, quibus rebus naturaliter assimilatur. quartò quibus operationum modis peragatur: & de perfectionis eius virtute. Quintò, quomodo quisque illa ad medicinam humani corporis vtatur.

212

220

241

261

GLOSSA IN PROLOGVM tractatus Astronomiæ.

ARistoteles ad Alexandrum de uerbo ad uerbum dicit: Saturnus terram, Mercurius ♒, ♃ aerem, ☉ ignem regit: & non recipitur hîc cōuenientia in Planetarum operatione, sed in operationibus quas semper habent continuas & perpetuas, per uirtutem ultimā, quæ est super omnes uirtutes istarum operarum. Et hîc non est locus demonstrandi de his arduis, sed ideo feci mentionem, quia necesse, & nimis utile est tibi, propter frequentē tractatum, in quo determinabilius de singularibus & indiuiduis quorundam uegetabilium Planetarum. Cognitio ergo proprietatum istarū rerum spectat ad philosophos: Cognitio verò naturalium rerum, spectat ad medicos. illud nolo tuam prudentiam latere: quia omne carens lumine de natura vegetabilium à ♄ regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabilium est floridū & luminosum à ☿ regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegetabilium est floridum & non ferens fructum, ♂ attribuitur, & per ipsum regitur. Deinde cōpone & iunge has diuersimode, & dicas: Omne vegetabile ferens fructum creatur à ☿ & ♂. Item, Quædam vegetabilia sunt per ramos, quædam per semina, & quædam nascūtur sine semine & plantatione. patet ergo luce clarius ex prædictis, quòd quælibet species vegetabiliū

habet

habet dispositionem propriam, qua complexionatur & mutatur virtute vnius Planetæ, & ei aßimilatur & attribuitur virtute duorum Planetarum vel plurium, secundum quod potest suscipere: Iuuat vnamquamq; proprietatem, id quod ei attribuitur: scilicet prima virtus naturalis, quæ debet, ponit suã speciem, sicut in sapore, colore, odore & figura. Et anima naturalis colligit omnes proprietates & virtutes naturales ab ipsa, & imitatur per ea, & facit ea durare per tantum temporis spacium, quantum sibi definiunt & designãt sua virtute: quia non est actus sine motu, & non est operatio sine termino.

TRACTATVS DE ASTRONOMIA.

Caput I.

CIENDVM est primò, quòd
hęc scientia diuina Astronomię
vocabulis vtitur, secundum cur
sum Planetarũ, atque affectibus
eorum, numero & virtute signo
rum duodecim circuli Zodiaci, sicut Aristo
teles testatur ad Alexandrum dicens: Quòd
Saturnus tenet terram, Mercurius aquam,
Iupiter aerem, Sol ignem: quia omne carens
lumine de numero vegetabilium à Saturno
regitur, & ei attribuitur. Et quicquid vegeta
bilium est floridum non ferẽs fructum, Mar
ti attribuitur, & per ipsum regitur: Et omne
vegetabilium floridum fructuosum, Soli at-
tribuitur, & per ipsum regitur. Et iterũ sub-
iungit: Deinde compone & coniunge has
diuisiones, & dies, Omne vegetabile ferens
fructũ non florens, sicuti est pomum & pal-
ma, attribuitur Saturno & Soli. Et omne flo
ridum non ferens fructum, regitur à Mercu-
rio & Marte. Ecce quomodo Astronomia
virtutibus Planetarum hoc donum Dei cõ-
texit. Dicit enim Aristoteles, quòd omne ve
getabile carens lumine à Saturno regitur. In
tendit terram nigram & fœculentã: & omne
flori-

floridum & luminoſum à Mercurio regitur, vult dealbationem primam ipſius terræ: & omne floridum non ferens fructum, à Marte regitur, vult terminationem, ſiue incinerationem poſt albedinem, quæ dicitur incineratio. Et omne floridum fructuoſum à Sole regitur, vult tincturam eſſe completam. Dicit enim auctor trium Verborum, quòd in fœtu primo menſe, cum ſemen à matrice cõceptum eſt, Saturnus operatur, congelando & conſtringendo ſua frigiditate & ſiccitate ipſam matricem, & materiam in vnam maſſam. Secundò menſe Iupiter operatur ſua caliditate & humiditate, digerendo in quandã maſſam carneam, quæ embrio vocatur. Tertiò menſe operatur Mars ſua caliditate & ſiccitate, digerendo & ſequeſtrando ipſam materiam in membra. Quartò menſe operatur Sol in mittendo ſpiritum vitæ. Quinto menſe operatur Mercurius, qui formatiua & ſpiracula facit. Sexto menſe Venus operatur, quæ diſponſit & ordinat ſupercilia, oculos vt teſticulos, & talia. Septimo menſe Luna operatur ad expellendum fœtum: & ſi tunc naſcitur, viuere poteſt: ſin autem debilitatur virtute ſignorum. Idem teſtatur dicens: Quando Sol eſt in Ariete, & in ſua exaltatione, tunc completur primus gradus, qui eſt debilis ratione caloris. Et eſt ordo aquæ. Quando Sol eſt in Leone, tunc completur

ſecundus gradus, qui eſt feruidior ratione maioris caloris, & eſt ordo aeris. Quando autem Sol in Sagittario, tunc completur tertius gradus, qui eſt nullius caloris comburentis, & eſt ordo aeris deficientis: quia calore priuato, nullus omnino motus eſt, ſed requies & tranquillitas vera. In hoc loco pater ſuſcipit filium, hoc eſt, terra retinet ſpiritũ, & ammodo ipſum fugere non permittit. Senior enim dicit de vittute duorum Planetarum: Ego Sol calidus & ſiccus, & tu luna frigida & humida, quando fuerimus copulati æquitate ſtatus in Venere domus clauſæ, recipiam à te animam adulando. Poſtquam aſcenderimus ordinem ſeniorum, lucem lucis, tunc effundetur ex me, & ex te. Quid ergo intendit Senior per talia verba? Per Solẽ & Lunam vult ignẽ & aquam: ignem in terram, aquam in aerem, quando hæc coniuncta fuerint in vẽtre, hoc eſt, in radice domus clauſæ, hoc eſt, corporis magneſiæ: & hoc corpus recipit animam, hoc eſt, rem adulando, hoc eſt, paulatim & donec ordo ſeniorũ impleatur, id eſt, maiorum humorum ſuſceperit nutrimentũ: tunc lucerna lucis infundetur ex me, & ex te, hoc eſt, quando ambo fiunt reſplendentes, & propalantur lucentẽs. Et ſic oportet vnumquenque inueſtigatione huius ſcientiæ verba ſapientum ſubtiliter enucleare, alioquin non modicam incurrit

currit errorum offensam, & cætera.

Geometrica dicta Parabolico stilo. Cap. II.

Dehinc nota quod Geometrica & Arithmetica hanc nobilissimam scientiā suis numerorum distinctionibus in parte & in toto obscurauit: Nam terminus & finis totius Operis in numerorum diuisionibus est sigillatus. In hoc autem termino multi doctrinæ filij errauerunt conquesti. Nam philosophi in huius scientiæ termino addiderunt & diminuerunt summam radicis, per partes integrantes ipsum totum, numero minori, mediocri, & maximo. Ob hoc, ne insipientes capere possent. Dicit enim Aristoteles in libro Septuaginta Præceptorū cap. Alternationum: Multiplices sunt Septuaginta præceptorum alternationes 10. Namque primò conueniunt, secundò quoque, tertiò sequuntur. Nam decem in decem respondent. hîc deniq; diuisiones sequi necesse est. Sed priorem ordinem lector noster attendat. Quando & author trium verborum dicit: Quòd à tribus duo intelliguntur numeri: Nam longitudo dierum septem completur. Et senior ait, Quòd in septem diebus forsitan apparebit albedo. Et quidē in secundo refert, quòd vniuersa erūt decem iuxta numerum aqui-

larium 9. (aliâs æqualium) & terrę nigræ. Intellige principium numeri primi & secundi: dicis duo, qui sunt tres numero: deinde dicis tria, quæ sunt numero sex: deinde dicis 4. quæ sunt numero 10. quatuor occulti, decem manifesti. His numeris perficietur magnesia alba: q̃a ab amoros (aliâs aborneos) id est, (contra ad ornos præfectum.) Refert enim Hermes, pater philosophorum, quod non perficiuntur quousque sui colores peragantur, quæ est aqua, quæ diuidit ipsam in alias quatuor, vna scilicet duabus, & tria vni, quarum calori (aliâs colori) tertia pars est: humori verò duæ tertiæ, quæ aquę sunt. Pondera sapientum. Et scitò quòd vitis sapientũ succus in quinto extrahitur, eius quoque vnum in fine 30. peragitur. Intelligite proportionem. Decoctio namque minuit, tritura autem augmentat, hoc est initium & finis. Nam philosophi alij asserunt complementum fieri in 7. diebus: alij in quatuor diebus: alij in tribus vicibus: alij in quatuor vicibus: alij in decem diebus, Alij in xl. alij in vno anno. Turba philosophorũ & Alphidius, qui dicũt in quatuor anni partibus, scilicet Hyemis, Veris, Aestatis, & Autũni: alij in tribus annis, vt Geber, & Rex Artus: alij per mensem: alij per hebdomadam: alij per diem. quæ omnia idem & vnum sunt in toto, sed in radice differũt. quæ omnia oportet

tet artificem ſubtiliter explorare, alioquin eius operatio fruſtrabitur, & ad nihilum reuertetur. Et hæc de Ariſmetria dicta ſufficiant.

Naturalia dicta ſecundum proceſſum naturæ. Cap. III.

Conſequenter verò ſcientia naturalis, ſicut eſt medicorum & naturalium conſiderare, hanc conſolatricem theſaurariam ſcientiam ſuis proceſsibus circumcinxit, vt videlicet philoſophi in multis locis verborū ſuorum hoc poſuerunt. Nam dicunt, Res non fiunt niſi ſecundum naturas earum, vt homo de homine, leo de leone. Et Ariſtoteles inquit: Naturaliſsimum operum eſt generare tale quale ipſum eſt, vt planta plantam, vaccá vaccá. Et Hermes: Nihil conuenit rei, niſi quod propinquiuus eſt ei in ſua natura, & generatur in illa re proles ſimilis, hoc eſt, Si quæris medicinam, metalla curantem, de metallis erit eius origo, cum ſpecies â ſuo genere tingatur. Et Senior dicit: Semen viri proiectum in matricem mulieris per tenuitatem & ſubtilitatem adhæret ei ſeptem diebus, donec coagulatur in omnibus mēbris mulieris, & peruenit ad carnem, & fit caro: & ſuper oſſa, & fit os: & ſuper neruos, & pilos, & fit ipſis ſimile. Coagulatur autē in 10. diebus, & fit tanquam caſeus: & rubificatur

in 17. diebus, & fit color eius ſicut color carnis. Die vigeſimaquarta diſcernitur habere membra pilis ſimillima: deinde 40. diebus formatur in formâ hominis, & apparet in eo anima. & à 40. die incipit nutriri ſanguine menſtruali per curſum eius ad vmbilicum. Anima incipit à ſanguine, & induratur, & infans creſcit, & induratur paulatim, & figuratur: & cũ cõpleti fuerint nouem mẽſes, abſciditur quo nutriebatur, & aſcendit ad pectus mulieris, & fit ibi ſicut corona, & fit nutrimentum eius poſt egreſsionem ab vtero. Et hoc dictum eſt propter aſsignationem & præparationem lapidis, & ſecundum hoc præparauerunt eum. Intellige ergo hunc ꝓceſſum naturalẽ, & alios ſicut formatur pullus in ouo, in quo non erat pullus, per putrefactionem caloris & gallinæ. Et ſic diuerſos naturæ proceſſus ſuper adduxerunt, vt per hoc conſtruerent ſcientiam eorum fore naturalem, & in omnibus naturam imitari. Et hæc de illo proceſſu dicta ſufficiant.

De matre Alchimia ſtilus parabolicus. Cap. IIII.

Prę omnibus autem notandum eſt, quòd hoc arcanum arcanorum ſtilo parabolico, problematico, nec non typico maximè vtitur circumloquendo. Nam philoſophi vſi ſunt diuerſis truffis in aſsimilatione, ſed in intelle-

intellectus est in omnibus idem: ideo hîc ponitur primo stilus parabolicus, post hoc alij in ordine. Refert enim Rex Artus libro suo quarto, quòd nobilis thesaurizaria mater Alchimia, medicinalẽ medicinam inter herbarum vires quærere proponit, cum qua eius ægrotũ corpus curare posit, & reficere, qđ ab eius infirmitate absolueretur, & sanaretur. Tunc iam colorem duplicem coloratum splendoris, & candoris à luna & à Sole receperit colorata, sic quod coloratur à vertice capitis vsque ad pectus eius corpus est aureum: & à parte pectoris vsque ad femur, corpus videtur argentum: & de femore vsq; ad genua, corpus apparet hydropicum: & de genibus vsque ad plantam pedis, corpus indicat paraliticum: Ideo mater Alchimia, corpus ægrotum habere dicitur, quòd non potest se erigere, neque surgere: ergo infirmatur. Et nuncios ad peritissimum Phisicũ omnium herbarũ magistrum Macrũ, qui viribus herbarum corpora languida curat, & sanat, misit, quòd veniret ad eam, & naturaliores herbas, meliores & fortiores colligat, & vnà secum adducat, vt ab hydropica & paralitica infirmitate ipsam absoluat. Ob qđ ipsam ex tunc, si sanabitur, & remedium inueniret, illũ ditare velit, & largiflue remunerare. Magister Macer consentiens eius petitionibus, iuit ad montem Mambracum, in

quo multas & nobilissimas collegit herbas, meliores, fortiores & nobiliores: & cum sic ascendit montem, vidit herbam speciosam colore vario coloratam, quam radicitus extraxit, & coniecturabatur, se amplius tam odoriferam & curialem herbam non vidisse: descenditque ad Alchimiam matrem nobilissimam, & festinanter venit ad eam, quam cum tetigisset, & respexisset, ait: Mi Alchimia, dico quòd nunquam vidi magis corpus pulchrius: in parte namque superiori, caput tuum est aureum, & pectus argenteũ, sed in parte inferiori, deformius nunquam vidi: quia hydropisia in te, & paralitica appa ret complexio: ergo in plenum admirari nõ sufficio vnde hoc fiat, quod tam bene decorata es à vertice capitis vsque ad femur, & in femore infecta vsque ad plãtam pedis. Cui mater Alchimia respondit: Ne mireris, à Sole namque decorata sum vsq; ad pectus, & à luna vsque ad femur, sed à femore vsque ad genua infecta & hydropica: ratiõe cuius corpus meum adhuc incompletum est, & non perfectum. Misi pro te Magister, & pater herbarum omnium, quod me curares, & membra mea non tam paralitica, quàm hydropica refocillares: Et in casu quòd me sanabis & sanaueris, astipulor abundanter te ditare. Adhibe igitur nunc tua medicamina & herbarum mihi virtutes ostende, quòd possim

posſim ambulare: tunc ſcias, quòd non ſolũ te, ſed ditabo totum mundum. Cui magiſter Macer: Mi mater Alchimia, omnia quæ à me volueris impetrabis: Vtere ergo virtutibus herbarum mearum: Spero enim, quòd omnia membra tua languida ſanitate reficientur. hoc enim volo & deſidero, quia indigẽs es valde. Vide igitur nunc, & elige inter omnes herbas illas nobiliores, quæ tibi magis placeat, ac tuæ melius conueniat debili naturæ. At Alchimia ſtatim retroſpiciens, odoriferam, & nimis colore variatá, coloratam quam mater Alchimia debilis ſtatim appetiuit, dicens: O magiſter, video quandam herbam odoriferam, & valde reſplendentem, quæ multum mihi placet: dic mihi: cuius virtutis illa ſit, & illam vbi reperiſti? At Macer ad illam: O mi Alchimia, dico tibi, quòd nuper cum vnum ad me de tuis miſiſti nuncijs, & expetiſti auxilium, mox petitionibus tuis parui: Surgens ſurrexi ad montem magnum Mambraicum, ibi denique omnes iſtas herbas collegi, & altius montem aſcendendo vidi herbam hanc, tam tibi placitam, ibidem ſuprà montem ſtantem, quam ob amorem tui cum ſuis folijs radicitus extraxi, vt ſic te cum illa curare valerem. Scias namq; quod herba hæc magnæ virtutis eſt, quoniam indifferenter membra tua paralitica & hydropica penetrando curabit, quæ ab aliquibus,

Muſcus aromaticus appellatur. Mater Alchimia reſpondens ait: Nunc bene mihi, grates ego tibi venerabilis & dilecte mi magiſter Macer, quòd veniſti ad me, & illam nobiliſsimam herbam adiutricem & curatricem mei corporis tecum apportaſti. Ediſſere, ſi etiam aliquo alio baptiſatur nomine. At Macer: dico tibi, etiam radix Mambrę, eo quòd in mõte Mambraico vbi creuit, eſt inuenta. Inquit nobilis Alchimia cum gaudio: O magiſter, largæ experientię, amodo quęſo tardare noli, ſed feſtina circumcingere fortiter radicibus mambreis infirma mea membra, vt experiam ipſius efficaciam, ſi corporis mei ipſam ſentiam adiutricem. Et de facto te ditabo remunerando, ſic tamen quòd eadem radix ſemper mihi ſeruiat, & corpori meo obſequens ſit ancilla. Precor etiam vt adhuc aliam mihi ſuperaddas herbam efficaciorẽ, quæ melius ſubueniat & conueniat corpori meo, quod meũ ad te nuncium nõ vlterius contingat deſtinare: neque te, neque me per amplius fatigare. Sed in officio meo ſit mihi perſonaliter illa medicina permanens conſolatrix. Magiſter Macer voluntatem matris Alchimiæ adimpleuit, & miſit eam eligere poſtmodum herbam placibiliorem, efficaciorem & meliorem: & inter alias elegit herbam optimam quæ vocabatur Lolium. Tũc mater Alchimia cum herbis his duabus circumcin-

cumcincta ſanata fuit, & completa: quæ Magiſtrum Macrum regalibus donauit donarijs, & optimè remunerauit: cui etiam ad id grates maximas multiformiter retulit. Et ſic magiſter ab ea cum diuitijs & gaudio receſsit.

Sermo Problematicus Cap. V.

Poſt parabolicum ſtilum ſequitur problematicus, quem Hermes ſic proſequitur dicens: Conſideraui auem à ſapientibus venerabilem, quę volat dum eſt in Ariete, Cancro, Libra, aut Capricorno. Et acquires eam tibi perennem meris ex mineris & montanis petroſis. Diuide eius partes præcipuas, quæ poſt diuiſionem tibi remanebunt, licet ſit modica, & cum ea dominetur nigredo: tamen cum terra complexionata eſt, & multos in ea percipies colores. Nominat eã ſapiens, Terram ſapientiæ, Æs, Plumbum. Aſſabis igitur eam forti igne numero minori quatuor diebus: numero medio, ſeptem: numero maiori, decem, & tunc vocatur à ſapientibus, Terra argentea. Secunda pars eius fluens, vocatur, Aqua ſapientiæ: Tertia pars, Terra alba: hanc diſtillare facias quatuor vicibus numero minori, medio, & maximo ſeptem diebus. & tunc dicitur Aurum apparens. Quarta pars eſt magnum album habens, & dicitur, Aer ſapientiæ, Gnumi au

reum, ſulphur rubeum. Accipe autem ex aere partem vnam, & miſce cum tribus partib. auri apparentis: & pone in balneum numero minori 20. diebus, medio 30, maximo 40. poſtea diſtilla, & remanebit æs quod uocāt ſapiētes, Corpus deſideratum, & aurum apparens: vocatur etiam Aurum ſingulare. Diuide ergo hoc aurum ſingulare in duas partes, & eius partes pone in vaſe amplo, donec ad ſolem recedat tertia pars, & tunc dicitur à ſapientibus, Aqua vitæ, ſiue Alumen. Accipe ergo gummi aureum, & tege eum auro ſingulari, & pone in balneum numero minori viginti diebus, medio 30. maximo 40. & inuenies aurum ſingulare currens ſuprà ſulfur nigrum: & erit aurum ſingulare rubeum: auferas & reſerua: & dicitur Tinctura ſapientiæ, & eſt ignis tinctorum, & receptum multorum nominum maſculinorū, & eſt ſpiritus & anima, quæ peregrinos repatriare facit: & dicitur ignis auri purpurei, & ſulphur nigrū, vetula extenuata. Accipe hāc extenuatā vetulam, & admiſce eam cū terra aluminis, & cooperi auro ſingulari, aſſa numero minori 3, medio & maximo 7. & remanebit tuum gummi album, & lucidum, ſimile corpori, quod in die iudicij glorificatur. & dicitur à ſapientibus, Lac virginis. Aquā autē quam ab hoc lacte extraxiſti, reſerua, & dealbabis & cōgelabis, & habebis diuiſionē

omnium

omnium corporum:cui nil poteſt reſiſtere. Habemus iam duas aquas, ſcilicet aurũ ſingulare, & diuiſionem: duo ſimiliter vnguenta, gummi aureum purpureũ, & lac virginis, & tertium horum, vehiculum, ſcilicet, corpus deſideratum. Accipe corpus deſideratum, lac virginis, & admiſceas ei quartam partem diuiſionis, & tegas auro ſingulari, & pone in balneo 12. diebus numero minori, medio 30, maximo 41, & efficitur totum aqua ſpiſſa, lucida. Hanc ſi tibi placuerit, diuide in duas partes: vnam partem reſeruabis operi: alteri parti admiſce quartam partem auri purpurei, & pone in balneum 50 dibus, & erit aqua rubea, & illa aqua erit Elixir, & ſi volueris, congelabis illá igne leui. De hoc poſuerunt philoſophi partem ſuper mille & 80 partes ſimul ſumptas argenti viui coagulati cum ſuo ſpiritu, & erit totum Elixir.

Sermo Typicus Cap. V I.

Hinc verò tipycus ſermo, prout atteſtatur Ariſlei viſio, ſequitur in hũc modũ, Tradite puellam bonam, candidam, ſuauem, mitem, teneram Cabrico filio ſuo pro uxore mortua: propter quod philoſophi ſunt à rege incarcerati: & dixerunt, trade nobis filiam tuam in ſtatu ac ſenſus ſui colore, nec non maris conturbatione, quod ei ſimila nunquá acciderũt, & reuixit fili9 regis & multiplicatæ

ſunt, proles nimiæ, & gauiſi ſunt gaudio magno valde. Ecce quomodo mulier hæc nobilis, pauperũ cõſolatrix Alchimia eſt diuerſis circumlocutionib. ſententiarũ & colorũ obuelata, vt ab impitis celaretur, & peritos adhortaretur, quos diuitijs ditaret infinitis: qa gloriæ & diuitiæ ſunt in domo eius.

DE REBVS NATVRALIBVS.

Quomodo lapis ſimilatur Semini hominis in procreatione prolis Cap. VII.

Nunc autem tertiò conſiderandũ eſt, quibus reb. naturalibus, hęc ſcientia cõparetur: Semini enim humano virili aſsimilatur ob hanc cauſam: cum ipſum trahitur ab omnibus membris hominis, & poſsidet omnium membrorũ virtuté, & in vas naturale quod eſt matrix funditur: vbi moritur, & humore cõnaturali nutritur, donec formatur homo numero dierum ſuorum, & non amplius: ſic ſemen huius ſcientiæ à corpore metallico educitur, omnem virtutem habens metallorum in potentia, in vas naturale collocatur quod eſt aqua permanens & acetum philoſophorũ, in quo moritur, putreſcit, & vegetatur, & creſcit illud æs, & alię res nutrimentum recipientes. Hoc autem vas eſt vnũ per totum opus, complens albam & rubeam tin

ctu

cturam. Nam de ipſo factæ ſunt diuerſæ ſapientum deſcriptiones: quia eſt vnũ in quo ſunt tria, ſcilicet aqua, aer & ignis: quæ ſunt tria alembica vitrea, in quibus genitus philoſophorum generatur. Propter quod nominauerunt, Tincturam, ſanguinem, & ouum. Nam in ipſis fertur anima vel aqua, quemadmodum tinctorum tinctura ſuper pannos: portatur in aqua.

Eſt etiam vas ſublimationis in quo fumus argẽti viui ſublimatur, & aſcẽdit in eo: namque quando æſtimabitur quòd finitus ſit fumus argenti viui, & dicitur Aludel longum & altum, & vas inferius dicitur Scutella, ſiue furnus philoſophorum, in quo eſt ignis philoſophorum: qui cum egreditur denigrat ipſum vas, & cõburit omne metallum: quia omnis calidi oleum eſt pinguedo, & omnis frigidi oleum eſt humiditas.

Et etiam vas reſolutionis, in quo corpora reſoluuntur. Reſoluitur enim in eo aliquid poſt aliquid parum poſt parum ordine ſuo, & non fit reſolutio omnium partium vna vice, ſed ſecundum Elixiri modum reſoluitur illud & extrahitur: vt Senior atteſtatur dicens: Cum non egreditur ab hoc lapide anima eorum vna vice, ſed pluribus: & propter hoc nuncupata eſt anima hæc, animæ flos & flores, ſanguis & ſanguines, pinguedo & pinguedines, & tamen eſt anima &

ſpiritus viuus eam educẽs. Et corpora ſunt duo ſcilicet maſculus & fœmina, quæ ſunt terra & aqua: & tres ſorores ingredientes ſuper ipſis principijs, ſunt nutrimentum & augmentũ ipſius aliti & augmentati: vt quã tum in vno quo alitur & augetur vitello & albumine, & cortice tegitur. Nam habet totũ in ſe quibus eget operator in operatione.

1 Et ſoror prima egrediens ſuper ipſis, dicitur Salſatura prima ex tribus, quam vocant hîc aerem, & facti ſunt duo maſculi: ſcilicet frigiditas & caliditas: & inter eos vna fœtida eſt aqua.

2 Deinde ingreditur ſecunda ſoror, hæc eſt ſecunda Salſatura ex tribus ſecũdis: & facti ſunt duo maſculi, qui ſunt terra & ignis: & duæ fœminæ, quæ ſunt aqua & aer.

Poſt hoc ingreditur tertia ſoror quæ eſt
3 tertia Salſatura ex nouem, & perfecta eſt domus quatuor angulos habens & rectos: quę ſunt quinq;. Et hæc eſt Magneſia verè alba, & non falſa, ab armatis perfecta, vt Senior dicit. Hæc quinq; quando congregata & collecta fuerint, fient vnum, quod ſapiẽtum lapis naturalis perfectus eſt. cum niſi duæ perfectæ tertiæ, perfectæ fuerint, fiet totum. Et Auicenna: Cum ad has, quinque perueniemus, perueniet ad vos intentio noſtra, Et notandum, quòd inter elementa ſunt duo maſculi, ſcilicet terra & ignis, & duæ

fœminæ,

fœminæ, ſcilicet aqua & aer: & hæc quatuor in humido vnctuoſo, quod eſt radicale, naturaliter intelliguntur, vel in terra & aqua, quæ in manifeſto ſunt exiſtentes, &c.

De quatuor Rebus ex homine Cap. VIII.

Hinc verò nota, quòd quatuor rebus ex homine aſsimilatur, ſcilicet, Stercori, vrinæ, ſanguini, & capillis. Stercori dicitur ſimile in qualitate terrę fœtidę infectę, vel ratione mali odoris inficientis. Et eſt lutum ſapientiæ quo vaſa firmantur. Vrinæ verò in qualitate aquæ mundificantis, vel abluentis, ſiue remouentis fœtorem terræ: vel exacuitate ſalis exiccantis. Sanguini in qualitate aeris penetrantis, aut mollificantis duriciem terræ, aut ratione coloris rubei remanentis ſuper terram. Capillis autem, in qualitate ignis comburentis & egredientis de terra, &c.

De Quatuor interioribus in corpore humano Cap. IX.

Comparatur etiam quatuor rebus principalibus intra hominem, ſcilicet cerebro, in aquæ frigiditate. Cordi, in ignis caliditate: Epati, in aeris humiditate: Teſticulis, in terræ ſiccitate. Nam ſedes flegma

tis eſt in cerebro. & ſedes coleræ rubeæ in corde. & ſedes ſanguinis, in epate. & ſedes melancholicæ in genitalibus collocatur. Et hæc prædicta notanter in vno corpore natura conſtituit: ſed ſitus & operationes eorum diuerſificantur. Nam in colera virtus appetitiua intelligitur, quia colorat: In melancholia, virtus retentiua, quia retinet colores: In ſanguinea, virtus digeſtiua: quia tollit ſuperflua: In phlegmate virtus expulſiua, ſiue mundificatiua, quia dat veros & perfectos colores. Quinta autem virtus nec eſt calida, vel frigida, nec humida nec ſicca, nec grauis nec leuis, nec dura nec mollis: ſed ꝓpriè dicitur Vita, quæ has quatuor coniungit in vnum, eisq; tribuit vitam robuſtam atque perfectam.

De comparatione ſcientiæ ad ouum.

Cap. X.

Ex hinc verò ouo comparatur hæc ſcientia: quia in eo ſunt quatuor coniuncta: cortex apparens eſt terra: albedo eſt aqua: cortex verò tenuis qui eſt cortici ſpiſſo iunctus, ſeparans aquam à terra, eſt aer: rubeum quoque oui eſt ignis: cortex rubeum continens eſt aer, ſeparans aquam ab igne, & vtrunque eſt vnum & idem. Aer verò terram

terram ſeparans ab aqua, ſpiſsior eſt aere altiori: aer verò altior, eſt calidior & ſubtilior. Nam ignis eſt ſibi propinquior quàm aeri inferiori, In ouo igitur ſunt quatuor, ſcilicet terra, aqua, aer & ignis: his quatuor exceptis in medio rubei eſt quintum, quod eſt pullus. Hoc non intelligitur de ouo volatilium, ſed de quo philoſophi loquuntur: ideoque omnes philoſophi in hac excellentiſsima arte ouum deſcripſerunt ipſum, & alia multa exempla ſuo operi poſuerunt: vt doctrinæ filij inde intellectum caperent, & naturam inueſtigarent.

DE BASILISCO ET VERMIbus venenoſis.

De comparatione ſcientiæ cum Baſiliſco, & alijs vermibus venenoſis propter ſimilitudinem nutrimenti. Cap. XI.

Poſt hæc, Baſiliſco & alijs vermibus venenoſis dicitur ſimilis, ratione nutrimenti aut cibationis, aut infectionis. Nam ſicut Baſiliſcus dicitur nutriri & cibari per diuerſum cibum & potum, donec magnus fiat & maturus: poſt hoc moritur & occiditur, & de eius puluere fiunt tunc miracula: ſic corpu-

sculum nostræ sapientię nutritur & augetur per aquam permanentẽ, vsq; illud magnum & fluxibile apparebit, tunc mors eum reuelabit. Et sicut Basiliscus suo flatu & odoratu inficit animalia & homines: sic odor nostri corporis magnesiæ, perficit argentũ viuum ipsumq; subitò mutans de natura sua in naturam alienam. Vnde Morienes: scito quòd terra fœtida cito recipit scintillulas albas. Comparatur etiam tyriacæ, ratione curationis omnium metallorũ. Comparatur etiam veneno, ratione multiplicis tricturæ albę & rubeæ, nec non subitaneæ transmutationis vnius coloris in alium, de imperfectione in perfectionem: quia sicut modica qualitas veneni, repente magnũ corpus inficit, sic vna pars Elixiris albi & rubei, multas partes omnium metallorum in verum & perfectum lunificum & solificum transmutat corpus.

De rebus mineralibus.
Cap. XII.

Cæteriq; philosophurum hunc nostrum lapidem rebus mineralibus omnibus comparauerunt. Quidam aluminibus, vitriolis salibus: quidam spiritibus: quidam metallorum corporibus. Horum autem quidam qui de salibus & aluminibus atque vitriolis tractauerunt, est sententia multiplex: Nam

Plato

Plato vult, quòd alumina ſplendificant, ſalia diſſoluunt, vitriola confringunt vel conſtringunt. Nam alumen crudum dicitur abundare in humore, calcinatum verò in ſumma ſiccitate: ideo quamdiu humor abundat, comparatur aluminibus: ſed priuato humore peccante, dicitur alumen calcinatũ, album, fixum. Proprietas verò ſaliũ eſt, diſſoluere, & rodere, & humectare, & liquefacere rem acidam: quia dicitur calcinate corpora cum ſale: quia ſal corrodit eorũ humiditatẽ corrumpentem. Iam ſales faciunt corpora leuiter in igne fluere. Notandum, quòd quędam ſalia ſunt fixa, quædam volatilia. Nam omne fixum ponitur pro corpore vel pro retinaculo & talia extrahuntur à rebus calcinatis: vt dicitur, Extrahite Salem alkali. extrahunt enim, & nõ proſperantur in eo: quia extrahunt de eo in quo non eſt Sal alkali philoſophorum. Quemadmodũ enim extrahitur Sal alkali à calce viua, vel cinere clauellato, vel ſal tartari ab ipſo tartaro calcinato per humorem conuenientem, donec nihil remanet acuitatis: ſic ſal noſtrum, quod eſt tinctura, extrahitur à calce metallorum per putrefactionẽ, vſq; totum compoſitum exuet ſuam naturam, & induat alienam. De tali ſale dicit Senior: Primò fit cinis, poſtea ſal, & de illo ſale per diuerſas operationes Mercurius philoſophorum. Salia verò non

fixa ponuntur pro Spiritibus, vel pro aquis acutis, acetosis, corrosiuis: sicut est sal aromaticum quod est nobilius, quia totum est spirituale. Post hoc sal commune, & sal vrinæ. Nam sal aromaticus est secundum elementum in hoc opere necessarium, testante Aristotele, in libro Septuaginta præceptorum, vbi dicit: quòd Almizadic tibi Solum deseruiat Nam ipsum corpora soluit & liquefacit & spiritualia reddit. Aliqui philosophorum posuerunt esse totum arcanum in eo, & vocaueunt ipsum diuersis nominibus propter naturæ suæ excellentiam. Vt in libro Turba philosophorum scribitur: quia quidam vocauerunt ipsum à loco, vt Gummi, Sputum Lunę: quidam à colore, vt sanguis, vrina Thauri: quidam à natura, vt argentum viuum. Vtamini ergo illa venerabili natura: nam ex ea ars fit, & non ex alia. O quam præciosa est serui rubicundi natura. de ipso dicunt philosophi, quòd ipsum sit primum in origine corporum metallicorum. Nam quando argentum viuum grossum immundum occurit sulphuri grosso, indè generatur metallum corruptum: & tale est remouendum in operatione prima: quia in prima ipsius origine producitur grossum fœtidum & immundum per naturam: vt Auicenna dicit. Vidimus itaq; in principio rei eius siccitatem & destructionem

nem aqueitatis fore nocuam, & ab eo vt calefiat quod pulueriſetur aut frangatur, vt Turba philoſophorum ait: Ecce plumbum rubeum, quod initium eſt operis noſtri: nam ſine ipſo regimen ſtare non poteſt. Non autem ſal aromaticum vulgi hîc intelligitur, quod cum ipſo opus noſtrum non peragitur. Vitriolum autem & atramentum ob hoc interponitur. quia omne vitriolum & atramentum philoſophorum calefactum & aſſatum igne debili colore rubiginoſo veſtietur, vt in libro Turbæ ſcribitur: quòd prima die apparet nigra citrina: Secunda nigra rubea: tertia ſimilis croco. Hinc verò quidam philoſophorum ſpiritibus mineralibus hanc ſapientiam aſsimilauerunt, vt eſt ſulphur, argentum viuum, arſenicũ, Auripigmentum, Magneſia, Marcaſita: cum tamen neutrum iſtorum ſit philoſophicum. Sulphuri ſimile dicitur propter tres actiones ipſi argento viuo inferens. Primò ſtringit ipſum à ſua humiditate: Secundò denigrat ſua aduſtione: Tertiò ipſum rubificat ſua tinctura aduſtiua. Nam ſenior dicit: Sulphur noſtrum non eſt ſulphur vulgi quod comburit & comburitur combuſtione nigredinis & deſtructionis: ſulphur enim noſtrum comburit combuſtione albedinis & meliorationis. Et Auicenna: Niſi quòd illud

quod aduritur, est vulgi: & aliud non aduritur quod est sapientum. Et Turba philosophorum dicit: Argentum viuum accipite, & in magnesiæ corpus coagulate, vel in sulphure quod non comburitur. Hoc autem sulphur quod non comburitur, nuncupamus æs. Terite ergo ipsum aceto acerrimo, & coquite, & cauete ne acetum in fumum vertatur, quia periret opus.

De multiplici argento viuo
Caput XIII.

In comparatione argenti viui est aduertendum, quod triplex est argentum viuum: hoc est ignem philosophicum extrahere. Hoc secundum animam vitalem, dicitur ignis, siue anima, siue quinta essentia.

De primo Scribit Turba philosophorum dicens: Argentum viuum est ignis, qui corpora comburit. Et iterum, oportet ergo corpus flamma ignis occupare, vt diruatur & debile fiat: hunc enim ignem oportet extrahere igne connaturali: vt dicit Senior. Ignis noster est aqua: si sciueris dare ignem igni, mercurium mercurio, sufficit tibi.

De ſecundo dicit Senior & alij ſapientes: Quòd anima extrahitur per putrefactionem, & cum in eo nihil remanſit de anima, tunc abluiſti corpus à ſordibus ſuis. Item dicit: Aufer ei animam, & redde ei animam.

De tertio Scribitur: Oportet te extrehere quintam eſſentiam, aliter in vanum laboras. Et ob hoc triplex dicitur argentum viuum: & propter vitam eius imponitur ei mors, prout vulgare ſonat prouerbium. Qui argentum viuum ſciuerit occidere & mortificare, magiſter & philoſophus in hoc opere appellatur.

Secundum verò argentum viuum eſt ſpiritus, & dicitur Aqua permanens, ſiue acetum, ſiue menſtruum, ſiue nutrimentum, & multis alijs nominibus intitulatur.

Refert Turba philoſophorum, quòd ſit acetum acerrimum, per quod aurum, merus fit ſpiritus, & ſine quo aceto nec nigredo, nec albedo, nec rubedo. per talem enim argentum viuum, extrahitur ſecundum, mortificatur, occiditur, extinguitur, & coagulatur, vt Turba philoſophorum dicens atteſtatur, Scitote quòd corpus non tingit niſi prius tingatur. Ideo philoſophi illud Venenum vocauerunt, ac variè & multipliciter de illo nominibus plurimis tractauerunt. Et quemadmodum

inuidi dixerunt. Eſt lapis, & non lapis, verum autem gumma, vt in Turba philoſophorum ſcribitur: Notifico autem vobis gummæ diſpoſitionem, non inuidens, arcanum in ea magnum exiſtens. Scitote quòd gumma noſtra fortior eſt auro, & oportet eam habere auro honorabiliorem: Gumma autem noſtra apud philoſophos eſt præcioſior & ſublimior margaritarum, eo quod ex gumma & pauco auro multa emimus: ideoque philoſophi ſcribentes ne pereant cauentes: & manifeſtè in libris ſuis diſpoſitionem eius non poſuerunt, ne quilibet eam agnoſceret, quam ſi inſipientes ſcirent, non vilipenderent. O quam plures ſunt gummæ, ſed minimè hanc noſtram cognoſcentes. Ideo huius veneni naturam abſconderunt philoſophi, eo quod per ipſum totum regimen adimpletur: & tota mortificatio & occiſio in ea conſiſtit.

3 Quartum autem argentum viuum ex prioribus reſultat, & eſt albi coloris, antequam ei ignis aduenerit. Igne verò ei adueniente ipſum fit rubeum, & hoc à lapide diuino procedit. vnde Elbo Interfector: Dealbate latonem, & rumpite libros, ne corda veſtra rumpantur. Et Turba: Nummis imponite, & fit Elixir, & quod per ipſum natiuitas & vita, & a-

qua

qua munda ex multis extracta tincturis & rebus: eiusque tinctura vita ex his, quibus immergitur, & coloratio perfecta: Vt Turba philosophorum testatur, quod preciosissimus color est Tyrius, quem prius colorem pronunciauerit: deinde purpureus color approximabit. Hoc enim argentum viuum est fructificans suauitates odoris, & est tinctura verax & infallibilis, omni corpori præstans complementum.

De Arsenico & Auripigmento. Cap. XIIII.

Comparatur etiam arsenico & auripigmento ratione vnctuositatis, & ædustiuę humiditatis, nec non vaporabilis ab igne: quibus corpora denigrat & exiccat. Et Arsenicũ dicitur masculus, ratione coloris & siccitatis: Auripigmentum ratione caloris & humiditatis fœmina: vt Turba philosophorum dicit: Demonstraui vobis fœminam in auripigmento, masculũ verò in plumbo. Et sciẽdum quòd philosophi vnam dicunt naturá arsenici & auripigmenti ratione fugæ, vel ratione causarum prædictarum. Nam multotiens ponitur pro igne sulphureo, & sæpius pro spiritu, qui est egrediens à corpore, qui est aqua: qua omnia vegetantur & augmentantur.

De Markaſita, Magneſia & Thutia. Cap. XV.

Comparatur etiam Markaſitæ, Magneſiæ & Thutiæ: Markaſitæ in colore: quia ſicut Markaſita ſcintillas argenteas & aureas habet mixtas in terra: ſic in opere philoſophico ſigna apparent ſimilia: vt teſtatur Morienes dicens: Scito quod terra fœtida cito recipit ſcintillas aureas, vt ſuprà.

Dicitur etiam Magneſiæ eſſe ſimilis, ratione ponderoſitatis, & fractionis omnium metallorum.

Dicitur etiam Thutiæ eſſe ſimilis, ratione extinctionis, Nam ſicut præcipitur Thutia extingui ſepties, vel nouies, vel decies, vel duodecies, vt eius terreitas ſubtilietur, & ſulphureitas deleatur: ſic mandant philoſophi, opus eorum iterari, vt omne ſuperfluum in manifeſto abijciatur, abſentia in profundo ſiue in occulto adijciantur.

Notandum verò eſt, quòd duplex eſt ſpiritus: vnus in corpore, & hic eſt remouendus, id eſt, extrahendus, & eſt igneæ naturę, vt Turba teſtatur dicens: Scitote quòd corpus non poteſt tingere ſe ipſum, niſi ſpiritus extrahatur, qui in ventre eius occultus eſt, & fiet aqua, & corpus abſque ſpiritu: qui eſt ſpiritualis naturæ, ex quo colores apparent, eo quod ſpiſſum terreum non tingit, verùm

autem

autem tenue naturæ, quod de corpore transit & colorat. Secundus verò est extra corpus, & est aqueæ naturæ, & est tingens corpus in Elixir. Vt Turba dicit: Masculus verò, hic est corpus, & fœmina, hæc est spiritus.

De qualitatibus singulis omnium metallorum. Cap. XVI.

Inde verò comparatur omnibus metallis in qualitatibus, in naturis, in coloribus, in mollicie, in duricie: & hoc in manifesto & in occulto eorum. Auro & argento comparatur, ratione perfectionis colorum perseuerantium in igne, & ponderum, nec non ductibilitate, pręcipuè tamen auro, cum ipsum sit nobilius & perfectus omnibus alijs trib. corporibus. Et ob hanc perfectionem perpetuam, dicitur aurum philosophicum, ei simile: vt Philosophus testatur dicens, Præsentes & præteriti non fecerunt aliquid, nisi ex auro aurum, & ex argento argentum: non tamen aurum illud vel argentum fuit vulgi.

Est autem philosophicum aurum, quod non emitur pręcio magno, vt Alfidius dicit: Scitote, quòd hic lapis, de quo hoc arcanum agitur, Deus non emendum magno pretio posuit, quoniam via eiectus inuenitur, vt à paupere & diuite haberi posit: vt scilicet ratione & scientia ad eam quisquis posit leuiter peruenire. Et Morienes ait: Omnis res quæ magno emitur pretio, mendax est: quo-

niam modico huius gummæ, & paulo auro, multum emimus. Et Senior dicit: Aurum nostrum non est aurum vulgi: quia sequitur dea batio, vt ibi dicitur: Dealbate aurum. Hoc igitur aurum cum dealbatum fuerit, post nigredinem suam, quæ est tinctura. Et iterum commiscete aurum cum auro, hoc est, cinerem cum aqua. Vel seminate aurum in terram albam foliatam, quæ & tertia terra, quæ est auri, tingit Elixir, & Elixir tingit eam. Et hæc est magnesia alba perfecta, & non rubea. Inde ex auro philosophico non fit aurum sed argentum: vt Turba philosophorum testatur dicens: Scitote quòd nisi dealbetis (scilicet aurum nostrum) non potestis rubeum facere, eo quòd duæ naturæ nil aliud sunt nisi album & rubeum. Album de rubeo nigro erit & mundo albo: crystallinum de rubeo citrino apparebit. Et hoc vult Senior cum dicit: Est enim mirabile, cum mise ris super alia tria commixta, tunc iuuat albũ super citrinum, & rubeum dealbat ea in albedine argenti: deinde iuuat citrinum super album & rubeum, & facit ea citrinare citrinitate auri. Deinde iuuat rubeum super citrinum & album, & facit ea in rubedine Alkasal marini. Et Morienes ait: Respice citrinum completum, & citrinum diminutum in sua citrinitate, & omnem citrinitatẽ. Et Respice rubeum completum, & rubeum diminutum

nutum

nutum in ſua rubedine, & omnem rubedinem. Et inſuper aſpice nigrum completum, & nigrum diminutum in ſua nigredine, & omnem nigredinem. Ex hoc patet, quòd aurum philoſophicum nõ eſt aurum vulgi, nec in colore, nec in ſubſtãtia: ideo dicitur quod lætificat cor hominis, & argentum ſimiliter: ſed illud quod extrahitur ex eis, eſt alba & rubea tinctura, vera, fixa, viua, perſeueratiua, coloratiua, perpetuatiua, ingreſsiua, penetratiua, perfectiua, omnibus metallis permixtiua. Illa hominem lætificat, & cor hominis ſanat, vt Senior dicit, & reddit hominẽ hilarem, & iuuenilem facit, & vigoroſè corpus conſeruat.

De quatuor corporibus metallicis imperfectis. Cap. XVII.

Alijs verò quatuor corporibus, ſcilicet ferro, cupro, ſtanno, plumbo comparatur, ratione duræ fuſionis & mollis in manifeſto & in occulto eorum. Nam illa quæ ſunt dura in manifeſto, ſicut ferrum & cuprum, ſunt mollia in occulto: & ſic de alijs duobus eſt intelligendum: idcirco ferro & cupro aſsimilantur propter carentiam horum fluxibilium & liquabilium in ignem: & talia ſunt ſtringentia ſtannum & plumbum, quę abundant humore, præcipuè ferrum, cum ipſum ſit minorum humorum, & maioris caloris, vt Se-

nior dicit: Ego ferrum ſiccum & durum & forte, & piſtans, & piſtatum omne bonum. Et non eſt res in mundo agens actionē meā: per me enim generatur Secretum ſecretorum: quando conualeſco à languoribus, tunc habeo vitam leonis rugiētis. & hoc eſt ferrum alchimicum: ipſum enim non trahitur ab adamante. Et ſi quis ſtuderet aliud inuenire faciens operationes huius, non poſſet: Ideo magnificatum, & exaltatum eſt, & factum æs omnium rerum. Ideo maximè videtur argento viuo philoſophico amicari, cùm ipſius ſit coagulum, niſi coagulatione perpetua & firma. Nec non ſtannum & cuprum & plumbum eadem operatione poſſe firmari, vt Turba philoſophorum dicit: Æs vt plumbum lapis fiunt precioſus: ideo ponite plumbum cum plumbo: quia Natura natura lętatur, & Natura naturam volare facit: & Natura naturam continuit: & Natura naturam ſuperauit: Ideo nutu Dei fiunt illæ naturæ multiplicantes.

Dicitur etiam quod ſit propinquitas inter magnetem & ferrum: maior vtique eſt propinquitas inter æs & aquam noſtram, quæ eſt plumbum & ſtannum album, vt Turba philoſophorum teſtatur dicens: Etenim plumbi albi diſpoſitionem demonſtraui: eo autem noto, nihil aliud eſt, quàm opus mulierum, & ludus puerorum: abſque tali enim

plumbo

plumbo nulla tinctura fit perfecta, eo quòd vim habet (vt Hermes dicit) generandi triplicem: quòd compositum in corpore stringit, & in colorem vertitur inuaporabilem. Et Scitote, quòd prima vis est acetum. Secũda verò plumbum, de quo Sapientes dixerunt: Coquite ipsum stannum donec priuetur humore suo, & fiat siccum, & residuum suum bibat humorem, eo quòd plumbum combustum fuit, hoc est plumbum rubeum de quo Sapientes dixerunt: Ecce hoc plumbum quod rubeum nuncupamus, nostri operis est initium, sine quo nil fit. De ipso namque dicitur, de plumbo fac ferrum, aut crocum de croco, fac album de albo tincturam. De stanno fac cuprum vel æs: de ęre fac cerusam: de cerusa fac minium: de minio tincturam, & apprehendisti sapientiam. Intellige quid legas: nam hæc ars stultos fallit. O quam plures sunt seducti in nominibus spirituum & corporum, putantes se extrahere tincturas de rebus siccis & aridis combustibilibus, cum in eis nulla sit vtilitas, & omnia vertuntur in nihilum, & cuncta mortua sunt, & eorum causatio ad perfectionem nõ peruenit, vt dicit Alphidius: Caue ergo fili à spiritibus & corporibus, lapidibusque mortuis te separa: quoniam in eis nullũ est iter, nec etiam in eis tuum propositũ inuenies: qa vita eorũ non augetur, imò tendit in nihi

lum, ſicut ſunt ſalia, auripigmẽta, arſenicum, argentum viuum, ſulphur, capilli humani, ſanguis, ſperma, vrina puerorum, ouum, aurum, argentum, ferrum, cuprum, ſtannũ, magneſia, marcaſita, thutia, & his ſimilia: quæ omnia Senior dicit eſſe cõbuſtibilia, & mortua, nec in eis aliqua operatio noſtræ ſimilis: quia operatio noſtra ſurgit per ſeras ſeraturas aperientes. In plumbo verò eſt vita mortua, & hoc inter arcana arcanorum eſt notãdum, quod dicit philoſophus: Nihil eſt affinius auro quàm plumbum.

De comparatione ſcientiæ arboribus, herbis, floribus, radicibus & alijs vegetabilibus.
Cap. XVIII.

Quidam autem philoſophorum, hanc diuinam ſcientiam, herbis, radicibus, arboribus, floribus, & alijs diuerſis vegetabilibus, necnõ ſuccis eorum & fructibus ſimilitudinariè comparauerunt. Galenus dicit: De arbore philoſophica quæ ſeptẽ ramos habet, vt in quodam ſcripto reperi tractatum de lunatica ſic procedente: Hæc eſt quędam herba ſiue planta, nomine Lunatica, ſiue beriſſa: cuius radix eſt terra metallica, ſtipes eius rubicundus quadam nigredine perfuſus: folia eius ſimilia folijs maioranæ, & ſunt 30. ſecundum ætatem lunæ in creſcentia & in decre-
ſcentia

ſcētia, flos eius citrinus: poſt tres dies odor eius, vt odor muſci in plenilunio, vel in decreſcentia completa: ex eo acceptus & in eo Mercurius impoſitus vertitur in lunam perfectam. Si poſt hoc bullitus fuerit quinque vicibus, vertitur in ſolem: Cuius pars vna centum vertit in puriſsimum ſolem. Nota quòd omnium prędictorū nomina ſunt poſita ſimilitudinariè in hac excellētiſsima ſcientia, pro qua omnis fidelis debet tempore vitæ ſuæ fideliter & conſtanter laborare.

De multiplici & varia pluralitate vocabulorum huius artis. Cap. XIX.

Quartò notandum eſt, quibus modis & vijs operatio illa cœleſtis adimpleatur. Et notandum, quòd philoſophi diuerſa vocabula ipſi operationi attribuerunt. Quidam eorum dixerunt, quòd calcinando, ſoluendo, & diſtillando, & coagulando hoc opus peragitur. Et Hermes hæc intimat per alia verba, cum dicit: Pater eius eſt Sol, mater verò eius luna: portauit illud ventus in ventre ſuo: nutrix eius terra eſt. 4

Alij verò dixerunt, ſublimando & reiterando atque figendo, donec in fundo maneat: Alij incerando, aut imbibendo, donec fluat: Alij abluendo aut mundificando, do-

nec album & pulchrum appareat: Alij occidendo, donec moriatur & albificetur: Alij viuificando & nutriendo, donec genitũ fiat: Alij putrefaciendo & corrumpendo, donec manifestum occultetur, & econtrà: Alij separando elementa, & reiungendo: Alij conterendo, donec corporeum fiat spirituale, & econuersò: Alij coquẽdo, donec arescat: Alij assando, donec confringatur: Alij remouendo, donec nouus adueniat: Alij corpora & spiritus rectificando, sicut Venerem dealbando, à Ioue stridorem auferendo: Saturnum in durando, aut mundificando: Martẽ mollificando: Lunam citrinando: nec non ipsa corpora in aquam soluendo, nihilominus omnibus corporibus diminutis perfectionem præstando: Alij Mercurium coagulando, arsenicum, auripigmentum, sulphur, magnesiam, marcasitam, Thutiam dealbando, atque fixando: Alij salia acuta quasi dea inceratiua præparando: Et adhuc diuersis vocabulis (quod longum esset enarrare) Elixir eorum album & rubeum compleri dixerunt. quæ omnia sunt vnum & idem intelligenti, & condependentia, ac sibi concathenata quemadmodum cathena: ita cum vnũ terminatur, aliud incipitur.

De multiplici operatione philosophantium. *Cap. XX.*

Idcirco calcinatio in principio operis nostri

ſtri, ponitur tanquam pater in generatione. Vnde primò videndum eſt, quæ ſit calcinatio philoſophorum. & ſciendum, quòd triplex eſt calcinatio philoſophorum, duplex corporis, tertia ſpiritus. Prima eſt initium operis noſtri, de qua dicitur, calcinatio eſt priuatio frigidæ humiditatis, combuſtione remouentis: vel ſiccæ terræ incineratio. Et hanc philoſophi exemplificauerunt in lingno, in quo ſunt tres humiditates: prima aquoſa & frigida: & hæc prohibet lignum à combuſtione: ſecunda vnctuoſa, ſiue oleaginea, & ipſa facit lignum ardere. hæ duæ ſunt vaporabiles in igne, atque cremabiles. Tertia verò relinquitur in cinere, & eſt valde modica & ſubtilis, fixa & perpetua, nihil inflammabilis. & ipſa eſt vitrificans, & diaphanitatem vitream ſpondẽs. Et tali modo precipitur fieri calcinatio philoſophorum, vt eſt in ligno prædictum: & ipſa fit verè per acetum philoſophorum, ſiue per aquam permanentem, & non re alia. Et hoc nota: Talis enim humiditas, vt dictum eſt, quæ eſt principium liquefactionis, oportet eſſe in corporibus: vt Hermes dicit, Principium omnium liquabiliũ eſt aqua. Et Auicenna refert, Cõſiderauimus itaq; in principijs naturalibus, quòd ſubiectum liquefactionis eſt humiditas, permixta partibus ſiccis terreis, in quibus mouetur, dum reſoluit eas ignis, & inue

nimus, causam vaporationis, humiditatem non vehementer in eis mixtam: imò eleuatur ab eis in resolutione, & inuenimus causam adustionis, & sic decoquitur decocti & permixti siccitati: ità qđ peruenit ad ipsam humiditatem illud, quod permixtum est ei de siccitate, & quod acquisiuit de caliditate accidentali superflua, cum igne: ita quòd figitur nobis tam diu, donec inuenitur ostensio humiditatis eiusdem, quod est apud ignẽ potentem conuertere: quia secundæ partes corporis ad substantiam ignis ante vaporationem separarentur & remaneret fęx eius cinis, qui est adustus. Equidem cum vaporat etiam conuersus est, & fit flamma, & talis dicitur calcinatio philosophorum. Præterea est notandum, quòd quicunque fecit calcinationem, cuiuscunque corporis, remanente materia metalli, hoc est humore, à quo habet denominationem & liquefactionem in igne, hic iam errauit: quia dicitur extractio humiditatis corrumpentis in calcinatione. Post hoc intromissio alienæ humiditatis igneæ: per quam erit essentia & vita eorum. Et hæc est pars prima, videlicet, Pater eius est Sol.

Secunda calcinatio est ipsius cineris vel calcis remanentis: elementorum separatio. Et hæc est pars secũda, videlicet, Mater eius Luna, & solutio philosophorum siue extractio

ctio Quintæ eſſentiæ, aut ſublimatio, aut inceratio, vel imbibitio, vel omnium prędicto rum interpretatio. Nam hæc calcinatio fit ideo, vt partes arefactæ per ignem, & conſtrictæ, ſpirituales fiant, vel ſubtilientur & raræ fiant per ſpiritum, qui eſt aqua reſoluens, & humectans ipſum terreum aduſtum. Et calor impreſſus qui eſt corrumpens cum humiditate, in aeream reſolutionem transformans digerendo. Nam in prima calcinatione remouentur humiditates duæ, ſcilicet frigida & aquoſa, & aduſtiua. In iſta verò quæ eſt ſecunda remouetur terreitas & igneitas per reſolutionem noſtræ aquæ. Nam omnia quæ ſoluit & liquefacit & mollificat, deinde perturbat, ex hinc per decoctiones reſultát aereæ reſolutiones vaporando.

Vnde hæc eſt ſolutio philoſophorum, quando partes terreæ ſiccæ molleſcunt: ita quòd earum ſiccitas quæ eſt duricies, vertitur in molliciem, quæ aqua dicitur humectans, vt aqua pluuialis, vel alterius humiditatis: quia dicitur quanto magis ſiccum, tanto magis molle, cum ſola ſiccitas Alchimiæ tingit & nō alia, hoc eſt, raritas elementorū.

Dicitur etiam inceratio ea de cauſa, cum terra ſit priuata humore ſuo, neceſſe eſt eam incerare: id eſt, humore perfundere vt fluat & ingreſſum habeat, nec non virtutē, & formam metallicam repræſentat, vt Turba phi-

losophorum figuratè loquitur: Sicuti homo in tumulo iacet, donec puluis fiat, peractis diebus, Deus reddit ei animam atque spiritum suum: infirmitate ablata purgatur illa res, & post coruscationem emendatur: quemadmodum post resurrectionem generalem, homo fortior & iunior fit, quàm prius fuerat in hoc mundo. Ideo inceratio est rei siccæ priuatæ humoribus, cum re inceratiua ad ignẽ mollificatio. Et hæc liquefactio corporum est. Philosophus autem per aquam, vulgus verò per ignẽ: vnde dicitur liquefacite corpora liquefactione non vulgari, sed nostra quæ est cum aqua. Ideo incineratio est imbibitio, vel pastatio, siue liquefactio rei siccæ, calidæ, donec inebrietur. Nam omne sitiens appetit bibere. vt dicit Aristoteles, sitis appetitus est frigidum & humidum. Pro eo etiam dicitur illud, terreum sitiens.

Dicitur etiam sublimatio hæc pars secunda ob hoc: quia illud quod in inferiori parte vasis est, eleuatur, & exaltatur ad vas supremum, quod nominatur alẽbic, vel aludel lõgum: vel ideo, vt densitas elementorum per eleuationem transeat in eorum raritatem, vt siccitas terræ in humorem aquæ: & frigiditas aquæ in calorem aeris, & humor aeris in siccitatem transeat ignis: & hæ transmutationes debent fieri per gradus ignis ascendendo vsque ad cœlum: quod est alembic philo-

sopho-

sophorum. Et per Deum illud est tingens in infinitum: & tali modo præcipitur fieri sublimatio philosophorum. Vnde dicitur sublimare est extrahere à fęcibus elementaribus, quod est terra, quintam essentiam, vel oleagineam, vel ascendentem naturam. Vel aliter: Sublimatio est à fęcib. rem eleuare, aut à terrestribus partibus puram substantiam segregare. Nam in omni sublimatione signũ perfectiõis est liquefactio & fusio metallica.

Et notandum quòd duplex est sublimatio: vna corporalis, alia spiritualis: corporalis quantum ad terreitatem, spiritualis quantum ad igneitatem. De prima dicitur sic: Facite corpus spirituale, & fixum volatile. De secunda scribitur, Res in qua est adustio, primum quod in ea resoluitur est virtus ignea, vt suprà. Et Senior dicit, Egrediatur spiritus à corpore qui est ignis.

Dicitur etiam Fixio, propter absentis additionem: Nam illud quod abest, est volatilis naturæ, sine quo studium magisterij vanum esset. Nam est Elixir albedinis & rubedinis tincturæ, necnon spiritus tingens, & aqua metallina, perfundẽs se in corpus ipsum viuificando: & corpus est recipiens tincturam ab ipso spiritu, non ab alio. Vnde dicitur, quòd tinctura fit à natura volantium, Et illud quod firmat & fixat ipsum spiritum, est fixum & perpetuum & incremabile, & no-

minatur ſulphur philoſophorum, vel cinis extractus à cinere. Vt Senior dicit, Quòd fixum eſt, figit res fugitiuas. Et Auicenna, Inquirant igitur tincturam, quam ignis nō corrumpat, & non expellat, & ſubſtantiam quæ permiſcetur liqueſcens, & ſubſtantiam conſolidatiuam, coagulatiuam, fixatiuam & firmam ſuper ignem, & ingenium permiſcendi iſta adinuicem: ita quòd tingatur cum eo quod eſt in eo de tinctura: & permiſceatur cum eo, quod eſt in ipſa, de ſubſtantia permiſcibili: & conſolidetur cum eo, quod eſt in eo de ſubſtātia conſolidatiua: & figitur ſemper cum eo, quod eſt in eo de ſubſtantia fixa. Et iterum ſubiungit, dicēs: Quęſiuimus ſubſtantiam fixam, & inuenimus eam eſſe omne quod non fugit ab igne, & ipſum eſt corpora liquefactiua. In libro ſexto dicitur, quod per talia corpora figuntur ſpiritus velociſsimi, & non per alia. Ideo dicitur, Terra fixat, aqua dealbat, aer penetrat, ignis colorat. Hæc autem fixio, quæ multotiens repetitur, vt Geber docet, Donec cum tota ſui ſubſtantia in igne maneat: ſui autem truncum tota ſubſtantia deinde recedit.

Dicitur etiam ablutio, ſiue mundificatio hæc pars ſecunda, ratione nigredinis, & mali odoris, vt Turba philoſophorum dicit, Et non deſiſtatis ipſa abluere, donec nigredine priuetur, & album fiat. Et Morienes ait:

Quanto

Quanto magis aliquid abluitur, tanto limpidius erit: & si ablutum non fuerit, non limpidabitur. Et Geber in libro Perfectionis dicit: quòd non figitur nisi illustretur, & fulgidissima ex illo eliciatur substantia, cum sui modo ingenij. Et in libro Disiunctionũ scribitur, Mundate corpora à sua nigredine vel rubedine, in qua est corruptio eorum, donec album fiat album, & rubeum, rubeum. Nam ablutio dicitur rei inquinatæ deletio. Item dicitur, vade ad mulierem lauantem pannos, tu fac similiter. Et Hermes, in primis fuit rubeum, & in vltimis album. Et si sua nigredo omnium aufertur, ac deinde in rubeum vertitur lucidum, & nimis purum. Quia dicitur, Quòd ignis & Azot latonem mundant & abluunt. & Kaled minor: Qui scit nigredinem accipere ab eius superficie, ea ablutione ipsum purificat & auget.

Dicitur etiam occisio siue mortificatio, ratione vitæ vegetabilis, & ordinatæ, & accidentis, hoc est, caloris impressi. Nam omne quod habet calorem ex se mouentem & agẽtem sua transmutatione, dicitur viuere. Et ob hanc causam Alchimia dicitur imperfectè viuere, & hanc vitam philosophi studuerunt occidere, & vitam æternam atque permanentem reddere. Vt Kaled minor dicit, Nos oportet eum sapienter occidere,

hoc eſt, comburere: quia mors eum reuelabit. Et Auicenna Conteramus ipſum poſt mortificationem ſui primam, cum eo quo mortificatur de rebus adurentibus, vel peruijs facientibus peruium, & exiccantibus, ſicut eſt Sal, alumen, atramentum, calx, & aliæ res, quas habet ſimiles ignis. Faciamus ergo illud multotiens, donec moriatur & mollificetur.

Dicitur etiam viuificatio, ratione nutrimenti, vel viuificationis, ſeu ratione humoris metallici. Nam omne quod nutritur, diminuti ratione nutritur. Et illud, quod viuificatur, cauſa duorum viuificatur. Philoſophi autem volunt nutrire granum eorum humori connaturali, donec vegetetur, & fructum adferat talem, qualem ipſum intrinſecus habet: & volunt viuificare illud quod mortuum eſt, à forma metallina, quouſque præſtat fuſionem metallicam perfectam. Et talem viuificationem, ſiue nutrimentum, aliqui philoſophorum vocant Ingreſſum. Et hoc vult Geber, cum dicit, Aut ingreſſum damus eis, quæ ſua ſpiſsitudine ingredi non permittuntur, cum multiplici reiteratione ſolutionis ſpirituum non inflammabilium. Ex his modorum ingenijs neceſſe eſt, quamlibet rem ingreſſum habere: quoniam ex illius dependet beneficio, & alterare cum permixtione inuenta.

Dicitur

Dicitur etiam putrefactio, ſiue corruptio, hæc pars ſecunda, ratione manifeſti. Nam omne quod putreſcit & corrumpitur apud viſum, abijcit materiam manifeſtam, & repræſentat materiam occulti. Philoſophi autem intendunt corrumpere, ſiue delere manifeſtum quod eſt terreum, & educere occultum, quod eſt argentum & aurum, vt Auicenna teſtatur dicens: Cum ſubtiliatur æs & decoquitur in acceto cum medicinis, donec moriatur, quando penetrat albedo eius ad exteriora, ita vt ipſius intrinſecum fiat extrinſecum, ſimile argento in albedine: quando fecerimus illud, inuenimus virtutem eius tingentem, remanentem, & maioris tincturæ & penetrationis: ita quod non diuerſificatur à colore argenti puri in aliquo: imò refertum eſt tinctura, & eſt magis completæ albedinis. Talis enim putrefactio eſt generatiua: quia generat tale, qualis ipſa eſt. vnde Senior: Scias quòd non fit generatio abſq; corruptione: vnde ſtudeas in putrefactionem. Et Turba philoſophorũ: Hęc putrefactio eſt maxima, & maximum attrahit arcanum.

Dicitur etiam ſeparatio elementorum, vt præmiſſum eſt in calcinatione prima: in ipſa verò ſeparantur elementa, terra, ſcilicet, aqua, aer & ignis. Terra ibidem relinquitur, vt alia tria elementa in ea

valeant radicari, si ipsa non esset, elementa fundamentum non haberent, super ædificandum domum nouam Thesaurariam. Nã propriè separatio elementorum, est segregare heterogenea, quæ sunt accidentia: & coniunctio elementorum est cumulare homogenea, hoc est, quæ sunt de natura humidi radicalis. Vt in libro Turbæ philosophorum scribitur: Cõuertere elemẽta, est humidum facere siccum, & fugiens fixum.

Dicitur etiam contritio ratione densitatis, vel duriciei. Nam omne quod densum & durum est, non est tingens, neq; penetrans: Ideo oportet conteri, vt subtilissimum fiat & penetratiuum. vnde in Turba cum omnia puluis facta sunt diligenter, est contritum. Et notandum est, quòd duplex est cõtritio: vna vulgi, & fit manibus artificum. De ista dicitur, tere in die & assa in nocte. Secunda est philosophorum, & fit igne decoctionis. Vnde Turba: Hæc autem contritio non fit manibus, sed fortissima decoctione. Et Kaled minor: Ignis omnia terit. Et Elbo Interfector dicit: Nihil aliud feci, quàm contriui & dealbaui. Et Senior: Non valet congelatio, nisi fiat puluis. Et Turba: Ideo oportet filios doctrinæ illam rem absque timore comburere quousq; cinis fiat. Et scito, quod optimè miscuisti, eo quod ille eius recipit spiritum vitæ. Et hæc contritio multotiens

tiens apud philosophos, vocatur lapis cum cursore, mortarium cum pistillo.

Dicitur etiam decoctio ratione duræ & tenacis terræ. Nam omne durum & tenax vocat decoqui, vt melius & leuius seu nobilius fiat. Quare dicit Alfidius: Scito fili, quòd non indiges multis nominibus sed vno tantùm nomine, quod est Aqua, vnaque actione, quod est Coquere, & decoctio naturaliter: ideo fit vt rei pluritas remoueatur, & munditia in sui maneat decoctione, vt Auicenna testatur dicens: Quanto plus inhumatio est vehementior, tanto plus erit ab eo corruptio remotior. Amplius considerando decoctionem, post decoctionem in aqua, & remouendo corruptionem, reseruamus remouendo aquam, quotiescunque tincta fuerit, donec nihil maneat tincturæ. Vnde Turba, Coquite in aqua sua 40 diebus: deinde aperietis, & inuenietis æs in argentum viuum versum: abluite ipsum coquendo, donec sua priuetur nigredine, & fiet æs vmbra carens. De hac decoctione dicit Auicenna: Quòd si nigra aduenerit, erit adusta apud decoctionem. Et Senior, si remanserit in eo nigredo, tempore suo morieris præ dolore: quia corrupisti quidquid operatus es. à tali regimine cauendum est: Sed coqui debet, vt Turba philosophorum attestatur, dicens:

Coquite eum continuè, donec coaguletur: ipso enim coagulato maximum fit arcanum. Coquite illum lapidem coagulatum, quousque fiet similis mugræ marinæ: tunc aqua ipsum imbuite permanente, quousque eius appareant colores. Hæc aqua in decoctione maximè imitatur naturam. ideo facit ei simile. Ait enim Albertus, quòd inter omnes artes, Alchimia plus naturam imitetur, & hoc propter decoctionem eius, & augmentum: quia decoquitur in aquis metallinis igneis, id est, rubeis maximè habentibus de forma, & minimè de materia. Nam aliæ artes imitantur naturam similitudinariè: Alchimia verò mera veritate. Ideo ipsa non est debilior natura, quia ars siue artifex tantùm sibi ministrat, ipsa verò naturaliter operatur & perficit, vt dicitur in Seniore de aqua diuina, Quòd non sit satus, neq; nascitur in futurum, qui hanc scientiam posset complere sine natura, natura quidem quæ celitus est indita rebus & infusa.

Dicitur etiam assatio, ratione humorum peccantium ipsius corporis, vel ratione spiritus qui destruitur, & fugit propter assiduationem assationis à corpore, vt Kaled minor dicit: Et suaui iteratione ponuntur tibi, vt doceat ipsum pati ignem. Et Auicenna: Si volumus quòd fiat bona com-

commixtio eius, tunc aſſamus ipſum igne æquali: & hoc eſt, vt conteramus ipſum & ponamus in vaſe vitreo, & ponamus in vaſe teſteo vitreato, & lineamus illud vas luto ſapientiæ, & exiccemus ipſum. Et iterum ſubiungit, modus vnus eſt aſſationis cum rebus adurentibus, & facientibus peruium, vt Turba dicit: Notifico huius artis inueſtigatoribus quod Corſufle eſt compoſitio, & quòd eum oportet aſſare, vt ad perfectionem peruenias; tunc corpus tingit. Aſſatio ideo dicitur & inuenta eſt, vt humiditas rei accidentalis leui igne exiccetur ac deleatur. Et eſt notandum, quòd tam corporis quàm ipſius ſpiritus fit exiccatio in aſſatione. Et eſt maximè cauendum, ne ſpiritus qui corpus exiccat, & à corpore exiccatur, fiat volatilis: nam ſi volabit à corpore, corpus perfectum eſſe non poteſt. Et talem exiccationem docet Auicenna dicens: Sed cum hoc habet bonitatem, quod non aduritur ſuper ignem omnino, ſed calefit, &c.

De alÿs modis operationum Cap. XXI.

Excuſamur ergo, ne laboremus in aduſtione calcinatiõis. habemus & ſcimus quòd cũ

eo fit præparatio & non cum alio. Vidimus itaq; in primo, rei eius exiccationem, & destructionem acuitatis ab eo fore necessariam, ita vt calefiat, quod pulueri ſetur aut frangatur.

Dicitur etiam renouatio. Cauſa arefactionis conuerſa, eſt fimus & lutum ſapientiæ. Nota, renouatio philoſophorum fit ideo, vt terra ſicca ſemper roretur aqua permanente, vt fluat. & hoc innuunt philoſophi per talia verba: Fimus, id eſt, terra, ſiue corpus, ſemper eſt de quarto in quartum diem renouandus.

Dicitur etiam rectificatio corporum, & ſpirituum ratione imperfectionis, eorum diminutionis & immundiciei aut ſuperfluitatis eorum. Nam corpora quæ ſunt humore nimio abundantia, ideo ſunt nimis mollia inductibilitate, & facillimè liqueſcentia in igne, vt plumbum, Stánum, Magneſia. Hæc autem multotiens ponuntur pro ſpiritu, qui eſt (aqua metallina cauſa molliciei) aqua philoſophorum: ſpiritus ſunt molles vt aqua. Vnde Morienes, Tactus eius mollis, guſtus dulcis, pondus graue: Ideo dicitur, ponite plumbum cum plumbo, ſtannum cum ſtanno: Natura enim natura lætatur & gaudet: quia propinquitatem habet cum ea. Alia verò ſunt deficientia humore, vt argentum, aurum, ferrum, cuprum. & hæc pro

corpore

corpore calcinato intelliguntur. De his loquitur Geber, Si quæris corpora duræ fusionis mollificare, in principio suæ cerationis lentus ignis adhibeatur. Ignis enim lentus est humiditatis conseruatiuus, & fusionis perfectiuus. Et si quæris mollia indurare corpora, fac vt eius humiditas consummetur, & fusio perficietur. Inueniemus enim quòd nisi omne superfluum, siue per medicinam, siue per præparationis modum auferatur ab imperfectis corporibus, nõ perficiuntur: scilicet, vt coletur ab eis causa superflua, & terreitas immunda. Ita quod de commixtis nõ separetur in fusione post proiectionem medicinæ.

Et est notandum, quòd omnia corpora vnum habent significare per totum ratione imperfectionis eorum, vt dictum est: Nam Turba philosophorũ dicit, Quòd Corsufla est compositio omnium corporum, & inuidi eam omnibus nominibus nũcupati sunt, Nummi, vel æris, stanni, ferri, vel plumbi, quousq; ab illo remoueantur colores, & fiat Elixir.

Et est sciendum, quod non est via rectificandi corpora prædicta in natura integerè & completè absq; tinctura nostra: quæ est semen mundum, multam habens benedictionẽ. Et hoc testatur Turba: Dicit enim Senior, Scias, quòd non fit aliqua tinctura pfecta

absq; lapide hematite rubeo, qui lapis deponit omnem rubedinē, & purgat seipsum. Et quando tu videris in principio operis, quasi grana rubea, & in congelatione velut oculi piscium, & quasi piperata nigra, spissa, scias te iustam semitam ambulasse: Sin autē, omnis operatio frustrabitur & cassetur, testātē Alberto, qui dicit: Qui albis dealbant, & citrinant per citrina, eadem metalli remanente spicie, censentur deceptores.

Est præterea hoc intelligendum de spiritibus: sunt enim quidam, qui dicunt, se scire mercurium coagulare, uel à corpore extrahere: alij arsenicum, auripigmentum, sulphur, cæterosq; spiritus minerales firmando dealbare, nec non per salia mundata, siue aquis acutis, aut oleis inceratiuis artificiosè perfectis, corpora imperfecta, & spiritus se asserunt rectificare. Horum omnium operatio nihil aliud est, quàm noxium & infortunium: quia præparant id quod non habet tincturam, ex omni re quæ tendit ad nihilum. Tinctura autem philosophorum est in rebus incombustibilibus. Nam ars in parte cōcedit fieri colores, alterationes, & transmutationes debiles, fructus tamen ex eis nullus consequitur: quia natura nil ex his prædictis ad Elixir, siue tincturam perfectā operatur, & hæc superius prudens & discretus opifex subtiliter indagare potest. Nā philosophi

losophi posuerunt quinq; differentias, per quas eorum tinctura siue Elixir album & rubeum integraliter componitur ac completur, sine ipsis nulla tinctura poterit esse. Prima est superflua euacuare: Secunda medicinam in album & citrinum colorem alterare: Tertia fusionem metallicam præstare: Quarta talem fusionem in igne perpetuare: Quinta debitum pondus omni metallo infuso ministrare. Et hæc quinq; possunt esse in numero ternario, scilicet, mensura, numero & pondere: quæ sunt perfectio omnium rerum necessariarum.

Deinde sequitur tertia pars huius operis, quæ ab Hermete Rege Grecorum, & patre philosophorum sic describitur: Portauit illud ventus in ventre suo. Hanc partem vocant philosophi distillationem, siue clarificationem. Post quam ergo res est calcinata humore liquabili, & denominatiuo priuata, deinde à terreitate ignea soluta, necesse est ipsam distillare, id est, clarificare, & aeris diaphanitatem & perspicuitatem deportare. Nam distillatio dicitur rei cum perspicuitate clarificatio: & hæc distillatio est complementum totius serenitatis operis cum claritate. Et fit tribus aut quatuor, aut quinque, aut sex, septem, octo, aut nouem,

vicibus, vel dúodecies, quod est vltimum.
Post vltimam vicem distillationis, sequitur
quarta pars, quam Hermes sic nominat: Nu
trix eius est terra. vel vis eius integra est, si
versa fuerit in terram immobilem: & hác in
titulant sapientes, Coagulationem, & finem
rei, siue fusionem perfectam. Et hoc vult A-
uicenna cum dicit, Quando ponimus ipsum
vltima vice in Kinnam lutatam luto sapien-
tiæ, cautè constringimus caput eius: post-
quam assauimus rorem eius, sicut dicemus
postea, inde sublimamus medicinam donec
ascendat: & ponitur in tegulam, quandoque
sicut stannum, quandoq; sicut sal, lapidem,
quandoq; Sicut Christallus, postquam sub-
limauerimus ipsum ab eo: & ipsæ egrediun-
tur cum rorationibus & experimentis acti-
uis, & fuerint nobis vitæ ante experimentũ
eum cogitatione subtili vel vehementi & lõ
ga. Peruenit ergo ad nos tinctura alba & mũ
da à rebus quibus indigemus. Et hęc de mo
dis & vijs operationis Elixiri. aut tincturæ
philosophicæ, dicta sufficiant. Et si quid mi-
nus lucidè occultando dictum est, hoc in li-
bello in quo librorum est perfectio, sagax le-
ctor naturam inuestigans, per eius percur-
sum, occursum & recursum, & per scripta
philosophorum antiquorum, ple-
nius poterit indaga-
re, &c.

De

De effectibus huius medicinæ siue Tincturæ. Caput Vltimum.

Quinto & vltimo prosequendum est, de virtute, nobilitate, & effectu huius laudabilis tincturæ philosophicæ: quæ turris fortitudinis est à facie inimici. Et sciendum, quòd antiqui sapientes quatuor principales effectus siue virtutes in hac gloriosa thesauraria consolatrice & adiutrice scientia repererunt. Primò dicitur corpus humanũ à multis infirmitatibus sanare: Secundò corpora imperfecta metallica restaurare: Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam præciosas transmutare: Quartò omne vitrum ductile facere, siue malleabile.

De primo consenserunt omnes philosophi, quòd lapis hematites perfectè rubificatus fuerit, non solum facit miracula in corporibus solidis: sed etiam in corpore humano: de quo non est dubidum. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat vngendo. Dicunt enim philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua vel vinio tepido paraliticis, phreneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam sæpe elidit vngendo: hinc etiam passio cardiaca

ca, ethica, iliaca, colica, icteritia & morbus Ægidij cum epilepsia, & omnes species febrium, per eam curantur sumendo. plerumque arthetica per eam curatur vngendo: & quicquid est in ægroto stomacho hoc tollit: & omnem fluxum humorum peccantium stringit, & consummit potando, vel vngendo: omnemq; melancoliam siue mentis masticiam ieiuno stomacho sumpta reuellit: Est etiam infirmorum oculorum optima sanatrix: Nam omnem fluxum lachrymarum stringit: lipposos attenuat, ruborem depellit: pellem vel tunicam delendo mollificat: Granum, tela, albugo, & hugo, cornu, vngula, catharacta, inuersio palpebrarum, æstus, tenebræ, ac oculorum in flaturæ. Hæc omnia per medicinam hanc philosophicam facillime curantur. Cor & spiritualia confortat potando: dolorem capitis mitigat in temporibus vngendo: præbet etiam surdis auditum, ac omni dolori aurium succurrit inflaturis: neruos compactos rectificat vngendo: dentes corrosos restaurat lauando: fœtorem anhelitus dulcorat. sanantur etiam per eam omnia genera apostematum vngendo, aut emplastrando, aut puluerem siccum intromittendo: vlcera, vulnera, cancros, fistulas, Noli me tangere, Antrace, serpigines, Impetigines, atraciones, scabies, pruritus & tinea per eam sanantur: ci-

catrices

catrices per eam planantur: ita vt caro noua regeneretur: vinum corruptum & acidum, si permiscetur reparatur: Calculus inde soluitur si bibatur: venenum expellit sumendo: Occiduntur & vermes si impuluerisentur: Capilli subuillosi per eam vngendo remouentur: rugas in facie & omnes maculas in facie delet vngendo, & faciem iuuenilem spondet mulieribus: in partu sumpta auxiliatur: fœtum mortum emplastrando educit: vrinam prouocat: coitum excitat & auget: ebrietatem prohibet: memoriam inducit: humidum radicale augmentat: naturam vigorat, nec non alia bona multa corpori humano ministrat: quia hæc medicina est super omnes medicinas Hyppocratis, Galeni, Constantini, Alexandri, Auicennæ, & aliorum doctorum artis medicinæ: præstantior in odore, sapore, virtute & effectu. Et est notandum, quòd hæc medicina semper est medicinæ apotheticæ ad morbum deputaræ permiscenda.

De secundo scribitur, quòd omnia metalla imperfecta transmutat: hæc enim transmutatio est satis manifesta: nam omne quod est argentum facit aurum in colore, substantia, perseuerantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, dulcie & mollicie.

De tertio scribitur, quòd lapides in gemmas preciosas transmutat, vt superius allegatum est in libro Sextario, vbi dicitur, quòd lapides Iacincti, Coralli rubei & albi, smaragdi, Crisoliti, Saphyri, ex ipsa materia formari possunt, Et in carta Sacerdotum traditur, quòd ex cristallo carbunculus siue rubinus, aut Topacius per eam fieri potest, qui in colore & substantia excellunt naturales. Hic verò lapidibus, & alijs quibus infusa fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalem sua nobilitate, ita tamen quòd colores deputati ad ipsos admisceantur: Nam omnem lapidem siue gemmam liquefacit & demollit.

De quarto Scribitur, quòd vitrum reddit malleabile immiscendo quando liquefacit. Ná hæc medicina est conuertibilis omné in coloré: alia verò sunt experimenta artifici sagaci cõmutanda. In Chronicis antiquis Imperatorũ legitur: quòd Imperator quidã maximum præliũ cum Soldano triũphante cõmisit, ꝑ qđ multi nobiles exercitus imperij in paganismũ sunt deducti, inter quos erat ꝓtonotarius imꝑatoris homo ꝑdoctus, cui dã Sarraceno, q̃ & maxim9 erat philosoph9 in terra sua pro summa custodia assignatus, & multo tempore ab eodẽ detentus, quadã die motus misericordia Sarracenus ille, aduocãs Protonotariũ, dixit ei. Vis reuerti ad

terram

terram natiuitatis tuæ? qui respondit, vtinã domine, seruus tuus gratiã inuenisset in oculis tuis. Cui philosophus: Misereor tui, fac quod volo. Ait ille, Domine mi paratus sum ad omnia. Cui philosophus, cum reuersus fueris in partes agnitionis tuæ, supremo domino tuo, qui terrestris vester Deus est, dices hæc verba: Magister & dominus meus, cuius fui proprius, vobis dicit salutem. cuius dominium & magisterium vobis postea declarabo. Postea facias apportari omnia genera metallorum, quæ liquefacies, & hũc puluerem quem tibi do intromittes: quoniam omnia vertẽtur in aurum verum. Hoc facto, cristallum liquefacies modo prædicto, & puluere immerso, mutabitur in rubinum. postea vitrum liquefacies, & de prædicto puluere immerso reddetur malleabile. His omnibus visis & completis dices, Hæc est maiestas domini mei dilecti. Postea declarabis magisterium meum: leprosis immũdissimis dabis puluerem in potu tepido, qui mox ibunt cubatum, & sudario aliquo cooperiantur: hi ex toto citissimè sanabuntur, ita vt ipsi non super terrã, sed super pennas ventorum ambulare videantur. Nunc ergo vade in pace, & comple desideriũ meũ. Abijt autem Protonotarius gaudens & exultans, & omnia in veritate inuenit, prout à domino suo audiuit, prædicto supremo pon

tifici & Imperatori demonstrauit, & sic probata est medicina philosophorum coram pontifice summo, & imperatore, regnantibus illis temporibus, habere virtutem curãdi infirmitates hominum, & transmutandi metalla imperfecta, lapidesque in gemmas preciosas, ac vitrum reddere malleabile. habet hæc medicina gloriosa, quam omni inuestigare fideli & pio præstare dignetur Deus omnipotens, vnigenitusque filius Dei dominus noster Iesus Christus, qui cum patre & Spiritu sancto viuit & regnat vnus Deus per infinita seculorum.

Amen.

ROSI.

ROSINVS AD EVTHICIAM.

INtraui die quadã domũ senioris Habielsam causa visitandi ipsum, & sedi ad dexteram eius: & erãt ibi duo viri, quorum vnum cognoscebã, alium verò non. Et cum loquuti fuerunt ante præsentiã meã de Arte, & percepi per illud quod quæsiui, quod inducta fuerat super eos ars, & obscuratum verbum, nescientes id quod cõsiderant in dictis sapientum, & erant in stupore. Conuertit ad me socius faciẽ suã securus amicitia, & dixit mihi. Qualis est sapientum intellectus hîc? Recipe plumbum, & quod assimulatur plumbo: & recipe azoc & quod assimilatur azoc: & hîc est ordo scientiæ quam cognouerunt Aegyptij, & Aenigma eius, & ratio, & virtus, & largitas, hîc sunt quatuor, quorum duo manifesta sunt: nominauit enim plumbum, & quod assimilatur eo. Quæ ergo sunt ista quatuor dixit, & hęc verba Sapientum habent obscuritatem, & sunt ex Sophismatibus Sapientum dixit? Quomodo est hoc? dixi. Voluit per hoc Sapiens duo tantùm, quæ sunt masculus, eorũ

occultorium occultum & fœmina, & adiunxit verba significantia quatuor, & non intendit nisi duo. dixit, quomodo est hic, & ipse dixit, quatuor: & expetiuit verba Sapientum. Secunda vice dixit, non intendit per hoc dictum nisi duo tantùm: & ille Sapiens dixit: quatuor, & tu dicis duo. Dixi ei in his verbis sicut prædictum est, est obscuritas sapientis & Sophisma in hoc loco, & si voluissent quatuor per eos ex quibus componitur masculus & fœmina, dixissent. Recipe aquam & ignem, & cõmisce, & constituat vnumquodque ex duobus. Deinde fac quatuor vnum, veruntamen sapiens dixit, (fac quatuor vnum) Recipe plumbum, & quod assimilatur plumbo. deinde repetiuit & dixit: Recipe azoch, & quod assimilatur azocht: vnde hæc & his similia ex dictis eorum celant scientiam ab hominibus, intellige: & confido in Deo meo vt intelligas hoc dictum sapientis. Huius exemplum dixit: Accipe plumbũ: & plumbum apud eos est nomen ex nominibus masculus, nominauit enim masculũ, & tacuit nomen fœminę. Et dixit, quod assimilatur plumbo, & fœmina assimilatur plũbo: quia ipsa ex eo, & ipsum ex ea. Deinde dixit secũdò: Accipe azoch, & quod consimilatur azoch: azoch autem est fœmina, nominauit hic fœminam. & tacuit nomen masculi: & dixit, & quod assimilatur azoch, & no-

mina-

minauit hic masculum : quia nominauit illũ in principio sermonis, planè vt desit dubitatio sermonis, & tamen valet hoc verbum ac si dicas: Accipe Adam, & quod asimilatur Adam, nominasti hic Adam, & tacuisti nomen fœminæ seu Euæ, & non nominans eã, quia scis quòd homines qui sunt tui similes in mundo, sciunt quod, illud quòd tibi asimilatur est Eua. Deinde repetis secundò, vt eos minus obscuretur sapienti & intelligenti: ac opinantur multi quod intendas in hoc loco cum dicis, quatuor dixisti, accipe Euã & quod asimilatur Euæ, nominasti hic fœminam quæ est Eua, & tacuisti nomen Adã: quia nominasti ea semel, & ab ipso incepisti, & non potest esse dubium cauillanti. Et illi inceperunt inspicere vnus in alterum, & stupor apprehendit nos super hoc, quòd eis explanaui. Et simile, hinc quòd dixerunt, commisce calidum frigidum: & fiet temperatum nec calidum nec frigidum, & commisce humidum cum sicco, & fiet temperatũ nec hũmidum nec siccum. manifestum hoc dictum est super quatuor, & generantur ex his duo, videlicet masculus & fœmina, masculus est calidus & siccus, fœmina autẽ frigida & humida: quæ quando coniuncta fuerint, iam commixtum est calidum cum frigido, humidum cum sicco: & hoc non est dubium intelligenti. Et sustinet hic intellectus nomen sa-

pientis, quod habeat hunc alium modum quem tibi demonſtraui, de igne & aqua, aere & terra: & eſt alius modus ex præparationibus, & eſt ſicut dictum Ioſeph, Commiſce ignem & aquam, & erunt duo. Commiſce aerem cum terra, & erunt quatuor: deinde fac quatuor vnum, & perueniſti ad illud quod vis, & tunc fiat corpus non corpus, & debile ſuper ignem non debile, & apprehendiſti ſapientiam. Fac ergo ſecundum quod dixit Ioſeph, ſuper eo, & præparator harum rerum à principio vſque ad finem, eſt aqua calida & fixa honorata, & illa eſt quę manifeſtat tincturam in proiectione, & niſi illa eſſet, non eſſet intentio alicuius ſapientis in aliqua radice ſapientiæ. Et ipſa eſt mediatrix intra cōtraria. Eſt ipſa, eſt eadem primum, medium & vltimum. Intellige hoc quod tibi demonſtraui, & ſcito modum verbi, & ipſa manifeſtat tincturam. Talis enim ſolet eſſe improbitas ſapientum & Sophiſma, & fortè ipſi adduxerunt nomen in vno ſenſu, & ſub ea eſt alius. & ego ſpero quòd apparebunt verbis: quia innuit vobis multa de ſecretis illorum & ſophiſmatibus, & Deus tribuet vobis proſperitatem. Si verò apertus fuerit die aliqua ex ſcriptis ſapientū modus alicuius, hic homini non aperietur niſi legenti librum in carmina noſtra. explanaui enim tibi & omnibus fratribus meis, quicquid obſcurauerūt

philosophi pro posse suo, & clamauerũt pro patribus & filijs, & comprehendi in paucis paginis, & ipsi expendunt in multis paginis sepultum tropicis, & magis obscurioribus inuoluunt, quod intelligentia intelligentiã apprehendere nusquam valet. Ego autem vt permaneret memoria meá, priscorum sedi solitarius, considerans libros antiquorũ, & quærens à quibuslibet vobiscum consedentibus scientiã hanc inquirentibus, quos cum alloquerer non intelligebant me: habebant enim præ manibus libros, quæ describunt eis Alkabric Alkakir, id est, species vel res vanas quas noscunt quibus occupantur: & hæ sunt res, quę deterrerent ipsos occupatos, & ipsi incumbunt suis quæstionibus, ac deuiant à veritate ignorantia excœcati. Cum autem vidi te & vultum tuum illic secũ, per illud quod innuit, & exposui ex secunda apprehensione tui intellectus, cõuerti faciem meam ad te, & explanaui tibi ex eo, quòd concluserat scientia mea in pectore meo, vt cognoscas animam scientiæ, & locum secreti, & diuidas inter me & homines erroribus & vanitatibus incumbentibus, eo quòd legisti in libris aliorum, & quod locuti sunt, & adduxerunt ex verbis Sapientum antiquorum, modernorum, & quorum appetuntur. Quorum nullus ausus est exponere literam vnam ex dictis antiquorum philoso

phorum, ſed tamen poſuerunt in libris ſuis ſecundum quòd procurauerunt Sapientes, nec aperuerunt ex illis aliquem ſenſum. Eſt autem opus vt cum ſapiens fui, aperta mihi certa ſunt, & nouerim occulta, & exponam verba ſapientum & perueniam per illam expoſitionem ad veritatem ac manifeſtationẽ eorum poſt manifeſtationem, vt manifeſtaretur ſtudentibus in ea, & aperiatur faſtidientibus, & patiẽtibus, & fugientibus in his, quæ præ manibus habent ex ignorãtia. Sed quando non explanabo aliquod ex eis, erũt libri mei ſicut libri Sapientum, & verba mea verba ſua, velut accepi nomen illorum & mihi attribui, & hoc eſt inconueniens & dedecus illi qui facit ſic. Quæ autem eſt vtilitas legenti meum librum, vt quòd alij occultauerunt, appropinquet intellectui occultorum ſucceſſorum meorum ſecundum omnibus in aperto velatis ſignificationibus intellectui occultorum, & velatum, in hoc ſit apertum & cęlatum. Eſt autem apertum ſtudioſis & ſapientibus ac intelligentibus, quòd niſi fecero, non manifeſtabimus induſtriam noſtram: perconteris, & erunt dicta mea tanquam propoſita ſine adminiſtratione & vtilitate, &c. Scias præterea, quòd multi occupantur in præparatione ſulphurum eorum, & in ſublimatione Arſenicorum eorum aduſtibilium & corruptibilium, ſecundum manifeſtum

nifestum quod audiunt, & nudum quod legunt & cognoscũt illam veritatem ignorantes. Sulphur enim & sulphura, & auripigmẽtum seu auripigmenta, ac zandarich, illa omnia sunt nomina aquæ diuinę, foliatæ, humidæ: cuius dealbatio est præparatio eius per sublimationẽ, quæ est distillatio, donec fiat alba, lucida, in qua nõ sint sordes. Hęc est sublimatio sulphuris & zandarich. Etiam ablutio corporis & reductio aquæ super illud, tam diu donec non remaneat in eo aliquid ex anima, quæ est tinctura, quod non ascendit cum ipso spiritu. cumque acceperis animam, & omnia in ista aqua & nihil remanserit ex ea in corpore, tunc abluisti corpus à sordibus suis. Innuit per hoc totam extractionem totius ab eo, vt liberetur cinis à cinere mundus, in quo non sit pinguedo, quæ prohibeat ipsum ab operatione, redit secundo ad locũ suum. Similiter dictum est, sicut prædixi tibi in corpore & corporibus secundum quod exemplificaui tibi in spiritibus & spiritu, & in anima est vnum corpus partiũ, & tunc dicitur corpora secundum partes, sed prius esse vnum ex vno. Qui autem aliud dixerit, ignorat scientiam: quia scit nec corpus, nec corpora, nec spiritum, nec spiritus, nec animam, nec animas, nec cognoscit lapidem, nec ex quo est, nec percipit ordinem operis aliquo modo, & est causa: Quia ex

qualibet illarum salsatarum incorporatũ est corpus vnum: propter quod dixerunt similiter corpus vnum & corpora, & propter hoc hunc esse ex illis: spiritus & anima multiplici operatione est lapis & non lapis. Hic est lapis quem assimulant sapientes artis lapidi Aquilæ: est enim lapis Aquilæ, lapis cognitus: & est lapis in eius ventre lapis qui mouetur, per quem significauit apud ascendentẽ & cinerem extractum à cinere. Similiter est lapis, in cuius ventre est lapis qui mouetur, quomodo cum soluunt, prodit ex eo aqua sua, quæ erat congelata in eo, & mouetur ascendendo & exaltando ad aera. Significant per hoc spiritum & animam, quæ est in ventre eius: & hic est lapis in cuius ventre est lapis, & remanet fęx ex qua exiuit illud ascendens immobilis: deinde apparet ex ea postea anima eius, & est cinis cineris, quem nominauit Marian congelatum coagulans, aquam eorum in terra eorum: magnificauit hunc cinerem. & hic est fermentum, & fermentum fermenti auri vulgi, & foliorum eorum. Et hoc est fermentum eorum corporũ ad quæ reducuntur ea: & cinis est fermentũ aquæ, quę est aurum illorum, ideoque nominauerũt hunc cinerem Fermentum fermenti, & per hoc ignorant aquam suam, magis ponit: & quod dixit Rosar. si fundetis corpus: Nõ intendit hîc per fusionem ignis, sed

signi-

ſignificat ſolutionem eius, vt fiat argentum viuum ſapientum, & extrahuntur ab eo flores eius. Et hic eſt lapis, de quo dixit Aros regi, Si cognoſcerēt, quantum habent operis, lucrarentur per ipſum multum. Dixit Sapiens, Accipite res animarum ſuis, & exaltate eos ad altiora loca, & metite eas cacumine montium ſuorum, & reducite eas ad radices ſuas: & hæc ſunt ſua verba manifeſta, in quibus non eſt inuidia nec obſcuritas, veruntamen non nominauit res quæ ſint: per montes autem ſignificauit cucurbitas, & per cacumina montium alembica. Metere autem ſecũdum ſimilitudinem, eſt recipere aquam illarum per alembicum in recipiente. Reducere verò ſuper radices eſt ſuper hoc, à quo prodeunt. Et nominauit cucurbitas montes, quia in montibus inuenitur Sol & Luna: ſic etiam in his montibus, qui ſunt cucurbitæ, generantur Sol & Luna eorum, & in ipſis ſit, & illę ſunt minores foliorum & auri eorum, & in ipſis manifeſtat eius pręparationem: & hoc totum eſt ad ſimilitudinem, & eſt mirabilis & pulchra ſimilitudo, nec vult per montes homines, nec intendit per altiora loca capita hominum, nec quod de ipſis metitur, ſunt capilli, ſicut dixerunt quidam gloſſatorum, & laborauerunt in capillis, & conſumpſerũt pecuniam ſuam, & dies ſuos in inquiſitione vanitatis, ſed ſapientia eſt di-

gnior etiam, nobilior & altior, quàm illud quod opinati sunt, & perueniunt homines per hoc ad vanitates. Et sunt qui dixerunt, quòd ars hæc, est ex ouis, & capillis virginis, ac vrina & sanguine, felle & spermate, & a- lijs talibus, & ex mineralibus diminutis, cō- bustibilibus, corruptibilibus, & ad nihilum venientibus. Falsum dicunt, cum quidam ex infirmitate rationis suæ fecerunt ex virgine & vrina, quod absit à sapientia Dei gloriosi & sublimis, vnde attexerūt ignorantes in fu niculis. ignorans ignoranter ferit coloqui- tidam, & sperat inde mel comedere: sed quando quod separauerat non viderit, redit ad cogitationē suā, & extendit eam & dicit, hoc est ex infortunio. Et si diceretur sibi, ouis pepit homines, aut grana tritici fructifi cant galbanos, aut palma portauit mala gra- nata, aut volatilia pariunt pisces, responde- ret, falsum dicis: non generant res nisi simi- lia, aut fructificāt res, nisi fructus suos. Nam omnia ista prædicta designant aquam eorū: & aqua eorum est fermentum corporum: & corpora sunt terra eorum, etiam pōstquam denigrantur ista per præparationem ignis. Vocant ipsum nomine ignis nigri, sicut in denigratione secunda, Carbonem montis & picem, antimonium, Alkali, & salem Alka li, & Markasitam, Magnesiam, & argentum viuum extractum de Cambar, & cinerē suū

&

& calcem, & vitrum, & aquam mũdam, quæ mundata est à tenebris, & à materia nigredinis. Ars Astronomiæ & Physices legentibus patens est. Ars verò nostra non nisi à sapientibus sciri potest. Qui igitur non liquefacit, & coagulat, multipliciter errat. Denigrate igitur terram, & ab ea separate eius animam & aquá. Postea dealbate & inuenietis quod quæritis. Dicitur vniuersaliter, quòd qui terram denigrat, & album ignem dissoluit, donec fiat sicut gladius denudatus: & qui de albato rei animam induxit, totum: quia in rapido igne figit. & postquam liquefactum fuerit, fœlix dici merebitur, & super mundi circulos exaltabitur. Explicit, & qui sciat, sciat quæ dixi, & cætera.

SECVNDVS AD *EVTHICIAM.*

SPECVLARE figuras initio libri nominũ, & meditare quare hîc posui. nihil enim eorum posui, nisi ad eorum quibus eget comparatio. Ista est secunda expositionis epistola nominum alienorũ Rosini ad Euthiciam, & est per quæstiones & responsiones. Illa enim ait, Quid est sulphur incombustibile? Respondet, Est illud quod aduersus ignem pugnat, & ipsum sust

huit, & argenti viui Cambar, id est, humiditatem suscepit. Quare philosophus sulphur incombustibile scilicet nuncupauit. Quid est Cambar? aqua mixtum à permanenti, nã priusquam permixtum & coniunctum adnersus: Narra igitur mihi, quare dixit Hermes in libro suo omnium bonorũ Clauem vel philosophorum librum nuncupauit? Respondet, Eo quòd qui inspicit in lib. Hermetis, vbi climata descripsit, terras, regiões, montes, metalla, spiritus, aquas, pulueres & eorum sapores: aquas, & eorum vires, artis compositionem, his intulit, & alia inutilia interposuit, scientib. ea ab arte discutere, hanc maximam scientiam agnouit, veras naturas aquarum, virtutes homines ignorauerunt, & ea quæ in eis sunt optabilia. Ideoque inquit omnium bonorum Clauem esse. Et verum quidem est. Illa dixit. Quare vocant vaporem spiritum & animam esse? Respondit, Scito quòd Bilonius ante alios dixit, Spiritum humidi esse nigri, ventris immaculatũ, & homini comparauit. dixit enim hominem esse humiditatem, sicut & spiritum, similiter hoc opus, quod philosophi celauerunt, est vaporis arcanũ, & aqua, id est, spiritus. Sublimatio est extractio cineris, à cinere vapor enim non vertitur: & non dixit vapor, quousque spiritum in ipsum ingrediatur tingẽs & tortis. Huc aduersus ignem bellator, qui

ex fortiſsimo extractus eſt. Et illa quidem ſignificat: Hermes enim dixit, Ponite ſſ. in pecia ſpiſſa, & pone eas ad coquendum in igne. Reſpondet. Notandum quod philoſophus humorũ materiæ nuncupauit. ſ. id eſt, Spiritum extractum, & vas petiam, & naturam ſpecies, eo quòd natam germinet & floret, & ex ea vena illum exit: ergo prima, ſ. ſignificat ſpecies, ſecunda, ſ. ſignificat ſpiritus. Quare Democritus ait. In humiditate ablue, & ablue humiditatem quouſque eius nigredo ingrediatur. Ad quid philoſophi pecuniæ nigredinem illam nigredinem vocát, nulli vero veſtrum auis vultũ. Illa dixit: Diuerſitas nominum errare me facit. Reſpondet: Ne cogat te errare quod vides, miſce ſic cum humido, quouſque anima ſpiritum, ſcilicet conceptum deſiccat, & ſugat in ſuo vẽtre: quia anima à ſpiritu exiuit, & anima à ſpiritu viuit. Si igitur velis Euthicia ea quę tibi narraui certificare, accipe alumẽ marinũ, id eſt, Spiritum humidum: deſicca, id eſt, in puluerem ſublima, putrefac, vt modo liberetur à fęcibus, & abluta humiditate, ſcilicet ſupplete aquoſa, tenue eſt, id eſt ſubtile: exinde terram extrahis, id eſt, fige, & caue ignem in regimine aquæ. namque inimicus eſt, quouſque ſibi ipſis placabiles fiant, ſcilicet per fixationem. Et ſcias quod ſi ignem & aquam facias eſſe concordes, id eſt ſpiritum volabi-

lem fixum feceris, ſcilicet mare humidum opus tuum Deo fauente emendatur. Et ſcito quòd non comburitur ſimul ſapulo, verùm paulatim, id eſt, non figitur ſimul totum vno regimine. Et quid quod dicit cõburitur? id eſt, figatur ipſum, in humorem occultetur: nam cum figitur, humor occultatur, id eſt, ſpiritus quouſque fumat totum & ſimul incidat, id eſt fixum fuerit: & quanto magis coquitur, tanto magis inſpiſſatur, ſcilicet continens & contentum, quouſque inde vnum fiant, quæ ſunt noſtrum æs. Amplius autem oportet prioris decoctionis ignem leuem eſſe: hoc eſt in primo, quádo volatile adhuc totum eſt, quouſque igne vtatur, & implacabilis fiat. Deinde ignem paulatim augmenta: quia quanto plus decoquitur. tanto plus figitur, &c. Et illa. Patefac igitur quod Syrnas philoſophus ait, quod res eſt vna in qua ſit totum quod operaturũ eſt: quod niſi inſit, nihil inueniatis. Reſpondet. Iam tibi demonſtraui, quod qui in hanc artem ingreditur, nihil adinquirit, quàm res in aurum vertere, tu aurum niſi aurum in aurum ponas, id eſt fermentum præparatum, & in lapidem philoſophorum poſitum, nihil habes ex eo quod à Paulo multum exit. Et illa. Si mundi habitatores hæc ſcirent, eorum aurum vtiq; multiplicaretur. Reſpondet. Ecce tibi notificaui. Et illa. nihil mihi tũ ꝓfuit. Reſpõdet,
propter

propter tuam ignorantiam & insipientiam, huius regem qualiter proxima immiscentur apta, non inconuenientia. Et illa: Cur aerem philosophus narrat complexionem? Respondet. hoc ad compositionis comparationem posuerunt. Et illa, Qualiter hæc descripserunt? Respōdet: Nisi duobus tenuissimis humidis cōtinens fuerit aliquid quod ea placabalia faciat, pereunt, & ignem fugiunt, & coctionem sustinere nequeunt: & nisi decoctionem sustinuerint, nihil ex eis vtile procedit, eo quod siccitas humiditatem diligit, & calor frigus. Similiter Lunę & Stellarum splendor ex Solis est lumine, maximè verò, & propriè Lunæ, quæ magis ex Solis lumine sumit: quare nocte lumen eius multiplicatum est. Similiter omnia ex radice sumunt vires. Et illa. Expone igitur mihi quid sit hîc miles victor duorum roboratus, multi pręcij & intentissimi roboris. Respondet: Ille est perforans corpora. Et illa. Qualiter corpora perforat? Respondet: Erat enim corpus, deinde illum limatio in animā vertit, cum cæteris animalibus: quare velociter corpora perforat cum ei obuiat: & est albus apparitione, rubeus experimento. Et illa: Qualiter fit rubeus? Respondet: Iam tibi significaui eum esse marem qui elicus lunam duxit in vxorem, quam nonnulli putant aurum esse prætiosissimæ connexionis, cuius

congelatum nunquam diſſoluitur, neq; veſtigia delētur, quod Deus ſanctis philoſophicis & electis largitus eſt. Scito quod natura cepit comparē vt inimicum. Et illa, Quid eſt natura quoq; extraneum. Reſpōdet: Natura eſt venenū. Et illa, Quæ propinquitas eſt inter ea? Reſpōdet, Dimitte, ne quęras à me eorum propinquitatē, verum huius rei perfectionem. Si quid huius rei interponis erras. Et illa, Neceſſe eſt vt dicas. Reſpondet, propinquitas in terra exiſtens eſt, quod ſulphur putrefactum fortiſsimum eſt, & aduerſus ignem pugnans, quod continet & continetur: ex his namq; coniunctis color precioſiſ. exit, & nunquam poteſt ſulphur quod naturaliter fugit poſtea fugere. At illa, Quare hoc? Reſpondet, Eo quod perforauit eū anima ſimiliter & perforauit & mixta eſt animę tinctura corpori, & corpus animā continuit & naturale fugere prohibuit. Et illa, Expone igitur mihi Roſine dicta tua, ſcilicet quod artis auri arcanum ſit ex maſculo & fœmina: maſculi autē diſpoſitionē nobis in plumbū demonſtraſti, fœminæ verò diſpoſitionē in Auripigmento nobis dicturus es. Reſpōdet Etiam accipe Zandarich, & plumbo miſce, tunc fœmina Maſculi vim recipiens lętatur, eo quod fœmina maſculo roboratur, maſculus verò, tātum animā ſumit, & dominā vertit. cum igitur ea cōmiſceas, in vaſculo pone

vitreo

vitreo & Ethelie tere & aceto, & coque per dies ſeptem ac arcanũ ne fumiget cuſtodi, & dimitte quouſque alteretur. Et illa, Expone igitur mihi quid boricis maximam vim habet cum cibatur & deſiccatur: iam vtique dixiſti nummoſum quouſque in puluerem vertatur, & imbue aceto, & coque quouſque acetum deficiat per &c. His peractis inuenies ipſum coruſcantem marmoribus ſimilem: tũc congela & coque quouſq; boricis tota vis diruatur. At illa, fortè hoc eſt, quod philoſophus ait, quod cum bene diruitur, maximum exinde fit arcanum. Reſpondet, Etiam illud eſt quod Democritus ait, in plumbo coque ipſum, quouſq; rubeũ fiat, & pone ei deſuper de coagulo: ipſum diminuit, trituratur vel augmentat, eo quod ☾ poſt 123. dies diminuitur & in 2 augmentatur. Hic igitur eſt initium & finis. Et illa. Expone igitur quod dixiſti mihi. Reſpondit. Ecce tibi modum in ferro deſcripſi, Accipe ergo ipſum, & duc in lanimas ac acerrimũ acetum operare quouſq; laminę confringũtur, & totum ferrum incinerẽ vertatur. Item notandum quòd hoc eorum ferrum viribus eſt duorũ, maſculi vtiq; & fœminę, cui maxima vis eſt: nec reor philoſophũ ferrũ voluiſſe, verum rẽ ferrũ nuncupauit. idẽ namq; ait, Noli ponere de opere tuo, niſi de hoc ferro; ſecundũ autẽ tuũ nõ dirigis propoſitũ, quod

eſt ferrũ, Et illa, Notũ ſit quòd philoſophus Borinem plumbum nuncupauit, eius autem incenditur albedo, & ſic lapis frangibilis lapis dicitur Abelis, qui commiſcetur aceto & fit lapis, eo quod opus noſtrũ eſt, & in eo eſt maſculi vis & fœminæ. Sequitur calcinatio corporis. augmenta ergo eius ignem, quouſq; totum diruatur, & eius ſtrepitus auferatur, & fuit ſpiritualis, & miſce ſulphur incombuſtibile, & coque per dies quouſq; are fiat, & humor conſumetur, & poſtea deſeruit eſſe corpus: ipſum cũ aceto imbue, & fiet iccir. rurſum imbue & coquę, & vaſis os claude ne acetum conſumetur, & coquæ per cẽtum quinquaginta dies, & inuenies iam peractum. quid in eo eſt, mas & fœmina, alia vis. Item illas partes per ſe dealbant, eo quod altera eſt anima, altera corpus: & anima cum corpore incarceratur. ab eo in corpus vertitur, & cum moritur fit ſpiritualis, & anima vocatur ſtamnum quod ſic fit ſpirituale, tum cum corpore moritur: cum autem fit ſpirituale, & imbuitione & decoctione regitur, tingit nummum & vertit in ſolem. Et illa, Expone quod dixiſti: quia niſi candidetis rubeum minimè facietis. Reſpondet. Libenter: duæ namq; ſunt naturæ rubea & candida, rubeum igitur dealba, & album in rubeum verte, Hic lapis multis modis fit, nonnulli tamen eorum vires eius

ignorant

ignorant, qui operantur hunc lapidem, inſpicere cum ea quę ex mortuis extrahuntur metallis, quæ quidam philoſophi Cor ſolis nuncupant. Et illa. Quid eſt Cor ſolis? Reſpondit. puluis. Et quid eſt puluis continens & contentum? Et quid eſt cõtentum? Reſpondit, Lapis qui non eſt lapis, quod prius à me quæſiuiſti. Et illa, Quis eſt maſculus ex eis? Reſpondit. Rubeum. Et illa, Quis fœmina? Terra nigra. Et illa, Faciunt ne illa, vt alijs non indigeam? Reſpondit. Oportet te habere emendationem. Et illa, Qua indiget emendatione? Reſpondit. Continente, Et illa: Quid eorum eſt fortius? Reſpondit. Lapis qui non eſt lapis, fortior eſt altero inimico: rubrum verò eſt fortius illo, quod ſua fortitudine ſocios roborauit. Et illa, Quid eſt continens? Reſpondit. Illud fugans eſt, quod ſuos ſocios fugientes facit. Et illa, Qualiter eos fugientes facit? Reſpondit, cum eos in ſpiritus vertit terrenis ab eis ſeperatis. Et illa, Qui colores ſunt his ſupereminentes in corpore? Reſpondit. Albedo. Et illa. Vnde venit illa Albedo? Reſpondit, Non ex vna parte tantummodo ſcilicet ſuplete, reiteratione, verùm ex pluribus. Et illa: Forte ipſa eſt, quæ aurum in nummos vertit, quia operis emẽdatio eſt albedo. Reſpondit, Hoc eſt eius initium & non perfectio. Et illa, Amplius adde mihi

describendo, Respondet. Est lapis in se gloriam habens & colorem. Et illa. Vnde venit eius color? Respondit, Ex eius intensissima amaritudine. Et illa. Vnde venit eius amaritudo & intensio? Respondit. Ex eius metalli impuritate. Et illa. Nunquam eius color rubeus supereminet? Respondit. Etiam. Et illa, nunquam, etiam & igne calidior? Respondit, Ignis ad respectum illius est tanquam aqua ad respectum ignis. Et illa, Igne ne est fortior? Respondet, non. Et illa, Quare ergo asseris eum igne esse fortiorem? Respōdet: Eo quod ignibus sibi ipsis obuiantibus alter alterum comedit. Et illa. Vis eius hæc æstus patens hominibus? Respondet, non. Et illa. Quare ergo ipsum ignis roborauit? Respondit, eo quod anima ignis in anima eius occultatur. Et illa. Hic igitur lapis spiritualis est, Respondit, non nosti hoc, quia spirituale spirituale roborat, cū eius sordes, & eius superfluitates comedit & separat ex eo? Quod dixit ignem eum roborare, Pone igitur augmentum mihi notum. Respondit, libenter, Nonne vides qualiter Petroleū si manibus tangatur non comburit, si verò igne tangitur, nihil tangit quin comburatur ipsum. Et illa. Lapis igitur qui videtur non comburit nisi igne? Respondit. Etiam quemadmodum Petroleū, nisi igne.

Et

Et illa, hic ne lapis omnia cõburit? Respondit: Non, in ea etiam plures sunt vniuersales & naturales vtilitates, quarum maxima est in hac arte. Et illa, Expone mihi quid hæc terrena fugientia vertit. Respondit, Illud est vapor. & quid est vapor nisi minimum eo quod ignem equestrauit, ne flores comederet à suis fructib. quos practica fructura priuauit & asperitate superante eorum colores decorauit? Et illa. Quomodo factum est? Respondit: Eo quod secum mansit, cuius vires non comedit. Et illa, Comedit ignis aliquid ex ea? Respondit: etiam comedit eius sordes & immũditiem, in eo existentem. Et illa. Quæ immũditia erat in eo? Respondit, Qua homines ipsum vilipendunt. Et illa, Cur ipsum vilipendunt? Respondit, Eo quod eius tincturam perficientem ab immunditia eius sibi nocentem sequestrare nequiuerunt, sed eius, quod in eo est vtile acceptio, & noxij expulsio, eos fugauerunt homines, etiã ipsum tegunt, nec vsq; modis, nemo tamen perficit tegenti, nisi eius immũditiẽ ab vtilitate sequestraret, & vnicus est definitione, compositione verò minimè, Et ideo factus est vnicus, eo quod natura in se se rerum coadunat. & factus est vnicus, quia in fine prioris operis coniunguntur, & fiunt vnũ, quę nomina & hoc vnicũ emendat sublime, illud quod sua bona dedit sua prodi-

galitate, & optat commixtionem sui vaporis magno desiderio, & optare ipsum fecit sulphuris sulphuri obuiatio, Et. Illa, Nonne illa sulphura sulphuribus continentur? Respondit, etiam. Quid illud est, natura natura lætatur, & natura naturam superat? Respondet. Iam ipsum totum habes, & peractum est tibi quod demonstraui per hęc verba natura natura gaudet, & natura natura continetur, totum his breuibus verbis philosophus rationẽ habentib. opus peregit. Vbi reiterat dicta, in prima compositione moritur & dirimitur, & eius color in nigredinem vertitur. & dicit ibi, quod nullus est lapis, qui generetur in arte, nisi hic, quem philosophi ex rebus suis composuerunt. Ecce potentes lapides, colores demonstraui, quod videtur tibi sufficiens & dixit, cauete ne tingens anima vos fugiat: quia debet misceri corpus. Et dicit, & bene tum regimen ipsius coapta, & ignis quantitates in altera compositione. & dicit, anima, & Cor sufflatur colla auri, fermẽtum auri, semen auri, & flos auri est, aqua sulphuris per ethel à cinere extracta, & cũ anima corpori miscetur, fugere nequaquam poterit, & cum à sua transmutabitur natura corpus fiet. Et tunc hoc intellige, cum dicitur: Vertit corpora in corpora & incorporea, per hoc non qua idem intellectus est, & hoc non initio erit, sed in fine erit. incor-

pora

pora corpora fiunt per aquã per quam mundificantur, & etiam corpus ſpiſsitudine priuãt. Et illa: Nihil inuenimus agere vt ignis, excepto eo quòd ſit ex aqua ſulphuris, & vocatur Falla, & noſtrũ eſt fortius omni igne. Item de lapidibus hæc res prout ignis agit & operatur, & nihil ea melius: quare Maria venenum ignis rem ipſam nuncupauit, Et illa. Hæc igitur res nomine corpore carentes, poſt hæc corpora fiunt, in principio intelligo. & dicit: Eorum autem omnium rerum à me deſcriptarum, quas nondum vidiſtis, titulus vtiq; ſulphuris eſt. Omnia quoq; alba deſcripta, ſicut aqua ſulphuris & magneſię compoſitæ dealbatio fit ſulphuris albo, & albo compoſito, cum dealbatum fuerunt hæc nomina compræhendit. & ſcito quod acetum aqua & omnis humor, quam philoſophi nuncupauerunt diſſoluendi vim habet, liquefacere verò ne quid, ſed tinctura & plumbum aeris liquefacit & congelat. Reſpondit. Eo quod in hac aqua multa ſunt coadunata, quæ ad corpus liquefaciendum, & ad perfectionem perueniendum, ſi bene regis, eam aquam roborant. Et illa. Ergo expone mihi quæ dixiſti, quod ex omni ſuppoſita re, cuius rei homines conantur inuenire, perficiunt & emendationem, quouſq; perficiat fit opus: & per ipſum. Reſpõdit Tu quęris ea de quibus ſperabam philoſophorum

dicta tibi satisfacere, tibi tamen à me quærẽti exemplũ positurus sum. Ad æris plumbũ faciendũ omnimode, quod nequaquã à me quærere proposuisti. Et illa, nõ quęsiui, quia omnia ex eo oportet fieri & per ipsum, volo tamẽ vt posteris exemplũ sit: dic ergo potius Respondet, In principio tibi ex lignis, artifices enim in ligno vel in lapide fissuram inuenientes ex puluere illius ligni aliquid accipiunt, & collæ miscent, ac exinde illam fissuram implent vel lapidem, & fit eius color sibi similis, ita quod nemo videns ipsum abhorreat. Carbumuta verò hominibus eueniẽtia probi medentur philosophi carnem capiẽtes & sanguinem, vel stercus hominis, quibus illa medẽtur & curant. Cæterùm nauium possessores suarũ nauiũ tigna earũ regũt gumma lapidũ, & lapidarij cum in vnoquoq; lapide foramẽ inueniũt, illius lapidis farina cum colla illud implent, tunc fit sibi simile. Item similiter molendinarij sua regunt molendina: accipiunt enim aliquantũ de lapide molendini, & terunt, & colla conficiũt, deinde ei cõiungunt. similiter quẽlibet lapidẽ regẽtes ex eo aliquantũ terũt & collę miscent similẽ habenti colorẽ. Similiter vasa figuli componentes, cum quædã vasa eis franguntur, terunt igitur figuli fractiones, & collę miscẽt, deinde solidant. similiter omne opus existens in terra ex ea colla & per ipsum fit,

ac

ac in nostro opere oportet eos qui plumbũ æris regunt, terere & collæ miscere, quæ plũbo æris conuenit, deinde accipiunt florem æris cui simile quid conantur tingere. Ego autem volo exempla tibi multiplicare: Inspice satores qui seminant, quicquid eis ex.* Et illa: Quem cum de aqua viua interrogassem te de proprio, & epistolá mihi scripsisti non parum obscuram, volo à te quærere ea quæ intellectus meus penetrare nequit. Respõdit, Quęre de quolibet. Et illa, Quare philosophi artem ponentes operum, opus tincturæ nobis eam nuncupant? Respondit, vt vulgus seducant, ac magis errare faciant. Et illa, Quid dixerunt, pone in aceto laminã ex duobus existentem corporibus? Respõdit, hoc dictum est pro laminis, nec vllo ab eis nuncupato, Iccir namque significat Democritus autem ait, in arte auri, quod dragantũ solum vertit aurũ in rubiginem. Et illa, Cur ergo Ebur & lapides narrant, ac ossa? Respõdit, Iam didicisti quod super hoc respondi: notum habeas, quòd aqua viua fictum nomen est: venenum eorum, quod est aqua sulphuris, eò quod aqua eorũ cũ illa coquitur cum corpore corpus penetrat: quare ipsum venenum nũcupant, eo quod ineat per corpus philosophorũ, vt venenum per corpus hominum. Marian autem hanc aquam narrans ait, Congelate terram aqua graui, hoc

autem ſit in prima compoſitione. Dico autem tibi, quòd aqua ſulphuris eſt aqua viua à plumbo æris extracta, quæ omnia liquefacit & congelat. Primo namque omnia decoctione diſpoſuit, deinde congelat, alieno non ingrediente ei. Et ſcitote quòd hæc aqua continet omnem tincturam ſibi mixtam. Similiter illa gumma, noſtra eſto aqua viua. Et illa. Hæc aqua viua eſt ne vnica? Reſpondit: Nõ, Ideoq; in omni opere ipſam tincturam nominamus, videlicet inter lignorum communium, eburis oſsium, cutis, pili & figuli: his enim omnibus illam viuam nuncupamus aquam, eo quod vbicũq; ponatur ingreditur, perforat & mundificat. Et nomina ei diuerſa poſtquam compoſita eſt de ſuis ſpeciebus, & decocta impoſuerunt, & vocatur gumma. Accipite gumma ſpinarum & Amigdalarum, & intro vrinæ lactis ac herba maximè in qua nihil aliud quam crocus eſt ſublimis, eam miſcete. Non ne vides qualiter Hermes gratia trinus teſtatus eſt, gummá eſſe compoſitionum: eius namque compoſitio eſt: & prius opus per agentes, eam cuſtodiunt: cum verò libet ei tincturam miſcent, & exinde propoſitum operantur. Et ſcito quod ſpiritum Lunæ, & omne album ex plumbo æris componitur ex ſpeciebus (ſpiritibus) miſcetur, deinde regitur, & exinde tinctura extrahit, quæ eſt

eſt lapis nitidus macula carens, quo nihil eſt fortius:& ſuis ſpeciebus (ſpiritibus). Ait Agadamon: Nolite Chymiæ noſtræ plura imponere ne extinguatur. Iam igitur ſignificaui artem gummæ per ſe exiſtere ſigillatim, & eam eſſe compoſitam, eiuſq; confectionem oportet ſigillatim fieri. Ideoq; tibi ſignificaui, quòd ipſi fortè ipſam cuſtodiunt regimine peracto priore: cum verò ea opus habent, eam ſcilicet continentem, miſcent tincturæ. id eſt, contentum eius cui volunt ſimile quid agere. Et ſcito ſimiliter, niſi gumma humori miſceatur, comburit & comburitur, ideoque priſci philoſophi eam humori leuiter coqui iuſſerunt: quouſque leuiter ex inde anima cingens operi noſtro conueniens extrahatur. Et ſcito quod ipſe vniuſcuiuſq; lactis terræ, ac cuiuslibet albæ creaturæ nomine, ipſum nuncupauerunt humorem. Principio autem tibi, vt cùm eam coquis, ponas cum Lamina humorem, quantum eam cooperit, & coque leuiter, quemadmodum philoſophi tibi iuſſerunt, quouſque eam facias gummam peractam incombuſtam & inuiolatam. Fella eſt fictum nomen aquæ Sulphuris, aquæ verò ſulphuris, eſt ſimiliter fictum nomen: qui poteſt his fellib. per quadraginta dies corpus putreſcere, quouſque coquendo alteratur, facit venenum tingens, quod nunquam de-

letur, facite venenum fellibus florem, & sciote quod si ignem facias intensiorem herbarum combures flores. flores coque aqua maris, ne solis calore comburantur. Si autem partem coquas indelebiles flores fiũt. Et scito quòd mare nostrum rubeum omniũm marium est tingentius, & quod venenũ cũ coquitur & putrescit ac tingit, omne corpus perforat, quod philosophi omnes lapidis nomine nuncupant Iacinthi, Smaragdi, mechæ & terra. Hoc igitur frater arcanum ex gumma fit philosophorum, & non est ex venis prout putasti. Iam frater tibi demonstraui gummam lapidis & elementa habentis, quorum colores diuersi sunt: qui quanto magis coadunantur & reguntur, tãto magis in vnum vertuntur colorẽ, quem philosophus omni nomine nominauit. Recipe ex in mari existentium omnium cœli volatilium, & omnis terræ lapibus. Et illa. Expone igitur mihi quod dixit, Sputum Lunæ, & gumma sunt compositum. Respon. Hoc à sapientibus nouimus cum dicunt: Accipe spiritum lunæ ac gummam, ac simul liquefacite: postquam autem liquefiunt, non iusserunt nos rubra facere, verùm eorum flores extrahere asserunt. etiá eam liquefiunt apud coniunctionẽ ipsam, sunt arcus aquæ coloribus pulchriora, & omnẽ continent colorem eis illatũ. Cum enim coadunantur, fit vnus

eorum

eorũ color. Suſcipe qđ Democritus poſuit in epiſtola quarta: in ea nãq; terrã ſulphuris aquã poſuit, quæ ex æris plũbo extrahitur. Aſſerit etiã quod nihil fit niſi ex ipſa. Sputũ igitur Lunæ & gũma cõpoſita ſunt. Et illa, Nõnulli quidẽ dicũt qđ oportet res accipere coctas. Reſpõde eis q hoc dicũt, Cur igitur philoſoph. non inquit in ſuo ope, accipere argen. viuũ rubeũ & in corpore Magneſiæ cõgela, magneſię inquã rubeæ? Et illa, Verũ dixiſti & optimẽ. Reſponde nõnne vides qualiter ait, Accipe argen. viu. & in corpore Magneſiæ congela? Et illa: Verum dixiſti & optime. Reſpõdit: Nõ ne vides qualiter ait, Accipe arg. viu. & ei corpore Mgneſiæ congela? Illa autẽ magis nouit quid dixit, & quod agere ſe oportet. omnia tibi expoſui, & qđ in vno loco cauſa inuidię celaui via metus, in alio loco huius epiſtolæ tibi expoſui, & nihil dimiſi obſcurũ, & qud ipſis ſignificãt nominib. patefeci, ita vt hoc arcanũ nõ inſipientib. patefiat. Et illa: Expone igitur mihi, Cur philoſophus poſtquã nummũ aureũ nominaret, æs nũcupauit? Reſpõdet, vt ſcias quod æs apud ſe eſt rubeũ, & nũmus & aurũ. Igitur apud ſe eſt aurũ, nec fœmina. Reſpondendum non, ſed nomen fictum. Et illa: Nummus igitur quid? Reſpondet: Non eſt nummus niſi ficto nomine. Et illa: Æs igitur? Reſpõdet: eſt æs verum cũ dealbatur, & fit rubeum. philoſophus namq; cum deal

batum eſt, & cum rubificatum eſt, aurum ipſum dixit. hoc autem æs quamplurimi ignorant: qui verò ipſum nouerit, machinatur in regendo, quouſq; confectionis colorem exinde in Iccir operetur, & auri nunquam colorem in Iccir auro & nummo miſcetur. Et illa, Expone igitur mihi quod dixiſti, quòd philoſophi duos modos in libris ſuis poſuerunt: Vnum verum, Alterum verò falſum, Reſpondet: Notandum quod ad verũ deſcribendum, nunquá verbum vnius poſuerũt, quin plurima cum eo falſa ponerent, & ſimulatis nominibus ipſum transfigurarent: quare neminem inuenimus merum verbum poſuiſſe à falſo denudatum, excepto hoc cum inquit, Scitote quod nulla tinctura fit vnquá niſi ex rubeo lapide. Cæteri autem philoſophi hũc lapidem diſsimulauerunt nummũ, paucos eum liuidum, rubeum, colorem pomorum, coloratũ floris, viridem, citrinũ, croceũ, & nigrũ, & omnibus nortificarũt coloribus. Et illa, Quam ſtudioſius hũc lapidẽ celauerũt? Reſpõd. ipſe eſt clauis operis. Terrá autẽ celauerunt multiplicatione nominũ, ſicut & lapidẽ, inquientes eſſe arená, eo quod ipſa eſt, qua colores ex ſuis extrahuntur elementis. Optimum æs apud nos eſt, rei & qui noſcit æs rei inſua anguſtia moritur. Abſconde igitur ipſum ſimiliter, ſi queas, & ſcito, quod forte melius eo quod in venis ſuis exigerit,

exigerit. Et inſpice Fella auro mixta & minus ipſa, namque quę tuę compoſitionis perfectio ſit, rem tibi demonſtrat. Et ſcito quòd niſi aliquantum ſit huius naturæ, in vnoquoq; Felle quo huiuſmodi ęs in terra vtũtur, nõ habebit robuſtum ſplendorem, nec permanentem. Oportet te igitur in vnaquaq; compoſitione exinde habere quod ipſum decoquit. Et ſcito, quamuis roborare oportet te argentum viuum, accipere, & cum ſulphure coquere: & ſi vis, pone de ipſo in vitreũ vaſculum, fluet, abſorbet. Statim autẽ tibi narraturus ſum, in proprio loco qualiter abſemet operatur. Miſce igitur abſemir arg. viu. & ſulphur (magnum enim quid operatur, & potiſsimum ſi argentum viuũ de ſtanno fuerit) tunc primum argentum viuum ſecundũ arg. viuum cenſetur. Et ſcito, quòd Mors mathe non fuit ex Ioue. Nemo igitur ſapiens iactat ſe ſcire plumbum æris, colorem æris & ſcutum, quæ non alteratur, nec diſſoluitur, nec variatur. Hoc igitur eſt quòd Maria air, Congelate lac fici in gummum. Coagulatur enim prout coagulum lacte roſarum: & putreſcit per plures dies, nec te tædeat. Et ſcito quòd res quæ dealbantur æs, intrinſecus, & extrinſecus ſunt, quæ ipſum tingunt intrinſecus & extrinſecus: quare ſcilicet deſcripſimus in venerabilibus libris noſtris, de primo ad Sarrantanta, & alijs nihil aliud niſi ve

rum posuimus. Et illa: Igitur expone mihi quòd dixisti, neminem philosophorum inuenisse, qui eleuatũ in affirmatione vno nomine nuncupauit. Resp. Nunc & hoc ipsum dico, æs tamen corpus magnesiæ argentum viu. ipsum vocant. Et illa, in hoc igitur est verum? Respondet minimè. Et illa. Quare? Respondet. eo quòd ista nomina sumpta sunt, ab his qui in eo composita sunt speciebus, eo quòd arg. viu. non fit, nisi ex corporibus liquefactis. Ideoq; Democritus ait, Cambar & arg. viu. ex corporibus extractum. Et illa: Expone mihi aquam sulphuris mũdam, quę est omnia. Respondet, Iam tibi notificaui, quòd si aquam sulphuris aptè opereris aurũ exinde facies, aurum inquam purpureum, quòd est intẽtionis perfectio. Et illa: Quid igitur philosophus ait, quodlibet corpus dissoluere, & omne corpus tingere? Resp. Aqua sulphuris munda, quòd tingens est & tinctura. Et illa, Qualiter tingitur? Respon, Tingitur in putrefactione. Quomodo autẽ tingit? ait, coque ipsam in igne stercoris. Tingens igitur & tinctum per ipsam fit, in qua est tinctura cuiuslibet corporis. Certum igitur habeas, quòd nulla tinctura fit vnquam, nisi per aquam sulphuris mundetur.

FINIS.

ROSINI AD SARRATANTAM EPISCOPVM.

ENERANDE pater, aures inclina & intellige dicta mea, ſcilicet quod materia omnium metallorum, eſt arg. viuum decoctum, & imperfectum in ventre terrę, calore ſulphureo decoquẽte, & ſecundum veritatem ſulphuream in terra diuerſa procreantur Metalla, cum ſit ęorũ primordialis materia vna, & eandem naturaliter, ſola actione, videlicet, maiori & minori, adueniente, vel non adueniente cum temperantia: & in hoc omnes philoſophi concordant. Et hoc demonſtrabo tibi: quia omnis res eſt & fit ex eo, in quod reſoluitur, vt glacies cum mutatur, mediante calore in aquã mutatur, ergo prius fuit aqua: ſed omnia metalla vertuntur in aquã arg. vi. ergo prius fuerunt arg. viuum. modum autem quærendi, eos in arg. viu. inferius demonſtrabo. Hoc poſito ſoluitur, opinio eorum qui dixerunt, ſpecies metallorum tranſmutari non poſſe, verum eſt vt ipſi dicunt, niſi primo reducantur ad eorum primam materiam. Reductio

verô eorum in primam materiam est facilis, ergo transmutatio etiam posſibilis. Patet hoc. nam omne crescens vel nascens multiplicatur, vt patet in hominibus, animalibus, arboribus: quia sicut ex vno grano mille grana procurantur, & de vna arbore infinita ꝓcedunt, & diuersę fiunt arbores, etiam sic mineralia multiplicantur cum in terra nascuntur.

Ex prædictis patet subtili intuitu, philosophũ verum dixisse in suis verbis obscuris, licet autem dicat, quòd lapis noster est ex quatuor elementis, & ipsum elemento comparant, vt postea ostendetur. Qualiter autem ibi quatuor elementa sunt, dixerunt quòd lapis noster est ex corpore anima & spiritu, & verum dixerunt. nam corpus imperfectum comparant corpori perfecto: quia est infernum, & aquam spiritum dixerunt, fermentum verò animam dixerunt: verè spiritus est, vt suprà dictum est: quia corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, quamuis imperfectum videbatur, tamen ei vitam tribuit, & in meliorem formã producit. Et nisi corpora vertãtur in non corpora, vel non corpora in corpora, nondum operandi viam inuenistis. In hoc verum dixerunt: nam primum tempus fit aqua, hoc est, argentum viu. & sic fit incorporeum: deinde fit corpus. Et quidam conuerte

uertere naturas, & hoc est verũ. nam in nostro magisterio primò facimus de grosso gracile, de corpore spiritum, & postea de humido siccum, de aqua terram, & sic conuertimus naturas, & facimus, & quòd inferius infertur ad superius, vt spiritus fiat corpus, & corpus fiat spiritus, & sic in principio operis nostri in solutione laboramus, & illud quod est inferius ad illud quod est superius, & totum vertitur in terrá. patet ergo quòd lapis noster est ex quatuor elementis. Est autem corpus, anima & spiritus & aqua lapis noster, vt dicunt philosophi, & fit in vno vase, & verum dixerunt. ná totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, & ex ea. Nam ipsa corpora soluit, vt dictum est, non solutione prout credunt quòd vertatur in aqua nubis, sed solutiõe vera philosophica, vt vertitur in aquã ex qua fiunt metalla, & tunc ipsa calcinata, & in terram redacta, ipsa eadem corpora in cuius rem transfertur, & ea in se incærat, substantit, & dealbet ac mundificat Latonem iuxta verbum Morieni dicentis: Quoniam azot & ignis, Latonem abluant ac mundificant. Laton autem est immundum corpus, azot arsenicum destillatũ, & corpora diuersa coniunguntur, præparata modo prædicto, coniunctione tali, quòd non potest ignis potentia vel actu separare, ab ignis combustione. Et eorum mutatio in

eiſdem ſublimat corpora, non ſublimationẽ vulgari, quam intendunt idiotæ credentes, quod ſublimare eſt ſuperius aſcendere, & ideo recipiunt corpora calcinata, & miſcent ſuperioribus ſublimatis, ſcilicet mercur. arſenico, & faciunt per ignem fortem ſublimari corpora: & aſcendere cum ſpiritibus, & dicunt corpora eſſe ſublimata, cum ſuis deluſi: quia inueniũt ipſa poſtea immunda. non enim eſt noſtrum ſublimare, ſurſum aſcendere, & de craſſo & corrupto terram facere nigram & impuram. Vnde ſublimare apud nos idem eſt, quod ſubtiliare, quod totum facit aquam nigram. ſic ergo intelligo ſublimationem: quia multi in hoc facere decepti. aqua enim Mercurij dicitur, qui mortificat & viuificat, & apparere facit colores nigros in mortificatione, dum terram in aquam conuertit, & poſteà apparent multi colores ante dealbationem: Quorum vnus eſt finis, ſcilicet albedo: in cuius procreatione, aqua corporis fermentati. Ideo infiniti colores apparent, tot quod in mundo excogitari non poſſunt. Quidam vocant ipſam æs vnum. Eximundus in Turba, & Morienus. Scitote quod nulla ſit tinctura ſine ære noſtro, & infinita poſuerunt nomina, ne ab incipientibus perciperentur: quocunque autem modo ipſum vocarunt, vnum & idem eſt apud philiſophos. Et dicit Morienus: quod

ſcientia

ſcientia noſtri magiſterij aſsimilatur ordini creationis hominis. Nam primo ibi eſt Coitus. 2. Conceptus. 3. Prægnatio. 4. Ortus. 5. Nutricatio. Hoc vnum faciam te intelligere, quoniam ſperma noſtrum eſt argent. viu. Cum terra coniungitur corpori imperfecto quæ terra noſtra dicitur: Quia terra eſt mater omnium elementorũ, quem coitum appellant, dum terra incipit aliquantum retinere de arſenico ſecũ: tunc dicitur cõceptio cum maſculus agit in fœminam. Et hoc eſt quòd philoſophi dixerunt: Quoniam magiſterium noſtrum non eſt niſi maſculus & fœmina, ac ipſorum coniunctio, adueniente aqua, id eſt arſenicum, in terra creſcit multũ & augmentatur, & euenit, quando terra eſt dealbata, tunc prægnatio appellatur: quia iá eſt prægnans. Deinde fermentũ tangit cum corpore imperfecto præparato, vt dictum eſt, quouſque fiant vnum corpore, ſpecie, & aſpectu, & tunc dicitur Ortus: quia tunc natus eſt lapis noſter, qui vocatus, eſt rex à philoſophis, vt in Turba dicitur: Honorate regem noſtrũ ab igne veniẽte, diademate coronatum, & educare vſque ad perfectam ætatem: cuius pater eſt Sol, mater verò Luna pro corpore imperfecto: Solem verò pro corpore perfecto. & ſequitur nutrimentum, vt magis augmẽtetur, quanto plus nutriretur in lacte ſuo & ſpermate, ex quo fiunt a-

bunde, imbibetur verò arsenicus sæpe ac sæpius, vtq; bibat duas partes, & hoc sufficiat.

Descendamus ergo ad practicam. Dixi ergo tibi quòd omnium primò debent corpora ad primam materiam reduci, quod est primum opus. Accipe ergo libram vnam, ita quòd sit limatura munda, & misce decem libras cum arsenico, terendo, & incerando cũ sale modico, quousque totum sit amalgama. Postea in alienis cũ aqua sua benedicta terram in aquam resoluit continuis destillationibus, donec tota fuerit resoluta in arg. viu. Hoc vocant primum opus. Secundum opus sequitur, & fit sic, Aquam hanc pone in vase fictili super ignem lentum, donec videas insuper sic in nigredinem apparere, quàm remoue subtiliter quanto melius poteris, ita coque & nigredinem tolle, quousque appareat nihil nigredinis, sed aqua appareat clara. sic habes terram & aquam. Sequitur tertium opus & fit sic. Accipe terram istam, pone in vase vitreo, & superfunde de aqua benedicta, id est, quousque nihil emineat, vt natet super eum quatuor digitis, coque eam leni igne per vnum diem, & iterum aquam imponẽt, coque sic deinceps quousque terra fiat alba & clara, & hoc est quod philosophi dixerunt. Hæc terra cum aqua sua putrescit & mundificatur, quæ cum putridę fiũt auxilio Dei totum magisterium dirigitur,

tur: quia mundificatur & dealbatur, vt dictũ est: quæ cum prædicta terra mediante calore inspissata fuerit, decoquas cum forti igne in cucurbita cum forti alembico superposito, & terra in fundo remaneat calcinata. Nunc autem de fermento, quocunque volueris quartam partem sui adde, id est, si fuerit lib. I. corporis imperfecti ex fermento, sit quarta libræ. Fermentum verò est Sol & Luna, & non sunt alia fermenta. Et fermentum sic solutum, & terra factum sicut corpus imperfectum, eodem modo & ordine præparatum simul cõiunge, & imbibe cum aqua prędicta per nouem dies vel plures, & tere cum aqua sua, & imbibe & coque vt prius, & hoc toties reitera, quousq; duo corpora in vnũ reducantur, quod perpendes quando color non variatur. Demum sequitur quartũ opus quod sic fit. Iterũ ergo tere eam & desuper funde aquam prædictam per se paulatim, quousque bibat dum bibere possit, semper eis dando nouam aquam. nam in ista cõiunctione corpora & spiritus miscentur, & vnum fiunt cum eis, & conuertitur in naturas ipsorum: sic fermentũ coniungitur cum corporibus prædictis mundatis: quod autẽ non prius coniungitur, propter eorum immunditiam & grossitiem ac in eis crescit, & suum augmentat numerum.

Num reuertar, pater Reuerende, ad prędi-

ćta singulariter applicando super dicta philosophorum antiquorum, & verba ipsorum obscura in parabolis abscondita, vt indices verba ipsorum philosophorum, & intelligas eos vera protulisse. Nam primum verbum nostri sermonis seu operis, est in primam materiam reductio: & illud est quod philosophi vocarunt solutionem, quod est artis fundamentum, vt dicit Morienus, Nisi corpora solueritis inuanum laboratis. de qua solutione loquitur Parmenides philosophus in Turba: sicci quidã olei solutionẽ audiẽtes: & (nõ ergo solutio philosophica est imbibitio aquę, sed corporum in aquam cõuersio, vnde procreata fuere, vt gelu vertitur in aquam liquidam, ex qua primò fuit. Ecce per Dei gratiã iam habes primum elemẽtum, quæ est aqua ipsius corporis in primam naturam redacta.

Secundum verbum est, quòd fit terra. & hoc est quod philosophi dicũt: quia ex grossitie aquæ terra concreatur. sic habes aliud elementum, quod est terra.

Tertium verbum est, quod præcessit terræ mũdificatio, de quo dicit Morienus. Hæc terra cum aqua sua putrescit & mundificatur, & tum munda fit auxilio Dei. De qua philosophus dicit in Turba, Iunge siccum humido, siccum est terra humida, aqua. Ecce iam habes aquam & terrã, id est terram dealbatam cum aqua.

Quartum

Quartum verum est aqua, quę poterit sublimari euaporato, in aqua sublimatione affinatur ipsa terra, cum prius esset inspissator cum aqua, & coagula, & habebis terram, aquam & aerem. & hoc est quòd philosophus dicit in Turba, Ipsum dealbatum subito igne sublimate ipsum, quousq; ex eo extrahatur, spiritus q in eo viget, qui dicitur Anser Hermetis, & pullus Hermogenis: tunc remanet terra calcinata in profundo, quæ est naturæ igneæ. Et sic habebis in prædictis præparationibus quatuor elementa, hoc est terra & ignis. De illa terra calcinata quæ est puluis, de quo tractat Morienus: Dicens cinerem qui est in fundo ne vilipendatis, est quidem in inferiori loco, sed est terra corporis tui, quæ est permanentium finis.

Postmodum cum prædicta aqua fermentum pone, quod philosophi animam vocát: & hoc ideo quia corpus humanum sine anima nihil est, imò est sicut terra immunda absque fermento, id est, eius anima. Nam fermentum ipsum corpus imperfectum præparat vt diximus, & ad naturam suam conuertit, & non est nisi Sol & Luna.

Istis appropriatis planè sicut ista Alus dominatur corporibus, & ipsa ad suas naturas conuertunt, & ideo fermentum dicũtur secundum operationem in eodem corpore: introducatur quæ est eius anima. Et hoc est

quod dicit Morienus: nisi corpus immundum mundaueris, & in eo animam miseris, nihil de magisterio direxisti. Igitur fit coniunctio fermenti cum corpore mundato, & tunc spiritus cum eo figitur, ac gaudet cum eis: quia natura grossa subtilis est facta. Et hoc est quod dicit Constantius in Turba: spiritus non coniungitur corporibus, nisi putrefacta fuerint & denudata, & per has coniunctiones maxima apparent mirabilia, ac omnes colores qui in mũdo excogitari possunt, quibus corpus imperfectum coloratur coloratione firma fermento mediate: quod fermentum est anima & spiritus, mediante ea anima & corpus coniunguntur, & ligantur simul cum eo in colore fermenti: & sic vnum cum eis, id est arsenicum in terra. Deo gratias.

INCIPIT LIBER *SECVNDVS.*

EQVITVR quomodo termini per similitudinem intelliguntur. Et scias prius quod contritio & dealbatio est necessaria, vnde quibuscunque modis res dealbantur & conteruntur, vel subtilian tur, vel diuiduntur, vel separantur, vel quibus operationibus hæc fiunt, vel per quas res

res ab illis modis, operationibus & rebus receperunt ſimilitudines. Et quia quædam res purificantur per diſtillationem, vt per alembicum aquæ: quędam per ſublimationem, vt ſpiritus: quędam per ſolutionẽ, vt ſales: quędam per ablutionem, vt panni: quædam per cõbuſtionem, vt calx: quædã per diuiſionẽ vt metalla ab inuicem per cineritium: quædam per colationem, vt per pannum vel filtrum, vnde cum dicitur ſublima, vel aliquid iſtorum intelligas, tunc quòd debes dealbare per modum illum, de quo dicitur, ſeipſum ſoluit, ſeipſum abluit, ſeipſum congelat, ſeipſum dealbat, &c. quæ ſeipſum facit. & hæc eſt inſpiſſatio earum, vel natura adinuicem & earum humiditatem, vt non extrahantur, vel diſsipentur, vel ab eis per fumum diſſoluátur, ſed coagulentur: & hoc fit per ſuũ diſſoluantur, ſed coagulentur valde, abſconditur à philoſophis.

Quaſcunque actiones autem nominant intellige ſemper hæc fieri, actione caloris ignis certi, qui non facit ſublimare: quia ita lenis eſt: nec debes aliquem fumum naturaliter eleuare, ꝓpter ſui debilitatẽ, vnde ſi talis eſt, vt quaſi eleuat nec eleuet bonũ eſt. Et quaſcunque res nominant, per quas iſta fiunt, ſcilicet albatio, contritio, ſemper intelligere debes naturas hæc facere, vel eſſe qui hæc faciunt, & illas eſſe etiam modum oc-

cultum philoſophorum, per quam conſeruantur humiditates, & non diſſoluuntur abinuicem, ſed coagulantur. Nam ſe conſeruãt ab igne, & ſe coniungunt, dealbant, & coagulant. ſcias hoc, & hæc eſt doctrina generalis, ſcilicet de modo, actione & rebus huius artis, & ad omnes libros huius ſcientię intelligendos ad faciendũ lecir: ſcias hoc. Sequitur de operationibus: Calcinatio vno modo fit ad ſponſalitium, ad fermẽtum, ad corpus, niſi quod in calce Lunę ad fermentum non debet eſſe res rubea, & fermentum eſt de albo, & ideo eſt per albũ, & calx partis ad fermentum. Ad eam non conuenit incerare, neque ſublimare, neque indurare. Lauatio eſt vt dixi ſubtiliare naturam, & non partes ingroſſare. Induratio eſt exercitiatio: qa poſtquam ibi eſt multa humiditas, aufertur cum magna fortitudine ſiccitatis, & ſequitur lęuationem. Et inceratio ſequitur lauationem & indurationẽ, quæ fit cũ ſale Ammoniaco ſoluto, & aquam lapidis ſub fumo. Sublimatio ſequitur inceratiõnẽ, & fit cum quatuor ſpiritibus, ſicut in alijs corporibus, & non mittitur in iſto arg. viu. nec in alijs, ſed cum ſulphure auripig. ſale am. alkali, ac corpore taliter aptato, de vnoquoque tres libras. Poſtea ſequitur ſolutio, & fit cum ſale ammõ. alkali ſolutio de ſale gemmæ, & ſolutum leuatur cum aque ſalſa & dulci, donec fiat nitidũ &

clarum

clarum ac purum, vt debet eſſe. Tres res debes mittere in ſolutionem, rem quæ humectat, quæ diuidat, & quæ lauet, & cũ illis fac omnes ſolutiones: ſcilicet humiditatem, lauationem, fuſionem, calcificationem, indurationem, cerationem, & ſublimationem: intellige hîc illas res vnam eſſe in eſſentia, tres tamen in actione. Et ſolutionem finis ſequitur operationis: quia omnia complétur per hoc, & eſt vltima de omnib. operibus. Scias præterea quomodo non recipiant ſe inuicẽ niſi ſint optimè mundata: non enim recipit ſpiritum corpus, nec ſpiritus corpus, ita qđ ſpirituale ſit corporeum, & corporeum ſpirituale, niſi vtrunque eorum ſit ab omni ſorde optimè & perfectiſsimè prius defecatum: ſed cum mundata fuerint, amplectuntur ſe, & fit ex eis operatio perfecta, & erigũtur corpora à ſpiritibus in examinatiõe, & ſpiritus tenetur ac ligatur cum corporibus ſuper ignem. Qui hoc ſecretum ignorat, ab opere manum ſuſpendat, donec ipſum ſciat: quia nõ habebit ſuo propoſito finem antea quàm valde nota.

Vnde dico tibi, quòd hæc res eſt vna, vas ſolum, coctio ſola. iunge corpus animam, & coque donec moriantur: quia dicit philoſoph9, Qui mecũ moritur, mecũ ponitur: ergo ſpiritus cum corporib. debet ſimul mori, & de ſpiritu & de corpore fit lapis, per deco-

ctionem nostram cuius vna pars multas philosopho congelat. Nota spiritus & anima cũ extrahũtur à corpore, corpus remanet mortuum, redde sibi animam suam, ac tũc ruũt. & scias quòd mortui resuscitati perpetui sunt. Item Sol & Luna præparata sunt, fermenta metallorum in coloratione. Et scias calcem solis in aquam resolutam, & cum spiritibus congelatam, metalla prę cæteris partibus in colorem tingere. Nota etiam quanto aquæ cum quibus spiritus imbibuntur, sunt magis acutæ & penetratiuę, tales meliores sunt. Item omnis putrefactio fit in humiditate, & omnis terra cum aqua putrescit. Item multę sunt calcinationes, sed melior est cum argen. viu. & igne, id est cum aqua uitæ dum ablutus est, vt in primo dicitur, venenum mortiferum: ita multæ sunt imbibitiones, sed melior est arg. viu. scilicet quando corpus redactum est in arg. viu. Dicitur etiã sanguis. Item Mercurius est spiritus & anima, & quãdo animam ipsius extrahes, sublimabis ipsum vsque sit sicut sal. & tunc est spiritus: quia anima, id est, humiditas recessit. si soluatur, post congelationem remanebit in eo humiditas: id est vera solutio metallorum fit cum primario, in quo aurum in arg. viu. solues. illa est terra aqua corporis, & in illa putrefiunt corpora, & dominus lapidum est Alocinem & vitriolum. Quando corpora cal-

ra cal-

ra calcinantur & soluuntur cum spiritibus ablutis, & coniunguntur, tunc fit cõiunctio, firma. Nota quod corpus conuertitur in animam, & anima in spiritum: collige ergo spiritum, & animam, & adde quando necesse est, & cum ipsum solutum est corpus, tunc non requiescit spiritus, nisi coniungatur cum eo corpore à quo extractus est ille spiritus: tunc enim tempore est elixir perfetiss. & dirigitur in formam fugitiui. & cum nigrũ ad hunc modum peruenenerit, ditatus est per hunc effectum spiritus, sicut Lapis ferrarius de quo ignis excutitur. Corpus ergo solutũ congela, quod pulchrius est omni re mũdi. Et nota, quod corpus nõ destillatur, nisi prius soluatur: quia aquam ipsius non separatur ab eo, donec ipsum perfectè dealbet, vel rubificet. Multas vias probaui, antequã ad veritatem peruenissem, sed permisi eum in tãtum siccari, & non potui eum plus siccare in die, quàm ter.

EXPLICIT. II. PARS.

ROSINI DE DIVINIS Interpretationibus.

Rimo sciendũ, quatuor esse modos principales elementorum, adinuicem conuertendi, soluere abluere, reducere & figere. Sol-

uere est grossum in simplum facere: abluere, obscurum in lucidum reddere. Reducere humidum super siccum, imbibere, figere volaturum, super corpus suum dominare.

Soluere ergo est diuidere, corrumpere, & naturam primā facere. Abluere est in humiditatē destillare, calcinare. Reducere est incerare, impregnare & resublimare. Figere est despōsare, soluere & regulare. Primū genus ergo operis Lapidis est dissoluere, secūdū destillare, tertiū calcinare terram & dealbare sublimando, quartū resoluere, destillare, calcinare, & recoagulare: vnde scire cum Mercurio sublimare, non est aliud nisi cinis qui dat quod non habet. Vel aliter, cum humidum radicale de auro extrahit, non est aliud nisi cinis qui non dat quod nō habet: quia sublimatio tegit artem sicut palea granum. Et nota quod sulphur & sulphura, auripigmentum & aurepigmenta, & zandaric, ista omnia sunt nomina aquæ diuinæ, id est, Mercurialis perfectorum corporum, foliatæ, mundæ: cuius dealbatio est præparation eius per sublimationem quę est destillatio, donec fiat alba lucida, in qua nō sint sordes. & hæc est sublimatio Mercurij, & zandaric. Sed ablutio corporis est reductio aquę super illud tādiu, quod nō remaneat aliquid in eo de anima quæ est tinctura, quod nō ascendat cū spiritu. Cum ergo acceperis

animā,& anima in ista aqua & nihil remansit ex ea in corpore,tūc abluisti corpus à sordibus suis.Innuit ꝑ hoc philosophus, totā extractionē totius ab eo,vt liberetur cinis à cinere mūdus,in quo nō sit pinguedo quæ ꝓhibeat ipsum ab operatione, QVI ME MISERCVLAM, id est, me habētē materiā Mercurialem & lunarem,offenderit, scilicet ignis incensione & aqueitate mea, id est, mansione domus meæ disperserit,id est exhalare fecerit , do plagam in faciem suam, id est , læsionem , quæ edentatos facit, & multas infirmitates generat per fumum per quem fugam capiet,id est,ab opere cessabit. vbi significat euitare ignis nimiam incensionem:quia in eo Mercurius est spiritus, qui si exhalauerit, totum opus cessabit.Et qui me habentem Lunarem & Mercurialem materiā de loco meo,id est, de corpore ęris abstulerit,id est,sublimare fecerit,vi, id est, per vim putrefactionis & solutionis,ac dilectum meum,id est, pingnedinem solarē mecum, id est, eum humiditate Lunari vinculauerit,id est, in vnum corpus coniunxerit, SAGITTA EX PHARETRA NOSTRA,id est,ar.viu. corporis nostri vindicabunt,id est,regenerabunt nos in vitam per quam non erit vltra mors. Nota sermonem sapientis, cum dicit, Seruus rubicundus candidam duxit vxorem,& per

coniunctionem omnem, progeniem superabit. Rasis, Quando hoc oleum, rub. & argen. viu. in vnum sunt, non peruenitur, donec: Sol & Luna, coniungantur per eam mixtionem vniuersalem. Et Rasis: Iungite masculũ serui rubei filium sororis suæ odoriferæ, & vobis artem gignent: & nolite eis alium iũgere. Nota de aquila quæ habet aures extensas in pedib. & dicitur in sermone vindicabũt: sicut moritur, & dirimitur eodẽ modo, reuelatur & regeneratur, vt dicitur, in Turba & spiritus: Dominium præter dominũ, seu excessum mobilitatis nostræ: id est, reuelatus scilicet, transmutationis. vnde Morien. Omnis festinatio in hoc opore procul-pellatur. Et Rasis: In hoc negotio si agẽdi difficultas ac tędiosa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipsum expectato gaudio priuat, spem suffocat, efficaciã interimit: vnde vehementia cauenda est. Ideo dicit se propter excellentiam materiæ mutationis nostre inclusę, incarceratæ, obstructi vndique lento telo, & æquali armati fuerimus, id est, de corpore propagationis nostræ, id est, patre & matre, Sol & Luna: qui enim roborãt, ad pugnam telis subseruientes fermentum eundem sibi sunt, peribunt, corrumpentur, & morientur.

Fermentum. n. idem est quod corruptio Latinè, vt in Turba dicitur: anima à corpore separatur

ſeparatur, & erit corpus ſuum anima, id eſt, tinctura in materia & coloribus vilibus deliteſcit naturaliter: quia de natura ſua vilia ſunt, & in luto ac ſterquilinio latere volunt & ſola operatione omnium prætioſa ſunt: ſcilicet his coloribus, & humiditate animali, & pingnedine ſolari denudati fuerimus, & balneati, id eſt, mundati donec ſecundũ, Seniorem nihil de tinctura in corpore remaneat, quod non aſcendat cum ſpiritu humido, qui madefecit ea. Tunc.n. perfectè abluiſti corpus. Vnde Raſis, Summe cauẽdum, ne in elemento, quid alterius elementi ſit relictum, quia hoc reliqua omnia Elementa corrumpere ſolet: & ſiccum corpus bene Lotum eſt, tunc animæ noſtræ, id eſt, tincturæ mortuæ in corporibus noſtris, & extractæ, & extinctæ in terra apparebunt, id eſt, manifeſtabuntur: lucẽtes, n. potentiæ albedinis & rubedinis in aquam alba. vnde Senior præparator perduxit ipſam, ad iſtam præparationẽ decoctiõis, C: albedinẽ, ſit certus illum perueniſſe ad terminũ, qui eſt tingens & penetrãs. Raſis, Eum ignis cẽdorem lacti ſuſcipiat, nulla ſuſpenſionis ambignitas relinquitur: vnde oportet, quod fecibus vilib. induatur, id eſt, nigredine ſumma in principio operis apparente, quæ eſt Ethel eius, vt dicitur in Turba, huiuſmodi autẽ viliſsimũ qui eſt, q a in vicis, & plateis eiectus inueni-

tur, & pedibus in ſterquilinio cõculcatur, & eſt cariſsimus : quia ſine eo non operatur natura naturas, cuius ſpiritus ferebatur ſuper aquam, cum omnia ex eo faceret. Lapis ergo noſter aqua eſt, vnde Raſis in lib. Lum. Supernacuè ergo videtur tibi illud deſignare, & nominare, quod nũquam à te recedit: quia ſi tu morieris tecum moritur. & hæc aqua eſt principium operis, quod non præcedit aliud, & ſunt tres terræ ſicut exponit Senior. Poſſet etiam tertiò exponi ſic: Licet fęcibus vilibus, id eſt, Veneribus noſtris denudati fuerimus; balneati, abluti in aqua noſtra, ex qua ſunt ipſa prius animæ noſtræ mortuæ, id eſt, ingrediens in corporibus noſtris: apparebunt, id eſt, quod intelligatur de nigredine prima ſumma. Tunc ſequens verſus exponatur de albedine prima, propterea tribus in compoſitionibus, & Elementis ſcilicet, pro tribus terreis ſit. & ſi in fonte auri vel argẽti, Mercurio in qua natura fit aurum & argentum. Baptiſati, id eſt, mundati & abluti vſq; ad lactis candorem fuerimus. Et ſpiritus, id eſt. ſulphuris corporis noſtri, id eſt, æris philoſophici cũ patre, id eſt, Sol, qui eſt planetarum Rector, & celi viator: cum filio, id eſt, quinta eſſentia, ſcilicet aqua philoſophica: in cœlum, id eſt, ad ſuperiorem partem alembici aſcenderit, & deſcenderit, id eſt, per ſublimationem & deſtillationem

lationem clarificata fuerit. Animæ noſtræ, id eſt, tincturæ, reminiſcuntur, id eſt, fiunt aqua vitæ bene præparata corpore, mortua viuificans: ex qua procedunt Margaritæ, Lapides pretioſi, & Coralli. & ſic habes primam partem totius operis.

Sequitur ſecunda pars quæ ſic fit: Terra Margaritarum, id eſt, terra aquæ pretioſæ & luminoſæ, cuius lux oculos perimit quod omnis lux & color adornat, vt dicit aſsiduus Senior, dum tangit aliam terram. ſi terram foliorum, id eſt, veſtium: folia enim ſunt cooperimentum arborum, & aqua noſtra eſt veſtis terræ aquæ noſtræ. vnde ait quidam ſapiens: Si nudus aſcendit in cœlum, & corpus meum Lunare, amabile, candidum, id eſt, albiſsimi ad modum coruſcantis marmoris, ac ſalis albiſsimi, relucebit, tinget primum opus completum, ſcilicet albedinis: quia cum ad hunc terminum peruenerit, facit quis de omnibus corporibus Lunam. Dein tangit terram tertiam, id eſt, auri terram cum dicit, Corpus verò dilecti mei, ſcilicet ſolis, delectabile, rubicundum, roſeum relucebit. Vnde Raſis Libro Lunarum: Quod dictum eſt, totius exordium radicum firmat, & cũ perfectũ fuerit Iupiter & Saturnum, ſuperiectum in optimam Lunam conuertit. vnde Morienus ad Kalid. 2. termino. Poſt

hoc dissipa illud, cuius interiora respiciens, & si in eo album remanserit, bene firmatum fixum & fusile, iam duas terras collegisti. q̃d si omnes thesauros vendidisses, opus hoc recōpensare non posses, cuius vna pars 1000. corporis in optimam Lunam conuertit. Et in Turba: argento magistraliter albato, omnia albantur. magnesia cum albatur non permittit spiritus fugere: quia natura naturam continet in se. Aliter posset exponi, scilicet de imbibitione & contritione, si sic in fonte auri & argenti, id est, in aquam vitę baptisati fuerimus, id est imbibiti & contriti: & sic in vniuersali tingeret opus album & rubeum. sed prima expositio est melior. Dein tangit secundam terram in spirituali: quia per prædictos versus descripsit lapidem philosophorum, scilicet, aquam viuam ex qua liquebat terram corpus mortuum ex duabus naturis compositum homogenum, scilicet Solis & Lunę. Ideo dicit, scilicet parentes, id est, duæ naturę: vnius generis dilectionis, id est Sol qui parētes sunt terra mortua, ex qua processit proles solares in aquā, scilicet in spiritu humido, sc. parentes dilecti mei, id est, proles de vitæ aqua gustauerunt, significat contritionem, imbibitionem & exiccationem. Et lacte meo lactatati fuerint, significant aliam imbibitionem & exiccationem. Et in aluo meo inebriati fuerint, id est, imbiberit

berit multum eius per continuam imbibitionem & reiterationem decoctionis & cōtritionis, donec plenissime candidetur. Et in lectulo eorum nupserint, id est, in vase suo commixti fuerint per nimium quod in vnam coeant naturam, per quod sc. ignem exiccantem generabunt filium Lunæ, qui totam parentelam præualebit: quia Sol & Luna de se non tingunt. Hic verò natus, plenus est secundum Socratem tinctura. Et in hoc patet completio operis primi, quod secundum Socratem nil aliud est, nisi opus mulierum, scilicit coquere, & ludus puerorum, scilicet patientia & otium: quia calore in vltimo versu descripto, perficit tertiam terrā operis, donec imbibatur totum, & in terrā veratur. & hęc est terra Solis: dicitur ergo si dilectus meus, id est, terra dealbata, q̄ est aurum sapientū, vt dicit Senior, de qua dixerunt, Aqua nostra non est aurum vulgi sed hic lapis dilectus albedinis de rimule, id est, aqua rubræ petrę, id est, oleo solari potauerunt, & de fonte matris suæ, id est, aqua mercuriali Lunæ gustauerint, significat reiterationem contritionis, assationis, imbibitionis longę. Subdit, & vino rubro, id est talore, & oleo assinis nostri, id est, solis vnius generis existentis mecū inebriatus, donec totū opus vertatur in terram. & in lecto suo, id est, vase suo, mihi amabiliter accubuerit,

id est, coniunctus fuerit: quia natura gaudet natura propter conformitatem naturarum, & in amore meo scilicet Lunari sperma suum, id est, pinguedinem solarem. CELLVLAM MEAM, id est, corpus meum, scilicet Lunare subintrauerit, id est, in vnam naturam & in vnum contentum mixtum scilicet forti & vniuersali mixtione & complexione complexionentur, & vaporabiliter se concipiant. Et ero prægnans ac tempore in eo pariam filium potentiss. id est, Elexir infinitæ virtutis.

EXPLICIT LIBER PRIMVS Rosini de deuinis Interpretationibus.

INCIPIT SECVNDVS.

NOTA quod prius dixi, quòd spiritus corporis nostri cùm patre & filio perficitur: quia dicit Rasis Libro Lũ. Lapis noster cũ mundi creatione nomen habet, qui est trinus & vnus. vnde Hermes, Fiducia philosophorum in duabus rebus consistit, quibus adiungunt tertiam. idem philosophi vocarunt ipsum imparem. In nullis verò corporibus Mercurius mundior & perfectior

Inuenitur

inuentur, quàm in his tribus Sole Luna & Mercurio vulgi. Vnde Senior, nihil generat res ex se, nisi ex eo quod est de se & specie sua, quod est homogeneum ipsius. Similiter Adam & omne genus humanum, & omnis res conuenit in suo propinquo & simile sibi secundum speciem. Incipe ergo in nomine domini, naturam eius cognoscere. est enim materiæ suæ quod est in eodem & de eodem, nec ingreditur aliud super eo quod non sit ortum ab eo, & est radix eius. Similiter Mercurius est ab eo, & hoc est à quo extrahitur, & est in eo & ex eo scilicet aqua frialis. Lapis ergo noster est aqua congelata, id est, Mercurius cõgelatus in Sole & Luna, & repugnat igni quando est fixus. Et resoluitur quando est fixus in aquam suá, ex quà cõponitur in genere suo. Vnde Hermes. nõ cõuenit rei nisi quod est ꝓpinquius & in natura sua, tunc generabitur proles similis sibi, & statim subiũxit: Humiditas eius est ex dominio Lunę, & pinguedo à dominio Solis, & hæc duo sunt ei coagulũ, & semẽ mundũ: ideo dicit Aristotele. Aqua nõ cõglutinatur nisi cum simile sulphure sibi, nec inuenitur in re aliquid simile sulphuris sui, nisi qd^r est ex ea. similiter summa animalium & terræ nascentium nullo alio subgrediente putrescunt & corrumpũtur, dein germinant & fiunt talia similia illis ex quibus habuere radi-

cum ſecundum ſpeciem ſuam. Et propter hoc vt dicit Senior, vt mirabilia immittãtur & exeant à ſua radice, ſed redeunt ad illud vnde fuerunt, & ex quo ſunt, nec conuertuntur ex hoc ad aliud. Ei qui dicit ad filium dicit vnum in loco contrario contraria. conclusio fuit. Principiorum naturalium principijs ſibi ſimile generantium per naturam actione caloris diuturni & continui diu reflexus in ſe, & ſaparabiliter commixtus, congelatur in metallum, cuius eſt in vaſe, & ſecundum ſpeciem ex qua eſt radix eius. Et in ratione intentionis inuenta fuit artis poſſibilitas: & actus ignis eſt infinitus vt in Seniore dicitur. Hinc homines nominauerũt arſen. Veneris nominibus vulgi animam portatam in aqua ſua: & vocarunt Venerẽ albã & rubeã, non tamẽ eſt Venus ſua, facit operationes eius. Satisfecerunt vulgo dicẽtes, Venus noſtra nõ eſt ſulphur vulgi quod comburit, & comburitur cõbuſtione ignis ac corruptionis, ſed Veneris ſapientum album comburitur combuſtione albedinis & rubedinis, quæ combuſtio eſt dealbatio tota totius operis: vnde duo ſulphura & duo ar. vi. dicuntur & ſunt talia, quod vnum & vnum dixerunt, & ſibi congaudẽt, & vnum alterum continet. Sequitur ratio in arg. vi. Zenõ philoſophus dicit, Scias quòd ipſum eſt

est facere & suo, & deus creauit ex eo omnes numeros. ipsum est origo earum, & est æreum ignis fugitiuum, sed cum in igne steterit, facit mira opera & alta: & ipsum solum est spiritus viuus, & in mundo talis non est, qualis ipse est: & ipse penetrat omne corpus, intrat ac leuat, & excellit omnia corpora. Ergo cum se miscuerit alicui corpori ipsum viuificabit, illuminabit, & transmutabit de statu in statũ, de colore in colorẽ dum cum eo mixtum fuerit & coniunctum, & ipsum erit fermentum corporis illius: & tunc erit totum Iccir ob albedinem. & rubeũ: & ipsum est aqua perennis, aqua vitæ & virtutis, & herba mundificans & lauans. Et ipsum est fors animalium, qui biberit ex eo viuet in ęternum, & ipsum colorem recipiet & est corporũ medicina, & ipsum facit corpora colorum receptiua, mortificat & viuificat deo volente, desiccat & humectat, calfacit & refrigerat, & facit opera contraria secundum suum continentem. cum viuum fuerit, & cum mortuum fuerit, habes quædam opera specialia vt deaurare, sed cum mortuum fuerit solutum habes maximũ. Et ipsum est serpens seipsum luxurians, seipsum imprægnãs, & in die vna parturiens, & suo veneno cuncta interficit animalia & corpora, & ignis fuerit, & interficit om-

nia in breui & longo tempore. Et ipſum eſt fugitiuum ignis, expectat tamen ignem per artificia ſapientum cum cibatur cum igne, donec expectet, & fiunt ex illis opera mira: ergo cum tingitur tingit, cum coagulatur coagulat, cum ſolutum fuerit ſoluit. Aliud ſeipſum albificat vt vrina, & ad finem rubeſcit. Et ipſum acumine ſuum acutum amarificans, & ipſum eſt medium inter amarum & acidum: eſt aqua non fluxibilis ad ignem mollificatio: eſt congelatio facta leni igne inducens Cryſtallinam ſubſtantiam albam vel rubeam. Sequitur literarum operationum cum ſuis cauſis explicatio, quas quære apud Gebrum.

Calcinatio ergo eſt corporum & ſpirituum corruptionis eorum deſtructio. deſtruitur enim in eis omnis ſulphureitas defœdans & comburens, quæ ſine ignis vehementia deleri non poteſt alia cauſa: quia omne genus calcinati eſt facilioris ſolutionis, quàm non calcinati. calcinantur mollia vt Saturnus & Iupiter, facilius quàm dura vt Mars: & de. Ideo dicit Dâtius præparate corpora & ſoluite ea, ac ex illa aquam imbibite ſpiritus ablutos: tunc ipſi ſpiritus ſubmerguntur in corpora. & corpora in ſpiritibus, & ſic figuntur corpora cum ſpiritibus firma fixione. RASIS, Conuertite corpora in aquam, & ex ipſa terra tunc factum

mum eſt totum. Alpharinus, Quando corpus purgatum eſt prius & calcinatum, tunc coniungitur cum ſpiritibus ablutis, tunc ipſi ſpiritus ſublimati & fixi illud firmant. Galienus, Præparate corpora & purgate à nigredine in qua eſt corruptio, donec album fiat album & rubeum: tunc ſoluite ambo in aquam ſcilicet ſpiritus & corpus: & congelate ea, & ſic proijcitur ſuper corpus ablutum.

Solutio eſt per humidum & frigidum, vel per calidum & humidum, rei ſiccæ in aquam reſolutio. ſoluuntur autem corpora vt ex eis fiat aquam per quam incerantur ſpiritus & figantur. vnde omne hoc magiſterium fit quatuor modis, aut vt ſolues corpora & ſpiritus firmes: ſpiritus autem debent firmari cum aquis corporum. Soluuntur alia de cauſa corpora & ſpiritus, vt cum aqua ſpiritus ſint coniuncta aquæ corporum, ita in vnum coagulentur coadiuuentur & firmentur, ne vlterius queant ſeparari: Et iſta ſolutio vniuerſalis facit quatuor Elementa in vnam redire ſubſtantiam, firmam & fixam: quando verò ſoluuntur ambo, ſcilicet corpora & ſpiritus, tunc fit commixtio vicina & particularis, quam adhuc ſeparare poteſt ignis. ſoluũtur ergo ſpiritus duobus modis cum oleo cõgelationis

tartari ſcilicet ſuper lapidem: alio modo per aquá ſalis ammon. Eſt & alia ſolutio per calorem ignis. Et nota, quòd plus valet ſolutio ignis, quàm alia: quia quoque per ignem diſſoluitur in aerem: ſolutiones verò corporum fiunt ſimiliter vt ſpirituum, vt flos æris, atramenti, ceruſæ, minij, &c.

Deſtillatio, id eſt, per alembicum, & eſt optima: fit, vt aqua & olea in aſcenſione ſua per vapores magis purificentur & confortentur à prauitate & omni corruptione, ne vlterius puterfiant. Alio modo oleum deſtillatur, vt amittat humiditatem aduſtiuam, vt expertus ſuum in oleo Laurino. dicitur reſtitutio. pinguedinis eſt deſtillatio, donec maneat incombuſtibilis, & quanto ſæpius deſtillata fuerint, tanto melior erit eorum tinctura. per filtrum deſtillamus vt aquæ crudæ, vel res ſolutæ non poſsint putrefieri, nec ſecus ab eis ſeparari, niſi per filtrum vnde ſpiſſum remanet, & omne purum deſcendit, vt fit in auripig. vel arſen. propter eorum oleitatem. Et nota quod corpus non diſtillatur niſi prius ſoluatur, quia aqua ipſius non ſeparatur ab eo, quouſque eum perfectè dealbet, vel rubificet. per multos enim annos probaui antequam ad veritatē veni. Et nota, quòd vitrum frigidum nunquā depones in caldarium, vel aquam calidā, & contrà ſcilicet calidum vitrū in aquam frigidam

frigidá, alioquin ſtatim frangeretur. & quando vis excipere vitrum, permitte antea infrigidari. In fermentatione maximè cauẽdum eſt de vaſis, ne frangantur. Et nota quòd niſi corpus putreſcat fructum non facit. nam primò oportet fieri putrefactionem, ſiue ſolutionẽ, poſtea deſtillatur, nec aliquod corpus credas fieri, niſi prius per putredinem reſoluatur.

Incerantur corpora & ſpiritus, cum ex priuatione liquefactionis in ingreſſũ non habeant, mollificentur & fluant, & ingreſsionem habeant. in nullis autem hęc humiditas creatura propinqua inuenitur, & facilius quàm in Venere & arſenico. Modus eſt, vt toties ſuper partem cerandam multiplicetur eorum ſublimatio, donec in ea humiditate manentes fuſionem bonam præſtent, nec fit hoc ante eorum mundificationem perfectam ab omni re corrumpente: quare bonum eſſet, vt eorum olea prius figerentur, vt ſuprà dixi de coagulatione aquarum. Coagulatio verò fit, ſcilicet aquarũ earum, vel oleorum igne lento cãdelarum paulatim augendo, donec coagulentur. Spacium coagulationis eſt 3. dierum, & ignis die ac nocte continuari debet. In his ergo conſiſtit tota operatio magiſterij. Nota, quando anima coniungitur corpori, corpus cito conſumitur, & mutatur in aliam ſubſtantiã: quia prima eius operatio-

Ceratura propinquus

ne est nigrum, in 2. magis lucidum, in 3. adhuc magis clarum, ac sic vsque ad 15. vices soluendo & coagulando: & in quamlibet cõgelatione caue ne aliquid sentiat de sale, sed ipsum laua iterum & iterum. Et nota quòd cum diuisa elementa & mundificata commixta fuerint, tunc si eorum particulam ordei instar super laminam ignitam posueris, si fluit & tingit suo colore superficiẽ laminæ, bonum est, si non scias aliquod nocumentũ accidisse in solutione: quia non bene solutum corpus non habet aptitudinem intrandi. Causantur.n.hęc vel ex breuitate temporis, vel ex debilitate caloris fimi. Si penetrat sed nõ ꝓfundè fit hoc ex paucitate aeris. nã anima corpus ingrediẽs per omnes eius venas velociter currit, vt vnguentum: si verò volat pars eius, fit hoc ex multitudine spirituum, nõdum fixatorum. si autem prosternatur fluens, tingens, penetrans in profundũ totam laminam, nec euolans, sed relinquat caliginem fumi, hoc est ex modica clarificatione elementorum separatorum. Dispone ergo substantiam aeream per discretionem, scilicet in corpore communis terræ, & substantiam terream secundum humiditatẽ aeris, & calorem & siccitatem solis vel ignis lenis, donec conueniant & coniungantur: & tunc adiunge eis duas virtutes operatiuas àquam scilicet ad album, & ignem ad rubeũ

& ideo

& ideo fili oportet te habere duplicem terrã imbibitam, vnam ſcilicet cum aqua & aere, ad albedinem, & aliam imbibitam aere aqua & igne elementali pondere, ſcilicet ad rubeum. tunc habebis optata Deo annuente.

EXPLICIT LIBER DEFINITIONVM *Roſini.*

ANDO. Hic eſt lapis non lapis, habet animam & ſanguinẽ & ratiõem ſimilem duobus. Sic dixit Mahomet, Lapis qui eſt in hoc ope, neceſſarius de animata re eſt, hunc inuenies vbique in planitie, in montibus, & in aquis omnibus: habentque eum tam diuites quàm pauperes, eſtque ſimul viliſsimus, cariſsimus, creſcit ex carne & ſanguine quàmpretioſus omni cognoſcẽti illum: ex illo poſſunt congregari exercitus, & interfici reges: ex illo honorabis quẽ volueris & inhonorabis. laudetur ergo Deus. Item. Dealeſi Hermes dixit. Ego qui exaltatus ſum ſuper omnes circulos mundi, vidi quatuor facies natas, habentes vnũ patrem, Quarum pars vna eſt in mõtib. alia in mari,

pars verò tertia in foſsis: quarta in cauernis. hic neſcit linguam illius, pater harum adiunxit eas ad vnum, cum ſe inuicem vidiſſent, locuti ſunt vno ſermone dicentes: Eamus quæſitum quatuor elementorum naturas, quas de ventre terræ fœminæ adducunt. Itē Maſſarai, Immunditia eſt in hoc lapide propter quam ipſum homines vilipendēt, & tenent quod non poſsint eam ſequeſtrare. Idē ex hoc lapide naſcitur arg. viu. quem vocant multis nominibus. Item locus iſtius eſt 4. elementa, & ſpiritus 4. ianuę. 4. & claues quatuor, quarum vna eſt lignum, ſcilicet oſtenſio aquæ per alembicum. Item hic lapis non lapis, proiectus eſt in res, & in montibus exaltatus eſt, & in aere habitat, & in flumine paſcitur arg. viu. quem vocant multis nominibus, & in cacumine montium quieſcit: cuius mater virgo eſt, & pater non concubuit. Idem lapis in ſterquilinijs calcatur pedibus, & ſæpe ſtulti fodiunt, vt eum extrahant, & non poſſunt eum inuenire. Et ille lapis aſsimilatur lapidibus minerarum & plātarum, & conuertibilis eſt in quemlibet colorem, ſ. alb. rub. citr. & in ſe continet 4. elementa, ſ. artificialia, ſ. aquam claram, flauā, rubeam viridem, citrinam. & dicitur minor mūdus, non quòd ſit microcoſmus, ſed quia mūdus regitur per ipſum, vnde Geber Sarracenus contriuit, & dealbauit eum 33. diebus in aceto de-

to destillato. Et scias quòd philosophi acetum vocabant sal alkali, & distillatam vrinã, quo euacuato diuide elemẽta, diuide ipsum æqualiter & proportionaliter contritione perpẽsa. Ita vt non sit in eo diuisio, nec repugnantia, & habebis propositum domino cõcedente. Mitigo philosophus, Lapis noster quamuis ab hominibus & animalibus pedibus conteratur, tamen propter suam industriam hominis Geberi, à sapiẽtibus adamatur, & dicit industriam: quia sit industriã hominis Geberi. Item Malus philosophus, Hic lapis est subtus te, quantum ad obedientiã: suprà te, quo ad dominium: ergo à te, quantum ad scientiam: circa te, quantum ad ęquales. Aristotel. Ego nominabo lapidem nostrum, est terminus ani: est enim ouum philosophorum quod inest in putrefactione & purificatione. Diuide ergo ipsum in 4. elementa, quæ diuisio fit duobus modis, id est, sine corruptiõe Solis & Lunę: & ista diuisio est vniuersalis quantum ad intellectum: sed secunda diuisio diuidit ipsum in speciales operationes. quando ergo habueris aquã ex aere, & aerem ex igne, & ignem ex terra, & quodlibet horum per se diuisum, plenè habebis artem.

Sume ergo ex lapide vbique reperto, qui vocatur Rebis, & nascitur in duobus montibus, ex quo volantes spiritus in uanum su-

munt, & non recipies ipſum niſi recentem cum ſuo ſanguine, cuius cibus eſt ex ſanguine, & moratur in ære: & ſi hic lapis non eſſet aereus, vel aereæ naturæ, non coniungeretur Mercurio, nec ei commiſceretur, nec ingrederetur ipſum: ſed quia ſimiles ſunt cõmiſcentur & coniunguntur, adeo vt ignis non ſeparet inter nos. Recipe ergo lapidem Rebis, id eſt, binas res, ſcilicet humidũ & frigidũ, ſiccũ & calidũ. Vnde Raſis & Morien. Quod ergo ſecretum expectabis in humoribus euaneſcentibus, ex quibus gignit filios, lapis noſter cal. & ſic. vnde verſus: Dant rebus montes dracones in terraque fontes. Recipe ergo hunc lapidem animalem, id eſt animam in ſe habentem, ſcilicet Mercurialem ſenſibilem, id eſt ſentientem præſentiã, & influentiam magneſiæ, & magnetis, & calaminarem, ac apicem per motum localem, proſequendo & fugãdo vegetabilem, id eſt, vim ſuam in naturam inditam, communicãtem ſuo generi, multiplicantem virtutem influentiæ, vt radix ſtipiti, ſine herbis mineralem: quia de minera extrahitur. Vnde quidã malè intelligentes philoſophos dicentes: Hic lapis talis eſt res, quæ in te magis fixa eſt, à Deo creata, & tu eius minera es, ac à te extrahitur, & vbicunque fueris tecum inſeparabiliter manet, putabant hinc eſſe crines hominis, ſanguinẽ, ſtercus, & ſed fatui ſunt

cum

tum dicunt in eo fixa eſt, id eſt, ibi habes ſuā ſcientiam, & non in alia re. Et vt homo ex 4. elementis eſt compoſitus, ita & lapis, & ita eſt ex homine, & tu es eius minera, ſcilicet per operationem: & de te extrahitur, ſcilicet per diuiſionem: & in te inſeparabiliter manet, ſcilicet per ſcientiam. Aliter in te fixa, ſcilicet in Mercurio ſapiētum: tu eius minera es, id eſt, in te eſt concluſa & ipſum occultè tenes, & ex te extrahitur, cum à te reducitur & ſoluitur: quia ſine te compleri non poteſt, & tu ſine ipſo viuere non potes, & ſic finis reſpicit principium & contrà. Naſcitur in duob. montibus, id eſt ex Venere & Mercurio per aſsiduitatem decoctionis naturæ, ex quo iuuamentum ſumunt & omnia volatilia, ſcilicet corpus & ſpiritus: non fixa ab eo ſumunt colorationem, & fixationem. nō capias eum niſi recentem & præparatū cum ſanguine ſuo, id eſt Venere nōdum fuſo, vel bene præparato, cuius tibi eſt ex ſanguine, id eſt vita vel operatio eius eſt ex Venere viua, moriatur in aere, ſcilicet per ignis eleuatiōem ſiue ſublimationem & purificationē. & ſi hic lapis non eſſet aereæ naturæ, id eſt, eiuſdem præparationis non coniungeretur Mercurio, non eſſet perfecta & firma operatio eorū, ſed quia ſimiles ſunt duo ambo præparati miſcentur & vniuntur, vt ignis non ſeparet inter eos.

Separabis ergo philoſophiam, per hanc doctrinã croceum ab albo, rem pretioſam, à vili, donec 4. elementa ex vna re proueniant: & iterum 4. in vnum concurrant: quorũ radices ſunt aqua, & ignis. appoſita verò ſunt terra, & aer: vniuerſa verò ex vno fiunt: & rurſus 4. vnum: 4. ergo ex vna re ſic fiunt: primò aqua, ſecundò oleum, tertiò ignis, quartò terra. Ex iſtis 4. ita compoſitis & mũdificatis, vt fluant ſine fumo & combuſtione, vt permaneant, ingrediantur, & commiſceantur corporibus metallorum, fit Iccir compoſitum.

Et nota, quòd terræ præparatæ quarta pars, ignis verò vna ſumenda, & cum ea miſce olei prædicti duas partes, & tere in paſtam. Quidam dixerũt 7. partes terræ, alij 12. & verum eſt, primum tamen melius. Alij dixerunt, quod vna pars terræ tingit 20. Alij quòd vna pars terræ dupli tingit duplũ ſui ſeptupli, & ita oſtendit tibi pondera, compoſitionem, & quod eſt melius, & quod eſt prius: fac quod volueris, regimen tamen vnum eſt & operatio vna.

Poſtremò notandum, quinque eſſe neceſſaria huic operi, id eſt, eſt corporum & ſpirituum calcinatio, ſiue ſublimatio ſc. calcinatæ rei in aqua reductio fit per potentiam fimi, vel etiam per calorem ignis, & dicitur ſolutio 3. Eſt deſtillatio ſcilic. per alembicum deſcen-

descensio, 4. est inceratio, scilicet rei siccæ coniungens vnguentum solutum quo nostrum perficitur magisterium. est pater mirabilium, & nubes nubium, & ipsum disputat cum auro, & conclusit ei dicens: Disceptabis ne mecum? Ego sum dominus lapis expectans ignem. Respondit Mercurius, verum dicis, sed ego te genui, & extrahis originem ex me, & vna pars ex me viuificat multas de te: quia tu es auarus per cōparationem ad me. si quis enim vinxerit me, fratri vel sorori meæ viuet, & gaudet, & ero sibi sufficiens, si viueret annos 100000. & ego sum totus absconditus, sapientum & muto omnia corpora in Lunā cū arsenico, & postea in Solem cum sulphure. & in me latet scientia. sublima ergo ipsum & erit fixus ac tinget decem partes Veneris. Item nota, spiritus corpora ingredi non possunt nisi purgata, & non ingrediuntur, nisi aqua ducantur. Ideo dicit Dantius, præparate corpora & soluite ea ac ex illa aqua imbibite spiritus ablutos: tunc ipsi spiritus submerguntur in corporibus, & corpora in spiritibus: & sic figentur spiritus fixissima fixione: vnde Rasis, conuertite corpora in aquam, & illam aquam coniungite aeri, id est spiritui, scilicet Mercurio, & ex illis duobus iterum fac aquam, & ipsam terram, & factum est totum. Galienus dicit, præparate corpora &

purgate à nigredine, in qua est corruptio, donec fiat album & rubeum, tunc soluite ambo in aquam, scilicet spiritus & corpus, & coagulate, & sic proijcite super corpus ablutum. Quando corpora & spiritus soluũtur, tunc fit solutio vniuersalis, quæ facit & quatuor elementa, & reddit in vnam substantiam firmam & fixam: quando verò non soluuntur ambo, tunc fit mixtio vicina, & particularis, quam adhuc separare potest ignis. Nota quando anima coniungitur corpori, corpus cito consumitur, & mutatur in aliam substantiam, & post primam eius operationem fit nigrum. In secunda verò magis lucidum. In tertia verò iterum magis clarum, donec ad quindecim solutiones & coagulationes perficiatur, & in qualibet coagulatione caue ne aliquid sentiat de sale, sed laua eum perfectè. Item tali modo potest omnes spiritus augmentare in sublimatione. Recipe de Mercurio sublimato, & tere cum eo medietatem sui Mercurij crudi, & sublima cum speciebus suis receptis, & prius sublimati. Item imbibe Mercurium sublimatũ cum aqua Saturni, vel Iouis, vel Lunę, quod melius est, toties, donec currat super laminam. vna pars tingit ei partes Veneris purgati in veram Lunam.

In nostro magisterio est spiritus & corpora: inter spiritus quidam sunt fixi, vt essentia cala-

calaminaris talck, &c. quidam non fixi, vt arg. viu. arsen. auripig. Venus, salarmo. & si spiritus per fumum euanescunt, nec sustinere possunt. & sunt aliæ species retinacula spirituum, de quibus fiunt aquæ acutæ, vt salia & alumina, in quibus soluuntur spiritus sublimati & purificati, vt simul cum ipsis soluti coagulentur & figantur: quidã verò sunt quę soluuntur in aquam, & cum ipsis fit inceratio corporum ac spirituũ, vt sunt vitriolũ & atramenta. Sed scire debes, quæ species sint meliores, ad artem pertinentes: quia multi sunt qui minus valent, secundum meam experientiam, & perderẽtur labores & expensæ, & tinctura cum eis inficeretur: quare relinquenda sunt ea.

Sunt ergo hi 4. spiritus principales in arte nostra, arsenic. salarmon. quia sine ipso nõ soluerentur, nec ingrederentur spiritus: ipse enim soluit & figit omnes spiritus, penetrat omnia metalla, & mollificat ea. Et scias verum esse, quod experimẽto didici: quia non est necesse tibi alium salem comparare. vtere ergo eo in omnibus operibus tuis: sed hoc scias, quòd per ipsum nec dealbantur, nec rubificantur corpora, neque transsubstantiantur, sicut per alios spiritus, sed ipse tãtum dat introitum alijs spiritibus: permixtis verò & coniunctis coadunationibus & perseuerationibus ipse recedit, 3. spiritus

est Mercurius, cuius diffinitionem, & naturam habes copiosè apud Gebrum. Est materia metallorum cum Venere alba vel rubea & est.

FINIS.

INCIPIT LIBER DIVINARVM INTERpretationum & definitionum.

ECIPE lapidem qui est niger albus, rubeus, citrinus, & auis mirabilis, qui nigredine noctis & diei claritate sine alis volat: ex amaritudine namque in suo gutture existente, coloratio accipitur, à suo verò cruore mera aqua accipitur, sicut dixit Alexander. Recipe lapidem 4. colorum fili. Recipe volatile volans submersum, & à sua rubedine quæ ipsum interficit, extrahent ipsam: ab ea repelle vt fiat vnum, & tibi maneat non volando in regionibus, sed volatu eleues illud, & à radio extrahe suam vmbrá: ac sordidum, quia nebula ei supereminens coinquinat, & à luce retinet quasi conangustatur, ac à sua rubedine cõburitur. Recipe ergo hanc superiorem aquam corruptam queádmodũ ignis, Latõ cineris est vnꝰ, quoniam se ab eo sequestrat quousque rubeus æris

æris vitrificetur, fit tibi societas certa, calescit & tibi quiescit. Fili notum habeas, quòd aquæ prius erat in aere, deinde habitauit in terra, redde eam tu ad superiora & per suos terminos non ineptè omnia coniuncta: deinde suo spiritui rubeo priori elemento nisi parte eam coniunge. Item Hermes, Recipe lapidem nigrum, lapidem de montanis Indię, quod est intus mitte foras, & quod foras est mitte intus. Vnde Rasis, fili contemplare altissima montana, quę sunt à dextris & à sinistris ac ascende illuc: ibi lapis noster inuenitur, & in alio monte, qui fert omne genus pigmentorum & spiritus vel species, ibi similiter est. Morienus: Conscendite alta montana arboribus consita: quia ibi lapis noster inuenitur, & absconditus est. Item Hermes, A Capite lapidem mixtum, croceum album, & comminuite eum ac separate album à croceo. Idem, Recipe lapidem benedictum, comminuite & lauate lapidē rubeum, de quo extrahitur, qui inuenitur in montibus, & maximè aliquando in cloacis veteribus. Et nota quod natura in principio suæ originis intendit facere Solem vel Lunam, sed non potest propter Venerem, corruptum argentum viuum, commistum, vel propter terram fœtidam: quare sicut puer in ventre matris suæ ex corruptio-

ne matricis contrahit infirmitatem & corruptionem caussa loci per accidens, quamuis sperma fuerit mundum, tamen puer sit leprosus & immũdus causa matricis corruptæ, & sic est de omnibus Metallis imperfectis, quæ corrumpuntur ex Venere, & terra fœtida. Documentum huius rei quod ex Mercurio & Venere generentur Metalla est: quia etiam ex his duabus rebus naturaliter factis, idem potest fieri artificialiter, vt testatur Morienus. Sciendum ergo est, in veritate scientiam Alchimiæ esse diffusam per multos libros & capitula, & in multis speciebus & mineralib. capillis, ouis, & cæt. & infiintis nominibus nominata, cum tamen non sit nisi vna, cuius principium super finem suum respicit, & suus finis super suum principium: & vbicunque fuerit, & quibuscunque nominibus nominetur, non est nisi res vna, vnde versus: Ac ars vnā rē poscit, quod quiuis bene noscit: hanc rem aptant, plura tamen hæc res est. Tantum vna similiter hæc ars non multis eget expensis, nec magno labore. vnde Morienus: Omnis res quæ magno emitur precio, in hoc opere mendax, & inutilis inuenitur. Quare ergo dicuntur tot species necessē esse in arte, si tantùm vna res est? Soluit Morien9, Eius radix est, vna qui dat & innouat eius colorem.

Sulphur

Sulphur est quartus spiritus, cuius naturam quęre apud Gebrum: ex eius vapore inducatur arg. viu.

Rosini practica Explicit, vel Liber Definitionum.

INCIPIT PRACTICA

MARIAE PROPHETISSÆ in Artem Alchimicam.

CONVENIT Aros philosophus, cum Maria Prophetissa sorore Moysi, & accedens ad ipsam honorificauit eam, & dixit ei. O prophetissa, audiui siquidem multos de te, quòd albificas lapidẽ in vno die. Et dixit Maria, Vtique Aros, imò & in parte vnius diei. Dixit Aros: O domina quando erit illud, quòd tu asseris opus Maria? Quomodo albificabimus, deinde addemus nigrum? Dixit Maria: O Aros, nunquã non de parte ista mortuæ sunt gentes? An ô Aros non nosti, quòd sit aqua vel res quæ albificat Hendragem? Deinde respondens di-

xit ei Aros, Ita vt dicis est, ô domina in tẽpore longo. Respondit Maria, Hermes dixit in omnibus libris suis, quòd philosophi albificant lapidem in hora diei. Dixit ei Aros, ô quàm illud est excellens. inquit Maria, Excellentissimum est hoc apud illum qui ignorat. Dixit Aros, ô Prophetissa, si sũt apud homines omnia 4. elementa, dixit compleri possent, & complexionari, & coagulari eorũ fumi, ac retineri die vno, donec impleant cõsequens. Dixit Maria, ô Aros, per Deum si non essent sensus tui firmi, non audires à me verba hæc, donec compleret dominus cor meum, gratia voluntatis diuinæ. Veruntamen, Recipe alumen de Hispania, gummi album, & gummi rubeum, quod est kibric philosophorum, & eorum sol & tinctura maior, & matrimonifica gummi cum gummi vero matrimonio. Inquit Maria, Intellexisti Aros? vtiq; domina: Dixit Maria, fac illa sicut aquam currentem, & vitrifica hanc aquã diem laboratam ex duobus zubech super corpus fixum, & liquefac illa per secretum naturarum in vase philosophiæ. Intellexisti nos, ô domina. Vtique dixit Maria. Custodi fumum, & caue ne fugiat aliquid de illo, & isto mensura igni leui, sicut mẽsura caliditatis solis in mense Iunij vel Iulij, & morare prope vas, & intuere cura, quomodo nigrescit & rubescit & albescet, in minus quàm in tribus

tribus horis diei, & fumus penetrabit corpus, & ſpiritus conſtringetur, & erunt ſicut lac incerans & liquefiens & penetrans: & illud eſt ſecretum. Dixit Aros, Non dico, quod erit hoc ſemper. Dixit ei Maria, Aros, & mirabilius eſt, de iſto quod non fuit apud antiquos, nec acceſsit ad eũ per medicationem. & illud eſt, Accipe herbam albam, claram, honoratam, creſcentem ſuper monticulis, & tere ipſam recentem ſicut eſt in ſua hora, & illa eſt corpus verum non fugiens ab igne. Et dixit Aros. Nunquid ille eſt lapis veritatis? Et dixit Maria, vtiq;. Verumtamen neſciũt homines hoc regimẽ cũ velocitate ſua. Dixit Aros, & poſtea q̃d? Dixit Maria, Vitrifica ſuper illud Kibrich & Zubech (alias Zibeic) & ipſa ſunt duo fumi complectentes duo Lumina, & proijce ſuper illud complementum tincturarum & ſpirituum & pondera veritatis, & tere totum, & pone ad ignem, & videbis de ipſis mirabilia. Totum regimen conſiſtit in temperie ignis. O quam mirum, quomodo mouebitur de colore in colorem in minus quàm in hora diei, quouſq; veniet ad metam rubedinis & alborum: & deice ignem, & dimitte confrigidari & aperi, & inuenies corpus margaritale clarum, eſſe in colore papaueris ſilueſtris, mixtum albore, & illud eſt incerans, liquefiens & penetrans, & cadit eius aureus ſuper in-

millia & ducenta. Illud eſt ſecretum occultum. Tum procidit Aros in faciem ſuam. Dixitq; illi Maria, Leua caput tuum Aros: quia abbreuiabo ſuper te rē, vt illud corpus proiectum ſuper monticulos clarum, quod non capitur putrefactione vel motu. Recipe & tere ipſum cum gummi Elſaron, & cū duobus fumis, quia corpus comprehendificens eſt gummi Elſaron, & tere totū, Appinqua igitur, quia totū liqueſcit. ſi proieceris ſuper ipſam vxorē, erit ſicut aqua diſtillans, & quā do pcutiet ipſum aer, cōgelabitur, & erit corpus vnū, & proijce de ipſo, & videbis mira. ô Aros illud eſt ſecretū occultū ſcoliæ. Et ſcias qđ prædicti duo fumi ſunt radices huius artis, & ſunt Kibris albū & calx humida, ſed corpus fixū eſt de corde Saturni cōprehendificans tincturā, & campos ſapientiæ, ſiue ſcoliæ. & philoſophi nominauerunt illa multis & omnib. nominib. & acceptū de monticulis eſt corpus clarū, & albū. & iſta ſunt medicina huius artis, pars cō paratur, & pars inuenitur ſup mōticulos: & ſcias Aros, quod ſapientes non nomiauerūt illud cāpos ſiue ſcoliæ, niſi quia ſcolia non cōplebitur niſi p illud, & in hac ſcolia non ſunt, niſi mirabilia. Intrant namq; & in illa 4. lapides, & ſuū regimē verum eſt ſicut dixi: & illud eſt primū, ſcoyare Ade & Zethet, per illud allegoriza vt Hermes in libris ſuis Scoyas, & ſemp longificauerūt philoſophi ſuū regimē, & ſimula

uerunt

uerãt opus ꝑ qđlibet, q̃d nõ oportet facere illud opus,& faciũt magiſtrũ in vno anno,& hoc nõ niſi occultatione ignorantis populi, donec firmatũ ſit in cordib. eorũ & in ſenſib. q̃a ars nõ cõplebitur p̃terquã in auro, q̃a eſt ſecretũ Dei magnũ: & q̃ audiũt de ſecretis noſtris, nõ verificãt ea ꝓpter eorũ ignorãtiã, Intellexiſti Aros? Aros dixit, vtiq;, ſed narra mihi de iſto vaſe ſine quo nõ cõplebitur opus. Dixit Maria: Iſtud eſt vas Hermetis, qđ Stoici occultauerũt, & non eſt vas nigromãticum, ſed eſt menſura ignis tui. Cui dixit Aros: ô domina obediſti in ſocietate Scoyari: ô ꝓphetiſſa an inueniſti in ſecretis philoſophor. qui poſuerũt in libris ſuis qđ aliquis poſsit facere artẽ de vno corpore? Et dixit Maria: vtiq;, qđ Hermes nõ docuit, quia radix Scoliæ eſt corpus indolabile, inſanabile & eſt toxicũ mortificans omnia corpora, & puluerizat ea, & coagulat Mercuriũ odore ſuo. Et dixit, Ego iuro tibi per Deũ æternũ, quod illud toxicũ quãdo ſoluitur donec fit aqua ſubtilis, non curo qua ſolutione fiat: coagulat Mercurium in Lunã cum robore veritatis, & incidit in ſolium Iouis, & Lunificat ipſum in Lunã. Et in omnibus corporibus eſt ſcientia, ſed Stoici propter eorum vitæ breuitatem & operis longinquitatẽ hoc occultauerũt, & hæc elemẽta tingentoria inuenerunt, & ipſi increuerũt ea, & omnes philoſophi docent illa præter vas Hermetis,

quia illud eſt diuinum, & de ſapientia domini gētibus occultatum: & illi qui illud ignorant, neſciunt regimen veritatis, propter vaſis Hermetis ignorantiam.

SEQVVNTVR VERSVS.

Maria mira ſonat breuiter quod talia tonat.
Gummis cum binis fugitiuum figit in imis.
Horis in crinis tria vinclat fortia finis.
Maria Lux roris ligam ligat in tribus horis:
Filia Plutonis conſortia iungit amo ris,
Gaudet in aſſata ſata per tria ſociata.

EXPLICIT LIBER MARIAE
Sororis Moyſi.

LIBER SECRETORVM ALCHEMIAE

compositus per Calid filiũ Iazichi, translatus ex Hebræo in Arabicum, & ex Arabico in Latinum, incerto Interprete.

Præfatio de difficultate artis.

RATIAE ſint Deo omnium creatori, qui nos conduxit & recoluit, & docuit, & intellectum & ſcientiã nobis dedit. Niſi Dominus nos cuſtodiret & conduceret, eſſemus ſine cuſtodia, & ſine doctore tanquam erronei, imò huius mundi nihil ſciremus, niſi ipſe nos doceret, qui principium eſt, & ſcientia omnium, ſua potentia & bonitate ſuper populum. Qui dirigit & erudit quem vult, & reducit ſua miſericordia ad viam iuſticiæ. Miſit enim nuncios ſuos ad tenebras, & vias explanauit, & ſua miſericordia repleuit ſuos diligentes. Scias frater, quòd hoc noſtrum magiſterium de lapide ſecreto, & officium honoratum, eſt ſecretum ſecretorũ Dei, quod cœlauit ſuo populo, nec voluit vllis reuelare, niſi illis, qui fideliter tanquàm filij

filij meruerunt, & qui eius bonitatem & magnitudinem cognouerunt. Qui enim secretum Dei postulat, necesse est ei hoc secretũ magisterij plus quàm aliud. Et sapientes qui illud assequuti fuerunt, aliqua de ipso celauerunt, & aliqua reuelauerunt. Sic enim inueni sapientes antecessores, in hoc conuenientes in suis libris honoratis. Vnde scias, quod discipulus meus proprius, Musa, honorabilior omnibus apud me, in ipsorum libris multum studuit, & in opere magisterij laborauit, vnde aggrauauit ipsum eiusdem compositio, & in ea multipliciter dubitauit, & ignorauit similiter rerum compositionis naturas. Et supplex ac humilis pro ipsa, à me explanationem petijt, & directionem eiusdem. Ego autem eidem nihil in ea respondi, nec volui discernere, sed præcepi ei, vt libros philosophorum legeret, & in eis quod à me petierat, indagaret. Ipse verò abiens, legit plusquam centum libros, prout inuenire potuit: libros videlicet veridicos, secretos, nobilium philosophorũ, & in eis quod petijt, non potuit inuenire, qui tunc remásit ideo stupefactus, & quasi extra mentẽ positus, etiam per annũ continuè in ea perscrutando. Ex quo igitur discipulus meus Musa, qui inter philosophos, in gradũ & modũ sapientiæ meruerat computari, sic in compositione eius dubitauit, & hoc ei cõtingit in ea, quid

quid faciet ignarus, vel insipiens, rerum naturas non intelligens? neq; rerum complexiones cognoscens? Cum autem hoc viderē de meo discipulo prælecto, & charissimo, motus pietate, & dilectione eiusdē, quin etiam nutu & voluntate diuina, ædidi hunc meum librum in obitu meæ mortis, in quo prætermisi dicere quædā, quæ antecessores philosophi retulerunt in suis libris. Et dixi quædā quæ ipsi cælauerunt, & nullo modo dicere, aut reserare in scriptis suis voluerūt. Et explanaui, & exposui quædam, quæ ipsi cooperuerunt suis dictis obscuris & figuratis: Et vocaui hunc meum librū Secretorū Alchemiæ. In quo nominaui quicquid necesse est inquisitori huius scientiæ, siue magisterij, iuxta linguā eius intellectui cōuenientem, atq; sensui inquirētis. Et nominaui in hoc libro, quatuor magisteria magis alta, & meliora, quam sapientes fecerunt. Quorū sunt Elixir, vnū minerale, & aliud animale, alia verò duo residua sunt mineralia, & non sunt elixir vnum, quorū est artificium lauandi, quod vocāt corpora. Alterū quidē est, facere aurum ex azot viuo, cuius factura & generatio, est secundū generationē siue ordinē generationis in mineris, in corde & interioribus terræ existētib. Et hæc quatuor magisteria atq; artificia, explanauerūt sapiētes in libris suis de cōpositiōe huius magisterij,

Sed de eis defuit multum, & de eius operatione noluerunt in libris suis ponere, vel si inuenit, non potuit intelligere, & nihil grauius inuenit quàm illud. Et ideo dicam in hoc meo libro, ipsam, eiusque factum. Qui ergo hunc meum librum legerit, legat aliquid geometriæ, & eius mensuras addiscat, vt clibanorum fabricam rectè componat, nec modum eorum excedat, per augmentū vel diminutionem, & quantitatem ignium: sciat & modum siue etiam gradum vasis operis. Similiter videat & cognoscat, quid sit radix penitus & principiū magisterij: & est eidem, tanquam matrix animalibus, quæ in ea generantur, & capiunt creationem pariter ac nutrimentū, quod prædictum est. Nisi res magisterij inueniat sibi idoneū, destruetur factum atq; opus eius, & eius operarij quæsitum non inuenient, nec ipsa res proderit in effectum generationis: quia cum non inuenerit causam generationis, siue radicē, & ipsam caliditatem, continget in operationibus casus destructionis. Hoc idem in quātitate ponderum est contingens, quæ cum disconuenit in composito, partibus quidem eiusdem naturæ terminum transcendentibus, per augmentum vel diminutionem, destruitur cum ea proprietas compositi, & fit effectus compositi cassus atq; vacuus. Et ego ostendo tibi vnum exemplū: Nonne vides

des quòd in sapone, cum quo panni abluuntur & mundificantur, & fiunt albi, generatur in sui recta cõpositione hæc proprietas, propter æqualitatem, & rectas cõpositiones, & debitas compositi, quæ participant in longitudine & latitudine: vnde propter hanc participationem conuenerunt, & tunc apparuit quod erat in ea de veritate ad factum, & nota fuit inde virtus quæ prius latebat, quã vocant proprietatem, & est virtus ablutionis, in composito generata. Cum verò quantitas ipsius compositi transcendit suum terminum, & per additionem vel diminutionem, transgreditur ipsa virtus æqualitatis terminum, & exit ad contrarium, secundum distemperantiam compositi. Et ita in compositione nostri magisterij intellige.

De quatuor magisterijs artis, scilicet, solutione, congelatione, albificatione, & rubificatione. Cap. I.

Et incipio dicere artificium maius, quod vocant Alchemiam, & certificabo dictum meum, & nihil celabo, nec tacebo hîc dicere de eo, nisi illud quod non conuenit dicere, nec est nominare. Dicimus igitur, quod artificium maius, sunt quatuor magisteria, prout dixerunt sapientes, videlicet, Soluere, Congelare, Albificare, & Rubificare. Et hæ quatuor quantitates sunt participes,

quarum duæ ſimiliter ſunt inter ſe partici-
pes, ſimiliter & aliæ duæ. Et vtraq; harum
duplicium quantitatum habet aliam quan-
titatem participem, quæ eſt maior quanti-
tas particeps poſt has duas. Et volo dicere,
pro ijs quantitatibus, quantitatem natura-
rum, & pondus medicinarum, quæ ſoluun-
tur & congelantur per ordinem, nec intrat
diminutio, nec additio. Sed hæ ambæ, ſcili-
cet ſolutio & congelatio, erunt in vna opera
tione, & vnum factum meruerunt, & hoc an
te compoſitionem: Sed poſt compoſitionẽ
ipſarum opus erit diuerſum, ſed hæc ſolutio
& congelatio, quas nominaui, ſunt ſolutio
corporis & congelatio ſpiritus, & ſunt duo,
& habent vnam operationem. Quia ſpiritus
non cõgelantur, niſi cũ ſolutione corporis,
& ſimiliter corpus non ſoluitur, niſi cum cõ
gelatione ſpiritus. Et corpus & anima, quan
do coniunguntur inſimul, agit vterq; eorũ
in ſuum ſocium, factum ſibi ſimilem. Et exẽ
plum eſt huius, aqua & terra: quia aqua cum
terræ coniungitur, conatur ad ſoluendum
eam cum ſua humiditate, & ſua virtute &
proprietate, quæ in ea ſunt, & facit eam ſub-
tiliorem, quàm prius erat, & reddit eam ſibi
conſimilem: nam erat aqua ſubtilior terra.
Et ſimiliter facit anima in corpore, & eodẽ
modo inſpiſſatur aqua cum terra, & fit con-
ſimilis terræ in denſitate, quia terra ſpiſſior
eſt

est aqua. Et scias, quòd inter solutionem corporis, & congelationem spiritus, non est differentia temporis, neq; opus diuersum, ita quòd sit vnum sine alio, sicut non est inter aquam & terram in sua coniunctione pars temporis diuersa, quòd cognoscatur, vel vesperetur vna ab alia, in eorũ operationibus: sed eorũ est vnus terminus, & vnum factũ: & vna & eadem operatio circuit super ipsa duo, & simul, ante compositionem. Et ideo dixi ante compositionem, ne putet, qui hũc librum legerit, & audierit solutionem & cõgelationem, vt dixi, quod sit compositio quã nominauerunt Philosophi, quia sic esset in errore sui facti, & suæ scientiæ. Quia compositio in hoc artificio seu magisterio, est cõiunctio siue matrimonium cõgelati spiritus cum corpore soluto, & eorum cõiunctio, & eorum passio est super ignẽ. Nam caliditas est eius nutrimentum, & anima nõ dimittit corpus, nec cum eo coniungitur omnimoda coniunctione, nisi per mutationem utriusq; à sua virtute & proprietate, & post conuersionem suarum naturarum. Et hæc est solutio & congelatio, quam prius philosophi vocauerunt. Et scias, quòd hanc solutionem & congelationem iam cælauerunt sapiẽtes, & loquuti fuerunt in ea subtili ratione, ex dictis obscuris & coopertis, vt sensus inqsitoris ab ipsorũ intellectib. elongaretur. Et hoc

esto exemplum dicti philosophorũ cooperti & obscuri in eis. Vngite folium cum toxico, & verificabitur in eo vobis principiũ officij, siue magisterij eiusdem. Et, Operamini corpora fortia cum iure soluto, quousq; vtrumq; eorum conuertatur ad suam subtilitatem. Similiter & dictum Sapientis in eisdem est: Nisi conuerteritis corpora in subtilitatẽ, vt sint subtilia, & tactu impalpabilia, non dirigetur vobis quod quæritis. Et si trita non fuerint, reuertamini ad operationẽ, quousq; terãtur, & fiant subtilia: quòd si hoc feceritis, vobis quod cupitis dirigetur. Et hoc modo plura verba talia de eis posuerũt. Nec vllus probantium potuit attingere vlla tenus hoc factum talis cælamenti, quousq; apparuit ei bona aperitio documenti ostensiua, remoto dubio præcedenti. Et similiter nominauerunt compositionẽ, post solutionem atq; congelationem. Postea etiam dixerunt, quòd compositio non completur, nisi cum matrimonio & putrefactione. Et iterũ ipsorum dictũ postea docuit pro solutione & cõgelatione, & diuisione, & pro matrimonio & putrefactione & cõpositione. Et hoc est, quia compositio, rei est origo & vita. Nisi enim esset compositio, non produceretur res in esse. Et diuisio est separare partes compositi, & sic separatio fuit sua cõiunctio. Et dico quòd in corpore non morabitur spiritus,

sus, nec in eo erit, nec cũ eo vllatenus remanebit, quousq; ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatiõe, vt habet spiritus. Et cũ iam ipsum attenuatum fuerit & subtiliatũ, & exierit à sua densitate, & spissitudine ad tenuitatem, & à grossitie & corporeitate ad spiritualitatẽ, commiscebitur tũc spiritibus subtilibus, & imbibetur in eis, & sic vterq; euadent vnum & idem, & non separabuntur, sicut nec aqua mixta aquæ. Ponatur quòd duæ quantitates participes, quæ sunt in solutione & congelatione, maior sit anima, & minor sit corpus; postea adde quãtitati, quæ est anima, quantitatẽ quæ est in corpore, & participabit quantitati primæ, & erũt in virtute participes solummodo, & operare eas, sicut operati fuimus, & inde habebis quod cupis, & verificabitur tibi linea, sicut dixit Euclides. Postea accipe eius quantitatem, & scias eius pondus, & adde ei de humiditate, quãtum possit bibere, cuius humiditatis nõ habemus hic pondus determinatũ. Postea operare eas operatione dissimili, primo videlicet imbibendo & sublimando: & hæc operatio est illa, quam vocãt albificationẽ, & vocãt eam Yharit, id est argentũ, & plumbũ album. Et cum iam albificabitur hoc cõpositum, adde ei de spiritu quantum est mediũ totius, & reduc ad operationem, quousq; rubefiat, & erit tunc de colore alsufir, quod est

nimis rubeum, & assimulauerunt eum sapientes auro. Et effectus huius ducit te ad dictum Aristotelis, qui dixit suo discipulo Arde: Lutum quando albificatur, nominamus ipsum Yharit, id est, argentum: & quando rubificatur, nominamus ipsum Temeynchũ, quod est aurum. Et albedo est, quæ tingit cuprum, & facit eum Yharit. Et illa rubedo est, quæ tingit Yharit, id est argentum, & facit eum Temeynchum, id est, aurum. Vnde qui poterit soluere illa corpora, & subtiliare, & albificare, & rubificare, & vt tibi dixi, componere imbibendo, & ad idem conuertere, consequetur magisterium, & faciet factum, quod dixi, sine dubio.

De rebus, & instrumentis huic operi necessarijs, & oportunis.
Cap. II.

Et oportet te scire vasa in hoc magisterio, scilicet Aludela, & sapientes vocant cœmeteria, seu cribratoria: quia in eis diuiduntur partes, & mundantur, & in eis perficitur & cõpletur, depuratur res magisterij. Et quodlibet horum habeat Clibanum sibi conuenientem, & vtrumq; eorum habeat similitudinem & figuram operi competentem. Et iam omnia nominauit, & modum & formam eorum docuit Mezleme, & plures philosophorum in libris suis. Et scias quòd sapientes in hoc

hoc conuenerunt in suis dictis, & celauerũt per signa, & fecerunt inde plures libros, & instrumenta, quæ sunt necessaria, in his quatuor prædictis. Et sunt duo. Vnum est cucurbita cum suo alembico: & alterũ est aludel, quod est bene factum. Et similiter quæ sunt eis necessaria, sunt quatuor. Et sunt corpora & animæ, & spiritus, & aquæ: & ex his quatuor, est magisterium, & factum minerale: Et sunt explanata in libris sapientum, & abstuli ab hoc meo libro, & nominaui in eo, quod non nominauerũt philosophi. Et qui aliquantulum intellectus habuerit, sciet quæ sunt illa. Et non feci hunc librum ignaro & nescienti, sed composui ipsum prudentibus, & sensum & sapientiam habentibus & scientibus.

De naturis rerum ad hoc magisterium pertinentium. Cap. III.

Et scias quòd philosophi nominauerũt ea pluribus nominibus. Vnde quidam eorum nominauerunt ea mineras, et quidam animale, quidam autem herbale, et quidam per nomen naturarũ, hoc est naturale. Alij quidam vocauerunt ea quibusdam nominibus ad libitum, secundum quòd eis videbatur. Etiam scias, quòd earum medicinæ sunt naturis propinquæ, prout dixerunt philosophi in libris suis, quòd natura propinquat

naturæ, & natura aſsimilatur naturæ, & natura coniungitur naturæ, & natura ſubmergitur in natura, & natura dealbat naturam, & natura rubificat naturam: & generatio cũ generatione retinetur, & generatio cum generatione vincit.

De decoctione & eius effectu. *Cap. IIII.*

Et ſcias, quòd philoſophi nominauerunt in ſuis libris Decoctionē. Et dixerunt, quod faciant decoctionem in rebus. Et illud eſt, quod eas generat, & mutat à ſuis ſubſtantijs & coloribus ad alias ſubſtantias, & ad alios colores. Et non tranſgrediaris, quod dico tibi in hoc libro, & procedes rectè. Reſpice frater ſemen, quod eſt in vita hominum, qualiter in ipſum operatur Solis caliditas, quouſq; exit ex eo granum, & comedunt homines, & alia animalia. Poſtmodum operatur in ipſum in homine natura cum ſua caliditate, & reddit carnem & ſanguinem. Et noſtra operatio magiſterij eſt ſic. Vnde noſtrum ſemen, quod à ſapientibus eſt ſic, quod ſua perfectio, ſuusq; proceſſus eſt ignis, qui eſt cauſa vitæ & mortis, qui non tribuit ei vitam, niſi cum intermedio, & ſua ſpiritualitate, quæ non commiſcentur niſi cum igne.

Iam verificaui tibi veritatem,
quam uidi atq; feci.

De

De subtiliatione, solutione, coagulatione, & commixtione lapidis, & eorum causa, atq; fine.

Cap. V.

ET scias, quòd nisi subtiliaueris corpus, quousque fiat aqua totum, non rubiginabitur, nec putrefiet, & non poterit congelare animas fugaces, cum tetigerit eas ignis: quia ignis est qui eas congelat, cum auxilio ipsius ad ipsas. Et similiter præceperunt philosophi soluere corpora, & soluimus, vt adhæreat caliditas eorum profunditatibus. Postea redimus ad soluendum ipsa corpora, & ad congelandum post eius solutionem, cum re quæ ei appropinquauit, quousq; cõiungamus omnia cõmixta bona & idonea commixtione, quæ est quantitas temperata. Vnde coniunximus ignem & aquam, & terram & aerem: & quando commiscuit se spissum cum subtili, & subtile cum spisso, remansit alia cum alijs, & conuersæ fuerunt suę naturę pares, cum prius essent simplices, quia pars est generatiua, addit & tribuit suã virtutem in subtili, quod est aer: quia adhæsit cum suo consimili, & est pars generationis. Vnde accepit potestatem ad mouẽdum & ascendendum. Et potuit frigiditas in spisso: quia amisit caliditatem, & exiuit ab eo aqua, & apparuit res super ipsum. Et exiuit

humiditas ascendẽdo, & subtile aeris, & cõmiscuit se cum eo: quia est suum consimile, & suæ naturæ. Et quando corpus spissum amisit caliditatem & humiditatem, & potuit super ipsum frigiditas & siccitas, & comminuerunt se suæ partes, & diuisæ fuerunt, & non fuit humiditas quæ coniungeret ipsas partes diuisas, elongauerunt se partes. Et postea pars quæ contraria frigiditati, quia continuauit, & immisit suam caliditatem & suã decoctionem ipsis partibus, quę sunt terræ, & in eis ipsius posse valuit, siue potuit, & habuit dominium & victoriam super frigiditatem, & latuit frigiditas, quę prius erat in corpore spisso per victoriam caliditatis super eam, conuersa fuit pars suæ generationis, & facta fuit subtilis & calida, & conata fuit siccare cum sua caliditate. Et postea subtile, ascensor naturarum, cùm amisit calorem accidentalem, & accidit ei frigiditas, tunc conuersæ fuerunt, & inspissauerunt se, & descenderunt ad centrum, & coniunctæ sunt naturæ terrestres, quæ se subtiliauerunt, & conuersæ fuerunt in suam generationem, & imbiberunt se in eis: & coniunxit humiditas illas partes diuisas, & conata est terra siccare illam humiditatem, & obsedit eam, & prohibuit, ne exiret ab ea, & apparuit quod erat absconsum super eum. Et non potuit humiditas separari retentione siccitatis. Et similiter

liter inuenimus, quod quicquid est in mundo, retinetur per suum contrarium, vel cum suo contrario: scilicet caliditas cum frigiditate, & siccitas cum humiditate. Postea cùm quilibet eorum obsedit suum socium, commiscuit se subtile cum spisso, & factæ fuerũt illæ res vna substantia, scilicet sua anima calida & humida, & suum corpus frigidum & siccum. Postea conata fuit soluere & subtiliare cum sua caliditate, & sua humiditate, q̃ est sua anima. Et conata fuit claudere & retinere, cum suo corpore quod est frigidum & siccum. Et sic super hoc circuit & conuertitur officium huius. Iam asserui tibi veritatẽ, quam vidi & feci, & præcepi tibi, vt conuertas naturas à sua subtilitate, & suis substantijs cum caliditate & humiditate, quousque conuertantur ad aliam substantiam, & alios colores. Et non transgrediaris quod in hoc libro dicitur, & procedas rectè in magisterio prout cupis.

De fixione spiritus. *Cap. VI.*

Et scias, quòd corpus cum commiscet se cum humiditate, & ipsum inuenit ignis caliditas, conuertitur humiditas super corpus, & soluit ipsum, & tunc non potest spiritus ab eo exire: quia imbibit se cum igne. Et spiritus sunt fugaces, quousque corpora cum eis commiscentur, & conantur pugnare cũ

igne, & eius flamma. Et parum tamen conueniunt istæ partes, nisi cum operatione bona, & continuo & longo labore: quia naturæ animæ est tendens sursum, vbi centrum animæ est. Et quis est ille ex probatoribus, qui valeat duo, vel diuersa coniungere, quorum centra sunt diuersa, nisi post conuersionem naturæ earundem, & mutationem substantiæ, & rei à sua natura, quod est graue quærere? Ergo qui potuit conuertere animã in corpus, & corpus in animam, & commiscere cum eo spiritus subtiles, tinget omne corpus.

De decoctione, contritione, & ablutione lapidis.
Cap. VII.

Et scias illud, quod est multum necesse in hoc secreto atq; magisterio, est decoctio, cõtritio atq; cribratio & mũdificatio, atq; cum aquis dulcibus ablutio. Vnde qui aliquid huius operatus fuerit, mundificet ipsum bene, & abluat atque mundificet ab eo nigredinem, & tenebras quæ apparent super ipsum in eius operatione. Et corpus subtiliet, quanto plus poterit, postea miscebit cum eo animas solutas, & spiritus mundos, quousque sibi placeat.

De quantitate ignis, & eius commodo & incommodo. *Cap. VIII.*

Et cognoſcat ſimiliter quantitates igniū, & commodum rei huius, & incommodum eiuſdem, prouenit à commodo ignis. Vnde dixit Plato in ſuis ſermonibus, in libro ſuo: Ignis addit perfecto commodum ſeu profectum, & corrupto incommodum ſeu corruptionem. Vnde cum fuerit eius quantitas bona idonea, proficiet, & cum multiplicaue rit in rebus, vltra modum corrumpet ambo, ſcilicet perfectum atque corruptum. Et hac de cauſa oportuit ſapientes mittere medicinas ſuas ſuper Elixir, ad prohibendum & remouendum ab eis combuſtionem ignium, & eorum caliditatem. Et dixit Hermes patri ſuo. Pater timeo ab inimico in mea manſione. Et dixit: Fili, accipe canem maſculū Coraſcenen, & caniculam Armenię, & iunge in ſimul, & parient canem coloris cœli, & imbibe ipſum vna ſiti ex aqua maris: quia ipſe cuſtodiet tuum amicum, & cuſtodiet te ab inimico tuo, & adiuuabit te vbicunque ſis, ſemper tecum exiſtendo in hoc mundo & in alio. Et voluit dicere Hermes, pro cane & canicula, res quæ conſeruant corpora à combuſtione ignis, & eius caliditate. Et ſunt illæ res aquæ ex calcibus & ſalibus, quarum fa-

cturæ inueniuntur in libris ſapientũ de hoc magiſterio. Et aliqui ex ſapientibus nominauerunt eas, aquas marinas, & lac volatilium, & his ſimilia.

De ſeparatione elementorum lapidis. Cap. IX.

Inde oportet ô frater, quem Deus honoret, vt accipias lapidem honoratum, vel precioſum quem nominauerũt ſapientes, & magnificauerunt, & abſconderunt, & celauerunt. Et ponas ipſum in cucurbita cum ſuo alembico, & ſepara eius naturas, hoc eſt, quatuor elementa, terram, aquam, aerem, & ignem. Et ſunt ea, corpus & anima, ſpiritus & tinctura. Et cum ſeparaueris aquam à terra, & aerem ab igne, ſerua vtrumque duorum per ſe, & accipe quod deſcendit ad fundum vaſis, & illud eſt fęx, & ablue ipſam cum igne calido, quouſque auferatur eius nigredo, & recedat eius ſpiſsitudo: & albifica ipſam albificatione bona, & fac ab ea euolare additiones humiditatum, & tunc cõuertetur, & deueniet calx alba, in qua non erit obſcuritas tenebroſa, nec immundicia, nec contrariũ. Poſtea redi ad naturas primas, quæ aſcenderunt ab ea, & mundifica eas ſimiliter ab immunditia & nigredine atque contrarietate: & reitera ſuper eas multotiens, quouſq; ſubtilientur, & purificentur, & attenuentur. Et

cum hoc feceris, iam misertus est tibi Deus. Et scias frater, quòd hoc officium est vnus lapis, super quem non intret Garib, id est, aliquid aliud. Cum eo operantur sapientes, & de eo exit, cum quo medicatur, quousq; cõpleatur. Nõ cõmiscetur cum eo aliquid, nec in eius parte, nec in toto. Et hic lapis inuenitur in omni tẽpore, & in omni loco & apud omnem hominem, cuius inuentio nõ aggrauat inquirentem, vbicunque sit. Et est lapis vilis, niger & fœtens, nõ emptus precio, & sine aliquo non existit leuis in pondere, & vocant eum Origo mũdi: quia oritur sicut germinantia. Et hæc est eius reuelatio, atque apparitio inquirenti.

De natura lapidis & eius origine. Cap. X.

Accipe ergo ipsum, & operare ipsum, vt dixit philosophus in suo libro, quando nominauit eum sic: Accipe lapidem non lapidem, vel qui non est lapis, nec est de natura lapidis. Et est lapis, cuius minera generatur in capite montium, & philosophus voluit dicere montes pro animali. Vnde dixit, Fili vade ad montes Indiæ, & ad suas cauernas, & accipe ex eis lapides honoratos, qui liquefiunt in aqua, quando commiscentur ei. Et illa aqua est ipsa videlicet, quæ sumitur ab alijs montibus & illorum cauernis. Et sunt fi-

li lapides, & non ſunt lapides, ſed nominamus eos per ſimilitudinem, quam habent ad eos. Et ſcias quòd radices minerarum ipſorum ſunt in aere, & eorum capita in terra, & quando euelluntur à ſuis locis, audietur, & erit rumor magnus, & vade fili cum eis: quia cito euaneſcunt.

De conmixtione elementorum ſeparatorum. Cap. XI.

Et incipe compoſitionem, quę eſt circuitio totius facti: nam compoſitio non erit, niſi cum matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium eſt, commiſcere ſubtile cum ſpiſſo. Et putrefactio eſt aſſare, terere, & rigare, quouſque commiſceantur inſimul, & fiant vnum: ita quòd non ſit eis diuerſitas, nec ſeparatio de aqua mixta aquæ. Et tunc conabitur ſpiſſum retinere ſubtile, & conabitur anima pugnare cum igne, & pati ipſum. Et conabitur ſpiritus ſubmergi in corporibus, & fundi in eis. Et oportuit hoc eſſe: quia corpus ſolutum, cum commiſcuit ſe cum anima, commiſcuit ſe cum ea, & cũ omnib. ſuis partibus, & alia in alijs intrauerunt cum ſua ſimilitudine, & conuerſa fuerunt vnum & idem. Et ideo oportuit, quod accidat animæ de commoditate, & de durabilitate, & permanentia, quæ accidit corpori in loco commixtionis. Et ſimiliter ſpiritui in hoc ſtatu

vel

vel permanentia animæ & corporis, conueniens fuit accidisse. Quia spiritus cum commiscetur cum ea cum labore operationis, & commixtæ fuerint partes eius cum omnibus partibus aliorum duorum, quæ sunt, videlicet anima & corpus, tunc conuersa fuerunt, spiritus & alia ambo, vnum quid, & indiuisibile, secundum substantiam integram, cuius saluæ fuerunt suæ naturæ, & conuenerunt suæ partes, vnde cum obuiauerit istud compositum corpori soluto, & ipsum consequuta fuerit caliditas, & apparuit super faciem eius quod erat in eo ex humiditate, & liquefactũ fuerit in corpore soluto, & transiuit in ipsum, & commiscuit se cum eo, quod est de natura humiditatis, incendit se, & defendit se ignis cum eo. Vnde cum tunc ignis voluerit cum eo suspẽdi, prohibebit eum apprehendere se, id est, adhærere cum spiritu admixto aquæ suæ. Et ignis non adhęrebit ei, quousque sit purum. Et similiter aqua, ex sua natura fugit ab igne, & quando ipsam consequitur ignis, & vult eam auolare, & sic fuit corpus causa retita retinendi aquam, & aqua causa retinendi oleum, quod non comburetur nec consumetur. Et fuit oleum causa retinendi tincturam: & fuit tinctura causa faciendi apparere colorem, & causa demonstrandi tincturam, in qua non est lumen, nec vita. Vnde hæc est

vita recta & rei perfectio, & Magisterij. & hoc est quod quæsiuisti. Scias igitur & intellige, & inuenies quod quæris, si Deo placuerit.

De solutione lapidis compositi. Cap. XII.

Sed postea philosophi subtiliauerunt se ad soluendum ea, vt bene se commiscerent, corpus & anima. Nam omnia quę simul sunt in contritione & assatione, & rigatione, habent vicinitatem & colligationem adinuicem, ideoque potest ignis assumere naturá à debiliori, quousque deficiat & euanescat: & similiter reuertitur super partes fortiores, quousque remaneat corpus sine anima. Vnde quando sic soluuntur & congelantur, accipiunt partes adinuicem, partes suas magnas videlicet atque paruas, & fuit hoc ex eis cóplexio, & est eorũ assumptio, & sic cóuersa fuerunt illa duo vnũ & idem. Et quando sic fuit, assumit ignis ab anima, quantum assumit à corpore, nec addit nec diminuit, vnde fuit per ea perfectio. Ex eo necesse est ei capitulum proprium in scientia Elixiris, scilicet dictum, de soluendo corpora & animas simplices. Quia corpora non intrant super animas, & erunt retinacula eis, & excusabunt eas ab omni opere sublimandi, figendi, atque retinendi, & commiscendi, & his similia

milia, nisi cum mundificatione prima. Et scias quòd solutio non trâscendit hos duos modos: aut enim est extrahere interius rerũ ad suam superficiem, & erit pro hoc solutio, & est exemplum ad hoc, quòd argentum est frigidum & siccum in sua apparẽtia, & quandò apparet suum interius, est solutum: quia est calidum & humidum: Aut dicta solutio est corpus acquirere humiditatem accidentalem, quam non habebat, & addit suam humiditatem cum ea, & ideo soluunt se suę partes, & erit pro eo solutio.

De coagulatione lapidis soluti. *Cap. XIII.*

Et dixerunt aliqui ex sapientibus: Congela in balneo congelatione bona, quam tibi dixi, & est sulphur luminosum in tenebris, & est hyacinthus rubeus, & toxicum igneũ, & interficiens, & est Elixir, quod super nullum remanet: & leo victor, malefactor, & ensis scindens, & tyriaca sanatrix, vel sanans omnem infirmitatem. Et dixit Geber filius Hayen: Quòd omnes operationes huius magisterij sub sex contineantur rebus, quę sunt fugare, fundere, & incerare, & dealbare, vt est marmor: & soluere & congelare. Et illud fugare, est fugare & remouere nigredinem à spiritu & anima. Et fundere, est liquefactio corporis. Et incerare, est propriè corporis

& eius ſubtiliatio. Et dealbare eſt fundere cito corpus ꝓpriè. Et congelare, eſt congelare corpus cum anima præparata. Rurſum fugare cadit ſuper ſpiritum & animam: & fundere & dealbare, & incerare & ſoluere, cadit ſuper corpus: & congelare cadit ſuper animam, & intellige.

Quòd vnus tantùm ſit lapis, & de eius natura. Cap. XIIII.

Dixit Bauzan philoſophus Græcus, cum interrogauerunt eum: Nunquid germinans poteſt fieri lapis? Dixit ſic: Duo ſcilicet primi lapides, lapis alkali, & lapis noſter, qui eſt vita illi, qui ipſum ſcit, & eius factum. Et qui neſciuit & non fecit, & non certificabitur quomodo naſcatur, aut putabit lapidē: aut qui non comprehendit ſuper omne qđ de modis huius lapidis dixi, iam parauit ſe morti & pecuniam ſuam perditioni. Quia niſi hunc lapidem honoratum inuenerit, non conſurget alius ſuo loco, & non vincent naturæ ſuper ipſum. Eius natura eſt caliditas multa cum temperamento. Vnde qui ipſum ſciuit, iam docuit ipſum, & qui ipſum ignorarit, non docuit ipſum. Habet autem proprietates & virtutes multas. Nam ipſe mundificat corpora ab additionibus accidentiū ægritudinum, & conſeruat ſubſtantias ſaluas, ita quod non appareant, neque videatur in

eo

eo turbationes cōtrariorum, nec fugimentū sui vinculi. Hic eſt enim ſapo corporū & eorum ſpiritus, & eorum anima: quando cōmiſcetur cum eis, ſoluit ea ſine detrimēto. Hic eſt vita mortuorū, & eorum reſurrectio, medicina conſeruans corpus, & purgás ſuperfluitatem. Et qui ipſum ſciuerit, ſciat, & qui neſcierit, neſciat. Nam huius officium non conſurgit pręcio, nec aſſociatur venditioni, ſeu emptioni. Intellige eius virtutem & valorem atq; honorem, & operare. Et dixit quidam ſapiens: Non eſt tibi datum à Deo hoc magiſterium ſolum pro tua audacia, fortitudine & calliditate, ſine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Adora ergo Deum creatorem, qui tibi tantam gratiam ſuis operibus bene dictis voluit exhibere.

Modus operationis lapidis ad album. Cap. XV.

Cum ergo volueris hoc magiſterium honoratum facere, accipe lapidem honoratū, & pone eum in cucurbita, & cooperi cum alembico, & claude eam bene cum luto ſapiētiæ, & dimitte exſiccari: quod ſic facies, quotieſcunq; claudes cum luto ſapientię, poſtea mitte in ſtercore calidiſsimo: deinde diſtilla bis eum, & pones ſub eo recipiens, in quod diſtilletur aqua, & dimittes ſic, quouſq; tota aqua diſtilletur, & exſiccabitur humiditas,

& poterit ſiccitas ſuper eũ. Poſtea extrahes eũ in ſiccum, & ſeruabis aquam, quæ diſtillauit ex eo, quouſque tibi ſit neceſſaria. Accipiesq; corpus ſiccum, quod remanſit in fundo cucurbitæ, & teres ipſum, ponesq; in vaſe Chalcofolario, cuius quantitas ſit ſecundum quantitatem medicinę, & ſubhumabis eam in ſtercore equino humido excellentiſſimè calido, ꝓut poteſt, & ſit ipſum vas clauſum bene cum pila & luto ſapientiæ, & ſic dimittas ipſum eſſe ibi. Et cum noueris quòd voluerit infrigidari ſtercus, parabis aliud calidiſsimum, & in eo pones dictum vas. Sic facies cum eo quadraginta dies, renouando ſępe ſtercus calidum, cum neceſſe fuerit, & ſoluetur medicina in ſe, & fiet aqua ſpiſſa, alba: & cum ſic eam videris, ſcias eius pondus, & adde eidem quantum eſt medietas põderis ipſius de aqua, quam prius ſeruaſti, & claude tunc ipſum vas cum luto ſapientiæ, & iterum reduc ad ſtercus equinum calidum: quia in eo eſt humiditas & caliditas, & non omittas (vt prius diximus) renouare ſtercus, cũ infrigidari inceperit, quouſq; compleantur quadraginta dies. Quia tuuc medicina congelabitur in ſimili quantitate dierum, quib. ſoluta fuit prius. Poſtea accipe eam, & ſcias pondus eius integrè, & accipe quantitatem eius de aqua, quã prius formaſti, & tere corpus, & ſubtilia, & pone aquam ſuper ipſum.

Et

Et iterum remitte in ſtercore equino calido, per vnam ſeptimanam & dimidiam, & ſunt decem dies, tunc extrahes, & inuenies corp⁹ iam bibiſſe aquam. Poſtea tere ipſum & pone ſuper ipſum de ipſa aqua, quantum prædictum eſt. Et ſubhuma eum in ſtercore, & dimitte ibi per alios decem dies. Poſtea extrahe, & inuenies ipſum corpus, quod iã biberit aquam. Poſtea, vt prius tere, & pone ſuper ipſum de prædicta aqua, iuxta quantitatem prædictam, & iterum ſubhumabis in ſtercore prædicto, & dimittes ibi per decẽ dies, & poſtea extrahes. Et ſic facies quarta vice, tũc cum iam quarto complebitur hoc, extrahe & tere, & ſubhumabis eum in ſtercore, quouſq; ſoluatur: deinde extrahe, & reitera adhuc ſemel, quia tunc eſt origo perfecta, & iam compleuit ſuum factum. Tunc verò cum ſic fuerit, & adduxeris rem ô frater, ad hunc ſtatum honoratum, accipe ducentas quinquaginta drachmas plumbi vel ſtanni, & funde ipſum. Deinde cum liquefacta fuerit, proijce ſuper ipſum vnam drachmam de Cinnabari, id eſt de hac medicina, quam adduxiſti ad hunc ſtatum honoratũ, & hunc ordinem altum, & retinebit ipſum ſtannum ſeu plumbũ, ne euolet ab igne, & albificabit ipſum, & extrahet ab eo ipſius detrimentũ, & eius nigredinem, & conuertet ipſum in tincturam permanentem perpetuò. Deinde

accipe vnam drachmā de istis ducētis quinquaginta, & proijce super ducētas quinquaginta stagni aut latōis, seu cupri, & cōuertet ipsum in argentum melius quàm de minera, & hoc est maius quod facere potest, & vltimum, si Deus voluerit.

Conuersio prædicti lapidis in rubeum. Cap. XVI.

Et si volueris hoc magisterium ad aurum conuertere. Accipe de hac medicina, quam (vt dixi) adduxisti ad hunc statum honoratum, & ad hunc ordinem altum, pōdus vnius drachmæ, & hoc secundum modum exempli tui superius dicti. Et pone eā in vase chalcofolario, & subhumabis eam in stercore equino per quadraginta dies: quia soluetur: postea dabis ei ad bibēdum aquā corporis soluti, primò quātum est medietas sui ponderis, postea vsquequo congeletur, subhumabis in stercore calidissimo, vt prius dictum est. Deinde per ordinem facies in hoc capitulo auri, sicut fecisti superius in capitulo argenti. Et erit aurum, & operabitur aurum, si Deus voluerit. Custodi fili hūc librū secretissimum, & non ponas ipsum in manus ignorantium, secretum secretorum Dei: quia perficies quod volueris.

Amen.

LIBER

LIBER TRIVM VERBORVM KALLID acutißimi.

DE QVALITATE LAPIDIS philosophici. Caput primum.

LAPIS iste de quo fit hoc opus habet in se omnes colores. Est enim albus, rubeus rubicũdissimus: citrinus citrinissimus, cælestinus, viridis, grauis. In lapide isto sunt quatuor elementa. Est enim aquaticus, aereus, igneus, & terreus. In lapide isto in occulto est caliditas & siccitas, & in manifesto frigiditas & humiditas: oportet ergo nos occultare manifestum, & id quod est occultũ facere manifestum: illud autem quod est in occulto, scilicet caliditas & siccitas, est oleum, & istud oleum est siccum: illa siccitas tingit & non aliud, quia alkale & non aliud tingit. Illud quod est in manifesto frigidum & humidum, est fumus aquosus corrumpens: oportet ergo vt illa humiditas & frigiditas sit compar caliditati & siccitati, ita vt non fugiat ab igne: quia inter illam frigiditatem & humiditatem est vna particula calida & sicca: oportet ergo quòd frigidum & humidũ

recipiant caliditatem & ſiccitatē quod erat in occulto, & fiant vna ſubſtantia. Illa autem frigiditas & humiditas eſt fumus corrūpens & aquoſus, de quo dicitur, quòd humiditas aquoſa & aduſtiua corrumpit corpus & tingit in nigredinē. Iſtas ergo infirmitates oportet deſtruere in igne & per gradus ignis.

De lapidis ipſius proprietate. Cap. II.

Hic eſt liber Trium verborū, liber lapidis precioſi, qui eſt corpus aereum, & volatile, frigidū & humidum, aquoſum & aduſtiuū, & in eo eſt caliditas, ſiccitas, frigiditas, & humiditas: alia virtus eſt in occulto, & alia in manifeſto. Quòd vt illud quod eſt in occulto fiat manifeſtū: & illud quod eſt manifeſtum fiat occultum per virtutē Dei, & caliditatem, vt ſiccitas. Dicunt enim philoſophi Perſæ, quòd frigiditas & humiditas aquoſa & aduſtiua, nō eſt amicabilis caliditati & ſiccitati: quia caliditas & ſiccitas deſtruit frigidum & humidum aquoſum & aduſtiuū virtute diuina. Et tunc mutatur ſpiritus iſte in nobiliſsimum corpus, & nō fugit ab igne, & currit vt oleum, quòd eſt tinctura viua multiplicatiua, ponderatiua, coloratiua, declaratiua, conſolidatiua, pulcherrima, ingreſsiua, preſeruatiua, atq; perpetua, frangitiua, & eſt tamen Sol precioſus.

De occulta caliditate & ſiccitate in humido & frigido exiſtentibus.
Cap. III.

Opus mirabile trium verborum, eſt opus lapidis precioſi, in quo eſt frigiditas & humiditas aquoſa & aduſtiua, & in eodem occulta caliditas: & ſic illud quod eſt de tribus verbis legitur & aliter à quibuſdam intelligitur, vt omnes clarè & apertè non intelligant cauſam in tribus verbis. hoc inquiritur in humido & frigido, in quo eſt occulta caliditas & ſiccitas, & hoc ſcire nos oportet, vt faciamus de manifeſto occultum, & de occulto manifeſtum, & iſtud occultum eſt de natura Solis & Ignis, & eſt preciociſsimum oleum omnium occultorum, & tinctura viua, & aqua permanens, quæ ſemper viuit & permanet, & acetum philoſophorum, & ſpiritus penetratiuus: & eſt occultũ tingitiuũ, aggregatiuum & reuiuificatiuũ: quod rectificat & illuminat omnes mortuos, & ſurgere eos facit, poſtquam non fugit ab igne eius caliditas & ſiccitas. Sed frigiditas aquoſa & aduſtiua fugit ab igne & deſtruit ſe.

De conuerſione ſpiritus in corpus & corporis in ſpiritum.
Cap. IIII.

Vt igitur oĩa manifeſtemus, ſcilicet occul

tum: huius humidi & frigidi ſpiritus iſte vertatur in corpus, & hoc corpus in ſpiritũ, & iterum ſpiritus iſte fiat corpus, & tunc facta eſt amicitia inter frigiditatem & humiditatem & caliditatem & ſiccitatem. Vnde dicũt philoſophi Perſæ, quòd mirum eſt, quomodo hoc fiat, ſed virtute Dei fieri poteſt cum molli temperamento & moderatiuo termino ignis. Et huius longitudinis dierum duorum & ſeptem. Nam à tribus duo intelliguntur, & à duobus quinq;, tria non intelliguntur. Et hæc ſunt tria verba precioſa occultá & aperta, data non prauis, non impijs, non infidelibus, ſed fidelibus & pauperibus à primo homine uſq; ad vltimum.

De planetarum & eorum imaginum operibus in Mercurio exiſtentibus. Cap. V.

Dico ergo quòd in Mercurio ſunt opera planetarum, & eorum imaginationes in ſuis locis, ſicut in fœtu ſuis partibus & temporibus operantur. Nam in fœtu primo menſe cum ſemen à matrice acceptũ eſt, Saturnus operatur congelando, & conſtringendo ſua frigiditate & ſiccitate ipſam materiam in vnam maſſam. Secundo menſe operatur Iupiter ſua caliditate digerendo in quandá maſſam carneam, quæ embrio vocatur. Tertio

menſe

menſe operatur Mars, agens in materiam, & ſua caliditate & ſiccitate diuidit & ſequeſtrat illã maſſam & membra diſponit. Quarto menſe Sol, vt dominus immittit ſpiritum & ſic incipit viuere. Quinto menſe operatur Mercurius, qui foramina & ſpiracula facit. Sexto menſe Venus diſponit, & ordinat ſupercilia & oculos, teſticulos & ſimilia. Septimo menſe Luna ſua frigiditate & humiditate laborat ad expellendum fœtum. & ſi tunc naſceretur viuere poſſet, ſi verò nõ naſcitur tunc debilitatur. & iterum Saturnus octauo menſe ſua frigiditate & ſiccitate incipit operari, tunc conſtringendo ipſius fœtus acceptionem in matrice, & ſi tunc naſceretur viuere nõ poſſet. Nono menſe Iupiter iterum operatur, & ſua caliditate & humiditate iterum nutriẽdo reducit vires ipſi fœtui: & ſic completo nono menſe naſcitur, & bene viuit. Et hæc ſunt verba vera. Aqua fœtum tribus menſibus in matrice conſeruat: ignis totidem cuſtodit. Aer quoq; tribus menſibus fouet: qui totidem complet qui fouetur ſanguis in vmbilico, qui ingrediebatur precioſus ad maternas cõdeſcendentes mammas. Ibiq; poſt partus anguſtias niuis candorem aſſumit. Infanti verò nunquam patebit egreſſus, quouſque aereos flatus exhauriat. Egreſſus tandem os aperit & lactatur.

De obseruatione planetarum in operê Alchimiæ. Cap. VI.

Ab istis tribus mensibus oportet nos intelligere, te cum acuto ingenio scire, & componere ac extrahere duo: nam à duobus nô intelliguntur tria: sed ab istis tribus intelliguntur duo & septem: Vnde omnes qui cupiunt scire hanc artem acuant ingenium suum ad aperiendum thesaurum ex tribus verbis, in quibus occultatur tota præparatio & virtus lapidis, in quo est caliditas & siccitas, quæ siccitas est oleum viuum, & tinctura viua, & est siccitas tincta & profunditas tincturarum, & hoc est calidum & humidum coniunctiuum. Omnes autem à principio hoc videntes cognouerunt de verbo, quod dictum est, & qui audierunt de tribus verbis mirati sunt valde, quorum hęc est expositio: quia sic à principio conceptionis vsq; ad natiuitatem infantis, quilibet planeta suo loco dat imaginem virtute diuina sic creante: ita ego Rachaidebi dico: & verum est, quod in omnibus operibus alchimicis quilibet planeta suo loco suam facit imaginem usq; ad complementum operis: & tunc nascitur Alchimia artificiosè. Sed si verius dicam naturaliter nascitur secundum omnes planetas sicut Deus ostendit protoplasto hominis naturaliter habens naturam omnium tincturarum:

cturarum: & sic nascitur Mercurius habens in se quatuor elementa, & naturas omnium tincturarum secundum suos gradus: & in hoc opere Alchimiæ multi errant, & pauci perueniunt ad finem. Nam in hoc opere est saltus Lunæ, & circulus Solis, ad gradus tres. Primus debilis, Secundus firmus, Tertius perfectus. & termini tres: Primus, quando Sol intrat in ariete, & est in sua exaltatione: Secundus quando Sol est in Leone: Tertius, quando Sol est in Sagittario. Circulus autem Solis est viginti octo annorum. XIX. annorum in his mineris, & alijs qui in tabulis Alchimiæ sunt, completur Alchimia. Nã numero saltus Lunæ inuenimus gradus, à nouem gradibus usq; in duodecim gradus, & ab vno in duos gradus CLXIII. vsque ad XXIIII. & c. VII. in circulo Solis inuẽnimus. Intellige ergo quia secundum istos gradus completur opus Alchimiæ.

Expositionis trium verborum. Cap. VII.

Redeamus nunc ad expositionem Trium verborum, in quibus tota ars consistit. Aqua enim dicitur tribus mensibus fœtum in matrice conseruare. Aer tribus mensibus fouet. Ignis totidem custodit. Hoc totum dictum est de Mercurio per similitudinẽ. Et verbum istud & sermo iste, & terminus obscurus, est apertus ad intelli

gendum verum. Nam & alia natura eſt in muliere prægnante, & alia in Mercurio: tamen per ſimilitudinem caloris qui in matrice inuentus eſt: æſtimatus eſt ignis qui eſt triginta duorum graduum. Vnde iſtud tertium verbum de quo dicitur, ignis totidem cuſtodit, obſcurum eſt, & multi errant in eo, & intrant terram regionem neſciētem, quia à trribus accipiunt duos gradus, & ab iſtis duobus gradibus extrahuntur reliqui gradus, & in 32. particulis Craticulæ partitur libellus: et in iſtis gradibus expletum eſt verbum tertium totum, de quo dicitur totidē. Primus gradus complet aquam et aerem. Secūdus gradus complet totum hoc quod diximus et totidem. et hoc eſt donum Dei.

De gradibus ignis. Cap. VIII.

Philoſophus Regis Perſarū et principis Romanorū dixit, Ita diuide tria verba in duas partes, et iterum iſtæ duæ partes diuidātur in duas partes, et ſuper illa duo diuidantur 32. gradus, qui ſunt termini ignis, et dicūtur particulæ ignis, et hæc inueniuntur à portionibus archæ quæ diuiditur in 32. partes, et dicuntur almec, Omnes iſti gradus ſparguntur ſuper primas duas partes, quæ ſunt termini duo, et partiti in 4. partibus 32. gradus partiuntur, ſicut primus gradus eſt particula ignis vna albechir, et eſt ſola et ſimplex

plex, & dicitur quasi nulla, & quod est leuis ignis, & cum isto igne incipimus comprehendere Mercuriũ ad rubeum, cum ad mortem ducunt magistri Persarum per subtilitatem ingenij, & ita complentur verba duo in 6. maenchen. Post hæc expletur verbum tertium, quod est obscurum, & in quo multi errant, & perdunt sensum suum. Philosophus Regis Persarum dixit, diuidamus istud per medium. Medietas est ex tribus maenchen; & ista medietas regitur cum duobus gradibus, qui sunt duæ particulæ ignis, & ita expletur ista tria verba in 22. maenchen, & hic est primus terminus & est sine errore. Secundus terminus est de 16. maenchen, & regitur cum octo ignis gradibus. Tertius terminus est de 20, maenchen, & regitur cum 16. gradibus, id est particulis ignis. Quartus terminus est de xxiiij. maenchen; & quatuor diebus, & regitur cũ xxxij. ignis gradibus, qui sunt particula ignis. Raxit Aedianus, & omnes philosophi Persarum, Laudetur Deus, & sanctum nomen eius, quia hoc dictum est de temperato igne super verbis tribus de natura mulieris impręgnatæ, ad exemplum ignis quod oportet in Mercurio. Diuiduntur omnes isti duo termini, quilibet per medium, quia ambo sunt. xxiij. mãnahen. & 7. diethen: & in fine primi termini aperi thesaurum, proijce quod inueneris,

quòd si salierit, & fumum emiserit super rubeam laminam, nondum factum est. Reduc ergo ad ignem de 16. qui habet in se octo ignis gradus: & iterum aperi thersaurum, & pone super rubentem laminam, & vide si salierit & fumum fecerit, quia nõdum factum erit. Reduc ergo ad ignem de xx. qui habet in se 16. gradus: Iterum aperi thesaurum, & si adhuc fumum fecerit, nondum coctum erit. Reduc ergo ad ignem de xxiiij, maenchen. & quatuor diechen, qui habet in se xxxij. gradus ignis, & modò factus erit fusibilis preciosus lapis viridis, siue aureus, siue ialneus, siue rubicundus. In hac hora laudetur Deus & sanctum nomen eius, quod est benedictum super omne nomen de hoc suo sancto dono.

Libri Trium verborum Kallid Rachaidibi philosophi finis.

TRA-

TRACTATVLVS ARISTOTELIS, DE PRACTICA Lapidis philosophici. incipit.

VM omne corpus, secundum philosophum, aut est elementum, aut ab elementis generatum, nostro magisterio summè necessaria est generatio: ipsa autem non nisi ex quatuor naturis quæ sunt quatuor elementa consistere potest. Elementa verò quatuor sunt, aer, aqua, ignis et terra, sine quib. generatio omnis priuatur effectu. Elementorum nanq; duo sunt lapidea, & duo aquatica: lapidea quidem sunt ignis & terra, aquatica verò, aer & aqua. Eorũ quoq; duo sunt amica, & duo inimica. Terra & aqua sunt amica: ignis & aqua sunt inimica.

Fac ergo pacem inter inimicos, & totum habebis magisterium. Sed pacem inter elementa facere non potes, nisi per conuersionem eorum ad inuicem. Ea autem ad inuicem bene conuertere est bene posibile. Quia vt dicit philosophus: De aptitudine omnium elementorum, est vt mutentur ad inuicem. Nam ignis mutatur in aerem, & aer in aquam. Sic ignis mutatur in aquam, & aqua in terram, & econuerso.

Conuerte ergo elementa, & quod quęris inuenies. Nam noſtra compoſitio vt dicit Morienes, eſt naturarum mutatio, & earum calidi cum frigido, humidi cum ſicco admiſcibilis connexio. Aquæ enim frigiditas, & ignis caliditas, aeris humiditas & terræ ſiccitas adinuicem concorditer ligata, integrum ſcilicet primum conſtituunt generatũ. Sunt nanq; elementa, vt dicit philoſophus, circulariter cõuerſiua. Et ideo generantur & corrumpuntur adinuicem, ſed hoc quod non niſi operatione & regimine perficitur.

Modi verò operationũ ſunt quatuor, puta, lapidis diſſolutio in aquam ſpiritualem, lapidis ſeparatio in ſtatum ſpiritualem, lapidis reductio in terram naturalem, & lapidis deſponſatio in calcem ſpiritualem.

Lapidis diſſolutio fit per contritionẽ: lapidis ſeparatio ꝑ diſtillationẽ: lapidis reductio per incerationem: deſpõſatio per fixationẽ.

Primus igitur gradus noſtri regiminis ſiue operis eſt diſſolutio lapidis in aquã ſpiritualẽ, vt dicit philoſophus. Quoniã primus modus pręparationis eſt, vt lapis fiat Mercurius. Ipſe enim eſt primum corpus operans in groſsis rebus, vt reddat eas ad modũ ſuũ. Si enim dimitteret res groſſas in ſua groſsitie, & non ſubtiliaret ens, non diſſolueretur lapis, neq; putreſceret. Et ideo ſi aliud beneficiũ non haberemus à Mercurio, niſi quòd corpora

corpora reddit ſubtilia ad ſui naturã, ſatis deberet nobis ſufficere. Accipe ergo filiũ tuũ chariſsimũ, & ſorori ſuæ albę æqualiter coniunge: propina illis poculũ amoris, quia beneuolentiæ conſenſus res rebus adiũgit. Superfunde illis mulſum donec inebriẽtur, & in partes minimas diuidãtur. Veruntamẽ memoriter teneas, qđ omnia mũda cõueniunt mũdis, alioqñ ſibi filios generãt diſsimiles.

Et ideo vt dicit Auicenna, Primum quod debes facere in ope, eſt quod ſublimes Mercurium: deinde mitte in Mercurio mundo munda corpora: hinc cõtere, coque, reitera, & ne tędeat te hoc facere. Cum verò videris nigredinẽ in aquæ ſuperficie apparentem, collige eam cautè, & repone ad partẽ, ſciens pro certo iam lapidẽ tuum in parte diſſolutum eſſe. Aquam verò totã diſtilla per pannum, quod in eo reperies diſſolutũ, reliquũ ad recoquendum repone, donec totũ in fuliginis modum nigreſcat. Hęc omnia fiant tẽperato igne primi gradus calido & humido. Si enim nimius calor affuerit, nigredinẽ in ruborem conuertet, & calor feſtinæ rubedinis eſt ſignum cõbuſtionis. Et ideo ſi bene rexeris originẽ artis, erit caput corui: in illa nanq; corpus diſſoluitur, & in primã ſui materiam redigitur. Et illud ideo, quia, corpora non alterantur niſi prius in primam materiã reducãtur. Et ideo vt dicit Plato, indiges,

quod in solutione eorum labores, vt grauioribus partibus abiectis, opus cum leuiorib. compleatur, Quod quidem fit per sublimationem. Iugula ergo filios tuos, & sanguinem eorum recipe, carnes verò proijce canibus, ne latrent super te. Et illud ideo, quia sanguis est anima, & anima est vita, & vita lapis noster est. Nihil enim lapidi nostro cõuenit, quod viuum non fuerit, & cœlũ aeris non petierit. Conuerte ergo lapidem tuum in sanguinẽ, & sanguinem in aerem, & aerẽ in terram, & totum habebis magisterium.

Secundus gradus nostri regiminis est lapidis separatio in statum spiritualẽ: quę quidem separatio fit per elementorum diuisionem, & plenam eorum depurationem.

Depuratio separationis vt dicit Rasis: Naturas lapidis est in quatuor elemẽta diuidere, & ea singulariter ꝑ distillationẽ mũdare. Nã ignis extrahit, quod interiorib. cõsistit: Comedit enim sordes lapidis per distillationẽ, & subtiliat ipsum per aeris leuigationẽ, & ideo lapis noster in quatuor elemẽtis diuiditur, vt magis subtilietur, & à sordib. melius depuretur, & vt firmius postea cõiungatur: sed qa putrida vt magis digesta leuius diuiduntur. Elementorũ diuisionẽ debet putrefactio ꝓcedere necessariò, vt dissoluãtur in illo partes elemẽtales, & sic aptior postea ad extrahendũ per quatuor elementa reddatur.

tur. Accipe ergo vt dictũ est dissolutũ, pone in cucurbitã,& superfunde puluerẽ nigrum superius collectũ: claude cum alembico suo & recipiẽte, ne posit euaporare: da ignẽ subtus lentissimum per mensem philosophicũ, vt magis obscœnum fiat & corruptum.

Nam vt dicit philosophus: Corruptio est substãtiæ rei putrefactio, ex vaporis retẽtione,& ignis actione. Si enim per aera dispergatur, minimè putrescit. Claude ergo vas tuum ne respirare posit, peracto autẽ mense philosophico, distila suauiter quatuor elementa, puta aquã, terrã, aerem & ignẽ, quod libet seorsum ponendo. Veruntamẽ optimè caueas, ne in eorũ separatione nimio igne tincturã cõburas. Secretũ nanq; est, vt dicit R sis, elementa subtiliter præparare, vt sint tu a ab adustione in omni distillatione, donec tinctura sumatur ab eis. Si verò cõburatur tinctura,& eius finietur effectus. Conti nua ergo suauiter ignẽ,& recipe primò aquã egredientẽ. Nã primũ qu d distillat, vt dicit Auic na, est aqua, sed nõdũ est pura. Postea stillat ignis cũ aere mixtus. Seruentur in simul illa, donec diuidas, Quod verò remanet in fundo cõbustũ, est terra nigra & sicca. Et sic habes quatuor elemẽta in parte separata, sed nõdũ depurata. Primũ ergo elemẽtũ est aqua pura, frigida & humida in natura, q̃ quidẽ est septies distillãda,& erit splẽdida & cla

ra, alba vt cristallus. In humatio autem in fine inter posita inter distillationes multum iuuat, vt ad perfectæ rectificationis signum melius deueniat: quod quidem signum est splendor, cristallina serenitas absq; fecibus, nisi fortè albis. Feces verò quas facit aqua in rectificatiõe sua, omni vice separa, & repone cum terra superius collecta. Aquã verò rectificatã serua ad partẽ, quoniã ipsa est Mercurius philosophorũ, sal armoniacus faciens matrimoniũ, aqua vitæ abluẽs latonẽ, & cũ ipsa soluuntur spiritus & coagulãtur, incerantur & figuntur. Secundũ verò elementũ est aer, igne adhuc mixtũ, existens in se calidus & humidus. Pone ergo ipsum in cucurbita cũ aqua vel cinere, dans subtus ignẽ, donec distillauerit totũ. Quod verò distillatur, est aer, oleũ, sulphur, arsenicũ, alumẽ, anima, aurũ & tinctura, & quod in fundo remanet, est ignis siccus & rufus, tẽdẽs ad nigredinẽ & rubedinẽ, quẽ ponas ad partẽ. Rectificatio aũt aeris eadẽ est, sicut rectificatio aq̃, & eadẽ signa amborũ. Quæ quidẽ in humido distillando septies habet fieri, vel donec ad cristallinã pueniat serenitatẽ, absq; fecib. nisi fortè albis. Feces verò quas fecit aer in sua distillatiõe omni vice collige, & cũ supradicto igne ad partẽ repone: aerẽ aũt vt dictum est rectificatũ reserua deorsum, bene obturatũ, cuius signa sunt gutta, & spissior aqua, ca-
lor

lor intẽsior, & leuitas aerea: q̃a si ipsum præ dictæ aquæ miscueris, supernatabit. Et ideo dicitur aer, oleũ, pinguedo, & vngentũ, adeps & butirũ, qđ colorat, figit, & indurat res humidas, qđ colorat lapides nõ bonos, qđ etiã redigit mulierẽ in masculũ, & leprosum efficit mundũ, ac dentes concutientes facit stabiliri. Tertium quoque & quartum elementum sunt ignis & terra, quæ vt dicit Rasis, propter abbreuiationẽ temporis insimul sunt præparanda. Et ideo etiam vt bona sit eorum commixtio, & non confundatur præ paratio, & ne adurantur super ignis pugnã, & vt vnus aliud bene tingat: & ideo præparare eos bene insimul est magis saluum & magis propinquum. Accipe ergo elementa terræ & ignis, coniunge & tere, & calcina bene accenso igne: recipe cautè aerem in illis remanentem, quia vt dicit Rasis: Aer qui à terra tardius separatur preciosior habetur. Cum verò bene fuerit calcinata, & ab omni aere vacua, erit coloris pallidi, habilis ad prægnationem. Si verò spiritus in ea remanserit, subnigra manebit, & minus bene operationi conuenit. Et ideo vt dicit Plato, Oportet te pro posse tuo separationem elementorum exercere, donec non remaneat aliquid de spiritu in corpore, nisi quòd nõ sentiatur. Et signum huius erit, cum nihil à corpore euaporauerit. Cum autem se-

parateris omnia elementa quatuor, ſeparatione recta erit appropriatum aeri, lucidum & tingens, & corpus ſiccum ſuper quo vincit ſubſtantia terræ. Conſequere ergo omni tempore partem cum parte, & ſerua ſingulariter eorum vnumquodque, & hoc eſt elementorum ſeparatio recta, & depuratio completa. Quoniam nullo noſtro operi neceſſaria eſt aqua, niſi candida, nec aer niſi croceus, nec terra, niſi pallida & ſubalba. Tunc enim eſt habilis ad ſoluendum aqua, efficax ad ingrediendum eſt aer, ſuperabundans ad tingendum oleum. Diuide igitur lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & coniunge in vnum, & totum habebis magiſterium.

Tertius ergo gradus noſtri operis eſt reductio lapidis in terram naturalem. Quæ quidem reductio fit per terrę contritionem, & aquæ ſuper ipſam incerationem. Inceratio autem aquæ eſt partes terræ per calcinationem priuatas humiditate in humiditatem reducere, & ad modũ terræ facere. Nam corpus ſiccum & mundum eſt congruum ad potandum: quoniam omne ſiccum appetit ſuum humidum. Liga ergo mulieri ablactanti manus poſt tergum, vt non poſsit affligere filium: appone ſuper manus eius bufonem, vt ablactet eum donec moriatur, & fuerit mulier mortua in igne, erit bufo groſ-

ſus

sus de lacte. Pone ergo in vase suo terram superius calcinatam & superfunde aquam rectificatam, vt dictum est, coque lento igne per hebdomadam, & postea suauiter calcina decoctam materiam. Hinc superfunde aliam aquam, vt prius, leuiter coque per hebdomadam, leuiter calcina: iterum repone cum noua aqua ad coquendum. Sic iugiter facito, donec terra exhauserit decuplum sui de aqua. Nam omnes res aquam appetunt, quoniam ipsa tam igni quàm alijs rebus præstat alimentum, & dignum admiratione complectitur arcanum. Est namque ipsa in vite vinum, in oleastro oleum, & per ipsam in arbore fructus diuersi generis transformantur. Sic etiam in terra nostra ex aqua generatur, ipsa namque est frigida, & dicitur argentum viuum, quod in corpore magnesiæ est occultatum & in eo gelandum. Itaq; cum congelatur, cineri similis efficitur: quia terra desiccat, & aqua humectat. Et ideo pondus est vbique notandum, ne nimia siccitas aut superfluus humor administrando corrumpat, vt videlicet tantum assando decoquas, quantum dissolutio adiecit, & inhumando dissoluas, quantum assando defecit. Et ideo omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperate, nec multum videlicet nec parum: quia si multũ fuerit, fiet pelagus conturbationis, si verò

parum, comburetur in fauillam. Idcirco postquam infuderis aquam, decoque per hebdomadam, & calcina ſuauiter terram, & ita hebdomadatim pręparabis conterendo, irrigando, & aſſando, donec totum redigatur in album. Et ſcito quòd ignis lentus in hac diſpoſitione operis ſpem ſalutis promittit: & quia terra fructum non gerit abſque irrigatione frequenti, multoties irrigare, aſſare, inhumare huius negocij effectum ſummum conſtituit. Et quæcunque emanant incommixta, ſeorſum repone, alioquin omnia corrumpis. Oportet autem terram nutriri primo paruo lacte, poſtea maiori, ſic eſt videre in infante. Et ideo ablue terram, contere & coque eam, donec de ſua biberit aqua, quantum bibere poſsit, vel donec ipſa terra fuerit ſicut paſta adhærens cum aqua. Ad hoc autem faciendum ignis & azoth tibi ſufficiunt. Et iſtud ideo, quia vt dicit Morienes: Ignis & azoth latonem imprægnant, abluunt & mundant, obſcuritatem quoque ab eo auferunt. Nam quanto magis aliquid ablutum fuerit, tanto magis limpidius apparebit & melius. Dealbate ergo latonem, & libros rumpite, ne & corda veſtra rumpantur. Coquite ſiccum terræ nigræ cum humido aquæ ſuæ, donec ſiccum bibat humidum, & totum habebis magiſterium. Quia cum aqua fuerit inſpiſſata, & coagulata, erit

terra

terra fœtu imprægnata, & ad pariendum prompta. Combure ergo ipſum igne ſicco, vt pariat filium, & cuſtodi ipſum cautè, ne effugiat in fumum. Et hoc eſt quod dicit philoſophus in Turba: Terram dealbate, & igne cito ſublimate, quouſque exeat ex ipſa ſpiritus quē in ea inuenies, qui dicitur auis Hermetis. Hunc cinerem ne vilipendas, quoniā ipſe eſt diadema cordis tui, & permanentiū cinis, corona victoriæ, & coagulū lactis. Mūdare ergo eſt ſublimare, abluere & dealbare. Nā quod ſupius aſcēdit eſt efficax mūditia, quod verò ad ima labitur, fex & corruptio. Hic eſt ergo cinis extractus à cinere, & genitum philoſophorū, terra alba foliata, in qua ſeminandum eſt aurum. Vnde dicit Hermes: Extrahe à radio ſuam vmbram & fęcē, quæ ipſum interficit, & ſeminate aurum in terra alba foliata: ſed iſtud aurum non eſt aurum vulgi, imò eſt aurum animæ, quo tingitur aurum terræ foliatæ.

Vnde dicit Calidius: Nemo vnquam potuit nec de cætero poterit tingere aurum niſi cum auro. Plato quoque dicit: Cum dixeris vnamquamque ſpeciem ex partibus operis, reduc ſpiritus ad corpus, & ſublima illud. quod verò ſublimatur ex illò erit clarū & lucidum. Reduc ſuper illa approbatum animæ poſt hoc vt commiſceantur. Nam anima eſt vinculū ſpiritus, ſicut corpus eſt vin-

culum animæ. Cumq; steterit per morá, vincet in eo illud quod est fortius, vt conuertat totum videlicet corpus in animam, & animam in spiritum.

Quartus gradus nostri regiminis est desponsatio lapidis in calcẽ corporalẽ, vt figatur in corpe illo vnde sumptũ fuit ab initio. Et illud ideo qa spiritus cum soluerit corp⁹ & animam, vt existant in forma sua, non permanet fixũ, nisi occupaueris ipsum. Occupatio verò est, vt coniũgas ipsum cum corpore de quo pręparasti in principio, quoniã in eo occupatur à fuga spiritus, ad supersistentia corporis. Et ideo dicit Plato: Cum spiritus soluerit animã simul, & corpus nõ stat fixũ: Coniuuge ergo ipsum cũ corpore, vt generet sibi simile. Nec cõiungas ipsum cum quouis, vt constet ad se nisi cum eo, de quo fuit à principio. Si feceris hoc, fit Iccir. Et scito, quòd ab omnib. operantib. deficit propositũ post operis complementũ, si omiserit hoc secretũ. Notate ergo verba, signate mysteria. Quia spiritus cũ soluerit terrã albã foliatam, non permanet aliquid eorũ fixũ, nisi occupaueris ipsum cũ corpore illo, de quo præparatum erat in principio. Spiritus est Mercuri⁹, & corpus suũ primum est sulphur albũ & rubeum. Ideo cum spiritus soluerit corpus sulphureũ in omnib. vt dictũ est superius præparatũ, nõ figitur, nisi occupaueris ipsum cũ sul-

ſulphure nouo, de quo præparatum erat in principio. Nam ſulphur albũ & rubeũ, vt dicit Ariſtot. congelat arg. viu. in aurũ & argẽtũ. Coniunge ergo opus tuũ cum corpore, vt generet ſibi ſimile, ſi hoc feceris erit Iccir ſuper alia corpora id q͛ cõiungis, alioquin non figetur: quia natura non continetur niſi in ſua natura. Et hoc ideo, q͞a vt dicit Plato: Natura naturã ſequitur, & natura continet naturã, & docet eam cõtra ignẽ præliari. Fac ergo deſponſationẽ in virũ & vxorem, & totum habebis magiſteriũ. Sed præparatio eorũ vt dicit Auicenna eſt: Vt primò virum ex vna parte, & vxorem ex alia parte mundes, quatenus mundati à ſordibus melius cõiungantur: quoniã ſi non præparas corpora, nõ poterunt amari. Fac ergo pacem inter elementa, vt conuenienti amplexu ſe diligant. Nam acutum magiſterium philoſophorum imponit animam in calces corporum, tunc vigor ſpirituum comminuit in minimas calces plumborũ. Item quando vis mittere fermentum in Elixir, prius miſce illud cum ſpiritibus, quoniam niſi hoc faceres, non imprimeretur ſua natura in ipſis. Commiſce ergo bene fermentum cum elementis, & magiſterium habebis.

FINIS.

AVICENNA DE CONGELATIONE ET conglutinatione lapidum.

Caput I.

ERRA pura lapis nõ fit, quia continuationem non facit, sed discontinuationem. Vincens enim in ea siccitas non permittit conglutinari eam. Fiunt autem lapides duobus modis, conglutinando & cõgelando. In quibusdam enim est dominans terra: In aliquibus verò aqua. Aliquando enim desiccatur lutum primum, & fit quoddam quod est medium inter lutum & lapides, deinde fit lapis. Lutum verò huic transmutationi aptius est viscosum: hoc enim continuatiuum est. In ripis quoque Geon visa est terra, quæ videtur in lapides conuerti in spacio 33. annorum: De aqua autem fiunt lapides duobus modis. Vnus est quòd congelatur aqua guttatim cadens. Alius quòd descendit de aqua currenti quiddã, quod residet in superficie fundi aquæ illius, fitque lapis: Sunt enim certa loca super quæ aquæ effusæ conuertuntur in lapides, qui diuersorũ colorum sunt, & aquæ quæ sursum acceptæ non congelantur, quæ si propè alueum suũ funduntur, congelantur, fiuntque lapides.

Scimus

Scimus ergo quòd in terra eſt vis illa mineralis quæ congelat aquas: Principia igitur lapidum vel fiunt ex ſubſtátia lutea, vel viſcoſa, vel ex ſubſtantia in qua vincit, quæ virtute quadam minerali congelatur, vel vincit in ea terra faciens eam coagulari. Eodem modo Sal armoniacum congelatur, ſed non ſufficit ad ſalem vis terrea permutare: ſed adiuuat ipſum calor. Calor autem aduenięs coagulat ipſum virtute occulta: & fortaſſe fit ex terra frigida ſicca; & ex aqua fit terra, cum vincunt eam qualitates terræ, & econuerſo. Eſt autem res quædam, qua vtuntur quidã ingenioſi cum volunt rem ſiccam coagulare, quæ componitur ex duabus aquis, & dicitur lac virginis, quod eſt eius effectus certiſsimus. Fiunt ergo lapides ex luto per calorem ſolis, vel ex aqua coagulata virtute terrea ſicca, vel ex aqua calida deſiccata. Similiter quoque quædam vegetabilia, & quædam animalia conuertuntur in lapides virtute quadam minerali lapidificatiua, & fit in loco lapidoſo vel diſconuenientia ſubita quadam virtute, quæ exit à terra in hora terremotus quę conuertit in lapides, quod conſequitur in illa hora hæc tranſmutatio corporum ęs animalium vegetabilium, & quæ propinqua eſt, vt tranſmutatio aquarum. Eſt autem impoſsibile quòd aliquod complexionatum totum conuertatur in vnum ele-

mentum: quia elementa & elementata transmutata ad inuicem transeunt sic in dominans. Vnde quod cadit in salinas fit sal: & quod in ignem, fit ignis: sed quædam citius & quædam tardius, secundum potentiam actiuarum, & resistentiam passiuarum. Estque locus in Arabia qui colorat omnia corpora in eo existentia suo colore. Panis propè Toratem in lapidem cõuersus est, remanserat tamen illi suus color. Sunt talia mira quia rarò accidunt, tamen caussæ eorum manifestæ sunt. Sæpe tamen etiam lapides fiũt ex igne cum extinguitur: quia sæpe contingit corpora terrea & lapidea cadere cum coruscationibus: quia ignis fit frigidus & siccus ex sua extinctione. Et in Persia cadunt etiam cum coruscatione corpora ærea & similia sagittis hamatis, & non possunt liquefieri, sed per ignem euaporari in fumum cogente humiditate, donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud Lurgeam frustum ferri ponderis centum Marcarum, quod prę duritia sua ferè erat infrangibile, missa tamen est eius pars Regi Torati, qui pręcepit enses inde ferri, erat autem infrangibile & infabricabile. Dicunt tamẽ Arabes quod enses Alemanici qui optimi sunt, de isto ferro fiant. Cùm autem ceciderit massa illa resiluit aliquotiens à terra, vt pila erat: quia composita erat ex minutis frustis cohærentibus ad inuicem

nicem ad quantitatem granorum magni milij. Similiter huic rei conueniat apud terrestres. Sic ergo fiunt lapides, quorum siquidé generatio vel erit subitò per magnum calorem accedétem luto vnctuoso, aut paulatim per multum temporis.

De caussa montium.
Cap. II.

Montes quoque quandoque fiunt ex caussa essentiali, quandoque ex causa accidentali. Ex essentiali causa, vt ex vehementi motu terræ eleuatur terra & fit mons. Accidentali, vt ex ventis, vel aquæ ductu accidit cauatio profunda, & fit paulatim, donec fiat vasta profunditas: Exit igitur iuxta eam eminentia magna & hæc est præcipua caussa montium. Sunt etiam quædam terrę molles, quę dam duræ. Molles ergo aquæ ductibus ventisque tolluntur, duræ remanent & fit eminentia. Sicut ergo fit generatio montium, sic generatio lapidum, quia aquæductus adduxit illis lutum viscosum continuè, quod per longitudinem temporis desiccatur & fit lapis, & non est longè quin sit vis mineralis conuertens aquas in lapides. Et ideo in multis lapidibus inueniuntur quędam partes animalium aquaticorum & aliorum. Montes quasi per multa tempora facti sunt, vt prædiximus, si non sunt decrescentes. Substantiæ

autem luteæ quæ reperiuntur in eminentijs non ſunt de illa materia lapidea, ſed eſt de ea quæ diminuitur de montibus, vel terreſtris, vel alia ſubſtantia quam adducunt aquæ cũ lutis & herbis, quæ admiſcentur cum luto montis, vel fortè antiquum lutum maris, vt eſt vnius ſubſtantiæ: quia pars eius fit lapis, & pars eius non, ſed mollitur & diſſoluitur aliqua qualitate vincente. Maris eſt receſſus & acceſſus, quædam loca cauat, quædam extollit, & quandoque totam terram cooperuit, & inde quædam mollia abradit, quædã dimiſit dura, & ipſa in quibuſdam locis congeſsit. Mollia quoque ab eo congeſta cum abſcinderet deſiccata ſunt, & in montes conuerſa.

De quatuor ſpeciebus corporum mineralium. Cap. III.

Corpora mineralia in quatuor ſpecies diuiduntur, ſcilicet in lapides, & in liquefactiua, ſulphurea, & ſales. Et horum quædam ſunt raræ ſubſtantiæ & debilis compoſitionis, & quædam fortis ſubſtantiæ, & quędam ductibilia, & quædam non. Et horum quæ debilis ſubſtantiæ ſunt, quædam ſunt ſales vt quæ liqueſiunt ex humido breuiter, vt alumen, calcamentum, & ſal armoniacum: & quædam ſunt vnctuoſa nec liqueſcunt ſolo humore facilè, vt ſulphur, auripigmentũ.

Sed argentum viuum est de parte secunda, quamuis sit elementum ductilium, vel simile aliquibus ductilibus. Sunt autem ductilia omnia liquabilia, & vt multum non ductilia nec liquabilia, sed non mollificantur nisi cum magna violentia. Et materia ductilium est substantia aquea mixta cum substantia terrea mixtura forti, & non potest vnum ab altero separari, & congelatur substãtia illius aquea cum frigore post actionẽ caloris in ipsum, quod est epthesis. Et erit exẽplum à vino quod nondum gelauit propter suam vnctuositatem: & ideo non est ductile. Lapidea verò de substantijs mineralibus materialiter sunt aquea, sed non gelantur sola aqua, sed etiam cum siccitate, quæ alterat aqueitatem ad terreitatem: & non est in eis humor nimis vnctuosus, & ideo non ducuntur, & quia coagulatio eorum est ex siccitate, non soluitur de facili vt multum, nisi per ingenia naturalia soluentia. Alumen autem & sal armoniacum sunt de genere salis: quia pars ignis in sale armoniaco maior est quàm terra. Vnde & totum sublimatur, & ipsum est aqua cui admiscetur fumus calidus nimium subtilis, & multæ igneitatis coagulatum ex siccitate. Aqueitas verò sulphureorum mixta est cum terra forti commixtione cum feruentia caloris, donec facta sunt vnctuosa, & postea coagulata sunt ex frigore.

Atramenta verò composita sunt ex sale & sulphure & lapidibus, & est in eis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium quæ ex eis fiunt, vt calcamentum, & alachar generantur ex maioribus granis atramenti, & nō soluitur nisi salsedo eius cum eo, quod est in illo sulphureo, & postea coagulatur, & illud iam accipit vim mineralem ex corporibus aliquibus. Quod ergo accipit vim ferream erit rubeum aut croceum, vt alathar. Quod verò vim æream acceperit, erit viride. Vnde possibile ista duo fieri artificialiter. Argentum viuum est vt aqua quæ miscetur cum terra nimium subtili sulphurea mixtione forti, donec in plana superficie non quiescat, & hoc est ex magna siccitate quæ inest illi, & ideo non adhæret tangenti. Estque albedo eius ex claritate illius aquæ, & ex albedine terræ subtilis quæ est in eo. Proprium eius est, quòd ex vapore sulphuris coaguletur, & fortè hoc modo gelatur per plumbum, vel ex vapore sulphuris facilè. Videtur autem quòd argentum viuum, & quæ sunt similia sit elementum omnium liquabilium: vel quia omnia liquabilia cum liquantur conuertuntur ad ipsum, tamen non liquantur priusquam calefiant, & cum liquata fuerint apparent rubea. Sed plumbum proculdubiò cum liquatur, est argentum viuum, sed non liquatur nisi calefiat, & cum li-

que-

quefactum fuerit conuertitur ad colorem conuenientem omnibus liquabilibus, ſcilicet igneum ruborem: & ideo miſcetur argentum viuum cum iſtis corporibus: quia eſt de ſubſtantia eorum. Sed iſta corpora differunt in compoſitione ſua ab illo, eo modo quo differt argentum viuum ad ſibi ſimilia, & permixtiones quæ permiſcentur cum eis donec congelantur. Et ſi fuerit argentum viuum purum coagulabit id vis ſulphuris albi non vrẽtis, & id eſt res optima quam poſſunt reperire illi, qui operantur Alchimiam, vel conuertunt illud in argentum. Quòd ſi fuerit ſcilicet ſulphur mundum optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatis ſimplicis non vrentis, erit res optima quam poſſunt reperire Alchimiſtæ, vt ex ea faciant aurum. Hæc enim ipſum conuertunt. Et ſi fuerit argentum viuum bonæ ſubſtanciæ, & ſulphur non purum, quòd ſcilicet ſit in eo vis adurens, conuertet ipſum in æs. Argentum autem viuum ſi fuerit malum & non purum terreum, & ſit ſulphureum non mundum, fit ex eo ferrum. Stannum verò videtur argentum viuum bonum habere: ſulphur verò malum. & hæc non bene trita, ſed tanquam per parua compoſita, & ideo non fit tale. Plumbi verò groſſi argentum viuum malum eſt, ponderoſum & luteum, & ſul-

phur eius malum est, mali vaporis, & fœtidi, & debilis: vnde non bene gelatur. Et artifices faciunt gelationem ferè similem artificialiter, quamuis artificialia non sunt eodem modo, quo & naturalia, nec tam certa habēt similia: & ideo creditur quòd compositio naturalis fiat hoc modo, vel vicina huic. Sed ars debilior est quàm natura, nec sequitur eam, licet multum laboret. Sciant verò artifices Alchimiæ, species rerum transmutari non posse: sed similia illis facere possunt, & pingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & album pingere colore quo volunt, donec sit multum simile auro vel æri. Post quoque plumbi immunditias abstergere, ipsum tamen semper erit plumbum, quāuis videatur argentum. Sed tunc optimè erunt in eo qualitates aliæ, vt errent homines, vt qui accipiunt salem, & salem armoniacum. Cæterùm quòd differentia specifica tollatur ingenio, non credo posſibile, & non est quòd complexio vna in aliam conuertatur: quia ista sensibilia non sunt differētia, qua permutatur species, sed sunt accidētia, & proprietates. Differentiæ autem eorū non sunt cognitæ, quia cum differentia sit ignota, quomodo potest sciri vtrum tollatur necne, vel quomodo tolli posſit? Sed expoliatio accidētiū, vt vaporis & coloris, pōderis, vel saltē diminutio, nō est imposſibile: quia

quia contra hæc non ſtat ratio, ſed proportio iſtarum ſubſtantiarum non erit eadem in omnibus. Hæc igitur in illam permutari non poterit, niſi forrè in primam materiam reducatur, & ſic in aliud quàm prius permutátur: hoc autem per ſolam liquefactionem non fit, ſed accidunt ei res extraneæ.

Mineralium Auicennæ Finis.

CVIVSDAM EPISTOLÆ, QVÆ ALEXANdri Macedonum Regis nomine circunfertur, interpretatio, abditam philoſophici Lapidis compoſitionem ſapientibus acutiſſimè declarans.

LEXANDER in Epiſtola de arte Solis tractans ad imaginem & ſimilitudinem mũdi, breuiter dicit, quòd habeas fundari in iſta demonſtratione; oſtendit enim quod ars deriuata eſt ex creatione hominis cui omnia inſunt. Nam quemadmodũ minor mundus ex quatuor virtutibus diuerſis compoſitus eſt, ita & ars iſta ex naturis mulieris: quarum quaſdam breuiter narramus,

demonſtramus, & ponimus, eo quòd maior mundus creatus eſt ex quatuor virtutibus naturalibus diuerſis & compoſitis: quarum prima eſt appetitiua, ſecunda digeſtiua, tertia attractiua ſeu retentiua: quarta verò expulſiua quæ mundificatiua eſt: & eſt quinta eſſentia ſine aliena vita, quæ alias quatuor quas tibi narraui ac deſcripſi gignit & vnit: quarum diſpoſitionem expoſui, & eſt in hac arte ſicut clauis ad arcam, quam ſi abſq; ea aperias tota diſſoluitur. Eſt enim ſicut nexus eius latera continens, quia totum rei huius magiſterium ab iſtis virtutibus cautè ſcire conuenit in hac arte. Iſta ars non perficitur niſi ex ſtudétibus per vigiliam & per eius temperantiam. Quoniam ſicut prius narraui eius actionis initium ex quatuor eſt virtutibus peragentibus, ſcilicet appetitiua, retentiua, digeſtiua, & expulſiua, quæ mundificatiua eſt. Quinta eſt ſcilicet anima ex lumine clariſsima. Nunc autem has diſpoſitiones ſpecierum narremus, atq; eius potentiam exponamus. Narremus igitur quid eorum eſt calidum, quid frigidum, quid maſculinum, quid fœmininum & per eorum colorum diuerſitatem & generis differentiam non erremus nec deuiemus: eo quòd ſi ſit differentia inter calidum & frigidum, & maſculinum & fœmininum, opus nequaquam tibi perficietur, niſi in via dirigatur. Et ſcias quòd

quòd nullus nascitur absq; mare & fœmina, & nullum germen creatur sine calore & humore, frigiditate & siccitate. Virtus autem appetitiua masculina est calida & sicca: & est ignis continens. Virtus retentiua fœminina est frigida & sicca, & est terra. Virtus digestiua seu alteratiua est masculina calida & humida & est aer. Virtus expulsiua fœminina est frigida & humida, & est aqua mundificatiua. Quinta essentia verò est vita, quæ est propria, nec est calida, nec humida: nec frigida, nec sicca: nec masculina, nec fœminina: tamen si per istarum virtutem ad siccum vertatur oppositum eius corrumpitur. Ne igitur eam in aliquo fluuiali loco requirens ab operatione erres, eius tibi ostendam locum. Si igitur vis aquam vitæ frigiditate dissoluere, magis ipsam coagulas. Si verò vis aquam frigidam facere, magis ipsam calefacis. nisi quamlibet naturam virtutis ad propositum eius quod operaris emendes, opus corrumpis. Sciendum quoq; est quòd virtus appetitiua quę est calida & sicca ignis confirmat. Retentiua frigida & sicca calorē in corporibus congregat, & mollificādo coloribus mergit, & est terra. Digestiua masculina mundificatiua, & quæ corpus mundificat, quia naturam cum rubigine excellit, deinde naturam accidentaliter imprimit, & est calida & humida, & est aer. Expulsiua

quæ mundificatiua eſt, fœminina eſt, omnē fugat immunditiam dum in eam transfunditur, transfertur in ſeipſam, & nunquá poſtea diuidi poſſunt veluti venenum in corpore funditur, poſtmodum non ſeparatur. Calida agit virtus hæc in corporibus, & eadem ſic diſponitur natura, ſuaq́; eorum congregat vnum: eſt autem frigidum & humidum, & eſt aqua. Et eſt quinta eſſentia quæ totum dirigit opus & complet, & eſt anima corpori coniuncta, quam coniunctionem quidam male in opere operati ſunt, & errauerunt inutilia pro vtilibus ſumentes. Quidam etiam tanquam directo tramite prout iuſsimus operantes diminuerunt, & ſecundum eorum opinionem egerunt, & ideo deuaſtatum eſt totum opus, ſaxumq́; factum eſt: immo ſignifico tibi quòd ſi diligis opus tuum perficere, incipe prout iuſsi. Reſtat nuuc vt ſpeciebus nomina imponamus, nec à memoria recedendum eſt, quòd ea quæ operaris non lucidæ naturæ fore debent, ex quibus minor mundus creatus eſt, quæ ſuis proprietatibus tibi nuncupabo. Scias quod Sulphur eſt ignis & terra Magneſiæ, & aer fodinæ, & aqua eſt Argentum viuum, quod in corpore mergitur. Quinta eſſentia ſpiritus eſt, qui omnia viuicat & alterat, & omne germen germinat, & omne lumen accendit, & omnes fructus floret. Tali quidem guber-

natione necesse est hoc opus dirigere: & scias vt dictum est, naturas congruè coaptare, & masculum feminæ, & calidum frigido, & humidum sicco: deinde aquam, spiritum, & lumen nutrire, quoniam ex diuersis naturis fundatum est opus. ex eius melancholia cõponitur corpus, & erit quátitas eius ex igne epatis: vitio colera rubea suboritur, quo facto oportet ea quæ ad facta & operam spiritualem veniunt digeri, à quibus iungitur aer qui est sanguis fluens in omnibus venis corporis, & superueniens donec in rubeum vertatur colorem. Aqua verò est flegma quę in pectore consistit & apparet in figura aureis instrumentis, & sic deinceps illud quod tibi iam dixi virtute prędictorum omne corpus efficitur perfectum. Stude itaq; naturas istas omnes prudenter regere, & vas quoq; cum suo simili vel eius contrario in deuio cum tinchar pone, & opus tuum dirigitur prout gratiã meam tibi tribui, cùm species tibi descripsi, quæ gradatim regi oportet, donec corpora spiritus fiant: & tunc artis sapientia operatur vt natura alteretur, & in aliã conuertatur naturam, & natura per naturã apparet. post ipsius verò naturæ accidentiã necesse habes iungere duas naturas, donèc ab eis naturam claram, & lucidam extrahas, quæ cum ascendit in altissima, tenetur, lucescit & coaptatur. Et scias quòd in hac artè

nihil philosophicè loquor, & est in liquefaciendi solutione super omnia cautela adhibenda, quòd ne ascendendo modum excedas, quoniam in liquefaciendo consistit arcanum totum omniũ naturarum alteratio. & scias hoc, quomodo à natura in naturam mutatur, donec substantia non fugiens nec alterans, sed fixa & cõstans fiat, ex quibus introitus coaptat nigros, quoniá pars discernitur. Et mox natura per naturam apparet. Rarum itaq; rerum fixarum naturá liquefactione coaptat, & aqua quæ à Sapientibus, aqua sapientiæ est appellata, deinde arcana quæ sunt temperata humida: quia nisi naturas attenues aquamq; illas facias, nõ colorare poterunt: sic ergo corpus aquatione humefacies. Et scias quòd albedo est in coagulatione, & quòd species spiritus, & in se inuicem emendant. Dico etiam tibi fili qui emendari desyderas, quòd non ponas in ea species crudas & inordinatas, sed putrefactas & coaptatas, ascendẽtes & descẽdentes. Ego sine dubio comperi quædá vnguenta eleuata, lucida, illuminata, & inueni in eis arcana abscondita, quæ si vtiq; bene reges, natura eorũ quæ habes occulta, manifestè apparuit tibi & apparebit, id est terra alba per argentũ lucidum & notũ. Et scias quòd corpora quędá solutione indigent, quædá eleuatione vt tingant, & lucida & illuminata fiant in quib.

omnia

omnia corpora dissoluátur. Scias etiá quod secundum naturá arcana sunt in eis ab condita: quod si regátur natura abscondita, tibi apparebunt quę Hermeti Philosopho apparuerunt, & est terra alba prope argentú. Confice ergo corpora quæ illa te sanant, cú terra alba est, vt fixa permaneant, & superpone ne ignis eam sua flamma cóburat, sed quemadmodum ceram liquefactam liquefac ea. Et esto memor quod istud vocatur aqua intrás iterum. Igitur in artibus tuis in quib. studes martellos duos fore credas, quorú vnus Soli, alter Lunæ debetur. postea sequútur duo ordines quos regendos dubiú nostro capiti satis congrué figurat. Ecce numeraui, arcanum cęleste patefeci, scientiam difficilē atq; absconditam illuminaui, perfectamq; scientiam regendi modum certificaui. Iuro itaq; quod nihil celaui, nec alteram nec vllā speciem aliena descriptione descripsi, nec genera alienis locis imposui. Igitur si meas literas legeris & intellexeris, venies ad propositum tuum, & Deo gratias ages. Si vero cui compositio debilis & complexio breuis extiterit ad suum propositum non veniet, ignorantiæ suæ partem mihi non imponat, nec dicat me errasse, sed seipsum qui ad suum propositum non perueniet.

Interpretationis Epistolæ Alexandri Regis finis.

AVTHORIS IGNOTI, *PHILOSOPHICI LAPIDIS Secreta metaphoricè describentis, opusculum.*

XEMPLVM scientiæ nostræ senex supra mortem, in eo sunt naturæ cōiunctæ cum cōplemento: terra, aqua, ignis eius & aer. Et omnia hęc in Saturno. Cum eo aperiuntur portæ scientiarum, sicut dicit Hermes, & præcedentes sui primi. Accipe lapidem suspensum supra mare, vt senex cera alba: super fontem, vt puer ypoquistidos. Nomen eius victor. Cum eo perime viua, & viuifica perempta, & ei sunt mors & vita, & istud & illud ex oriente & occidente. cum hoc habebis scientiam in qua pigritauerunt Arabes. Veritatem dixi tibi per eum qui fecit oriri lapidis paradisi authorem lumen vitæ. In eo sunt duo opposita simul, scilicet ignis & aqua: & istud viuificat illud, & illud perimit istud: & hoc & hoc in leone coniuncta simul, per eum qui est mors & vita veritatē dixi non mentior. Gumen nostrum coagulat lac nostrum, & lac nostrum dissoluit Gumen nostrum. Et post apparebit rubedo orientalis, & rubedo sanguinis. hic lapis mundus sine fętore inuenitur in locis altissimis,

cum

cum quo magnificauerunt se philosophi super omnes alios, & vaticinati sunt futura. Veritatem dixi per potestatem cœlorū, cui non sum mentitus scienter. Homo noster antiquus, est draco noster, iste comedit caput suum cum cauda sua, & caput & cauda est anima & spiritus, & anima & spiritus sunt creati de luto, & hoc & hoc ex oriente & occidente, per expellentem nocumenta non mētior, quia quod dixi, vidi in ciuitate. Dealba coruum tuum si vis dealbare ipsum, cum nilo ægypti albescit primo. tunc cum Persia in secretis, & cum hoc & hoc apparebit rubedo vt papauer in eremo. per viuificantem Deum omnia non mentior. Aqua nostra abluit sordes, mundabis omnem nigredinem & obscuritatem eius, tunc subridebit dicens, quis mundauit me? qui vidit illud subridebit locutus, & veritatem dixi non mentior. Terra in oculis sunt tres oriēs & occidens, & super eos Saturnus albus ortus est, & anima horum trium est ignis: veritatem dixi per familiam Mahometi. Manifestabo quod occultauerunt primi non cum inuidia. Terra nostra vertit æs tuum in Argentum primò, & vltimò in Aurum inuertatur, & habebis scientiam in qua pigritauērūt Arabes. Denigras cum Aegypto nostro, & non cum Persia, & cum Persia siccas, quia est domus siccitatis, & cum Aegypto hume-

ctas, quia eſt domus humiditatis, & hoc & hoc albedo & rubedo ſine menſuratione, vt rubedo in moris, vel vt ſanguis dominarum. Lapis ſcientiæ noſtræ ſenex primò, & vltimò puer, quia albedo eius in initio & rubedo in vltimo cum dominio. Hic eſt Lapis cum quo titubauerunt omnes qui abierunt & mortui ſunt plurimi eorum cum dolore & triſtitia, quoniam declinauerunt ad viam dæmonum, & reliquerunt viam prudentiæ. Coopertorium equi pallium noſtrum album, & æquus noſter leo fortis, ſub pallio coopertus, & ſuper illud & illud Griffus noſter naturam gemmatam retinens. hic lapis triangulus eſt in eſſe, quadrangulus in qualitate. veritatem dixi per operatorem, dealbans & rubefaciens omnia, nō ſunt ſingularia in occulto, ſed ſunt mixta oriens & occidens ſimul iuncta ab anima omnium. Hic coniungit & diſiungit, & reiungit quando vult, lupus noſter in oriente inuenitur, & canis in occidente: iſte momordit illum, & iſte momordit iſtum, & fiunt rabidi ambo, & interficiunt ſe adinuicem, donec fiat ex eis toxicum & tyriaca. Camelus noſter albus ſeptimus eſt in numero apud philoſophos magnos Sol cum Luna Iupiter: Mars & Venus noſter in Mercurio noſtro, & Saturnus ſeptimus eorum, in quo omnes ſunt coniuncti ſimul: hic eſt ſpata, gladius, cultellus, & inciſorium

cisorium super ędificium, & inimicus ad manum, & vas cum adiutorio vini. Episcopus noster vt color venarum, vel violarum, & anima citrina vt citrinitas, & narges vel hypoquistidos. Tunc lapidem in fluuio currenti per mortem omnium non mentior, exemplum nostrum cum albo naturę. Ignis & lux in claritatis essentia: & ignis & lux est scintilla nostra, & titio noster candens, & cũ hoc & hoc inuenies scientiam. Veritatem dixi per unientem omnia. Scala nostra est turris nostra de terra viscosa, & terra viscosa est lutum nostrum, & cerotum nostrum ex cera & sepo confectum: & hic & hic nauis nostra in mari nostro plena gigãtum. Aperui quod occultauerunt priores. Non sum inuidus quemadmodum ipsi fuerunt: per illuminantem cuncta non mentior. Terra coràm oculis posita oriens & occidẽs, & hic & hic narcissus cum lilio nostro: & hic & hic cum sene nostro, & senex noster & vter noster est corpus nostrum: & corpus nostrum est Lapis noster quęsitus à multis: inuentus à paucis. Et istud exposui ex pietate, & detexi cunctis per Deum gentium.

Authoris ignoti finis.

MERLINI ALLEGORIA

PROFVNDISSIMVM, PHILOsophici Lapidis arcanum perfectè continens.

EX quidam alios cupiens superare potētes, se cōtra eos præparauit ad bellum. Cumq; vellet equum ascendere, præcepit cuidam ex militibus suis, vt daret ei ad potandum de aqua, quam plurimum diligebat. Qui respondens ei dixit: Domine quæ aqua est illa quam quæritis? Et Rex ait. Aqua illa quam quæro, aqua est à me plurimum affectata, & ipsa diligit me præ cæteris. Et ille perpendens, statim iuit, & eam detulit ei. Rex autem accipiens eam, bibit & rebibit, donec omnia membra sua repleta sunt, & omnes venæ eius inflatæ, & tunc fuit valde discoloratus. Hoc facto, dixerunt ei milites eius. Domine ecce equum, ascende si placet. Qui respondens dixit: Sciatis me ascendere non posse. Dixerunt milites, quare non potes? Respondit, quia sentio me grauatum, & doleo caput: & vt mihi videtur omnia membra mea ab inuicem diuiduntur. Iubeo igitur vobis, quod ponatis me in cameram vnam lucidam & ea constituatur in loco calido, & sic

co cõtinuè temperato per diem & noctem, & ita ſudabo, & aqua quam bibi deſiccabitur in me, & ita liberabor. Fecerunt ergo ſicut Rex præceperat eis. Completo verò tempore, aperuerunt cameram, & inuenerunt eum quaſi mortuum. Parentes verò ſtatim cucurrerunt ad medicos Aegyptiacos & Alexandrinos præ cæteris honorandos, & adduxerunt ad eum, narrantes eis ſecundum quod Regi acciderat. Qui quidem viſo eo, dixerunt, ipſum poſſe proculdubio liberari. Et illi. Quis veſtrum erit magiſter? Reſponderunt Alexandrini, nos ſi placet vobis. Dixerunt Aegyptij, non placet nobis, immò nos volumus eſſe magiſtri. Antiquiores enim vobis ſumus, licet iuniores videamur. Alexandrini verò conſenſerunt. Tunc dicti magiſtri acceperunt Regem, & dilaniauerunt eum in partes minimas, terentes eas, & miſcuerunt cum medicinis ſuis humectantibus aliquantulum, & ita poſuerunt ipſum aptatum in camera ſua, in loco calido temperato, ſicut prius, per diem & noctem. Hoc facto extraxerunt eum quaſi ſemimortuum & adhuc habentem aliquantulum vitæ. Quem videntes parentes eius, exclamauerunt dicentes: Heu Rex mortuus eſt. Quibus medici dixerunt, non eſt mortuus. Nolite clamare, dormit enim, & iam incepit termina-

re. Acceperunt itaq; ipsum iterum & abluerunt cum aqua dulci donec sapor medicinarum recessit: & miserunt cum eo iterum de eadem medicina noua, & posuerunt eum in loco suo sicut prius. Et quando extraxerunt eum penitus mortuum inuenernnt. Tunc parentes eius fortiter clamantes dixerunt: Heu Rex mortuus est. Quibus medici respondentes dixerunt. Interfecimus eum ideo, vt melior & fortior fiat in hoc mundo post resurrectionem in die iudicij, quàm fuisset prius. Quod quidem parentes eius audientes, crediderunt eos esse truffatores, & statim abstulerunt eis medicinas suas, & expulerunt de regno. Hoc facto, loquebantur adinuicem, cõsyderantes quid deberent agere de hoc corpore venenato & mortuo. Et conuenerunt vt sepelirent ipsum, ne putrefieret, ac eius fætor nocumentum inferret. Alexandrini verò medici hoc audientes, iuerunt ad eos, & dixerunt: Nolite ipsum sepelire, quoniam (si placet vobis) restituemus eum saniorem, pulchriorem, & potentiorem quàm prius. Tũc illi subridere cœperunt, dicentes: Vultis ne truffare nos, sicut & alij? Sciatis quòd nisi feceritis quod promittitis, manus nostras euadere non poteritis. Medici autem ad hoc se obligantes, acceperunt Regem mortuum, sicut alij dimiserunt, terentes

eum,

eum, bene abluerunt, quousq; nihil de medicinis aliorum remansit, & desiccauerunt eũ. Deinde acceperunt partem vnam Salis armoniaci, & duas de nitro Alexandrino, & miscuerũt cũ puluere mortui, & impastauerunt cum parum olei lini, & posuerunt eum in camera vna, facta ad modum cruciboli inferius perforati, & sub foramen posuerunt aliud vas mundum ad modum cruciboli factum, & dimiserunt eum ibi per vnam horam. Deinde cooperuerunt eum cum igne, insufflantes donec fuit penitus liquefactum, in aliud crucibolum descendẽs inferius per foramen. Tunc Rex ita de morte ad vitam resurgens, magna voce clamauit, & dixit. Vbi sunt inimici? Sciant quòd omnes interficiam, nisi mihi obedientes adueniant sine mora. Omnes igitur audiẽtes, venerunt coràm eo, & dixerunt. Domine ecce parati sumus vestris in omnibus obedire mandatis. Itaque ab illa hora vt antea, Reges omnes & potentes aliarũ regionũ honorauerunt & timuerunt eũ. Et quando volebant videre de mirabilibus eius, ponebant in crucibulo vnciam vnam Mercurij bene loti, & proijciebant desuper tanquàm vnum granum milij de vngulis, vel de capillis, aut de sanguine suo, & sufflabant leuiter cum carbonibus, dimittebant eum infrigidari cum eis, & inueniebant lapi

dem qualem ego ſcio. De quo lapide proijciebant parum ſuper Saturnum purgatum, & ſtatim mutabatur forma eius ſicut ſcio. De quo poſtea ponebant partem vnam ſuper decem Veneris, & erat totum vnius coloris & bonitatis. Item aliter. Accipiebant dictum lapidem tritum, & miſcebant cum ſale, & Sole ſicut prius, & liquefaciebant eum, & proijciebant dictos ſales ſolutos in ſero caprino, & tunc fiebat optimum ad omnia. Cuſtodi frater hunc tractatum, & ſerua bene, quia truffa eſt optima inter ſtultos, & non truſſa inter ſapientes. Hæc enim eſt via Regum trium dierum, quoniam parum laboris ſuſtinentes, magnum lucrum deſyderant obtinere. Laudes Creatori maximo referamus, qui fidelibus ſuis gratuiter inſpirauit, accidentia pro velle in ſubſtantijs tranſmutare, & vt quod in potentia rebus latitat, ad actum reduci valeat ſapienter.

Allegoriæ Merlini Finis.

RACHAL

RACHAIDIBI, VERADIANI, RHODIANI, ET *Kanidis philosophorum Regis Persarum De materia philosophici Lapidis, acutißimè colloquentium Fragmentum.*

IXIT Rachaidibi filius Zetheibidæ philosophus Regis Persarũ & Principis Romanorum. Sperma lapidis est frigidũ & humidum in manifesto, & in occulto calidum & siccum. Dicit ergo fac frigidum & humidum in occulto, & calidum & siccum pone in manifesto: & ita occultabitur frigiditas & humiditas sua, quòd non minueretur vnquam nam si minueretur, minueretur etiam lapis. Quando ergo occultatur frigiditas & humiditas, fac occultando, vt sic componas illud calidum & siccum, quod in occulto erat & in manifesto: & ita de spiritu fiat corpus in duobus gradibus, & fiet globus & sanguis & caro. Dicit Rodianus: Sperma est album & liquidum. Liquor hic de primò globum facit in loco vbi debet quinque diebus: & recipit carnem & sanguinem, & membra & imaginem, & imaginatiuam à Deo altissimo: & venit ad ortum, & lucet & oritur in tempore suo. Qui sunt duo

gradus & septem. Et modo dicimus de secũdo spermate. Dicit Veradian. de secũdo spermate, quod est lapis solus, nec est alius ei similis in hoc mũdo, qui se ipsum impręgnat, & in se ipso concipit, & se ipsum parturit, & in hoc intelligitur de vno lapide, & dicitur sperma album & liquidum, postea rubeum. Dicit autem Rhodianus quòd sperma istud quidam lapis est fugitiuus à caliditate & siccitate, & aereum & volatile, & est frigidum & humidum, calidum & siccum. Et postquã hoc viuum moritur à rubea morte, mortuũ iam est compar caliditati & siccitati, & sic nõ fugit ab eo quod est calidum, & non fugit ignem, nec fumum emittit, nec sonum facit, & funditur vt cæra, & est sicut oleum, & est siccum quæ siccitas tingit tinctura rubea & alba, & ita de spiritu factum est corpus: dein de hoc corpus vertendum est in spiritum, & postea fiet aqua clara sine omni turbulentia ab inferiori parte vsque ad superiorem, & omnes particulæ suæ sunt diuersæ in aqua, vt non impediatur tinctura quæ est penetratiua & subiunctiua ad retinenda & contingẽda omnia corpora metallorum: & ista tinctura semper in eis permanet: & cum hac tinctura viuificantur omnes mortui vt semper viuant, & hoc est fermentum primum elementatum, & est ad Lunam, & hoc est lumen omnium luminum, & est flos & fructus omniũ lumi-

luminum, quod illuminat omnia, & est tinctura vera & viua, rubea & alba, ac oleũ tincturarum rectificatiuũ. Da ergo ei secũdum fermentũ fermentatũ ab omni elemẽto elementato æqualiter, quod est aurũ, da ei quartam partem quod tamen prius calcinatum sit, & in aquam solutum. Hæc est enim aqua elementata æqualiter ab omnibus elementis. Da etiam ei secundum fermentum, cum secundum dico, assero secundum retinaculum, & in eo est tinctura sulphurea, & dicitur oleum retinaculorum, hoc est vitriolum viridissimum & purgatissimum, lucidissimum, quod versum sit in aquam. Da etiam ei aquam Safferanicam de endacuto factam vt aquam viridis æris, quę est venenum Mercurij, & da Mercurio de aqua laborata in suũ spiritum, quam extraxisti de corpore suo, & ita mortificasti eum, & ista laborata scilicet aqua argenti viui, ita vt versum sit argentum viuum in aquam, quod impetuosum ignem non fugiat, vt substantiam nõ faciat, sed semper per vim maneat, & de vnoquoque istorum da ei tantum quantum ipsum est, & da etiam ei sal armoniacum, qui est spiritus preciosus, & est resolutiuus & coagulatiuus, & versum in aquam, prius tamen sublimatum quinque vel septem vicibus, & sit duplũ primi fermenti. Da ergo ei aquam siccam & calidam & iugem cum forti claratione, & sub-

tili imbibitione ſcilicet guttam ad guttam, & ſi dares ei minus de iſtis bibimentis confunderetur. Et hoc fac ad ſolem calidum vel ad cinerem lenti caloris, vel hæc omnia ſi poſſunt fieri: & omnes iſtæ aquæ prius miſceantur per 21. dies in loco mundiſsimo & calido, & bulliant ſimul & faciant vnam ſubſtantiam. Deinde congeletur in lapidem: & iterum vertatur in aquam. Et inter hæc omnia magnam efficaciam habet Anatron, ſiue ſal nitrum, & ſal gemma, & alkali. Poſtquam ergo congelata ſunt verſa in aquam imbibātur hæc. Sed cum rubeo quod patitur longā & magnam ſitim, donec fiant duplum ſui, & atinkar, in his habet magnam efficaciam. Et ſuper hæc omnia ſupernatent vncia vna de hac aqua, & aqua ſalis armoniaci viui, vt melius ſoluantur particulæ fugitiui. Secundum in rubeum colorem, vel Ialneū, vel viridem, aut cœleſtinum. Sed viridis color omnibus nitet. mitte compoſitionem in rotumba vt ſoluatur aqua clara à fundo vſque in ſuperficiem ſicut eſt mel colatum, deinde congeletur in loco congelationum in lapidem viridem, quandoque in rubeum, quandoque Ialneum, quandoque cœleſtinum, & iterum ſoluatur & congeletur bis vel ter, & eſt duplicatio, triplicatio, quadruplicatio, & ſublimatio, & acutior omnibus. Dixerunt philoſophi Regis Perſarum: Accipiamus frigidum

gidum & humidum, & aquoſum mundetur ab omnibus ſuperfluitatibus & à plumbo, & decoctione pura & multa deſiccetur ab humido in ſole decoctione & humidis pannis: & eſt pulchrius capitulum. His qui cupiunt ſcire mirum ſuper omne mirum de humido aquoſo frigido & aduſto, dixit Kanide, quòd in vno ſolo igne ſine aquæ temperatione factæ ſunt omnes diſtillationes, & ſublimationes, & calcinationes, & rubificationes & mortes ipſius Mercurij, & tunc facta eſt amicitia inter ipſum & ignem, & currit vt oleum in vno ictu: quia oleum eſt ingreſsiuum, penetratiuum & aggregatiuum, permixtiuum, coagulatiuum, perſeueratiuũ (vincit.n. omnẽ rem ſubtilẽ & omnem rem ſolidam penetrat) coniunctiuum, permanſiuum, depuratiuum: & dicitur oleum viuum, color viuus & rectificatiuus, & omnes mortuos reſurgere facit. Et eſt fermentum ſuper omne fermentũ, & ſemetipſum impræegnat, & ſeipſum parit. Vnde omnes qui quærunt hanc ſcientiam, ſcire oportet omnia quomodo eſt, & quomodo non eſt, & quomodo fieri poteſt: & ſi fallunt quomodo emendare poſſunt: & poſt omnia ſcire oportet ea quæ circa opus ſunt neceſſaria, & ꝓbationes claras & manifeſtas. Et hæc eſt prima omnium probationum, ſcilicet, vt quando iam eſt finis & terminus ſecundus, ponatur de ipſo

aliquantulum ſuper ferrum candens, ſi fluat ſicut cera, & non faciat fumum, nec ſtrepitũ, ſed currat per omnia, & tingat laminam ferream, vel æream, vel argenteam & figat ſe cũ illis, & non timeat ignem, nec per ignem minuatur, nec à metallis ſeparetur vnquam, tunc perfectum eſt: & hæc eſt vera probatio ſuper omnes probationes. Si autem hæc ſigna non fecerit, reduc ad ignem donec ita fuerit: & hę probationes omnes fieri debent inter primam & ſecundam ſolutionem & cõgelationem. Et poſt hoc ſciendum eſt de eis quæ coniunguntur cum mortuo, & iſtæ coniunctiones & color Safferanicus ferri euidenti, & color vitrioli, & flos æris, quod eſt venenum Mercurij, & calx ſalis, & aqua Mercurij laborata vt non fugiat ab igne, & eſt aqua viua & permanens, & eſt ſpiritus rectificatiuus & ſal antiquus armoniacus, & hæc omnia ſint quælibet per ſe ſoluta in aquam. Et poſt hæc omnia miſce & ad ignem lentũ congela, & factum eſt ita corpus viuum. Et hoc corpus poſtea reſolutum eſt in aquam, & ſic fit commixtio.

Omnes philoſophi Perſæ congregati fuerunt in vno loco in montaneis partibus & erat locus ſecretus odoriferus, & inter illos multi multis modis dixerunt: ex tincturis q̃ tingunt metalla, & mutant in ſolẽ altũ & preciosum: & ille modus tincturę qui eſt precioſior

flor in superficie omnium tincturarũ, hic est qui manifestatus est inter eos per diuinam gratiam, scilicet quòd duæ particulæ comprehendant totum opus Alchimię, & prima particula sufficit in pondus mollities. Secũda multiplicat primam in alijs mille millib. ponderum in Solem preciosum per gratiam Dei. Hoc autem ita fit, vt cùm artificiosa canna ferrea proijciatur hæc Alchimia super duram aquam & liquidam in igne, & est quędã aqua alba, & alia subalba & mollis, & citò diffunditur ab igne, & currit, & filia est rubea & dura, & oleum tincturarum, de quo nos dicimus sic est, & penetrat omnes istas aquas, subintrãdo facit vnam amicitiam cum illis, & vnitatem citrinatam, ab igne non separatur nec minuitur in ęternum. Præterea reminiscamini quod superius dictum est, scilicet quòd primus terminus mortificat frigiditatem & humiditatem inter tot, & quòd terminos rubificat, secundus terminus complet mortem primi mortui, & augmentat rubedinem, & facit massam scaliginosam, & pineaam sicut fructus pini lucidam, fulgentem vt folia auri: & spargit se, & tingit sicut debet ad citrinitatem. hęc est rectificatio Mercurij quod est oleum fixum subtiliatiuum, quod rectificat omnia metalla corrupta, & ducit ea ad sanitatem, & ad naturam meliorem, & hoc mortuum, ita probatur mortuum: post

hæc datur ei fermentum fermentatum æquæliter ab omnibus naturis: de quo dicemus, quòd est primum fermentum, id est, secundum à primò, & primum retinaculum. Postea datur secundum à secundò, scilicet retinaculum viridis in ampulla soluti: post hæc flos æris, quod est venenum, & aqua saffranica, & aqua salis armoniaci, & aqua antiqua, quæ aqua est resolutiua omnium corporum & omnium spirituum & est congelatiua eorundem. Recordemur siquidem instrumentorũ in quibus debent fieri omnes decoctiones operum Alchimiæ, & istius quæ est prima, & est naturalis, quæ demonstrat omnes operationes Alchimiæ, quæ sunt septem, & hæc est illa quæ demonstrat omnes distillationes & sublimationes, & omnes calcinationes & resolutiones & cõgelationes, & mortificationes secundum modum artis ignis. In arte quidem Alchimiæ est vna ars quæ laborat quinque ignibus. Quorum primus est albus, Secundus ialdus, Tertius viridis, Quartus rubicũdus sicut rubinus, Quintus verò complet totum opus athanor septẽ diebus & noctibus: & ita videtur inspirasse à principio septem dierum donec congeletur in fundo, & videtur quasi nigrum, rubicundum propter plenitudinem illius rubicundi coloris: & ista est firmissima operatio Alchimiæ repugnans contra ignem, & contra oẽs

examina-

examinationes, & hoc est opus illius coloris qui extrahitur de phaulet vel endanicũ, interius est totus Mercurius, & est crusta phaulet: & de isto Mercurio potest fieri perfectum opus Alchimiæ. & dico quòd omnia metalla interius sunt Sol & Luna secũdum omnes qui nouerunt hanc artem, & de hoc phaulet potest fieri Safferanum qui est color phaulet ad tingendum in Solem.

TRACTATVLVS AVICENNAE.

ISTVM LIBRVM DIVIDAM IN OCTO CAPITULA VEL PARTES.

IN primo capitulo dicam de Mercurio & eius natura, nécnon de sulphure quod in se continet.

In secundo dicam de natura corporum perfectorum, & eorum sulphure.

In tertio dicam de coniunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutionem primam materiam.

In quarto dicam de extractione aquæ ex terra.

In quinto dicam de fundatione seu etiam fusione super terram suam.

In sexto dicam de modo sublimationis terræ.

In septimo dicam de lapidis multiplicatione & fixione.

In octauo & vltimo capitulo dicam de modo proijciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in solem & lunam.

CAPVT I.

RGENTVM viuum est frigidum & humidum, & Deus ex eo vel cum eo creauit omnia minera: & ipsum est aereum & ignis fugitiuum, sed dum in igne aliquantulum steterit, facit mira opera aliena.

Et ipsum est solummodo spiritus viuus, & in mundo non est tale, quale ipsum est, quod possit talia operari, qualia per ipsum operantur. Et ipsum intrat quodlibet corpus, penetrat, leuat, & excedit. Ipsum est fermentum corporum quibus admiscetur, & tunc erit totum Elixir ad albedinem & rubedinem. Ipsum est aqua perennis, aqua vitæ & lac virginis, fons & alumen de quo bibens

bens non moritur. Cum viuum fuerit habet quædam opera, cum mortuum fuerit habet alia opera, & cum solutum fuerit habet opera maxima.

Ipsum est serpens luxurians, se ipsum impraegnans, in die vno parturiens, suo veneno cuncta interficit, ab igne fugit. Sapientes autem faciunt ipsum spectare ignem, & tunc facit opera & mutationes: quia sicut mutatur mutat, & sicut tingitur tingit, & sicut coagulatur coagulat: igitur inter omnia mineralia argenti viui præferenda est generatio. In omnibus enim mineris inuenitur, & cum omnibus symbolum habet. Est autem ex terrestri & mediocri, & aqueo, vel oleo viuo subtilibus mediocriter, & spiritu multo subtili, ex aqua terrestri ponderositatem habens & motum deorsum, lucididatem, & fluiditatem, & colorem argenteum. Exit enim de terra, & in terram resilit, & nutatim se defendit, & iterum se continuat humido ex caliditate, & spiritu extincto figitur, & omnibus mineralibus commiscetur, & cui insidet firmiter adhærebit, vnde & mineralium mater dicitur. Argentum verò viuum densam manifestè videtur habere substantiam, vt monoceros, propter grauedinem sui ponderis immensi: quoniam aurum preponderat, dum in sui

natura fuerit, & eſt fortiſsimæ compoſitionis, & naturæ vniformis: quoniam non ſeparatur ab inuicem, in partes autem nullatenus ſe diuidi permittit. Quia aut cum tota ſua ſubſtantia ex igne recedit, aut cum ea in igne permanet.

In eo neceſſariò eſt cauſſa perfectionis, quoniam ipſum ſolum ad perfectionis modum ſufficit in vno quoque gradu, videlicet cum ignitione, propter bonam ſui adhærentiam, & fortitudinem ſuæ mixtionis. Sed cum partes ipſius inſpiſſantur per ignem, vlterius non permittit ſe corrumpi, nec per ingreſsionem furioſæ flammæ vlterius ſe patitur eleuari: quoniam rarefactionem ſui non ſuffert propter ſuam denſitatem & aduſtionis carentiam, quæ fit per ſulphureitatem, quam non habet.

Argentum verò viuum in ſuis operibus manifeſtè ac perfectiſsimè ab aduſtione eſt ſaluatiuum, & fuſionis effectiuum cum figitur. Etenim eſt tinctura rubedinis vberrimæ refectionis, fulgidi ſplendoris, & non recedit à commixto donec eſt. Eſt enim amicabile, & metallum placabile, ac medium coniungendi tincturas, quoniam commiſcetur cum ipſis per minima, & in fundo naturaliter adhæret eis: quia eſt de natura ipſorum. Veruntamen Luna commiſcetur cum illo facilius: quoniam

niam per ſuam naturam habet ipſum in ſua natura participare. Attamen non ſubmergitur in eo aliquod metallorum niſi Sol. Et ſic maximum habes ſecretum, quoniam Mercurius in ſe recipit quæ ſunt ſuæ naturæ. Aliena verò reſpuit, eo quod natura ſua plus gaudet cum natura propria quam extranea. Ex hoc enim manifeſtum eſt, maioris eſſe perfectionis in illis, quæ plus ſunt Mercurium continentia, & quæ minoris: minus, quoniam ſymbolum tenet in natura cum mineralibus. Et dedit DEVS ipſi ſubſtantiam, & ſubſtantiæ proprietatem, quam nullo modo in alijs rebus naturarum contingit poſsidere: quoniam ipſum ſolum eſt quod ignem ſuperat, & ab eo non ſuperatur, ſed in eo amicabiliter gaudens quieſcit. Ipſum ſolum cum ſit metallicum, continet totum in ſe, quo indigemus ad noſtrum magiſterium. Igitur manifeſtum eſt, quòd argentum viuum continet in ſe ſulphur ſuum bonum, quo coagulatur aurum & argentum, ſecundum diuerſum digeſtionis modum.

De natura corporum perfectorum, id est solis & lunæ, & eorum sulphure.
Cap. II.

AVrum est corpus perfectissimum, dominus lapidum, Rex & caput omnium aliorum, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec in igne minuitur, sed in eo melioratur: quia in eo humiditate quadam humectatur, nec etiam aqua alteratur. Complexio eius est temperata, & natura directa in caliditate, frigiditate, humiditate & siccitate: nec in eo aliquid superfluum nec diminutum inuenitur. Est enim creatum ex subtilissima & clarissima argenti viui substantia, & ex substantia pauca sulphuris puri & mundi, rubedinis fixæ, & clare tingens ipsam substantiam argenti viui.

Aurum tenetur esse corpus & fermentum Elixiris albi & rubei. Neque melioratur, neque perficitur seu completur nisi cum eo, & non alio: quemadmodum pasta non aalio quàm suo potest fermentari fermento. Aurum est corpus durans per secula seculorum manens. Et ideo philosophi prætulerunt ipsum, & magnifecerunt, dixerunt enim quod aurum sic se habet in corporibus, quem-

quemadmodum ſol in ſtellis. Sol enim in ſuo lumine & ſplendore omnia vegetabilia germinat, & omnes fructus perficit. Ideo dicit Hermes: Nunquam fit tinctura vera abſque rubeo lapide.

Aurum primum gradum nobilitatis tenet inter omnia corpora: quia ipſum eſt temperatiſsimum propter mixtionem, depurationem ſulphuris & Mercurii. Et multum habet de virtute ſulphuris, & parum de eius ſubſtantia, & econuerſo multum habet de ſubſtantia Mercurij, & de virtute eius parũ. Propter quod ratione Mercurij eſt ponderoſum, & ratione virtutis ſulphureæ multum eſt rubeum. Et propter fortiſsimam compactionem ſulphuris & Mercurij in ſua calce, non eſt ita humidum in tactu & vnctuoſum, ſicut cætera corpora: ideo non facit lineaturas nigras ſicut alia metalla, quando protrahitur ſuper pergamenum. Sed ſi admiſceretur ſibi argentum aut aliud metallum, tunc faciet lineaturas nigras: qu a vnctuoſitas corporis ſibi admixti tendit ad ſuperficiem, & facit ipſum albeſcere & humeſcere: & quia partes multum profundantur ad cẽtrum, ideo eſt ponderoſum magis quàm propter argentum viuum ſuum.

Plumbum verò ponderoſum eſt magis ꝑpter ſuum argentum viuum, quàm propter conſolidationem partiũ ſibi debiliter adhæ-

rentium, & ideo minus inter omnia corpora est sonorosum.

Aurum verò propter fortem & tenacem cohærentiam partium suarum inter omnia acutioris soni est. Aurum quoque non aduritur ab igne sibi proportionato. Vehementissimus enim ignis consumit omnia sub lunari globo existentia. Non aduritur etiam ab his rebus quæ cætera corpora adurunt, sicut à sulphure, & arsenico. Et purgare solent ipsum artifices ad summum splendorem, per lateres & salem.

Argentum habet de substantia sulpuris multum, & de virtute eius parum, & de substantia Mercurij parum, & de virtute eius multum, ideo est album: quia color sequitur multitudinem virtutis, virtus verò in vapore locata est.

Materia eius vicinior est materiæ auri quam aliquod aliud metallum, ideo faciliter vertitur in aurum. non indiget alio labore, nisi transmutando colorem, & dando pondus. Litargirium argenti præ omnibus rebus valet ad tincturam albam: quia materia eius propinqua est.

Argentum est corpus perfectum minus tamen quam aurum, & est minoris ponderis auro, & est de partibus lunæ: in humido loco corrumpitur, & eius sapor est acidus: in igne minuitur, & sulphuribus comburitur.

Auri

Auri interiora ſunt exteriora argẽti, & eius natura eſt frigida & ſicca, & recipit tincturam. Amplius autem aurum eſt corpus perfectum & maſculinũ, ſine ſuperfluitate aut diminutione, quòd ſi in terra ſolummodo liquefactione perficeretur, commixta eſſet Elixir ad rubeum.

Argentum verò corpus perfectum eſt fœmineum. Quod ſi perfecta fuſione perficeretur, eſſet tinctura ad album vel Elixir, quod non eſt, quia ſunt ſolummodo redacta in natura ad corpora perfecta. Et ſi iſta perfecta cum imperfectis corporibus commiſcerentur, non ideo imperfecta perfecta exiſterent; ſed potius eorum perfectio cum imperfectis diminueretur. Sed ſi facta fuerit pluſquam perfecta in duplo, vel quadruplo, vel centuplo, vel millecuplo, in tantum perficiuntur imperfecta cum ipſis, quia natura ſimpliciter ſemper operatur, & perfectio in eis ſimplex eſt inſeparabilis, niſi fortè duceretur in fugam cum volatili: quia ſumma volatilis ſuperat ſummam fixi corporis. Et cũ corpus perfectum ex argento viuo mundiſſimo, & ex tali ſulphure rubeo habere poſſumus ad Elixir rubeum, & argẽtum ſimiliter ad Elixir albũ: ideo eligeremus ea ad Elixir noſtrum, pro materia noſtra, quia hæc duo corpora ſimpliciter ſunt perfecta, digeſta, & decocta qualitate naturali, fortiter, ſine ali-

qua mundatione ingenioſa. Quare vtique cum igne noſtro artificiali in ipſis operari valemus. Et quamuis natura aliquid perficit, tamen non niſi ſimpliciter operatur ſuper illud quod habet. Eſt enim corporibus duplex ſulphureitas, quædam eſt ex argenti viui ſubſtantia, in eis incluſa in principio ſuæ mixtionis, quam dicimus ſupereminentem. Alterum verò ſulphur extraneum ſuæ naturæ, quam dicimus correſpondentem.

Et eſt Notandum diligentiſsimè, quod iſtorum duorum corporum coniunctio eſt neceſſaria in hac arte, ad album & ad rubeum. Et ſunt duæ rationes, quarum vna eſt: Cum aurum ſit nobilius inter metalla, & magis compactum, perfectum & fixum, tamen ſi diſſoluatur, & in partes minimas ſeparetur, fit ſpirituale & euolans, ſicut Mercurius. & hoc ratione ſuæ caliditatis: & tunc habet tincturam ſine numero, & iſta tinctura vocatur ſperma maſculinum calidum. Si verò argentum ſoluatur in aquam tepidam, nihilominus manet fixum ſicut prius, & nullam aut paucam habet tincturam: eſt tamen promptum ad ipſam tincturam recipiendam in temperamento calidi & frigidi: & vocatur ſperma fœmineum, frigidum & ſiccum. eſt ergo conueniens eorum coniunctio. Eſt & alia ratio, quia cum aurum & argentum

argentum quodlibet istorum per se est difficilis fusionis & liquefactionis, tamen si coniungantur, faciliter fluunt & liquefiunt, vt sciunt aurifabri, facientes consolidaturas ad aurum. Vnde si in lapide nostro esset solummodo alterum istorum duorum, nunquam per aliquod magisterium de facili flueret medicina, neq; tincturam daret. Et si daret tincturam, non tingeret nisi in quantum esset, eo quod non esset receptaculum tincturæ. Hoc totum non intelligas de Luna vulgari, sed de Luna Philosophica, vnde & lunaria dicitur. Ergo consulo vt non opereris nisi cum Mercurio, Sole & Luna. Quoniam totum beneficium artis huius in illis tribus consistit.

De coniunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutione in primam materiam. Cap. III.

Certum est omnẽ rem esse ex eo in quod resoluitur. Nam gelu conuertitur in aquam calore mediante. Clarũ est ergo illud prius fuisse aquam quàm glaciem. Omnia verò metalla ex Mercurio sunt generata, ideo ipsa in ipsum resoluuntur.

Primũ ergo regimẽ lapidis est ipsum dissoluere sicut grossum argentũ viuum, vt in suam primam reducatur materiam: hoc autem totũ fit per argentum viuum, eo quod

ipsum habet posse solem & lunam in eorum naturam & materiam primam redigere. Sed cum argentum viuum habet in se fœculentiam & adustionem absq; in flammatione, & aqueitatis substantiam: necesse est ergo eius superflua demere, & absentia adimplere, si completam medicinam ex illo volueris facere. Terram autem fœculentam omnino oportet sublimatione demere, & absentia adimplere, ne liuidum in proiectione creet colorem, & aqueitatem ipsius simili modo delere, ne & totam materiam in proiectione faciat fugitiuam.

De cuius proprietate est, substantiam medicinæ saluare, non aduri, sed figere, & ab adustione defendere. Ideo contingit ex illo creari Saturnum, Iouem, Venerem, ferrum, &c. quod ex impuritate necesse est accidere.

Est notandum, quòd duplex est materia prima. Quædam est propinqua, quædam verò remota: Materia propinqua est argētum viuum, remota, est aqua: quia argentum viuum prius fuit aqua, & postea argentum viuum. Verum ergo principium nostri operis est dissolutio lapidis, quia corpora soluta ad naturā spiritus sunt redacta, quia magis fixa. Nam solutio corporis est cum coagulatione spiritus. Patiens ergo sis, coque, tere, & incera, & non tędeat te hoc multoties reiterare:

terare: quia quæ imbibuntur, per aquam mollificantur. Quanto magis teris, tanto magis mollificas, & partes grossas subtilias, donec satis existat. Et hæ partes diuiduntur, cum spiritus impastantur, & omnia quæ impastantur ex toto dissoluuntur: & impastatio fit cum nimia contritione, inceratione, & assatione. Nam per contritionem, assationem & ignem, diuiduntur partes ligatæ & viscosæ, quæ sunt in corporibus. Corpora verò soluta & ad naturam spiritus redacta, nunquam separantur, sicut nec aqua permixta aquæ. Quippe natura lætatur cum sponsus & sponsa copulantur. Quia intentio operis nostri non est, nisi quòd eligatur purissima Mercurij substantia ex ipsis corporibus, quoniam Elixir constat solummodo ex ipsis.

Primus autem modus Solutionis & naturæ est putrefacere. Sed tamen multæ sunt species putrefactionis & corruptionis. Primum ergo principium naturale est materia sensitiua materialis, prout superius dixi.

Secundum, calor mouens ipsam materiã & putrefactionem. Signa verò putrefactionis est color niger, odor fœtidus, & materia in tactu subtilis & discontinua, ac si esset primus Mercurius. Quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quę nigredo est caput corui, hoc est principium operis.

Item nota, quòd ingresſio, ſubmerſio, cõnexio, coniunctio, complexio, compoſitio & mixtio idem ſignificant in hac arte. Nihil enim ſubmergitur, coniungitur, connectitur, quin & miſceatur. Quia commixtio eſt commiſcibilium per minima, id eſt, per indiuiſibilia ſibi iuncta vnio. Scias etiã firmiter, quod tota fortitudo huius magiſterij nõ eſt niſi in putrefactione. Si enim putridum non fuerit, ſolui nec fundi poterit: & ſi ſolutum non fuerit, ad nihilum deueniet.

Item ſcias, quòd in vnoquoq; opere ſunt tres dimenſiones, ſcilicet latitudo, altitudo & profunditas: & hoc manifeſtè apparet de corpore, quod viſui noſtro ſubiacet. Verbi gratia: Lapis noſter in prima ſui creatione eſt albus, & ita apparet in facie: quare dicimus ipſum frigidum & humidũ quia ita eſt. Vnde ſtudeamus, quare lapis noſter aquaticus, quia frigidus & humidus eſt, naturalis diſpoſitio dicitur corpus manifeſtum ſeu altum. Latitudo autem eſt iſta diſpoſitio media, per quam itur ad profundam diſpoſitionem. Quæ vero media eſt inter profunditatem & altitudinem, tanquam inter contenta, ſeu contraria, eſt impoſsibilis tranſitus per ea, niſi altera qualitas deſtruatur, quoniam frigida & humida eſt eius diſpoſitio alta: deſtruatur ergo altera qualitas, videlicet humiditas per putrefactionem, tunc inſpiſſatur,

ſur, & eius humiditas conuertitur in ſiccitatẽ, & ſic fit tranſitus ab alta ad mediá diſpoſitionem, quæ eſt frigiditas & ſiccitas : & dicitur latitudo, quia tenet à frigido & humido frigiditatem: à ſicco & calido ſiccitatem: ergo media. Poſtquam verò per calorẽ exiſtentem, frigiditas quæ remanſit in corpore tranſmutatur in caliditatem, quæ ſunt extranea: contraria eſt diſpoſitio profunda, quia caliditas eſt occultum corporis, quod optimè apparet per Ariſtotelem, &c.

De extractione aquæ ex terra.
Cap. IIII.

Poſtquam materia fuerit putrefacta, ad faciendum corpus & ſpiritum, quod tamen impoſsibile eſt fieri niſi in aere, hoc eſt per ſublimationem.

Scias ergo quòd lapis noſter diuiditur in duas partes principales, videlicet in partem ſuperiorem quæ aſcendit, & in partẽ inferiorem quæ remanet in fundo fixa. Et tamen iſtæ duæ partes concordant in virtute.

Et ideo philoſophus dicit : quod illud quod eſt inferius, eſt ſicut illud quod eſt ſuperius. Et iſta diuiſio eſt neceſſaria, ad perpetrãda miracula rei vnius, ſcilicet lapidis, quę pars inferior eſt terra, quæ dicitur nutrix & fermentũ: & pars ſuperior eſt anima, quæ totum lapidem viuificat, & reuiuiſcere facit.

Vnde facta separatione, celebrata coniunctione lapidis multa miracula perpetrãtur. Est notandum, quamuis apud aliquos lapis noster non diuidatur in quatuor partes, videlicet in quatuor elementa in prima operatione, sicut superius dictum est: quatuor partes principales, videlicet vna quæ ascendit superius non fixa: alia quæ remanet inferius, quæ dicitur fixa: & terra vel fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermẽtat; vt dictum est. De illa verò parte non fixa, oportet habere in bona quantitate, & dare lapidi, qui est mundissimus, absq; sorde totus, donec totum lapidem virtute spiritus non fixi superius differat sublimando. Et hoc est quod dicit Philosophus: Ascendit de terra in cœlum. Postea ipsum lapidem sic exaltatum oportet reiterare super marmor, cum elemento ab ipso lapide in prima operatione extracto. Elementum illud dicitur aqua lapidis. Et debet toties assari, donec subtilitate lapis iterato descendat in terram; & sic recipit superiorem vim sublimando & inferiorem descendendo, vt corporeum fiat spirituale sublimando, & cum est spirituale fiat iterato corporeum descendendo. Et sic habes gloriam claritatis huius mundi, & fugit à te omnis obscuritas & omnis inopia & ægritudo: quia sic compositus, curat omnem ægritudinem. Et hic lapis totius fortitudinis,

nis, quia nulla est comparatio huius lapidis ad alias fortitudines. Nam vincit visibiliter, omnem rem solidam perforabit, penetrabit & deuincendo conuertit.

Philosophi dixerunt, quòd sola aqua per seipsam omnia facit, omnia soluit, omnia cõgelat, omnia diruit sine alicuius adminiculo. In ipsa solent apparere colores amœni. Permutatio corporis in aquam est tinctura cuiuslibet corporis. Insuper est differentia inter tincturam aquæ & tiucturam olei. Nã tinctura aquæ abluit & mundat, & tinctura olei tingit & colorat.

De fundatione seu etiam fusione super terram suam. Cap. V.

Funde igitur aquam super terram suam, & permisce conterendo, statim paulatim imbibendo, hebdomadatim decoquendo, & postea leniter calcinando, quousq; terra bibat de sua aqua quintam sui partem. Scias quod terram oportet nutriri, primò modicè aqua sua, & postea maiori, sicut est videre de infantis educatione. Idcirco multoties contere terram, & paulatim imbibe eam de octo in octo diebus: decoque, & postea mediocriter calcina in igne, ne tędeat te opus multoties reiterare, quia terra fructum non gerit absq; frequenti irrigatione. Vnde cum

aridum fit, vt multum sitiens bibit suum humidum & aqueum: & trituratio non est bona, donec terra & aqua fiat vnum & idem corpus. Ergo non suspendas manum tuam à trituratione & assatione, donec terra sit sicca & alba, quæ albedo generatur ex tali frequenti & sicca trituratione & assatione. Caueas tamẽ ne imbibas terram nisi paulatim, & cum longa contritione post siccationem terræ. Vnde in hoc est pondus vbiq; notandum, ne scilicet nimia siccitas vel superflua humiditas opus corrumpant. Et in tantum decoque assando, quantum dissolutio exposcit imbibendo.

Nota: Omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam terræ temperatæ, videlicet non multum nec parum. Quia si multum, fit pelagus conturbationis: Si parum, comburetur in fauillam, quia suauiter & non festinanter, de octo in octo diebus, terram irrigando, decoquendo & calcinando, donec biberit aquam suam. Continua igitur opus multis vicibus, quia nisi per longum non videbis tincturam, neq; perfectè perficies, donec opus sit perfectum.

Studeas ergo cum in opere fueris omnia signa quæ in qualibet decoctione apparent, in mente recordare, & eorum causas inuestigare. Tres quippe sunt colores principales, niger, albus & citrinus. Cum ergo egreditur

egreditur nigra, perfecta est, sed nondum completa.

Qualibet ergo vice vigora ignem in calcinatione, quousq; terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido generat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem. Idcirco cum terra non fuerit alba, tere eam cum aqua sua, & iterato eam calcina, quia azoth & ignis terram abluunt, & obscuritatem eius pœnitus ab eo eripiunt. Nam præparatio est cum aqua semper, & qualis sit aptitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et quantò magis fuerit ablutio, tantò magis erit & alba terra.

Vnde quidam philosophus ait: Cum inueneris ipsum nigrum, scias hoc initium operis esse. Post verò putrefactionem rubescit non rubedine vera: etiam citrinescit: De quo quidam philosophorum ait:

Sæpius rubescit, & sæpius citrinescit, sæpius liquescit, & sæpius etiam coagulatur ante veram albedinem. Vnde alius dicit:

Seipsum dissoluit, seipsum coagulat, seipsum rubore decorat. Ante albedinem etiam fit viridis. Apparet etiam ante albedinem color pauonis. Vnde quidam sic ait:

Scias quòd omnes colores mundi qui ex cogitari poſſunt apparent ante albedinē, & deinde albedo ſequitur vera. Quidam ait.

Vtilitas eius expectanda eſt. Igitur tam diu decoquatur, donec purus appareat velu ti oculi piſciũ eluceſcunt, & tunc ſcias quod noſter lapis in rectitudine eſt coagulatus. Alius philoſophus ait.

Cum albedinem inueneris ſupereminen tem in omnibus, ratus eſto, quòd in illa albe dine rubedo eſt occulta; & tunc non oportet illa extrahere, verumtamen decoquere donec totaliter rubedo fiat. Sed tamen inter veram rubedinem & veram albedinem citri num griſei coloris. De quo ſic dicitur.

Calore ignis augmentato peruenitur ad citrinum. Et alius: Cinerem ne vilipendas, quia Deus reddet ei liquefactionem, & tunc vltimo Rex dyademate rubeò diuino nutu coronatur. Oportet te ergo hoc magiſterium tentare. Nam compoſitio non erit ſine matrimonio, & putrefactione. Et matrimonium eſt commiſcere ſubtile cum ſpiſſo, & putrefacere, terere & aſſare, rigare quouſq; cõmiſceatur inſimul, vt fiat vnũ, & nõ ſit diuerſitas ſicut aqua mixta aquæ. Tũc conabitur ſpiſſum ſubtile retinere, & conabitur anima pugnare cum igne & pati ipſum, & conabitur ſpiritus ſubmergi, & cum corporibus fundi.

Scias

Scias autem, cum corpus miſcueris cum humiditate, & ipſi aduenerit ignis caliditas, vertitur humiditas ſuper corpus, & ſoluit ipſum, & tunc non poteſt ſpiritus ab eo exire, quia imbibit ſe in igne, & ſpiritus aliâs ſunt fugabiles, quouſq; commiſceâtur cum corpore, tunc conatur pugnare cum igne & eius flamma, attamen non conueniunt iſtæ partes niſi cum bona temperatione, continuatione & longo labore. Antiqui verò philoſophi lapidi noſtro impoſuerunt multa nomina, vt amalgama, vitriolum, ſanguinẽ propter colorem rubeum, aliiſque nominibus infinitis, vocauerunt ipſum ferrum, propter impoſsibilem fuſionem. Nam iſtud corpus cum priuatur humiditate, neceſſe eſt corpus ſiccum non fluere, quod prius per humiditatem fluebat, & erat volatile. Nam neceſſario corpora figuntur per priuationẽ humiditatis, quæ à philoſophis dicitur calcinatio, & rei putrefactio ſeu pulueriſatio ab humiditate partes conſolidatas, & per calcinationem ſpiritus iam figuntur, & fit molle durum, & volatile fixum, & ſic mutatur de natura in naturam.

Turba dicit: Fiat mutatio complexionũ, videlicet à frigida & humida in calidam & ſiccam, ſeu à flegmatica in colericam ſecundum medicos. Calore ſolis & leui decoctione coagulantur ſpiritus. Intenſo verò & ni-

mio calore destruitur opus, vt ait Bonellus. Quoniam si incenderis ignem fortem ante incrementum rubei, fit quod nihil nobis prodest. Nam omnes philosophi & veri, ignem leuem asserunt fieri, & testantur propter rationes ante dictas. Inquiunt enim, quòd nos oportet suauiter regere ignem, donec sulphur nostrum fiat incremabile. Vnde de semine: Semina non oportet metere, donec tempus messis aduenerit. Philosophi hunc lapidem nostrum vocauerunt Salamandram, quia sicut Salamandra solo igne nutritur & viuit, id est, perficitur, ita & noster lapis.

De modo sublimationis terræ. *Cap. VI.*

Quidam magnus philosophus inquit: In fecibus est quod quæris. Recipiantur ergo feces, cum de alembico extrahuntur, & terantur fortiter, & imbibantur cum aqua sua, & in lento igne vel sole exsiccentur, & hoc multoties fiat. Nam ex tali præparatione habilitatur fumus ille ad sublimandum. Vnde dicit Geber: Ex multiplici ergo reiteratione imbibitionis & assationis, maior pars eius aqueitatis deletur. Residuum verò per sublimationem.

Accipiantur ergo feces prædictæ, & aptetur ad sublimandum, administrando eis primò

mô ignem lentum proportionabiliter maiorem, quousq; fumus ille mundus & albus ascendat, & si primò non fiat, reiteretur toties super easdem feces imbibitio, donec ita fiant, & vltimò sine fecibus quæ adhærent, tunc vna pars fixa contingit ex illis. Secundum verò eius diuersam operationem, diuersitas medicinæ creatur, aliquando Saturnus, aut Iupiter, &c.

Nullus autem debet sublimare terram ad opera sophistica, sed solummodo ad Elixir nostrum. Et non misceas illud quod remanet deorsum, cum illo, quod ascendit sursum, sed pone vnumquodq; ad partem: quoniam illud quod in fundo remanet, reiterabis ad sublimandum per Mercurium incorruptum, donec totum ascendat. Et considera bene quòd nunquam debes procedere ad fusionem modò prædicto, videlicet ad lapidem philosophicum, nisi ipsum prius sublimes, cum nõ fiat vnio corporis & spiritus, nisi per sublimationem.

Primò est materia sublimanda, est & figenda: cum præcesserit vnio conueniens, fixio sequatur. Fixam autem materiam non facias volatilem, & materiæ fixæ partem vnam, & Mercurij præparati partes duas simul bene incorpora, postea sublima, sublimatum collige, & semper illud quod in fundo remanet iterato cum

nouo Mercurio contere, per modum prædictum, quousq; totum fuerit sublimatum. Nam secundum philosophum, vis sulphuris albi non vrentis congelat Mercurium. Et illud est res optima nostri magisterij, per quá fit elixir ad argentũ. Et si fuerit sulphur optimũ cũ rubore clarũ, & fuerit in eo vis argenteitatis sulphuris non vrẽtis, erit res ex qua fit elixir ad aurum. Et vt tradunt philosophi fiat primo sulphur ad album ad argentum, & postea ad rubeum ad aurum, quia non fit aurum, nisi prius fuerit argentum. Quippe nulla res potest venire à primo ad tertium, nisi per secundum, quia non est transitus ab extremo ad extremum, nisi per medium. ergo non potest fieri ex nigro perfectè citrinum, nisi prius fuerit album, eo quod citrinum ex minimo rubeo & albo purissimo est compositum. Nec potest fieri de citrino album, nisi prius fuerit nigrum.

Sic aurum non potest fieri argentum, nisi prius fuerit corruptum & nigrum. Quia melius non potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui: quoniam corruptio vnius est generatio alterius. Idcirco qui vult aurum conuertere in argentum, sic agat per corruptionem, ac argentum in aurum: quia sulphur eorum non vrens, per maiorem ignis digestionem potest fieri sulphur rubeum, quia citrinatio nihil aliud est quàm

completa

completa digestio. Nigredo nil quàm ablutio. Calor namque agens in humido, primò efficit nigredinem. Et calor in sicco causat albedinem, nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Fit enim sulphur album & rubeũ ex vna metallorum materia, ad plenum depurata, modo tamen diuersitate decocta & digesta. Idcirco in argento viuo est sulphur album, sicut in auro sulphur rubeum. Et omnino non est sulphur tale super terram, nec album, nec rubeũ, nisi quod in istis corporibus existit. Et ideo præparanda sunt corpora subtiliter, vt sulphur eorũ, & argentum viuum ex ipsis habere possimus, ex quo aurum & argentum efficiebatur subtus terram. Quia nisi aurum & argentum viderem, dicerem proculdubiò Alchimiam non esse veram. Ipsa enim sunt corpora lucentia quibus insunt radij tingẽtes, qui tingunt cætera corpora in albedinem & rubedinem, secundum quod fuerint præparata. Alembicus verò & cucurbita debent coniungi, ita quod Mercurius non possit exire, quia nõ sublimatur nisi virtute aeris: & ideo si locum apertũ inuenerit, euolat in fumo, & perit magisteriũ. Quoniã totius opis intentio non est aliud, nisi vt sumatur lapis in capitulo notus. Scias quòd hic est lapis quem sciunt philosophi, qui habet virtutes super omnes virtutes lapidum, quem pone in va-

ſe philoſophico, ad ſublimandum, & cum eo ſublimetur lapis, donec in vltima ſublimatione purificetur.

Et iſte eſt primus ordo, quæ prima operatio appellatur, quæ fit vt puriſsima & ſubtiliſsima ſubſtantia eliciatur.

Secunda eſt ſolutio, vt materia ſoluatur in aquam.

Tertia putrefactio, quoniam Morienes dicit: Nunquam fuit aliquid animatum, ad natiuitatem adductum, nec aliquid creſcens, niſi per putrefactionem & mutationem: ita oportet fieri putrefactionem, quia corruptio vnius eſt alterius generatio.

Quarta eſt ablutio: oportet enim quòd illa res putrefacta & ſordida abluatur, & mũdetur à corrumpente impuritate. Et benè dixerunt: quia quàm diu manet aqua ſuper terram, tantò magis terra abluitur, & ceratur, ita quod ablutio & ceratio idem ſunt.

Quinta eſt coagulatio: oportet enim qd aqua ſuauiter coquendo in ſole noſtro in terram mutetur, & perfectè coaguletur & deſiccetur, & in puluerem vertatur.

Sexta eſt calcinatio. Vnde ſcias, quòd res calcinata eſt magis apta, quàm non calcinata, & eſt ſimpliciter fixio. Vnde fuerunt multi philoſophi, qui calcinationem dixerunt fixionem, & bene dixerunt: quia omnes iſti modi ſunt in ſublimatone. Pro certo enim

ſi quis

si quis perfectè sublimat, hic totũ opus perpetrat.

Et scias quod hoc totum perficitur in vno furno, & in vno vase. Et has septem dispositiones quilibet intelligens potest perficere. Igitur non sis negligens in sublimatione. Qualis enim fuerit mundatio, talis erit & perfectio.

Modò volo tibi narrare quid sit Sublimatio.

Sublimatio est eleuatio partium subtilissimarum à partibus fixis. Partes non fixæ eleuantur per fumum, id est, per ventum: quia sicut diximus, oportet custodire ne fugiant, imò cum partibus fixis fixantur, & remanẽt, & velociorem fusionem præstant. Intelligas veram sublimationem esse quando facimus separationem partium, quæ superius eleuãtur ab hijs, quæ inferius remanent: Imò volumus quòd simul suo proprio conueniant, quia in lapide nostro prius primam purificationem quæ per solutionem perficitur, non inuenimus aliquod diminutum vel superfluum.

Propter hoc dixit Geber: Cum eo sublimetur lapis, donec vltimò deueniat in sublimationis puritatem. Dixit enim cum eo, hoc est, sine alio adiuncto, vel alia extranea

re, propter hoc decepti ſunt omnes laborantes, qui ſublimant cum fæcibus & neſciunt quid faciūt: vel quis ſit lapis philoſophicus, & nihil proficiunt: quia ſublimationem philoſophicam ignorant.

Geber dicit: Eſt enim lapis philoſophorum vna medicina, in qua totum magiſteriū conſiſtit, cui non admiſcetur extraneum, neque diminuitur, niſi quod ſuperfluum eſt in operatione amoueatur, & eſt prima purificatio, quæ per ſublimationem perficitur. Iam ſufficienter demonſtraui, quando velis facere noſtram ſublimationem, quod in noſtro lapide nil addas vel diminuas, imò totam ſubſtantiam in vaſe rato ponas, prout diximus in prima diſpoſitione, firmiter claudendo: & pone ipſum in furnum, & coapta cum cineribus ſubtus & inferius, ita quòd duæ partes vaſis ſint diſcoopertę tam diu quouſque materia diſſoluatur, & poſtea adminiſtra ignem lentum, donec maior pars in puluerem vertatur, quod fit in xxx. diebus. & quando factæ ſunt operationes quas diximus, facta eſt ſublimatio, ſolutio, diſtillatio, deſcenſio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio, vel fixio. Et ſcias quòd philoſophi poſuerunt multa talia & diuerſa nomina operationum & laborum, quæ tamen in rei veritate non ſunt niſi vnum & idem, & vnica operatione omnia ſimul & ſemel, & eodē tem-

tempore & labore perpetrátur: & hoc ideo fecerunt vt esset indignis scientia obscura: Item philosophus dicit: Vt enim terra cum aqua imbuitur & teritur, & per temperatum nostri solis calorem desiccatur, & in terram vertitur tota materia, qui saltem perfectè scit facere nostram operationem. Vnde dixit Hermes pater philosophorum: Vis eius integra est si versa fuerit in terram, id est, aqua vertatur in terram.

De multiplicatione & fixione lapidis. Cap. VII.

Sequitur de copulatione pulueris, vt fructum ferant, & fructus eorum in æternũ permaneat, & docebo pulueres sublimatos figere, vt igne permanere posſint, & corporibus adunari & commisceri.

Est autem fixio rei fugientis conueniens ad ignem aptatio. Causa verò eius inuentionis est, vt omnis tinctura omnisque alteratio præparetur, & in alteram mutetur naturam. Figitur autem sic: Recipe illud quod est sublimatum, & diuide illud per cucurbitas seu vrinalia, prout quantitas materiæ requirit. & signum fixionis eius est, quando materia non plus ascendit in alembicum. Vel poteris ignem vigorare excellenter, & tunc statim apparet. Vel pone de corpore super laminam ferream, si manet fixum non reitera.

Deinde recipe vrinalia prædicta æqualiter,& ponendo super furnum reuerberationis & administra primo ignem lentum cinericum,per plures dies,donec per talem ignẽ non videris plus ascendere,tũc modicè fortifica ignem,quem continua per sex, aut decem horas, & cum nihil videris ascẽdere seu eleuari,circumdabis igne fortissimo, quem continua donec materia sit fixa.

Et est sciendum, quod spiritus & anima non vniuntur vero modo nisi calore: quia tunc omnes colores qui in mundo excogitari possunt apparent,& tunc firmatur & perficitur opus in vno colore, scilicet albedine, & ibi conueniunt omnes colores. Dealbatio enim est operis initium, & totius corporis firmamentum. Nec deinde in diuersos colores variatur,præterquam in rubeũ,in quo est vlterius finis.

Citrinatio verò est,quæ fit inter album & rubeum,& non dicitur color perfectus. In decoctione verò post albedinem non poteris errare. Nam ignis regimen paulatim augmentatur:post albedinem ad citrinitatẽ peruenitur, & deinde ad rubedinem vt prædixi. Et scitote quod argẽtum viuum est ignis, corpora comburens,mortificans,& cõstringens vno regimine. Et quanto magis teruntur corpora & miscentur,tanto magis habilitantur & attenuantur. Alius philosophus dicit

dicit: quod ignis incensus superabundans facit exhalare humidum, sed frigidum ignis facit perire opus.

Nota, regimen ignis sic secundum naturā & exemplo quatuor temporum regatur. In primò tempore, scilicet hyeme, terra concipit. In secūdò scilicet Vere producit herbas & flores. In tertiò scilicet æstate, maturantur fructus. In autumno verò, id est quartò tempore, colliguntur fructus. Vnde in opere nostro, à simili in prima operatione Mercurius mortificatur, & totum opus vertitur in pulverem, & terra concipit vt in aliam vertatur naturam, vnde in ista decoctiōe fit nigra. In secunda ascendit naturam suam dealbādo. In tertia iam fructus apparēt: quia tūc apparet rubedo, quæ est in fine operis. In quarta maturātur fructus, & ex eis colliguntur. Hęc de fixatione sufficiunt.

De modo proijciendi medicinam, & tingendi quodlibet metallum in solem & lunam. Cap. VIII.

De promisso finem compleui huic vsque, magisterium magnum, ad Elixir excellentissimum album & rubeum faciendum. Hic finaliter dicam de modo proijciendi, qui est complementum operis, & lætitia desiderata & expectata. Album verò Elixir dealbat

vſque ad infinitum,& quodcunque metallũ deducit ad albedinem perfectam. Sed ſciendum eſt, quòd vnum metallum leuius altero ad Elixir deducitur. Propinqua enim perfectius quã remota. Et cum inuenimus metallum perfectum & multum propinquum, & vitium imperfectionis excuſatur in ipſo propinquo per multum remota, quæ verò metalla multum remota ſeu propinqua ſunt in multis libris ſatis claret.

Et quia Elixir album vel rubeum multũ ſpirituale ſit, vltra naturam tamen operatur, non eſt mirum quod illud commiſcibile eſt corporis, ſuper quo proijcitur, ſolummodo liquefacit illud.

Graue etiam eſt ſuper mille millia proijcere, & illa in continenti penetrare. Quare vobis vnum ſecretum magnum tradã. Commiſcẽda eſt vna pars cum mille partibus corporis vicinioris, & hoc totum claude in vno vaſe firmiter & apto: & ponendum eſt illud in furnum fuſionis per tres dies, donec inſeparabiliter fuerit totum coniunctum.

Et illud eſt opus trium dierum. tunc ad infinitum proijcienda eſt vna pars illius corporis coniuncti ſuper mille partes cuiuſcunque corporis. Propinquiora tamen ſunt viciniora ſemper. Et illud eſt opus vnius diei ſeu horæ vel minutæ.

Eſt & alius modus proijciendi. Recipe partes

partes centũ Mercurij cum sale & aceto abluti, & pone in crucibulo super ignem: cum autem fumare incipit, proijce partem vnam super has centum partes Mercurij & fit totũ medicina. Deinde pone partem vnam istius medicinæ super alias partes centum Mercurij, ad ignem feruentem: & est adhuc medicina, & sic consequenter. In vltima proiectione transmutat vna pars medicinæ vltimò congelatæ, centum partes Mercurij in verũ aurum vel argentum, secundum quod Elixir præparatum fuerit. Item alius modus ꝓijciendi: Pone partem vnam medicinæ prædictæ super sexaginta partes Mercurij abluti, & pone in vas vitreum, & claude vas optimè ne respiret, & pone ad cineres calidos per tres dies, & si tua medicina retinuerit Mercurium, scias medicinam tuam esse perfectam: tunc oẽs istæ sexaginta partes sunt medicina quemadmodum prima. Et per istum modum poteris probare excellentiam Elixiris, quod semper sic est augmentandũ. Aliquando vna pars medicinę conuertit 50. vel 100. vel 200. vel etiam 1000. vel vsque ad infinitum partes. Et semper illud totum est medicina quod de Mercurio retinetur, & perfectè coagulatur. Modus autem operis est iste, vt proijcias partem vnam medicinæ prædictæ super partes 100. auri fusi, & facit ipsum frangibile, & totum erit medicina, cu-

ius vna pars proiecta super 100. cuiuslibet metalli fusi conuertit ipsum in aurum optimum. Et si proieceris super lunam, simili modo conuertit omnia corpora in lunam. per eundem modum poteris conuertere Solem in Lunam, in Venerem, Saturnum, Iouem & Martem.

Si autem medicina vel Elixir prædictum non haberet ingressum. Recipe de lapide in prima operatione extracto & Mercurij prędicti ana, & simul misce & incorpora, in lapide terendo, & deinde balneo distillando, vt melius coniungatur, postea desicca. Et si vis, poteris recipere aquam per alembicum, & hoc toties reiterare imbibendo, incorporando, desiccando, quousque prædicta medicina cum prædicto Mercurio præparato incorporetur: quo facto pone totum in vrinale habens fundum rotundum, & supposito cooperatorio reuerberationis, dabis ignem candelæ & cineris per gradus suos, vt suprà monstratum est. Et quando tibi videbitur, adde paulatim de Mercurio prædicto, quousque materia prædicta figatur, & efficiatur fusibilis plus quàm cera. Et sic habebis Elixir, seu lapidem verum philosophorum completum, qui conuertit Mercurium, & omne corpus imperfectum in Solem & Lunam, quo melior haberi non potest.

Epilo-

Epilogatio totius.

Dico ergo totius operis ſumma non eſt aliud, niſi vt ſumatur lapis in capitulis librorum notus, & cum operis inſtantia aſsiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus, vt à corrumpente mundetur impuritate. Deinde cum ipſo ſoluto ſubtilietur ipſius addimentum album vel rubeum, donec in vltimo ſublimationis modo volatile fiat.

Adhuc verò cum fixionis modis figatur, donec in ignis aſperitate totum quieſcat. Deinde verò fixam partem cum non fixa parte reſeruata per modum ſolutionis & ſublimationis volatilem facias, & volatile fixum, & fixum ſolutum: ac iterato volatile, & volatile fixum, quouſque fluat, & alteret in complemento ſolifico & lunifico certo. Et hoc modo operatur arcanum precioſiſsimum ſuper omne mundi precium precioſum, omniumque philoſophorum theſaurus incomparabilis.

INCIPIT SEMITA SEMITAE.

Et est tractatulus breuis & compendiosus simul, & vtilis intelligenti, in quo principaliter pro parte prodit lapidem vegetabilem ab aliis penitus absconditum subtiliter intuenti.

REVERENDE pater pias aures inclina, & intellige quod Mercurius est sperma omnium metallorum decoctum, & imperfectum in ventre terræ calore sulphureo, & secundum varietatem sulphureã ipsius, metalla in terra generantur diuersa. Et sic ipsorum primordialis materia est vna, & naturaliter sola actione maiori vel minori, adurente vel non adurente diuersimodè operatur, & in hoc omnes philosophi concordant. Et hoc demonstrabo taliter: Quia certum est, quod omnis res de eo & ex eo est in quod resoluitur, & est verum exemplum & consimile. Si glacies commutatur in aquam mediante calore, ergo, prius fuit aqua: sed omnia metalla conuertuntur in Mercurium, ergo iste Mercurius est prima mate-

materia eorum. Modum autem conuertendi infrà docebo. Illo habito, ſoluitur opinio eorum, qui dicunt ſpecies metallorum conuerti non poſſe: & hoc verum eſt, vt ipſi dicunt, niſi in materiam primam reducantur. Reductio autem ipſorum eſt facilis in primam materiam, vt oſtendam: & tranſmutatio eſt facilis & poſsibilis. Nam omne creſcens vel naſcens multiplicatur in ſua ſpecie, vt homines, arbores, grana & huiuſmodi. Nam ex vno grano mille generantur. Ergo poſsibile eſt augeri res vſq; in infinitum. Ex prædictis apparet ſubtiliter intuenti, philoſophos in ſuis libris dixiſſe obſcura, ſed vera. Dixerunt enim quòd lapis noſter eſt ex corpore & anima & ſpiritu, & verum dicunt. Nam corpus imperfectum comparauerũt corpori, propter hoc quod eſt infirmum, & aquam ſpiritum dixerunt, & verè ſpiritus eſt: quia corpori imperfecto & per ſe mortuo vitam tribuit, quam prius nõ habebat, & in meliorem formam producit. Fermentum animam dixerunt, quod ſicut infrà dicetur corpori imperfecto ſimiliter vitam tribuit, & in ſui naturam eleuat & conuertit. Philoſophus dicit: Cõuerte naturas, & quod quæris inuenies. & hoc eſt verum: Nã in noſtro magiſterio primò facimus de groſſo gracile, id eſt, de corpore ſpiritum, & poſtmodum de humido ſiccum, id eſt, de a-

qua terram & ſic naturas conuertimus, & facimus ſuperius inferius, quod fit quando ſpiritus efficitur corpus, & econuerſò corpus fit ſpiritus. Itē lapis noſter vt dicunt philoſophi fit ex vna re, & in vno vaſe, & verū dicūt. Nam totum magiſterium fit cum aqua noſtra, & ex ea. Nam ipſa corpora ſoluit vt dictum eſt, non tamen ea ſolutione prout credunt ignari, ſcilicet quod conuertatur in aquam nubis. Et ipſa eadem calcinat, & in terram reducit. Ipſa eadem corpora in cinerem trāsformat, & ea incinerat, & dealbat, & mūdificat iuxta verbū Morienis, qui ait: Quod azoth & ignis Latonem mundificant, id eſt, abluunt, & eius obſcuritatem pœnitus ab eo eripiunt. Laton enim eſt corpus immundum, azoth argentum viuum. Et corpora diuerſa coniungit, præparata modo prædicto, coniunctione tali, quod nec ignis nec actus poteſt ea ſeparare ab igneitatis combuſtione: & eorum vnum irruendo in aliud mutatio ſubtiliat corpora, non ſubtiliatione vulgari, vt idiotæ ſiue inexperti credentes, ſic quod ſublimare ſit ſuperius aſcendere. Et ideo accipiunt corpora calcinata, & admiſcent ſpiritibus ſublimatis, ſcilicet Mercurio, arſenico & ſulphure, &c. & faciunt per ignem fortem ſublimare, id eſt corpora aſcendere cum ſpiritibus, & dicunt quod corpora tunc ſunt ſublimata. Et ſunt deluſi: quia ad-

huc inueniunt corpora immunda cum spiritibus plus quàm fuissent prius. Ideo nostrũ sublimare non est sursum ascendere, sed sublimare philosophorum est de re vilissima & corrupta (à terra) alteram facere magis puram: vt cum dicimus ille est sublimatus in episcopũ, id est in digniori statu exaltatus seu positus. Sic etiá dicimus corpora in aliam. i. meliorem naturam conuersam, seu exaltatam: vnde sublimare idem est quod subtiliare, quod totum facit aqua nostra. Et sic intelligenda est sublimatio philosophica, in qua multi sunt decepti. Aqua etiam nostra mortificat, illuminat, mundificat, & viuificat, & apparere facit colores nigros primo in mortificatione corporis, dum in terram conuertitur, & postmodum apparent multi colores, & varij ante dealbationem, quorum omnium finis albedo. In commixtione verò aquæ & corporis fermenti, id est, præparati corporis infiniti colores apparent. Et sic apparet quod nostrum magisterium est ex vno, & cum vno fit, & est ex quatuor, & ex tribus vnum.

Vnde scias pater quod philosophi multiplicauerunt nomina mixti lapidis, & hoc vt absconderent eum. Et dixerunt lapidem mixtum corporeum & spiritualem, & non sunt mentiti, prout sapiens intelligere potest. Nam ibi est corpus & spiritus, &

corpus tantum eſt ſpirituale in ſolutione, & ſpiritus factus eſt, & corporale eſt in coniunctione ſpiritus cum corpore. Et fermentum quidam vocant, quidã vocant ipſum ęs.

Morienes dicit: Quia ſcientia noſtri ingenij, id eſt magiſterij aſsimulatur ordini in creatione hominis. Nam primò fit coitus, ſecundò conceptio, tertiò impręgnatio, quartum eſt ortus, quintum eſt nutrimentum vel nutritio.

Hęc verba faciam te intelligere: quoniam ſperma noſtrum quod eſt argentum viuum, cum terræ coniungitur, ſcilicet corpori imperfecto quæ terra mater dicitur: quia terra eſt mater omnium elementorum: tunc coitus dicitur. Cumque terra aliquantulum ſecum retinet argentum viuum, tunc dicitur conceptio, & cum maſculus agit in fœminam, id eſt, argentum viuum in terram. Et hoc eſt quod philoſophi dixerunt, quod magiſterium noſtrum non eſt niſi maſculus & fœmina, & ipſorum coniunctio. Adueniente ergo aqua, id eſt, argento viuo in terra creſcit & augmentatur: quia terra dealbatur, & tunc imprægnatio vocatur. Deinde fermentum coagulatur, id eſt coniungitur cum corpore imperfecto præparato, vt dictum eſt, quouſque fiat vnum colore & aſpectu, & tunc dicitur ortus: quia tunc natus eſt lapis noſter qui vocatur

Rex à philoſophis, vt dicitur in Turba philoſophorum: Honorate regem noſtrum ab igne venientem, diademate aureo coronatum, & inclinate ei vſque ad perfectam perfectionis ætatem, ſcilicet ipſum alimentando quouſq; ad perfectam perueniat ętatem, Cuius pater eſt Sol, mater verò Luna. Luna pro corpore imperfecto accipiatur, Sol verò pro corpore perfecto.

Quintò & vltimò ſequitur alimentum, quia quanto magis nutritur, tanto magis augmentatur. Nutritur autem lacte ſuo, id eſt, ſpermate, ex quo fuit ab initio. Imbibitur autem argentũ viuum, ſæpe & ſæpius, quouſq; duas partes bibat vel qđ ſufficiat.

Sequitur nunc practica.

Deſcendamus nunc ad practicam ſicut prius dixi. Debent autem corpora ad primam materiam deduci, adhoc, vt fiat tranſmutatio.

Et vltimò oſtendam tibi præmiſſorum rationem: Rogo ergo te fili, vt practicam meã non vilipendas, quia in ea latet totum magiſterium noſtrum, ſicut fide occulta vidi. Accipe precij libram vnam, & ſit limatura munda, & miſce cum quatuor libris aquæ noſtrę mundatæ, terendo, & incorporando cum ſale modico & aceto, quouſq; totum fiat amalgama. Precio autem optimè amalgamato

pone ipſum in multam quantitatem aquæ vitæ, id eſt Mercurii : & pone totum in vrina li ſuprà ignem cineris noſtri, id eſt, purgati cineris : & fac interius lentiſsimum ignem per diem naturalem, tunc permitte infrigidari, & quando inuenies infrigidatum, cola aquam trans cum omnibus quæ in ea ſunt per pannum lineum, donec pertranſeat per pannum illud, quod de corpore fuerit reſolutum, pars vero quæ non poterit exire, ponatur ad partem.

Deinde recipe illud quod remanſit in pãno, & iterum cum noua aqua benedicta reponas ad ignem cum vaſe prædicto per diẽ naturalem, poſtea cola vt prius. Et ſic toties reitera, donec totum corpus in aquam conuertatur, id eſt in primam materiam, quæ eſt aqua noſtra. Quo facto, totam illam aquam pone in vaſe vitreo, & decoque ſuper ignẽ lentum, quouſq; videas in ſuperficie eius nigredinẽ apparere : quam remoue ſubtiliter quotidie colligendo, donec totũ corpus ſol uatur in terram meram, & toties quoties melius potes, & iterum coquendo & nigredinẽ tollendo quouſq; nil appareat nigredinis, & aqua, id eſt argentum viuum appareat clara, tunc habes aquam & terram.

Deinde accipe totam terram iſtam, id eſt, nigredinem quam collegiſti, & pone ipſam in vaſe vitreo, & ſuperfunde de aqua prædicta

dicta benedicta, donec nihil emineat, & natet super eam, & coque eã tamdiu leui igne per decem dies, tere, & iterum impone aquam, & coque: sic deinceps, id est, terrã sic coagulatam & cum aqua inspissatam sine appositione alterius aquæ decoques forti igne, vt suprà, quousq; terra fiat alba & clara. Qua mundificata & dealbata, vt dictum est, aqua vitę quę cum dicta terra coagulata mediante calore leui inspissata fuerit, decoque forti igne in cucurbita forti, alembico super posito, donec quicquid aquæ ibi fuerit, descendat per alembicum, & terra remaneat calcinata. Tunc accipe de fermento quocunq; quartam sui partem, puta, si libra fuerit corporis imperfecti scilicet precij, accipias ex fermento scilicet sole vel Luna libras tres. Et illud fermentum sit solutũ, & terra factũ, sicut corpus imperfectũ, & eodem modo & ordine præparatum insimul cõiunge, & imbibe cum aqua benedicta prædicta, id est, cum aqua quæ ascendit alembicum, & coque per tres dies aut plures: tunc iterum aqua sua imbibe, & coque vt prius, & hoc toties reitera, quousq; hęc duo corpora vnum remaneant, id est in vnum reducãtur. Quod perpendes, color nõ variatur in eis. Deinde super eas fundendo aquam prædictã per se paulatim, quousq; dum bibat quantum possit bibere, semper dando eis nouam aquam.

Nam in iſta coniunctione corporum ſpiritus miſcetur cum eis & fit vnum cum eis, & conuertitur in naturam ipſorum, corporibus prædictis mundatis: Et ſic germen conuertitur cum corporibus prædictis moderatis vel mundatis, quod ante non poterant propter eorum immunditiam & groſsitiẽ: & in eis creſcit & ſuum augmentat, vt in ea multiplicetur multitudine magna,

Recapitulatio omnium prædictorum.

Nunc reuertar pater reuerende ad prius dicta ſingulariter applicãdo ſuper perfectiones philoſophorũ antiquorum, & verba eorum obſcura importabilia & abſcondita. Si verò iudices verba Philoſophorum, intelliges, & ita vera verba protuliſſe affirmes.

Primum verbum noſtri magiſterij ſiue operis eſt argenti viui reductio (corporis) id eſt, cupri, vel alij metalli, in argẽtum viuum reductio. Et iſtud eſt quod philoſophi vocãt Solutionem, quæ eſt fundamentum artis, vt dicit Franciſcus. Niſi corpora ſolueritis, inuanũ laboratis. De qua ſolutione loquitur Parmenides in Turba. Quam ſolutionẽ audientes ignari putant aquam nubis eſſe. Si autem noſtros libros legiſſent, & intellexiſſent, ſcirent vtiq; aquam eſſe permanentem, abſq; ſuo corpore, cum quo coniuncta, facta eſt vnum permanens. Non eſt ergo ſolutio philoſo-

philoſophorum aqua nubis, ſed corporum in aquam liquidam cõuerſio, ex quo primo procreata fuerunt, ſcilicet in argentum viuum, Sicut glacies conuertitur in aquam, ex qua prius fuit. Ecce per Dei gratiam iam habes primum elementum, quod eſt aqua, & ipſius ſcilicet corporis in primam materiam reductio. Secundum verbum: Quod fit terra: & hoc eſt quod philoſophi dixerunt: Egreſsio terræ aqua concurrit. Sic habes ſecundum elementum quod eſt terra.

Tertium verbum eſt terræ mundificatio, de qua dicit Morienes: Hæc aqua cum terra putrefit & mundificatur, &c. Philoſophus: Iunge ſiccum humido, Siccum namque eſt terra, humidum verò aqua. Ecce iam habes aquam per ſe, & terram per ſe, & terram dealbatam cum aqua.

Quartum verbum eſt, Quod aqua poſsit euaporare, ſublimatione ſiue aſcenſiõne efficitur ipſa terra aerea, quę prius erat inſpiſſata cum terra & coagulata, & ſic habes terram, aquam & aerem. Hoc eſt quod philoſophus dixit in libro Turbæ: Ipſum dealbate, & cito igne ſublimate, quouſq; ex eo exeat ſpiritus, id eſt argentum viuum, quod in eo inuenies, qui dicitur auis Hermetis, & pullus Hermogenis, & remanet terra calcinata in fundo quæ eſt vis ignea, id eſt, igneæ naturæ. Et ſic habes quatuor elementa, hoc eſt

teria ignis, & illa terra calcinata quæ est pul
uis, de quo dicit Morienes: Cinerem qui in
fundo est non vilipendas, quia est in inferio
ri loco, & est terra corporis, quia est sperma
tuum: in eo enim est diadema ordinis.

Postmodum cum prædicta terra fermen-
tum pone, quod scilicet fermentum philoso
phi animam vocant. Et hoc ideo, quia sicut
corpus humanum sine anima nil valet, im-
mò est sicut terra mortua: sic & corpus im-
mundum absq; eius fermento, id est, eius a-
nima, nil valet.

Nam fermentum corpus imperfectũ præ-
parat, & ad naturam suam conuertit vt di-
ctum est. Et non est fermentum nisi Sol &
Luna, tantum istis appropriatis planetis cõ
spirans in naturali similitudine. Et hoc est
quod Morienes dicit: Nisi corpus immun-
dum mundaueris ac dealbaueris, & in eo
animam mittas, nil in magisterio direxisti.
Et tunc spiritus coniungitur, & gaudet cum
eis, & figitur. Quia alteratur aqua, & omnia
grossa subtilia fiunt.

Et hoc est quod dicit Astanus in Turba,
spiritus non cõiungitur corporibus donec
à suis immundicijs perfectè fuerint denu-
data. Et in hac coniunctione maxima appa-
rent miracula, quia omnes colores qui in
mundo excogitari possunt, apparent, &
corpus imperfectum colore fermenti, firmo
mediante

mediante fermento coloratur, vt dicit Barsen. O pie pater augeat Deus in te spiritum intellectus, vt quod dicturus sum mente perpendas. Elementa enim non generantur nisi ex proprio spermate, sperma autem est argentum viuum. Sicut patet in generatione hominis, quia non est alicuius rei commixtio, nisi per sperma, & in vegetabilibus nisi semen, quátum ad generationem & augmétationem ipsorum. Alij subtilius intuentes sublimant Mercurium, & figunt, & coniungunt cum corporibus, & tamen nihil inueniunt. Causa erroris est: Nam semen non potest permutari, nec prout est vel fuit, nec proficit nisi proijciatur in matricem mulieris. Sic Mechardus Philosophus dicit: Nisi proijciatur lapis in matricem mulieris, vt ipsum nutriat, non proficit. O mi pater sic habes ad votum descriptionem lapidis philosophorum.

Laus Deo.

Explicit tractatulus Arnoldi de noua Villa Papæ Benedicto vndecimo transmissus 1533.

CLANGOR BVCCINAE

TRACTATVS MIRAbilis, simul & attentissimus, ex quadam vetustissima scriptura excerptus.

DE LAPIDE PHILOSOPHOrum satis fideliter, simul & physicaliter omnibus philosophis edisserens.

N nomine domini Amen. Buccinæ clangor de lapide benedicto philosophico, Qui operationis & virtutis genere mirabiliter intonat, De quo varias philosophi posuerunt sententias & scripturas. Vnde de prima essentia philosophus primus Thales Milesius dicit: Antiquissimum entium Deus, ingenitum, æternum, Vnde & Pythagoras dicit: Dico deum ante omnia fuisse, cum eo nihil fuit cum fuit. Et intellige, quod Deus cũ solus fuisset in principio creauit vnam substantiam, quam primam materiam nominamus. Et ex illa substantia alias quatuor res creauit, ignem, aerem, aquam & terram. Ex quibus iam creatis omnia creauit, tam sublimium quam inferiorum. Et sic ante omnia alia

alia præter materiam primam, quatuor creauit elementa, ex quibus postea quod voluit creauit, diuersas scilicet [redacted]. Vnde Deus suo verbo creauit, quibus dixit: Estote, & facta sunt, scilicet quatuor elementa & alia. Ex ijs ergo quatuor elementis omnia sunt creata tanquam ex radice, cœlum, throni, angeli, stellæ, Sol, Luna, mare, ac omnia quæ in mari sunt, quę varia sunt, & non similia: quorum naturas Deus diuersas fecit sicut creationes, eo quòd ex diuersis creatæ sunt elementis. Nam si ex vno creatæ essent elemento, conuenientes haberēt naturas. Sed quia hæc diuersa elementa cum commiscentur suas amittunt naturas, eo quòd calidum frigido commixtum, nec calidum nec frigidū fit: humidum verò sicco mixtum, nec humidum fit nec siccum. Ideo creaturæ inde exeuntes naturas habent diuersas. Quarum creaturarum quasdam ex vno creauit elemento, & sunt angeli, quos ex solo igne creauit, & ex duobus elementis, scilicet ex igne & aere, creata sunt illa tria, scilicet Sol, Luna, & stellę. Ideo sunt angeli soli Luna & stellis lucidiores, eo quòd vno singulari quod est quartum rarius, creati sunt. Sol verò Luna & stellæ ex ignis & aeris composito sunt creati: animæ autem (vt dicunt Philosophi) quæ hodie & post, quotidie corporibus infundūtur, de nouo in vtero matris nō creari

tur à nouo, ſed ſunt creatæ ex ſolo igne ex
primordiali principio vniuerſorum, & fo-
uentur in mente & potentia creatoris vſq;
ad præfinitum tempus, quando infundi de-
bent corpori nouo, tanquam materiæ præ-
iacenti, & hoc per medium quod eſt ſpiri-
tus infunduntur corpori. Et à corpore non
recedunt, niſi ſpiritus prius receſſerit &
euanuerit: quo receſſo & euanito, recedit &
anima, licet theologi dicant, quòd anima
corpori infunditur, & infundendo creatur.
Et Deus delectatur in hoc, quod quotidie
nouas creat animas; & hoc ex prima mate-
ria. Iterum creauit Deus cœlum ex aqua
& aere. Cœlum quoque ex duobus eſt
compoſitum, ex altero rariorum ſcilicet
ex aere, & ex altero denſiorum, ſcilicet a-
qua. Et ex tribus ſcilicet elementis crea-
uit Deus volatilia, bruta animalia, ac vegeta
bilia. Vnde volatilia ex igne & aere & aqua
creata ſunt, eo quod volatilia, & omnia ſpi-
ritum habentia in vegetabilibus ex aere, a-
qua, & terra creata ſunt, vegetabilius tamen
nihil ignis materia eſt. In vegitabilibus ig-
nis elementum in aeris calore abſconditus,
ſolum ineſt. Ignis autem ſpiſſus non ineſt ni
ſi ſpiritum & animam habentibus. Ex qua-
tuor autem elementis pater noſter Adam &
filij eius, ex igne, aere, aqua, ſimul & terra
creati ſunt. Et omne quod ex vna creauit

Deus

Deus essentia non moritur, nisi in die judicij. Mortis enim diffinitio est compositi disiunctio. Incompositi autem nulla est disiunctio, vnde non est mortis & animæ à corpore separatio. Ex duobus autem vel tribus vel quatuor compositis, vnumquodq; compositum separari necesse est, quod est mortis. Et scito quod nullum compositum igne carens, comedit nec bibit, nec dormit. Et qualiter cum angeli ex igne sint creati, cur non comedunt? cum dicitur ignem esse, quod comedit. Respondetur, quod ignis simplex non comedit, verum spissus ignis. Non enim sunt angeli ex spisso igne, verum ex tenuissimo tenuissimi ignis & simplici. Igitur ex tenuissimo creati igne non dormiunt, nec comedunt, nec bibunt.

Nota quod quatuor sunt qualitates primæ, scilicet caliditas, siccitas, frigiditas, & humiditas: & dicuntur primæ qualitates, quia ex ipsis omnia componuntur elementa, & omnia elementantur, & omnia complexionantur. Et elementa sunt de simplicibus qualitatibus. Ideo posse habent conuertere & mutare materiam de qualitate in qualitatem, aliquando in siccum, aliquando in humidum, aliquando in calidum, & aliquando in frigidum, secundum quod diuisio naturæ est confortata per complexionem suorũ elementorum, vel etiam debilitata. Et quali-

tates ſunt ſicut materia elementorum, in quas ipſa ponunt ſuas formas. Suut & in eis retentæ, ſicut eius natura demonſtrat in omni generatione. Item vnum ſolum elementum non poteſt corrumpi neque genenari in ſeipſo, quia non eſt ibi ſufficiens natura, quare oportet eſſe plura. Item illa natura eſt vna ſubtilis ſubſtantia, in quam qualitates elementorum intrant. Ideo illæ qualitates elementorum de illo magis ad ſe trahunt in quo plus abundant. Et ſic qualitates ſunt ſicut materia elementorum, in quas ipſa ponunt ſuas formas, & in eis ſunt retentæ, ſicut eius natura demonſtrat in omni generatione: & in ſubtili ſubſtantia condenſantur in omni generatione, & in ſubtili ſubſtantia condenſant ſe qualitates elementorum. Et ſi iſta natura non fuiſſet de ſubtili ſubſtantia eſſentiali elementorum, tunc illa impura eſſentialitas elementorum non potuiſſet eſſe & dominari in ſubſtantia. Et etiã ſi quodlibet elementum ſeorſum ſecundum ſuam naturam eſſet minerale, tunc illa ſubſtantia non poſſet eam penetrare, nec ingreſſum habere, neque colorare. Ergo propter iſtam proprietatem illud conuenit, quod ignis prædominetur in ſubſtantia prędicta elementorum, ſecundum ſuam maneriem. Hæc Raymundus.

Item corpora ſub concauitate orbis Lunæ

næ à creatore condita participiant quatuor elementis, quatuor humoribus naturalibus, ſcilicet: Colera, Sanguis, Phlegma, & Melancholia: Quatuor complexionibus: Caliditas, Frigiditas, Humiditas, & ſiccitas: Quatuor coloribus principalibus, Album, nigrum, citrinum, rubeum. Quatuor ſaporibus, Inſipidus, acidus, dulcis & amarus. Quatuor odoribus, bonus, fœtidus, acutus, & remiſſus. Duobus ſexibus, maſculinus & fœmininus, ſecundum eorum tres dimenſiones, ſcilicet altitudinis, longitudinis & profunditatis.

Altitudo communis, eſt eius manifeſtũ: Profundum, eſt eius occultum: & latitudo horum medium participat. Ergo omnia corpora ſecundum has tres dimenſiones prædictas omnibus modis habent conſyderari. Idcirco corpus ſi in ſua altitudine eſt terreum, in eo eſt quid frigidum, ſiccum & melancholicum, amarum, acidum, fœtidum, nigrum, & fœmineum. Et per conſequens in ſuo profundo eſt aereum, calidum, humidum, ſanguineum, citrinum, dulce, odoriferum, maſculinum. Et ſi in vno latere eſt aquaticum, ſequitur quod ſit frigidum & humidum, album, inſipidum, redolens, fœtidũ, fœmininum. Et per conſequens in alio latere erit igneum, calidum, ſiccum, rubeum,

amarum, acutum, & masculinũ. Et hæc sunt ligamina quibus corpora omnia ad inuicem coniunguntur, quod in corporibus liquefactis clarissimè deprehenditur, scilicet auro, argento, plumbo, stanno, ferro, & sandarico. Quoniam de proprietate cuiuslibet elementi est, habere in se contrarietatem, & agere in suum contrarium.

Et nota quod quatuor sunt elementa, scilicet ignis, aer, aqua, & terra, Quia quodlibet eorum est compositum ex duabus primis qualitatibus, & non ex pluribus, sicut ignis ex caliditate & siccitate, aer ex calido & humido, aqua ex frigido & humido, terra ex frigido & sicco. Item caliditas in igne est eius qualitas essentialis, & siccitas eius qualitas accidentalis. In aere humiditas est eius qualitas essentialis, caliditas verò accidentalis. In aqua humiditas est eius principale vel essentiale, sed frigiditas est eius accidentale. In terra siccitas est eius principale principium vel essentiale, & frigiditas accidentale. Item ignis est calidus propriè & siccus à proprietate. Nam caliditas maior est in re, à qualitatibus quàm à proprietate. Ita intellige de alijs qualitatibus elementorum. Item de principio elementorum quatuor dicit Mycretis. Scito quod terra prius fuerat aqua, deinde in lapidem versa & petrosa facta est, aqua vero prius fuerat aer, deinde liquefactus

quefactus est, & inspissatus & in aquam versus est. aeris autem principium ignis erat, quia ex igne spisso. Ignis verò principio caret, suo creatore excepto. Et nosce, quod terra corpus aquę est, de terra autem fit homo. Ignis autem tribus non desistit elementis, quo & tria persistunt. Et de elementorũ eorum gradibus dicimus. Quia ignis prout est in mixtione, est calidus in quarto gradu, & siccus in tertio. Et quia caliditas sibi inest in primo, patet, quia nil calidius eo: & quod sic cum secundariò inest ei, patet quod si esset in eo tanta siccitas, quanta caliditas, quam cito calefaceret tam cito desiccaret, quod non contingit. Et aqua frigida est in quarto gradu, & humida in tertio, quia etsi tendit in contrarium, vt possit calefieri, cum non potest congelari in siccum, sua manente frigiditate, & ita magis est frigida, quàm humida. Nota, scripsi sicut reperi, sed mihi videtur contrarium. Aer primò est humidus in quarto gradu, secundariò calidus in medio tertij, Quia humiditas obtundit caliditatem. Terra primò est sicca in quarto, secundariò frigida in medio tertij. Et ita fit circulatio omnium elemẽtorum. Ignis caliditatẽ infundit aeri, Aer humiditatem suam per calid[i]tatem rarefactam infundit aquæ. Aqua fri[g]iditatem suam immittit terræ per calorẽ aeris eam desiccando. Et terra desiccata

ſiccitatem ſuam frigefactam, humefactam, & calefactam infundit aeri. Itaq; recuperat ignis caliditatem ſuam remiſſam præ qualitatibus aliorum elementorum. Aer ſimiliter humiditatem, aqua frigiditatem, terra ſiccitatem ſuam. Et ſic ſecundum iſtam mixtionem fit mixtio elementorum. Eſt ergo ignis in aqua, quia eſt in aere exiſtente in terra. Et aqua eſt in igne, quia eſt in terra exiſtente in igne: & terra eſt in aere, quia eſt in igne exiſtente in aere. Et ita eſt eorum mixtio terminabilis ad quamcunq; proportionem. Item dicit Raymundus, in principio in theorica Teſtamẽti: Quia primordiale principium vniuerſorum eſt vna natura, quam Deus creauit ex nihilo, in vna pura ſubſtantia, quam quintam eſſentiam vocamus, in qua tota natura comprehenditur. De iſta ſubſtantia diuiſa in tres partes, ſecundum ſuam eſſentiam de puriori, creauit Deus angelos & cœlum empyreum, per iſtam claritatem & per veritatem participant puræ animæ cum angelis in natura, per quam participationem eſt inter illam perfecta vnio in glorificatione. Et de ſecunda creauit Deus cœlum, id eſt, firmamentum, planetas, ſcilicet Solem & Lunam, & omnes ſtellas. Et de tertia parte quæ erat minus pura, creauit Deus iſtum mũdum. Et iſtud habes intelligere, nõ ſicut tibi traditur, ſed ſicut to

tum

tum fuit creatum nsimul, ad voluntatem creatoris superioris sine aliqua successione operationis,& sine materia præcedēte, quæ respiciat successionem generis: quia non esset creatio nec opus diuinum quæ respicit ad creatorem dominum entitatis, ducta sumentificaliter pro creatione de nihilo in vera entitate substantiali. quamobrem hoc quod dixi & iam dicā, velis intelligere cum spiritu sumentifico & non grosso, nec vulgari: quia hic loquimur ad respectum naturæ opus, cui habes assimilari in nostro magisterio. Et ideo tibi dicimus cū sermone exempli, vt nos intelligas bene, sicut iá dictum est. Quia supremus creator diuisit istam partem minus puram in quinq; partes. Ex vna parte puriori creauit Deus quintam essentiam, substantiam elementorum, quæ participat cum re cœlesti. Et istam diuisit in quatuor partes: Prima purior datur igni, quem creauit Deus ex secunda parte de natura elementorum. Secunda istius pura attribuitur aeri, qui creatus est ex tertia parte minus pura naturæ elementorum, & tertia minus pura datur aquę, quod est elementum creatum de quarta parte minus pura de natura elementorum. Et quarta minus pura datur elemento terrestri, quod fuit creatū de quinta parte minus pura totius naturæ elementorum. Et quanto natura est minus perfecta,

tanto magis appetit perfectionem sui, & perficitur vnum cum altero propter concordantiam suarum proprietatum cum suo quinto instrumento, quod est participans cum causa cœlesti. Item, tamen est appetitus perfectionis naturæ, scilicet generationis in corruptionem, & corruptionis in generationẽ: quia eius instinctius aut appetitus nõ venit immediate à creatore naturæ: quod si veniret, res fieret à creatore & non à creatura, vnde esset perfecta sine destructione: & ideo cum venit instinctus à natura, ipsa non potest facere illam rem perfectam nisi perficiatur per scientiam diuinam intellectualem, sicut humana, quæ rectificatur per intelligentiam diuinam. Sic per magisterium operis nostri propter hoc potest intelligere naturam elementorum primorum, post diuisionem tertiæ substantiæ primordialiter creatam. Non intelligas quòd eorum substantia sit simplex elementum quintũ, sed substantia tertia vel quarta, aut secunda, aut prima, elemẽtata à parte quinta, quã nos vocamus primordiale, & substantiam simplicem, per quam dictæ substantię quatuor elementales elementatæ sunt, quælibet secundum suam naturam, sicut superius declaratum est. Ista quatuor elementa sic creata, restant vt pura & clara, ratione eorum claræ partis naturę, à qua erunt creata vsque ad tempus prædictũ

quod

quod exiuit à natura: aut adhuc vsque ad Aroathuel prius prædictum, sed ex post, mortui sunt homines & animalia, & nascẽtia terræ desiccata, cũ destructione generationis, ducta à corruptione in generationem, & ex post, à generatione in corruptionem. Itaque corpus impurum resolutũ manet hoc, quod contagiauit & corrupit elementa, propter quam corruptionem omnis res visibilis est paruæ durationis: quoniam natura non potest facere rem ita perfectam ratione suæ materię grossæ & corruptę, sicut faciebat in suo principio. Imò dum magis continuat sua operatione, plus deuastatur supra naturam, imperfectione participãdo cum magna corruptionę propter materiam quam quotidie inuenerit minus puram elementorum: quia quod ponit nunc ad immutandum ipsam, tunc ponebat ad componendum partes firmiores ligamenti. Et per istam potes intelligere omne propheticum quod consumetur in fine mundi, quando IESVS CHRISTVS venerit iudicare seculum per ignem, venientem de cœlo, qui ardebit totum illud quod non erit de veritate quatuor elementorum, & totum ab impuro & malo confundetur in abysso, & quod ignis inueniet compositum de virtute pura, & ipse supra sphæram requiescet visibiliter in sempiternum. Et ma-

lum impurum cadet ſupra damnatos, & omnis pura ſuper beatos. Quamobrem poteſt elucidari tuæ conſiderationi, quod in fine quodlibet ibit in ſuum proprium locum, à quo primum venerat, Et intellige adhuc quod iſta propria terra quam calcámus non eſt verum elementum, imo eſt elementata à ſuo vero quinto elemento. Nec recedit quinta ſubſtantia elementalis â corpore ele mentato de quo terra eſt formata. Sicut cor pus ſine anima, & putrefactio aſsimilata in vnum, vel materia ſine forma compoſita, ab antedicta infecta eſt, per reciprocam actionē ad elementa de vno in aliud. Sed in centro terræ eſt virgo & elementum verum, quod ignis non poterit ardere in die tremendo, & ſic de alijs elementis tu cum elucidatione clarè debes intelligere, & coniungere principalem ſubſtantiam, materialem, ſimplicem, quæ cum diuiſione formet formata in vnum contrarium. Cum diuiſione tibi locuti ſumus, non ſeparata ſubſtantia ipſorum quæ eſt eſſentia quinta, & ſubtrahes omne principale elementum compoſitum. Et vt dixi terra quá nos calcamus non eſt purum elementum, ſed elementata conuenienti elem̃entato. Quia in ſuo centro reperitur quod eſt virgo & verum elemētum. Sic & de alijs elementis debes intelligere. Et quicquid non erit de veritate pura elementorum

mentorum ardebit, & totaliter annihilabitur in die iudicij. Et tunc elementa manebunt clara & pura, in terra resplendente sicut Cristallum. Et talem faciet supremus creator cum igne cæli, quousque magnus mundus reuertatur ad primam causam, scilicet omnia elementa in suam puram essentiam, quæ post modum non timebit ignem cœli, quia tunc motus supernæ naturæ morabitur in illo sine omni corruptione.

Et scias quòd tria sunt principia omnium rerum, scilicet artificiale, & est Deus conditor omnium rerum. Secundum principium quod dicitur exẽplare, manat ab ipso, quod dicitur sua sapientia. Tertium succedens principiũ, quod dicitur materia creata per ipsum, cum ipsa sapientia quæ procedit ab ipso, & est primordiale elementũ quod nos vocamus Yle, quod declarabimus tibi si bene nos intellexeris, quod etiam non est necesse quod præsumas ipsum perquirere in sua specie simplici, pro incipiendo nostram operationem. quamuis quòd sine quinta essentia non poteris ad finem deducere: Sed debes ipsum quærere in specie composita. quia sicut dixi, cum omnia elementa sint creata à dicta substantia, ab illa viuificantur ad creandum & corrumpendum, quoniam necessarium est sicut apparet per naturam. Quod cum omnis res stans sub globo lunæ,

ſit creata & formata à dicta materia quod Yle vocatur, vt de illa influatur in omni re elementali, & plus in vna quàm in alia ſicut inuenimus per naturam, & quod ibi ſpatietur & eſt ſuum ſolatium: quapropter ſis ſecurus quod nulla res mundi poteſt ſine ipſa creari nec generari: quia ipſa colligat corpus elementare in opere naturæ. Et ideo nos eam vocamus naturam, & primordiale cuiuslibet elementi, quoniam de ipſius ſimplici ſubſtantia elementa quæ ſunt materia naturæ, fuerant purè creata cum diuina ſeparatione, videlicet, aqua, aer, ignis, quę ſunt corpora elementata per dictũ primordiale ſimpliciter elementum, quod eſt in ipſis, & ab ipſo intellectu procedit.

Chronica Methaurea dicit. Quia ſpecies elementorum in ſolis terminis inueniuntur, & in dicto principio, quod principium eſt primordiale rerum. Idcirco ſi talem materiam petis intelligere, ſcias ipſum eſſe purum ſubiectum & vnionem formarum, in quo retinetur quælibet forma cum poſsibilitate: quoniam fluxus & labilitas infinitas continet motiones, ſecundum diuerſitatem formarum extremarum & mediarum, quam in ipſam recipit, per aliquam ſimilitudinem cœleſtinarum receptionum, formarum extremarum & mediarum, quæ naſcitur à natura cœleſti, quæ fuit de ſua natura

tura. Et per alias, comparando eam venam directione suæ possibilitatis. Et per alios vocatur possibilitas: quia nullam formam habet in se actualiter, sed oportet formam tribuat cum possibilitate, sicut modo videndo videntur tenebræ, tali modo intelligatur ista materia nil de ipsa intelligendo. Et propterea tibi scribitur forma mundi qualis est. Et illo modo elementa sunt ordinata in mundo, à quibus quælibet res generatur modo quo apparet, per calidum succedens. Hæc Raymundus Lulij. Item de igne, id est, de calido formali dicit. Eximidius in Turba philosophorum. Omnium rerum, id est, creaturarum initium esse naturam quandam, & eam esse perpetuam & primam, omnia coquentem, & ad formam d bitam & speciem perducentem. Quare dicit perpetuam & primam? Fortè aliquis intelligeret de prima essentia, scilicet de creatione, sed non est verum. Sed dicit perpetuam, id est, spiritualem & primam, id est, digniorem omnium creaturarum existentium in elementis: quia aliter esset falsum. Omnia digerens & coquens, informans calidũ naturale, quo omnia ad specificã formam & figuram deducuntur.

De Luna philosophica Enigmata diuersa.

Item Ptolemeus in Almagesto dicit. Quia

sol non calefacit terram, neque eius virtutem terræ imprimit nisi mediante luna, quæ inter alia sydera magis solis lumen & caliditatem est receptiua, tanquam medium inter solem & terram. Quare vt dicunt philosophi, duo sunt impedimenta, quod vnum virtutem suam alteri non imprimit, scilicet distantia remota & medium interueniens. Et sic est ibi inter solem & terram, quia sol longe à terra distat, & quia ibi luna mediat. Sic quoque in arte nostra alchimistica, sol tincturam solam non perficit nisi mediante luna, quia remotè distat, cum ad ipsam subtilitatem nondum vt tingat peruenit. & etiam propter ipsa media scilicet densitatē & grossitiem. Quare necessariò requiritur ibi luna, vt ipsum solem subtiliet, rarum & volatilem faciat, & eius impuritatem segreget. Cum ipsa magis suo lumine eget, & natura alijs planetis, id est, metallis. Ergo dicit Hermes & Aristoteles de Plantis: Sol pater eius est, luna mater existit. Ergo luna mater & ager in quo solare seminariq; debet semen, & sic non indigemus alio ex quo lapis noster & alchimia nostra fiat, quàm solis & lunæ. Vnde in epistola solis ad lunam in anno solari quando incipit in tenuitate luna cum sole coniungi, & ab eo illuminari, primò ait sol: In sorore mea luna crescit gradus sapientiæ vestræ, & non cum aliquo alio ex seruis
meis

meis. Ego enim ſum ſicut ſemen ſeminatum in terram bonam, mundam & puram, quod naſcens creſcit, & germinat, & multiplicat, & adfert lucrum ſuo ſeminanti.

Et dicit vltra ſol lunæ: Dabo tibi pulchritudinem meam, lumen ſcilicet ſolare, cum per minima coniuncti fuerimus. Deinde dicit ſoli luna: O ſol, tu mei indiges ſicut gallus indiget gallina, & ego luna indigeo operatione tua. O ſol cum ſis perfectus morib. pater luminum, dominus excelſus, & magnus, calidus & ſiccus. Et ego luna, creſcens frigida & humida, quando copulati fuerimus in æquitate ſtatus & manſione, in qua nõ ſit aliud niſi leue, habẽs ſecũ graue, in qua manſione vacabimus commanendo, & erimus ſimul ſicut vir & mulier vacantes eius generoſo partui. Tunc accipiam à te naturam adulando, id eſt, animam, & fiam propinquitate tua tenuis, & exultabimus tunc pariter exultatione ſpirituali, id eſt, ad modum ſpirituum ſublimatorum, quando aſcẽderimus ordinem ſeniorum ſuperiorum, & lucerna lucis ſcilicet ſolaris infundetur lucernæ meæ, id eſt, lunari: ex te ſcilicet ſol, & ex me ſcilicet luna, fiet infuſio lucis lumini, id eſt, commixtio luminarium, ſcilicet vinum cum aqua: & ego ſcilicet luna, prohibebo fluxum tuum, priuſquam tu ſol indutus fueris nigredine mea colore atramẽti, poſt

ſolutionem & coagulationem meam, cum intrauerimus domum amoris, tunc coagulabitur corpus meũ, & ego in natiuitate mea ero ſol oriens, & conuertetur corpus meum in decorem ſolarem. Ad hæc reſpondit ſol lunæ: O luna ſi feceris hæc quæ dixiſti, & non veneris mihi in nocumẽtum, reuertetur corpus meum nouum, & poſtea nouam dabo tibi penetrationis virtutem, id eſt, tincturę, per quam potens eris in prælio ignis liquefactionis, & purgationis, ex quo ibis ſine diminutione, & tenebris, ſicut ſol, & non impugnaberis de cætero ſicut æs, plumbum, cum non ſis rebellis. Beatus qui intelligit in eloquio meo, &c. Virtus ſulphuris Mercurij eſt quaſi ſemen paternum, & luna mater, id eſt, propria ſubſtantia Mercurij, ſcilicet, aqueum ſubtile, mixtũ terreo ſubtili, eſt quaſi menſtruum, & hoc eſt argentum viuum, quod Mercurius à philoſophis nominatur. Cum autem Mercurius, id eſt, arg. viu. ſit radix in arte Alchemiæ, quoniã ex eo, p eum, & in eo ſunt omnia metalla, vt dicunt philoſophi. Verſus: Eſt in Mercurio quicquid quęrunt ſapiẽtes. Nam ſub vmbra ſua viget hæc ſubſtantia quinta: Propter hoc: quia ſua media ſubſtantia eſt incõbuſtibilis, vt dicit Geber: Quia omnis res huius artis eſt de eo, & cum eo: quia omnis tinctura à ſuo ſimili procedit, ſcilicet à Mercurio. Dicũt philoſophã-

tes:

tes: Huius aũt famosæ sciẽtiæ radicalia principia, super quę ipsa fundatur sunt ista scilicet, Quædã materia vel substantia ꝓpria argẽti viui & sulphuris fumosa & subtilissima, ex natura prędictorũ sc. arg. vi. & sulphuris per nostrum artificium generata, limpidissima & clara, tanquam lachryma, in qua latet & habitat spiritus quintæ essentiæ. Non aũt est substantia ista ipsum sulphur, nec ipsum argẽtum viuum, prout sunt in natura sua in mineris suis, sed est quædã pars istorum scilicet duorũ, quæ non sunt argentum viuum, neque sulphur, vt dicit Geber. Quę substantia prædicta, fumosa & volatilis in propria substantia existens, in aliam quam argenti viui & sulphuris naturam fixam & firmã, quæ est ignem patiens & ipsum non fugiens, sed in eo perseuerans, figitur & mutatur. Vel quæ prius per decoctionem temperatam & continuam per magisterium huius scientiæ cum alijs ad hæc conuenientibus congelatur in lapidem fluentem, figentem, tingentẽ, & in igne perseuerantẽ. Nota quod principia huius rei sunt duo, scil. materia & agens. Materia autem est argentum viuum & sulphur, seu arsenicum, quod idem est. Notandum quòd philosophi dicunt, quòd istud argẽtum viuum & sulphur super quod fundat natura suam actionem & operationẽ, est argentum viuũ & sulphur deductum seu pro-

ductum ad aliquam naturam aqueam, subtilissimam, clarissimam, albissimam & amœnissimam, quam philosophi vocant argentum viuum, & ad quandam terream materiã subtilissimam, quam vocant sulphur, per artificium, quod philosophi mirabiliter occultauerunt. Est autem istud argentum viuum & istud sulphur vna res, & de vna re exit. Quia vna res sit, patet, quod philosophi nominant dictum argentum viuum sulphur, & dictum sulphur argentum viuum. Vnde Geber: Est lapis vnus, medicina vna, in quo totum magisterium consistit. Secundum est agens, vnde agens mouens ipsam materiam ad corruptionem est calor, qui est instrumentum mouens ad corruptionem. Et non est aliud agens in mundo. Omne corpus passibile reducitur ad sui primam materiam, per operationes suæ naturæ contrarias, quod prima materia est argentum viuum, cum ipsum sit oleum omnium liquabilium & ductibilium. Materia autem prima metallorum est vapor vnctuosus, vtriusque naturam in se habentes, scilicet Mercurij & sulphuris. Item humidum vnctuosum est materia nostri argenti viui philosophici: & substantia suæ vnctuositatis est propria materia essentialis sulphuris. Vbi apertè poteris cognoscere, quod tu non potes fixare vnum sine alio, sicut materia sine aliqua for-

ma: quare ſtat ſulphur ſicut calor complexionabilis in ſubſtantia argenti viui, & ſtat ibi ſicut virtus ſpermatis maſculi quod ſtat in ſemine mulieris, vel ſicut alia virtus generatiua. Hæc dicit Raymundus.

Et nil eſt mundi quod non ſit naturaliter compoſitum à ſubſtantia quatuor elementorum, teſtimonio cuiuslibet boni naturalis. & ſecundum ſuas experientias non eſt ſubſtantialiter aliud niſi ex ſulphure & argento viuo puris & mundis, incombuſtibilibus in primo puncto ſuæ creationis, & iſtud eſt principium, vel genus vel materia prima, & ſubſtantia media in quam natura infigit omnes ſuos colores, in figurando diuerſas ſubſtantias. Iſti colores veniunt per proprietatem naturæ quintæ ſulphuris & argenti viui, per inſtinctum ſuæ naturæ. Ex quibus patet quòd in omni loco noſter lapis reperitur ratione ſuarum proprietatum, & per iſtam experientiam cognoſcimus clarè, hác primam materiam omnium rerum vniuerſalium eſſe, quæ per corruptionem & generationem formantur ſecundum ſuam compoſitionem, & ſicut in omni re de tali materia capiũt omnia mundi ſuam formam ſubſtantialem, ſpiritualem & accidentalem. Igitur in omni loco reperitur, & in omnibus reb. quia, vt dicit Raymũdus: In omnibus rebus poſt vltimam ſuam depurationem reperitur

prima materia omnium rerum in qualibet illarum, in forma Mercurij: quæ materia dicitur genus generatiuum, ens reale, terminus materialis naturæ, in quo natura capit sua principia materialia in actu generationis, quæ est primum subiectum in natura. Tunc enim species in aliam formam quam prius erant permutantur, sed nõ quidem species, sed indiuidua specierum: quoniam ipsa indiuidua actionibus sensibilib. sunt obiecta, eo quod inter se sunt corruptibilia. Species verò cũ sint vniuersales, actionibus sensibilibus non sunt subiectæ, & ideo inter se non sunt corruptibiles. Species verò argenti quæ est argenteitas non permutatur in speciem auri, quę est aureitas, nec econtrà: quia species veræ permutari non possunt, sed indiuidua specierum bene in suam primam reducũtur materiam. Quia cum forma istius fuerit corrupta & in primã materiam resoluta, tũc etiã necessariò introducitur alia noua forma, quia corruptio vnius est generatio alterius: sed quia materia nullo modo ita potest destrui quin sub aliqua maneat forma, vnde destructa vna forma metallorum, immediate introducitur alia, scilicet per trãsmutationẽ Mercurij in sulphur, ad nostram operationem quam intendimus. Etiam omne indiuiduũ multiplicat formam suæ speciei, & non alterius, vt dicit Aristoteles & Raymũdus. Et ideo

deo ſoluta prima corporis forma per elemẽtationem cõuerſam in Mercurium, eſt in colore ſubnigro, in odore fœtido, & in tactu ſubtili, & diſcontinuata. In tali autem natura ſimplici inſunt quatuor elementa compoſita, ſeparabilia, & reſolubilia in aquá Mercurij poſt putrefactionem. Hęc Raymundus.

Et cum dico aqua Mercurialis, nolo intelligere Mercurium nudum, ſed Mercurium philoſophorum rubeæ ſubſtantiæ extractũ à mineris in ſe habentibus materiam de ſulphure & Mercurio. Ideo Lilium dicit: Neceſſe eſt congregare ſulphur quod denigrat corpus. Et tale ſulphur dicimus aquam eſſe, quæ ſeipſam nigrefacit, albificat, & rubificat, & ipſam fixat. Ideo aqua Mercurialis eſt prima materia ab omnibus metallis, & cum ea ſoluuntur omnia metalla, quæ in alia non poſſunt ſolui aqua. Et ſi metalla non ſoluerętur in eorum primam materiam per iſtam aquam Mercurialem, non fieret id quod quæritur, vt dicit Ariſtoteles. Et hoc opus non eſt opus opificis, ſed naturæ, miniſtrante opifice & adiuuante eam. Dicit Albertus: Quia inter omnes artes Alchimia plus imitatur naturam, & hoc propter decoctionem eius & augmentum, quia decoquitur in aquis metallicis, igneis, rubeis, maximè habẽtibus de forma, & minimè de materia. Nam aliæ artes imitantur naturam ſimi-

litudinariè, Alchimia verò mera veritate. Ideo non eſt debilior natura: quia ars ſiue artifex tantùm ſibi miniſtrat, ipſa verò naturaliter operatur, & perficitur, & ideo dicitur: Indiges quod in ſolutione luminarium primo labores, qui primus gradus eſt operationis vt fiant argentum viuum. Quia dicunt Philoſophi: Niſi fiant corpora incorporea, & econuerſò, nil operamini. Et non ſic intelligas, quod corpus fiat ſimplex aqua elementalis pura: quia ex tali nullum corpus metallicum procedit, cum ſimplex non alteretur, neque etiam in foro naturæ perſiſtat, ſed bene compoſitum, id eſt, groſſum: quia vnum ſolum elementum elementatum, tardam corruptionem facit, & tardam generationem in ſemetipſo. Et propter hoc ſimplicia elementa modicum proſunt in arte iſta: quia in ipſis non ſunt eſſentiæ primæ elementorum, in quibus ſunt virtutes quæ mutant, generant, & corrumpunt. Ideo ſimplicia eleméta ſunt extra generationem & corruptionem, & hoc propter cauſſam, quia non attingunt naturalem humiditatem quæ omnia facit naſci. Etiam ſi reuerteretur in aquam eſſet tunc ſiccũ, per vim, non per naturã ad modum ſalium vel aluminũ, & ſic liquaretur ad ignẽ. Etiam ſecũdum rei veritatem, ſi corpus deberet reduci in primũ elementum, ſecundum iſtos qui dicunt quòd

quòd debet reduci in aquam, aqua non fuit primum elementum inter elementa, licet dicant & allegēt illud Gene.1.vbi dicitur: Spiritus domini ante cœli & terræ creationem ferebatur ſuper aquas, non ſequitur ergo quod in ipſa creatione elementorum ipſa aqua fuerit primum elementum, cum elementa aeris & ignis prius fuerunt, vt dictum eſt ſuprà. licet bene in noſtra operatione inter elementa viſibilia quæ à nobis videntur & tanguntur, ipſa aqua ſit primum elementum, vnde in arte ſolum duo ſunt elementa formalia quę videntur & tanguntur, ſcilicet aqua & terra, cum virtualiter ſunt quatuor, ſcilicet aer in aqua & ignis in terra. Quia dicit Raſis: Omnia quæ ſub lunari globo inferius à ſummo condita ſunt opifice, quatuor participant elementis, non tantùm per viſum, ſed etiam per effectum. Nam elementum aqueum vocamus ipſius aquæ humiditatem, aerem vocamus ipſius aeris naturá, Ignem illam virtutem quam habet qua comburit, calcinat, & corpora ſoluit. Terra eſt ipſum corpus ſpiſſum & groſſum per ſe, & ſic aqua & terra à nobis videntur & tanguntur, alia duo in hijs duobus intelliguntur. Ideo ſequitur & oportet, vt in arte alchimiæ metalla primò reducantur in Mercurium, id eſt in argentum viuum, vnde omnium metallorum materia & ſperma. Vnde dicit Geber:

Est Mercurius decoctus & inspissatus in ventre terræ calore sulphureo ipsum decoquente. Et secundum varietatem sulphuris & ipsius mulplicationem, diuersa metalla procreantur in terra: ipsorum enim prima materia est vna & eadem, ipsa tamen inter se differunt sola actione accidentali, id est decoctione maiori vel minori, temperato vel intemperato, adurenti vel non adurenti. Sic concordantes asserunt omnes Philosophi. Quoniá vnumquodq; illorum scilicet argentum viuum & sulphur conuertitur primò in terream substantiá: deinde ex hijs ambabus terreis substantijs resoluitur quidam fumus tenuissimus, subtilissimus & purissimus, propter calorem in visceribus terræ decoctus & digestus, conuertitur in naturam cuiusdam terræ, & sic fixionem quandam suscipit & in metallum conuertitur.

Nota, vltimus terminus naturæ recommendationis & trãsmutationis cocti & crudi, scilicet ad quam naturaliter tẽdit artista, est substantia sulphuris non vrentis, quod cum fuerit conuersum, est propinqua materia nostri realis elixiris & puri metalli, prima natura & proxima, alterata tamen per calorem sui corporis, scilicet cũ illa alteratione per quã magis propriè & propinquius possit suam speciẽ & formam suscipere, cũ voluntate cõcordantiæ naturæ mineralis. Et hæc

humiditas

humiditas nil aliud fuit quàm argentum viuum, erectum à corpore liquefacto intus & foris. Cum hoc argento viuo qualitates sulphuris sunt commixtæ per digestionem. Et ideo est alteratum sicut natura requirit per suum calorem sui ipsius: per conuersionem suæ naturæ est conuersum & congelatũ in sulphur, quia tu potes sentire per naturam quòd nulla alia humiditas cõuertitur magis propriè & promptè in substantiã sulphuris, quàm, in quam qualitates suimet sulphuris sufficienter sunt introductæ per ingenium naturale, quod fit per artificium, quæ humiditas est argentum viuum in forma aquę claræ, sicut lac in mammillis: & sulphur, sicut sperma in testiculis. Illud argentum viuum non habet aliquam contrarietatem quæ sibi à sua complexione veniat, quare necesse est, quod tale argentum viuum sit nimis temperatum respectu complexionis sui corporis. Quare ergo notifico, quòd materia huius non est argentum viuũ commune, cum tota sua substãtia, &c. Causa autẽ quare oporteat metallum ad naturã vaporis reducere, quia videmus omnia generari Mercurio viuo mediante, quo ipsum genitũ fuit. Verbi gratia: Homo genitus fuit à patre mediãte spermate, generat aliũ filiũ mediãte spermate, & sic de alijs: ergo natura Mercurialis est qua pascimur, & nutrimur, sine ipso nãq; non est

vita animalium, nec plantarum: ipso enim semoto à re quacunq;, statim sequitur corruptio & mors, cum sit fermentum vitæ & existentiæ rerum vniuersarum, vt dicit Philosophus. Item Raymundus dicit, Quod corpus quod est principale conuertens inconuertibile, primo conuertatur, vt prius illud conuertibile in sulphuris substantiam conuertatur, & congeletur. Quia nullum argentum viuum promptius conuertitur in substantiã sulphuris quàm illud in quo sulphuris qualitates per dissolutionem sufficienter sunt introductæ: nec vllum sulphur promptius argentum viuum congelat quàm illud, in cuius substantia ipsum argentum viuum existit, naturæ & per artis ingenium iam conuersum, id est aurum conuersum in primam materiam. Tunc enim natura naturam amplectitur propriam amicabilius, gaudet ea magis quàm extranea, vt philosophi omnes clamant, natura lætatur sola eius natura, natura solam eius naturam concipit. Et Hermes: nil conuenit rei nisi quod propinquius est illi in sua natura, & generat in illa re proles similes sibi. Hoc est, Si quæris medicinã metalla generantem, de metallis erit eius origo, cum species à suo genere tingatur, vt dicit philosophus. Etiam in habentibus symbolum facilis est transitus, & non sic intelligas quod reducantur metalla in aquam ele-
mentalem

mentalem ſimplicem, quia ex ſimplici nihil fit ſed ex compoſito.

Sequitur Operis inceptio.

Huius artis quatuor ſunt regimina ſiue gradus: Primus gradus regiminis fit calcinando, id eſt, corpus primò debet calcinari. Secundus ſoluendo, quia debet ſolui. Tertius diſtillando, quia debet diſtillari vel ſublimari. Quartus igne leui congelando. Et in iſtis quatuor regiminibus & gradibus cõſiſtit recta & vera præparatio. Ideo corpus & ſpiritus Mercurij ſunt neceſſaria ad perpetranda huius rei miracula, vt dicit Geber. Et ad hanc artem ſolum duo requiruntur vt dicit Hermes. Fiducia in duabus rebus conſiſtit, quibus & tertium adiungitur. Et dicit, tres facies, id eſt, tres ſpecies vidi in vno patre, id eſt progenie. Quia dicit Morienus, quia tres ſpecies ad totum magiſterium ſufficiunt, ſcilicet fumus albus, id eſt, vis quinta, ſcilicet aqua cœleſtis, & leo viridis, & æs Hermetis, ex qua & cum qua præparant ipſum opus in principio, in medio & in fine.

Item Eximidius in Turba Philoſophorum: Per calorem temperatum extrahitur à materia metallica quoddam humidum vnctuoſum, ſubtile, terreo mixtum, & optimè purgatum, quod Elixir vocatur, quo metalla tranſmutantur. Ergo requiritur quod ca-

lor extrinſecus, id eſt, ignis artificialis vel materialis ſit calidus temperatè, ita quod nõ excedat calorem intrinſecum, ſcilicet vt calor intrinſecus retineat ſecum ſuum humidũm quod naturaliter ſecum trahit: quia ſi calor exterior excedit, tunc humidũ vnctuoſum ſubtili terreo mixtum à forti igne euolat, nec in corpore perſeuerat. Oportet igitur quod quicquid eſt ſuperfluũ, groſſum & nocuũ, per virtutem & decoctionẽ lentam paulatim purgetur, conſeruetur, ſubtilietur. Item quælibet res mũdi, id eſt omne corpus elementatum, habet in ſe calidum radicale ſeu formale, cauſa cuius perſiſtit, & eſt eius fixum quo perſiſtit, & quo multiplicatur eius ſemen. Et hoc eſt in Mercurio eius media ſubſtantia, in auro eius ſulphur, quæ dirigunt materiam ad finem & formam, & ſpeciem debitam. Et non eſt res adeò frigida quin foueatur ſub calido, ſcilicet in ipſo incluſa tanquam radice, vt dicit philoſophus. Item Mercurij eſt terra ſua propria tinctura, ſubtilis valde, in qua ignis tam ſolis quàm menſtrui retinetur, & ſubtilis media ſubſtantia Mercurij, & onus & fundamentum magiſterij. Et eſt materia ex qua noſtra conficitur medicina, quæ ex argento viuo ducit originem, & ex illa debet creari immediatè: cui alienum noli aliquo modo introducere aliquid, niſi illud

quod

quod fuit ortum de eo in proprietate naturæ suæ: & in isto passu realiter ostenditur doctrinæ filio, quod ista materia de qua componimus medicinam non est argentum viuum in sua natura, cum iam mutatū est in sulphur: nec in tota sua substantia, cum iam extremæ partes, terræ & aquæ fuerint separatæ ab illa media substātia. Imò est lapis benedictus, & spiritus participans duabus extremitatibus. Veruntamen quamuis lapis scilicet sulphur factus sit de sui substantia media, vocatur simpliciter argentum viuum. Quia sulphur illuminat, & ab adustione conseruat, quod est sibi proprium, velut perfectionis signum. Hæc Raymundus.

Et ex vna libra Mercurij vix medium lotonē hoc est, drachmas duas habebis, quod opus in se recipit, & in eo continet ad faciendum tincturam siue Elixir: Dicit Calid. Aqua, id est Mercurius vel argentum viuum non plus ponderis adijcit vel dat corpori, nī si quantum de humiditate metallina secum habet vel in se habet, quia humiditas aquæ transit, & metallina manet. Et candida rubedo æris nostri transformat substantiam metallinam argenti viui in ruborem & in tincturam auream mirabilem.

Semē paternū, & propria substātia Mercurij est mater eius, quia eius menstruum,

quod debet deleri & deponi, & ſolum ſemē paternum debet ſeruari & recipi, quod, eſt eius media ſubſtantia quæ perficit & ab vſtione defendit.

Hoc ſemen Mercurij non potes extrahere à Mercurio neq; eius menſtruum, id eſt, humidum ſuperfluum ab eo deponi, niſi mediante coagulo quod tale ſemen in Mercurio coagulet & retineat, ne in humido ſuperfluo etiam recedat, vt coagulum lactis lac coagulat, & eius meliorem ſubſtantiam, id eſt eius mediam ſubſtantiam ad ſe trahit & ſecum retinet. Et ſic ſpiritus, id eſt aqua, non coagulatur niſi mediãte corpore, quod in ea ſit diſſolutum, cum corpora ſint coagulum lactis huius, id eſt, Mercurij: & tale coagulum debet eſſe aut Sol, aut Luna, in ipſo Mercurio ſoluti. Sed tamen ſolummodo Luna ad album, & Sol ad album & ad rubeum opus, quia Sol dicitur ęs Hermetis, cum philoſophi loquuntur ſolum de ære ipſorũ, id eſt, Sole, quoniam talia, vel tale ſunt, vel eſt coagulum quod coagulat Mercurium, id eſt, aquam noſtram. Quia dicit Conſtans in Turba: Nil aliud curate, quoniam duplex eſt argentum viuum, videlicet fixum in ęre, & volatile fugiens, id eſt, Mercurius: retinetq; vnũ aliud quod eſt ſui generis, & à fuga cohibet. Et hic maximum habetis arcanum. Item Raymundus dicit. Quia corpus in

in hac arte est ens metallicum, in quo virtus mineralis spiritus quiescit. Et metalla sunt id, ex quorum spiritu omnis lapis componitur. Spiritus autem dicitur mineralis virtus; in qua naturæ metallorum quiescunt. Et omnis lapis componitur ex spiritu metallorum, & ille spiritus consideratione alchimistarum dicitur Mercurius, quia dicitur prima & proxima natura considerata in hac arte, & prima metallorum materia, & habet reduci super terram adhuc, vt si aliquid de spiritu remansit cum terra, quod dictus spiritus sublimetur per sublimationem ignis tertij gradus, & conuertetur in terram foliatam, quæ dicitur quinta essentia terræ metallorum, & ab aliquibus philosophis argẽtum viuum, vel Mercurius, vel sulphur naturæ. Et terra tunc inferius manens vel puluis, dicitur fex & scoria, puluis damnatus quo non indiges, quia est puluis vituperatus, qui modica sufflatione euanescit: tamen argẽtum viuum exuberatum est terra corporis, cum menstruo simul transiens per alembicum: & sulphur naturæ est spiritus metallorum sublimatus, & conuersus in terram foliatam, quæ est prima & proxima materia metallorum. Prima materia dicitur etiam terra foliata. Est autem necessarium quod spiritus exuberatus conuertatur in terram foliatam per sublimationem, vt

ſeparetur mundum ab immundo, ſubtile à ſpiſſo vel groſſo terreſtri, & vt ſpiritus viuificans trahatur ſicut viſus baſiliſci in animalibus, & ſulphur in fuſione metallorum. Item neceſſe eſt vt cuſtodias ſpiritum quintæ eſſentiæ ſi aliquid vis facere, qui dependet à prima re, ſicut forma formarum, quæ ſe poſuit in quatuor naturis honorabilibus, & vocatur anima elementorum. Et propter hoc, quia omnis forma ſubſtantialis deſcendit immediatè à re propinqua quinta, volumus quod vocetur mater omnium aliarum formarum. Et non debes intelligere quod iſta forma vel ſpiritus ſit calida vel frigida, vel humida vel ſicca, nec maſculus nec fœmina: ſed bene debes intelligere, quòd ratione ſuæ magnæ perfectionis ipſa participat cum qualibet aliarum quatuor naturarum: quia ſine illo nõ eſſet complexio in aliquo complexionato, ſicut nos videmus manifeſtè & cognoſcimus cum certa experientia in ligamento, & cõiunctione, & commixtione quatuor elementorũ, quæ per ſuã contrariam qualitatem repugnant: quam repugnantiam dicta contraria elementa non poſſunt concordare, quod ipſa vnirentur in vnum, niſi eſſet hoc honorabile mediũ, quod vadit confuſè per omnia elementa, & participat cum qualibet ſuarũ naturarũ, & facit pacem inter inimicos. Hæc Raymũdus. Virtus

tus sulphuris Mercurij est quasi semen primum, vnaq; mater. Inde dicit, pater eius est Sol, id est sulphur, lunaq; mater existit, id est, propria substantia Mercurij, scilicet, aqueũ subtile mixtum terreo subtili, est quasi menstruum: nutrix eius terra est, scilicet terreum subtile in quo habet humidum radicale. Et terra dicitur mater elementorum, quia portat filium in ventre suo, hoc tantum est dicere, id est, quod oportet eum nutrire ex pura prima substantia: & filius dicitur corpus aut terra foliata, id est spiritus & corpus mortuum, & opus quod spiritus in quo tota vis est iungitur inseparabiliter suo subtili terreo magno & suaui ingenio: iunge humidum sicco, & lætabitur, quia humidũ est spiritus & anima, siccũ dicitur terra aut corpus mortuũ. Ideo animas corporũ ingredi non possunt nisi mediante spiritu. Et opus quod manifestemus occultum, scilicet calidum & siccum, & occultemus manifestum, scilicet frigidum & humidum. Item lapis est spiritus humidus aqueus, sed Mercurius noster, id est tinctura, extrahitur ex incorruptibili grano, procreatũ virtute diuina: & pro certo hic Mercurius non est vulgaris, non enim coagularetur ita cito. Item ante omnia erit proficuum, spiritũ scilicet Mercurium, à suis superfluitatibus mundare, & ex eo substantiam elicere, in qua non est superfluam

humiditatem aqueam inuenire, nec terreã ſubſtantiam combuſtibilem opus inficientem, ſed tantummodo ſubſtantiam eius vnctuoſam aeream in qua latet ſpiritus quintæ eſſentiæ, cuius ſolius magiſtraliter eſt aurũ corrumpere, & in ſui primam materiam trãs formare: eſt autem maximum in arte ſecretum, & ab antiquis penitus celatum: ipſum enim aurum perfectiſsimè volatizat, & in ſpiritualitatem tranſmutat. Cuius operationis modus eſt, ſicut ſcis, &c.

Item tinctura eſt compoſitio lapidis, ignis, & aeris, auri vel argẽti. Vel ſic: Eſt quoddam compoſitum ex igne & aere auri vel argenti. Vel ſic: Eſt corpus tingens ortum & compoſitum à duobus elementis, ſcilicet ignis & aeris, auri ad rubeũ, & argenti ad albũ. Iſtæ diffinitiones ſunt prout tinctura in hac arte conſideratur, ſecundũ quas poteris notare, quòd omnis tinctura alchimiſtica neceſſario habet eſſe ex iã dictis metallis. Quia ſimile producit ſibi ſimile in natura naturaliter & artificialiter. Nam aurũ ita eſt principium omnibus artificiantibus. Qui ergo aliquid ſignificare vult, nõ quærat lapidem vel plantam, ſed ignem, qui eſt principium ignificationis. Igitur fili, ſi aliquis voluerit aurificare metaphoricè, non quærat ſulphur, vel alumẽ vel arſenicum, ſed quærat aurũ quod eſt principium aurificationis,

Tingere

Tingere eſt tingendo tinctum in ſuam naturam transformare, & ſecum ſine vlla ſeparatione permanere, vt in natura figentis, tingentis & tincti.

Lapis eſt corpus compoſitum ex quinta metallorum eſſentia. Quæ alias dicitur argentum viuum, deductum de eorum potentia in actum per magiſterium omnium principiorum huius artis.

Oleum eſt limoſitas omnium metallorum natans ſuper menſtruum poſt diſſolutionem illorum. Eſt autem neceſſarium vt corpora in oleum conuertantur, quia ſi non conuertantur in ſeipſis ſolida remanebunt, & quod quærimus non fiet, & ſequeretur priuatio omnium principiorum huius artis.

Menſtruum eſt id, ratione cuius corpora metallorum naturali diſſolutione diſſoluuntur, & ſpiritus eorum de potentia ducuntur ad actum, & ſecundum illam diffinitionem demonſtratur quod diſſolutio metallorum non debet fieri niſi cum prędicto principio: & ſi fieret aliter nihil fieret in effectu.

Elixir autem philoſophorum componitur ex tribus, ſcilicet lapide lunari, ſolari, & Mercuriali.

In lunari exiſtit ſulphur album, in ſolari ſulphur rubeũ, & lapis Mercurij amplectitur vtranque naturam albam & rubeam, &

hæc eſt fortitudo totius magiſterij.

Item Raſis dicit, album & rubeum, ex vna radice procedunt, nullo alterius generis corpore interueniente pullulant, id eſt, ex ſole: ipſo enim ſole abſente, Mercurius priuatur effectu, quia ex materia & forma fit tantummodo generatio vera. Et dicitur in Floribus ſecretorum: Fac matrimonium inter virum rubicundum, & vxorem ſuam candidam, & totum habebis magiſterium. Et in ſpeculo dicitur, lapis Philoſophicus ex re vili conſurgit in precioſiſsimum theſaurum, id eſt, ex ſpermate auri in matricem Mercurij proiectum per coitum, id eſt, per commixtionem primam. Ideo dicit Verax: Cum componitur ſcilicet Sol cum ſuo ſimili, ſcilicet Mercurio, erit germen prægnans. Nam anima, ſpiritus, & tinctura, poſſunt tunc ab ipſis per ignem temperatum extrahi.

Item natura huius lapidis albi ſiue rubei talis eſt, quod tenet medium inter metalla & argentum viuum. Nam viuum argentum nullo modo poteſt cum metallis vniri ſine medio, ſicut anima non poteſt vniri cũ corpore ſine ſpiritu, qui tenet medium inter animam & corpus, & ſic tenet ſpiritus medium inter corpus & animam. Et propter hoc dicunt ſapientes. Noſtrum æs ſicut homo habet ſpiritum, corpus, & animam: propter

pter quod dixerũt tria, & hæc tria ſunt vnũ, & in vno ſunt tria, ſpiritus, corpus, & anima ſunt vnum, & omnia ſunt ex vno. Et hæc præparatio eſt, quam vocant conuerſionem & diuiſionem, quia vertitur de re in rem, ſicut conuertitur in matrice ſemen hominis in præparatione naturali de re in rem, donec formatur inde homo perfectus, ex quo fuit radix eius & principium. Nec mutatur ab hac nec exit à radice ſua & diuiſione de re ad rem ſine ingreſsione alterius rei ſuper ipſum: niſi ſanguis menſtruorũ ex quo fuit ſemen, id eſt, ex ſanguine ei ſimili, & in ipſo facit incrementum eius. Et ſimiliter ouum ſine ingreſsione alterius rei ſuper eo conuertitur de ſtatu in ſtatum, & diuiditur de re in rem, & fit demũ pullus volans ſicut aliud à quo habuit radicem & principium. Et ſimiliter omnia terræ naſcentia, putreſcũt & mutantur, & ingreditur ſuper ea corruptio, deinde germinant & augmentantur ſicut augmenta ex quibus habuerunt radicem & principium.

Et propter hoc mineralia non nutriuntur vt exeant à radice, ſed redit ad id vnumquodque quod fuit, nec conuertitur ex hoc ad aliud. Et qui aliud dicit falſum dicit. Hæc eſt ergo conuerſio & diuiſio quam volunt ſapientes.

Item ſperma philoſophorũ eſt aqũa vi-

ua, terra autem eſt corpus imperfectum. Quæ terra meritò dicitur matrix, quia ipſa eſt mater omnium elementorum. Ideo quãdo ſperma Mercurij coniungitur cum terra corporis, diſſoluitur in aquam ſpermatis, & fit aqua ſine diuiſione vna. Item totum beneficium huius artis eſt in ſole & Mercurio. Etenim ipſa in vnum coniuncta, lapidem philoſophorum conſtituunt, & tincturam habent infinitam: nam in corpore acquirit colorem ſanguine rubicundiorem. Modicum quippe talis coloris in album, id eſt, in lunam infuſum, conuertit albi magnam quantitatem in citrinum colorem. Præparatio autem harum rerum à principio vſque ad finem eſt aqua fixa honorata: nam illa manifeſtat tincturam in proiectione, & ipſa eſt mediatrix inter contraria, & ipſa eadem eſt principium medium & vltimum. Intelligens iſta, apprehendit ſapientiam. Et nota quòd illud quod non eſt bonum in corpore imperfecto, perficiatur per illud quod eſt bonum in corpore perfecto: quia corpus perfectum in ſua groſsitie permanens, minimè virtutem habere poteſt ſeparandi terram ſulphuream, à commixto imperfecto, & conuertendi ipſum commixtum imperfectum ad ſuam perfectam naturam. Neceſſe eſt ergo, quod corpus perfectum ſubtilietur antequam habeat talem virtutem.

Eſt autem ſubtiliatum quando ad argenteitatem viuam eſt reductum. Et cum ipſa argẽteitas viua corporis perfecti ſit fixa, figit argenteitatem viuam non fixam ipſius corporis imperfecti. Sed argenteitas viua non fixa quę eſt in corporibus imperfectis, cum ſua fuga & velocitate abſtrahit argẽteitatem viuam fixam, à corporibus perfectis, & facit illam ilicò penetrare, transformare, glorificare, & omnino perficere. Certum eſt enim quòd omnis res eſt de eo, & ex eo in quo reſoluitur. Sed omnia metalla reducuntur ad argenteitatem viuam, ergo fuerunt argentũ viuum. Et ſic ſoluitur oppoſitio illorum qui dicunt, ſpecies metallorum non poſſe tranſmutari, quod verum eſt vt aſſerunt ipſi, niſi ad primam reducantur materiam. Tunc enim habetur proprium ſperma metallorum, ex quo metalla artificialiter generantur. ſicut enim fuerunt generata metalla per naturam à proprio ſpermate metallorum, ita poſſunt generari ab eodẽ ſpermate ꝑ partẽ potiſsimè. Quia argentum viuum corporum perfectorũ eſt fixum, cum ſit calore ſulphureo in ventre terræ decoctũ actione mediocri ſeu temperata. Sulphureitas verò fixa, & argenteitas viua fixa, in profundo ſubſtantiæ auri & argenti ſunt ſubſtantia fixa. Et talis ſubſtantia ſubtiliſsima & puriſsima eſt, facillimæ, & tenuiſsimæ liquefactionis ad mo-

dum cerę, & est fixa super ignis pugnam. Per dictum ergo sulphur, & per dictum argentum viuum coagulant argentum viuum, & ipsum in naturam solificam & lunificam conuertunt, & etiam conuertunt omnia corpora metallica & imperfecta, ad naturam perfectam, solificam & lunificam. Ergo ex prædictis operatur ars, vt ista scientia in paucis diebus vel horis, quod natura facit in mille annis.

Nota, Omne sal fixum ponitur pro corpore vel pro retinaculo. Et tale sal extrahitur à rebus calcinatis, & sal nostrum quod est tinctura extrahitur à calce metallorum per putrefactionem, vsque totum compositum exuat suam naturam, & induat alienam.

De tali sale dicit Senior: Primò fit cinis, postea sal, & de illo sale per diuersas operationes Mercurius philosophorum. Dicit Raymundus: Ars semper indiget calce, id est, terra sua propria, in qua maxima virtus mineralis est imposita, ad indurandum Mercurium: quia ipsa semper fluit per media & extrema lapidis, ideo ea non obliuiscaris. Post modum spiritus & anima debent reddi corpori, & sic corpus resuscitari, ac spiritus & anima in corpore mori, vt verificetur dictum philosophi dicentis:

Qui

Qui mecum moritur, mecum oritur.
Quod ſic intellige, Nam ſpiritus, id eſt, Mercurius eſt animæ locus, id eſt, Mercurij corporis, & ille ſpiritus eſt aqua ſicca philoſophorum, ſcilicet media ſubſtantia Mercurij viui, qui ſcilicet ſpiritus extrahit hanc animam à corporibus perfectis. Ipſa autem anima eſt tinctura ſoluta in ſpiritu, id eſt, aqua philoſophorum. Nam ſicut tinctura vulgi portatur in aqua ſua, quæ tingit pannos, & aqua colorata currit in pannum, & tunc recedit aqua per exſiccationem, & remanet tinctura in panno. Sic quoque aqua ſapientum in qua eſt tinctura eorum reducunt ſuper terram ſuam albam benedictam ſitientem, & currit aqua philoſophorum in terram eorum, & extenditur corporaliter in illa, & terram tingit. Deinde recedit aqua ſpiritualis & remanet anima in corpore, quę eſt tinctura: quia eſt fumus ſubtilis, inuiſibilis, & non apparet effectus eius niſi in corpore. Nam totum magiſterium noſtrum fit cum aqua noſtra. Et ex eo & de ea ſunt omnia neceſſaria. Nam ipſa corpora ſoluit ſolutione vera philoſophica, vt conuertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt, vt dicit Socrates. Secretum cuiuslibet rei eſt vita, videlicet aqua, vt dicit Hermes. Aqua aeris inter cœlum & terram exiſtens, eſt vita vniuſcuiuſque rei: ipſa enim aqua ſoluit corpus

in ſpiritum, & de mortuo facit viuum, & facit matrimonium inter virum & mulierem. Etenim totum beneficium artis facit.

Et nota quod argentum viuum ſeu ſpiritus eſt duplex: ſcilicet præparans & tingés.

Spiritus præparans, corpus diſſoluit & mundificat à corrumpentibus cauſis, & extrahit ſecundum ſpiritum in corpore exiſtẽtem & tingentem, & reducit ad ſeipſum corpora per diſſolutionem, & eorum duritiem mollificat, corpora illuminat, tenebras & impuritatẽ eorum à partibus puriſsimis ſegregando & remouẽdo erigit, & exaltat corpa reducẽdo ea in naturam ſublimẽ, inſpirat & ſubtiliat dum ſolidũ facit ſpirituale. Et hęc ſunt beneficia & effectus ſpiritus ſeu arg. vi. præparantis corpus extrahentis ab eo ſpiritum tingentem. Hic autem ſpiritus, id eſt, argentum viuum primò eſt groſſus, immundus & fugitiuus ꝓpter ſulphur quod in meatibus terrę ſibi occurrit & immixtum eſt: ſed operatione artis quæ fit per diſtillationem & ſublimationem renouatur, mundatur, depuratur, decoquitur, inſpiſſatur ac per ſulphur album & rubeum coagulatur.

Et hic ſpiritus præparans eſt duplex. Primus eſt vapor ſiccus non viſcoſus acedinis multæ, ſubtilis valde, faciem ignis fugiens, de facili, vim magnam penetrandi habens, minera corpora reſoluens. Et hic ſpiritus ex

voca-

vocabulis in ęquiuocatiõe vocaт̃ Mercuriꝰ, ſed Mercurius ſpiritꝰ eſt, ergo & ipſe vltimo rationis vocabulo ſpiritus ſiccus appellatur: & de tali ſpiritu neceſſariũ eſt vt in ampulla bene obturata ſecludatur, & hoc eſt de intẽtione Alberti. Iſte enim ſpiritus generatur ex rebus ponticis, & ipſe vocat ipſum humidum ſiccum igneum.

Alius ſpiritus præparans eſt in vapore humidus, non vnctuoſus, ſed viſcoſus, acedinis maximæ, mediocriter ſubtilis, ignis aſperationem de facili fugiens, & in eo euaneſcẽs, vim ſoluendi corpora & ſpiritus poſsidens, aqua in ſeipſo exiſtens. Hoc etiam vult Albertus, & quam plures alij, licet ſub alijs rebus. Et talis ſpiritus etiam vocabulo æquiuoco vocatur Mercurius, & hoc ex comparatione & ſimilitudinaria locutione. Nam Mercurius, vt dicunt philoſophi, virtutem maximam habet alterandi & penetrãdi corpora, in plano non quieſcens, ignis examen non expectans, ſic eſt de duobus ſpiritibus, & ratione iſtius ambo vocantur Mercurij. Ex iſtis recipe intellectum in dictis Philoſophorum, & erit intelligentia leuis hic & alibi, & videbis philoſophos inter ſe non errare ſicut putauerunt multi. Et ſic notandum eſt, quòd aliud eſt vnctuoſum, & aliud viſcoſum: nã ex humido viſcoſo generatur lapis, ſed ex vnctuoſo generantur metalla.

Sed ſpiritus tingens eſt Mercurius philoſophicus cum ſuo ſulphure rubeo vel albo, naturaliter ſibi commixto, in ipſa minera, & terræ viſceribus mediocriter præparato, artificis arbitrio relicto, vſque ad conſumationem perfectam. Aliud argentum viuum eſt tinctura permanens, quod à corporibus perfectis extrahitur per diſſolutionem, diſtillationem, ſublimationem, & ſubtiliationem. Et tale argentum viuum, dicitur oleum incombuſtibile, anima, & aer, & ſplendor corporum: quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præſtat immortalē, & eā illuminat. Extrahe ergo argentum viuum ſeu lapidem philoſophicum, tam à corporibus quàm à viuo argento, quoniam vnius ſunt naturæ, & habebis Mercurium & ſulphur de illa materia, ſuper terram, de qua aurum & argentum generatum eſt in terra.

Item legitur in Turba, quod quidquid veritatis conſiſtit in arte Alchimiſtica, eſt iniungere ſeu coniungere humidum ſicco, & hoc ab omnibus philoſophis conceditur. Pro humido intellige ſpiritum liquidum, ab omni ſorde mundatum, & pro ſicco intellige corpus perfectum purum & calcinatum: & reuera iſtarum duarum partium operatio conſtat, vel eſt pœnitus in diſſoluere & coagulare. Diſſoluere eſt corpus in naturam ſpi-

ritus

ritus conuertere, ſed coagulare eſt ſpiritum econuerſò efficere corporalem, & vt fixum fiat volatile, & volatile fixum, & obtinebis totum magiſterium. Nũc iterũ de principio opis, ſcilicet præparationis Mercurij primi.

Nota, quod quãdo lapis noſter factus eſt, tunc cum tota ſui ſubſtantia in vaſe noſtro pone, & firmiter os vaſis cum luto magiſterij claude vt reſpirare non poſsit, & rege in igne lento, donec maior pars in puluerem nigrum conuertatur, quod erit in viginti vno diebus. Et ibi factæ ſunt iſtæ operationes ſcilicet ſolutio, diſtillatio, diuiſio, putrefactio, ablutio, ceratio, coagulatio ſeu fixio.

Item extractio tincturarum eſt primum opus, donec de corpore nil remaneat in corpore quod non aſcendat cum ſpiritu humido, quo madificatur corpus, & in aquam vertitur claram. Primò tamen apparet nigredo, & in primo opere totum fit mundum. Secundum opus eſt ſoluere totum, ſcilicet corpus humidum, & fiet terra, ſcilicet lapis, & aqua, ſcilicèt congelata in eo in colore picis liquidæ. Vnde neceſſaria eſt coniunctio eorum, ſcilicet corporis & ſpiritus. & quando videris in principio operis eius quaſi grana rubea, & in coagulatione velut oculi piſcium, & quaſi piperata nigra, ſcias te iuſtam ſemitam ambulaſſe. Sin autem omnis operatio fruſtrabitur & caſſetur, nõ quo

modo ſpiritus in corpus vertitur. Dicit Aſsiduus philoſophus: Ignis coagulatur & fit aer, aer verò coagulatur & fit aqua, aqua verò coagulatur & fit terra. Ecce in vnam naturam inimici conuenerunt, qui cum impulſantur, id eſt, coagulantur, fiunt amica: cumque rareſcunt, fiunt inimica, ſcilicet in ſeparatione elementorum. Quod ſi hanc regulá conuertas, per contrarium vertis corpus in ſpiritum. Oportet te ergo totum extenuare in terra, id eſt, terram ſpirituare, id eſt, tingẽtem facere, & totum peregiſti.

Vnde dicit Plato: Scitote omnis turba, quod omnis ſpiſsitudo in terra quieſcit. Spiſſum namque ignis in aerem cadit, & ſpiſſum ignis & aeris in aquam, & denſum quod ex ignis aeris & aquæ ſpiſſo coadunatur, cadit in terram.

Gratianus quomodo corpus fit ſpiritus, dicit: Terra reſoluitur in aquam, aqua in aerem, & aer in ignem, & hæc eſt via qua corpus fit ſpiritus.

Item Hermes dicit: Coniunge maſculum cum fœmina in proprio humore, quia ſine maſculo & fœmina nullus natus generatur. Item alius dicit: Quando Rex vidit aquam congelare ſeipſam, certus fuit, quod res fuit vera ſicut aſsignat voluntas quæſita ſulphuris cum Mercurio, nil aliud intelligas. Sequitur, tunc fiat in amplo vitro, & pone eum in

putre-

putrefactionem inter cineres calidos, & cineres in quibus ſtat vitrum in quo ſenex ſedet, debent tranſire vſque altitudinem illius ſenis, ſcilicet ad altitudinē ventris ampullæ.

Sic dicit Roſarius, & mitte ibi ſtare per xl. dies vel vlterius ſecundum quantitatem materiæ, donec peragatur. Hoc addunt omnes philoſophi in generali: quia omnis actio generalis vnum habet tempus in quo perficitur & terminatur, Vt dicit Ariſtoteles.

Dicit Mundus & Attamius in Turba: Et pone eum in putrefactione per quadraginta dies, id eſt, per xl. hebdomadas, diem per hebdomadam, ſicut in vulua ſperma moratur, hoc eſt nouem menſibus vel circa, ſecundum quantitatem materiæ, tunc munda ab eius nigredine. Et dicit Roſarius: Caueas tibi præcipuè in eius mundificatione à priuatione virtutis ſuę, ne vis actiua ſuffocetur in aliquo. Nam omnium terræ naſcentium ſemina non multiplicantur, neque creſcunt ſi vis generatiua illorum per aliquem calorem tollatur extraneum, vt dicit philoſophus. Et munda per diſtillationem primo cum ſuaui igne: deinde modicè fortiori igne diſtilla Mercurium. Qui Mercurius animam ſolis vel lunæ ſecundum quod ibi eſt ſol vel luna, ſecum portat, & non diſtilla ita forti igne, quod terra, id eſt elementum terrę etiam in diſtillatione tranſeat, ſcilicet ſuffi

cit quod solus Mercurius superfluus qui cum corpore non potest exsiccari: Et quod inferius in cucurbita remanet, est sal noster, id est, terra nostra, & est in colore nigra, draco caudam suam deuorans: nam draco est materia in fundo remanens post distillationem aquæ ab ea, & aqua illa dicitur cauda draconis, & draco est eius nigredo, & draco imbibitur aqua, sua & coagulatur, & sic deuorat caudam suam. Et cinerē qui est in fundo vasis ne vilipendas, quoniam est diadema cordis tui, & permanentium cinis, vt dicit Morienus: Et distilla sic calore, ne corpus redurcatur in solidam massam, aut nimis siccetur & aduretur. Et distilla tali igne, quod quādo gutta incipit cadere quod sexaginta octo, vt dicit Arnoldus, vel septuaginta (aliqui dicunt octoginta) momenta ante casum alterius guttæ numerabis, & si trāscedat gutta, extrahe ignem vt dicit Rosarius.

Et si tardius, auge modicum ignem, & non sequaris tuam imaginationem de fortificando igne in fine distillationis, sed cum suaui igne. Vnde versus sequens: Sensibus æquato gaudet natura secūdo. Et sic expecta distillationem cum patientia complementi.

Signum distillationis completę est, quod medium Mercurij aut magis à terra per alēbicū distillasti quam imposuisti, & quod terra re-

rā remanet mollis & liquida : ſicut dicit Arnoldus : Quam terrā ſic mollē & liquidā fac in vitro bono & longo collo, & ſigilla ſigillo Hermetis, & pone in cineribus calidis.

Primò per octo dies lentè in cineribus calidis, alijs autem diebus ſint cineres calidiores: & ſtet in tali calore ad 25. dies naturales, vel ad triginta, vſque terra exſiccetur, & remaneat arida in fūdo vaſis: poſt fac agitationē vaſis cum manu fortiter & ſubitò: qa materia, id eſt, terra adhærebit lateribus vaſis.

Quanto magis materia fuerit putrefacta, fortius adhærebit, vt dicit Roſarius. Et ſi ibi ignis occaſu maioraretur aliquotiēs, qđ materia eſſet nimis ad inferiores partes vaſis cōculcata, tūc oporteret qđ fieret cōtritio ꝑdicta in vitro cū piſtillo vitreo. Et ſic habes terram quæ prius fuit. Quia ſolum duo ſunt in lapide noſtro elementa formalia, ſc. aqua & terra, licet virtualiter in eo ſunt oīa quatuor elementa. Et vbi dicitur lapis noſter eſt ex quatuor elementis, hoc non eſt per intellectum literalem, quod ſit terra, nec quod ſit aqua, nec aer, nec ignis, ſed ſolummodo eſt vna natura, quæ continet in ſe de natura & proprietate elementorum omnium.

Item totū magiſteriū eſt hoc, diuidere elementa à metallis, & ea purificare, & à metallis ſulphur naturæ diuidere. Nā totus labor eſt in hoc & tota magiſterij fatigatio in ele-

mentorum & ſulphuris diuiſione. Hæc Raymundus. Sed vbi dicitur, vt Hermes dicit: Quatuor oportet te extrahere eleměta, hoc profectò nil aliud eſt, quàm ipſas ſeminarias virtutes, id eſt, qualitates actiuas, vel paſsiuas excitare; quia naturaliter exponentes quamplurimi in errores inciderunt infinitos. Et nos dicimus illam virtutem noſtram ſpiritualem mineralem eſſe, quæ poteſt intědi & fortificari, vt pullulandi & germinandi virtus inſeratur. Et volens elementa mineralia recipere, non accipias de primis nec de vltimis, ſed de medijs, ad creandum lapidem: quia prima ſunt multum ſimplicia, & vltima ſunt multum groſſa. Quando volueris comedere, capias panem & dimitte farinam: & quando volueris facere panem, accipe farinam, & dimitte triticum. Hoc eſt verbum noſtrum, & doctrina philoſophica. hæc Raymundus.

Item ſeparatio elementorum eſt ſegregare eterogenia quę ſunt accidětia. Et coniunctio elemětorum eſt cumulare homogenia, hoc eſt quę ſunt de natura humidi radicalis, vt Turba philoſophorum dicit. Item Raymundus dicit: Habeas patientiam in dealbatione, quia hic iacit multa tarditas.

Item nigredo eſt in omni putrefactione, ſemper maior debet eſſe in opere ſolis quã in opere lunæ, vt dicit Roſarius: Quia ſol inter

ter omnia alia corpora minoris eſt ſulphuris quantitatis, maiorem autem quantitatē argenti viui continens, ex quo hæc nigredo procedit, vt dicit Geber.

Poſtea recipe terram nigram tritam, & imbibe ipſam cum Mercurio, ita quod ſolummodo materia, id eſt, terra cooperiatur. Aliqui volunt quod ſuper eam natet per duos digitos aut tres. Primum tamen melius: quia dicit philoſophus, ne Yeſir ſubmergatur, & ſigilla vitrum ſigillo Hermetis: vt ſuprâ: Et hoc ideo, vt actiua à paſsiuis non recedant, donec ad decoctionem perueniant perfectam. Et pone in cineres calidos ad exſiccandum. Et hoc fac ſecundò, ſcilicet imbibendo, & exſiccando, & tertiò & quartò, donec terra ipſa ſatis alba eſt fixa albedine. Caue etiam diligenter ne miſceas aquam Mercurialem impuram cum corpore mundo. Qualis enim erit liquiditas aquæ Mercurialis, talis erit & puritas corporis, per quam abluitur: & quanto magis corpus fuerit ablutum, tanto albius erit. Nam præparatione ſuæ perfectæ colorationis propter hoc fit cum aqua & igne. Idcirco ſi corpus nō fuerit bene album, tere ipſum cum aqua, poſt iterato exſicca. Sic enim azoth, id eſt, aqua Mercurialis, & ignis, latonem, id eſt, terram nigram abluunt & mundificant, & eius obſcuritatem auferūt, vt dicit philoſophus.

Nam preparatio terræ ſemper eſt cum aqua, ideo qualis erit limpitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ. Et hoc fiat in dealbatione terræ, & eius ablutione.

Nō ergo tædeat te prolixitatis repetitiōis contritionis & aſſationis huiuſmodi: Eſt. n. actio naturalis, quæ ſuū habet motum & tēpus determinatum, ita vt quædam in maiori ſpacio temporis, & quedam in minori termi nentur. Dicit Methodus: Quia in xl. diebus & totidem noctibus completur totū beneficiū & opus ad album, poſt verá purificationē lapidis. Quia in purificatione eius nō poteſt eſſe tēpus determinatum, niſi ſecundum qd[r] artifex bene laborat. Et in nonaginta die bus & totidē noctibus cōpletur opus ad rubeū. Et iſti ſunt veri termini ad tantá perfectionē. Et in centū & quinquaginta diebus & noctibus, cum fermento ad perfectionem totá. Verſus, Coctio fit rerum ter quinquaginta dierū: Dicit. n. Pandolphus in Turba, Quia corp9 in eius decoctione in quarta par te diminuitur. Et Aſtantius dicit, qd[r] corpis quarta pars diminuitur apud eius decoctionem. Et in impoſitione imbibitionis terrę ni grę cū Mercurio debet pręcaueri de fractione vitri, vt dicit Roſarius. Vnde debet notari, quòd aqua ſit calida, & etiam materia, id eſt terra ſit calida: & cum manu debet agitari vas & teneri in denuo calore, & iterum agi tari

tari ſubitò : quia materia lateribus vaſis adhærebit, donec materia & totum fiat ſicut lutum turbidum. Et tunc vitrum debet ſigillari, & poni inter cineres calidos ad exſiccandum vt ſuprà, vſquequo fiat puluis ſiccus. Et eſt maximè cauendum, ne ſpiritus qui corpus exſiccat, & à corpore, exſiccatur fiat volatilis: nã ſi volauerit à corpore, corpus perfectum eſſe non poteſt: Ideo etiam requiritur vas eſſe ſigillatum ſigillo Hermetis. Quia ſi vas in arte noſtra non eſſet clauſum ad incluſionem ſpiritus, tota vis exhalaret, ſicut in generatione metalli. Quia ſi fumus ex quo metallum generatur in terra inueniret locum apertum, expiraret, & nullum generaret metallum.

Etiam ideo fit vt actiua à paſsiuis non recedant, donec ad decoctionem perueniant perfectam, vt ſuprà oſtenſum eſt. Et tempus cuiuslibet imbibitionis ad exſiccandum eſt viginti quinque dies naturales, vel triginta. Sic dicit Arnoldus, licet Roſarius dicat: Si corporis imperfecti ſcilicet terræ fuerit vna libra duodecim vnciarum, fixatur cum imbibitionibus ſuis nonaginta diebus. Addunt philoſophi, donec peragetur vt dictum eſt. Aliquando tamen fixatur in maiori vel minori tempore, ſecundum induſtriam operantis, & propter maiorem vel minorem quantitatem pigmentalium.

Intellige hæc de toto tempore imbibitionum albedinis & rubedinis. Et istá solutionem & coagulationem vel exsiccationem terræ nigræ quater reitera, & quarta vice solutione & coagulatione, id est exsiccatione istius terræ completa, remanebit hæc terra fixa & lucida nigra in fractura, & proiecta super corpora, alterat in suo colore. Et quantumcunque hæc terra pluries soluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & subtilior in natura sua. Dicit alius: Erit ergo ordo imbibitionis terræ, aquæ reseruatæ, vnionis, exsiccationis & calcinationis quater reiterandus, & sic preciosam lapidis terram sufficienter abluisti & decoctionem administrasti. Et per hos gradus contritionis, aquæ imbibitionis, exsiccationis & calcinationis, caput corui, terram nigram & fœtidam sufficienter mundasti, & ad albedinem perduxisti, vi ignis & calcinationis, quæ apta est ad fermentationem suscipiendam, quæ fermentatio est ipsius lapidis animatio.

Dicit Socrates: quatuor decoctines fieri successiuè, & post debet viuificari per fermẽtum, & iterum coqui. Dicit enim: Iungite illum aquæ suæ & coquite, & hoc fieri debet donec liquescat & dealbabitur: post iterum coquatur vsque deueniat ad rubedinem & suauem compositionem. Et postea iterum coquatur igne fortiori, & hæc vltima decoctio,

ctio, in qua figitur & vertitur corpus in spiritum. Et ita sunt in summa septem decoctiones, scilicet quatuor ante viuificationem, id est, fermentationem, & postea tres, quæ designantur per septem assaturas, vt etiam dicit philosophus. Æs nostrum corpus habet hydropicum, vt Naamam Syrus leprosum, propter quod quærit lauacrum regenerationis septies in Iordane, vt ab innatis passionibus & corruptionib. emundetur. Tunc habes sulphur & arsenicum non vrens, quo possunt vti alchimistę, & cum eo faciunt argentum perfectum. Gratianus dicit: Dealbate ergo Latonē, id est, æs cum Mercurio, quia Laton est ex sole & luna compositum corpus imperfectum citrinum: quod cum dealbaueris, & per diuturnam decoctionem ad pristinam citrinitatem perduxeris, habes iterum latonem eodem modo ductibilem, & ad quantitatem tibi placitam: tunc intrasti per ostium, & habes artis principium. Et tunc calcina, dissolue, & incera, & ita procede per medium, & si resuscitatum facis penetrabile, tunc ad finem peruenisti. Dicit enim Rasis, Morienus & Assiduus: Quia terra cum sit dealbata, candida, fit fixa propter fixionem lunæ, sed non fixa fixione solis, & ideo tingit in lunam. Et postea in opere est saltus lunę, id est, sublimatio humiditatis lunaris & circulus solis: Quia post extractio-

hẽ ſpiritus ſolaris à corpore ſuo mortuo, fit & animæ reſtitutio & corporis viuificatio.

Dicit Plato: Quia omni argento ineſt ſulphur album, ſicut omni auro ineſt ſulphur rubeum, & tale ſulphur non reperitur ſuper terram, vt dicit Auicenna, ſicut in iſtis duobus corporibus conſiſtit. Et ideo iſta corpora ſubtiliter præparamus, vt ſulphur & argentum viuum de illa materia habeamus ſuper terram, de qua aurum & argentum efficiebatur ſubtus terram.

Via alia practicæ. Aliqui ſic faciunt cum terra.

Cum iam habes terram exſiccatam, tunc fac in vitro, & pone ſuper ipſam de Mercurio ſextam vel ſeptimam eius partem, vt ſoluatur: quare prius pondera ipſam, & ſigilla vitrum ſigillo Hermetis ne flos fugiat, & ſuper lento calore in cineribus exſicca & congela, & iſtam ſolutionem & congelationem quater reitera: quarta vice ſolutione & congelatione iſtius terræ noſtræ cõpleta, remanebit hæc terra fixa & lucida, nigra in fractura, & proiecta ſuper corpora alterat in ſuo colore, ſed nõ Mercurium. Et quantũcunq; pluries hæc terra ſoluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & ſubtilior in natura ſua, vt etiam ſupra dictum eſt, etiam magis tendens ad albedinem, in iſtis quatuor ſolutio-

nibus

nibus & congelationibus. Cum verò completa erit decoctio ista quæ dicitur prima, vertendum est ad alias tali modo.

Scias pondus totius congelati, sicut sciuisti primo per discretionem tuam, & pone in vitro, & superpone quartam partem Mercurij vt soluatur, & sigilla vitrum vt suprà sigillo Hermetis, & super calore exsicca & congela, & erit vna massa alterius coloris quam prima, nigra & clara aliquantulum. Continuatur autem hæc dispositio dealbationis post eius aquæ imbibitionem & exsiccationem, solutionem & congelationem, donec fiat alba massa, perfectæ dealbationis, in igne perseuerans, fundens, fluens, & Mercurium congelans, & perfectè retinens, & transmutans quodcunque corpus metallicum imperfectum, unificum verum.

Et si velis Elixir tuum preparatum, secunda tertia & quarta vice volatizare vel imbibere, hoc debet fieri cum quarta parte elixiris Mercurij. Attamen si maius pondus de ipsa aqua posueris super ipsum corpus quàm quartam partem ipsius, dum tamen non submergitur, melius erit, corpus dealbabit, & erit subtilius, penetrabilius, & cum maiori pondere conuertit.

Item cum aliqua res est imbibita corruptione, non potest tollerare ignẽ, nec ignis

in se potest pati corruptionem: quare necesse est, quòd lapis sit magistraliter extractus, mundatus, & separatus ab omnibus suis feculentijs corruptibilibus, antequam tu præsumas fixare eum, quousq; sit purum elementum primæ rei.

Et nota quod subtilior est medicina, quę Mercurium conuertit quàm illa, quæ conuertit corpora. Vnde sciendum, quòd maior labor est in dealbando propter pondera & commixtiones, quàm in rubificando: quia post dealbationem vsq; ad rubificationem non sequitur error. Et pro rubeo faciendo dicitur, quod debet fieri eodem modo & simili regimine in omnibus, sicut in dealbando ipsius fecisti, & non debet iterum ire vt incipiatur à principio, sed tantùm vt multiplicetur: & pone tantum Mercurij per solutionem terræ & exsicàationem, sicut in dealbando, nisi quod calor sit maior. & scias quámtumcunq; plus soluitur anima cum spiritu suo non fixo, id est, aqua sua, & coagulatur, tanto plus multiplicatur, & non solum in quantitate, sed cum hoc etiam in virtute & tincturæ subtilitate, & in proiectione magnum pondus conuertet & transmutabit.

De albatiōe terrę, dicit Hali, Accipe quod descendit ad fundum vasis, & ablue ipsum in igne calido, vsq; quo auferatur eius nigredo, & recedat eius spissitudo, & fac euolare

ab

ab eo additiones humiditatum, donec deueniat calx nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad animam recipiendã est habilis & pura. Dealbat o enim est totius operis initium, & fundamentum: nam ex tũc errare non potes in decoctione, quia post dealbationem vterq; fugiens, ſcilicet anima, id eſt, Mercurius corporis, & ſpiritus, id eſt, Mercurius viuus, in non fugientem terram vertunt, & faciunt eam ſpiritualem, mundam à terreſtreitate, aeream & ſubtilẽ. Et ſic ſpiritus & anima non vniuntur cum corpore vero modo, niſi in albo colore: quia tunc in ipſa dealbatione omnes colores, qui hodie in mundo excogitari poſſunt apparent, & tunc firmantur, & in vnum colorem ſcilicet albedinis conueniunt.

Et nota, quòd iſta diuerſitas colorũ non apparet in lapide noſtro niſi in cõiunctione animę cũ corpore, vt dicit Morienus. In vna tantũ vice, ignis in eo nouat diuerſos colores. Anima eſt ſpiritus tingens, qui demũ à corpore alterato ſuperatus, eo gaudet, ipſo incorrupto facto: Et ſic alter in alterum tranſit, & alter vim alterius recipit natura diſponente.

Dicit Senior: Primum opus lunare eſt abluere, dealbare & putrefacere centum quinquaginta diebus. Et dealbatio totius, & fugatio tenebrarum ab eo. Et Flidius dicit: Sci

tote quòd totius operis initium est dealbatio, cui rubor succedit, deinde operis perfectio. post hanc autem per acetum nutu Dei tota fit perfectio, quod est soluere & coagulare. Et de ipsa terra dealbata, dicit Morienus: Quia nihil cum ea facias ipsa non existente fermentata. Et quia sine fermento nulla fit tinctura perfecta, vt dicunt Philosophi, sicut nec absq; pasta non fermentata fit bonus panis, sic in nostro lapide, cum fermentum est sicut anima, quę corpori imperfecto mortuo vitam tribuit mediante spiritu, id est Mercurio. Quia dicit Aristoteles, Nil cõpletur nisi cum fermento subtiliato, vt spiritus, Versus: Ad bonam pastam vtaris aqua, nec non fermento: simili modo in lapide nostro. Hæc tria reperies dictis philosophorũ consimilia. Et non est aliud fermentum quàm Sol tam ad album & rubeũ Elixir, & Luna solum ad albũ Elixir, scilicet aurũ vel argentum philosophorũ, non aurum vel argentum naturæ: Vnde fermentum auri nil est nisi sulphur suum quod album in argentum conuertit, quia illud nunquã figit, quod naturaliter fixum non est, nec fuit.

Item fermentum fit ex pura metallorum materia, id est sulphure naturę & vapore elementorum. Item fermentum non est aliud nisi à sole & Luna. Et fermentum non est quousq; dicta corpora conuertantur in suã primam

primam materiam seu naturã, quia expedit quod ex sole & subtilissima terra fermentum debeat componi. Quare si duo corpora perfecta nescis reducere in suam naturam primam, non poteris habere aliquod fermentorum. Hæc Raymundus.

Nota, fermentum album sic fit. Ciba vnã partem Lunæ purissimæ minutim limatæ vel subtiliter foliatæ cum duplo sui Mercurij bene munditsimè albi, terendo simul fortiter in mortario lapideo, donec Mercurius ebibat ipsam limaturam, & fiat quasi butirum, ita quod nil inueniatur de ipsa limatura: Deinde ablue hoc fermentum fortiter cum aceto forti & sale communi, bene præparato, donec acetum inde exeat clarum & bene purum, & tunc ablue sal cum aqua dulci, & aquam ad ignem exsicca. Ab hinc verò superadde ei sulphuri albi partem vnam, terendo insimul totum, donec redeat totũ quasi in corpus vnum, Deinde incera ipsum cum vna parte aquæ, & mitte ad sublimandum, &c. Sic eodem modo fit fermentum rubeum cum sole purissimo, vt suprà, licet Pandolphus dicat in Turba, quòd nullum venenum tigens generatur absq; sole & vmbra eius, quod volunt & plures alij: Quia non sit aliud fermentũ tam ad albam quam ad rubeam tincturam quam Sol. Dicit Aristoteles. Album & rubeum

ex vna radice, nulla re alterius generis interueniente pullulat.

Item Rosarius & Petrus de Zalento dicunt. Fermentum quod est medium coniungens, si ponitur in principio vel in medio, opus perficitur citius, nec indiget reiteratione: Non tamen dicunt hæc per abnegationem. Arnoldus dicit: Cum autem prædictã medicinam volueris fermentare, tunc solue eam in dicto humido distillato, sicut dictum est superius, donec sit aquatica vt Mercurius, tunc pone in vase super ignem in toto regimine, donec colores appareant, vt in primo regimine, donec habueris Elixir vt prius fusibilem & tingentem: & tunc duplicatus est eiusdem elixiris effectus in fermentatione, quantitate, & proiectione. &c. Quoniam in omni solutione & fixatione acquirit sibi decem in multiplicatione, ideo quantum plus soluitur, figitur, tingitur, & funditur medicina, tantum melius & fortius operatur.

Item de fermento nota. Ex perfecto nil fit, quia iam perfectũ est, prout ista materia seu artificium perficit. Habemus exemplũ: Panis fermentatus & coctus, est perfectus in suo statu vel esse, & ad suum vltimum finem peruenit, nec eo plus poteris fermentare: Sic est in auro, Aurum purum deductũ est per examen ignis in corpus firmum & fixum,

xum, & eo amplius fermentare est impossibile apud philosophos, nisi habeatur prima materia metallorum in qua resoluatur in primam materiam, & in elementa miscibilia. Recipiamus ergo illam materiam vnde erit aurum, & mediante artificio deducitur in verum fermentum philosophorum, & mutemus hoc cum ingenio in materiam perfectam, vel in speciem corporum perfectorũ, & tunc demum incipiamus operationem. Quare multi moderni laborantes etiam philosophicè sunt decepti, quia opus dimittunt vbi est incipiendum.

Nota, aqua est spiritus corpus purgans, subtilians & dealbans. Et fermentum est anima, quæ corpori imperfecto mediante aqua vitam tribuit, quam prius non habebat, & in meliorem formam reducit. Etiam si in lapide nostro esset tantum alterum eorum, nunquam facilè flueret medicina, neq; tincturam daret, & si daret, vt Mercurius in fumum volaret, quia non esset in eo receptaculum tincturæ.

Et in hora coniunctionis maxima, apparent miracula: tunc enim corpus imperfectum coloratione firma coloratur, fermento mediante, quod fermẽtum est anima corporis imperfecti, & spiritus mediante anima cum corpore coniungitur, & ligatur cum eo simul in colorem fermenti, coniungitur

& fit vnum cum eis: Et sic in corpore imperfecto, primo extrahitur illud videlicet eorum purum ab impuro, subtile à grosso. Deinde desiccatur & fixatur, & erit mortuum: tunc fermentatur & reuiuiscit per fermentum, quod anima. Quia si non misces fermẽtum cum Elixir, non coloratur corpus sicut debet, quoniam sine fermento non exibit neque Sol neque Luna, sed aliud quod non permanet in tinctura naturæ metallicæ, nisi præparaueris ipsum scilicet corpus imperfectum. Coniunge ergo ipsum sulphur, id est corpus imperfectum, cum eo scilicet fermẽto, vt generet sibi simile, & fiet Elixir. Cum autem sulphur, id est, corpus imperfectum coniunctum fuerit cum suo corpore, id est fermento, corpus non desinit in ipsum aliud agere, quousq; conuertat totum in ipsum, scilicet fermentum. Idcirco quando vis fermentare, misce simul cum corpore, vt totũ sit fermentum, quoniam fermentum redigit vel reducit sulphur nostrum, ad suam naturam, pondus & colorem, per omnem modum, qui erit & fermentum album ad albũ, & rubeum ad rubeum. quod patet: Quia si posueris fermentum argenti cum sulphure auri, rediget ad suam naturam, sed non ad suum colorem. Similiter si posueris fermentum auri cum sulphure argenti, conuertit ad suam naturam, & non ad suum colorẽ & econuerso.

econuerſo. Non ergo miſceas aquam albam cum rubea, nec econuerſo aquam rubeam cum alba, quia cum aqua alba albificabis, & cum rubea rubificabis. Veruntamen fili nõ putes hanc aquam eſſe rubeam, ſed albam in aſpectu, importans rubificandi potentiá cum effectu. Hæc Raymundus.

Cum corpus mundatum fuerit, & cum ſpiritu incorporatum & ſublimatum, tunc ambo facta ſunt vapor vnctuoſus. Et niſi corpus fiat vapor, nihil in opere huius peregiſti, cum hoc fiat mediante aqua Mercuriali depurata. Ergo dealba & ablue corpus, quia dealbatio totius operis perfecti eſt initium & fermentum. Si enim ſulphur nõ fuerit ſublimatum, ſubſtantiam ingredientem & virtutem penetrantem nõ habebit, & per conſequens ad verum Elixir non valebit. Et Mercurius vulgi dicitur ſpiritus, Mercurius corporis dicitur anima, & ſpiritus non coniungitur corpori niſi mediante anima, & econuerſo anima non coniungitur corpori niſi mediante ſpiritu: tantum ſubtilietur, vt ſit vnum cum eo, & homogenium ſicut ſuus ſpiritus eſt. Tũc enim perminima ſunt commiſcibilia, & primo recipit naturam fermenti, & virtutem tingendi.

Spiritus non cõiungitur corporibus, donec à ſuis immundicijs perfectè fuerint mũdati, id eſt donec media ſubſtantia Mercurij

& sulphuris corporis fuerint à suis mundicijs perfectè mundati: id est, horum coniunctio non est possibilis, nisi prius spirituales fiant, id est per mutationem vtriusque à sua virtute & proprietate, per conuersionem suarum naturarum coniunguntur omnimoda coniunctione: & tunc sic purgati debent in corporibus coniungi, id est, cum fermento mediante aqua, quæ facit inter ea matrimonium, id est, coniunctionem siue vnionem. Rasis dicit: Accidentia non possunt qualitates extendere, nisi fuerint substantijs sociata.

Item si vis vt fiat Elixir perfectum, atque transubstantians, & omne corpus sibi coniunctum tingat, hoc non potest fieri nisi per solutionem suam sæpius repetitam.

Vnde quinta essentia est corpus per se differens ab omnibus elementis & elementatis tam in materia quàm in forma, tam in natura, quàm in virtute, non habens in se contrarietatem, vnde nec causam corruptionis. Hæc Thomas in compendio, Vbi ponit differentiam inter elementum, elementatum, & quintam essentiam.

Modus faciendi solutionem talis est.

Postquam lapis noster in igne est factus,

&

& ab omni ſorditie, id eſt, purgatus eſt ab omni impuritate. Nota, id eſt, poſt dealbationem & philoſophicam ſpiritualem purgationem ſupra memoratã. Tũc tere ipſum in puluerem ſubtilem valde in vno lapide, & in aceto noſtro cœleſtino ſolue, & ſtatim ſoluetur in clariſsimam aquam, & quaſi fontaneam. Et poſtquam lapis totaliter fuerit ſolutus vt dixi, tunc diſtilla noſtra diſtillatione, & coagula temperato calore, & vltimò calcina prima coagulatione ſecundum modum ſuum. Et ſcias quòd in iſta ſolutione lapidis vna pars multo plures partes Mercurij, vel cuiuſcunq; corporis, in lunam veram vel in ſolem, ſecundum quòd lapis fuerit præparatus, tingit. Et hæc ſolutio noſtra eſt ſecretum noſtrum. Et ſic multiplicabis lapidem, vt poſtea in capitulo de multiplicatione dicetur.

Item terra vulgi ſic ſeparanda eſt à terra philoſophicali: Accipienda eſt terra calcinata, &c. & ponenda eſt in vaſe vitreo vel vitreato, in quo ſit aqua munda & pura feruentiſsima, & cum baculo vitreo agitare debes vſq; quo illud quod poteſt diſſolui diſſoluatur. & ſcias quòd bona terra diſſoluitur & efficitur aqua alba ſicut lac, quam diſſolutam ponas ad partem, & iterum tere terram quæ remanſit inſoluta, & iniungas iterum aquam bene calidam, vſq; quo facias donec

aperte videbis quod nihil amplius potest dissolui: Cuius signum est, quod terra quæ remansit in fundo posita super lignum, nihil manet. Secundum signum, si ponatur super ignem, nequaquam funditur neq; adurit. Et postquam hæc videbis, tunc accipias totam terram tuam dissolutam in aqua prędicta, & ponas in vasę vitreo, & congelabis desiccatione forti, & priusquam congelata fuerit, tunc scias te habere terram philosophicam mundam & paratam, Aliam proijcias, quia est fex & scoria: dicitur etiam terra alba. Et caue semper ne eá asses nisi fuerit sicca. Vnde Hermes dicit: Seminatę aurum vestrum, in terram albam foliatam, quæ per calcinationem facta est ignea, subtilis & aerea, videlicet tantum Seminate aurum, id est animam & virtutem tingentem, in terram albam, quæ præparatione debita est facta alba & munda, in qua non sint sordes. Ex hijs patet quod aurum naturæ non est materia fermenti, imò aurum philosophorum est ipsum fermentum tingens.

Item Hermes caput philosophorum ait: Cum naturas commiscere volueritis alchimistę, lapidem auri commiscete humori, qui est aqua permanens, suoque vasi imponite super leuem calorem quousque liquæfiat; deinde dimittite quousque arescat aqua, & se inuicem continuat. Ipsa autem aqua

imbuta

imbuta, id eſt ſiccata, ſit ignis intenſior quàm prius fuerat, quouſque areſcat, & terra, id eſt puluis fiat. Hoc autem peracto, ſcitote hoc eſſe arcani initium, ſcilicet aqua imbuere & deſiccare perfectè. Hoc verò multoties facite quouſque pereant aquæ partes, id eſt deficiant, ſcilicet quòd non aſcendat vltrà, eiuſque colores vobis appareant. Iubeo tamen vos non ſimul aquam fundere, ne ykeſir ſubmergatur, verùm paulatim, id eſt, ſepties infundite, terite & deſiccate, & ſic multoties facite quouſque ſumatur aqua.

Barſen in Turba dicit: Et aqua ſepties imponitur ei, donec bibat totum humorem, & recipiat vim imminentem igni, apud pugnam ignis, & rubigo fiat. Hermes dicit: Humectate & cõterite pluribus diebus: & hoc nouem vicibus ſoluere & coagulare præcepit, quæ per nouem aquilas deſignantur. In qualibet enim ſolutione & coagulatione augebitur eius affectus. Vnde philoſophus in Turba:

Videntes autem omnes huius artis inueſtigatores illam albedinem apparentem in vaſe, rati eſtote quòd rubor in albedinem occultatus eſt.

Túc autẽ non oportet vos illa extrahere, verùm coquere quouſq; totum rubeum fiat, & ſic per plures imbibitiones aquæ, ſola-

ris requiritur, terream rubeam fore factam, etiam per maiorem ignis administratioñe. Item Barsen: Præcipio illis æs aqua dealbare candida, qua æs rubeum faciunt, scilicet æs nostrum. Quare oportet quod prius album fiat antequam rubeum fiat: quia nõ est transitus de extremo ad extremum, de contrario in contrarium, nisi per medium dispensatiuum, id est, de nigredine non est transitus in citrinũ vel rubeum, nisi albedine mediante, quia citrinitas causatur ex altissimo vel multum albo, & modicum rubeo claro essentialiter. Quare natura ostendit, quòd citrinatio est perfecta & completa digestio. Nec econuerso potest esse transitus de citrino ad album, quousque compositum conuertatur in nigrum. Nec aurum potest fieri argentum indiuisibile, nisi prius destruatur, & fiat nigrum, & corrumpatur, nec melius potest fieri deterius, nisi per corruptionem sui ipsius, quia generatio vnius est corruptio alterius. Et hoc fit cum additione rei tingentis illud, quæ nota est naturæ, & perficitur. Et tunc fermentum imponitur.

Spiritus corpus exsiccat, & à corpore exsiccatur scilicet perfectè à suo flegmate purgatus.

Nota in omni assatione & decoctione qua spiritus & corpora separantur & associantur

tur ſcire debes, quòd anima ſeparabilis à ſuo ſubiecto non commodè ſeparatur à fixo, niſi in ſiccifsione, nec viuum commodè coniungitur mortuo, niſi in humido. Sed in hijs omnibus natura non patitur ſubitas permutationes. Ideo maximè eſt cauendum, ne ſpiritus volatilis fiat: nam ſi volauerit à corpore, corpus imperfectum manebit.

Nota, Ideo fit ſublimatio, vt ſegregatis partibus puriſsimis & leuioribus à fæcibus groſſorum elementorum, virtutem quintæ eſſentiæ poſsideant formantem & diſponentem ad ſpeciem durabilem & perfectam. Dico autem quintam eſſentiam animam tingẽtem, colorantem, & formam puram inducẽtem, ad quam extrahendam valde neceſſaria fuit ſublimatio & ſubtiliatio: Per eam namque extrahitur vnctuoſitas arſenici, ſiue natura oleoginoſa puriſsima & incombuſtibilis vnctuoſitatis, quæ ligata & commixta eſt cum fęcibus, ſcorijs, & groſsioribus elementarijs. Quia ſublimatio non fit alia de cauſa niſi vt extrahatur anima tingens à corpore, & vt vertatur in ſpiritum penetrabilem: per ſublimationem enim corpus in ſpiritum reducitur, ſcilicet cũ corporalis denſitas tranſit in raritatem. Et cum corpora ſint grauia & ponderoſa, vt etiam ſuprà dictum eſt: ſi ergo debent ſublimari, oportet quod cũ Mercurio incorporentur & ſubtilentur, & co-

quantur, donec ex eis, ſcilicet ex Mercurio, & corpore fiat vnum corpus, & non tædeat te hoc multoties reiterare: quia niſi Mercurius fuerit corpori incorporatus, non aſcendit: incorporari autem nullatenus poteſt, niſi prius in Mercurio ſoluatur. ergo recipe primam aquam ab omni corruptione ſegregatam, in qua coque rem ſuo nomine nominatam per xl. dies in vaſe ſuo, & inuenies corpus conuerſum in argentum viuum: & quando per ſublimationem fuerit priuatum ſua nigredine, fiet natura ſublimis carens vmbra, id eſt, groſſa terræ fœculentia & aduſtione. Idcirco quanto magis poteris, ipſum corpus ſubtilia, & cum Mercurio mundo coque, & cum aliquam partem Mercurij corpus in ſe hauſerit & concluſerit, ipſum ſubtilia igne cito, & fortiori quo poteris, donec aſcendat in ſimilitudine albiſsimi pulueris, in modum niuis, adhærens ſpondilibus aludel. Cinis verò in fundo manens eſt fæx, & ſcoria corporum, vituperata, & abijcienda, in qua nil vitæ habetur: quia puluis leuiſsimus, qui modica ſufflatione euaneſcit, quoniam non eſt niſi ſulphur prauum, à natura excluſum. Tunc abiectis fęcibus, itera per ſe ſublimationem albiſsimi pulueris ſine fæcibus ſuis, donec figatur, & quouſq; non permittit aliquas fæces, ſed aſcendit puriſsimâ ad modum niuis, quæ eſt noſtra pura quinta

essentia, & tunc habes animam tingẽtem, & coagulantem & mundificantem, & sulphur & arsenicum non vrens: quo possunt vti Alchimistæ, & cum eo faciunt argentum.

In solari autem materia licet quædam pars albissime ascenderit, tamen in fundo remanet ignis tinctus rubore, in modum scarlati. Et illud sulphur conuertit argentum viuum in aurum purissimum & verissimum. Hæc est perfectissima compositio sulphuris albi & rubei non vrentis secũdum summam operationem philosophorum: nil enim in hijs dictis superflui & diminuti inuenies, sed quæ philosophica veritas continet.

Item si cum calcibus duorum luminarium, scilicet solis & lunæ sublimaueris Mercurium, tunc vtiliter sublimabis, & mundas cum facilitate. In illis enim est facilis operationis illarum sublimatio, per generationẽ: & collige semper tãtum solum sublimatum, qa hoc non est fixum, sed quod in medio cõsistit aludel suprà fęces, quia illud est subtilis media substantia Mercurij, ex qua nostra cõficitur medicina, quę ex argenti viui materia ducit originem. quęsitum bonum, terra alba foliata, arsenicum, & sulphur album, prima materia metallorum, hæc Raymundus. Hãc autem sublimatiõem facimus, vt corpora reducamus in naturã subtilẽ, vt sint sicut spiritus, penetrãtia & redigẽtia omne corp⁹ in so

lificum vel lunificũ verum, vel vt ea reducamus in primam materiam, ſcilicet Mercuriũ & ſulphur, & vt eorum fiat firmiſsima incorporatio, & etiam vt aſſumat perfectum colorem albedinis vel rubedinis, qui color ſine ſublimatione fieri non poteſt. Et non miſceas illud, quod remanet in fundo cũ eo quod aſcendit, ſed ſegregatim vnumquodque eorum pone.

Si autem adhuc in fundo aliquid de materia valente remanſit, iterabis ad ſublimandũ per Mercurium ſibi incorporatũ, donec totum aſcenderit quicquid eſt de pura eſſentia ipſorum corporum: quia ſi non feceris, non ponas ipſum in magiſterium. Alembicum verò ſit vitreum, bono luto circumlinitum, quod debet coniungi cum ſubiecto, ita vt Mercurius non poſsit exhalare finaliter: quia non ſublimatur Mercurius, niſi per fumoſitatem aeream, ſecum deferens partes corporis puriores: & ideo terra tunc in aerẽ & corpus in ſpiritum conuertitur, & denſitas in raritatem finaliter in modum aeris aſcendunt. ſic quod ratione veritatis recipiunt virtutem fortiter, & in profundum penetrãdi: & ratione perfectæ clarificationis, perfectæ tincturæ & colorationis. Vnde ergo diligenter vide vt vaſa bene iungantur, quoniam ſi inueniat ſcilicet Mercurius locum apertum, euolat per fumum, ſicque peribit &

anni-

annihilabitur operatio, & magisterium tuũ erit inane.

Sequitur de regimine fixionis.

Quomodo perficiatur sulphur album & rubeum in Elixir perfectum.

Accipe ergo sulphur albũ prædictum, & ipsum fige sup corpus suũ, albũ, fixũ & mũdatũ, id est supra argentũ. Et sulphur rubeũ suprà corpus suum rubeum, scilicet suprà aurum, vt docet Pythagoras magister Turbæ, dicens: Quod argentum viuum à corporibus, dissolutione, subtiliatione, & sublimatione extractum, nõ coagulatum in sulphur album vel rubeum, sustinens ignem, id est, vt sit fixum, nullam viam habet ad albedinẽ vel rubedinem. Prudenter ergo & discretè oportet te operari, quoniam sine fermento non poterit sol neque luna esse. Et non est aliud fermentum nisi sol & luna: nõ enim permanebit in essentia naturæ prædictum sulphur, quod philosophi dicunt Vaporem vnctuosum, nisi ipsum cum corpore suo purgato coniunxeris, vt generet sibi simile. Et etiã propter hoc vt fiat Elixir perfectũ id, quod componis. Cum autem sulphur coniunctũ fuerit suo corpori purgato, non desinit in id agere, ipsum totaliter penetrando, quousq; totum conuertat in suam naturam. Ideoque

quando vis fermentare, misce corpus sublimatum cum suo corpore optimè purgato vt totum fiat fermentum: quoniam fermentum reducit sulphur artis seu philosophicum in suam naturam, colorem, & saporem. Si enim sulphur non fuerit sublimatum, substantiam ingredientem & virtutem penetratiuam non habebit, & per consequens ad componendum verum Elixir non habebit virtutem: quia in sua permanens densitate & corporalitate, non miscebitur rebus tingendo, nec eas poterit in formam perfectè metalli transmutare. Sed cum corpus mundatum fuerit, & cum spiritu incorporatum sublimatione descendit, tunc ambo facta sunt vapor vnctuosus, & ab vrentibus substantijs spoliatus, aer subtilis, clarus, nimiæ penetrationis, anima à vitijs, & inquinamentis liberata: quia iuncta suo corpori mundato, mediante spiritu, id est aqua Mercuriali purificata, transit in ens purissimum & incorruptibile. Et nisi fiat vapor, nihil in opere huius artis peregisti. Ergo dealba, ablue, quia dealbatio totius operis perfecti est initium & fermentum. Quæ quidem dealbatio ammodò non variatur in colores diuersos, sed permanet invariabilis & immutabilis, & fige iuxta præceptum philosophorum hoc modo.

Modus

Modus figendi.

Apta fermentum, id est, corpus ante fermentationem, vt sit solutum & calcinatum, id est, corpus per argentum viuum sit solutum & calcinatum, id est, argentum viuum sit ab eo separatum & remotum, & sit calx aut cinis purissimus: quoniam si non aptaueris fermentum, nil valebit. Et similiter apta sulphur non vrens de calce per sublimationem, vt sit simplex & viuum. Quia si non miscueris in Elixir, non colorabitur corpus suprà quod fiet proiectio sulphuris. Et si nõ mundaueris corpus quod vis misceri in Elixir, non diriget corpus spiritum, neque retinebit eum. Et si non sublimaueris huiusmodi sulphur, quod vis mittere in Elixir, erit aurum & argentum multum obscurum.

Et si non mundaueris spiritum, non sustinebit ignem, quia ipsum impurum corpori non coniungeretur per minima. Oportet te etiam multum cautum esse, vt facias Elixir medium inter durum & molle, quia nisi hoc scieris, non erit aurum & argentum habile ad operandum, scilicet malleandum vel fundendum. Subtilioris enim substantię & liquidioris oportet esse medicinam, quia ipsa sunt corpora, & maioris fixionis & retẽtionis, quàm sit argen. viuum, in sua natura, super quib. proijcitur. Quia dicit Euclides:

Noſtrum finale ſecretum eſt habere medicinam quæ fluat ante Mercurij fugam. Cùm autem vis componere Elixir, fac calcem de illa materia cuius eſt corpus, & ei immitte ſulphur ſuum, ſicut ſuprà dixi: Si eſt aurum, de auro, Si argentum, de argento. Quoniam ſponſalitium non eſt aliud, niſi vt coniũgas fermentum cum ſuo corpore, de quibus vis facere Elixir. Dicit enim Turba: Iunge hæc duo, id eſt, cineres, videlicet corporis perfecti, & ſulphur album, id eſt corpus imperfectum ad inuicem. vnde philoſophus: Illumina primò corpus tuum, & iunge cum ſpiritũ & corpore mundo, ęqualitate, id eſt ęquo pondere.

De ponderibus fermenti & ſulphuris & Mercurij.

Nota, quia ſciendum eſt primò, quòd ſumma volatilis non ſuperet ſummam ſui corporis mundati, fixi, alioquin ligamentum ſponſalitij verteretur in fugam ſpiritus non fixi, & ſulphuris volatilis. Volatile non ſuperet ſummam fixi cum eo vniti. Vnde dicit Plato: Si parum ſulphur proijciatur ſuper multitudinem corporis, ita vt ſuprà ipſum habeat potentiam, conuertit ipſum in puluerem, cuius color erit ſicut color corporis ſuper qđ proijcitur ſpiritus auri vel argenti. Sed quia ſulphura non poſſunt corpora ingredi niſi median-

mediante aqua, ſcilicet Mercurij, cum aqua facit eorum matrimonium: quia eſt mediũ coniungendi tincturas, id eſt, ſulphur & fermentum: Ideo in ea diſpoſitione primò ponas calcem corporis ſeu fermenti. Secundò ponas aquam, id eſt, ſpiritum. Tertiò ponas aerem, id eſt, animam, ſiue ſulphur à corporibus extractum. Et vt vtar philoſophico eloquio & doctrina: Si miſcueris prius oleum in terra, erit oleum mortificatum in terra, quoniam oleum in terram intrat, & ab ea ſorbetur. Si verò prius poſueris aquã, & poſtea oleum, ſtabit oleum ſuprà aquam: aut ſi prius poſueris aquam, & poſtea terrã, erit aqua ponderoſior terra. Cùm ergo coniungis elementa, ſcilicet aquam & aerem vt figantur in terra: Si eſt ad albũ Elixir, ſemp ſit plus de terra quàm de aliquo alio elementorum: alioquin terra non figeret ſpiritum, imò ſecum euolaret. Et hoc fieri debet, ſecundum rationem, iuxta deaquationis menſuram. Verbi gratia, ad lunare Elixir. Si eſt de aere vnum pondus & dimidium, de aqua debent eſſe duo pondera, & de terra tria debent eſſe pondera, & terræ fermentum ſit tertantum, quantum ſit ſulphur album. Vt ſi dimidium alterum pondus fuerit de ſulphure albo, tria pondera debent eſſe de fermento, & duo de aqua, & erit Elixir completum. Et ideo hanc cautelam habeas in

compositione veri Elixir, & ita opereris, vt dictum est, vt scias quantum debeas apponere de terra, quantum de aqua, & quantum de aere ad album Elixir, & quantum de igne ad rubeum. Ratio est, quia si magis poneretur de terra quàm dictum est, mortificaret animam: Si verò minus, fieret Elixir nimis humidum, nec figeretur. Et similiter de aqua, si plus apponeretur, & esset humidum & nimis molle: si minus, esset siccum & durum, nec penetraret. Et si de aere similiter minus apponeretur, non coloraret perfecto colore: & si magis, esset in perfectione coloratum in albo Elixir.

Ad solare verò Elixir, cum sol sit calidior luna, debet esse duo pódera terræ, tria de aere, tria de aqua, vnũ pondus & dimidiũ de igne: ná pondus ignis est mediũ pódus aquę. Et in hoc neq; est additio neq; diminutio.

Dicit Raymundus: Cum volueris Elixir ad rubeum per traditionem generalis doctrinæ, doctrinam faciendi Elixir ad album resumes in exemplum. Nam hic modus faciendi Elixir ad album, repeti non oportet, nisi solum pro quolibet elementato albo, elementatũ ponas rubeum, quoniam in Elixire ad rubeũ. apponitur ignis vlterius, qui totum rubificat, & sublimatur vt spiritus. Pondera verò elementorum, sunt duo pondera terræ, & tria aquæ, & totidem & vnum pondus

dus & dimidium de sulphure rubeo. Primò enim ponas terram: quia participat cum fermento. Secundo ponas aquam: quia est medium inter terram & aerem. Tertiò ponas aerem: quia est medium inter aquam & ignem. Quartò ponas ignem, sed ignis per aerem figitur sicut & aqua per terram, &c. sicut scis.

Sciendum est. Quòd si lapis philosophorum purificatus adiungatur cum aliquo corpore, & qualitercunque destruatur corpus, materia lapidis semper remanet cum illa parte corporis, quæ magis est purificata secundum viam naturæ. Nam lapidis materia figit ignem, neque potest comburi: quia ipse lapis super omnem ignem perpetuus est creatus. Et ideo quanto magis in igne perseuerat, tanto plus augmentatur virtus eius in quantitate & qualitate: quia lapis philosophorum nō habet humiditatem terminabilem. & licet siccus sit in experientia, copiosus est humiditate vnctuosa in eius occulto, quæ nunq̃ potest destrui per aliquā viam. Quia si corpus cum quo commiscetur destruitur, semper remanet eius substantia subtilis vel grossa, secundū quod fuit præparata, q̃ est vera & res fixa. Ideoq; nisi destruatur corp9, materia vel medicina de ipso creata & extracta semper perseuerat. Hæc Geber dicit. Alius philosophus dicit in Turba:

Sciant omnes inuestigatores huius artis, quod Elixir quantumcunque præparetur vel subtilietur, totum nihil est, nisi post præparationem cum verò fermento coniungatur.

Nota de fermento.

Notandum est, quòd quando Elixir coniungitur cum corporibus, oportet quod cõiungatur per minima, vt dicit Albertus. Vehemens & vtilis complexionatio fieri nunquam potest rebus solidis, nisi prius soluantur in aquis, & tunc commisceantur ad inuicem, & in locis calidis agente calore naturali, vel sibi proportionabili vaporaliter se connectant spacio temporis competentis. Quia oportet Elixir primò soluere, postea corpus præparare & soluere, vt Elixir, postea verò accipere & coniungere dissolutiones, videlicet de Elixir partes tres, & de corporib. prædictis partem vnam: postea oportet hoc totum congelare & iterum soluere & congelare, & sic reiterare, donec totum factum sit vnum, sine aliqua separatione, & hoc totum completur per beneficium aquę nostrę Mercurialis: quia cum ipsa soluitur, Elixirq; præparatur, & cum ipsa soluuntur & præparantur corpora. Ipsa est enim mundans, iũgens, dissoluens, dealbans, & rubeum faciens.

Dicit alius: Sed quia fermentũ non potest ingre-

ingredi corpus mortuum nisi mediáte aqua, quę facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam: idcirco primò in omni fermentatione notari debet pondus vniuscuiusq;. Si igitur terrá foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, vt stabit in complemento tincturę super corpora à perfectione diminuta, tunc recipe terrę dealbatæ seu foliatæ corporis mortui partes tres, & de aqua vitæ reseruata partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam.

Fermentum autem sit præparatum vt fiat calx alba, fixa & subtilis, si ad album ꝓcedit tua intẽtio: Si verò ad rubeum, tunc sit calx citrinissima auri pręparata, & non erit aliud fermentum. Ratio, quia ista duo corpora lucentia sunt, in quibus sunt radij tingentes splendidi, cætera corpora albedine & rubedine naturaliter excellendo.

Postea sapienter ponas in suam fiolam ad hoc deaptatam, & in corium suum temperatum repone vt coagulentur & fixentur, & fiet vnum corpus. Deinde iterũ solue cum tertia parte aquæ, & exsicca: & hoc reitera pluries, donec excellentissimum lapidem album per hos gradus reiterationis & præparationis præparabis albũ, fixum, stanté, per minima ingredienté corp̄a, velocissimè fluẽté ad instar aquæ fixæ, super ignis pugná tingentem Mercurium & omnia corpora à per

fectione diminuta in verum argentum.

Et nota, quando plus vel pluries huius complemēti ordo reiteretur, solutionis, coagulationis & contritionis, tanto huius maioris exuberatione, videlicet medicinæ multiplicatur bonitas magis & magis. Nam quoties pertractaueris super ipsum lapidē eius propriam bonitatem reseruatam, toties multas lucraberis in eius proiectione super corpora partes, à perfectione diminuta. Quare philosophi laudant reiterationem vltra. Si igitur terram albam fermentare ad rubeum Elixir volueris, diuide ipsam terram albam in duas partes, vnam partem augmentabis ad Elixir album cum sua aqua alba reseruata, & sic nunquam desinit esse eius: & aliam partem pone in vitrum suum, id est in furnū suæ digestionis, & auge sibi ignem, donec vi & potentia ignis digestionis in rubicundissimum lapidem conuertatur, veluti sicut crocus siccus, combustus. Et si volueris vt fiat tinctura rubedinis, Elixir albissimum transformans, & tingens Mercurium, lunam, & omne corpus in verissimum solem, vel solificum corpus, tunc fermenta eius partes tres cum parte altera dimidia auri purissimi præparata, vt sit calx subtilissima, cum duabus partibus aquæ solificatæ, artificialiter in vnum chaos reducens, connexione per minima, vsque ad occultum corporis, & pone

in suo

in suo vitro, in igne suo, & coque vt elucescat rubicũdissimus lapis, sanguineus, verꝰ. Illum iterum augmentabis de parte sua solificata, reseruata scilic. aqua sua solari, vt gradatim per modũ digestionis ignis fortioris ꝓcedas in eius pfectionis augmẽtatione, & cumulatione bonitatis, & reiteratione opis de parte sua reseruata, sibi suę naturę cõueniente, solificata tandẽ, vt eius bonitas multiplicetur vsq; in infinitum, dicit Raymũdus.

De modo indulcorandi lapidem cum humiditate.

In modo autem faciendi huius lapidis indulcorationem.

Sumatur lapis, & terendo imbibe illũ in vase suo, imbibitione per minima, sc. per vices, factas ad modũ roris, cũ vna & dimidia pte sui: postea decoque cũ igne leui, donec prius illa fuerit in lapidis substantiam congelata: Postmodũ vigora ignem de carbonib. paulatim & paulatim, donec subtilietur ex eo quicquid resolutũ extiterit, tam de aqua sulphuris, quàm de argento viuo humido.

Tunc iterum quòd sublimatum extiterit, reduc super fęces, terendo & imbibendo cũ dicto spiritu, qui magis in humiditate exuberanter abundat. Et hoc iterate imbibitione rorida, decoctione, congelatione, & sublimatione, cum ignibus suis successiuis, & diligẽ

ter cõtinuatis, ſcilicet cum moderamine nõtæ ignitionis, quam natura exigit, donec per continuam ſublimationem, iterationem ſpirituum non inflammabilium ſuper illas, ſcilicet fæces, & continuo motu totum figatur deorſum.

Cùm autem fixum fuerit ſecundum proportionem ignis ſibi appropriati cum moderamine, tunc eo facias ignem fortem, bene continuatum per diem naturalem: ſecunda verò die naturali fortiorem, & tertia die naturali adhuc fortiſsimum, vt eſt ignis fundẽdi, vel quaſi.

Quando voles incerare lapidem. Mittas magis de re calida & humida, quàm facias de frigida & ſicca. Sed quando tu operatus fueris per intentionem fixandi, tunc mittas magis de re frigida & ſicca, quàm calida & humida. Et ſi medicina non manet plenariè contra ignem, hoc eſt per defectum fixationis. Igitur ſuccurretur defectui, vel per reiterationem ſolutionis & cõgelationis, vel per ſublimationem partiũ non fixarum, per partem fixam, quouſque capiat quietem contra aſperitatem ignis. Et ſi tu vides, quòd illa nõ poſſunt fundi niſi grauitate, ſcilicet per defectum incerationis ſupple ſibi, & integra ei incerationem cum oleo lapidis, guttando guttam poſt guttam, ſuprà leuem ignem in crucibulo terreo, quouſque fluât vt cera, ſi-

ne

ne fumo. Hæc Raymundus.

De multiplicatione vel augmentatione lapidis.

Nota primum quid ſit augmentum. Vnde augmentum eſt præexiſtentis quantitatis additamentum. Et augmentum in qualitate & bonitate, eſt ipſam tincturam ſoluere & coagulare, hoc eſt Mercurio noſtro imbibere & exſiccare.

Vel ſic, Recipe tincturę pręparatę partem vnam, & ſolue in tribus partibus Mercurij noſtri, deinde fac in vaſe, & ſigilla vas, & pone inter cineres calidos, per totum, vt ſuprà expreſſum eſt, donec exſiccetur & puluis fiat. Deinde aperi vitrum, & iterum imbibe, & exſicca vt ſuprà, & quoties hoc pluries feceris, toties aliquas partes lucraberis, & vltrà tingit, vt dicit Arnoldus.

Augmentum in quantitate eſt. Recipe materiæ fixæ quæ tingit, id eſt tincturæ pręparatæ partes tres, & Mercurij Philoſophorum vnam partem, & fac in vaſe, & ſigilla vas, & pone inter cineres calidos, vt ſuprà, & exſicca vt puluis fiat. Deinde aperi vitrum, & iterum imbibe, & exſicca, &c. vt ſuprà. Et aqua, id eſt argentum viuum vel Mercurius non plus ponderis adijcit vel dat corpori, niſi quantum de humiditate metallina manet.

Hæc Calidius filius Isydori, Item multiplicatio in quantitate fit per mixtionem medicinæ in crucibulo cum argento viuo vulgi. Quod quidem argentum viuum per admixtionem lapidis conuertitur in puluerem rubeum vel nigrum, & iteratò, quod mittatur de illo puluere argenti viui super aliud argentum viuum, & iteratò conuertitur in puluerem, & sic facies reiterationes pulueris argenti viui super aliud argentum viuum, donec argentum viuum non conuertatur in puluerem, sed manet conuersum in metallum perfectum. Et hoc fit quia fortitudo medicinæ temperata est cum additione argenti viui.

Item multiplicatio tincturę non est aliud, nisi augmentatio & multiplicatio caloris naturalis, qui est sulphur non vrens in materia argenti viui, cum sit certum, quod argẽtum viuum sit materia metallorum in substantia, in qua sua claritas est infixa, quia metalla non indigent nisi natura substantiali. Et substãtia in qua tinctura sulphuris infigitur, oportet quod sit de materia seruata ab omni adustione, & defectiua totius fusionis, amabilis & placens omnibus metallis. Et ideo est necesse, quod tinctura sulphuris sequatur talem substantiam, & in illa colligatur, si vis quod sit tinctura metallorum, & dicta substantia sit talis, quod posit fixari fi-

ne

ne consumatione suæ humiditatis, & sine reuersione illius in terram, & sine combustione suæ propriæ substantiæ: & totum hoc est argẽtum viuum. Quare dicitur quod illud causa perfectionis ad necessitatem metallorum, quia illud est sufficiens ad quẽlibet gradum omnium fusionum cum ignitione, sicut patet in plumbo & stanno, & hoc per bonam adhærentiam suarum partium, & per fortitudinem suæ nobilis mixtionis. Hæc Raymundus.

Modus quomodo multiplicantur medicina rubea & alba, in virtute & potestate. Quando perfeceris dictas medicinas, & de illis feceris proiectionem, duobus modis poteris artificialiter multiplicare suas virtutes:

Primus modus est: Dissolues in aqua Mercurij sui albi vel rubei, ex quibus fuerunt procreatæ, quousq; fiat aqua clara: & postmodum cum leui decoctione congeles, & cum suis oleis, inceres vero eas super igne, quousq; fluant: Certa sua virtus erit duplicacata in tinctura, cum omnibus suis perfectionibus, sicut videbis in proiectione: quia põdus quod proijciebatur super mille, tunc proijcitur super duo millia. Et in ista multiplicatione non est magnus labor.

Secundus modus multiplicandi suas virtutes est maioris precij, quia si distilles quali

bet ſpeciem illarum ſingulariter, & in ſua aqua per inhumationem, poſtmodum ſeparabis elementa per diſtillationem, in recipiendo primã aquam, poſtmodum aerem: & manebit ſua ſubſtantia terræ fixa, tota clara in forma pulueris: reduc in illam aquã per diſtillationem, quouſq; totum biberit, & ſit tota fixa in terra: & poſtmodum imbibe totum cum ſuo oleo & cum ſua tinctura, quouſque ſit bene fixum, & fundetur totum ſicut cera. Et de illa medicina proijce vnum pondus ſuper corpus quod volueris conuertere, & inuenies certè ſuam tincturam multiplicatam de centum partibus, per talem modum, &c.

Iterum multiplicatur medicina dupliciter.

Solutione caliditatis, vel ſolutione raritatis. Solutione caliditatis, eſt, vt accipias medicinam in vaſe vitreo impoſitam, & eã ſepelias in igne noſtro humido ſeptem diebus vel amplius, donec medicina ſoluatur in aquam ſine turbulentia. Solutione raritatis: vt ſumas vas vitreum cum medicina, & ſuſpendatur illud in olla noua ænea, cuius orificium ſit strictum, in qua bulliat aqua, & orificium ſit clauſum, vt ex vapore aquæ bullientis aſcendente vapore ſoluatur medicina.

Sed nota quòd aqua illa bulliens non tan-

gat

gat vas vitreum, in quo eſt medicina, per ſpacium trium digitorum. Et ſolutio fit fortè vna die vel duobus aut tribus. Poſtquam medicina fuerit ſoluta, aufer ab igne ad refrigerandum, fixandum, & congelandum, indurandum, vel deſiccandum, & ſic ſoluatur pluries: & quanto plus reſoluta fuerit medicina, tanto perfectior erit, Et talis ſolutio eſt medicinæ ſubtiliatio & eius virtualis ſublimatio. Quæ quanto plus reiteratur, tanto abundantius & plures partes tingit.

Vnde dicit Raſis. Non dependet huius bonitas multiplicationis, niſi in multiplicatione reiterationis, ſublimatione & fixatione medicinæ perfectę. Quia quanto plus huius complementi ordo reiteratur, tanto illius exuberantia magis operatur, & augmentatur. Nam quoties magis ſolito ſublimaueris medicinam perfectam, & ſolueris, toties lucraberis omni vice ad proijciendũ vnum pondus ſuper mille. Et ſi primo cadet ſuper mille, ſecundo cadit ſuper decem millia, tertio ſuper centum millia, quarto ſuper mille millia, & ſic vſq; in infinitum. Dicit enim Morienes philoſophus: Scitote pro certo, quod quanto plus ſoluitur lapis noſter, & congelatur, tanto plus ſpiritus & anima coniunguntur, & retinentur ab ipſis, & qualibet vice tinctura multiplicatur. Alio modo multiplicatur medicina per fermentationem, &

est fermentum ad album, Luna pura: & fermentum ad rubeum, Sol purus. Proijciatur ergo vna pars medicinæ, supra duas fermenti, & totum erit medicina: & ponatur in vase vitreo super ignem, & claudatur sic, vt aer non intret, nec exeat, & seruetur & regatur, & subtilietur quoties volueris, sicut fecisti de prima medicina, tantam virtutem recipiet vna pars secundæ medicinæ, quantum habuit vna pars primæ medicinę. Sic enim per solutionem, & fermentationem poterit medicina multiplicari in infinitum.

Tripliciter lapis philosophicus multiplicatur.

Primo modo fit per reiterationem notæ corruptionis ad principium, hoc est corrumpendo lapidem per dissolutionem & putrefactionem & per elementorum coniunctionem, & inhumationem in aere vel in terra, & per decoctiones aeris, & ignis cõmunis. Et hoc ad altera opera particularia, per coniunctionem elementorum cum terra foliata, & decoctione ignis communis, in humatione fimi. Item vtraq; multiplicatio fit simul, si ex medicina multiplicata in quantitate duxeris ad dictas duas rotas, & feceris sicut dictum est.

Nam quantumcunq; medicina trãsit per istas duas rotas ad finem terminationis, tan

tum

tũ plus & multiplicatur in virtute propter materiam, qua ad tantam ſubtilitatem deducitur. Ex quo ſpiritus exiſtens in tali materia multiplicat ſimilitudinem ſuam, ſicut ſummitas ignis exiſtens in oculo Baſiliſci, ſuam ſimilitudinem multiplicat in igne exiſtente in animalibus, ratione cuius ſuffocatur calor naturalis vnius cuiuſq; animalis, ſicut lux ignis per lucem ſolis extinguitur. Hæc Raymundus.

Modus proijciendi omnium præſcriptorum, taliter poteſt experiri.

Sumatur vna pars de medicina, & decem partes Mercurij crudi purgati, ſic quod Mercurius calefiat ad ignem, vſque ad fumoſitatem. Ex tunc proijciatur medicina deſuper quæ ſtatim fluit, minima penetrando, tunc ſtato vigorato igne, Mercurius fuſus colligatur, cuius recipiatur modica pars, & tantum ſui Mercurij viui ponatur ad ignem, & probetur pondus. Si Mercurius additus notabiliter receſſerit, tunc medicina non ſufficit ad vlteriores partes. Si autem corpus in corpore notabiliter diminutum non fuerit, ſed materia adhuc fuerit frangibilis, & nimis mollis vel dura, tunc ſumatur huius iterum modica pars, & tãtum ſui de Mercurio crudo, & per omnia vt dictum eſt procedatur, donec habeatur intentum.

De proiectione medicinæ multiplicatæ in virtute.

Accipe vnam partem vel vnciam medicinæ dictæ multiplicatæ in virtute, & de illa proijcias super centum partes Mercurij, Statim cum dictis Mercurius incipiet calefieri in crucibulo, & promptè congelabitur, & cito totum in fixam medicinam, ad faciendum proiectionem super alium Mercuriũ, post accipe vnam vnciam, & de illa secunda medicina, & fac proiectionem super centũ partes alterius Mercurij calidi, & adhuc erit purum totum, & vera medicina: tunc multiplicasti in quantitate tuam primam medicinam, vel etiam totum, vel in parte, quam iterũ poteris multiplicare per dissolutionẽ, & congelationem, & inhumationem, &c. Quia modum quem dixi in multiplicatione potes multiplicare in virtute in infinitum, & postea in quantitate. Proijce de medicina vltimò congelata, vnum pondus super centum Mercurij loti cum sale & aceto, & calefac super igne statim, cum videris ipsum fumare & cõgelabitur in aurum, &c. Conuertitur autem oleum, id est cum tinctura est oleum in puluerem tingẽtem hoc modo: Sumatur præparati olei vna pars, & fundatur suprà decẽ partes Mercurij crudi, ponatur ad digestionem, & statim ingreditur illud

illud oleum Mercurium talem, quod non appareat, sed erit Mercurius albus vel rubeus, secundum quod præparata est medicina ad album uel ad rubeũ, puluerisabilis & tractabilis in itinere, sine damno, qui vlterius poterit proijci, vt scis, semper super Mercurium, postea cum sale & aceto semper bene lotum.

De virtute, effectu, & nobilitate huius laudabilis scientiæ, seu tincturæ philosophicæ.

Est sciendũ quod antiqui sapientes, quatuor principales effectus siue virtutes in hac gloriosa thesauri arca, consolatrice & adiutrice scientia reperierunt.

Primò dicitur corpus humanum à multis infirmitatibus sanare. Secundò corpora imperfecta metallica restaurare. Tertiò lapides ignobiles in gemmas quasdam preciosas transmutare. Quartò omne vitrum ductile facere, siue melleabile.

De primo consenserunt omnes philosophi: Quôd quando lapis ematites perfectè rubificatus fuerit, non solum facit mirabilia in corporibus solidis, sed & in corpore humano, de quo nõ ast dubium. Nam omnem infirmitatem ab intra sumendo curat, ab extra sanat vngendo. Dicũt enim philosophi, quòd si datum fuerit de eo in aqua, vel in vi-

no tepido paraliticis, freneticis, hydropicis, leprosis, curat eos. Alij sapientes dicunt, quòd guttam rosaceam relidit sæpè vngendo. Hinc verò passio cardiaca, æthica, iliaca, colica, ictericia, ac morbi Ægidij tum epilepsis, & omnes species febrium per eá curantur, sumendo plærunque. artetica per eam curatur vngendo, & quidquid est in ægroto stomacho, hoc tollit, & omnem fluxum humorum peccantium stringit & consumit potando vel vngendo, omnemque melancholiam siue mœsticiam mentis ieiuno stomacho sumpta repellit, omnem fluxum renaticum exsiccat. Est etiam infirmorum oculorum sanatrix optima. Nam fluxum lachrymarum stringit, lipposos atteruat, ruborem depellit, pellem vel tunicam delendo mollificat.

Tela, albugo, & hugo, cornu & vngula, cataracta, inuersio palpebrarum, æstus, nec non tenebræ, inflaturæ oculorum: hæc omnia per medicinam philosophicam facillimè curantur. Cor & spiritualia confortat potando, dolorem capitis mitigat in tempo ribus vngendo. Præbet etiam surdis auditum, & omni dolore aurium succurrit, inflaturis neruos compactos rectificat vngendo, dentes corrosos restaurat lauando, fœtorem anhelitus dulcorat. Sanantur etiam per eam omnia genera apostematum vngendo

do vel emplastrando, aut puluerem siccum intermittendo. Vlcera, vulnera, cancer, fistula, noli me tangere, antrax, serpigines, impetigines, stramiones, scabies, pruritus, & tinea per eam sanantur. Cicatrices per ipsam planantur, ita vt caro noua regeneretur, vinum corruptum & acidum si permiscetur, reparatur: calculus inde soluitur si bibitur: venenum expellit sumendo: occiduntur etiam vermes si inpuluerisentur capilli sub villo sic per eam vngendo remouentur. Rugas in facie, aut omnes maculas delet vngendo, & faciem iuuenilem facit. Mulieribus in partu laborantibus sumpta auxiliatur, fœtum mortuum emplastrando educit, vrinam prouocat. Coitum excitat & auget, ebrietatem prohibet, memoriam inducit, humidum radicale augmentat, naturam vigorat, nec non multa alia bona corpori humano monstrat & ministrat: Quia hæc medicina est super omnes medicinas Hypocratis, Galeni, Alexandri, Constantini, Auicennæ, & aliorum doctorũ omnium artis medicinæ: præstantior in odore, sapore, virtute & effectu. Et est notandum, quòd hæc medicina est semper medicina apothecæ ad morbum depellendum permiscenda.

De secundo scribitur, quòd omnia metalla imperfecta transmutat: hęc enim transmu

tatio est satis manifesta. Nam omne quod est argentum facit aurum in colore, substantia, perseuerantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duricie, mollicie. De tertio scribitur, quòd lapides in gemmas preciosas trásformat, vt dictum est suprà. In libro Sextariæ dicitur, quòd iaspides, hyacinti, coralli rubei & albi, smaragdi, crisoliti, saphyri, ex ipsa materia formari possunt. Et in Carta sacerdotum traditur, quod ex cristallo carbunculus siue rubinus aut topazius potest fieri per eam, qui in colore & in substantia excellunt naturales. Hijs verò lapidibus, & alijs in quibus fuerit hæc medicina, præstat virtutem naturalem sua nobilitate, ita tamen, quod colores deputati ad ipsos admiscétur, nam omnem lapidem siue gemmam liquefacit & demollit.

De quarto scribitur, Quòd vitrum reddit malleabile in miscendo quando liquescit. Nam hæc medicina est conuertibilis in omnem colorem. Alia verò sunt experimenta artifici sagacius committenda.

Dicit Raymundus. Habet etiam potestatem dicta medicina rectificandi omne animal, & viuificat omnes plantas in tempore veris, per suum magnum & mirabilem calorem: quia si de illa ad quantitatem vnius grani milij dissoluas in aqua, & illam mittas in corde vnius vitis, ad quantitatem concauitatis

tatis vnius auellanæ, artificiosè nascentur folia & flores, & boni rami in mense Maij, & sic de qualibet alia planta facias: quoniam sic reputatur miraculum & contra concursum naturæ, propter hoc, quia tales ignorãt potestatem talis rei, sed non est aliud quàm purus calor naturalis infusus in suo humido radicali, & quia natura per suum instinctum appetit multum esse, ad plus profundum cuiuslibet elementi vbi operatur, in multiplicando calorem naturalem corporis in centro, cuius ipsa est ingressa. Ideo habet potestatem rectificandi omnes, & illam virtutem fixare in illis. Et hæc est probata medicina philosophorum, quam omni inuestiganti fideli & pio volenti, præstare dignetur Dominus noster Iesus Christus, qui cum patre & spiritu sancto viuit & regnat, Deus per infinita seculorum secula, Amen.

CORRECTIO FATVORVM, TRACTATVLVS satis Perutilis & Autenticus.

Prologus in eundem.

CVM omnium rerum emendatio sit ipsius augmentatio: Ideo in multis Philosophorũ dictis scribitur, quòd per artem emendatur natura vltrà suum motum quem habuit in prima sua forma, cum nulla ars laborare potest nisi mediante natura, cum ipsa natura in arte intrinsicè et occultè laboret per artificis administrationem. Ex hoc sequitur, imitationem naturæ virtutis esse augmentum & laborem, ipsiusq; rei augmentationem: quoniam natura perficit suum gradum, quem naturaliter perficere potest, & illum præterire nequit, nisi per contrarium fuerit impedita, quamuis bene ars naturam non transcendit faciendo nouam naturam, per simplicem laborem. Et ideo dicitur quòd ars imitatur naturam, non quod nouam ædificet, sed quòd illius naturæ virtutem subtiliet. Propter quod incipit ars perficere, vbi natura deficit, subtilem scilicet naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare. Ex quo minera generat metalla, tincturas tamen generare nequit, quamuis bene tincturam plenam in se occultè continet. sicut ait Philosophus:

Natura

Natura continet in se quibus indiget, & quibus perficitur, nisi quod moueatur arte, & operatione. Quare in nostro opere, ars non est aliud, quàm adiuuamen naturæ, quod patet in multis artium operibus laicorum, ubi natura primò producit lignum: secundò vstio ligni per ignem uertitur in cinerem: tertiò, ars de cinere facit vitrum, & hoc taliter est intelligendum. Si in cineribus ista prima materia vitri occultata non fuisset, ars nequaquam uitrum ex eo fecisset sine natura physica. Et sic perpende, quòd à nullis rebus elici potest id, quod in ipsis non existit. Ideo omnis species in sua specie, & omne genus in suo genere, & omnis natura in sua natura, naturaliter virtutis efficit augmentũ, & affert fructum iuxta naturam suam, & non in alia sibi contraria natura. Cum omne semen suo semini correspondet, vt dicumus, quo ad generationem. Ergo nõ generatur ab homine nisi homo, nec ab aliquo animali, nisi sibi simile. Et quo ad imitandam naturam perfectam, nõ facit aliqua ars simpliciter laborans ministerium naturæ, nisi per illius naturæ complexionem. Quoniam si aliena natura peior introducitur, immediatè ars simpliciter non imitatur naturam. Sed illæ peiores extraneæ naturæ inficiunt illã naturam, & statim non fit ex ea, quod fieri sperabatur. Quoniam omne peius laborans in aliqua arte nititur melius destruere: & omne melius laborans in aliqua arte, conatur peius perficere. Et ideo unicuiq; artifici naturam imitari volenti, necesse

est illius rei naturam cognoscere, cuius rei naturam sua ars imitatur, alias, fatuus ipse per artem veram dignoscetur.

DE VTILITATE STVDII.

Studium amouet ignorantiam, & reducit humanum intellectum ad veram cognitionem, & ad cuiuslibet rei scientiam. Ergo in primis est necessarium, per studium huius suauis operis scientiam acquirere, et per physica dicta ingenium acuere, cum in ipsis sit cognitio veritatis. Si ergo laborantes studium non despexerint, fructum inde peruenientem dulciter degustabunt. Qui autem studere adhorruerint, & tamen laborare voluerint, videant an ars ipsius naturæ sit imitatio, quam ars ipsius emẽdare debet. Quoniam impoßibile est ei, secreta philosophorum ad perfectum finem præparare. De hijs sapientes dicunt, quod ij transeunt ad practicã sicut asinus ad cœnam, nescientes ad quid rostrum porrigant, nisi in quantum sensus exteriores sine intellectu per visum & gustum ad pabulum adducit. Sic ipsi asini, sine bonis veris principijs, & fructuosis studijs, ac sine naturarũ cognitione, quærunt perficere opera naturæ, & secretum totius philosophiæ, ac opus optimum, quod hominem ornat moribus, ditat beneficijs, auxiliatur pauperibus, & corpus humanum incolume conseruat, præbens ei sanitatem, prout potest dicere de illius naturæ virtute. Et ideo omnes artis huius apicem diligentes.

tes, studijs conentur insistere, & ex libris haurire veritatem, & non ex mendosis, alias nidosis, neq; fabulis fictis. Quia hæc ars non inuenitur nisi per continuum studium, & philosophorum dictorum cognitionem, aut per fidelem scietem informationē. Nam qui in legendis libris deses extiterit, in præparandis rebus promptus esse non poterit. Item non potest de facili practicæ assuescere, cuius mens studijs theoricis renuit insudare.

DE PRINCIPIIS NATVRALIBVS HVius Artis.

Caput primum.

NON est dubitandum, hanc artem habere principia vera, cum ipsa natura corpora metallica format de mineralibus. Vnde Aristoteles quarto Meteororũ, vbi distinguit corpora mineralia in lapides, sulphura, sales. Et horum quædam sunt raræ, superbæ, & quædam illorum ductibilia, quædam nõ. Et quæ sunt illarum rationes, & causæ earum generationis, patet ibidem. Ideo non est necesse, plura hîc de illis dicere.

Quot sunt partes mineralium. Cap. II.

Distinguuntur corpora mineralia specialiter in duas partes, scilicet in partem metallicam, & partem mineralem. In partem metallicam, id est, in metalla quæ originem ex Mercurio ducunt. Et in partem mineralem, quę originem ex Mercurio non trahunt. De metallis exemplum, vt aurum, Luna, Mercurius, Iupiter, Mars, Saturnus, electrum. De mineralibus exemplum, vt sales, atramenta, alumen, vitriolum, arsenicum, auripigmentum, de metallis quæ originem ex Mercurio ducunt. Sunt autem ductibilia & liquabilia omnia metalla, quæ originem ex Mercurio duxerunt: quia materia eorum est substantia aquea, mixta cum substantia terrea commixtione forti, vt vnum ab altero separari non possit: quare congelatur substantia aquea illa cum frigore magis post actionem caloris, & erunt ideo ductibilia seu fabrilia: & non congelatur sola aqua nisi cum siccitate terrestri, quæ alterat aquositatem, cum in ipsis humor non est vnctuosus: quia congelatio eorum est siccitate terrestri, ideo faciliter non soluuntur, nisi per actionem caloris vehementem in ipsis, secundum quòd sunt fortius, ac fortiter commixta.

Quo-

Quomodo ex Mercurio generantur metalla in speciali. Cap. III.

Rerum omnium liquefactibilium natura ex argento viuo est & sui substātia, eo quod propter idem argentum viuum coagulatur ex vapore, siue calore sulphuris albi vel rubei non vrentis. Vnde Aristoteles quarto Meteororum: Si sulphur album non vrens fuerit, congelat Mercurium in argentum bonum. Si verò sulphur fuerit purum cum rubore claro, & in eo fuerit vis igneitatis simpliciter non vrentis, congelat in aurum purissimum melius quàm minera produxit: quia omne siccum naturaliter bibit suū humidum, vt in suis partibus sit continuatum. Vapor ergo sulphuris argentum viuum coagulantis, est ex substantia terrea, subtili, aerea, decocta & digesta à commixtione prima, sibi vnita actione caloris, postea eleuata, decocta, & digesta, donec habeat vim sulphuream coagulandi argentum viuum in corpora metallica. Sed quando sulphur fuerit simplex vel adurens, perfectionem vel imperfectiōem causat in metallis, sicut post patebit exemplum de his, quòd ipsorum prima materia sit argentum viuum: quoniam cum liquefiunt, per calorem conuertuntur in ipsum. Certum est ipsa antea fuisse argen-

tum viuum, quia omnis res de eo est, in qđ resoluitur. Exemplum de glacie.

De generatione Mercurij & quæ metalla ex eo generantur. Cap. IIII.

Argentum viuum in prima sui rādice est compositum ex terra alba, subtili, nimium sulphurea, cum aqua clara fortiter admixta, donec fiat substantia vna non quiescens in superficie plana, nec adhæret tangenti ratione siccitatis, quæ alterauit aqueitatem in ipso. Est autem homogenium in natura: quia aut totum remanet in igne & fixatur, aut totum euolat in fumum, cum sit incombustibile & aereum. Et hoc est signum perfectiōis. Et ideo cum prius in terra sulphurea decurrit calefactum, superius ascendit. Vnde eius natura est, vt per calorem subtilietur. Verun tamen continua sublimatione nimium depuratur, decoquitur & inspissatur, ac per sulphur album & rubeum gradatim cōgelatur. Quandoquidem sulphur dissoluitur multoties, & prius coagulatur argentum viuum sublimatum, inceratum caloris actione, donec vix in millibus annorum successiuè opere naturæ in metallum perfectum coagulatur. Ex hoc quidem in vasis mineralibus ipsa natura operatur metalla. In istis ergo operibus, naturam imitari oportet quicunq; vult

vult medicinam perficere ab imperfectione perfectam: licet ipsa corpora differant compositione sua ab argento viuo, quæ ab eo generatur, eo modo quo ipsum fuerit purum, vel impurum, ex sulphure mundo, vel immundo. Si enim argentum viuum coagulatur ex sulphure puro, in quo est vis igneitatis, simplex erit aurum. Si verò sulphur fuerit malum & debile, & Mercurius bonæ substantiæ, conuertit ipsum in æs. Si verò argentum viuum fuerit ponderosum, terreum & immundum, & sulphur immundum & fœtidum ac terreum & fixæ substantiæ, fit inde ferrum, quod postea non faciliter funditur. Stagnum verò videtur habere argentum viuum bonum, sulphur verò malum non benè mixtum, ideò inter dentes causat stridorem. Plumbum habet grossum argentum viuum, malum, mali saporis & fœtidi, ac virtutis debilis, vnde assiduè per ignis violentiam corrumpitur. Sic differũt corpora metallica ab argento viuo, secundum quod ipsis inest sulphur extraneum vel adurens. Quòd sic consideratur quæ virtus sit in ipsis, cum multa quantitas sulphuris est imperfectio, & multa quantitas argenti viui est in ipsis perfectio, cum argentum viuum sit incombustibile & aereum; quoniam sulphur comburit & comburitur, & perfectum in omni opere impedit. Hæc sunt verba Aristotelis quarto

Meteororum: Non eſt credendum quòd philoſophi in aliquo mendacio reperti ſunt: ergo ipſis ſummè eſt credendum.

De formatione mirabilium quæ originem ex Mercurio non ducunt. Cap. V.

Sunt autem minora ſeu media mineralia ſecundum quod dictum eſt, quæ originem ex Mercurio non ducunt. Et horum quædã ſunt ſales quæ liquefiunt humido faciliter, vt alumen. ſal ſimplex, ſal armoniacum, ſal lapideum, & omnia genera ſalium. Et quædam ſunt virtuoſa, nec liquefiunt ſolo humore faciliter, vt auripigmentum, arſenicũ, ſulphur, cum aqueitas ſulphureorum corporum eſt commixta cum terra viſcoſa, commixtione forti cum feruentia caloris, donec facta ſunt virtuoſa, & prius coagulata ſunt ex frigore. Atramenta verò compoſita ſunt ex ſale & ſulphure & lapidibus, & creditur in ipſis vis mineralis aliquorum corporum liquabilium, quæ ex eis fiunt, vt calcantum, & olocari ager: qui generantur ex maioribus granis atramenti, & non ſoluuntur, niſi ſoluatur ſalſedo cum ipſis quæ eſt in ipſo ſulphure, & prius congelantur in frigore. Et illud iam accipit vim mineralem ab aliquibus

cor-

corporibus, naturaliter in terris existentibus. Quod accipit vim ferream, erit rubeum & terreum, sicut olocar. Quod autem vim accipit aeream, hoc erit viride calcantum. Vnde possibile est ista duo, scilicet olocar, & calcantum ab ipso generari, cum tamen hæc omnia prædicta participant in vi minerali cũ metallis. Sed corpora metallica ex ipsis artificialiter fieri non possunt, cum sint alterius naturæ, & cum metallis ex prima materia ꝓpinqua, scilicet cum Mercurio originem nõ duxerunt, sed ex argento viuo. Non nego quin cum ipsis metalla possunt purgari aut dissolui, vel forma sophistica per ea introduci, ad decipiendum homines, propter quod plumbi nigredo abstergi potest, veruntamẽ plumbum, semper manet plumbum. Sic artifices possunt facere congelationes per ea, id est, extrahere humidum ex Mercurio cum rebus siccis, vt videatur Mercurius coagulatus, sed illa coagulatio est pessima. Vnde Aristoteles: Sciant Alchimistæ, se species rerũ permutare non posse, sed similia illis facere possunt, id est, tingere rubeum citrino, vt videatur aurum, & album tingere colore quo volunt; donec fiat multum simile argento; Vt hij qui coniungunt stannum, cuprum & Mercurium, & inde faciunt argentum sophisticum. Et fit etiam purgatio per mineralia in metallis, & non est impossibilis, & contra

hæc non ſtat ratio, ſed contra verum aurum & argentum, quod nequaquam in natura & arte fieri conceditur, niſi per corporum in primam materiam reductionem. Sic ſpecies rerum tranſmutari poſſunt, vt prius Ariſtoteles ſubdit. Et hoc non fit per ſolam liquefactionem, ſed per congelati Mercurij reſolutionem, cum ſui ſpiritus admixtione corpus in Mercurium transformatur.

De differentia generationis ſulphuris vulgi, & ſimplicis, & Mercurij.

Cap. VI.

Cum dictum ſulphur cauſans metalla, eſt elementum metallorum cum Mercurio, nunc pono differentiam in Mercurij generatione, & ſulphuris, licet bene ex vtraque parte cauſent metallum, ſcilicet Mercurio eſſentiali, & ſulphure ex parte accidentali. Tamen illud ſulphur adhuc eſt duplex, viuum ſcilicet & vrens. Viuum cauſat metalla; quamuis adhuc bene differunt vnum ab alio; ſecundum quod plus exiſtit viſcoſitate terræ infectum, cum tamen ſulphur ſimplex viuum, cauſans aurum & argentum, non eſt niſi vapor calidus & ſiccus, generatus ex puriſsima ſiccitate terreſtri, in qua omnibus humoribus prædominatur ignis, & illud dicitur

tur elementum cum Mercurio metallorum. Sed generatio sulphuris vulgi, differt à generatione Mercurij, vt suprà dictum est: quia aqueitas sulphuris vulgi, est commixta cum terrestreitate viscosissima, cum feruenti calore, & facta sunt vnctuosa. Sic generatio Mercurij differt in parte secunda à generatione istius sulphuris, cum sit generatum ex terra subtilissima, alba, sulphurea, cum limpidissima aqua, quoniam transparet admixtione fortissima, ita quod vnum ab alio separari non potest, donec non quiescat in superficie plana, nec adhæret tangenti propter siccitatem terræ, quæ alterauit aqueitatem ratione fortis commixtionis, & ideo est elemẽtum cum sulphure simplici omnium ductibilium, vel propè simile est aliquibus ductibilibus. Et ideo propter concordantiam aliquo modo ipsorum in generatione commiscetur sulphur Mercurio, & vnum alterat in natura. Quare vnumquodque corpus metallicum in se sulphur expressè habere dignoscitur, cum liquefit calore ignis, ibi apparet Mercurius, & sulphur, Mercurius in substantia, sulphur in colore, & in cute rubea sũperius natante. Sic propriũ est vnius, quod sit adhærẽtia alterius, eũ vnũ sine alio in metallum generari non potest. Et in quantum sulphur est magis simplex, in tantum magis gaudet & cohæret Mercurio simplici & mũ-

do, ac fortius cum altero coniungitur, & sic perfectiora tunc ex ipsis generātur metalla.

Quæstio.

Cum generaliter philosophus loquatur, quòd sulphur coagulat, dicendũ quòd non. Quia omne sulphur vulgi secundũ philosophũ, metallis est extraneũ & contrariũ. Auicenna: Non intrat in magisteriũ quod non est ortum ab eo. Quia semper inficit & denigrat, & corrũpit, quocunq; modo per artificiũ preparetur. Est.n. ipsum, ignis infectus, ergo fusionē impedit. Si verò calcinatur, in terream redit substantiã, vt puluis mortuus. Quo ergo modo potest alijs vitã inspirare? Habet.n. duplicem superfluitatem, sc. inflammabilē substantiã, & terream fœculentiam. Igitur per hæc considera sulphur vulgi non philosophorum esse, cum sulphur philosophorum sit simplex ignis viuus, alia corpora mortua viuificans, & ea maturans, ita quod naturæ defectum supplet, cum ipsum sit superfluæ maturitatis, secundum quod in natura sua sit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Vnde Auicenna: Tale sulphur non reperitur super terram, nisi in quantum exit in istis corporibus sole & luna, & in alio, quod est illud, quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi reueletur. In sole autem perfectius: quia magis est digestum & decoctum.

Quo-

Quomodo poßibile ſit minora metalla, artificialiter fieri metalla.
Cap. VII.

Sed quia in præcedenti capitulo determinatum eſt, minora metalla artificialiter impoſsibile fieri metalla, propterea hic reſtat fore probandum. Primò ſic, quia minora metalla de prima metallorum materia, quæ eſt Mercurius, non ſunt generata: quia generatio eorum cum generatione Mercurij in primis differunt in forma, in natura, in compoſitione, ideo etiam fieri metalla non poſſunt: quia rerũ vnius ſpeciei, vna eſt materia prima, & ſperma ex quibus generantur.

Prima pars antecedentis patet, quòd minora metalla non ſunt generata ex Mercurio, quod eſt cauſa, quia ſemper manet in prima materia metallorum, & non extranea ſulphura. Vnde Ariſtoteles & Auicenna: Ideo ſi deberent fieri metalla, oporteret quòd primò tranſirent in primam materiam metallorum. Sed quia artificialiter hoc fieri non poteſt, ideo minimè ex eis metalla fieri poſſunt. Sic patet prima pars, antecedentis ſatis declarata.

Secundò ad idem. Quia minora mineralia principium metallorũ artificialiter fieri non poſſunt, quod eſt Mercurius: ideo etiã medium & finem non pertingunt, quæ ſunt

metallum, & tinctura quam tenet: quia nutrimentum in homine per generationem non potest fieri homo, nisi prius conuertatur in sperma, & sic additũ suo simili nou⁹ generatur homo. Sed quia minora metalla à metallis sunt extraneæ naturæ, quamuis bene in aliqua vi minerali participant, & debilioris sunt virtutis, & adustibilia, ideo natura metallica eo non gaudet, sed respuit, & seruat ea quæ sunt suæ naturæ. Exempli gratia, Si aqua miscetur terrę, separantur ab inuicem, quia terra petit fundum cum sit grauis & sic ca, aqua superficiem, & nequaquam artificialiter sic possunt coniungi, quod istæ naturæ contrariæ stent in vna natura coniunctim. Bene quidem aqua potest abluere & mundare terram, sed quòd siccitas terræ artificialiter mutetur in aqueum humidum, credi non debet, licet terra madefiat aqua. Sic minora mineralia possunt coniungi cum metallis, & ea purgare, & aliquo modo nouam formam introducere, sed cum ipsis permanere, & illud immaturum maturare, natura non concedit. Quare fatui, vt diuersá negocia & sophistica, ad decipiendum homines adducunt, scilicet res improportionabiles, quæ nec materiam dant, nec eam etiam recipiunt: Scilicet secundinas, oculos animalium, testas ouorũ, crines, sanguinem hominis rufi, Basiliscum, tam artificialẽ quã na-

naturalē, vermes, herbas, radices, ſtercus humanū. Multi.n.fatui laborauerunt, & adhuc laborant in hijs rebus vegetabilibus & ſenſibilibus, vbi nihil tamen veritatis inuenerūt, ſed quaſdā humilitates, de quib. indicamus inſcijs, vt euitare poſsint deceptiones. Nam ex hijs reb. poſtea dicendis, longo tempore extraxerūt qđ appellabant arg. viu. artificiale, & olea, & aquas, quas nominauerūt quatuor elemēta, videlicet aquā, aerem, terram, & ignem, & ſalem armoniacū, arſenicū & ſulphur, & auripigmentū, quod emiſſent meli9 in foro, & citius perfeciſſent. Quæſierunt etiam in rebus vegetabilibus & ſenſibilibus, humore carentium, & ſiccorum combuſtibilium & corruptibilium tincturā, quam non habent. Hij verò damnificati ſunt damno apparēti. Et iſtę ſunt rationes: Capilli humani, cerebrum, ſputū humanū, lac mulierū, cruor humanus, vrina, ſtercus, embrio, menſtruū, & ſperma, oſſa mortuorū, oua gallinarum, & ſimpliciter in omnib. animalibus brutis, piſcibus & volatilibus, vermibus, & carnibus, ſcorpionib. bufonib. baſiliſco naturali & artificiali, in quo maxima trufa eſt. In teſtudinibus, & ſuccis quarundā herbarū, & florib. arborū, & ſpecialiter in hijs, videlicet herba lunari & ſolari, quę dicitur toxicū, & in omnibus in quib. finxerūt nomina ad placitū ſuū, ſecundū metalla decipiētes ſe & alios, volē-

res cum pessimis rebus optimam perficere, & naturæ defectum cum talibus adimplere, in ijs nullam virturem imaginantes veraciter, nec scrutantes, volentes stercus seminare & metere triticum, quod visui videtur impossibile. Vnde dicitur. Si quæ homo seminauerit, hæc & metet. Ergo si stercus seminat, merdam quoque & metet. Quare nō est mirum quod vix vnus inter mille, aut nullus de talibus perficit. Semina aurum & argentum, & afferet tibi fructum millesimum, cum labore tuo, mediante natura: quia ipsa solum habet quod quæris, & nulla alia res mundi, cum alia omnia vt fœtida, & naturæ cedunt per ignis assiduitatem, & examen. Sunt & alij Alchimistæ in mineralibus minoribus laborantes, scilicet quatuor spiritibus vt in sulphure vulgi, arsenico, auripigmento, & sale armoniaco, volentes ex hijs tincturam perficere, sed hoc facere non possunt, vt patet per diffinitionem tincturæ. Quia tingere non est aliud quàm tingendo tinctum in naturam suam transformare, & secum sine vlla transformatione permanere, & docens naturam contra ignem præliare. Nam tingentis & tincti natura concordat. Exempli gratia. Si ex auro vel argento tinxeris plumbum, vel stannum, vel aliquid aliud tale, hoc concordat in naturis: quia originem ex vtraque parte ex Mercurio duxerunt, ma

turum

turum immaturo coniungitur, vt immaturum secum in tali via perficiatur. Sed cum isti quatuor spiritus sint alterius naturę cum metallis, vt sufficienter prius dictum est, ideo si tingere debent, Quæro vtrum debeant conuertere, vel conuerti? Si conuerti, tunc tinctura non est, vt patet per diffinitionem. Si conuertere, ergo tingendo conuertit in suam naturam quæ est terrea, natura metallicæ naturæ extranea, ideo metallum tingendo facere non possunt. Quia autem tingendo conuertit in suam naturam probatur: Quia omne generans generat sibi simile. Sed quia hic tinctura quatuor spirituum generans est, terra igitur generabit sibi simile, quod est terreum sicut ipsum. Sic & istam tincturam & omnem aliam quæ non inuenitur in proprietate naturæ despicias cum alijs vijs extraneis: quia in ipsis non est aliud quàm rerum consumptio, temporis perditio & laboris, cum omnia alia apparentia sunt, & non existentia metalla, quæ per minora mineralia vel consimilia fuerint laborata. Ergo stultum est quærere in re, quod in ea non est, & cætera: vt in rebus fœtidis & vstibilibus quærere aurum & argentum, &c.

Iterum de ſulphure philoſophico ſimplici non vrente.
Cap. VIII.

Philoſophi ſubtiliter ſunt imaginati, quomodo in iſtis corporibus perfectioribus ſulphura illa elicere poſſent, & ipſorum qualitates per artem purgare, vt hoc haberent in arte mediante natura, quod in ipſis antea non apparuit, quamuis plenariè & occultè prius habuerunt. Et hoc nequaquam fieri concedunt ſine corporis ſolutione & in primam materiam reductione, quod eſt argentum viuum, ex quo facta ſunt ab initio, & hoc abſque vlla permixtione rerum extranearum, quæ extraneę naturę lapidem noſtrum non emendãt, quoniã nihil conuenit rei, niſi qđ propinquius eſt ei, cum ſit medicina ſimplicis ac virtualis naturæ, ex aqua mercuriali ꝓducta, in qua aurum & argentum prius ſunt ſoluta. Exempli gratia, Si glacies ponitur in aquam ſimplicem, ſoluitur in ea per calorẽ, & redit in primam ſubſtantiam aqueam, & ſic aqua tingitur ex virtute etiã occulta quæ fuit in glacie. Si autem glacies non reſoluitur per calorem in aquam, non coniungitur aquæ in qua iacet, nec illam aquam tingit ſua virtute quę in ea antea coagulata fuit, ex parte ſpecierum. Sic eodem modo ſi corpus non reſolueris in Mercurium, cum Mercurio

rio occultam virtutem ex eo habere non potes, ſcilicet ſulphur digeſtum & decoctum per opus naturæ in minera. Sic enim lapis eſt vnus, vna medicina, quæ ſecundũ philoſophos dicitur Rebis ex binare, ſcilicet ex corpore & ſpiritu, albo vel rubeo, in quo multi fatui errauerunt.

Quomodo ſulphur rubeum eſt in ſole, & album in Luna. Cap. IX.

Cum dictũ ſit quod ſulphur Philoſophorum rubeum exiſtat in ſole, per maiorem digeſtionem, & ſulphur album in Luna per minorem digeſtionem. Vnde Philoſophus: Citrinatio non eſt aliud quàm completa digeſtio. Nam calor agẽs in humidum, primò generat nigredinem, & agens in ſiccum cauſat albedinem: quam albedinem ignis, ſi tráſcendit agens in eo, mutat in puriſsimam citrinitatem. Hæc omnia in calcinatione plũbi attẽdi poſſunt. Etiam dicit Philoſophus. Quia iam actu vnumquodq; perfectorum corporum ſuum bonum ſulphur cum Mercurio contineat, ſcilicet aurum aureum, & argenteum. Ideo ſulphur album per citrinũ eſt aurum. Quamobrem ſulphur in eo eſt ſulphur rubeum, id eſt, ignis ſubſtátia, qui hoc album plus digeſsit. Et ſic ſulphur album &

rubeum ex vtraq; parte existit in sole. Quare ignis est perfectio eius, & in igne generatum est. Et ideo amicabiliter gaudet natura suæ igneæ naturę. Vnde aliquę res extraneę hoc in corporibus causare non possunt, cũ ars non sit aliud mediante natura, nisi decoctio & digestio illius naturæ per simplicem laborem. Exempli gratia, Mane cum surgo, & video vrinam meam albam, iudico me parum dormiuisse, tunc repono me iterum ad dormiendum, & accepto somno, vrina citrinatur. Et hoc propter maiorem digestionẽ caloris naturalis in me existentem. Sic sequere naturam per artem, similiter decoquere, digerere, maturare substantialiter, cũ iam in actu natura contineat in se ignem naturalem quo maturatur. Hoc aliæ res non habent, ideo dare non possunt. In Luna nõ est nisi sulphur album simplex, non tamen digestum sicut rubeum, nec sic à nigredine priuatum per actionem caloris, quem in se naturaliter continet. Sed ignis species est obtecta & occultata, agens in ea plus per artem quàm per naturam. Et ideo non est impossibile quòd ars mediante natura hoc plus digerat & perficiat, cum naturaliter intendat perfici, sed per se non potest, nisi moueatur arte & operatione. Sed isti labores, vt credo, non perueniunt ad hominem duræ ceruicis. Et ideo non fit verum aurum, nisi fiat
ita

ita digestum & decoctum, vt melius melioret peius. Quia omnium philosophorum intentio est, cũ meliore peius perficere. Quod fatui contrariè intelligunt: quia cum peiore melius perficere nituntur. Et hoc quærunt in re, quod nunquam fuit in illa, scilicet aurum & argentum in rebus adustibilibus, vt supra dictum est.

Quod in alijs ægris corporibus non est vtile hoc sulphur quærere, quia ibi non est. Cap. X.

Quęri non immeritò potest, vtrum ex alijs ægris corporibus, hoc sulphur album & rubeum ad tingendum Mercurium elici possit: Dico quòd non, quia prius dictum est, quòd non est aliqua res maioris temperantiæ, quàm in istis duobus corporibus reperitur, quibus insunt radij tingentes, cum prius dictũ est, quòd ægra corpora in se contineant sulphur fœtidũ & adustibile, & non virtualis naturæ, sicut in istis, &c. Cũ omnis ars non valeat, nisi præhabita natura, quã sequatur. Posses tamen cum minorib. mineralibus purgare metalla, quib. purgatis tamen adhuc non habent auream & argenteam naturam in se: quia digestio & decoctio aurea nõ fuit in illis, sicut in alijs, nec sulphur ita maturũ. Et ideo ipsis immaturis succurẽdũ

est cum maturis vt maturentur. Igitur non tingunt sed tinguntur, quia tinctura auri & argenti proportionabilem naturam habet cum ipsis scilicet immaturis vel imperfectis, quia originem ex Mercurio traxerunt. Ex his manifestè patet quod minora mineralia tingere non possunt, quia corpora metallica imperfecta, quæ non conueniunt cũ auro & argento ex parte Mercurij maturi, tingere non possunt, nec naturam auri vel argenti infundere. Et ideo non est tingendũ nisi cum illis quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento, quia aurũ aureum tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia despicias, quibus non inest virtualiter seu naturaliter virtus tingendi, cum in ipsis non sit fructus, sed solum perditio rerum & stridor dentium.

Quomodo aurum curet infirmitates hominum & ægra corpora metallorum. Cap. XI.

Cum autẽ inter vulgares & Philosophos aurum formam teneat, quod in prima sua dispositione manens, lepram curet, & plures alias virtutes habeat, hoc autem est propter eius completam digestionem, quia excellentia ignis in eo agens, omnes malos humores consumit in corporibus ægris existentibus tam ex causa calida quàm frigida.

Sed

Sed hoc argentum facere non potest, quia tantam superfluitatem ignis non habet, nec tantum est digestum & decoctum naturali maturitate. Tamen isto non obstante, igneitatem occultè & virtualiter habet, sed non ita plenè, quia adhuc ignis non facit tales qualitates elementales sicut in auro. Et ideo argentum in sua prima dispositione manens non curat lepram ita potenter, nisi prius per artẽ digeratur, quousq; habeat gradus summos auri in omni maturitate: quare alia ægra corpora metallica minus curant infirmitates, secundum quod magis differunt in imperfectione & maturitate ab eis, & ex defectu sulphuris infecti, & fœtidi, & vrentis, ex quo, generatione & coagulatione sua facta sunt ab initio, & ideo non curant. Cum ergo aurum tãti vigoris sit apud vulgares, & hoc in sua prima dispositione manens, quare nõ mirum, sicut expertum est, si aurum in medicinis per artis ministerium sequentis naturam redigatur, & eius virtus subtilietur per digestionem decoctionis, & qualitatum purgationem, quod multas seu omnes ægritudines habeat tunc curare. Quod patet per Arnoldum de Villa noua peritissimum medicum, qui dominum Innocentium Papam cum hac medicina ab infirmitate, cæteris medicis incurabilem liberauit. De sene facit iuuenem, & reuiuiscere facit, seruat sani-

tatem, corroborat naturam, & omnem ægritudinem corporis expellit: venenum à corde declinat, arterias humectat, contenta in pulmone diſſoluit, breuiter totum corpus habile reddit. Eſt ita precioſum quòd nullus habet exſoluere, & ita rarum quòd nullibi poteris reperire: ergo, &c. O fœlix ſcientia cum ſciente, qui eam habet, incomparabilem theſaurum poſsidet, in ſalubri conſtellatione natus eſt, & in hoc ſeculo ſuper omnes ditatus, coram Deo & hominibus honoratus: quia non per vſuram & fraudem vel falſis mercimonijs, & pauperum ſp l a o nem, nec per ſubditorum oppreſsionem, ſicut iam potentes mundi ditantur: ſed per laborem manuum & induſtriam ingenij hic theſaurus acquiritur: ergo beatus. Philoſophi veritatem cognouerunt, ideo eam ſcientiam poſuerunt ſuper naturæ motum, & modum eius imitantes, nunquam aliquis philoſophus repertus eſt mendacium poſuiſſe, licet obſcurè locuti ſint, & hoc propter eius nobilitatem fecerunt. Aliqui ſcribunt in libris ſuis mendoſis & altercatis. Caue tibi ab odore eius, ne te interficiat. Ecce qualis medicina & contrarietas, quæ cum ſanare debet, inducit mortem. Non eſt mirũ, quòd res intoxicatiuæ ex venenis compoſitis, hæc facere poſſunt. Videte fatui quomodo veſtra opera differunt ab opere naturæ.

Quare

Quare fatigamini in huiusmodi rebus altis ad quas venire non poteſtis taliter laborando, niſi miraculoſe eueniat, vt accidit beato Ioanni, qui de virgultis fecit aurum. Dico vobis qualis eſt medicina, tale fit & aurum. Cum res fœtidas ſeminatis, merdam metetis. Reuertimini ad viam veritatis propter vos metipſos. Conſulo vobis ſtudere, dicta ſapientum reuoluere, ex quibus veritatem elicite, non caſualiter ad opus accedite. Nõ aduertatis Recipe recipe, hoc & hoc, neſcio quid, & fac taliter, neſcio qualiter, Inſtrue me hoc, & ego docebo te illud. Sic deceptus alium decipit, & ſic totus mundus per tales eſt defraudatus. Cœcus enim ſi cœco ducatum præbeat, ambo in foueam cadunt. Vbi enim videris, recipe, cogita quòd ſignificet decipe, mutato r. in d.

Quæ particularia ſunt perficiuntur in hac arte. Cap. XII.

Vniuerſaliter omnibus intuentibus ad quos præſentes deuenerint ſermones, declaro. Quia in totius artis ſerie non ſunt niſi duo particularia, quæ particulariter perficiuntur ſecundum philoſophos & naturam. Primum particulare, tam in albo quàm in rubeo exiſtit in Mercurio, ſine adminiſtratione medicinæ perfectæ. Quamuis bene corpus cũ quo perficitur in ſe occultè ipſius

tincturam continet, veluti natura requirit.

Primum, quod in eo particulariter perficitur ex vtraq; specie rerum est illud. Cum Mercurius ex prima materia omnium metallorum compositus ex terra nimium alba, sulphurea & aqua clara. Et ideo, albedo terræ transparet limpiditatem aquæ, & est color in eo albissimus, vt docet experientia. Et continet in se sulphur bonum maturum & mundum, tunc possibile est ex eo particulariter fieri solem & lunam. Philosophus: Admisceatur per artificiũ alijs corporibus metallicis, quia est de natura eorum, & ipsa generata sunt ab eo. Et ideo per artificium fieri potest, vt imitetur naturam digestam in illo, vt cum eis perficiatur. Et sic quibus complectitur metallis fit simile illis, sine aliqua admixtione extranea, Cum simpliciter natura gaudet suæ naturæ, & non per aliquod extraneum. Sed cum sole fit Sol: cum Luna Luna: cum Venere Venus, &c. Cum vnumquodq; mittit in illud vim suam, & etiam quia in se continet suum sulphur bonum & immaturum, quod per artem maturatur. Quare alia metalla coagulata & infecta per sulphur adustibile particulariter sicut ipsum, Sol & Luna fieri non possunt. Prima ratio est: Si enim Mercurium transformarent, & admiscerent cum sole & Luna, tunc ipsorum Mercurius haberet in se illud præhabitum

præhabitum ſulphur malum. Et ſi purgaretur, tunc in tantum purgari nõ poſſet, quod reduceretur in Mercurium, ſicut ante talem ſimplicitatem. Nec etiam poſſet corpus per Mercurium in eo diſſolui. Et cum diſſolui non poſſet, tunc etiam vim ſeratam in illud mittere non poſſet, ſed naturalis ex vtraque parte ſeratis, vnumquodq; in examine ab altero ſepararetur, cum in ſe non haberet naturam perfectam occultè, cum qua propriè per ipſorum ſolutiones perficere poſſent. Sed cum ſemper ipſis neceſſarium ſit mediante arte, vt alia corpora perfecta ipſis ſubuenirent cum ſua natura, quę naturaliter eſt perfecta. Secundò ſi inſoluta adiungerentur corporibus perfectis, minus aurum & argẽtum fieri poſſent, cum naturaliter per congelationem ex vtraq; parte naturæ earum ſeratæ ſunt, & cum non eſt medium aperiens illas naturas, admittendum vnam vim in aliam, tunc coniungi non poſſunt coniunctione naturali, ita vt redeant in Mercuriũ, quę ex vtraq; parte per originẽ duxerunt, & ideo per vehementiam ignis ab inuicem ſeparantur per combuſtionem naturæ imperfectæ, vt bene cernitur. Ideo cum coniungere volueris, facias Mercurium per Mercurium, qui diſſoluit & aperit naturas ſæparatas, vt ſimpliciter vnum poſsit tranſire in aliud, & perfectum mittere vim in

imperfectum, vt secum perficiatur. Et isti sunt labores viæ particularis. Et sic particulariter aurum & argentum fieri possunt. Non quod Mercurius crudus dissoluit corpora, & reducit ea in primam materiam suam siue naturam: Sed Mercurius corporum hoc facere non potest, & hoc propter cruditatem sui sulphuris, quam in prima sua generatione habuit. Sed Mercurius crudus ex aqua clara ab initio factus, ille crudum semper appetit corrodere, & primo quod suæ naturæ vicinius est, scilicet aurum & argentum, &c. Sed alter Mercurius ex corporibus congelatus hoc facere non potest, quia per congelationem illud crudũ sulphur, quod antea fuit in eo, est alteratum in natura, non corrodit sicut primum, nec se ratum aperit. Et ideo vna vis non mittitur in aliam, sed vnum quodq; per se manet. Bene quidem fluctualiter sunt coniuncta, sed naturaliter ex vtraque parte sunt serata. Quare per examen, & asperitatem ignis imperfectum comburitur, perfecto manente, quia vna natura alteri succurrere non potest. Sed cum argento viuo crudo hoc facere potest, scilicet naturas reserare & aperire, vt vnaquæq; res vicina, sit suæ naturæ adiuuamen. Ideo si dissoluitur argentum, inueniet argenteam naturam: & si aurum, inueniet auream: si plumbum plumbeam, &c. per ipsorum

psorum sulphur congelatur. Vnde Philosophus, Sed non alia corpora quæ suam naturam non participant, sicut tu quæris in multis fœtidis rebus & immundis. Et ideo particulariter possibile est ex vtraq; parte ex eo fieri aurum & argentum, & in alijs corporibus non, vt audiuisti.

Nota, duplex est solutio corporũ in Mercurium, per Mercurium, & in aquam Mercurialem. Prima solutio requiritur ad particularia. Secunda ad vniuersalia.

Prima solutio corporum in Mercurium non est alia, nisi resolutio, id est, per solam resolutionẽ seratum aperitur, propter ingressum naturæ vnius in aliam, & ista resolutio est in particularibus.

Secunda solutio est in aquam Mercurialem, & fit vniuersaliter. Et illa fit, non per solam dissolutionem sulphuris immaturi in Mercurium, sed per putrefactionem corporis & spiritus in humido. Cum putrefactio omnium naturarum ad inuicem ligatarum est solutio & separatio. Et sic partes ligatæ ab inuicem separantur, & vnaquæq; pars ab alia; & hoc fit per separationem & solutionem elementorum, quæ in generatione Mercurij sunt connexa, scilicet aquæ & terræ. Et eædem partes dum purgantur in natura per conuersionem coniunguntur, & plus se diligunt propter eorum mũdifica-

tionem, quam antea in natura. Sed hæc ſe-
paratio fieri non poteſt in corporibus niſi
per ſpiritum, ſic ars tranſcendit naturam in
vna via, licet artificialia bene ſubitò fiant,
quæ tamen antea naturaliter prolixa fue-
runt. Non tamen credas, quod hæc ſint ele-
menta vulgaria, ſcilicet aqua nubis vel con-
ſimilia. Sed frigidum & ſiccum terra, frigi-
dum & humidum aqua, humidum & cali-
lidum aer, calidum & ſiccum ignis. Et ſic
ſunt in naturis elementorum. Tamē nequa-
quam ars poteſt partes connexas in genera-
tione ita ſeparare, quòd ſimpliciter in ele-
menta quæ fuerunt tranſmutentur, cum pri
ma natura vnam qualitatem mutauit in a-
liam, taliter ars ſeparare bene poteſt; vt hu-
midum à ſicco, frigidum à calido. Sed tamē
vna qualitas adhuc de naturali commixtio-
ne poſsidet naturam alterius in aliqua par-
te, & per hæc poſſunt per artem viceuerſa
coniungi, ſicut diuiſa ſunt. Si illud non eſſet,
quòd vna qualitas participaret naturam al-
terius, ſcilicet aqua naturam terræ in frigi-
ditate, aer naturam aquæ in humiditate, &
ſic de cæteris. Tunc ſequeretur, quòd na-
turale opus eſſet totaliter deſtructum, cum
ſimplicisſima eſſent elementa ſicut antea
fuerūt. Ante Mercurij generationem ars de-
ſtruxiſſet naturam à capite incipiens, ſcili-
cet ab auro & argento, vſq; ad principium,
id

id eſt, argentum viuum. Et vltrà iſta principia ſimplicium elementorum, ſecundum quòd antea fuerunt, ante Mercuri generationem: ita remotè in arte eſt impoſsibile. Si eſſet poſsibile, tunc ſequeretur, quòd de nouo extra primam materiam Mercurium metallorum, ars componeret elementa, & viceuerſa ars generaret Mercurium ſicut deſtruxit, quod impoſsibile eſt artificialiter fieri. Bene quidem ars deſtruitur à capite vſq; ad pedes, id eſt, Mercurium à pede ędificans vſque ad caput in ſubtiliori forma cum ſubſtantia naturæ, quæ antea fuit, ars concedit. Sic diuiduntur ſpecies rerum cum in aliam formam quam antea fuerunt, tranſmutantur. Vt teſtatur Philoſophus dicens: Sciant artifices alchemiæ, ſpecies rerum permutari non poſſe (quod quidem verum eſt) niſi in primam materiam tranſmutentur vel cōuertantur, id eſt, in argentum viuum. Et vltrà hoc non conſulit. Secus fieri eſt impoſsibile.

LIBER DE ARTE CHIMICA INCERTI Authoris.

DE GENERATIONIBVS Metallorum in Visceribus Terræ. Caput I.

MNIVM rectè Philosophantium eadem est opinio atq; sententia: cūcta Metalla vapore sulphuris ac argento viuo generari. Quoniam cum pinguedo terræ calefacta, aquę substantiam adinuenerit aliquantulum globatam, eandem tum virtute naturali, tū corporum cœlestium radijs atq; conatu cœli, secundum puritatem aut impuritatem vtriusq; aurum, argentum, cuprum, stannum, ferrum & plumbum, corpora illa speciosissima in venis terræ consolidauit.

De natura & arte. Cap. II.

Sunt autem duæ in hac mundi testudine causæ effectrices, natura & ars. Natura quotidie nouas producit res atq; generat: Ars verò illarum rerū similitudines per conceptum in se imprimens, naturæ vestigia lineationesq; miro modo prosequitur. Ita vt si in ingenium

genium hominis in quibusdam aliquando non opituletur, ipsam naturam ab operatione sua palam est defecisse. Ars etenim naturam, adiuméto naturę nonnunquam corrigit, supplet, & quodámodo (præsertim in hac magnifica mineralium rerum diatribe) superare videtur. Quod à priscis illis philosophis iamdudum in memoriam est consecratum. Duo sunt philosophorum genera. Quidam naturam duntaxat per se inuestigantes, virtutem ac potentiam quam habét res sublunares, tum ab elementarijs qualitatibus, tum à cœlo & stellis, literarum monimentis tradidere, vt sunt Medici: Et quidam alij, qui animantium naturas, arborum, herbarum, metallorum & lapidum prætiosorum descripserunt. Alteri longe quidem splendidiores, non solum naturá, sed ipsum deniq; naturæ arcanum, eiusq; penitiora adyta, sagacissimè ac argutissimè penetrantes, veriori vocabulo philosophi nomen sibi vsurparunt. Sed quia natura ex duobus sulphure & Mercurio cuncta producit metalla, nobisq; superiora corpora ex eis generata cum inferioribus reliquerit, certum est, diligentes eadem ex tribus suis operationibus cóficere, & inferiora corpora ad naturam & perfectionem corporum superiorum deducere posse.

Refellit opinionem quorundam in hac Arte, & ponitur ars philosophica verbis paucißimis.

Cap. III.

Et quoniam apud plerosq; philosophiæ studiosos concessum est, ipsa metalla sulphure & Mercurio generari, arbitrati sunt nonnulli, sulphur & ☿ cum sint metallorũ radix & materia, accipi debere, & tantisper decoqui, donec in corpus metallicũ essent cõglutinata. Isti quidem si profundius in naturæ sanctuarium descẽdissent, ad huiusmodi stolidas opiniones neutiquam deuenissent. Quamuis enim sulphur & ☿ quodámodo metallorũ radix ante primam coagulationẽ fuerint, modò tamen non sunt, cum ad aliá naturam sint deducta: vnde relinquitur, Ex ipsis non posse fieri aliquod corpus metallicum. Cum item ignoretur vinculũ, quo Venus & Mercurius in debita proportione coeant. Quare nõ sunt accipiẽda ea, sed potius id, quod ex ipsis in ventre terræ est plenè decoctũ, & illud quidẽ purissimũ, cuius simile cõperies in natura vegetabili. Manifestũ est cunctas arbusculas, flores & herbulas, ex aqua & vnione terræ subtilis progigni. Et si arborẽ aut herbam producere coneris, non terrã aut aquã capies: sed potius id quod ex ipsis est, veluti surculũ aut semen, quæ terræ omnium parentis gremio commissa,

&

& ſuæ naturæ alimento enutrita, luminisq́; ſolaris vibratione euocata, in ſpeciem arboris & herbæ ad ſuperficiem terræ debito tẽpore erumpunt. Pari modo ars ea diuina, ſemẽ è corpore perfectiori docet eximere, qđ terræ philoſophicæ per artem præparatæ, immiſſum, & calore temperato in puluerem album aut rubeũ iugiter decoctum, inferiora corpora ad naturam ſuperiorum traditur conuertiſſe.

Ponit, quare philoſophi hanc artem quæſierint, quid eos ad hoc mouerit, & ſoluitur ea quæſtio, Quare ſpiritus in metallis nõ poſsit ſibi ſimile propagare, cum cuiuslibet rei ſpiritus, ſit generationis author. Cap. IIII.

Cauſam autem potiſsimam, quare priſci illi philoſophi hanc ſcientiam indagarint, inſpirationem Dei alacriter aſſerimus. Videntes enim philoſophi cũctas res vegetabiles, animalesq́ue, tum cæteras res ſuo quodam ſpiritu ſe multiplicare, & ſibi ꝓducere, trãſmutationemq́ue fieri in hoc mundo inferiori per aerem, qui longo tempore ſingulas res corrumpere videretur, naturamq́ue alterius ſe motibus alterare, ſuborta eſt inter eos hęc quæſtio, Quare, videlicet, ſpiritus in metallis non poſsit ſibi ſimile propagare, cum ex

vno ſurculo multi coaleſcerẽt, & ex vno granulo innumera penè grana ſeſe multiplicarent. Decretum eſt tandem diuino oraculo, ſpiritum eum craſsiori cohiberi materia, qui ſi ſublimatione quadam ad ignem ſecernatur, ſecretusque in ſua ſede cõnaturali cõſeruetur, tanquam ſeminaria virtus, præter omne falſum, poſsit ſibi ſimile generare. Ex hoc cogitarunt philoſophi, corporibus inferioribus perfectiſsimi corporis lucem & nitorem inducere, cum inueniſſent metallica corpora ſolum penes decoctionem aut maiorem aut minorem inter ſe diſcrepare, omniumque metallorum Mercurium fuiſſe primam originem, cum quo metallicum auri Mercurio extrahentes, aurum ad naturã primam reduxerunt. Quæ quidem reductio cum ſit facilis & poſsibilis, concluſum eſt à philoſophis, tranſmutationem in metallis facilem & poſsibilem eſſe. Et cum primigenij illi philoſophi, aurum ad naturam primam reduxiſſent, influxu cœleſti vſi ſunt, ne rurſus metallum efficeretur, quale prius erat. Deinde naturam eius purificabant immundum à mũdo ſeparãtes. Quo facto eam rem, philoſophorum lapidem tranſmutantem vocitarunt. Propter cuius confectionem diuerſæ operationes à diuerſis philoſophis ſunt inuentæ, vt cõpleretur artificio id quod à natura eſſet relictum, cum natura ipſa ſemper

prona

prona sit ad sui ipsius perfectionem.

Pertractat. Quid sit lapis philosophorum, & agit primo de eius prima parte. Cap. V.

Et quoniam philosophi eam peritiam miris verborum inuolucris, figurarumque vmbraculis adeo obscurè declarassent, dubitatum est à quamplurimis, de philosophorum lapide. Quidnam sit, & de quibus conficiatur? Quod si aures diligenter arrigere velis, Lapidem in duas secamus partes. Primam eius partem solem terrenum dicimus, quod mihi tum prisci philosophi, tum recentiores testimonijs suis liquido astipulantur in Turba. Sine sole terreno opus philosophicum non perficitur. Cum omnes asserant, nullam tincturam esse veram, sine ære suo: quia in ipso est sulphur sapientum purissimum, in quo natura sagax continet sementem suá. Et quemadmodũ sol, viuacissimos & penetrantes radios in hunc mundũ elementariũ diffundit & transuerberat: Sic philosophorum lapis, ex auro solis, vt ita dicá, filio, philosophica operatione compositus in alia metalla sese conspergit, eaque sibi virtute, colore & pondere equiparabit in perpetuum. Et quia in auro sunt omnia metalla, aurum merito ante alia accipimus. Cum etenim au-

rum vel argentum errare voluerimus, necessarium est eadem accipere. Ex homine generatur homo, ex arbore arbos, herba herbam producit, & leo leonem, cum quælibet res secundũ suæ naturæ contemperamentum, quam complexionem vocant, sibi simile generet & producat. verius tamen philosophi aurum vel argentum non creant: sed natura operantis ingenio mundificata.

Agit de lapidis parte secunda, vbi spiritus gloriosissimæ virgini Diuæ Mariæ comparatur.

Cap. VI.

Secundam lapidis partem Mercurium viuum dicimus. Qui cum sit viuus & crudus, corpora ipsa soluere perhibetur: quia in profundo naturaliter adhęret eis. Hic est lapis sine quo natura nihil operatur. Vnde nobis philosophi consulunt, vt non operemur nisi in sole & Mercurio, quæ iuncta lapidem philosophorum constituunt. Quis ergo Mercurij merita laude prosequi sufficit, cum ipse sit solus qui aurum tenue faciat: & qui tanta polleat potestate, vt ipsum solem ad naturá primam posit redigere: quam potestatem nulla res in hoc mundo habere dignoscitur. De ipso Mercurio ita dicitur: Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes. Mercurius solem foliatum destruit omnem, hunc soluit,

uit, mollit, animam de corpore tollit. Si sublimetur aqu vitæ tunc generatur. Si quis ergo ex te quæsierit, Qui nam sint lapides? Respōdebis: Solem & Mercurium esse lapides philosophicos. Isti verò lapides sunt mortui super terram, & nihil operantur, nisi quod industria hominis eis administratur. Auri similitudinem profundam. Cœlum Æthereum fuit omnibus hominibus occlusum, vt omnes homines ad infernas sedes descenderēt, & ibi detinerētur perpetuò. Sed Christus Iesus Ætherei Olympi ianuam aperuit, & iam Plutonia regna patefecit, vt animę erueren-tur, cū in vtero virgineo Spiritu sancto cooperante, ineffabili mysterio profundissimoque sacramento conciperet Maria virgo, id quod erat excellentissimū in cœlis & in terra: & tandem nobis progenuit mundi vniuersi Saluatorem, qui sua exuberantissima benignitate, omnes peccato deditos saluos faciet, si sæpe peccator ad eum se conuerterit. Mansit autem virgo illæsa, atque illibata: vnde non immeritò gloriosissimæ diuæ virgini Marię ęquiparatur Mercurius. Virgo etenim est Mercurius, quia nunquam in ventre terræ aliquod corpus metallicum propagauit, & tamen nobis lapidem generat, soluendo cœlum, hoc est, aurum, aperit educitque animam: quam diuinitatem intellige. portatq; eam in ventre suo aliquantulo tem-

pore, & tandem in corpus mundificatum tẽpore suo transmittit. Vnde nobis puer, hoc est, lapis nascitur, cuius sanguine inferiora corpora tincta in aureum cœlum salua reducuntur, & permanet virgo Mercurius sine labe, qualis antea fuerat vnquam.

Decernit quare philosophi hanc peritiam occultarint, vbi ponitur laus artis, & inuehitur in Phomasticem Zoilum.
Cap. VII.

Quare autem philosophi hanc scientiam per similitudines recedentes Allegoriasque obscuras posteritati, & sapientiæ filijs commendarint, præcipuá ponit causam Hamul in Seniore. Vt attribuerent eam Deo glorioso, qui reuelaret eam cui vellet, & prohiberet à quo vellet. Etiam Rasis in librum Luminum refert. Si enim omnia secundum quod se habent enodare velim, nullus vltra prudentiæ locus esset, cum insipiens sapienti æquaretur. Legitur etiam in fine Turbæ: Nisi enim nomina multiplicarentur in arte philosophica, pueri sapientiam nostram deriderent. Quare illos non magni facimus, qui diuinam eam peritiam cauillantur esse adulteram, à qua celeberrimi philosophi omnem omnium penè rerum notitiam, tanquam olim à Policleti statua statuarij fabri artis suæ furta & fila solebant accipere, absurdissimũ

itidem

iridem foret suspicari, antiquos illos venerandæ autoritatis philosophos, in hac præsertim rerum naturalium diatribe, aliquid falsitatis memoriæ commendasse, qui summam operam veritati inquirendæ semper accommodarũt, licet ad fidei naturæ salutifere sub limitatem summumque diuinæ essentiæ fastigium non ascenderint. Quis ergo nisi Zoilus hanc scientiam non laudet, eamque singulari fauore non prosequatur? A qua cunctæ penè detractorum artes sunt depromptæ: à qua tot colores arti pictoriæ multum idonei sumpserunt exordium. Taceo artem monetariam: taceo eruditam eam medicorum destillationem, qua virtus, quam essentiam quintam vocant, elici solet. Quid de vasis illis æneis dicam? quibus fulmina & tonatio apud mortales citari solent, si modo aduersus Christianæ fidei sacrilegos hostes eis vterentur? Est preterea scientia lapidis adeo sublimis atque magnifica, vt in ea tota penè natura totaque rerum vniuersitas, tanquam in quodam liquido speculo conspiciatur.
Habet etenim se instar mundi minoris, vbi sunt quatuor elementa & quinta essentia, quam cœlum vocant, in quo sedem posuit alia quædam nobilissima essentia, quam philosophi quidam omnipotenti Deo (cum pace loquor) sanctissimæ atque indiuiduæ Trinitati, soliti sunt comparare. Quæ nec sit de

natura cœli, nec de naturis elementorum, eamque nomine peculiari animam mediam naturam vocitarunt. Et quemadmodum Deus mũdi faber, vbique adeſt in hoc mundo maiori: ita hæc eſſentia, quæ Dei appellatione cenſetur, vbique eſt in toto mundo, id eſt, vitro philoſophico. Et ſicut omnipotens Deus immẽſus eſt & infinitus: ſic ea res quaſi innumera videtur in ſui ſimilis procreatione vſque ad finem extremum mundi maioris. Tunc enim natura generatiua ab omni re procreatili auferetur. Ex quibus verbis naturę peritus colligere poteſt, lapidẽ multas partes tingere poſſe, quibus etiam multę aliæ difficultates dilui poſſunt. Valeat ergo Ariſtarchus Theologus, qui diuinarum ſe literarum interpretem fateri non erubeſcit, & hanc naturæ à Deo conditæ peritiam, qua Deus magnificentius atque ſublimius, poſt Sacras literas huic mundo cõtulit nihil, ſuis impudentiſsimis conuitijs non veretur incesſere. Dic mihi per Deum immortalem, quid eſt iniquius? quàm vt oderint homines quòd ignorant. & iam ſi res mereatur odiũ, quid demum eſt futilius? quid abiectius? quæue maior eſt deliratio ac vecordia, quã eam damnare ſciẽtiam, in qua nihil prorſus olfeceris? qui nec naturam, nec naturæ maieſtatem, nec proprietatem, nec occultas metallorum operationes vnquam didiceris?

Cro-

Crocitat ac blaterat itidem Iurecõſultus ac Forenſis ille Rabula philoſophiæ oſor maximus, qui ex miſerorum lachrymis venalis linguæ malleo numiſmata ſibi cudit: qui ſacratiſsimos legum præteriens, per ambages gloſſematum totum mundum ſuis dolis eſt perſecutus. Sed quid ſannas & Satyras perſequor? Maneant ſalebroſi iſti homines eorumque pediſſequi in ſua opinione perpetuò, qui nihil ſapiunt quod caſtum, quod iucundum, quod feſtiuum, quod denique ſeductum ſit à vulgari diſciplina: quique nihil inclitum & celebre, ſed quippiam forſan gregarium è nigellis Cadmi filijs ſunt conſecuti. Sed quorſum hæc? Ego hanc lapidis philoſophorum indaginem mihi familiarem ſelegi, eamque ſæpius appello, totius philoſophiæ occultę, aut Magiæ (haud quidem ſuperſtitioſæ ſed naturalis) Mineruã vnicam, atque Margaritam præcipuam. Videtur tamen opinione indoctorum longè degenerare à ſtudio meliori, quod à voluntate diuina decretum eſt & conſtitutum.

Cap. 8. & 9. tractant de prima oĩm reru essentia, & discutitur hîc, Quid sit natura, quid aĩa, media natura, quid anima mundi. vbi maximus ille error philosophorum, ponentium mundum esse animal, confutatur: & disseritur, quòd tantùm sit anima humana, participatu cuius brutalis anima videatur existere, & quod sol sit oculus mundi, & cor cœli. Cap. VIII.

Libet nunc, candide Lector, aliqua de naturæ secretis è penu tum philosophico, tum theologico in medium depromere. Cum viderim multos è veteribus, tum etiam recentioribus ipsi naturæ indagandæ multum insudasse, quæ toti Academiæ atque palestræ philosophicæ vsui futura, nemo nisi mentis exors, inficias ibit. Sed hîc paulò altius repetenda sunt naturæ cunabula. Non afficiaris ergo tædio, si aliquanto fecero digressum lõgius quàm huius fortè sit instituti.

Glorisissimus Deus omnium rerum opifex, & inenarrabilis author, ante mundi exordium nullo indigus, sed ipse sibi sufficiens atque in profundissimo suæ diuinitatis sacrario semper permanens, ex vberrima sua bonitate volens res ab æterno cognitas prodire inesse, earundem in principio essentiam quan

quandam creauit, crudis, vt ita dixerim, lineamentis, adhuc ineffigiatam, quam Moses ille, quem philosophiæ philosophorum fontem ac primarium Antistitē appellare libet, modo terram inanem & vacuā, modo abyssum & aquam: Anaxagoras verò Chaos confusum. Alij matrem mundi, fundamentum atque naturæ vultum ritè appellarunt. In cuius gremio cum omnes res indiscretæ atque indigestæ consisterent, neque formis ꝓprijs essent conspicuæ, spiritu Dei interueniente hunc mundum visibilem, secundum mundi intelligibilis exemplar & similitudinem graphicè & ad amussim Dandalius cōditor expressit atque descripsit. Hinc cœlum ipsum in sublimi suspensum rutilis ignibus faberrimè decorauit, motumque eius & astrorum ita composuit atque digessit, vt per arcam cœli mirabili ratione decurrerent ad efficiēdas succedētium sibi temporum varietates: vtque res inferiores motu ac lumine suo calefacerent, fouerent, & in essentia conseruarent. Propterea res inferiores superioribus, vt ouum gallinæ fouendum, vt fœminam viro fœcundandam supposuit. Quibus à primordio seminales quasdam rationes inspersit, vt sese acceptis oportunitatibus perpetua, vt ita dicam, fœcunditate atque prole multiplicarent. Fabrefecit autem Deus hāc mundi compaginem harmonia quadam, at-

que musica sibi inuicem proportione cognatam, vt quæ sint in mundo superiori, in inferiori quoque sint, sed modo terrestri: quæ itidem sint in inferioribus, etiam in superioribus visantur, modo quidem cœlesti & secundum causam. Ad quod fortè, opinionem Anaxagoræ ponentis, quodlibet esse in quolibet, applicare posses. Quare congruum est Deum cuncta moderari & implere quæ creauerit. Nec ideo Deum omnia implere dicimus, vt eum contineant, sed vt ipsa potius contineantur ab eo. Nec arbitrandum est, ita Deum esse in omnibus, vt quæque res ꝓ modulo suæ portionis eum posſit capere, vtpote maiora maius, minora minus. Sed ita Deus omnia implet, vt non sit aliquid vbi non sit. Et ergo intelligimus eum intra omnia, sed non inclusum: extra omnia sed non exclusum. Ideo interiorem, vt incircumscripta magnitudine sua omnia concludat. Quare diuus Dionysius ait: Omnes res affirmari posse de Deo, cum sit author & gubernator. E diuersò, omnes res negari de eo verius, cũ nihil sit de his quę condidit. Quod mihi etiã videtur esse gratius & certius, cum ob variabilem huius mundi decursum, tum propter inuestigabilem altisſimæ diuinitatis abyssum. Posuit etenim Deus maximum interuallum inter se & res creatas. Est autem DEVS immensus quidem, & ineffabilis, inex-

inexcogitabilis, non intelligibilis, suprà omnem imaginationem, suprà omnem cogitatum, suprà omnem intellectum, suprà omnem essentiam, innominabilis, solo silentio in corde prædicandus, potentissimus, sapientimus, clementissimus, pater, verbum, Spiritus sanctus, altitudo incomprenhensibilis, Trinitas impartibilis, essentia immutabilis. Cuius imago est omnis natura, quamuis intentiuus est oculus. Qui omnium creaturarum vnitas est, & cardo omnis, & vnus, qui est omni potestate validior, omni excellentia maior, omni laude melior. Quem diuus Plato in ignea substantia habitare posuit: Intelligẽs, videlicet, inenarrabilem Dei in se ipso splendorem, & circa se ipsum amorem. Quem alij spiritum intellectualem asseruere & igneum, non habẽtem formam, sed transformantem se in quæcunque voluerit, & coæquantẽ se vniuersis. Qui ratione multiplici quodammodo creaturis suis annectitur. Rursus ea sua infinita æternitate ac omnipotentia excedens feruido amore, sincera fide, & spe solida, mentibus hominum expiatis insinuari possit, qui sit benedictus per omnes chiliadum chiliades.

Diximus paulo antè Deum esse innominabilem, quem proprio nomine Arithmeticam Martianus Capella salutasse dicit, cum septingentos decem & septem numeros cõ-

plicatis in eos digitis Iouem salutabunda depromeret. Sed quid nobilissimus ille numerus sibi velit, eiusque in membra sua respersio, nouit Arithmeticus, non qui artem numerandi mercatoriam, sed proportiones inquirit. Hoc in numero omnes numeros, omnemque proportionem, tum Musicam tum Geometricā deprehēdimus. Adde aliqd magis arduū. Nomē Dei in his numeris offendi quāexactissimè. Cuius nomē sacrosanctū & in ęternū adorabile in hac tēporis plenitudine quinq; literis adnotatur. Cum tēpore naturæ tribus, legis verò quatuor scriberetur. Dicimus ꝑterea Deū habere omne nomen, qppe cū sint oīa in ipso & ipse in omnib. vt infrà disputabitur. Et tamen nullum nomē, cum diuinæ maiestati non possit nomen idoneum attribui. Quantum autem mysterij atque neruorū numero in se habeat, Pythagoricos belle calluisse facilè crediderim, qui alium Palladem, alium Dianam, alium Patrem, alium matrem, alium denique virilem, alium fœmineum nominabant, aptaruntq; numeralis scientię consultissimi Monadem opificij Deo: Diadem aut dualitatem materię: formis ipsis Triadem virginem: tum homini eiusque vitæ Hexadem & Heptadem. Enneadem verò omnib. creaturis haud abs re pulcherrimè accommodarunt. Cæterùm, vt ad institutum redeam, audi Dionysium

recitantem, Deum esse in omnibus, vel, omnia esse in Deo, sicut numeri sunt in vnitate, sicut in centro sunt omnes recti lunæ circuli. Et sicut membrorum vires sunt anima. Quoniam sicut vnitas omnium numerorũ communis mensura, fons est & origo, omnéq; numerũ in se vnicè coniunctũ cõtinés, multitudinis oĩs est principiũ. Sed oĩs multitudinis insons, semp eadé & immutabilis; Sic pari modo res creatæ se habẽt circa creatorẽ. Et quemadmodũ anima humana indiuidua rectrix extat sui corporis, & tota toti corpori eiusq; cuiq; parti præsens, ita similiter Deus in hoc mũdo vbiq; est, eumq; implet & moderatur iugiterq; cõseruat, per virtutẽ q̃ rebus creatis quotidie de perenni fonte spiritus sui impluit liberaliter. Vnde ritè per quandã similitudiné animę naturæ Deũ aut Dei virtutẽ, qua oẽs res sustinet. Animá mediá naturá, aut animá mũdi appellamus. Non qđ mũdus ipse sit aĩal, qđ à Christianę philosophiæ vestibulo, partí in Metaphisica christiana, partí in hac lapidis cõsideratione explodere licet. Sed illá filo orationis tersio ri contexere persuadet naturæ sublimatas, hic pedestri sermõe incedere placuit. Eamq; mundi animam præcipuè in sole collocamus. Nihil etenim est in ipso firmamenti circulo, præter animam, quod maiorem Dei similitudinem præ se feret, quam ipsum lu-

men. Cum quælibet res tantum sibi, vt ita dixerim, Dei vēdicet, quantum capax est luminis. Et cum nihil sit oculatius sole, multi ex Platonicis Orpheum in hoc potissimùm imitati, Solem, mūdi oculum nominarunt. Quoniam in eo tanquam in quodam lucidissimo speculo cuncta viserentur, atque sese ostenderent. Huic Heraclitus cuncta dicit notescere. si solem è mundo sustuleris. Quid est nostrum corpusculum, si desit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulsatilis, sentiendum nullum inest iudicium. Nullus in eo vitalis halitus, aut vlla spiratio. Quare etiam nonnullis visum est solē cor cœli nuncupare. Quoniam sicut in corde viuus extat fons sanguinis, cætera humani corporis mēbra humefaciens & irrigans, motumque vitalem infundens: sic in sole videtur esse omnium rerum tum inferiorum, tum superiorum vegetatio & conseruatio: Quoniam vitam & calorem inferioribus quodammodo inspirat lumine suo. Est autem lumen actus quidam simplex, cuncta ad se viuifico calore conuertens, cuncta permeans entia. qualitates eorum virtutesque ducens per omnia ac tenebras caliginesque dispergens. Quare in medio considet Phœbus aurea coma fulgente, tanquam Rex & Imperator mūdi sceptrum, & gubernaculum tenens: cui omnes cœlestium inesse virtutes, non solum Iamblichus,

chus, ſed & multi alij confirmarũt. Et inquit Proclus, Ad ſolis aſpectum omnes omniũ cœleſtium vires congregari in vnum atque colligi, quas tandem in hunc mundum inferiorem per eius ignea ſpiracula credimus, diſſeminari. Hoc tibi etiã vel maximo argumento eſſe poteſt. Sole ad nos vergente terram herbeſcere atq; pubeſcere. Abeunte verò deflorere. Sed de naturæ infantia nonnihil commentandi voluptate capior.

De natura. Cap. IX.

Naturam vim quandam eſſe rebus inſitam ex ſimilibus ſimilia procreantem aſſerimus. Generat enim natura, cunctas res auget, alitq;. Quare omnium habet in ſe nomina rerum. Animal eſt à natura, lapis, lignum arbor, & corpora quæ vides ſunt à natura eiusq; retinaculo. Natura eſt ligamentum elementorum virtuſq; commiſcendi, quæ in qualibet re huius mundi ſublunaris elementorum mixctiones efficit, formamq; ſuæ ſpeciei congruam impreſsit: per quam ea res à quauis alia re diſtinguitur atq; ſegregatur. Nec eſt natura alicuius coloris, omniũ tamẽ colorum particeps & effectrix: nullius etiã ponderis aut qualitatis, omnium denique qualitatum rerumq; fœcũda genitrix. Quid ergo eſt natura? Deus eſt natura, & natura Deus. Sic intellige. Ex Deo oritur aliquid

proximum ei. Eſt ergo natura ignis quidem inuiſibilis, à quo Zoroaſter cuncta eſſe genita docuit: cui Heraclitus Epheſius aſtipulari videtur. Nónne ſpiritus Domini, qui eſt amor igneus, quum ferebatur ſuper aquas, edidit eiſdem igneum quendam vigorem, quum nihil ſine calore generari poſsit? Inſpirauit Deus rebus creatis, quum diceretur in mũdi genitura, Creſcite & multiplicamini, quandam germinationem, hoc eſt, viriditatem, qua ſeſe cunctæ res multiplicarent. Vnde quidam profundiùs ſpeculantes, omnes res dicebant eſſe virides, quum eſſe viride creſcere dicatur, ac coaleſcere, eamque viriditatem Naturam vocitabant. Sed Ariſtoteles inquit, Ignorato motu ignorari naturã, quum modò ſit volatilis & in continuo motu generationis, augmentationis, alterationisque, quæ tandem in extrema mundi calce ſtabilis erit, atq; fixa. Quoniam tunc eam generandi virtutem potentiamq; Deus à rebus auferet, & in reconditiſsimo ſuæ omnipotentiæ theſauro vbi ab æterno erat, collocabit. Hanc ergo generandi virtutẽ rerúmque conſeruationem Animam mundi vocare libuit: non quòd mundus ſit animal, vt Platonicæ rationes, & etiam aſtrologorum Arabum, Aegyptiorum, Chaldæorumq; teſtimonia comprobare videntur. Poſuerunt etenim Philoſophi mundũ eſſe animal cœ-

losque

losque ac stellas esse animalia, & animas rerum esse intelligentes, mentem participantes diuinam. Insuper cuilibet rei Deum aut animam quandam præesse, omniaque plena diis esse Democritus & Orpheus & multi Pythagoreorum sunt opinati: quibus statuerunt diuinos honores, præcesque & sacrificia dedicarunt eisdem, & diuerso cultu venerabantur. Præterea omnes eiusmodi animas reducebant ad vnam animam mundi. Similiter deos omnes ad vnum referebant Iouem. Hoc Aristoteles Aristotelicúsque Theophrastus: hoc Auicenna, Algazeles: hoc Stoici, omnesq; Peripatetici confitentur, ac summo opere comprobare sunt conati. Hinc omnem gentilitatis errorem: hinc Poetarum figmenta: diabolica sacrificia, & immolationes sacrilegas emanasse non ambigo: hinc Ægyptia tellus animalia quædam, & alia monstrifica portenta in Larariis suis coluit & adorauit. Qui ergo Ethnicorum philosophiam vanam esse non dixerit? quæ hoc vulgatissimo errore aliísque multis est miserrimè labefactata. Vbi mihi visi sunt Philosophi Pelidibus puellisque simul limi puteum magnum perforatis vrnulis haurire satagentibus.

Eos tamen venia dignos iudicare possumus, quum ipsis nondum illuxerit vera lux, IESVS Christus Saluator noster. Quare

Christiani philosophi, cuius authoritas est grauior iudiciumque certius, interest, quæcumq; ad fidei naturæ sacramentum facere videntur, tanquam ab iniustis hæredibus possessa, ad Catholicæ ecclesiæ septum deducere, Virgiliano more. Qui aurum se colligere dicebat ex stercore Enniano. Apicularum item more, dum suauiores Hynerti intrehible flores generandi mellis gratia exuxerint. Quis non intempestiuam Pici Micandulani necem lachrimis non madefaceret? quem nostris seculis Parcæ sorores singulariter inuiderunt. Qui si vitæ munere aliquandiu functus esset, laceram eam philosophiam atq; mendicantē, expunctis erroribus, nouo candore concinnasset. Legitimam tamē philosophiam quisq; summa laude decātet: cuius natura aut mundus est fundamentum, quæ mores & virtutem homini præscribit. Quę tibi lactantes primæ lanuginis annos corrigit, & vitæ lineamenta tuæ. quæ naturæ interpretationem & abstrusissimarum ob oculis rerū inuestigationem sibi vendicat. Dignissima quidē cui diuinarum & humanarum rerū disceptatio deferatur. Per eā mundi penetralia terrasq; tractusq; maris, cœlumq; profundum, quantū possumus diuina gratia, & naturali lumine perquirimus. Ipsa decernit cœlum astrorumq; innumerabilem multitudinem: tum aurico

mi

mi solis iter triuiæque labores. Hæc vias sy derum radio describit.

Hæc docet Aeoleos folles ventiq; susurros.
Hippotades sceptro quos domat ille suo.
Cur titubet terræ moles, quid Iridis arcum
Efficiat, canasq; niues, rigidamq; pruinam.
Quid generet rorē, fulgur qd cōcaua nubis.
Vellera quid terræ gibbos fulmēq; trisulcū.
Quid glomeret imbres, vitrea quid grando:
Quæ sint auri, quæ semina ferri. Vnde sæua tonatio. Vnde aquarum perennium fontes sibi sumant initia. & cætera id genus. Eam philosophiam perdiscant teneri iuuenes lactantibus annis, fabulasque aniles Philosophorum vbique deuitent. ponentium mundum esse animal, ipsumq; innumeris constare animalibus, eisq; diuinis. Quid futilius? quid ineptius? Quid etenim est dicere, Solem animatū, aut alia corpora cœlestia esse animata, mentemq; participantia diuinam, quàm labi ad malam hæresim & abominabilem idololatriæ perfidiam? Neque concedendum est (diuo Augustino teste) globos illos sydereos, quibusdam propriis animis viuere, eisq; intellectualibus atque beatis. Ego certè scio, tantùm animam humanam lucem esse diuinam ad imaginem verbi causæ causarum primi exemplaris creatā, substantia sigilloq; Dei figuratam: cuius character est verbum æternum, participatu cuius

animam eam brutalem è naturę gremio de-
promptam, subsistere credimus tenuem ani
mæ rationalis similitudinem modicumque
vestigium præ se ferentem: quemadmodum
viuæ vocis Echo imago est & simulachrum.
Sed de anima vegetali cæteri riderint. Ad-
mittunt Theologi Doctores intelligentias
orbium motrices, non quòd ipsos orbes in-
forment, aut sensibiles, iuxta D. Hieronymi
sententiam, intellectualésue reddant, sed vt
assistant eos mouendo. Licet & ij orbes pos
sent esse diuina voluntate iubente propria
ratione volubiles. Voluit tamen omnipotēs
Deus ex ineffabili bonitate sua huic munda
næ fabricæ secundas causas præesse, vt qui-
cunq; se ipso moueat, dát etiam cæteris mo
uendi potentiam. Vnde etiam animabus hu
manis angelos in custodiā deputauit: licet
& ipse primariè eas custodiret. Non est tñ ar
bitrandum huiusmodi intelligentias ex ne-
cessitate voluēdis sphæris accommodatas,
quasi nō possent proprio rotatu versatiles.
Cū quidā solliciti homines ex ære, aut ori-
chalco machinā eā cœlestem consimiliter ef
fingāt in meditullio terrā stabilientes. Dein
de consequēter cætera elemēta tū orbes sy-
derum & cœlorū rotulis quibusdā affigunt,
quibus planetarū motum, & cœli faciem ad
amussim conantur exprimere. Sunt alij scru
pulosi homines, qui machinas horarias tum
molas

molas quasdam molendinarias perpetuò versatiles fabricare nituntur. Quòd si homo potest diuinam rationem ęmulari, quis non existimaret globos istos sydereos propria virtute non posse rotari? Sed quid de vana astrologia dicam, quam Picus noster in omni genere disciplinæ famigeratus superioribus diebus validis rationib. eneruauit? Dic mihi, quid omnia in cœlum refers Astrologe? quid de naturis astrorum, & signorum, & motibus planetarū comminisceris? Qui nullo pacto, nec minimę cuiusdam rei terrenæ vires & proprietatem augurari queas? Quid sydera & stellas metuas, aut potius mentiris? qui ne terreum aliquod corpusculum mensione complectereris. Quid magis ridiculum? quid est absurdius, quàm in cœlo nono, aut decimo, tales figurationes, ac linearum imagines, aut figuras cœli octaui ex multiuaga stellarum applicatione forte deprehendere? Quid virtutis habere credis huiusmodi imagines imaginatas? Quid triplicitates? Quid syderum eorū aspectus? & cætera id genus folia inania veritatis aut virtutis præ se ferant? licet huiusmodi motus & naturæ stellarū variæque rerum inter se adaptationes viderentur habere aliquid significationis: mihi tamen ita persuasi, hominem non posse ea probè dinoscere, nisi miraculo quodam sibi cœlitùs ostendatur.

Hinc

Hinc diuus Hieronymus Astrologos & Genethliacos ita deridet: Hi sunt qui eleuant se aduersus scientiam Dei, & omne quod geritur in seculo, fictam sibi scientiam pollicẽtes: referunt ad ortus stellarum & occubitus. Hi sunt qui vulgò appellantur Mathematici, & ex astrorum cursu lapsusque syderum, res humanas regi arbitrãtur. & cùm salutem aliis promittebant, sua ignorabant supplicia. Ego quum adhuc essem in Agrippa ciuitate, de Astrologis ita luserim: Illis quidem Astrologis, meo iudicio, solet accidere, quod Thaleti Milesio olim vsu venit: qui quum è domo spectandorum syderum gratia exiret, in subiectam foueam cecidisse fertur. Qui quum rem ridiculam cuidam aniculæ faceret, ab ea derisus in ædes cum ludibrio est reuersus. Quare Christiane homo, cuiusmodi stolidos Astrologiæ cornicationes, eiusque filias Geomantiam, Hidromantiam, Piromantiam, Necromãtiam, Haruspicinam, & multa id genus alia deliramenta cum gregariis æmulis vltra montes Caspios in æternum exilium relega. Et gloriam omnipotentis Dei Domini tui noli creaturis suis attribuere. Videamus nunc quam naturam Philosophi petierint.

Quid

Quid Philosophi, & qualem naturam desiderauerint, vbi spiritus æthereus animæ currus perhibetur.

Cap. X.

Quem Philosophi lapidem quærunt, est spiritus inuisibilis & impalpabilis. est tinctura & spiritus tingens. Quem alter quidem spiritus visibilis atq; palpabilis in penitissimis visceribus abdidit. Ita pariter Philosophi eundem spiritum sub ænigmatum velamine inexplicitum nobis reliquerunt. Lapis ille est, quintum à quatuor segregatum. Est ligamentum elemẽtorum, medium atq; vinculum, quod elementa auri fecit esse concordia, & quod sulphur & Mercurius in aluo terræ in corpus metallicum conglutinauit. Et quia tale ligamentum, quod est in terra, quũ sit inuisibile, haberi nõ possit, quæsiuerunt ipsum Philosophi in corpore perfectiori. Petũt ergo Philosophi naturam eam generatiuam, quę metalla generare poterit, vt eam mundificent, & in tinctura reddant potentiorem centies millies, magis q̃ prius in natura firma fuerit. Eamq; viuum ignem, viuum aut ignẽ naturæ, aut animã mediam naturam vocabulo secretiori appellare consueuerunt. Et quemadmodũ Medici hominem in corpus, spiritũ & animã discriminat, pari modo Philosophi lapidem suum in eas

partes sunt partiti. Modò spiritus est vita animę, anima vita est spiritus. Rursus illa duo vita sunt corporis. Etiam spiritus nodus est animæ & corporis, & tanquá æthereus animæ currus vehiculumq; , quod virtutem animæ per totum corpus disseminet. Poteris etiam intelligere, cũ Philosophi asserunt, lapidem ex corpore, spiritu & anima cõstitui quatuor eleméta corporis. Aqua etenim est spiritus: itidem aer: ignis medius, vt ita dicam, est spiritus: terram nõ spiritum, sed corpus dicimus, quoniam aliorum elementorum retinaculum est, materia atque sedes.

Docet solutionem esse necessariam, per quam spiritus generatiuus è corpore ducitur.

Cap. XI.

Tale autem ligamentum nõ potest facilè haberi, propter fortißimã ipsius auri compactionem, nisi per solutioné, quæ huius nobilis scientiæ fundamentum est, & principiũ, in qua cõsistit totius naturæ arcanũ. Ipsa est huius rei thesaurus: ipsa est quæ erigit pauperem de stercore, & comparat eũ regibus & principibus. Vnde quærunt Philosophi, quare soluantur corpora, hoc est, aurũ vel argentum. Respondent ipsi, vt separetur purũ ab impuro. Ad hoc enim soluitur corpus, vt terra ipsa in profundo posſit mundificari.

Quod natura nõ potuit, quia ſimpliciter operatur. Et in ea mundificatione deletur impedimentũ tincturæ, ita vt innumerè poſsit ſibi ſimile propagare. Quod ſi fieri debeat ea ſui ſimilis propagatio per ſpiritũ, quũ omnis ſpiritus ſit generationis author, & craſſiori cohibeatur materia, neceſſariã ſolutionem dicimus, per quã aurũ viuum, & (vt ita dicam) ſpirituale efficiatur, & in primã naturam, hoc eſt, in ſpiritũ aquæ & vaporẽ terræ reducatur, vt tandẽ habeatur ſulphur, & ☿ apud nos, è quibus in ventre terræ ſunt metalla generata. Perfecta autem ſolutio eſt, quum ſpiritum & animam auri ſeparaueris. Sed quoniam aurum apud Philoſophos corpus eſt temperatiſsimũ, æquales habẽs partes calidi, frigidi, humidi, & ſicci. Ideo ipſum difficilius propter parẽ elementorũ concordiam atq; proportionẽ, corrũpi poteſt, atq; diſſolui. Oportet ergo fieri diſcordiã in elementis per contraria elemẽta. & hæc diſcordia facit corporis ſolutionẽ & mortificationem; qua facta fit naturæ mundificatio, quæ tñ nõ poteſt fieri ſine philoſophica elemẽtorũ ſeparatiõe. Elemẽta verò corporis ſeparari debẽt, ita vt natura generatiua maneat in flore & germine. Quòd ſi qs eũ florẽ cõbuſſerit, atq; elemẽta ab inuicẽ ſeparauerit, ſperma generatiuũ perderetur, nec ea poſſet aliqua creatura ampliuscõiungere, vt generẽt.

Hæc est verissima Philosophorum consideratio: si quis secus ex propria phantasia consideraret, stultus quidem est naturalis: quia contra naturam falsò sillogizat.

De occultatis in arte disputat, & de triplici separatione. Cap. XII.

Sunt autem tres solutiones filiæ sapientiæ in opere philosophico. Prima est crudi corporis: secūda terræ philosophicæ: tertiā in augmentatione ponimus. Sunt itē in solutione hæc tria abdita, pondus, mensura temporis & ignis. Quare si pondus Mercurij & auri, mensuramq; temporis quā diu fiat solutio, atq; ignē temperatum cognoueris, solutionem habes: quæ fieri debet in furnello secreto, & vitris paulò maioribus. Vnde inquirendi sunt diuersi ignes, & tā variæ partes in vitris ponendę, vt tandē diuina gratia dotatus eā offenderes. Oportet etiā in hoc præclaro opere dies, menses & annos Philosophorum dinoscere. Asserūt Philosophi te in tribus diebus naturalibus facere periculum, si bene operatus sis. Quòd si ingenio viuaciori fueris, inquiūt, te in 24. horis cognoscere. Ipsi in philosophia duas noctes & tres dies statuerūt. Obsecra Deum opt. max. vt diem vltimū rubeū videre dignus sis. Ponūt similiter Philosophi tres philosophiæ claues, solutionē, coniunctionē, atq; fixionem. Aut si profundè intellexeris, tres separationes.

nes. Primò fit ſeparatio animæ à corpore p ſpiritũ. Secundò crimina ipſa, quæ ſeſe in ſo lutione oſtẽderint ab anima & ſpiritu ſecer nuntur. Poſtremò ſpiritus ab anima ſeparabitur: & hoc in naturæ fixione contingit: vt infrà & hîc tibi tanta ſecreta dixerim, quod nõ credi poſsit. Ego duas claues in toto phi loſophiȩ ambitu fideliter aſſero. Altera quidem quæ corpus aperit in varias claues poteſt diſtribui. Quȩcunq;.n. res aurũ ſoluerit, atq; in ſpiritũ reduxerit, clauis dicitur: quáuis vna duntaxat inter alias ſit clauis poten tiſsima & naturalis, vt 8. cap. ſcripſi. Et talis res dicitur lapis. Altera clauis quȩ claudit, & ſpiritũ tingentẽ retinet, & coagulat, terrá ſo lam dicimus, quá cuncti Philoſophi Principem lapidẽ vocitarunt. Sed de capite corui dicimus alacriter oẽs à principio mũdi Phi loſophos tá modicũ habuiſſe, qd' vix credi poſsit. Miſelli tñ Philoſophaſtri eá nigredi nẽ, q̄ ex ſupfluitate Mercurij & corporis in ſupficie apparet, caput corui ſunt arbitrati.

Agit de praxi lapidis, de eius prima ſolutione, atq; ſeparatione, vbi arcanum il lud naturæ alioqui abſtruſiſsimũ ſapientiæ filio in aprico ponitur, in quo Lucifer è cælo labitur.

Cap. XIII.

Tempus eſt nunc fili, ſapientiæ calamum

ad praxim conuertere, vbi quenq; philoso- phiæ deditũ imprimis monitũ velim, omnia genera saliũ, aluminũ, & aliarum multarũ & peregrinarũ rerũ vana esse, nec aliquid momẽti aut efficaciæ pr̨ę se ferre. Similiter cunctas vulgares solutiones, sublimationesque cõmunes, esse labores adulteros, & nihil ad verá & naturalẽ Philosophorũ scientiá pertinere. Quare eos homines circũforaneos effugiendos censeo, q̃ totũ fermè mundũ suis dealbationib. aut rubefactionib. deceperũt, in quib. nulla philosophiæ vena calet, quiq; potius pseudophilosophi sunt iudicádi, cũ apud Philosophos nihil veritate sit antiquius: nihil turpius falsitate atq; deceptione. Quò fit, vt pauciores sint Philosophi, q̃ forsan credidisti. Nunc in praxim descendamus, quá in duo partiemur opera. In primo erit mẽtio de solutione prima, & separatione distillationeq;. In secũdo agemus de coniunctione & fixione, vbi de augmentatione secretissima habebitur consideratio, quá in nullo libro mundi inuenies. Sed hìc in vniuersali gradus opis lubet interferre. Primò etenim cõponimus, cõpositũ putrefacimus, putrefactũ soluimus, solutũ diuidimus, diuisum mundamus, mundatũ vnimus, & sic cõpletur opus. De his verò particulatí nostra laborabit oratio. Arbitrãtur aũt Philosophi, in lapidibus praxi minus q̃ 12. partẽ ☿ accipi de-

pi debere. Etiā apud eos corporis ſoluti periculum eſt, ſi per pellē eius fieret cōpreſsio. Putabát itidē nonnulli è recentioribus, ſolutionē poſſe fieri tēpore breuiori, ſi prius ſolius auri ꝑ molā quandā, aut mortario fieret diuturna cōtuſio, aut cōtritio. Depuretur ergo primo ♀ cū ſale cōmuni parato, aut alia quauis re idonea, vt eius ſubtiliſsima ſubſtātia haberi poſsit. Huius aquæ purificatæ aliquot partes perbellè commiſceātur cū vna parte ſolis puriſsimi in folia, aut tenues bracteolas ducti, & ponātur in ampulla vitrea longiori, panniculis atque crucis ſignaculo obſtipata, & operiatur vitrū cineribus, ad aquæ ſuperficiē, deturq; ignis leuiſsimus, ne aqua aſcēdere videatur, ſed viua apud aurū remaneat, & ſeruetur quaſi in trutina. Is calor æquilibris, quoad in aqua Mercurij ſup exudet terra quædam vaporoſa & ſubtilis, q̃ in colore mirabili ſolet cognoſci qñ ſit extrahēda. Fulget aūt ſulphur ipſum iridis inſtar, ꝑ aquas, nō tñ ſecundū omnes colores, quēadmodū iris in hoc mundo maiori. Stat ipſe iridis arcus medius in pura, liquida & fluente aqua, & medius ſuper terrā. Hinc tota ſulphuris ꝓprietas, eiusq; naturalis ſimilitudo ꝑ iridē exprimitur: nec cōſpicitur in cœlo iris, niſi ſole fulgēte: quā etiā pluuia ſolet ſuccedere. Venientib. aūt nebulis, aut nubib. opacis, ſol ipſe, ſimiliter arc⁹ iridis occul

tatur. Iridem Physicis sic explicare placuit, quando imago Solis humidam & cauam nubem, densamq;, instar speculi colorat, & medietatem orbis eius intersecat, quod ad hãc diuinã & mirabilem peritiã nostrã propius accedit. Non est tamen opinandum sulphur ipsum nigrescere cũ ipsum extraxeris, vt nõ nulli putauerunt. Extracta tandẽ Venere, aquã in qua est anima Solis, aut Mercurij auri metallicus distillabis calore lento, vt inter guttã & guttã 60. momẽta recẽseri possint. Et vocatur aqua illa destillata, aqua nostra viua, quæ viuificat omnia corpora, & est ex duab. naturis cõposita: intellige spiritũ, animam fermentũ, quoniã spiritus animę sedes est, eiusq; retinaculum, vocaturq; hæc aqua nominib. multis, acetũ acerrimũ, luna, fœmina, sperma vel mẽstruũ fœmineũ, cœlũ, Mercurius, capilli rubei hominis; hoc est, spiritus solis, i. auri. sulphur verò dicitur corpus, sol masculus, sperma masculeũ, terra & Mercurius. Sũt aũt hę destillationes necessariæ. p quas depuratur Mercurius ab omni feculentia terrestri, & cadit Lucifer: hoc est, immunditia & terra maledicta è cœlo aureo. & hîc fit separatio criminis ab anima, vt in c.12 disputaui. Audi similitudinẽ arduã: Cœlum, hoc est, aurum fuit in primordio purum, sed quũ solutum esset, ostendit corruptionem. Ergo primũ malũ in cœlo fuit, cũ adhuc cor

ruptio

ruptio aut Lucifer esset, quo lapso, cœlũ est mundificatum. Ita vt nullus angelus iam è cœlo aureo labi posit. Quòd si lucifer in se animam mediam naturam aut Deum habuisset, nullo pacto ad inferos detrusus esset.

De praxis parte secunda disputat, vbi de igne & coloribus secretior habetur disputatio & soluuntur hæ quæstiones, An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere ad cœlum: Vtrum spiritus ire debeat cum anima in cœlũ, vel, an ambo manere debeant infrà cœlum: vbi spiritus angelo comparatur, qui cum anima humana in corpus videtur descendere. Cap. XIIII.

Restat nunc pars altera philosophicæ praxeos, longè quidem difficilior, longè sublimior. In qua omnes ingenij neruos, omnia denique mentis curricula multorum philosophorum elanguisse legimus. Difficilius etenim hominem faceres reuiuiscere, quàm mortem appetere. Hic Dei petitur opus. Maximum quidem mysterium est errare animas, atque corpus inanime in statuam viuẽtem confingere. Putas ne esse viuacis ingenij animam ad spiritum, tum spiritum ad animam, rursus illa duo ad corpus reducere? In hoc nostro corpore scire conuenit, quãtum

ſpiritus, quantum anima, & quantum ſit corporis. Porrò quantum animæ mediæ naturæ ſit in ſpiritu, & quantum in corpore, vt hac quaſi duas naturas ſibi congeneas atque cognatas in debita proportione coniungas. Coniungere ergo debemus duas aquas, ſulphur auri ac eius Mercurij animá & corpus, Solem & lunam, maſculum & fœminá, duo ſpermata, cœlum & terram, & duo vt ita dicam, argenta viua. & ex iſtis argentis viuis fit viuus Mercurius, ex quo ſolo dicunt philoſophi, lapidem ſuum conſtitui, quod miſelli homines de Mercurio crudo ſunt hallucinati. Is verò Mercurius eſt omnia metalla, maſculus & fœmina, & monſtrum Hermaphroditum in ipſo animæ, & corporis matrimonio: quam ego ſolutioné & philoſophorum putrefactionem voco. Terra auri ſuo ꝓprio ſpiritu ſoluitur, quod in his proportionibus deprehendes. Corpus debet ſolui in medio aere ſubtiliſsimo. corpus item, ꝓpria caliditate & humiditate ſoluitur: vbi anima media natura in calore nigredinis vbiq; in toto vitro principatũ tenet, quam naturæ nigrediné caput corui, aut ſolem nigrũ priſci philoſophi nominabát. Vnde quidá hanc ꝓpoſitioné afferebat in mediũ: Tres circulos circuitu, vidi tres ſoles in firmamento habétes tres facies, ſolé nigrũ videlicet, ſolé albũ & rubrũ. Vocabatur etiá ea nigredo omniũ

rerum

rerum nigrarũ nominibus, poſtquam cũcti mundi colores, qui ingenio cõcipi poſſunt, ſolẽt apparere, qui tandẽ ad albedinẽ veram tanquã ad centrũ & cardinẽ referuntur. In albo ſunt oẽs colores, & ex ipſo cęteri, vt ita dixerim, colorari vidẽtur. Album & nigrũ ſunt ipſa natura colores, & q̀dẽ extremi: ex quorũ multiplici ad ſe inuicẽ cõmixtione ꝓpro tioneq́; medij quos dicũt colores, ſuboriri credimus. Opinamur etiã ex albi & nigri cõfuſione quandã cõflari rubedinẽ. Eam verò albedinẽ appellamꝰ lapidẽ albũ, ſolem albũ, lunam plenã, lunamq́; calcinatã, argentũ album, terrã albam fructuoſam, mũdificatam & calcinatã, calcẽ albã, & ſal metallorũ, corpusq́; calcinatũ, & alijs pleriſq; nominib. nũcupamus. Dicitur inſuper terra viua & ſulphur viuũ albumq́;, quando anima introducta eſt, in corpus, & impedimentũ eſt remotum. Hic quæſtionem hanc ſoluimur, vtrum terra debeat eſſe aerea aut ignea. Vtrumque ſimul dicimus. Quod ſi ſolum ignea exiſteret, combureretur in cinerem mortuorum. Si verò ſolum aerea, volatilis effecta in tingendis metallis euaneſceret. Sed de igne quo fit terræ ſolutio, quid memorem? Vide calorem in terræ viſceribus, quem ſola natura miniſtrat. vbi quaſi nullum videris deprehendere, qui tum à calore ſolis inſtigatus in montibus metalliferis aſcendendo

& descendendo multis cubitis vbique aquam spissiorem coagulet, & vnà cum pinguedine terræ in vnum corpus associet. Sed cum natura vix nonnunquam in quingentis annis suas operationes efficiat, & nobis non sit tributa tanta vitæ vsura, nec vltra elephantum, aut ad annum, quem aiunt, Platonis, detur viuere. Philosophus igni gradum maiorem attribuit, quo naturam ducem tempore breuiori æmuletur. Propterea eum singulari ingenij beatitate pollere iure dixeris, qui tibi ignem naturæ congruum posit ostendere. Ignem suum naturalem philosophi balneum, aut solem suum, aut fumum equinum vocant: quem alij aut ligno, aut alia quauis materia, nos verò carbonibus furnello præsertim ad hoc aptato conficimus. Solet præterea lapis in triplici vase fictili componi, quo lentior igniculus haberi posit, calori inquam gallinę, dum excubat oua, quamsimillimus. Et eo calore draco, hoc est terra auri, se ipsum mortificat, quando elementa & spiritus de se dat. Ediuersò seipsum viuificat, quando spirtus rursum ad se acceperit. Quare comparatur Iesu Christo qui se ipsum morti pro nobis obtulit voluntariè, & sese postea per resurrectionis gloriam propria virtute vita restituit amplius non interiturus. Dicimus hoc etiam in loco, draconem de se expuere omnem obscuri-

curitatem, & venenum, & postea imbibere & dealbari. Et quoniam suprà cœlum cum terra debere coniungi diximus, oritur hæc quæstio: An cœlum descendere debeat ad terram, vel terra ascendere debeat ad cœlũ. Certum est terram non posse ascendere, nisi prius cœlum descenderit. terra autem in cœlum sublimari dicitur, quando spiritu proprio soluta tandem cum eo vna res efficitur. Hac similitudine tibi satisfaciam. Filius Dei delapsus in virginem, ibique caro figuratus homo nascitur, qui cum nobis propter nostram salutem veritatis viam demonstrasset, pro nobis passus & mortuus, post resurre-ctionem in cœlos remeat. Vbi terra, hoc est humanitas exaltata est, super omnes circulos mundi, & in cœlo intellectuali sanctissimæ Trinitatis est collocata. Pariformiter cũ ego morior, anima adiuta gratia & meritis Christi ad fontem vitalẽ remeat, vnde descẽ derit. Corpus in terram reuertitur, quod tã-dem depuratum in extremo mundi iudicio, anima è cœlo labens, secum perducit ad gloriam. Cæterum quia congruum est animam ad cœlum ascendere, aliud quoddã dubium sese ingerit. An spiritus videlicet cum anima transire debeat ad cœlum, vel an ambo manere debeant infrà cœlum? Diximus spiritum esse animæ retinaculum in isto mundo, sed cum lapis ad albedinem fixã

peruenerit, erit alius mundus priore longè excellentior, vbi ſpiritus manebit in medio, Anima in cælo, Et corpus in fundo. intellige terram eſſe cœlum animæ. E diuerſò, animam eſſe cœlum corporis. Et quia ſpiritus animam in ſolutione labefecerit, ambo faciunt pœnitentiam, & purgatur anima per ſpiritum & ſimiliter corpus. Anima defecata ſolum in cœlum conſcendit, & abit ſpiritus cum ſuis criminibus. Quod ſi is ſpiritus apud animam & corpus manſerit, perpetua ibidem eſſe corruptio, nec fieret elementorum recta concordia atque parilitas. Hunc ſpiritum angelo congruè in quibuſdam æquiparare poteris, qui cum anima humana (quaodo in punctum cordis medium & exinde per vniuerſas corpuſculi partes infunditur) ſolet deſcendere. Fingimus item corpus, ſpiritum & animam, loqui per modum dialogi: dicente ſpiritu ad animam. Ego ducam te ad æternam mortem, ad inferos, & ad domum tenebroſam. Cui anima Anime mi ſpiritus. Quare ad eum ſinum non reducis, à quo me adulando exceperis credebam te mihi deuinctum neceſsitudine. Ego quidem ſum amica tua, ducamque te ad æternam gloriam. Sed putat corpus quod viuificando glorioſum efficit. Cui ſpiritus. Faciam certè, ſed miſer ego abire cogor, cum te ſuper omnes lapides precioſo

con

constituero beatamque fecero. Quare te obsecro, cum ad regni solium deueneris, mei aliquando memor existes. Cui corpus tandem gratias egit innumeras, quod essentiam sibi dederit excellentissimam, per quam Deum tanquam in speculo est intuitum, promisitq; recordaturum, primasq; ei partes in regni solio congratulatur,

Explicat hanc propositionem, In vmbra solis est calor lunæ, & in calore lunæ est frigus solis. similiter quo pacto cognoscitur in luna quando sol fulgere debeat: Quid est vmbra solis & lunæ? Et quod necessarium est solem & lunam, similiter cælum & terram coniungi, & de Aurora citrina meminit.

Cap. XV.

Diximus capite præcedenti, solem & lunam debere coniungi. credimus te sapere: quid sol, quid denique sit ipsa Phœbe. Cinthia, id est, luna, Phœbum solem aperit. Phœbus sororem, id est, lunam suam claudit atq; coagulat. In ipso solis & lunę cõiugio hác ꝓpositionem intellige, In vmbra solis est calor lunę. Et in calore lunę est frigus solis. Enimuerò quando humiditas lunæ calorem & lumen à sole acceperit. Sol in lunam intrare

dicitur, quo intrante incrementum luna ſuſcipit atque caleſcere incipit. Sol verò frigeſcere & humeſcere: quoniam aquam ad ſe acceperit, & calorem ſiccitatemque perdiderit, ex quo luminis exors obtenebreſcit. Cum autem luna in ſolem ierit, ſol ipſe reuiuiſcere incipit, atque fulgeſcere: quia lux ei redditur, & luna ſplendore viduatą gracileſcit & inumbratur. Vnde ſolis vmbrã frigiditatem & humorem lunæ, vmbram verò lunæ diem aſſero. Deme ergo vmbram à ſole, & tota lux eius vbiq; diſpergitur. Non tamen opineris lunam à ſole poſſe capere lumen vno horæ punctulo, ſed paulatim & paulatim corpus ſoluitur. In principio quando ſoli Phœbe eſt cõiuncta, ab ipſo incenditur: qua incenſa paulatim ante noctem mediam fulgere conſpicitur: quando verò orbe toto plena extiterit, totam noctem ſolet nitore ſuo perfundere. Qua rurſus decreſcente, atque à lumine hebeſcente, Phœbi calor vigere incipit. Vbi liquidò cognoſces in luna quando ſol ſplendere debeat, ſi ſcriptorũ meorum mentẽ deferens, introrſum animo peruadas, licet & alio ingenio intelligi poſſit. Cum luna hoc eſt lapis albus citrineſcere aut rubeſcere ceperit, ſolis fulgentis eſt indicium. Principium rubedinis aurora eſt, auroram citrinam quis non diceret? Tithonia, id eſt, aurora cõmuni huic videtur eſſe mancipata

cipata numeri, vt aerem perroret atque rapidum Phaethontis, id est, solis iter, luce prima demonstret. Vbi tandem fuluus Eous fundit oculatam Nabathęo cardine lucem, quæ anima videtur. Quod autem vt suprà disputatum est, solem in lunam ire: deinde lunam in solem sit necessarium, duo in cœlo impedimenta inter media deprehendimus Venerem & Mercurium, quibus ablatis eorum mirabilis erit coitio, qua facta luna non perdet amplius lumen suum, sed fulgebit luce propria. Et sol identidem. Aderitque dies vltimus mundi prioris, post quem sequitur alius mundus, atq; alia vita, vbi erit aut dies perpetuus apud superos, aut apud inferos vmbra perpetua. Descendetque ignis cœlo, & rursus ad cœlum aureum conscendet, id est tinget imperfecta.

De ipsa lapidis augmẽtatione tum priscorum philosophorum tum Neotoricorũ. Et inducitur tantum vnum esse diem, & vnam noctem. Rursus septem dies à septem dominis mundi. Cap. XVI.

Placet nunc fili sapientię, lembum eum philosophicum ad portum felicem appellere: age ergo remos: expande vela, da vẽtum celerem & fœcundum, portus salutaris est

petendus. Postquam lapis noster factus est albus, filium nostrum generatum dicimus. licet modo puer homo sit perfectus, corpore & anima consistens, non tamen aliam prolem generare potis est, quin prius suæ naturæ alimento educetur, donec ad ætatem generationi maturam perueniat. Accepimus à priscis illis philosophis, qui sola natura sunt operati, aquam suam viuam in partes duas esse partitam. Qui cum ad albedinem fixam cum altera parte aquę peruenissent, eandem cum altera parte reseruata, aut etiam solo fortè igne rubefecerint. Alij in lapide rubro: quia ad supremum gradum ascenderit, & per se augeri non possit, labores quos antea confecerint rursum sunt auspicati. Soluētes eam rubedinem cum altera parte aquę reseruatæ. ipsam ad primam, vt ita dixerim, essentiam denuò reduxerunt: laboraruntque penè in omnibus sicut à primordio, sed maiori quidem tum ignis tum laborum industria: & hanc repetitionem veriorem, aut maiorem augmentationem crediderunt. Quare etiam tempore prolixiori in lapide peragendo vsi sunt primi philosophi. Quem minores natu atq. posteri, anni curriculo soliti sunt absoluere. ea re vt album lapidem quo in lunā tingere velint spermate lunari per totū, aut ei addendo alios spiritus, albos videlicet, è Ioue & Saturno per sublimationē eductos augmen-

augmentauerint. Quin etiam lapidem albũ spermate solari aut spiritibus alijs rubellis è Marte & Venere augmentando rubefecerint. Et hoc haud abs re factum esse existimes, quãdo eiusmodi inferiora corpora multum tincturæ in se habeant. Quod si perfectius ex eis corporibus exemeris, & corpori perfectiori addideris, totum effici perfectũ quid ambigitur? Et dicuntur huiusmodi corpora inferiora spiritus, cum dicimus, solue corpus, hoc est lapidem factum, & adiunge spiritus. Vocantur itidem pueri cum dicimus, Pueri ludunt cum lapide, quãdo ipsum maiorem pondere & virtute fecerint. Vnde etiam in alijs laboribus vrinam puerorum quatuor annorum scimus esse aquam, quatuor inferiorum corporum, quæ cum sit dicta aqua fortis philosophorum Aurum soluere dicitur, ex quibus lapidem quendam creari nõn imus inficias. Mineralem lapidẽ trifariam distinguimus. Philosophorum lapis ex solo auro solaque natura conficitur, & is est sublimior, qui omnes ægritudines curare à philosophis perhibetur. Alius simplex lapis est, quando sola radix & sulphur auri aut argenti in fine spiritibus inferiorum corporum augmentatur. vbi hæc pondera: Vnum ad tria, vel duo ad septem in Minori Turba posita discuntiuntur, solo sulphure indigẽs aut aureo aut argenteo. Ad sulphur

aureum tres rubelli ſpiritus. Ad argentum verò tres albicantes reducuntur. Modo duo ſunt ſulphura, & ſeptem ſpiritus, è quibus nouenarius ille numerus excreſcit atq; colligitur. De quo plerique in hunc vſque diem ſtolidè ſunt commentati. Tertium lapidem omnium metallorum ſulphura cum ſuis ſpiritibus conſtituere dicimus. lapidem partes innumeras poſſet tingere. apud Philoſophię conſultiſsimos, ita decernitur: Quemq; ſpiritum eſſe mulplicabilem, ſed nullum corpus. Et cum lapis noſter factus ſit maximè volatilis, atq;, vt ita dicam, ſpiritualis, totusque igneus, & diuturna decoctione in igne enutritus, atq; per multijugas ſolutiones & coagulatiões ſępius repetitus. Quid ni crederes eum lapidem innumeras partes tingere? ſi emunctis naribus naturę rationem eiusque dotes mirificas introrſum olfeceris. Quo plus enim ſolem album ſolueris, & iteratò coagulaueris, eo plus tinges. Quanto item plures fœminas vir acceperit, eo plures habebit ples. Et quidā philoſophus ita inquit: Si tincturam dederis, tinges quomodo volueris. Quod etiam in frumentarijs aut ſemine videre licet, cum ex vno granulo multa producantur: ex quibus ſępius repetitis, opima tandem ſeges ſolet exurgere. Nec hoc minori argumento erit, ſi ſoli & luna prius cõiunctis pueros, hoc eſt, inferiores planetæ addide-

addideris, & planetæ ſunt domini mundi, quæ totam hanc molem regunt. Quid refragetur, lapidem ex omnibus metallicis compoſitum, totum mundum non poſſe tingendo rubefacere? Manifeſtum eſt etiam de lapide ex ſolo auro. Quoniam ſol aliorum planetarũ eſt dominus, & cæteri planetę ab eo capiunt fulgores aureos. E quibus elici poteſt, tantùm vnum eſſe diem, vnam que noctem tota ætate mundi. Rurſus ſeptem dies à planetis ſeptem, eosque dies vnum diem: quoniam vnus eſt ſol. ſplendor ſolis dies eſt, quo luceſcente, fugit à te omnis ærumna atque calamitas.

Quaſdam proportiones obſcuras in libris Philoſophorum huius Diatribæ poſitas explicat. Cap. XVII.

Pythagoras ille Samius cum auditores ad collegium ſuum erudiẽdos acciperet, in primis hoc præceptum eis tradidiſſe fertur, ne quid ex his quę in eorum ſcholis tractabantur in vulgum emitterent. Quare auditores ſuos quinq; annorum curriculo fecit obmuteſcere, vt neque interrogare præceptorem de his rebus, neque inter ſe diſſerere liceret. Quem morem conſecuti Pythagorei, tandẽ memoria labente cœperunt ea, quæ à præce

ptore didicerant, tum de primis rerum prin cipijs, tum de rebus diuinis literis commendare, ita vt secretaria earum rerum medulla in numerorum sacramentis delitesceret. Quod etiam Platonem fecisse, qui per similitudines recedentes Mathematicasque figuras preceptiones suas abstruserit, indicio est eius epistola, quam de natura primi entis ad Dionysium scripsit. Scribendum est, inquit, per ambages & ænigmata, vt si fortè mari vel terra iactari librum contigerit, qui legerit non intelligat. Hoc etiam Poetis fabulandi locum dedisse arbitror, quo ne res sublimes ad plebem ignobilem deuenirent, sub fabellarum extraneo cortice suauissimum philosophiæ victum intus reconderent. Legimus Ægyptios, vt dogmata sua haberent in sanctuarijs, literis ignorabilibus, hoc est, quibusdam animalium figuris, ipsa occultasse, vtpote, naturæ signaculum. Si bene memini, vultur erat effigiatus. Draco in circulum ductus caudamque suam mordicans, anni currentis imaginem figurabat. Nonne quidam curiosiores cuilibet rei propriũ characterem nituntur ascribere, quo eius rei occultior esset annotatio? Eo fit vt prisci illi philosophi hanc diuinam artem sub verbis obscurioribus tradere censerent. Causam in capite septimo reperies. Quare putauerim frugi & operæ precium esse, si tibi tanquam filio

filio philoſophiæ, quādā propoſitiones obſcuras explicarem, è quibus facillimè alias tibi obiectas excutere queas. Dicunt philoſophi, lapidem ſuum vbique offendi, in montibus & cauernis. Ex ea propoſitione malè intellecta, mihi perſuaſi oēs errores emanaſſe ad poſteros, qui in ſanguine ouis, capillis, & cæteris rebus vanis & extraneis ſunt operati. Eam ſic intellige. Quemadmodum ſol ipſe cœleſtis, vbique eſt in hoc mundo maiori per radios ſuos: ita ſol iſte terrenus, id eſt, aurum, vbiq; eſt in toto vitro, id eſt, mundo minori. In montibus, id eſt, capite vitri. & cœlo, atque cauernis, id eſt, in fundo vitri & terra. Dicunt lapidem naſci in duobus montibus. In cœlo monte, & terra, intellige in vitro. Præterea aſſerunt lapidem ſuum eſſe in omnibus rebus, id eſt, in omnibus metallis, quæ eorum res ſunt. Lapis item eſt in omni re, id eſt, natura eſt in omni re: & quia natura habet omnia in ſe nomina, & natura eſt totus mundus. Ergo lapis habet multa nomina & dicitur eſſe in omni re, quamuis vna ſit ꝓpinquior q̃ in alia, cum philoſophi ſolā naturam generatiuā metallorū efflagitēt. Vnde dicūt, diuites. i. perfecta corpora, ſicut eſt aurū & argentū, habēt eam naturā vt pauperes. i. imperfecta metalla. Eſt tñ perfectior & in igne permanētior auri vel argenti natura, q̃ in cæteris metallis. Etiā philoſophi rem fixā & ꝑ-

manentem quærũt, q̃ totũ mundũ regat, vtpote solẽ aut lunã. vnde antiquitus solẽ, mũdi dominũ vocitabant: in quo est vita ad sanandũ omnia, qui diem motu suo efficit, atque noctẽ, totumq; mundũ suo fulgore illuminat. Quare dicit sol: Ego sum lapis. vel, In me est lapis. Dicunt etiã philosophi. Opus lapidis esse opus mulieris, & ludũ puerorũ. Mulier nonnunquã terra est, aliquando Mercurius, q totũ opus videtur pficere. pueri ludunt cum lapide, hoc est, elemẽta tria cũ terra, vel inferiora corpora ludunt cum lapide aureo, quãdo ipsum in fine augmẽtauerint. Similiter pueri ludũt cum lapide & pijciũt, hoc est, Ignari & imperiti proijciũt in fundo terrã ipsam, qñ sublimationẽ fecerint. Cõpararũt aliq philosophi opus lapidis creationi mũdi. Similiter, generationi hoĩs & eius naturalitati. Posteriores verò philosophi nõ solũ hãc peritiã verbis recentib. Sed etiã imaginib. depictis abdiderũt. Vidi ego depictã filo pulcherrimo, viginẽ nudã, ætate viridẽ, coma eburnea, oculis fuscis, albicantibus rubentibusq; genis, cuius papillæ erant lacteę & admodum teretes atque tornatæ. Eratque ea virgo toto corporis candore adeo insignis, atq; omnib. naturæ dotibus adeo venustè decorata, cõtinuata, vt regio thalamo dignissima cẽseri posset, quã etiã cuncti philosophi, tum prisci, tum neoterici deperirẽt.

Qualem

Qualem Venerem, aut Iunonem, aut aliam quamuis venuſtam puellam, aut iuuenculam Poetæ ſolēt deſcribere. Habebat autem ea Nympha in manibus pēdulis faces duas ardentiſsimas; & ſub pede eius dextro lapis erat aureus, è cuius gremio aureus quidam fons in multas venulas excurrebat. Sub leuo pede lapis erat argenteus, argenteam de ſe flammā euomēs. Depingebatur à dextris Titan ipſe, radiis ſuis vndiquaq; ſcintillans. A ſiniſtris depicta erant cornua Phœbes. ferebantur hinc inde quædam auiculæ, partim ad aera ſurſum, partim ad terram deorſum. A tergo virginis coaluiſſe vides arborem variis pomis & floribus grauidè refertam, quam vitæ arborem in horto Paradiſi conſitā putares, ſi modò eius gratiam & viuacitatē deſibares. Deſcribitur in Tiara philoſophica Hermes omniū Philoſophorum facilè Triumuir, in Cathedra ſedens, ſuper genibus geminas tabulas ſeruans. In quarum altera delineabantur, tum globus Solis, tum Phœbe cornicularis: ſub quibus duæ aues in circulum ductæ mutuo ſeſe glutientes, conſiſtebāt: quarum altera ſuperior alata, altera ſine alis depingebatur. In tabula altera depicti erant tres circuli verſicolores, in quorum medio imago erat Lunæ, ad quam duo Soles, alter radium vnum, alter duos diuerberabat, volabantque circū Her-

metis Cathedram nouem aquilæ habentes in pedibus arcus extensos, è quibus sagittæ pennatæ emittebantur in terram. Nonne scientiam nostram Vlmannus quidam, diui Francisci ordinis frater Minor, miro artificio in lingua vernacula ac populari contexuit? atque per Christi pasionem verissimam esse comprobauit? Vbi visitur imago illa biformis, partim mascula, partim fœminea, monstrum illud androginum Imperatoriæ maiestatis sceptrum in manibus gestans. & pleraque id genus alia in Philosophorum libris conspiciuntur.

Ostendit quòd lapis omnes ægritudines curare potis sit, quum omnis natura sit in Sole, & Sol in natura, & præsertim in lapide. Caput XVIII.

Quòd verò lapis omnes ægritudines curare queat, de his omnium Philosophorum libri sunt referti. Ratione tamen naturali id ostendere pro virili portione studebo. Omnis natura est in Sole, & Sol in natura: ergo spiritum eius aucupari possumus in omnibus, & præsertim in auro. Et quando natura est ægrota, ille lapis sanat naturam. In auro propagãdo maximè elaborauit cœlum, similiter Sol ipse, & Iupiter. Sol quidẽ ei cunctas suas dotes indidit. Propter igneã eius

eius virtutem atq; ſplendorem. Iupiter autem, quem vitæ patronum Medici vocant, temperantiam & elementorum æqualitatem ei infudit. Ab his dotibus adeo incorruptibile factum eſt aurum, vt nullus ignis in eius ſubſtantiam, aut virtutem corrumpendo agere poſsit Accedit ad hęc auri ſolutio, & naturę eius purificatio, atq; longa in igne enutritio, à quibus mirabilem & prope diuinam ſortitum eſt operationē. Quòd ſi eo lapide in eſculentis, aut poculentis in pondere grani ſinapi veſcereris, vitę oleum & igniculum cœleſti ſuo vigore, in æqualitate conſeruaret, elementaq; tui corporis in pace & fœdere colligaret tēperaretq;. Quibus temperatis, anima elementis duaretur, & homo incolumis ſemper exiſteret, vſq; ad eũ finē, quē omnipotens Deus homini propter inobedientiam primi parentis inſtituit. In corpore Chriſti tāta erat elementorũ affinitas, tantaq; colligatio, quia nulli crimini obnoxius erat, tum propter mirabilem eſſentiæ diuinæ vnionem, quod nunquā fuiſſet mortuus naturaliter, niſi hominis redimēdi gratia, propter quem & natus eſſet, voluntariè mortem appetiiſſet. Age illi gratias perpetuas te creanti, te præcioſo ſanguine ſuo ab infernis ſedibus redimenti, teque hoc tanto munere donanti, quo ſanitatem atque vitam diuturnam in fœlicitate tranſigeres.

propter quam præcipuè lapis noster est petendus. Taceo diuitiarum vbertatem, quæ homini confertissimè ac copiosissimè per hanc artem exuberant, aurum potabile, vel aureum liquorem habens. Si in aqua vitæ è vino Maluatico expressa, aut alio quodam Phalerno, id est, vino nobili, lapidem eum solueris..

Praxim philosophicam repetit, vbi diuina ea lapidis peritia breuibus sententijs tota contexit sæpiusculè. Cap. XIX.

Masculinum præcium foliatum aut limatum compone cum Mercurio in duodecima proportione se habente ad præcium. Pone ad ignem lentum, & continua eum, quoad in Mercurio corpora soluente superemineat Venus natans, quod extrahe, donec nihil corporis in fundo remaneat: & habes primam partem operis philosophici. Secunda pars operis est sulphur, ipsum pone in vitro sine aqua, & aquam corporis, in qua est anima Lunę destillando. Hanc aquá iunge sulphuri, & permitte vt multis viribus vnum cum altero quandoque surgat, quandoque deprimatur, donec Venus aquam suam conceperit, quod fit in colore albissimo. & habes elixir ad album. Tertia pars operis est.

Habi-

Habitam terram albiſsimam forti igne citri nabis: deinde vi ignis rubificabis. & eſt elixir ad rubeum.

De alio modo operandi. Adhuc peritiam eam diuinam breuibus, & cum miro ingenio comprehendere lubet. Solue corpus, accipe ſulphur, mundifica ipſum, ſublima ſpiritum, iunge ſpiritum cum ſulphure, & habebis artem philoſophicam. In omni perfecto opere alchimico, quantumcunq; etiam exiguo, ſpiritum & ſulphur auri habere eſt neceſſarium. Spiritus tingit colore aureo. Sulphur dat pondus aureum, atque coagulat. Si altero careret opus, nihil efficeres. In Venere auri philoſophici totum naturæ arcanum inquiunt deliteſcere. & dicunt veriſſimum. Quare coagulum nominari ſolet, quum dicitur, Accipe coagulum à corpore, & habes magiſterium, quo non eſt maius in natura. Similiter mundifica coagulum, & & dele impedimẽta, & tinges. Sed quia pannus immundus ſulphuri non comparatus, mundificari non poſsit abſque aqua: ſic ſulphur naturam ſine aqua nõ abluitur. Abluere eſt ſoluere, ſoluere eſt purificare, aqua eſt Mercurius, ipſe eſt clauis: ſolus aperit corpus, & albificat ſulphur, quo albato recedit cum immunditia. Ego te ſingulari eruditione vigere dicerem, ſi eam amouere poteris. Ipſe eſt impedimentum & mors æternæ

Quare nõ ibit in cœlum, vt suprà in 14. cap. insigniter demõstraui. Et dico tibi p Deum creatorẽ cœli, quod est vnum de secretis maximum. Amplius ipsa lapidis scientia nihil est aliud, q̃ terrę aut naturæ purificatio. Nec est alchimia aliud, q̃ naturę purificatio. Non potest terra à sordibus suis defecari ac purgari, nisi per medium aquã ad se acceperit. Et hoc totã artem breuibus complectitur. si naturã intellexeris. plura his similia per te ipsum diuina gratia poteris deprehendere. Lauda Deum per omnia secula seculorum.

FINIS MEAE CONSIDERATIOnis. *Vicesimum caput nunc sequitur.*

Ponit quæstiones factas à Necromantico Illardo ad Diabolum, de lapide Philosophorum. Caput XX.

Necromãticus quidam, nomine Illardus, in prouincia Catilania has fecit quæstiones ad diabolum. Quæstio 1. Vtrum possit fieri Philosophorum lapis ad conuertẽda imperfecta metalla in Sole & Luna igne iudice? Respon. In auro sunt omnia metalla essentialiter cũ suis terris in colore multiplici. Ex terra eius cũ essentia sua conficitur lapis, q̃ sua natura omnẽ immunditiã aufert, & proiectus

lectus ad imperfecta fixat ea ppetuò. Quęst. Quid & qualis est ea essentia? Resp. Est anima media natura, quæ permittit vnâ formâ conuerti in aliam. Quæst. Quo pacto agit anima media natura? Respon. Omnes angeli aut homines nō possunt introrsum per intellectus suos acutissimos vllo pacto eam videre, aut cōprehendere. Quoniā hoc Dei proprium est, qui suæ maiestati hanc seruauit. Quæst. Potéstne homo eũ lapidem conficere? Resp. Quicquid Deus creauit, proprietatem habens, possibile est homini vt in id agat: sed valde difficile est lapidem cōficere, tñ confici potest. Quæst. Anima media natura habétne corpus? Resp. Color auri est corpus animæ mediæ naturæ. Quæst. Quo pacto potest color de auro separari? Respon. Anima media natura cum calore suo & humiditate diuidit & coniungit ambo simul. Quæst. Color auri est albus aut niger, aut cuius generis? Respon. Est albus ad visum humanum, sed spiritu est cyaneus. Quæst. Quo pacto, & è quibus fit color? Respon. Natura facit eum ex pura terra & pura aqua. Quæstio. Est color in omnibus metallis? Respon. Non solùm in metallis, sed etiam in omnibus elementis est color absconditus. Quæst. Cuius virtutis est lapis? Respon. Lapis depurare potest omnia corpora metallica imperfecta ab omni lepra, vt

ſint perpetua, vſq; ad iudicium extremum. Corpora humana ſanat ab omni ægritudine vſque ad mortem naturalem. Quæſtio, Qualis & quæ res eſt anima humani corporis? Reſpon. Eſt ignis viuus cœleſtis vitæ, & habet in ſe animam mediam naturam. Ab anima media natura vocatur Deus, creator omnium rerũ quæ ſunt in mundo. Quæſt. Habuítne Virgilius lapidem? Reſpon. Non ſolùm ipſe habuit lapidem, ſed multi Philoſophi habuerunt eum, & ſcripſerunt de eo multifariam obſcuris nominibus, & multis operationibus. Quæſt. Quomodo & quare appellatur lapis? Reſpon. Ego dico tibi, lapis eſt nomen eius, & non eſt mihi data libertas tibi aliquid manifeſtandi amplius. Quæſt. Quanto tempore poteſt lapis ad finem deduci? Reſpon. Duodecim menſes ſunt neceſſarij à primo die inceptionis. In triginta diebus terra ex Saturno generatur, vel natura terræ facit creſcere Saturnum. In centum diebus creſcit argentum viuum in aqua. In ſexaginta diebus completis creuit aer ex Ioue. In aliis diebus anni creſcit ignis à Sole. In puncto anni anima media natura de cœlo deſcendit in hãc terrã, & mortificat ſuperiores & inferiores poteſtates. Imago multiplicis victoriæ ad conſumendũ bellũ in corde ventris eorum, vſq; ad ignis iudicium perpetuum. Non amplius tibi dicam.

FINIS.

INDEX IN TOMVM Primum opusculorum Alchimiæ.

A

Vu

Alchi-

aqua

argen-

azot

com-

corpo-

Ebmich

E

Reliqua de L. & M. per errorem reiecta ſunt ad ſinem Z.

M

N

nomina

INDEX.

P

propo-

rubi-

S

ſer-

ſpiritus

V

lapi-

medi-

Inserenda suis locis.

FINIS.

